

Egunean Eguneko

Ebanjelioa

2022 Urtea

Egutegi liturgikoa
Egunean Eguneko Ebanjelioa
Igande eta Jai-egunetan irakurgai guztiak
Otoitzak eta Debozioak

Egunean eguneko iruzkin laburrak gaztelaniaz:

José Ramón Busto, S.J.

Testu liturgikoak:
Liturgiarako liburuetatik;
batzuk EABtik;
itzultzailearen ukitu batzuekin.

Mezulari

Legeak ezarritako salbuespenetan izan ezik, ezin da obra honen berregintza, komunikazio publiko edo moldaketa burutu aldez aurretik jabetza intelektualaren titularren baimenik eskatu gabe. Obra honen laginen bat eskaneatu edo fotokopiatu behar baduzu, zuzendu CEDRO erakundera (Erreproduktzio Eskubideen Espainiar Elkarteak). (www.conlicencia.com /91 702 19 70 / 93 272 04 47)

**Liburua eratu eta euskaratu: Dionisio Amundarain OSB eta lagunak.
Argitalpen honen erantzulea: Koldo Katxo, S.J.**

Azaleko argazkia: Iñigo zauritua, Loiolako dorretxeko Konbertsio-kaperan.

© Mezulari, 2021

Grupo de Comunicación Loyola Aita Lojendio kalea, 2
48008 Bilbo

Tel: 94 447 03 58
info@gcloyola.com
www.gcloyola.com

ISBN: 978-84-271-4552-8

Lege gordailua: BI-997-2021

Maketazioa: Rico Adrados, S.L. / www.ricoadrados.com

Inprimategia: Grafo, S.A. – Basauri (Bizkaia) / www.grafo.es

Aurkibidea

Egutegia 2022	4
Sarrera	5
Festaburuak eta jai mugikorak 2022an	9
Urteko jai-ekitaldiak	9
Eguneko ebanjelioa eta irakurgaiak:	
Urtarrila	11
Otsaila / Zezeila	69
Martxo / Epaila	115
Apirila / Jorraila	173
Maiatza / Orrila	247
Ekaina / Bagila	297
Uztaila / Garagarila	345
Abuztua / Dagonila	395
Iraila	457
Urria / Urrila	509
Azaroa / Zemendia	561
Abendua / Gabonila	613
Otoitzak eta debozioak	673

URTE LITURGIKOA 2022 C-A URTEKOA

Asteak	I	AI	A2	A3	O1	O2	L
URTARRILA							
Maria C							I
Igand C	2	3	4	5	6	7	8
Bataio C	9	10	11	12	13	14	15
2 Urt C	16	17	18	19	20	21	22
3 Urt C	23	24	25	26	27	28	29
4 Urt C	30	31					
OTSAILA							
4 Urt C			1	2	3	4	5
5 Urt C	6	7	8	9	10	11	12
6 Urt C	13	14	15	16	17	18	19
7 Urt C	20	21	22	23	24	25	26
8 Urt C	27	28					
MARTXOA							
8 Urt C			I	HE	3	4	5
1 Gar C	6	7	8	9	10	11	12
2 Gar C	13	14	15	16	17	18	19
3 Gar C	20	21	22	23	24	25	26
4 Gar C	27	28	29	30	31		
APIRILA							
4 Gar C						I	2
5 Gar C	3	4	5	6	7	8	9
Ast S C	10	11	12	13	OS1	OS2	16
Pazk Ig	17	18	19	20	21	22	23
2 Pazk	24	25	26	27	28	29	30
MAIATZA							
3 Pazk	1	2	3	4	5	6	7
4 Pazk	8	9	10	11	12	13	14
5 Pazk	15	16	17	18	19	20	21
6 Pazk	22	23	24	25	26	27	28
Igokun	29	30	31				
EKAINA							
»			1	2	3	4	
Mend C	5	6	7	8	9	10	11
HS C	12	13	14	15	16	17	18
Corp C	19	20	21	22	23	JB	25
13 Urt C	26	27	28	29	30		

Asteak	I	AI	A2	A3	O1	O2	L
UZTAILA							
13 Urt C						I	2
14 Urt C	3	4	5	6	7	8	9
15 Urt C	10	11	12	13	14	15	16
16 Urt C	17	18	19	20	21	22	23
17 Urt C	24	25	26	27	28	29	30
18 Urt C	31						
ABUZTUA							
18 Urt C		1	2	3	4	5	6
19 Urt C	7	8	9	10	11	12	13
20 Urt C	14	15	16	17	18	19	20
21 Urt C	21	22	23	24	25	26	27
22 Urt C	28	29	30	31			
IRAILA							
22 Urt C					I	2	3
23 Urt C	4	5	6	7	8	9	10
24 Urt C	11	12	13	14	15	16	17
25 Urt C	18	19	20	21	22	23	24
26 Urt C	25	26	27	28	29	30	
URRIA							
26 Urt C							I
27 Urt C	2	3	4	5	6	7	8
28 Urt C	9	10	11	12	13	14	15
29 Urt C	16	17	18	19	20	21	22
30 Urt C	23	24	25	26	27	28	29
31 Urt C	30	31					
AZAROA							
31 Urt C		I	2	3	4	5	
32 Urt C	6	7	8	9	10	11	12
33 Urt C	13	14	15	16	17	18	19
34 Urt C	20	21	22	23	24	25	26
1 Aben A	27	28	29	30			
ABENDUA							
1 Aben A					I	2	3
2 Aben A	4	5	6	7	8	9	10
3 Aben A	11	12	13	14	15	16	17
4 Aben A	18	19	20	21	22	23	24
Eguber A	25	26	27	28	29	30	31

LABURDURAK: A1 = astelehena • A2 = asteartea • A3 = asteazkena • Aben = abendualdia • Ast S. = aste santua • Corp = Corpus eguna • Egub = eguberrialdia • Gar = garizuma • HE = hausterre eguna • HS = Hirutasun Santua • Ig = igandea • Igokun = Jesusen Igokundea • JB = Jesusen Bihotza • L = larunbata • Mend = Mendekoste igandea • O1 = osteguna • O2 = ostirala • OS1 = ostegun santua • OS2 = ostiral santua • Pazk = pazkoaldia • Urt. = urteko • Bataio = Jaunaren Bataioa.

SARRERA

Lagun maitea!

2021ko maiatzaren 20an hasiera eman genion **Loiolako Inñigoren bihotz-berritzearen edo konbertsioaren 500. urteurrenari**. Bukara 2022ko uztailaren 31n ospatuko dugu Loiolako Basilikan. Zergatik hasi genuen urteurren hau Iruñeko katedralean? Jesusen Lagundiak Inñigo zauritua gertatu zen hiritik abiatu nahi izan zuelako. Jakina denez, Loiolako Inñigok Iruñeko gaztelua defenditzen zuen franko-nafar armada aipatu gaztelua berreskuratzen ahalegintzen ari zenean. Kanoikada batek puskatu zion zango bat eta bestea zauritu. Loiolako dorre-etxera ekarri zuten eta bertan bizkorraldi luze eta gogor baten erdian **bizitza aldaketa osoaren hasiera** gertatu zitzaion.

Bere **autobiografia jakingarrian** (aukera ona urte honetan zehar irakurtzeko) azaltzen duenez, bi espiritu, bi indar kontrajarriak sumatzen zituen bere barruan. Berak, oso zorrotza izanik barneko ezagutzan, topatu zuen bata **espiritu gaiztoarena zela eta bestea onarena**. Gaiztoarenak bultzatzen zuen munduko ohorea eta arrakasta lortzera, eta onarenak, Jesu Kristok eta santuen bizitzak erakarrita, haiek eramane zuten bezalako bizitza burutzero. Azken honetaz pentsatzen zuenean pozak eta alaitasunak luze irauten zuen beraren aldarlean. Besteaz pentsatzean harrotu egiten zen baina berehala hutsik geratzen barrutik.

Honela, inori ezer esan gabe, nahiz eta etxekoek sumatu berarengan aldaketa bat eta aurka egin, **Lur Santura** erromes joateko hautua hartu zuen. Loiolatik irten zenean penitentzian bizitzeko aukera bakarra ikusten zuen bere gaztaroko bekatu guztiengatik. Baina Jainkoak beste bide diferente batetik eramango zuen. **Manresan** gogo-jardunak (espiritu ejerzizioak) egiten eta idazten hasi zen eta baita **besteei laguntzeko deia** sentitu ere. Baina hori guztia Jerusalemen egingo zuen, Jesu Kristorengandik gertuago egonik. Baina han bertan egotea debekatu ziotenean, bere asmoak pikutara joan zitzaizkion eta **Jainkoaren nahiaren bila** berriz hasi behar izan zuen. Bere bizitza osoan hori izan zuen betiko helmuga, baita gauza guztietan **Jainkoaren aintzarik handiena** bilatzea ere.

Baina hori guztia besteei zerbitzatuz ulertzen zuen; horretarako ikastera jo beharra ikusi zuen, hasieran eskolako gaztetxoekin, gero hainbat unibertsitatetan, amaitzeko Pariseko Sorbonan. Han bildu zuen **Jesusen Lagundiaren sortzaileen taldea**. Europako gazte intelektualez osatua, eta besteen artean Nafarroako **Xabierko Frantzisko**. Jakina denez, bion familiak etsai politikoak izan ziren. Hain zuzen ere, Iñigo zauritua erori zen hartan, Iruñeko gaztelua berreskuratzeko ahaleginean borrokan ari zirenen artean Frantziskoren bi anaia izan ziren. Zalantzarik gabe bizirik egongo zen Ignazioren eta Frantziskoren arteko hasierako harreman zailen azpian.

Iñigok Pariseko Sorbonan Ignazio izena hartzen du eta hainbat pertsonari gogo-jardunak ematen hasten da, Jainkoaren nahiaren bila joaten laguntzeko eta Jesu Kristori jarraitzeko. Unibertsitateko gazte horiek, **bereizmen edo diszernimentuaren bidez**, Jesusen Lagundia sortzea erabaki zuten, Jainkoaren nahia betez, Elizari eta herriei zerbitzatzeko, **ekintza espiritualen eta sozialen bidez**.

Bere konbertsioaren ondorio edo tresna berezia **Gogo Jardunak** izan zituen, ignaziotar erara noski. Horrela **ignaziotar espiritualetasuna** garatzen joan da gaur arte. Altxortzat dauzkagu askok eta askok; horregatik, urteurren honetan aukera paregabea dugu, mundu korapi-

latu eta kolpatu honetan, bide horretara hurbildu eta bera sakontzeko, **Jesus Jauna gehiago maiatzeko eta jarraitzeko, eta mundua eraldatzeko.**

Bukatzeko, esan behar dugu, liburutxo honetako ebanjelioen iruzkinak **José Ramón Busto Saiz jesuitak** egin dituela. Burgosen jaio zen 1950ean eta Jesusen Lagundian 1968an sartu zen. Filosofia eta Letretan eta teologian doktorea da, teologia biblikoan aditua; eta urte askotan irakasle izan da Madrilgo Comillasko Unibertsitatean., baita Teologia Fakultateko dekanoa eta Unibertsitateko erretorea ere. Azken urte hauetan parrokoa da eta Sal Terrae pastoral aldizkariaren zuzendaria ere bai, besteak beste.

Jainkoari eskerrak, bizkortu ondoren, **Dionisio Amundarain OSB** langile nekaezina aritu da gure liburutxo hau paratzen. Eskerrik beroenak berari eta baita **lagundu duen taldeari** ere. Ezin aipatu izen guztiak baina talde horri esker posible izan da argitaratzea. Era berean, eskerrak eman nahi dizkiet **Mezulariko** arduradunei, euren laguntza handi eta eskuzabalagatik. Beti bezala, **Deustuko Unibertsitateari** geure esker ona adierazten diogu, liburua eskegitzeagatik bere webgunean: https://estudiantes.deusto.es/cs/Satellite/estudiantes/es/estudiantes_ud/actividades-1/fe. (liburuko aurreko orrietan dagoen egutegira joan eta klikatu bilatzen duzun egunean).

On egin eta adiorik ez!

Koldo Katxo, S.J.

FESTABURU

ETA JAI MUGIKORRAK 2022an

Jaunaren Bataioa	urtarrilaren 9a
Hausterre	martxoaren 2a
Jaunaren Piztuera Igandea	apirilaren 17a
Mendekoste igandea	ekainaren 5a
Hirutasun guztiz Santua	ekainaren 12a
Corpus Christi	ekainaren 19a
Jesusen Bihotz guztiz Santua	ekainaren 24a
Jesu Kristo Jauna, diren guztien Erregea	azaroaren 20a
Abendualdiko 1. igandea	azaroaren 27a
Familia Santua	abenduarien 30a

* * *

JAI EKITALDIAK	C urtea	2022
Migrazioen aldekoa	Igandea	Iraila 25a
Jainkoaren Hitzaren eguna	Igandea	Urtarrila 23
Haur misiolarien eguna	Igandea	Urtarrila 23
Lourdesko Andre Maria. Gaixoen aldekoa	Ostirala	Otsaila 11
Gosearen kontrakoa	Igandea	Otsaila 13
Bokazioen aldekoa	Igandea	Maiatza 8
Trafiko-erantzukizunaren aldekoa	Igandea	Uztaila 3
Kreazioa zaintzearen aldekoa	Osteguna	Iraila 1
Herrien ebanjelizazioaren aldekoa	Igandea	Urria 23
Behartsuen aldekoa	Igandea	Azaroa 13

OSPATZEKO JAI NAGUSIAK 2022an

Andre Maria Jainkoaren Ama	urtarrilaren	1a
Jaunaren Epifania	urtarrilaren	6a
San Jose, Andre Mariaren senarra	martxoaren	19a
San Prudentzio Armentiakoa (Araba)	apirilaren	28a
Santiago apostolua	uztailaren	25a
San Ignazio Loiolakoa (Bizkaia eta Gipuzkoa)	uztailaren	31
Andre Mariaren Jasokundea	abuztuaren	15a
Santu Guztiak	arazoaren	1a
Andre Maria Sortzez Garbia	abenduaren	8a
Jaunaren Jaiotza (Eguberri)	abenduaren	25a

URTARRILA

AITA SANTUAREN OTOITZ ASMOA:

Senidetasunean hezteko: Otoitz egin dezagun, bereizkeria eta per-tsekuzioa jasaten duen jende guztiak senti eta izan dezan bizi den, gizartean eta lekuan, anai-arreba izatetik dagozkion eskubideen eta duintasunaren aitorpena.

JAINKOAREN AMA MARIAREN FESTABURUA.

Jesus izena ezartzea. Bakearen eguna.

Zenbakiak liburutik 6, 22-27.

Honela mintzatu zitzaion Jauna Moisesi: «Esaiezu Aaroni eta haren semeei: Honela bedeinkatuko dituzue israeldarrak: “Bedeinka zaitzala Jaunak eta zaindu. Ager diezazula Jaunak aurpegi argia, eta erruki dadila zutaz. Erakuts diezazula Jaunak aurpegi gozoa, eta eman bakea”. Honela dei egingo diote nire izenari israeldarren alde, eta Nik bedeinkatuko ditut»

Sal 66: Erruki bekigu Jainkoa, bedeinka gaitzala.**San Paulok Galaziarrei 4, 4-7.**

Senideok: Garaia bete zenean, bere Semea bidali zuen Jainkoak, emakumeagandik jaioa, legepeko egina, legepean zirenak askatzera, guk seme-alabatzakoa har genezan. Eta seme-alaba zareten seinaleztat bere Semearen Espiritua bidali du Jainkoak gure bihotzera, «Abba! Aita!» deika ari dena. Beraz, aurrerantzean ez zara esklabo, seme edo alaba baizik, eta seme edo alaba bazara, baita oinordeko ere, Jainkoari esker.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 2, 16-21.

Aldi hartan, artzainak lasterka joan ziren Betleemera, eta han aurkitu zituzten Maria eta Jose eta haurra askan etzana. Ikusi zutenean, jakinarazi zuten haur hartaz esan zitzaiena. Entzun zuten guztiak harriturik gelditu ziren artzainek esaten zutenarekin. Mariak, berriz, go-goan jasotzen zituen gauza hauek guztiak, bere bihotzean hausnartuz. Eta artzainak Jainkoari aintzaka eta goraka itzuli ziren, entzun eta ikusi zutenagatik; dena aingeruak esan bezala gertatu zitzaien. Jaio eta zortzi egunera haurra erdaindu zutenean, «Jesus» ezarri zioten izena, sabelean sortu aurretik aingeruak esan bezala.

JAINKOAREN AMA MARIAREN FESTABURUA.

Jesus izena ezartzea. Bakearen eguna.

Liturgia-urtearen jaiegun garrantzitsu batzuek, luzatu egiten dute beren ospakizuna eta bigarren jaiegun bat ere ospatzen dute astebe-tera; bigarren jaiegun horrek lehenengoaren arlo bereziren batengan gure arreta jartzera gonbidatzen gaitu. Hori gertatzen da hain zuzen ere Jainkoaren Ama Mariaren Festaburuarekin, luzatu egiten duela Jesusen jaiotzaren jaieguna. Jaiegun hau, latindar Elizan Andre Mariari eskainitako jaiegunik zaharrena da eta Vatikanoko II. Kontzilioaren edo Elizbatzarraren ondoren berreskuratua izan zen 1969ko Paulo VI.aren meza-liburuan. Hala izan zen aitortua Efesoko Kontzilioan, 431. urtean, Nestorioren iritziaren aurka. Nestoriok Kristoren jainko-izaera eta giza izaera bi hipostasi edo pertsona desberdinetan oinarrituta zeudela adierazten zuen. Berak, ordura arte Elizan usadiozkoa izan zenaren aurka, Mariari Kristoren Ama deitzea proposatzen zuen baina ez Jainkoaren Ama, bere ustez, izaki bat Jainkoaren Ama ezin izan daitekeelako. Baina Jesu Kristo, Jainko eta gizon dena, ez dago bere barnean zatituta. Mariari Jainkoaren Ama deitu behar zaio, izan ere, Kristoren giza izaera sortzeagatik, haren izaera osoaren Ama baita. Maria Jainkoaren Amatzat aldarrikatzean, Elizaren fedea ere sartuta dago, izan ere, Jainko Aitaren betiereko Semea baita egiazki Mariaren sabelean giza haragia hartu duena.

Siraken liburutik 24, 1-4. 12-16.

Jakinduriak bere burua goستن du, bere herriaren erdian aintzaz betetzen da. Goi-goikoaren batzarrean ahoa irekitzen du eta haren ahalmenaren aurrean aintzaz betetzen da. Bere herriaren erdian goratzen dute eta santuen batzar osoan miresten; aukeratuen taldeek gorespenak ematen dizkiote eta bedeinkatua izango da bedeinkatuen artean. Orduan, guztien Egileak agindu zidan, sortu ninduenak etxola eraiki zidan, eta esan: «Bizi zaitez Jakobon herrian, eta izan bedi Israel zure ondare» Hasieran, gizaldiak baino lehenago, sortu ninduen, eta inoiz ere ez dut amairik izango. Etxola santuan, haren aurrean, egin dut zerbitzu, eta horrela Sion mendian finkatu naiz. Hiri maitean eman dit atsedean eta Jerusalemengo nire agintaritzak. Izen handiko herrian bota ditut sustraiak, Jaunaren sailean, haren ondarean.

Sal 147 (R/. Jn 1, 14): Hitza haragi egin zen, eta gure artean jarri zuen bizilekua.

San Paulok Efesoarrei 1, 3-6. 15-18.

Bedeinkatua izan bedi Jainkoa, Jesu Kristo gure Jaunaren Aita, zeruan, Kristoren bitartez, Espirituaren era guztietako ondasunez bedeinkatu gaituena! Kristogan aukeratu gintuen, mundua sortu baino lehen, santu eta errugabe izan gaitezen beraren aurrean, maitasunez. Bere onginahiak eraginda aurrez zuen erabakia, Jesu Kristoren bitartez gu seme-alabatzat hartzea, bere Seme maiteagan eskuzabal eman digun dohain zoragarria gorespen-kantu bihur dadin berarentzat. Jesus Jaunagan duzuen sinestearen eta fededun guztienganako duzuen maitasunaren berri jakinik, etengabe ari naiz zuengatik eskerrak ematen, neure otoitzetan zuetaz oroituz. Jesu Kristo gure Jaunaren Jainkoak, aintzaren Aitak, eman diezazuela Espirituaren jakinduria eta goi-argia, bera ezagutzeko. Argi ditzala zuen barruko begiak, jakin deza-

zuen zer itxarotera dei egin dizuen eta zein aberatsa den fededunentzat oinordekotzan prestatua duen aintza.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 1, 1-18.

Hasieran bazen Hitza, eta Hitza Jainkoarekin zen, eta Jainko zen Hitza. Hitza hasieran Jainkoarekin zen. Gauza guztiak haren bidez eginak dira, eta egindakorik ezer ez da hura gabe egin. Hitzagan zen bizia, eta bizia gizakien argia zen; argiak ilunpean argi egiten du, baina ilunpeak ez zuen onartu. Agertu zen gizon bat, Jainkoak bidalia: Joan zuen izena. Aitormenerako etorria zen, argiaren aitormen egitera, haren bidez guztiek sinets zezaten. Hura ez zen argia, argiaren aitormen egin behar zuena baizik. Hitza zen egiazko argia, mundura etorritz gizaki guztiak argitzen dituen. Munduan zegoen eta, mundua haren bidez egina den arren, munduak ez zuen ezagutu. Bereengana etorri zen, eta bereek ez zuten onartu. Onartu zuten guztiei, berriz, haren ize-nean sinesten dutenei, alegia, Jainkoaren seme-alaba izateko ahalmena eman zien. Hauek ez dira giza odoletik sortu, ezta giza nahieratik ere, Jainkoagandik baizik. Eta Hitza haragi egin zen, eta gure artean jarri zuen bizilekua, eta ikusi dugu haren aintza, Aitagandik graziaz eta egiaz betea datorren Seme bakarrari dagokion aintza. Joanez hartaz egin zuen aitormen, oihuka esanez: «Hau zen nik esan nuen hura: “Nire ondoren datorrena nire aurretik jarri da, ni baino lehenagokoa baitzen”» Eta haren betearen betetik guztiok hartu dugu, grazia graziaren gain hartu ere. Legea Moisesen bidez emana zen; grazia eta egia, berriz, Jesu Kristoren bidez etorri dira. Jainkoa ez du inork inoiz ikusi; Aitaren altzoan dagoen eta Jainko den Seme bakarrak ezagutarazi digu.

Plinio gazteak, Bitiniako gobernari gisa, Trajano enperadorea-ri 111. urtean kristauen aurka jasotako akusazioak nola ebatzi behar

zituen galdetuz bidalitako gutunean, baieztatu egiten du kristauek, “Kristo Jainko moduan goratuz ereserkiak abesten dituztela”. Ereserki haietako bat izan zitekeen Joanen ebanjelioaren sarrera. Sarrera horretan, Logosaz egindako greziar filosofia-espekulazioaren elementu batzuk sartuta daude, hemen Hitz izena erabiliz itzuliak eta baita Jakinduriaraz judu tradizioak egindako gogoetak ere. Greziar filosofia-espekulazioak, Logosa jainkotiarizat hartua zuen eta baita juduen jakituria-gogoetak ere Jakinduria. Hemen indartu egiten da kontzeptu hori “Hitza Jainkoa da” esanez. Bestalde, Logosa kreazioarengan isuria zen eta Jakinduria, berriz, gizakien artean bizi zen (Baruk 3, 38). Ereserkiak dio Logosa “haragi egin zela”. Jesu Kristo da haragi egindako Jainkoaren Hitza edo Jakinduria, gizakiei Jainkoa nolakoa den adierazten diena, hots, grazia dela alegia, hau da, oparia, egia eta salbazioa. Hitz hori gizateriak onartua edo errefusatua izan daiteke, eta horrekin jada gurutzea iragartzen da. Hitz horretan bizia dago eta gizakien argia, beraz, fedearen bitartez onartzen dutenak Jainkoaren seme-alaba bihurtuko ditu.

* * *

Onartua izatea. «Onartua zarela jakitea» baldintza da onartzeko eta onesteko, bai norberaren eta hurkoaren bizia, bai nork bere burua: gai honek biziki gogorazten dizkigu Paul Tillich teologo handi eta protestantearen (1886-1965) hitz hunkigarri hauek: «...larriak poz eta adore guztia suntsitzen duenean. Batzuetan une horretan, argi-uhin bat oldartzen da gure iluntasunean, eta esango balitz da: “Onartua zara. Zu baino handiagoa den batek, zeinen izena ez dakizun batek, onartzen zaitu. Ez hasi orduan haren izenaz galdera egiten; agian geroago aurkitu duzu... Ez hasi ezeren bila, ez hasi ezer egiten, ez hasi ezertan... Soilik, onartu onartua zarela! Hau gertatzen bazaigu, Jainkoaren graziaren esperientzia egiten ari gara».

Ben Sirak-en liburutik 51, 8-15.

Orduan, zure errukiaz oroitu nintzen, Jauna, eta zuk gure alde betidanik egindakoaz: onik ateratzen dituzula zuregan itxaroten dutenak eta gaiztoen eskuetatik libratzen. Lurretik neure erregua bidali nuen zueganaino eta otoitz egin heriotzatik aske gelditzeko. Honela egin nizun dei: «Jauna, neure aita zaitut! Ez baztertu ni atsekabe-al-dian, harroputzak nagusitzean, laguntzarik ez dagoenean. Etengabe goretsiko zaitut, esker onez kantatuko» Zuk entzun egin zenuen nire otoitza, heriotzatik salbatu eta txarraldi honetatik atera. Horregatik eman nahi dizkizut eskerrak, eta zu goretsi eta bedeinkatu, Jauna. Oraindik gazte nintzelarik, bidaiatzen hasi aurretik, bete-betean bilatu nuen jakinduria neure otoitzean. Tenplu aurrean otoitz egin nuen hori lortzeko, eta neure bizitzaren azkeneraino bilatuko dut. Loratu zenean, hartaz poztu zen nire bihotza, heltzen ari den mahats-mordoaz bezala. Bide zuzenetik ibili dira nire oinak, jakinduriaren arrastoari gaztarotik jarraituz.

Sal 8: Jauna, gure Jainkoa, bai miresgarria zure izena lur osoan.**San Paulok Filipoarrei 2, 1-11.**

Beraz, egia bada Kristok aholku ematen dizuela eta maitasunak adorez betetzen zaituztela, egia bada Espirituagan bat eginik bizi zaretela eta bihozbera eta gupidatsu zaretela, bete nazazue pozez, denok iritzi eta sentiera bereko izanez, elkar maitatuz eta ongi hartuz. Ez egin deus ere norgehiagokeriaz edota harrokeriaz, apaltasunez baizik, besteak norbera baino hobeak direla pentsatuz; ez nork bere onari bakarrik begiratzuz, baizik besteena ere bilatuz. Izan itzazue zeuen artean Kristo Jesusek izan zituen sentipen berak. Kristo Jesusek, jainkozko izaerako izanik ez zion gogor eutsi nahi izan jainkozko bere mailari; bestela baizik, hustu egin zen bere handi izateaz eta esklabo-izaera hartu zuen, gizakien antzeko eginez. Gizaki huts

Eguberrialdia.

Jesusen izen guztiz santua. Jesusen Lagundiko Goiburua.

(Beherago eguneko meza).

Santa Genoveva, aitorlea. San Ziriako, apaiza eta fundatzailea.

bezala agertuz, apaldu egin zuen bere burua, heriotzaraino menpeko eginez, gurutzean hiltzeraino. Horregatik, denen gainetik gortu zuen Jainkoak eta izen guztietan bikainena eman zion, Jesusen izenaren omenez, zeruan, lurrean eta lur azpian, guztien belaunak makur daitezen, eta mihi orok aitor dezan Jesu Kristo dela Jauna, Jainko Aitaren aintzarako.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 2, 21-24.

Jaio eta zortzi egunera haurra erdaindu zutenean, Jesus izena ezarri zioten, sortu aurretik aingeruak esan bezala. Moisesen legean agindutako garbikuntza egiteko unea iritsi zitzaientean, gurasoek Jesus Jerusalem-era eraman zuten Jaunari aurkezteko. Izan ere, hau agintzen du Jaunaren legeak: Lehen- seme guztiak Jaunari sagaratu-ko zaizkio. Jaunaren legean ezarritako oparia ere eskaini zuten: bi usapal edo bi usakume.

Sarritan, pertsonok dugun izenak ez du zer ikusi handirik guk geuk dugun nortasunarekin, edo geure eginkizunekin edo geure ogibidearekin. Ez da hala gertatzen Jesus izenarekin, izan ere, Jesus izenak hebreeraz “Jainkoak salbatu egiten du” esan nahi du eta hori da hain zuzen ere Jesus bera dena: gizateriari salbazioa dakarkion Jainkoa. Jesusen Lagundiaren jaiegun titularra da, hain zuzen ere, Lagundia Jesus izenarekin ohoratua delako. Montmartren lehenengo botoak egin ondoren, lehenengo hamar jesuitek, “beren artean hitz egin zuten beren lagundia zer zen galdetzen zietenei zer izen esan behar zieten erabakitzeko eta otoitz eginda komenigarriena zein izen izan ote zitekeen galdezka zebiltzan”. Polanco aitak esana duenez, Erromara iritsi aurretik “beren artean inor buruzagitzat ez zutela eta Jesu Kristo beste helbururik ez zutela eta hura zerbitzatu nahi zutela ikusita, buruzagi nagusitzat zutenaren izena hartzea iruditu zitzaaien egokiena eta hala hasi ziren deitzen “Jesusen Lagundia”. Jesusen izena hartu eta eramateak, oztopo eta traba asko sortu zitzaizkien lehenengo jesui-

tei, izan ere, pertsona esanguratsu batzuk handinahikeriatzat hartu zuten hori. Alabaina, Jesusen izen santuaren azpian jartzea, jesuitek beti ulertu izan zuten beren espiritualtasunetik, beren Gogo-jardunetatik, naturaltasun osoz jariatzen zen zerbait zela, izan ere, Lagundi bat eratua baitzuten Gurutzearen bandera zen “Kapitain goren eta egiazkoaren” mende soilik jartzeko.

* * *

1 Joanen liburutik 2, 29 –3, 6: Jainkoagan dagoenak ez du bekaturik egiten. Sal 97: Lur-muga denek ikusi dute gure Jainkoaren garai-pena.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 1,29-34.

Hurrengo egunean, ikusi zuen Joan Bataiatzaileak Jesus beregan-a etortzen eta esan zuen: «Hona hemen Jainkoaren Bildotsa, hona munduko bekatua kentzen duena. Honi buruz esan nuen nik: “Bada-tor nire ondoren gizon bat, niri aurea hartu didana, ni baino lehena-gotik baitzen”. Nik ere ez nuen ezagutzen; baina ni urez bataiatzera etorri banaiz, hura Israeli ager zekion etorri naiz» Eta aitormen hau egin zuen Joane: «Espiritua ikusi dut uso-irudian zerutik jaisten, eta haren gainean gelditzen. Nik ere ez nuen ezagutzen; baina urez bataiatzera bidali ninduenak esan zidan: “Espiritua jaisten eta gai-nean gelditzen zaiola ikusten duzuna, hura da Espiritu Santuaz ba-taiatzen duena”. Nik ikusi dut eta aitortzen haxe dela Jainkoaren Semea».

Joanen Ebanjelio guztia lekukotza edo testigantza moduan ematen da “Jesus, Mesias eta Jainkoaren Semea dela sinets dezazuen eta, sinetsiz, betiko bizia izan dezazuen hari esker” (Jn 20,31). Ebanjelio honetan, Bataiatzaileak ez du Jesus bataiatzen, baizik eta bera lehe-

Eguberrialdia.

Jesusen izen guztiz santua. Jesusen Lagundiko Goiburua.

(Beherago eguneko meza).

Santa Genoveva, aitorlea. San Ziriako, apaiza eta fundatzailea.

nengoa da hartaz lekukotza bikoitza ematen. Haren aurreizatea aitortzeaz gainera, Jainkoaren Bildots izena ematen dio, eta horrekin, bere izaera ordaintzailea aipatzen du, Tenpluan oparitan eskainitako bildotsek dutena alegia. Bigarrenik, Joanez, Jesus Jainkoaren Seme denaren lekukotza ematen du. Espiritua Jesusengana jaitsi da eta berarengan kokatu da, beraz, gantzututa gelditu da bere misioa edo eginkizuna betetzeko. Misio edo eginkizun hori, mundutik bekatua kentzeaz gainera, Espiritu Santuarekin bataiatzean datza, hau da, Jainkoaren eta gizakiaren arteko lotura edo batasuna egitean. Horrek, Joanen bataioarekiko beste neurri bat du, hark Jainkoari barkamena eskatzea soilik baitzuen helburutzat.

Santa Genoveva Torres, *fundatzailea (Anjelikak).*

Santa Elisabet Ana Seton, *ama familiakoa.*

San Manuel Gonzalez, *gotzaina eta fundatzailea.*

1 Joanen liburutik 3, 7-10: Jainkoarengandik jaio denak ezin du gehiago bekaturik egin. **Sal 97:** Ikusi dute lur-muga denek gure Jainkoarengandiko garaipena.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 1, 35-42.

Aldi hartan, han zegoen Joan Bataiatzailea bere bi ikaslerekin. Jesus handik igarotzen ikusirik, esan zien Joane: «Horra Jainkoaren Bildotsa» Bi ikasleek, hori entzunik, Jesusi jarraitu zioten. Itzuli zen Jesus eta, jarraitzen ziotela ikusirik, esan zien: «Zeren bila zabiltzate?»

Haiek erantzun: «Rabbi, non bizi zara?» (Rabbik «Maisu» esan nahi du). Jesusek esan zien: «Zatozte eta ikusiko duzue» Joan ziren, ikusi zuten non bizi zen, eta harekin gelditu ziren egun hartan. Arratsaldeko laurak inguru zen. Joani entzun eta Jesusi jarraitu zioten bietako bat Andres zen, Simon Pedroren anaia. Andresek bere anaia Simonekin egin zuen topo lehenengo, eta esan zion: «Mesias aurkitu dugu» (Mesias hitzak «Kristo» esan nahi du, hau da, «Gantzutua»). Eta Jesusengana eramane zuen. Jesusek, begira-begira jarritz, esan zion: «Simon zara zu, Joanen semea; aurrerantzean “Kefas” izango da zure izena» (Kefas izenak «Pedro» esan nahi du, hau da, «Harkaitza»).

Joan Bataiatzaileak beste lekukotza bat ematen du Jesusez. Oraingoan lekukotzak ondorio hau du: bi dizipulu edo jarraitzaileak –Andresek eta beste batek– Joani jarraitzeari uzten diote Jesusi jarraitzeko. Andresek ere lekukotza ematen dio Jesusez bere anaia Simoni. Jesusek Simonekin topo egiten duenean, izena aldatzen dio, eta horrek, misio edo eginkizun bat ematen diola esan nahi du. Joanentzat, ebanjelioa iragartzea, lekukotzen segida da. Zergatik gordetzen du isilik ebanjelariak beste jarraitzailearen izena? Ziur aski beste jarraitzailea edo dizipulua gutako bakoitza izan daitekeela pentsatzen duelako. Jesusekin topo egin duen orok, ezin du isilik gorde topaketa horrek ekarri dion esperientzia eta derrigorrez beste batzuei horren lekukotza eman behar die zuzen-zuzenean Jesusekin topo egin dezaten. Eta beste horiek Jesusekin topo egiten dutenean, bizitza aldarazten dien misioa edo eginkizuna jasotzen dute harengandik.

Eguberrialdia.

San Telesforo, 8. *aita santua.*San Joan Neumann, *gotzaina.*

1 **Joanen liburutik 3, 11-21:** Heriotzatik bizira aldatu gara, senideak maite ditugulako. **Sal 99:** Lurtar guztiok, egin irrintzi Jaunari.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 1, 43-51.

Aldi hartan, Jesusek Galilea aldera joan nahi zuen. Felipe aurkitu zuen, eta esan zion: «Jarraitu niri» Felipe Betsaidakoa zen, Andresen eta Pedroren herrikoa. Felipek Natanael aurkitu zuen, eta esan zion: «Moisesek legearen liburuan eta profetek beren idazkietan aipatu zutena aurkitu dugu: Jesus, Joseran semea, Nazaretekoa» Natanaelek esan zion: «Nazaretetik atera ote daiteke ezer onik?» Felipek erantzun: «Zatoz eta ikus» Jesusek Natanael beregana etortzen ikusi eta esan zuen: «Hona hemen egiazko israeldarra, faltsukeriarik gabea» Natanaelek esan zion: «Nondik ezagutzen nauzu?» Jesusek erantzun: «Felipek zuri dei egin baino lehen, pikupean zinela, ikusi zintudan» Natanaelek erantzun zion: «Maisu, Zu Jainkoaren Semea zara; Zu Israelgo erregea zara» Jesusek erantzun: «Pikupean ikusi zintudala esan dizudalako, sinesten al duzu? Handiagorik ere ikusiko duzu» Eta esan zion, gainera: «Egi-egiaz diotsuet: Zerua zabalik ikusiko duzue eta Jainkoaren aingeruak gora eta beheara Gizonaren Semearen gain»

Joan ebanjelaria lehenengo ikasleak jesusekin izandako topaketa kontatzen ari da. Pasarte honetan, Feliperekin egiten du topo zuzen-zuzenean eta ondoren Felipek Natanaelen eta Jesusen arteko topaketa eragiten du. Felipe apostoluak paper nabarmena dauka laugarren ebanjelioan: Jesusek jendetzari jaten eman zionean ere aipatua da (Jn 6, 5-7), Andresekin batera greziarrak Jesusi aurkeztu zizkion (Jn 12, 20-22) eta azken afariko agur-hitzaldian ere parte hartzen du (Jn 14, 8-11). Natanaelek Jesusen goraipamena merezi izan du, beregan engainurik ez duen benetako israeldar gisa. Jesusekin topo egi-teak, Jainkoaren Seme eta Israelgo Errege aitortzera daraman fede-

Eguberrialdia.

San Telesforo, 8. aita santua.

San Joan Neumann, gotzaina.

ra bideratzen du. Berarekin amaitzen da Jesusekin topo egiten duten lehenengo ikasleen aurkezpena. Jesusi beren fedea aitortzen diote eta beren lekukotzarekin beste ikasle batzuek eramaten dituzte Jesusekin topo egitera. Zeru irekia ikustea agintzen zaie eta aingeruak Gizona-ren Semarengana igotzen eta jaisten. Horrela lotzen da Jesusen egin-kizuna Jakoben ikuskariarekin, hau da, lurra eta zerua elkarlotzearekin (Has 28, 10-22).

* * *

Bataioaz sinboloen garrantzia

Katekumenoa mendebaldera begira jarri ohi zen, Satanasi uko egiteko, eta ekialdera itzultzen, fedea aitortzeko. Eguzkia «Mendebaldean» ezkutatzen da: ilunaren aldea da; «Ekialdean» agertzen da: argiaren aldea da.

Konstantino enperadoreak orein-itxurako zilarrezko zazpi iturritz apaindu zuen bataio-pontea. Gaurko bataio-pontea ez da jatorrizkoa, baina erromatar garaikoa da. Barbaroek lapurtu zituzten zilarrezko zazpi oreinen orde, Paulo VI.ak, 1967an, brontzezko bi orein-estatu eraikiarazi zituen, iturritik ura edateko itxuran; Sal 42,2ko hau hartuz: «Basahuntza irrikaz errekaraz bezala, halaxe ni zugana, ene Jainko» (*Ahizpa Agnese Scavetta-tik hartu eta egokitua*).

Isaias profetaren liburutik 60, 1-6.

Jaiki zaitez, Jerusalem, argitu, badator-eta zure argia; zure gainean ageri da Jaunaren aintza. Begira, ilunak estalia du lurra, gau beltzak herriak; zure gainean, ordea, Jauna agertuko da, haren aintza zure gainean azalduko. Zure argira etorriko dira herriak, zure egunsenti-distirara erregeak. Jaso itzazu begiak zeure ingurura eta ikus: guztiak elkartu eta zugana datoz, urrutitik datoz zure semeak, besoetan dakartzate zure alabak. Hori ikustean, distiratsu jarriko zara, bihotza zirrarez eta zabal-zabal duzula, itsasoko aberastasunak zugana etorriko baitira eta nazioen ondasunak zuri ekarriko dizkizute. Gamelu-taldeek estaliko zaituzte, Madiango eta Efako dromedarioek. Sabatik datoz guztiak, urrea eta intsentsua dakartzatela, eta Jaunari gora eta gora diotsotela.

Sal 71: Ahuspez agurtuko zaituzte, Jauna, nazio guztiek.**San Paulok Efesoarrei 3, 2-6.**

Senideok: Jakingo duzue, noski, Jainkoak bere onginahian zuen onerako eman didan eginkizuna, goi-agerpenez jakinarazi baitit bere asmo ezkutua; salbamen-asmo hau ez zitzaien iraganeko gizaldiei jakinarazi; orain, ordea, Espirituaren bidez bere apostolu santuei eta profetei agertu die Jainkoak. Eta haxe da Jainkoaren asmo ezkutua: Berri Onari esker, jentilak Kristo Jesusekin oinorde-kide direla, harrekin gorputz bat bera osatzen dutela eta agintzari beraren partaide direla.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 2, 1-12.

Jesus Judeako Betleemen jaio zen Herodes erregearen garaian. Aldi hartan Mago batzuk etorri ziren sortaldetik Jerusalemera, galdezka: «Non da jaioberria den juduen erregea? Haren izarra ikusi

dugu sortaldean, eta hura gurtzera gatoz» Berri honekin larritu zen Herodes erregea, eta Jerusalem osoa harekin batera. Orduan, apaiz-buruak eta lege-maisuak bildurik, Mesias non jaiotzekoa zen galdetu zien. Haiek erantzun zioten: «Judeako Betleemen, honela idatziz baitzuen profetak: “Eta zu, Judako Betleem, ez zara, ez, Judako hirietan txikiena; zugandik aterako baita buruzagia, nire herri Israelen errege izango dena”» Orduan Herodesek, Magoei isilka dei eginik, izarra noiz agertu zitzaien jakin zuen zehatz. Ondoren, Betleemera bidali zituen, esanez: «Zoazte, eta jakin arduraz haurraren berri, eta, aurkitzean, esadazue, ni ere gurtzera joan nadin» Haiek, erregeari entzun ondoren, joan ziren. Eta bat-batean, sortaldean ikusitako izarra aurretik jarri zitzaien, haurra zegoen lekuaren gainean gelditu arte. Izarra ikusi zutenean, berealdiko poza hartu zuten. Etxean sarturik, haurra ikusi zuten, Maria bere amarekin, eta, ahuspezturik, gurtu egin zuten. Ondoren, beren kutzak irekita, erregaluak eskaini zizkieten: urrea, intsentsua eta mirra. Gero, Herodesengana ez itzultzeko albistea ametsetan harturik, beste bide batetik itzuli ziren beren lurraldera.

Ekialdeko Magoek Mateok egindako kontakizunaren mezua, Jesu Kristok gizateriari dakarkion salbamenaren unibertsaltasuna da. Horrekin betetzen da Isaiasek lehenengo irakurgaiaren egindako iragarpena: “zure argirantz joko dute herriek, zure egunsenti-distirarantz erregeek” eta San Paulok Efesoarrei idatzitako gutunak ere adierazten duen moduan “Kristo Jesusen bitartez eta berri onari esker, jentilak ere oinordekide dira, Kristorekin gorputz bat bera osatzen dute eta agintzari beraren partaide dira”. Ekialdeko Magoek juduen erregeaz galdetzen diote Herodesi, baina errege hau ez da juduen errege soilik izango, mundu guztiko gizakien errege baizik. Izar batek gidatu ditu Magoak, izan ere, judu tradizioan, antzina-antzinatik izarra da Mesias, Daviden semearen ikurra (Zenbakiak 24, 17). Mateo ebanjelariarentzat Jesus Moises berria da. Moises, umetan

URTARRILA

Osteguna / Eguena

6

JAUNAREN AGERKUNDEA.

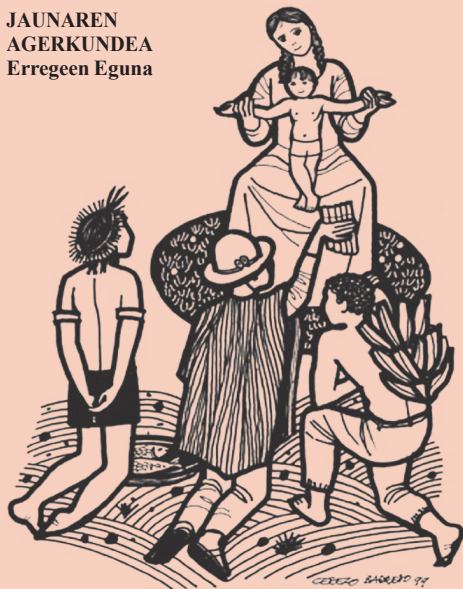
Erregeen Eguna: Meltxor, Gaspar eta Baltasar.

Santa Rafaela Maria Porras, *fundatzailea*

(*Bihotz Sakratuaren Mirabeak*).

faraoiak pertsegitua izan zen bezala, Jesus haurra Herodes erregeak pertsegitua izan zen eta Moisesek bere herria Egiptotik salbaziora gidatu zuen bezala, Jesusek ere Egiptora ihes egin behar izan zuen, eta itzultzean, bere herria, gizateria osoa, salbaziorantz gidatu zuen.

JAUNAREN
AGERKUNDEA
Erregeen Eguna

Jaunaren agerkunde ondokoa.
San Raimundo Peñafortekoa, *apaiza*.

1 Joanen liburutik 3, 22–4, 6: Aztertu espiritua Jainkoagandik dato-
rren ala ez. Sal 2: Nazioak emango dizkizut ondare. Jaunaren era-
bakia iragarriko dut.

Jesu Kristoren ebanjelioa San Mateoren liburutik 4, 12-17.23-25.

Egun haietan, Joan Bataiatzailea kartzelan sartu zutela jakin zue-
nean, Jesus Galileara baztertu zen. Baina, Nazaret utzirik, itsasbazte-
rrean dagoen Kafarnaumen jarri zen bizitzen, Zabulonon eta Nefta-
liren lurraldean. Horrela bete zen Isaias profetak esana: «Zabulonon
lurraldea eta Neftaliren lurraldea, itsasbidea, Jordanez beste aldean,
jentilen Galilea. Ilunpean bizi zen herriak argi handia ikusi zuen; he-
rio-itzalean bizi zirenei distira egin zien argiak» Ordutik hasi zen Je-
sus hots egiten: «Bihotz-berri zaitetze, hurbil da-eta zeruetako erre-
nua» Galilea osoan barna ibili zen Jesus, hango sinagogetan irakasten,
erreinuari buruzko Berri Ona hots egiten eta herrian gaitz eta eritasun
guztiak sendatzen. Siria guztian zabaldu zen haren izena. Edozein
gaitz eta oinazek jotakoak eramaten zizkieten: deabrudun, epileptiko
nahiz elbarri, eta hark sendatu egiten zituen. Eta Galilea, Dekapolis,
Jerusalem, Judea eta Jordanez beste aldetik etorritako jendetza han-
diak jarraitzen zion.

Aste honetan zehar, liturgian, Eguberriko misterioaren oihar-
tzuna entzuten da. Agerkundearen edo Epifaniaren jaiari, Jainkoaren
Semea herri guztiei agertzea ospatu dugu. Mateoren ebanjelioaren ha-
sieran, Jesusek bere misioa Galilean hasi zuela kontatzen da eta Isaias
igarlearen iragarpenean “jentilen herri” gisa izendatzen da Galilea.
Judu populazioaz gainera populazio pagano ugaria zegoelako deitzen
zaio horrela Galileari. Kontua ez da Jesusek bere misioa Galileako jen-
tilen artean hasi izana, baizik eta Mateok horrekin, Jesusen piztueraren
ondoren Elizaren misioa edo zeregina zer izango den adierazten due-
la. Jesusen mundu osorako misioaren iragarpenean aurreratu hori erabat

Jaunaren agerkunde ondokoa.

San Raimundo Peñafortekoa, *apaiza*.

sendotuta gelditzen da pasarte horretan zera esaten duenean: Jesusen izena Sirian zehar hedatzen ari zela eta jendetzak jarraitzen ziola, ez juduek soilik, baita Galileakoek eta Dekapolisekoek ere. Haiei guztiei sendatzen dizkie Jesusek beren gaixotasunak eta minak. Ebanjelariak horrekin, Jesusen misioa edo eginkizuna zein den adierazten digu: gure minak sortzen dituzten bekatuetatik, sufrimenduetatik eta heriotzatik gu salbatzea.

* * *

JAINKOA

Jainkoak maite nauela
badakit jakin;
ahaztu egiten zait oster.
Jainkoak maite nauela jakinda ere
kopeta ez zait argitzen.
Jakitea buruzko gauza da,
bihotzeko gauza da poztea.
Jaungoikoa ez zait iritsi nonbait
burutik bihotzera.
Zer egin behar ote dut
Jaungoikoak maite nauela
senti dezan bihotzak?
Jaungoikoak maite nauelako hori,
buruz ez ezik
bihotzez beharko dut ikasi.
Ziur, bihotzez ikas dezadana
ezingo duela bihotzak ahantzi
Jaungoikoak didan maitasuna. (*B. Gandiaga*)
(*Arantzazu egutegia urria 28*).

1 Joanen liburutik 4, 7-10: Jainkoa maitasuna da. **Sal 71**: Ahuspez agurtuko zaituzte, Jauna, nazio guztiek.

Jesu Kristoren ebanjelioa San Markosen liburutik 6, 34-44.

Aldi hartan, Jesusek jendetza handia ikusi zuen; erruki izan zituen, artzainik gabeko ardiak bezala baitziren, eta luzaro irakasten hasi zitzairen.

Berandu egin baitzen, ikasleak hurbildu zitzaizkion, esanez: «Leku bakartia da hau eta oso berandu da. Bidal itzazu, inguruko baserri eta auzoetara joan eta jatekoa eros dezaten» Jesusek erantzun zien: «Emaiezue zeuek jaten» Haiek, orduan: «Berrehun denarioren ogiak erostera joango al gara, bada, hauei jaten emateko?» Jesusek esan zien: «Zenbat ogi duzue? Zoazte ikustera» Ikusi eta esan zioten: «Bost, eta bi arrain ere bai» Orduan, jende guztia belar gainean taldeka eserarazteko agindu zien. Ehunaka eta berrogeita hamarnaka eseri ziren. Jesusek, bost ogiak eta bi arrainak hartu eta, begiak zerura jatorik, bedeinkapen-otoitza egin, ogiak zatitu eta ikasleei eman zituzkien, jendeari banatzeko; bi arrainak ere jende guztiaren artean banatu zituen. Asetzeraino jan zuten denek, eta ogi- eta arrain-hondarrek in hamabi saski bete bildu zituzten. Bost mila gizon ziren jan zutenak.

Joanen lehenengo gutunak, Eguberrialdi honetan lehenengo irakurgai moduan erabiltzen dugunak, gaur, Jainkoa maitasuna dela esaten digu. Horregatik, ekimena beti Jainkoarena da. Bera da lehen-lehenik maite izan gaituena; horregatik dei egin digu lurreko bizitzara eta bere Semearen gizakundearen bitartez betiko bizia ematen digu. Jainkoa ez dago egonean egon guk zer egiten dugun ikusteko zain gero berak horren arabera jokatzeko. Alderantziz, bera da gurekiko maitasun-ekimena duena. Horrek ez du esan nahi giza ekintzak hutsalak direnik. Gure jarduna garrantzitsua da, izan ere, gizakia bere askatasuna erabiliz eratzen da. Jainkoak maitatu gaituen bezala maitatu

Jaunaren agerkunde ondokoa.

San Apolinar, *gotzaina*.

San Teofilo, *diakonoa*.

San Lorentzo Justiniano, *gotzaina*.

behar dugu elkar (1 Jn 4, 11). Izan ere, gure jarduna beti da Jainkoaren jardunari emandako erantzuna. Eta gure erantzuna esker onekoa eta koherentea edota alderantzizkoa izan daiteke gugan isuri den Jainkoaren maitasunarekiko. Ebanjelioan Jesus, bere hitzarekin erakusteko eta bere biziarekin elikatzeko ekimena hartzen duen Jainkoaren Seme moduan agertzen zaigu.

Lorentzo Giustiniri, mundu honetako ohorea eta aintza amesten zuelarik, Andre Mariak hitz egin zion bihotzera: «Gazte maitagarria, zergatik isurtzen duzu zeure bihotza alferrikako hainbat gauzatan? Hain itxuragabeki bilatzen duzuna, promes degizut, neuk emango dizut emaztetzat hartzen banauzu». «Izena eta zein jatorri zuen galdetu nion nik, eta erantzun zidan Jainkoaren jakinduria zela. Hitza eman nion, inolako zalantzarik gabe, eta elkar besarkatu ondoren, ezkutatu egin zen». Penitentzia handiak egiten zituen. Eta kalonjea zen osaba batengana joan zen argi bila, munduak eskaintzen zionaren eta Jainkoaren maitasunagatik hari uko egitearen artean bereizmena egiteko. Bi aukerak haztatzeke esan zion osabak: «Ba al dut kemenik gozamen hauek utzi eta penitentiaren eta mortifikazioaren biziera onartzeko?»

Gurutzeari begira jarririk, ez zuen dudarik izan: «Zu, Jauna, zara nire esperantza. Zugan topatuko dut adorearen eta kontsolamenduarien arbola». Algan, osaba bizi zen herrian, beste gazte batzuekin harremanak izateko zoria izan zuen, buruan idealbertsuak amesten zizutzenak. 1404an Kalonje Sekularren San Giorcioren Kongregazioa fundatu zuten. Kalez kale eskale-jantziz zihoazela, bidelagunak ihes egin nahi zien leku nagusiei. Lorentzok: «Bide egin dezagun adoretzu. Ez dugu ezer aurreratzen munduari hitzez uko eginez, egintzez ere mespretxatzen ez badugu. Eraman dezagun zakua gurutze bat bailitzan, eta horrela garaituko dugu geure etsaia».

JAUNAREN BATAIOA.

San Eulogio Kordobakoa, apaiza eta martiria.

Isaias Profetaren liburutik 42, 1-4.6-7.

«Hona nire zerbitzaria, Nik eusten diodana, nire aukeratua, atsegin dudana. Honengan ipini dut neure espiritua; zuzenbidea ekarriko die herriei. Ez du oihu egingo, ez ahotsa goratuko, ez du kaleetan entzunaraziko bere mintzoa. Kanabera pitzaturik ez du hautsiko, doi-doi piztuta dagoen argi-metxa ez du itzaliko. Zuzenbidea ekarriko du leialki; ez du etsiko, ez da hautsiko, zuzenbidea lurrean ezarri arte; uharteak haren irakaspenaren zain daude. Nik, Jaun honek, salbamen-egintzarako dei egin dizut, eta eskutik heldu; Nik eratu zaitut eta izendatu herriarentzat itun eta nazioentzat argi izateko, itsuen begiak zabal ditzazun, giltzapetuak espetxetik askatu eta ilunpean bizi direnak kartzelatik atera ditzazun»

Sal 28: Bere herria bedeinkatuko du bake emanez Jaunak.

Apostoluen Eginak liburutik 10, 34-38.

Egun haietan honela mintzatu zen Pedro: «Orain jabetzen naiz benetan Jainkoak ez duela bereizkeriarik egiten, baizik eta onartzen duela begirune diona eta beraren nahia egiten duena, edozein herri-takoa dela ere. Hark bere hitza bidali zien israeldarrei, guztien Jauna den Jesu Kristoren bidez bakearen Berri Ona iragarritz. Badakizue zer gertatu zen, Galileatik hasi eta Judea osoan, Joanez hots egin zuen bataioaren ondoren: Nazareteko Jesusena, alegia: Jainkoak Espiritu Santuaren indarraz gantzutu zuen, eta hark on egiten eta deabruak hartutako guztiak sendatzen igaro zuen bizitza, Jainkoa berekin baitzuen»

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 3, 15-16.21-22.

Aldi hartan, herria zain-zain zegoen eta denak ari ziren pentsatzen ez ote zen Joan Bataiatzailea Mesias izango. Joanez guztiei adierazi zien: «Nik urez bataiatzen zaituztet; baina badator ni baino ahaltsua-

JAUNAREN BATAIOA.

San Eulogio Kordobakoa, apaiza eta martiria.

go dena eta ni ez naiz inor haren oinetakoen lokarriak askatzeko ere. Hark Espiritu Santuaz eta suaz bataiatuko zaituzte» Herri guztia bataiatzen ari zen batean, Jesus ere bataiatu zen. Eta otoitzean ari zela, zerua zabaldu zen, eta Espiritu Santua jaitsi zitzaion gainera uso-irudian. Eta mintzo hau etorri zen zerutik: «Zu zara nire Semea, nire maitea; Zu zaitut atsegin»

Jesusen bataioa da, gurutziltzatzea salbu, bere bizitzako gertakarien artean historia-arloan hobekien kokatutakoa. Gertakari hark bi arazo sortu zizkion hasierako Elizari. Alde batetik, Joan Jesusen gainetik ote zegoen planteatu zion, bera baitzen bataiatu zuena. Beste aldetik, nola jar zitekeen bekatarien ilaran inoiz ere bekaturik egin ez zuena? (Heb 4, 15) Lukasek dio Jesus bataiatua izan zela baina ez du zehazten nork bataiatu zuen. Horren ordeztu, Joanen ebanjelioan (1, 29-34) ere agertzen den bezala, Joan Bataiatzaileak Jesus ez emandako lekukotza azaltzen da eta hark Jesus ahaltsuagoa dela aitortzen du –“ni ez naiz inor haren oinetakoen lokarriak askatzeko ere”– eta baita bere misioaren edo eginkizunaren nagusitasuna ere. Jesus ek bere bataioan hartzen du bere misioaren kontzientzia eta bere bizitza publikoa edo agerikoa hasten da. Hori argi eta garbi adierazita gelditzen da zerua ireki eta Jainkoaren ahotsak Jesus bere Seme maitea dela aldarrikatzen duenean. Bestalde, Jesusen gizatasuna Espiritu Santuak gantzutua da bere misioa, bere eginkizuna, garatu eta betetzeko gai izateko. Jesus Jainkoaren Semea da, baina bere haragia, gurea bezala, ahula da, eta horregatik, Espirituaren indarra berarengan kokatzea behar du, gizaki gisa indartu eta sendotuta, Aitak emandako misioa burutu ahal dezan.

1 Samuel liburutik 1, 1-8: Peninak, arerioak, gogorki iraindu eta nahi-gabetu ohi zuen Ana, Jaunak haurrik ematen ez ziolako. **Sal 115:** Gorespen-oparia eskainiko diot, Jaunari dei eginez.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 1, 14-20.

Joan Bataiatzailea kartzelan sartu zutenean, Jesus Galileara joan zen eta Jainkoaren Berri Ona hots egiten zuen. Honela zioen: «Betea da garaia, eta hurbil da Jainkoaren erregetza. Bihotz-berri zaitezte eta sinetsi Berri Ona» Jesusek, Galileako itsasbazerretik igarotzean, Simon eta honen anaia Andres ikusi zituen sareak urera botatzen, arrantzaleak baitziren. Jesusek esan zien: «Zatozte nirekin, eta giza arrantza egingo zaituztet» Haiek berehala sareak utzi eta jarraitu egin zioten. Aurrerago, Santiago eta honen anaia Joan, Zebedeoren semeak, ikusi zituen; sareak konpontzen ari ziren beren ontzian. Ikusi bezain laster, dei egin zien Jesusek. Haiek, beren aita Zebedeo mutilen ontzian utzirik, Jesusen ondoren joan ziren.

Bere kontakizunaren hasieran, Markosek laburbildu egiten du Jesusen predikua hau esanez: “Hurbil da Jaunaren Erreinua”. Jaunaren Erreinua metafora bat da Jainkoaz kreazioaren nagusi gisa hitz egiteko eta horrek neurri hirukoitza du. Bekatuen barkamenarekin hasten da Jainkoa ez baita gizaki bekatarien errege. Gizakiek Jainkoarekin bakeak eginda, beren arteko harremanak zuzentasunezkoak izan behar dute, ezen Jainkoak ezin baitezake bere nagusitasunik egikaritu gatazkan bizi den gizateriarengan, batzuek besteak zapaltzen edo bigabekeriak egiten dabiltzan artean. Azkenik, Jainkoaren Erreinuak gizateriaren eta naturaren arteko adiskidantza eskatzen du eta bi arlotan eskatu ere: naturak gizakiekiko etsaigoa utziko du “jada ez baita gehiago heriotzarik izango, ez dolurik, ez negarrik, ez nekerik” (Ap 21, 4) eta aldi berean gizakiak ez du naturarik bortxatuko eta Jainkoaren seme-alaba eta gainerako gizakien senide gisa dagokion helburua betetzeko soilik erabiliko du. Jesusek lehenengo dizipulu edo ikasleei dei egiten die eta haiei atxikiko die eginkizun hirukoitz hori.

Urteko 1. astea.

San Higinio, 9. aita santua.

Santa Honorata, birjina.

1 Samuel liburutik 1, 9-20: Jaunak gogoan izan zuen Ana eta Samuelez erdi zen. *Sal: 1 Samuel liburutik 2:* Jainkoak, nire salbatzaileak, pozten du nire bihotza.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 1, 21-28.

Kafarnaumen, larunbatean sinagogan sarturik, irakasten hasi zen Jesus. Jende guztia txunditurik zegoen haren irakaspenaz, nagusitasunez irakasten baitzien, eta ez lege-maisuek bezala. Bazen, hain zuzen, sinagoga hartan espiritu gaiztoaren menpe zegoen gizon bat, eta oiuhaka esan zuen: «Zer duk gurekin, Jesus Nazaretarra? Gu hondatzera al hator? Bazekiat nor haizen: Jainkoaren Santua!» Jesusek gogor eraso zion: «Isil hadi eta atera gizon horrengandik!» Espiritu gaiztoak astinaldi gogorra eman zion eta, garrasi handia eginez, atera egin zen gizonagandik. Denak ikaraturik gelditu ziren, elkarri galdezka: «Zer dugu hau? Irakaspen berria, eta nolako nagusitasunez emana gainera! Espiritu gaiztoei ere agintzen die, eta obeditu egiten diote!» Laster zabaldu zen Jesusen entzutea Galilea aldeko bazter guztietara.

Jesusek, bere ebanjelizatze-ekintza hasteko lehendabizi egiten duena zera da, gizon bat espiritu gaiztoaren eraginpetik askatu Kafarnaumgo sinagogan. Jainkoaren tokia betetzen ahalegindu eta gizakia zapaltzen duten espiritu gaiztoek, bekatuaren boterea eta haren ondorioak, sufrimendua eta heriotza adierazten dituzte. Markosentzat, hau da Jesusek mundura ekarritako zeregina: gizateria heriotzara eramaten duen bekatuaren botere eta ahalmenetik askatu. Sinagogan daudenek, harrituta aitortzen dute Jesusek nagusitasunez irakasten duela, izan ere, bere hitzak, bere ekintzekin egiaztatzen baitira. Behar-beharrezkoa da Berri Ona iragartzen duten gure hitzak, gure ekintzen koherenziarekin bermatuak izatea.

Urteko 1. astea.

San Arkadio Mauritaniakoa, *martiria*.

1 Samuel liburutik 3, 1-10.19-20: Mintza zaitez, adi duzu zeure morroia! Sal 39: Hemen nauzu Jauna zuk esana egiteko.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 1, 29-39.

Aldi hartan, Jesus sinagogatik atera eta Simonen eta Andresen etxera joan zen zuzenean, Santiagorekin eta Joanekin. Simonen amaginarreba oheratua zegoen sukarrarekin; berehala, hartaz hitz egin zioten Jesusi. Joan zitzaion Jesus ondora, eskutik hartu eta jaikiarazi zuen. Sukarrak alde egin zion, eta zerbitzatzen hasi zitzaion. Arratsean, eguzkia sartu ondoren, gaixo eta deabrudun guztiak eraman zizkieten Jesusi. Herri guztia bildu zen atarian. Eta hark gaixo asko sendatu zuen, edozein zela ere haien gaitza, eta deabru asko bota zuen. Deabruai ez zien uzten hitz egiten, bazekiten-eta nor zen. Goizean goiz, artean ilun zegoela, Jesus herritik atera eta bazter bakarti batera joan zen; han otoitzean ari zen. Simon eta lagunak Jesusen bila hasi ziren eta, aurkitzean, esan zioten: «Jende guztia zure bila dabil» Hark, ordean, erantzun: «Goazen beste norabait, inguruko auzoetara, horietan ere Berri Ona hots egitera, horretarako atera bainaiz» Hala, Galilea guztian barna ibili zen, hango sinagogetan Berri Ona hots egiten eta deabruak botatzen.

Markos ebanjelariak Jesusen bizitzako egun baten berri konstatzen du. Espiritu gaiztoaren mende zegoen gizona askatu ondoren, Pedroren amaginarreba sendatuz eman zion jarraipena eta ondoren baita ekarri zizkieten deabruak hartutako edota gaixotasunak jotako beste hainbat ere. Jesusen misioa edo eginkizuna, horretarako irten baita Aitarengandik, predikatu eta gaizkiaren mende zeuden gizakiak askatzea zen. Hori burutzeko, Jesusek otoitz egin behar du bere eginkizuna gauzatzeko Espirituarengandik indarra hartzeko. Goizean goiz jaikitzen da eta bere ikasleetatik aparte bakardadean egiten du otoitz. Jesus bataiatzean, Espiritua uso irudian pausatu zen harengana hura

Urteko 1. astea.

San Arkadio Mauritaniakoa, *martiria*.

bere ahalmenez gantzutzeko eta hala bere misioa burutzeko. Espirituak bera gantzutze hori, egunero berritu behar du otoitzaren bidez. Guk ere otoitzaren beharra dugu, otoitzak ematen digun Jainkoarekiko harremanak, haren borondatearen arabera jardun eta bizitzeko gai egin gaitzan.

* * *

ALAITASUNA

Alaia izan nahi dut:
golko bete pozez
bizi nahi dut, poza
erabiliz gainez.
Alaia izan nahi dut
txit ederra denez,
gozotasun aratza
landuz zoramenez.
Alaia izan nahi dut
garraren afanez,
argiaren grazia
bizi ta gardenez (*B. Gandiaga*).

Urteko 1. astea.

San Benigno, *martiria*.San Kastor, *apaiza eta ermitaia*.

1 Samuel liburutik 4, 1-11: Filistearrek menderatu egin zuten Israel eta harrapatu egin zuten Jainkoaren kutxa. **Sal 43:** Zure errukiak aska gaitzala, Jauna!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 1, 40-45.

Aldi hartan, legenardun bat etorri zitzaion erreguka Jesusi eta, be-launikaturik, esan zion: «Nahi baduzu, garbi nazakezu» Jesusek, erru-kiturik, eskua luzatu eta ukitu zuen, esanez: «Nahi dut, izan zaitez garbi» Orduan bertan alde egin zion legenak, eta garbi gelditu zen. Jesusek bidali egin zuen, zorrotz aginduz: «Kontuz gero! Ez esan ino-ri ezer. Baina zoaz, agertu apaizagana eta eskaini garbikuntzaren or-danez Moisesek agindutakoa, ezaugarri izan dezaten» Hura, ordea, atara zeneko, gertatua hots egiten eta zabaltzen hasi zen oihuka, eta harrezkero ezin zen Jesus inongo herritan agerian sartu, eta kanpoan gelditzen zen, leku bakartietan. Hala ere, edonondik zetorkion jendea.

Markosek sendakuntza berri bat gehitzen dio Jesusek Kafarnau-men igarotako lehenengo egunari eta horrekin hiru sendakuntzako se-gida aurkezten du. Legenarduna harreman guztietatik isolatuta geldi-tzen zen. Ez zuen tenplura joaterik eta gaitzak berak sortzen zizkion eragozpenez gainera, ez zuen beste pertsona batzuekin harremanak izaterik ere (Lebitarrena 13-14). Jesusek, bekatutik eta bekatuen on-dorioetatik gu salbatzera etorriak, sendatu egiten du legenarduna eta horrela gai egiten du berriro ere, batetik tenpluko gurtzaren bidez Jain-koarekin harremanetan jartzeko eta bestetik gainerako pertsonekin ere harremanetan hasteko. Jesusen debekua gorabehera, sendatutako gi-zona ezin da isilik egon eta Jesusen sendatzeko ekintza alde guztietara zabaltzen hasten da. Guk ere zabaldu behar genituzke Jaunarengandik jasotako onurak.

Urteko 1. astea.

San Fulgentzio, *gotzaina*.

San Juan de Ribera, *Valentziako artzapezpikua*.

1 Samuel liburutik 8, 4-7.10-22a: Egun hartan, oihu egingo duzue, hautatu duzuen erregea dela-eta; baina Jaunak ez dizue entzungo.

Sal 88: Jauna, zure errukia beti abestuko dut.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 2, 1-12.

Zenbait egunen ondoren, Jesus Kafarnaumen sartu zen berriro, eta etxean zegoeneko berria zabaldu zen. Bildu zen jendetzarekin ez zegoen inon tokirik, ezta atarian ere. Eta mezua adierazten zien. Hartan, elbarri bat ekarri zioten lau lagun artean. Baina jendetzatik ezin zuten eraman Jesusenganaino. Orduan, bera zegoen parean etxe-gaina zulatu eta zulotik behera eraitsi zuten elbarria, etzanik zegoen ohatilan. Jesusek, haien sinetsmena ikusirik, esan zion elbarriari: «Seme, barkatuak dituzu bekatuak!» Baziren han eserita lege-maisu batzuk, eta hau zioten beren baitan: «Zer ari duk hau horrela? Biraoka ari duk. Nork barka zitzakek bekatuak, Jainkoak berak izan ezik?» Baina Jesusek bere barruan haien gogoetei igarri eta esan zien: «Zergatik dituzue gogoeta horiek zeuen baitan? Zer da errazago, elbarriari “barkatuak dituzu bekatuak” esatea ala “jaiki, hartu ohatila eta zabiltza” esatea? Orain ikusiko duzue, bada, Gizonaren Semeak baduela mundu honetan bekatuak barkatzeko ahalmena. Eta esan zion elbarriari: “Zuri diotsut: Jaiki, hartu ohatila eta zoaz etxera»» Berehala jaiki, ohatila hartu eta guztien aurrean atera zen. Denak harriturik gelditu ziren, eta Jainkoa goستن zuten, esanez: «Ez dugu sekula horrelakorik ikusi»

Kafarnaumen lehenengo egunean izandako jardunak, sona, misresmena eta arrakasta eman dizkio Jesusi herriko jendearen artean. Baina orain aldatu egiten da egoera. Markos ebanjelariak, Jesusek agintari juduekin izandako bost eztabaida-aldien segidari hasiera ematen dio. Haiek jadanik gatazka iragartzen dute eta gatazka hori fari-seuek eta herodestarrek bera hiltzeko egindako azpilanarekin amaituko

Urteko 1. astea.

San Fulgentzio, *gotzaina*.San Juan de Ribera, *Valentziako artzapezpikua*.

da. (Mk 3, 6). Lehenengo eztabaidak bekatuen barkamena du helburutzat. Elbarriari bekatuak barkatzeko Jesusek esandako hitzek, bere nortasunaz galdetzeraz daramatza: Nor da hau bekatuak barkatzeko, hori Jainkoak bakarrik egin dezakeenean? Hori da Markosek, bere ebanjelioan zehar, bere irakurleei eta guri ere planteatzen digun galdera handia: Nor da Jesus? Bestalde, bekatuak barkatzeko berak duen ahalmena elbarria sendatuz erakustean, Jesusek lotura garbia ezartzen du bekatuen barkamenaren eta gizakien gorputzeko ongizatearen artean. Bekatua da, hain zuzen ere, gure Jainkoarekiko harremana eta gainerakoekiko harremana hausten dituen, baina baita gure ongizatea eta gure zoriona ere.

Andre Maria eta Kristo eta gu

Andre Maria santu izan zen, Andre Maria zoriontsu izan zen, baina garrantzizkoagoa da Eliza Andre Maria bera baino. Zein zentzutan? Andre Maria Elizako partaide bat delako, kide santu bat delakoa, atal bikain bat, atal goi-goiko bat, baina gorputz osoaren atal, eta gorputz osoa ataletako bat baino gehiago da. Gorputz honen burua Jauna da, eta Kristo osoa buruak eta gorputzak eratzen dute. Zer gehiago esan genezake? Elizaren gorputzean jainkozko burua daukagu, Jainkoa bera daukagu buru.

Beraz, anai-arreba maite-maiteok, erreparatu zeuen buruari: zuek ere Kristoren atal zarete, Kristoren gorputz. Hauxe dio Jaunak, era baliokidean, diotenean: “Hauek ditut nik neure ama eta neure anai-arreba”. Nola izango zarete Kristoren ama? “Zeruko nire Aitaren gogoantzun eta betetzen duena, horixe da nire anaia, eta nire arreba, eta nire ama”. (San Agustín, in Liturgia de las Horas IV, azaroaren 21a: Andre Mariaren Aurkezpena).

Urteko 1. astea.

San Paul, ermitaua. San Mauro, abadea.

San Arnaldo Janssen, apaiza eta fundatzailea

(Verbo Divino kongregaziokoa).

1 Samuel liburutik 9, 1-4.17-19; 10, 1a: Hori da Jaunak aipatutako gizona; Saulek gobernatuko du bere herria. **Sal 70:** Jauna, poz eta alai bitez zurekin zuregana jotzen dutenak!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 2, 13-17.

Aldi hartan, Jesus itsasaldera atera zen berriro. Jende guztia bera-
rengana zihoan, eta irakasten hasi zitzairen. Bidez zihoala, Lebi Alfeo-
rena ikusi zuen, zergak biltzeko mahaian eseria, eta esan zion: «Jarrai
niri» Lebi zutitu eta jarraitu egin zion. Geroago, Jesus mahaian ze-
goen Lebiren etxean; bazen beste zergalari eta bekatar asko ere Jesu-
sekin eta honen ikasleekin mahaian; izan ere, asko zihoazkion ondo-
ren. Fariseuen arteko lege-maisu batzuek, bekatar eta zergalariekin
jaten ari zela ikustean, esan zieten ikasleei: «Nolatan jaten du zer-
galari eta bekatariekin?» Hori aditzean, Jesusek esan zien: «Ez dute
osasundunek behar sendagilea, gaixoez baizik; ez naiz zintzoei dei
egitera etorri, bekatariei baizik»

Jesusek Lebiri dei egiten dio. Lebi zerga-biltzailea da eta berehala
jarraitzen dio. Gero, mahaian esertzen da berarekin, beste zerga-bil-
tzaile batzuekin eta izen txarreko beste hainbatekin eta bere ikaslee-
kin noski. Horrek guztiak eztabaida berri bat sortzen du Jesusen jo-
kabideaz. Jesusek bere otorduak –afariak gehienbat, izan ere, eguneko
otordu nagusia arratsaldeko seiak inguruan egiten baitzuten– Erreinu-
ko oturuntza moduan ulertzen ditu. Hala zen ulertua bibliako tradizio
osoan zehar Isaiasengandik hasita (Is 25, 6-8 eta Lk 14, 15). Farisenek
eta esenioek ere erritu edo ohikune gisako otorduak egiten zituzten itxa-
ron zuten Erreinu-ko oturuntza-zeinu gisa, baina oturuntza horietan,
beren portaera moralagatik eta beren erritu-garbitasunagatik parte
hartzeko duintzat jotzen zituztenak bakarrik onartzen zituzten beren
artean. Jesusek aldiz, denak onartzen ditu, eta horrek kritikak sor-
tzen ditu. Jesusek bere portaera zuritu egiten du esanez, bekatarientzat
salbamenak ekartzera etorri dela. Horrekin Jainkoaren irudi berri bat
ematen du, Jainko errukitsuarena, bekatuak urrundurik direnak bere
adiskidetasunera biltzeko ahalegina egiten duenarena.

Urteko 2. astea.

San Martzelo 1.a, 30. *aita santua, eta martiria.***Isaias profetaren liburutik 62, 1-5.**

Sionen maitasunez ez naiz isilduko, Jerusalemen maitasunez ez naiz gelditi egongo; haren garaipena goiz-argia bezala agertu arte, haren salbamenak zuziak bezala distiratu arte. Eta ikusiko dute herriek zure garaipena, errege guztiek zure ospea; izen berria ezarriko dizute, Jaunak berak emana. Koroa eder izango zara Jaunaren eskuan, errege-diadema zeure Jainkoaren eskuan. Ez dizute berriz deituko «Zapuztua», ezta zure lurraldeari ere «Hondatua» «Ene atsegina» deituko dizute zuri, eta «Emazte» zure lurraldeari. Atsegin izango baitu zugar Jaunak eta emaztetzat hartuko du zure lurraldea. Mutila neskatzarekin ezkontzen den bezala, hala ezkonduko da zurekin zure eraikitzailea; senarra emaztearekin pozten den bezala, hala poztuko da zurekin Jainkoa.

Sal 95: Zabaldu Jaunaren mirariak herri guztietan.**San Paulok 1 Korintoarrei 12, 4-11.**

Senideok: Era askotakoak dira dohainak, baina bat bakarra Espiritua; era askotakoak zerbitzuak, baina bat bakarra Jauna; era askotakoak eginbideak, baina bat bakarra Jainkoa, guztiengan guztia egiten duena. Bakoitzari denen onerako ematen dizkio Jainkoak Espirituaren dohainak. Honela, bati jakinduriaraz hitz egitea ematen dio Jainkoak Espirituaren bidez; beste bati, Espiritu beraren arabera, ezagueraz hitz egitea; bati, Espiritu beraren egitez, sinesmen-dohaina ematen dio; beste bati, Espiritu beraren egitez, sendaketak egiteko dohaina; bati, mirariak egiteko ahalmena; beste bati, Jainkoaren izenean hitz egitea; bati espiritu faltsua et benetakoa bereiztea; beste bati, hizketa arrotzez mintzatzea, eta beste bati, hizketa horren esanahia adieraztea. Hori guztia, ordea, Espiritu batek berak egiten du, bere dohainak nahi duen bezala bakoitzari banatuz.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 2, 1-11.

Aldi hartan, ezteiak izan ziren Galileako Kanan, eta han zen Jesusen ama. Jesus eta honen ikasleak ere ezteietara gonbidatu zituzten.

Urteko 2. astea.

San Martzelo 1.a, 30. *aita santua, eta martiria.*

Ardoa bukatu zen, eta amak esan zion Jesusi: «Ez dute ardorik» Jesusek erantzun zion: «Utz nazazu bakean, emakume. Nire ordua ez da oraindik etorri» Jesusen amak esan zien morroiei: «Egizue berak esango dizuen» Harritzko sei ontzi zeuden han, juduek beren garbikuntzetarako erabili ohi zituztenak, bakoitza ehun bat litrokoa. Jesusek esan zien morroiei: «Bete ontziak urez» Eta haiek leporaino bete zituzten. Jesusek berriro: «Atera orain, eta eraman mahaizainari» Eta haiek eraman zioten. Dastatu zuen mahaizainak ura ardo bihurtua, nongoa zen jakin gabe (morroiek, bai, bazekiten, berek atera baitzuten ura); orduan, ezkonberriari deitu eta esan zion: «Ardo ona denek hasieran ateratzen dute eta, jendea edanda dagoenean, txarragoa. Zuk, berriz, orain arte gorde duzu ardo ona» Galileako Kanan egin zuen Jesusek bere lehen-ezaugarri hau; honela, bere aintza azaldu zuen, eta sinetsi egin zuten harenengan ikasleek.

Igande honetako liturgian Epifaniaren edo Jaunaren Agerkunderaren oihartzuna ikusten da. Lehendabizi, bere izarrak magoei –juduak ez diren herrietako ordezkariak– denon salbatzaile den Israelgo Erregearen jaiotza iragarri zien. Joan den igandean, Jaunaren bataioaren jaiari, zeruko ahotsak Jesus nor zen adierazi zuen, Aitarene Seme maitea dela alegia, eta azkenik, gaurko ebanjelioan, Jesusek, bere lehenengo miraria egitean, bere aintza agertzen du. Oturuntza, berez, eta ezteietako oturuntza batez ere, Jainkoaren Erreinuaren seinalea da. Lehenengo irakurgaiari Jainkoak bere herriarekin duen poza, ezkonberriek eztei-biharamunean sentitzen dutenarekin alderatu da. Kanako ezteietan, Jesusek, juduek beren garbiketarako prestatuta zeukaten ura ezteioturuntzarako ardo bihurtzen du. Horrekin, Jainkoak eta gizakiek elkarren artean duten harremanaren aldaketa adierazten da. Israelgo herria, Legeak ezarritako aginduak betez jartzen zen harremanetan Jainkoarekin. Orain, Aitak gure bihotzetan bere Semearen bitartez isuri duen Espirituaren bidez ditugu harremanak Jainkoarekin. Uretik ardora dagoen aldea dago Itun Zaharreko Jainkoarekiko harremanetatik gaur egun Jesu Kristoren bitartez ditugunetara.

Urteko 2. astea.
San Anton, *abadea*.

1 Samuel liburutik 15, 16-23: Opariak egitea baino hobe haren esana egitea; Jaunaren esana baztertu duzulako, berak baztertzen zaitu orain erregetzatik. **Sal 49:** Bide zuzena jarraitzen duenari Jainkoaren salbamena ikusaraziko diot.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 2, 18-22.

Aldi hartan, Joan Bataiatzailearen ikasleek eta fariseuek barau-eguna zuten. Jesusengana joan eta esan zioten: «Nolatan egiten dute barau Joanen ikasleek eta fariseuek, eta zure ikasleek ez?» Jesusek erantzun zien: «Ezteietara deituek egin ote dezakete barau, senar berria berekin dutelarik? Senar berria berekin duten bitartean, ez dezakete barau egin. Etorriko zaie, bai, senar berria kenduko dieten eguna; orduan, egun hartan, egingo dute barau. Inork ez dio jantzi zaharrari oihal gordinezko adabakirik josten; bestela, adabaki berriak jantzi zaharra behartu, eta zerratada handiagoa egiten da. Ez du inork ardo berririk sartzen ere zahagi zaharretan; ardoak zahagiak lehertu egingo lituzke eta, orduan, ez ardo eta ez zahagi. Ardo berria zahagi berritan»

Otoitza, baraua eta limosna edo amoina dira judaismoko hiru jaiera-ohitura nagusiak. Baziren egun batzuk baraua egiteko aginduta zeudenak, baina erlijio-talde batzuek, fariseuek eta Joanen ikasle edo dizipuluek, beren borondatez egiten zuten barau beste egun batzuetan ere Jainkoaren eskuhartzea merezi ahal izateko (Lk 18, 12). Jesusek zuritu egiten du bere ikasleek baraurik ez egitea, berarekin hasten baita Jainkoak gizateriarekin harreman modu berri bat izateko aroa, eta horrek, egin beharreko izaera kentzen dio juduen merituak irabazteko barauari. Juduek Erreinua etor dadin egiten dute barau, baina Erreinua jada hemen bertan dago Jesu Kristorekin. Jainkoa gizateriarekin harremanetan jartzeko modu berri hau, Bibliako usadioa jarraituz, ezteietako metaforarekin adierazten da

Urteko 2. astea.

San Anton, *abadea*.

(Is 62, 5) eta bertan, senarra Jesu Kristo da. Azkeneko bi parabolek hain zuzen ere diote, Jesusek dakarren berritasuna, judaismoaren jarduera zaharrekin bateraezina dela. Baina, pasarte horrek halaber dio, senargaiaren lagunek, hau da, Jesusen ikasleek edo dizipuluek, barau egingo dutela senargaia haiekin ez dagoenean. Kristauok salbazioaren alaitasunean bizi gara baina garizuman barau egiten dugu eta erlijio-jarduera hori ez dugu egiten Jainkoa gure alde mugiarazteko, izan ere, Jainkoa jadanik gure alde dago; guk baraua, Jainkoak eman digun maitasunari erantzutera geure buruak mugitzeko egiten dugu, hark maitatu gaitu-eta lehenik.

San Anton Egipton jaio zen 251n, eta 346an hil. Mugimendu espiritual handi bati eman zion hasiera; horregatik, ermitauek aita-tzat hartu ohi da; hirugarren mendean hasirik, hainbat jende utzi baitzuen hiria basamortura joateko, Ebanjelioa errotuago bizi ahal izateko. Antonen lehen biografoa San Atanasio gotzaina izan zen. Antonio, oso gazterik gelditu zen umezurtz, baina jabetza handi baten jabe. Hogei urte inguruko zela, eliza batean Jesusen hitz hauek entzun zituen: «On-ona izan nahi baduzu, saldu duzun guztia, eman behartsuei eta zatoz eta jarraitu niri». Handik irtenik, lur-sail handia saldu eta pobreei eman zien dirua. Gauza gutxi bat bakarrik gorde zuen bera eta arreba bizitzeko. Baina Jaunaren beste hitz hau entzun zuelarik «Ez kezkatu bihar egunaz», gordea zuen gutxia ere saldu zuen. Arrebaren heziketa eta geroa hura moja-etxe batera eramanez segurtatu zuen. Bera basamortura joan zen. Konfiantza guztia Jainkoagan jarriarik. Bere santutasun-famaz gazte asko erakarri zuen, zeini eman zion biziera protesta-moduko bat bihurtu baitzen Ebanjelioaren balioak galduz zihoan gizarte harentzat.

Urteko 2. astea.

Santa Priska eta Santa Margarita, *birjinak*.

1 Samuel liburutik 16, 1-13: Hartu zuen, bada, Samuelek oliontzia eta anaien aurrean gantzutu zuen. Jaunaren espirituak hartu zuen David egun hartaz geroztik. Sal 88: Aurkitu dut David, nire morroia.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 2, 23-28.

Behin batean, larunbatez gari-soroetan barna zihoazen Jesus eta ikasleak; bidenabar galburuak mozten hasi ziren. Fariseuek esan zioten Jesusi: «Nolatan ari dira egiten, larunbatez zilegi ez dena?» Hark erantzun: «Ez al duzue inoiz irakurri zer egin zuen Davidek beharraldi batean, bera eta bere lagunak goseak gertatu zirenean? Nola, Abiatar apaiz nagusi zelarik, Jainkoaren etxean sartu eta Jaunari eskainiriko ogiak jan zituen, legez apaizek bakarrik jan zitzaketenak, eta nola bere lagunei ere eman zien?» Eta esan zien: «Larunbata gizakiarentzat egin zuen Jainkoak, ez gizakia larunbatarentzat. Beraz, Gizonaren Semea larunbataren beraren nagusi da»

Laugarren eztabaidak larunbata du gaitzat, eta horrekin, juduen Legea. Kontua ez da Legeak zehazki gari-ale batzuk biltzea debekatzen duela, baina larunbatean lan egitea bai, debekatzen du. Gosea duzulako gari-ale batzuk biltzea, lantzat har al daiteke? Hala ulertzen zuten fariseuek, baina Jesusek Legearen ikuspegi irekiagoa eta libreagoa du. Bere ikasleen jokabidea zuritu egiten du Daviden adibidea aipatuta, hark ere lege bat hautsi baitzuen bere jarraitzaileek gosea zutenean. Jokabide rabinotarraren parekoa duen printzipio bat aipatzen du: “Larunbata gizakiaren onerako egin zuen Jainkoak eta ez gizakia larunbataren onerako” (Ir 31, 14; b Yoma 85, b), eta horrekin adierazten du gizakiaren ongia, beraz, zuzentasunarena eta karitatea, lege guztien gainetik dau den balioak direla. Eta beste printzipio bat ere gehitzen du eta, horren arabera, Gizonaren Semea, ebanjelariaren pentsamenduan Jesusekin identifikatzen dena, larunbataren gainetik dagoela. Hala bizi du hori kristau-elkarteak: gizakia Jainkoarekin harremanetan jartzen duena ez da Legea betetzea, haren bidez Jainko Aitak eman dizkigun Jesu Kristo eta Espiritu Santua baizik.

1 Samuel liburutik 17, 32-33.37.40-51: Halaxe nagusitu zitzaion David filistearrari, habaila eta harri batez. **Sal 143:** Bedeinkatua Jaina, nire harkaitza.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 3, 1-6.

Aldi hartan, Jesus sinagogan sartu zen berriro. Bazen han gizon beso-ihar bat. Zelatan zegozkion larunbatean sendatzen ote zuen, zertan salatuko baitzebiltzan. Jesusek beso-iharrari esan zion: «Jaiki eta zatoz hona, erdira» Eta besteei esan zien: «Larunbatez zer da zilegi, on egitea ala gaitz egitea, bizia salbatzea ala kentzea?» Haiek, ordea, isilik. Jesusek, ingurukoei haserre begiraturik eta beraien setakeriaz mindurik, esan zion gizonari: «Luzatu beso hori» Hark luzatu zuen, eta sendatu egin zitzaion. Handik atera orduko, fariseuek eta Herodesen alderdikoek elkar hartu zuten Jesusen kontra, hura nola galduko.

Azkeneko eztabaidak berriz ere larunbata du gaitzat baina Jesus berberari dagokio eta ez bere ikasleei, izan ere, bera baita elbarria sendatzen duena. Rabinoek heriotza-arriskua izanez gero larunbateko atsedeen-araua hautsi zitekeela zioten, eta are gehiago, hautsi egin behar zela ere bai, izan ere, “bizia salbatzea larunbata baino garrantzitsua goa baita” (b. Yoma 85b). Alabaina, ez zen ezinbestekoa esku edo beso elbarri bat larunbatean sendatzea, horrekin, bizia galtzeko arriskurik ez zegoenez, hurrengo egunean ere osa baitzitekeen. Hala ere, Jesusek, aurreko eztabaidan finkatuta utzi zituen oinarriak praktikara eramaten ditu: gizakiari on egitea, larunbateko aginduaren ginetik dago eta, Gizonaren Seme moduan, bere agintea larunbatarena baino handiagoa da. Bost eztabaiden ondoren, Jesusen aurkako azpilana hasten da eta azpilan hori Jesus heriotzara eramanez amaituko da.

* Santiago Salès, *apaiza* eta Gilermo Saultemouche, *martiriak, jesuitak*.
San Makario Handia, *abadea*.
Martzelo Spinola, *dohatsua*, *fundatzailea* (Jainkoaren Bihotzaren mirabeak).

1 Samuel liburutik 18, 6-9; 19, 1-7: Gure aita Saulek zu hiltzeko asmoa du. **Sal 55**: Jainkoagan dut konfiantza eta ez dut beldurrik.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 3, 7-12.

Aldi hartan, Jesus itsasbazterrera joan zen bere ikasleekin. Galileatik etorritako jendetza handiak jarraitu zion. Eta, berak egiten zituen entzunik, Judea, Jerusalem eta Idumeatik, Jordanez bestaldetik eta Tiro eta Sidon aldetik ere jendetza handia bildu zitzaion. Jesusek txalupa prest edukitzeko agindu zien ikasleei, hainbeste jenderen artean zapaldu ez zezaten. Izan ere, asko zituen sendatuak, eta gaitzen bat zuten guztiak gainera zetozkion, ukitu nahian. Espiritu gaiztoek, ikusten zuteneko, haren oinetara erori eta oihuka esaten zioten: «Jainkoaren Semea zara Zu» Hark, ordea, zorrotz agintzen zien, ez emateko ezagutzera.

Markosek sail berri bat hasten duen zerrenda honetan bi talde azaltzen dira. Alde batetik jendetza dago, herritarrak, Jesusek egiten zituen egintzen berri jakitean, berarengana sendakuntzaren bat lortzeko doazenak. Jendea, Galilearen mugako eskualdeetatik ere etortzen da haren bila, eta hori dagoeneko, kristau-mezuaren unibertsaltasunaren seinale da. Beste multzoan espiritu gaiztoak daude, Jesus Jainkoaren Seme dela aldarrikatzen dutenak. Bi multzo horien jokabidea ez da oso zuzena. Sendatuak izateko berarengana doazene, onuraren bat lortzeko jarraitzen diote Jesusi eta hori ez da benetako jarraipena egitea, benetako jarraipena, onurez gainera bizia berak bezala ematea da. Espiritu gaiztoek, berriz, Jainkoaren Semea dela badakiten arren, beren etsaitzat dute, izan ere, badakite berek duten gaizkirako indarretatik gizateria askatzera etorri dela. Jesusek debekatu egiten die bera ezagutzera ematea, izan ere, Jesus Jainkoaren Semetzat bere heriotzaren eta piztueraren ondoren soilik aldarrika daiteke. Markosen ebanjelioaren-tzat, Jesus, Mesias gurutztzatua da, guztion salbaziorako bere bizia eman zuena.

Urteko 2. astea.

Santa Ines, *birjina eta martiria*.

1 Samuel liburutik 24, 3-21: Ezta inola ere! Ezin diot halakorik egin ene jaunari, Jaunak gantzutu duenari. Ezin diot eskurik erantsi, Jaunaren gantzutua baita. **Sal 56:** Erruki nitaz, ene Jainko, segika ari zaizkit-eta.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 3, 13-19.

Aldi hartan, Jesus mendira igo zen, berak nahi izan zuenei dei egin zien, eta haiek hurbildu egin zitzaizkion. Hamabien taldea eratu zuen, berarekin bizitzeko eta Berri Ona hots egitera bidaltzeko; eta deabruak botatzeko ahalmena eman zien. Hamabi hauek aukeratu zituen: Simon –honi Pedro izena ipini zion–, Santiago Zebedeorena eta Joan, Santiagoren anaia –hauei Boanerges izena ipini zien, hau da, «Trumoi-kume»–, Andres, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, Santiago Alfeorena, Tadeo, Simon Zelote eta Judas Iskariote, Jesus saldu zuena.

Berak dei egin eta jarraitu zioten ikasleen artean, hamabiko taldea osatu zuen, Israelgo hamabi leinuen oroigarri gisa, Jainkoaren herri berriaren oinarri izango zen Eliza osatzeko. Hamabi horiek bere adiskide egin zituen, hau da, Berarekin ogia, bizia eta etorkizuna partekatuko zutenak. Bere ondoan prestatzen jardun ondoren, predikura bidali zituen, deabruak kanporatzera, hots, gizakiak deabruaren boteretik eta sufrimendua eta heriotza bezalako bere ondorioetatik askatzera. Horrela bada, Jesus beraren misioa jarraituko dute eta, agindu zien moduan, pertsona-arrantzale izatera iritsiko dira, izan ere, arrantzaren itsasoan egiten da, antzinako Ekialdeko mitologian gaizkiaren ikur zen itsasoan.

Urteko 2. astea.

San Bizente, *diakonoa eta martiria*.San Valero Zaragozako, *gotzaina*.

2 Samuel liburutik 1, 1-4.11-12.19.23-27: Horra, adoretzuak guduan hilak! **Sal 79:** Lagundu, gure Jainko salbatzaile horrek; zeure izenaren ohoregatik, libra gaitzazu, barkatu gure bekatuak.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 3, 20-21.

Aldi hartan, Jesus etxera itzuli zen bere ikasleekin. Berriro ere jendetza handia bildu zen, eta ezin zuten otordurik ere egin Jesusek eta ikasleek. Jesusen ahaideak, hori jakitean, hura hartu eta eramateko asmotan etorri ziren, burutik egina zegoela esaten baitzuten.

Markosek pasarte pare baten berri ematen du eta horietan Jesusen mesprezua azaltzen da. Lehenengoa familiarkekoa da, hasieran ez baitzuten harengan sinetsi eta “burutik egina zegoela” uste zutenetz etxera eramateko asmotan etorri ziren haren bila. Bere familiak, Nazareteko bizitza normalera birbideratu nahi izan zuen eta eragiten zioten idealismoetatik urrun arazi, bestela gaizki bukatuko zuela uste baitzuten. Baina Jesus, Aitari obedituz, heriotzaraino eta gurutzean hiltzeraino izan zitzaion zintzo eta leial Aitari. Bi ahapaldi horiek Markosen ebanjelioan bakarrik ageri dira, ezen beste ebanjelio sinoptikoek nahiago izan baitute pasarte horiek ez aipatzea Jesusen familiaren izen ona ez galtzeko. Markosek eta ebanjelio sinoptikoek azaldu egiten dute bere amak eta senideek egindako bisitan Jesusek emandako erantzuna, hau da, bere ama eta bere senideak Jainkoaren hitza entzun eta betetzen dutenak direla (Mk 3, 31-35; Mt 12, 46-50; Lk 8, 19-21). Hala bada, Jesusekiko benetako harremana ez da lortzen odol-loturetatik, Jainkoarekiko izandako leialtasunetik baizik.

Urteko 3. astea.

San Ildefonso, *gotzaina*.

Santa Emerentziana, *birjina*.

Jainkoaren Hitzaren eguna.

Haur misiolarien eguna.

Nehemiasen liburutik 8, 2-4a.5-6.8-10.

Egun haietan, Esdras apaizak Moisesen legearen liburua ekarri zuen, gizon-emakume eta ezaguera zuten guztien batzarraren aurrea. Zazpigarren hilaren lehen eguna zen. Eta goizetik eguerdia arte Ur-atearen aurreko plazan batzar osoari irakurtzen aritu zitzaion; herri osoa adi-adi zegoen legearen liburua entzuten.

Esdras lege-maisua, hartarako egina zuten oholtza gainean zegoen zutik. Esdrasek liburua zabaldu zuen herri osoaren aurrean, bera denen gainetik jarria baitzegoen; liburua zabaltzeaz batera, herri osoa zutitu zen. Gero, Esdrasek Jauna Jainko handia goretsi zuen, eta herriak, eskuak jasorik, «Amen, amen» erantzun zuen; ondoren, makurtu eta lurreraino ahuspeztuz, Jainko agurtu zuten.

Lebitarrek argi eta garbi irakurtzen zuten Jainkoaren legea, esanahia azalduz, herriak ulertzeko eran.

Herri osoak negarrari eman zion, legearen hitzak entzutean. Orduan, Nehemias gobernariak, Esdras apaizak eta lege-maisuek eta irakasten ari ziren lebitarrek esan zioten herriari: «Gaurko eguna Jaunari, geure Jainkoari, sagaratua dugu; beraz, ez egon triste, ez negar egin».

Gainera, esan zieten: «Zoazte eta jan haragi guria, edan ardo gozoa, eta bidali janaria ezer prestaturik ez dutenei ere, egun hau Jaunari sagaratua baita. Ez atsekabetu, Jaunaren poza baita zuen indarra»

Sal 18: Zure hitzak, Jauna, espiritu eta bizi dira.

San Paulok 1 Korintoarrei 12, 12-30.

Senideok: Gorputzak, bat izanik ere, atal asko du; baina atal guztiek, asko izanik ere, gorputz bat bakarra osatzen dute. Gauza bera gertatzen da Kristorekin ere. Gu guztiok, judu nahiz greziar, esklabo nahiz libre, Espiritu bat berarengan izan gara bataiatuak, gorputz bat bakarra egiteko. Eta guztiok Espiritu bat beretik edan dugu. Gorputza, izan ere, ez du

Urteko 3. astea.

San Ildefonso, *gotzaina*.
Santa Emerentziana, *birjina*.

atal bakarrik osatzen, askok baizik. Oinak esango balu: «Eskua ez naizenez gero, ez naiz gorputzarena», ez lioke horregatik gorputzarena izateari utziko. Eta belarriak esango balu: «Begia ez naizenez gero, ez naiz gorputzarena», ez lioke horregatik gorputzarena izateari utziko. Gorputz guztia begi balitz, non entzumena? Eta dena belarri balitz, non usaimena? Baina Jainkoak bere tokia jarri zion atal bakoitzari gorputzean, berak nahi bezala. Denak atal bat balira, zer-nolakoa izango litzateke gorputz hori? Baina ez, atalak asko dira; gorputza, ordea, bat bakarra. Begiak ez diezaioke eskuari esan: «Ez dut zure beharrik»; ezta buruak ere oinei: «Ez dut zuen beharrik» Gehiago oraindik, makalenak diruditen gorputz-atalak beharrezkoenak dira, eta duintasunik gutxieneko iruditzen zaizkigunak itzal eta begirune handiagoz inguratzen eta zaintzen ditugu; izan ere, berez ohoragarri direnek ez dute arreta horien beharrik. Jainkoak berak, gorputza eratzean, berez ohore gabeko ziren atalei begirune handiagoa eman zien. Horrela, ez dago zatiketarik gorputzean, eta atal guztiak bata bestiaz arduratzen dira. Atal batek min duenean, min dute gainerako atal guztiak harekin; eta, atal bat ohoratua denean, poza dute gainerako guztiak harekin. Zuek, beraz, Kristoren gorputza zarete, eta zuetako bakoitza gorputz horren atal. Eliz elkarteetan bakoitzari bere tokia ezarri dio Jainkoak: lehenengo apostoluak jarri ditu, bigarren profetak, hirugarren irakasleak, ondoren mirarigileak, gero sendatzeko edo behartsuei laguntzeko dohaina, nahiz elkarte gidatzeko edota hizketa arrotzez mintzatzeko dohaina dutenak. Denak apostolu ote dira? Denak profeta? Denak irakasle? Denak mirarigile? Denek ote dute sendatzeko dohaina? Denak mintzo ote dira hizketa arrotzez? Denak ote dira hizketa arrotzen interpretari?

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 1, 1-4; 4, 14-21.

Teofilo agurgarria: Askok ekin dio gure artean izan diren gertakarien historia idazteari, hasieratik begizko testigu eta gero Berri Onaren predikari izandakoek jakinarazi digutenaren arabera. Neuri ere ongi iruditu zait dena bere harian zuretzat idaztea, hasieratik guztia zehatz-mehatz aztertu

Urteko 3. astea.

San Ildefonso, *gotzaina*.Santa Emerentziana, *birjina*.

ondoren, hartu dituzun irakaspenak zein finkatuak dauden ikus dezazun. Jesus, Espirituaren indarrez, Galileara itzuli zen, eta haren izena lurralde hartan guztian zabaldu zen. Hango sinagogetan irakasten zuen, eta denek goستن zuten. Jesus Nazaretera, bera hazi zen herrira, joan zen, eta larunbatean sinagogan sartu, ohi zuenez, eta zutik jarri zen irakurgaia egiteko. Isaías profetaren liburua eman zioten eta, irekitzean, pasarte hau aurkitu zuen: «Jaunaren Espiritua nire gainean dago, hark gantzutu bainau, behartsuei Berri Ona emateko. Gatibuei askatasuna eta itsuei ikusmena hots egitera bidali nau, zapalduen askatasuna ematera, Jaunaren onginaldi-urtea hots egitera» Liburua bildu ondoren, laguntzaileari eman eta eseri egin zen. Denak sinagogan begira-begira zeuzkan. Jesus honela hasi zitzaien: «Gaur bete da orain entzun duzuen Liburu Santuko hitz hau»

Gaur Lukasek idatzitako ebanjelioa irakurtzen hasiko gara eta aurretean zehar igandean irakurtzen jarraituko dugu. Ebanjelio hau “Teofilo agurgarria” aipatuz hasten da baina pertsonaia hori ezezaguna zaigu. Aipamen horretan, ebanjelaria, tradizioak Lukas moduan identifikatu duena, Pauloren kide eta mediku maitatua dena (Kol 4, 14), bigarren edo hirugarren belaunaldiko kristau moduan agertzen zaigu eta gertaeren ikerkuntza sakona egin ondoren, beren begiz ikusi zituzten lekukoek transmititu zituzten bezala jaso eta bere ebanjelioa idaztea erabaki du. Ebanjelio honen ildo garrantzitsua zera da, Apostoluen Eginak liburuarekin duen lotura, izan ere, biak ere egile berak eginak dira. Hala bada, antzina-antzinatik sinetsi izan da eta geroagoko ikerkuntza modernoek berretsi izan da, bi liburuek hiztegi bera erabiltzen dutela, literatura-baliabide berberak erabiltzen dituztela eta teologia-ikuspuntu berberak partekatzen dituztela. Lukasek Jesus bere bizitza publikoaren hasieran aurkeztu du Nazareteko sinagogan. Han, Isaías profetaren liburua irakurtzen du (61, 1-2; 58, 6) eta profetia hori betetze aldera ulertzen du bere misioa edo eginkizuna. Beraz, Jesu Kristorekin betetzen da bururaino Itun Zaharra. Jainkoak patriarkei egindako agintzariak, profetek interpretatuak, gauzatu eta errealitate bihurtzen dira Jesusen bizitzan. Hasiera-hasieratik azaltzen dira gero ebanjelio osoan zehar beti aurrez aurre egongo diren ideia batzuk: Espiritu Santua, behartsuak eta errukia.

Urteko 3. astea.

San Frantzisko Saleskoa, *gotzaina eta eliz irakaslea*.

2 Samuel 5, 1-7.10: Zuk gidatuko duzu ene herri Israel eta zu izanen zara israeldarren agintari. Sal 88: Nire leialtasuna eta errukia lagun izango ditu.

Jesu Kristoren ebanjelioa San Markosen liburutik 3, 22-30.

Aldi hartan, Jerusalemdik jaitsitako lege-maisuek hau zioten Jesusi buruz: «Beeltzebul dauka honek barruan», eta «Deabruen buruzagiaren indarrez botatzen ditu honek deabruak» Jesusek beregana deitu eta parabola hauen bidez hitz egin zien: «Nola bota dezake Satanasek Satanas? Bere baitan zatiturik dagoen erreinuak ezin du iraun. Bere baitan zatiturik dagoen familiak ezin du iraun. Era berean Satanasek ere, bere buruaren aurka jaiki eta zatiturik baldin badago, ezin du iraun; harenak egin du. Ez daiteke inor sartu indartsu baten etxean lapurretara, aldez aurretik hura lotzen ez badu; orduan, bai, harrapa ditzake haren etxeko ondasunak. Benetan diotsuet: Dena barkatuko die Jainkoak gizakiei, bekatuak eta esan litzaketen birao guztiak; baina Espiritu Santuaren aurka birao egiten duenak ez du sekula barkamenik izango; errudun izango da betiko» Espiritu gaiztoa zeukala ziotenei erantzun zien hau.

Jesusi aurka egiteko bigarren gertakarian idazlariak ditu protagonista, izan ere, Jesusek egin dituen sendakuntzak, deabruen buruzagiak duen boterearen bidezkoak direla esaten dute. Ez dute zalantzan jartzen eta eztabaidatzen Jesusek ekintza miragarriak, konjuruak eta mirariak egiten dituela. Eztabaidatzen dutena berarengan duen indarraren jatorria da: indar hori, Jainkoaren edo Espiritu Santuaren indarra al da, ala Jesus borrokatzera etorri den gaizkiaren indarra da? Salaketa larria da, izan ere, Jainkoaren izenean gezurretan jardutea herio-zigorrarekin zigortuta dago (Dt 18, 20); baina salaketa bera ere gezurrezkoa da, espiritu gaiztoek berek aitortua dute Jesus jainkoaren Santu gisa (Mk 1, 24) edota jainkoaren Seme (Mk 3, 11). Jesusek hiru parablekin erantzuten die. Lehenengo biek –erreinuarenak eta familiarenak– salaketaren ezinezkotasuna agertzen dute, izan ere, Satanasek Satanasen aurka jarduten badu, bere indarrak eta botereak

Urteko 3. astea.

San Frantzisko Saleskoa, *gotzaina eta eliz irakaslea*.

ezin du iraun. Hirugarrenean, Satanas mundua menderatuta daukan gizon indartsu batekin alderatzen du. Gertatzen ari dena zera da, Jesus-ek, Satanasek baino indar gehiago izanik, hura lotzen hasia dela, hau da, hura menderatzen. Azkenik, Espiritu Santuaren aurkako bekatua, Jainkoaren jarduna agertzen den tokian ez aitortzea da. Eskribau edo idazlariak Espiritu Santuaren aurkako bekatua egiten ari dira Jesusengan agertzen den Jainkoaren boterea ez aitortzean. Barkatzen ez den bekatua da, izan ere, Jainkoaren jarduna ukatzean, Jainkoaren ekintza den barkamenerako itxita gelditzen da.

Salesko Frantzisko Saboian jaio zen 1567an. Amak gozoro hazi eta hezi zuen. Aitak pentsatu zuen amarenak gizon geldo egingo zuela, eta maisu zorrotz bat hautatu zuen. Frantziskok onartu zuen honen heziketa, baina gerora besteekin beste era batean jokatzearabaki zuen. Zortzi urteko zela lehen jaunartzea egitean, jarraituko zuen bi-dearen burubideak markatu zituen: otoitz egitea, Santu-santua bisitatzea, behartsuei laguntzea eta adibide-bizitzak irakurtzea.

Aitak Parisera bidali zuen ikastera. Baina berak ez zuen ahaztu bere debozio-bizitza. Bere burua Andre Mariari sagaratzeko erabakiak lagundu zion garaiak ezarri zizkion frogaldi guztiak gainditzien. Bere eredutzat hartu zituen Asisko Frantzisko eta San Frantzisko Neri. Betiko galduko zen pentsamendua obsesio bihurtu zitzaion, baina Andre Mariari San Bernardoren segidako otoitz hau eginez gainditu zuen:

«Izan gogoan, // Andre Maria guztiz jainkozalea, // ez dela sekula entzun esaten // zure babesera jo duen inor, // zuri laguntza eskatuz // eta babesa erregutuz, // bertan behera utzi duzunik. // Konfiantza honek adoreturik, // zugana duk nik ere jotzen, // Ama maitea, Birjinen Birjina, // eta bekatuena zamapean // intzirika bada ere, // zure Aurre-ra etortzeko // ausardia izan dut. // Ez bazter utzi nire erregu apala, // Jainko Hitzaren Ama maitea, // baizik eta onar ezazu samurkiro. Amen» (San Bernardo).

Urteko 3. astea.

San Paulo apostolua Kristogana itzultzea.
Santa Elbira, *abadesa*.

Apostoluen Eginak liburutik 22, 3-16: Zertan luzatu, beraz? Bataia zaitez eta garbitu zeure bekatuetatik, Jaunari dei eginez. **Sal 116:** Estu eta larri nintzen, baina Jaunari dei egin nion: «Arren, Jauna, libra nazazu!»

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 16, 15-18.

Aldi hartan, Jesus Hamaikiei agertu eta esan zien: «Zoazte mundu guztira eta hots egin Berri Ona izaki guztiei. Sinetsi eta bataiatzen dena salbatuko da; sinesten ez duena, berriz, kondenatuko. Sinesten dutenek seinale hauek izango dituzte lagun: nire izenean deabruak botako dituzte, hizkuntza berrietan mintzatuko dira, sugeak eskuetan hartuko dituzte eta, edari hilgarriren bat edanda ere, ez die kalterik egingo; gaixoei eskuak ezarriko dizkiete eta sendatu egingo dira»

Lehenengo irakurgaiak maisuki kontatzen du San Pauloren konbertsioa, berak bere ahoz kontatua Apostoluen Eginak liburuan eta Jerusalem atxilotu ondoren juduen aurrean botatako hitzaldian esan zuena. Liburu berean beste bi aldiz kontatzen du gertakari bera aldaketa batzuekin (Eginak liburuan 9, 1-19 zatian) kontalariak berak hirugarren pertsonan azaldua eta Paulok bere ahoz Agripa II.aren aurrean esana (Eginak liburuan 26, 1-32 zatian). Markosen ebanjelioaren amaieratik hartutako ebanjelio-zatiak, beste sinoptikoetatik abiatuta idatzitako laburpena denak, oso ondo islatzen du Pauloren bizitza zer izan den. Mundu osoan zehar ibili da (Erm 15, 23) ebanjelioa zabaltzen. Eta zailtasunak eta jazarpenak jasan arren (2 Ko 11, 23-33), beti izan du juduak ez ziren herriak ebanjeliora ekartzeko eginkizunerako aukeratu zuen Jainkoaren babesa (Ga 1, 15).

Urteko 3. astea.

San Timoteo eta San Tito, *gotzainak*.

2 Samuel liburutik 7, 4-17: Zure ondorengo bat ezarriko dut, zuregan-dik sortua, eta sendotu egingen dut beraren erregetza. **Sal 88:** Egun osoan zuri deika nago, Jauna, eskuak zuregana luzaturik.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 4, 1-20.

Aldi hartan, Jesus berriz ere irakasten hasi zen itsasertzean. Eta hainbeste jende bildu baitzitzaion ondora, urean zegoen txalupa batera igo eta bertan eseri zen. Jende-taldea, berriz, lehorrean zegoen, itsasbazerrean. Gauza asko irakatsi zien parabola bidez hitz eginez. Honela ari zitzaian bere irakastaldian: «Entzun! Behin batean, ir-ten zen ereilea hazia ereitera. Ereitean, zenbait ale bide-bazterrean erori zen, eta txoriek etorri eta jan egin zuten. Beste zenbait harri artean erori zen, lur handirik ez zen lekuan, eta, axaleko lurra izanik, berehala erne zen; baina eguzkiak jo orduko, erre egin zen eta, sus-trairik ez zuelako, ihartu. Beste zenbait ale sasi artean erori zen, eta sasiak, haztean, ito egin zuten hazia eta ez zuen fruiturik eman. Gai-nerakoak lur onean erori ziren, eta erne, hazi eta fruitua eman zuten: bateko hogeita hamar, hirurogei nahiz ehun» Eta ohar hau egin zien Jesusek: «Entzuteko belarririk duenak, entzun beza!» Bakarrik gel-ditu zirenean, Hamabiekin batera berarekin zebiltzanek parabolaren esanahiaz galdetu zioten Jesusi. Eta honek esan zien: «Zuei eman zaizue Jainkoaren erreinuaren misterioa ezagutzea; kanpokoei, or-dea, dena parabola bidez ematen zaie, Liburu Santuak dioena bete dadin: “Begiratzen dute, bai, baina ikusten ez; entzuten dute, baina ulertzen ez; horrela, ez dira Jaunagana bihurtzen eta ez zaie barka-tzen”» Eta esan zien gainera: «Parabola hau ez duzuela ulertzen? Nola ulertuko dituzue, orduan, gainerako parabola guztiak? Ereileak hitza ereiten du. Hitza ereitean, batzuk “bide-bazterra” bezalakoak dira: entzun bezain laster, Satanasek etorri eta haiengan erein den hitza kendu egiten die. Beste batzuk “harri artea” bezalakoak dira: hitza entzutean, berehala pozik hartzen dute; baina sustrairik gabeak

Urteko 3. astea.

San Timoteo eta San Tito, *gotzainak*.

eta iraupen txikikoak izanik, hitza dela-eta estutasun nahiz erasoaldiren bat sortu orduko, huts egiten dute. Beste batzuk, berriz, “sasi artea” bezalakoak dira: entzuten dute hitza, baina mundu honetako ardurak, diru-gosea eta bestelako grinak nagusitzen zaizkie eta hitza ito egiten diete, fruiturik gabe utziz. Eta hona nor diren “lur ona” bezalakoak: hitza entzun, onartu eta fruitua ematen dutenak: bateko hogeita hamar nahiz hirurogei nahiz ehun»

Parabola bat ez da adibide bat, pertsonak bere barnean dituen naturaren lege bat baizik. Antzinako munduan, natura eta pertsonak lege berberak eraentzen zituztela uste zen. Horregatik, haziaren funtzionamendua eraentzen zuten legeek gobernatzen zituzten pertsonak ere. Ereileak ereindako haziak fruitua eman lezake edo ez lezake; giza-kiaren bihotzean ereindako hitzak ere eman lezakeen edo ez lezakeen bezalaxe. Parabola irakurtzean bekatuaren eraginak edota bizitzako zailtasunek edo irrikek jasotako hitzak fruitu ematea eragotzi egiten dietela aitortzen dutenei, hitza erne zaie beren baitan; baina lehengo hiru kasuak zuretzat ez direla eta besteentzat direla pentsatzen baduzu, hori, zure lurra hazia onartu eta fruitua emateko prestatu eta landu gabe daukazu seinale da.

Urteko 3. astea.

Santa Angela Merici, *fundatzailea (Ursulinak)*.

San Enrike de Ossó, *fundatzailea (Teresianak)*.

2 Samuel liburutik 7, 18-19.24-29: Nor naiz ni, Jainko Jauna, eta zer da nire senitartea, ni honetaraino ekartzeko? **Sal 131:** Jainko Jau-nak bere aita Daviden tronua emango dio.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 4, 21-25.

Aldi hartan, Jesusek esan zion jendeari: «Lakaripean edota ohe azpian ipintzeko pizten ote da kriseilua? Ez ote da argimutilaren gainean ipintzeko pizten? Izan ere, ez dago ezer gordea agertuko ez denik, ezta ezkutuan ere argitaratuko ez denik. Entzuteko belarririk duenak, entzun beza!» Beste hau ere esan zien: «Kontu izan nola entzuten du-zuen! Zuek zein neurritan entzun, neurri berean emango dizue Jainkoak, eta gehiago ere bai. Izan ere, duenari eman egingo zaio; ez due-nari, ordea, duen apurra ere kendu»

Hemen ditugu Hitzari dagozkion bi parabola berri. Kriseilua denok argitzeko pizten den moduan, Jesusen predikuak ere, bere mi-nisterioaren hasieran bere ikasleei eta beste gutxi batzuei soilik iritsi zitzaizkion, bere heriotzaren eta piztueraren ondoren, gizateria guztia argituko du. Ebanjelariak aurreratu egiten du Jesusek izango duen gai-tzespena eta errefusa, hain zuzen ere heriotzaraino eramango duena. Dagoeneko ere badira batzuk Jesusen hitza isilarazi nahi dutenak, eta hori, piztutako kriseilua ohe azpian jartzea adinakoa da. Neurrien pa-rabolak ere, hitza entzutera dei egiten du. Entzuten ez dutenei Jainkoak ere ez die entzungo, izan ere, “zuek erabiltzen duzuen neurria erabiliko dute zuekin ere”.

2 Samuel 11, 1-4a.5-10a.13-17: Urias hititaren emaztea zeure emazte eginez ni gutxietsi nauzulako, ez zaizu inoiz ere borrokarik falta izango etxean. **Sal 50:** Erruki Jauna, bekatu egin dugu-eta.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 4, 26-34.

Aldi hartan, Jesusek esan zion jendeari: «Jainkoaren erreinua gizonak lurrean hazia ereitean gertatu ohi denaren antzekoa da; hura lo nahiz iratzaririk egon, gau eta egun, hazia erne eta garatu egiten da, hark nola ez dakiela. Lurak berez ematen du fruitua: lehenengo landarea, gero galburua eta, azkenik, alea galburua betean. Eta garia heltzean, igitaiaz ekiten zaio, uztaroa da eta» Beste hau ere esan zien: «Zeren antzeko dela esango genuke Jainkoaren erreinua? Zein parabola bidez adieraz genezake? Mostaza-haziaren antzekoa da: lurrean ereitean, hazi guztietan txikiena da;erein eta gero, ordea, gora egiten du eta beste barazki guztiak baino handiagoa egiten da; eta hain handiak dira botatzen dituen adarrak, txoriek habia egiten baitute haren itzalpean» Horrelako parabola askoren bidez iragartzen zion Jesus-ek mezua, haiek ulertzeko eran. Ez zien ezer irakasten parabola bidez izan ezik; baina bere ikasleei, bakarrean, guztiaren esanahia adierazten zien.

Oraingoan beste bi parabola eskaintzen dizkigu Markosek eta horiekin bukatzen du Erreinuaren garapena azaltzen duten parabolei eskaintako saila. Bata haziaren parabola da, Markosek soilik eskaintzen duena, eta Erreinuaren etorrera Jainkoaren doako ekintza dela ulertarazten du eta Jainkoaren borondatea edo nahia betetzen denean gizateriaren historia azken epaia izango dela dio. Parabola hau agian Mateok eta Lukasek ezkutatua izan zen gaizki-ulertuak ekiditeko, alegia, Erreinua iritsiko dela gizakiak lo besterik ez egin arren. Jainkoaren Erreinua Jainkoaren dohaintza da eta Jainkoak beteko du baina gizakion elkarlana ere behar du. Mostaza-alearen parabola

lak Jesusen predikuairekin hazi txiki moduan hasitako Erreinuaren garapena adierazten du eta garatu ere gizaki guztiengana iritsi arte garatuko da. Hori da bere adar eta hostoetan babesten diren txorien esanahia, Ez 31, 6-ko atala aipatuz, hegaztien ugaritasunak nazio guztiak adierazten baititu.

* * *

Tomas Aquinokoa Napolin (Italia) jaio zen 1225ean. Mende askotan, Elizan, teologian eraginik handiena izan duena da. Txikitatik hasi zen bere buruari galdezka: «Zer da Jainkoa?» Bere bizitza guztia eman zuen galdera horri erantzuna ematen. Domingotar egin zen gazterik.

Debozio handia agertu zuen Gurutzeko Kristorekiko, Eukaristia-erekiko, Andre Mariarekiko. Helburutzat hartu zuen hau: «contemplata aliis tradere» (kontenplatua besteei eman). Lagunek esaten zuten: «Tomasen jakinduria oso handia da, baina bere otoitz-zaletasuna are handiagoa. Orduak eta orduak ematen zituen otoitzean».

Obra teologiko handiak idatzi zituen. Baina ezagun-ezagunak dira beste testu labur batzuk ere. Aita Santuak Kristoren gorputz-odolen jairako gorazarreak idazteko gomendatu zion, eta hala idatzi zituen: «Pange lingua (Tantum ergo)» eta «Adoro te devote» etab. Ikuskarri batean Jesusen hitz hauek entzun zituen: «Tomas, bikain hitz egin duzu nitaz. Zer nahi duzu trukean?» Eta Tomasek: «Jauna, nahi dudan gauza bakarra Zu maitatzea da, Zu asko maitatzea, eta Zu gero eta handiagoa egitea».

Urteko 3. astea.

San Gelasio, 49. *aita santua*.Santa Radegunda Trebiñokoa, *birjina*.

2 Samuel 12, 1-7a.10-17: Bekatu egin dut Jaunaren aurka. Sal 50: Oi Jainkoa, sortu niregan bihotz garbia!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 4, 35-41.

Egun hartan, ilunabarrean, Jesusek esan zien ikasleei: «Goazen itsasoaz bestaldera» Jendea utzi eta ontzian eraman zuten Jesus, zegoen bezala. Beste ontzi batzuek ere jarraitu zioten. Horretan, haize-bolada zakarra atera zuen, eta olatuek ontzia jotzen zuten, ia urez betetzeraino. Jesus, berriz, txopan lo zegoen, buruko baten gainean. Esnarazi eta esan zioten: «Maisu, ez al dizu axola gu galtzeak?» Hark, esnaturik, haserre egin zion haizeari, eta itsasoari esan: «Hago isilik! Geldi!» Gelditu zen haizea, eta barealdi handia egin zen. Jesusek esan zien: «Zergatik beldur hori? Ez al duzue oraindik sinesmenik?» Beldur-ikaraz gelditu ziren, elkarri esanez: «Nor ote dugu hau, berak esana egiten baitute haizeak eta itsasoak ere?»

Antzinako Ekialde Hurbileko herrien mitologian, itsasoa gaizkiaren alorra da. Jesus Genesareteko aintziraren beste ertzero, jentil edo fedegabeen lurraldera, txalupan pasatzen da eta han sendatzen du Gerasako deabruduna, izan ere, Jesusek dakarren salbazioa, unibertsal, mundu osorako da. Guk, kezkatuta gaudenean ezin dugu lorik egin. Baina Jesusek, bere jardunean nekatuta, lo egiten du txalupan eta horrekin iradokitzen du, bera borrokatzero etorri den gaizkiaren indarrek ez diotela lorik galarazten. Bere ikasle beldurtiek esnatuta, itsasoarekiko duen nagusitasuna agertzen du eta ebanjelio honetan beti azaltzen den galdera eginarazten du: “nor da hau?” Ebanjelariak gutako bakoitzari geure izateaz erantzuteko egiten digun galdera da. Jau-nak ez dezala guri aurpegiratu beharrik izan geure fede-gabezia. Bera gurekin badago, ez diogu ezeri beldurrik izan behar.

Urteko 4. astea.

San Lesmes, *monjea*.

Santa Martina, *birjina*.

Jeremiasen liburutik 1, 4-5.17-19.

Josiasen egunetan, honela mintzatu zitzaidan Jauna: «Amaren sa-belean sortu aurretik aukeratu zintudan; sabeletik urten aurretik sa-garatu zintudan eta profeta izendatu, nire mezua herriei iragartzeko. Zu egon prest aginduko dizudan guztia adieraztera joateko. Ez ho-rien beldur; bestela, neuk zeuri sartuko dizut horienganako beldurra. Gotorleku egiten zaitut gaur, burdinazko zutabe eta brontzezko hesi, herrialde guztiaren aurka: Judako errege eta buruzagien aurka, apaiz eta herritarren aurka. Kontra egingo dizute guztiak, baina ez zaituzte menperatuko, zeurekin izango bainauzu zu libratzeko. Nik, Jaunak, esana»

Sal 70: Nire ahoak iragarriko du, Jauna, zure salbamena.

San Paulok 1 Korintoarrei 12, 31–13, 13.

Senideok: Dena dela, irrika itzazue dohainik onenak. Orain bi-derik bikainena adierazi nahi dizuet. Nahiz eta gizakien eta ainge-ruen hizkuntzez hitz egin, maitasunik ez badut, brontze soinulari eta ezkila tintinlari besterik ez naiz. Nahiz eta profezi dohaina izan, nahiz eta misterio guztiak eta munduko jakintza guztiak ezagutu eta mendiak lekuz aldatzeko adinako sinesmena izan, maitasunik ez ba-dut, ez naiz ezer. Dudan guztia behartsuen artean banatu eta neure gorputza erretzeraino emanik ere, maitasunik ez badut, ez naiz ezer. Maitasuna eraman onekoa eta bihotz-bera da ez du bekaizkeriarik, ez handiusterik, ez harropuzkeriarik. Ez da lotsagabea, ez berekoia, ez haserrekorra; kaltea ez du gogoan hartzen. Ez da bidegabekeriaz pozten, baizik eta egian pozten da. Maitasunak dena barkatzen du, dena sinesten, dena itxaroten, dena ongi eramaten. Maitasuna ez da behin ere itzaltzen. Profezi dohaina desagertu egingo da, hizketa arrotzez mintzatzea amaituko, ezaguera ere amaituko. Erdizkakoa baita orain gure ezaguera, erdizkakoa gure profezia; eta, bete-be-

Urteko 4. astea.

San Lesmes, *monjea*.Santa Martina, *birjina*.

tekoa iristean, desagertu egingo da erdizkakoa. Haur nintzenean, haur bezala mintzo nintzen, haur bezala sentitzen nuen, haur bezala juzgatzen. Gizon egin naizenean, utzi egin ditut haur-gauzak. Orain dena ilun ikusten dugu, ispiluan bezala; gero aurrez aurre ikusiko dugu; orain erdizka ezagutzen dut; gero oso-osoan ezagutuko dut dena, Jainkoak neu ezagutzen nauen bezala. Hiru gauza ditugu oraindanik, iraunkor direnak: sinesmena, itxaropena eta maitasuna; baina hiruretan handiena maitasuna da.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 4, 21-30.

Aldi hartan, Jesus honela hasi zitzaien hitz egiten: «Gaur bete da, orain entzun duzuen Liburu Santuko hitz hau» Denek Jesusen alde hitz egiten zuten eta harriturik zeuden Jainkoaren onginahiaz esaten zituenengatik. Baina hau zioten: «Ez al da, ba, hau Joseren semea?»

Orduan, Jesus ek esan zien: «Harako esaera hura gogoraraziko didazue, noski: “Sendagile, sendatu zeure burua”, eta esango: “Egitzazu hemen ere, zeure herrian, Kafarnaumen egin omen dituzun gauzak”».

Eta erantsi zuen: «Hara Nik egia esan: Ez da profetarik bere herrian onartua denik. Egiaz esaten dizuet: Bazen emakume alargunik asko Israelen Eliasen garaian, hiru urte eta sei hilabetez euria egin gabe egonik, lurralde guztian gosete gorria izan zenean; hala ere, Jainkoak ez zion haietako inori bidali Elias, Sidon herrialdeko Sareptako alargunari baizik. Eta bazen legenardunik asko Israelen Eliseo profetaren garaian; hala ere, ez zen haietako inor sendatu, Siriako Naaman baizik».

Hauek entzutean, sinagogan zeuden guztiak amorruez bete ziren. Eta jaikirik, Jesus herritik kanpora atera eta herria eraikia zegoen mendiko amildegira eraman zuten, handik behera botatzeko asmotan. Baina Jesus haien erditik igaro eta bere bidetik joan zen.

Urteko 4. astea.

San Lesmes, *monjea*.Santa Martina, *birjina*.

Lukasen ebanjelioan, Jesusek bere misioa edo eginkizuna Nazareteko sinagogan egindako hitzekin hasten du eta hitz horiek izugarritzko zatiketa sortzen dute entzuleen artean. Simeon zaharrak jada iragarri zuen haurra Tenpluan aurkeztu zutenean: “ume hau israeldar batzuentzat erorbide eta besteentzat altxabide izateko ezarria dago; eztabaida sortuko duen seinalea izango da” (Lk 2, 34). Alde batetik miretsi eta onartu egiten dituzte Jesusen hitzak, baina beste aldetik, eszeptiko agertzen dira ume umetatik ezagutzen baitute eta horrek Jainkoaren bidali moduan ez aitortzera daramatza. Beren eszeptikotasun horri Jesusek emandako erantzunak, sutan jartzen ditu eta amildegira botatzen saiatzeraino iristen dira. Izan ere, Jesusek, Eliasen eskaera onartu zuen eta saritua izan zen Sareptako alargunaren gertakaria (1 Erg 17, 7-24) eta Eliseok Naaman siriarra sendatu zueneko (2 Erg 5, 1-19) azaldu dizkie. Jesusek bi adibide horiek aipatzen ditu, juduek bere hitza errefusatzen duten bitartean eta bera ere gurutzean errefusatu bukatuko duten bitartean, fedegabe eta jentilek sinetsi egingo dutela eta salbame-na iritsi. Lukasen ebanjelioa, Pauloren predikuan jatorria izan zuten jentil edo fedegabeetatik eratorritako kristau-taldeentzat idatzita dago. Jesusek kontraesan iturri izaten jarraitzen du gaur egun ere beti izan den moduan. Batzuentzat beren bizitzako Jauna den bitartean, beste batzuek errefusatu egiten dute, baina gizakioi ez zaigu beste inor eman salbatuak izan gaitzean (Eginak 4, 12).

Urteko 4. astea.

San Bosco, *apaiza (salesianoen fundatzailea)*.

2 Samuel liburutik 15, 13-14.30; 16, 5-13a: Goazen ihesi, bestela Ab-salomek ez digu ihesbiderik utziko. Utzizue madarika nazan, Jaunak aginduko baitzion hori. **Sal 3:** Jaiki zaitez, Jauna! Salba nazazu, ene Jainko!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 5, 1-10.

Aldi hartan, Jesus eta ikasleak itsasoaz bestaldera joan ziren, gerasatarren lurraldera. Jesus ontzitik jaitsi zeneko, espiritu gaiztoaren menpe zegoen gizon bat atera zitzaion hilobi artetik bidera. Hilobietan bizi zen, eta ezin zuen inork lotuta eduki, ezta katez ere; askotan lotua zuten girgiluz eta katez, baina hark kateak hautsi eta girgiluak puskatu egiten zituen, eta ez zen inor ere hura menderatzeko gauza. Gau eta egun, hilobi artean eta mendiz mendi ibili ohi zen etengabe, marrumak eta bere burua harriz zauritzen. Urrutitik Jesus ikustean, lasterka joan eta aurrean ahuspeztu zitzaion. Eta oihu handiz esan zion: «Zer duzu nirekin, Jesus, Goi-goiko Jainkoaren Seme horrek? Jainkoarren, ez nazazu oinazetu» Izan ere, Jesusek hau agindu baitzion: «Atera hadi gizon honengandik, espiritu gaizto hori!» Orduan, Jesusek galde-tu zion: «Nola duk izena?» Hark erantzun: «Taldea, asko gara eta» Eta arren eta arren eskatzen zion, ez zitzala lurralde hartatik kanpora bidal. Txerri-talde handia zebilen mendi inguru hartan, uxarrean. Espiritu gaiztoek eskatu zioten Jesusi: «Bidal gaitzazu txerrietara, beraietan sar gaitezen» Hark baimena eman zien; orduan, espiritu gaiztoak gizonagandik atera eta txerrietan sartu ziren, eta txerri-taldea ezpondan behera itsasora amildu zen; bi mila inguru txerri ito zen. Txerrizainek ihes egin eta gertatuaren berri zabaldu zuten herrian eta auzoetan; eta jendea, zer gertatu zen ikustera etorri zen. Jesusengana iristean, han ikusi zuten deabruduna, eserita, jantzirik eta bere onean, lehen deabru-taldearen menpe zegoen huraxe bera, eta biziki izutu ziren. Ikusi zutenek, deabrudunari gertatua eta txerriena kontatu zieten. Orduan, beren lur-mugetatik alde egiteko eskatu zioten Jesusi. Jesus ontzira

Urteko 4. astea.

San Bosco, apaiza (*salesianoen fundatzailea*).

igotzean, deabrudun izanak arren eskatzen zion berarekin ibiltzen uzteko; baina Jesusek ez zion utzi, baizik hau esan zion: «Zoaz etxera, zeure senitartera, eta jakinarazi Jaunak, zutaz errukiturik, egin dizun guztia» Joan zen, bada, eta Jesusek egin ziona hots egiten hasi zen Dekapolisko lurraldean. Harriturik gelditzen ziren denak.

Pasarte honetan Jesusek Gerasako lurraldean sarraldi bat egiten du. Gerasa, Dekapoliseko beste hiri batzuk bezala, fedegabekoen edo jentilen lurraldea zen. Jesus judu ez zirenentzat Kafarnaumen hasitako bere ekimen ebanjelizatzailea zabaltzera joaten da. Markosek horrekin aditzera ematen du, Jesusek gizakia bekatutik eta heriotzatik askatzeko ekintza da, eta ez dagoela mugatuta judu herriarentzat, baizik eta gizateria osoarentzat dela (Is 65, 1-4). Markosengan ohikoa denaren kontrara, non Jesusek sendatzen ditueni gertaera isilik gordetzeko esaten dien, oraingoan Jesusek sendatutako gizonari beretarren artean Jainkoaren errukia iragartzeko esaten dio. Etorkizunean hori egin beharko dute fedea onartzen dutenek.

Joan Bosco Italiako Cantelnuovo d'Asti-n jaio zen 1815ean. Umeak eta gaztetxoak izan zituen bere bizitzan amets guztia, guztiak Jaunagana eramatea. Oso gazterik izan zuen ikuskari batean oharu zen nola zeuden umeak eta gaztetxoak bazter utzirik. Ezaugarri afektiborik ezagutzen ez zuten gaztetxoak. Haien alde egin behar zuen lan: «Ez kolpeka, baizik eta otzantasunez, ezti-ezti, irabazi behar dituzu zeure laguntxo hauek... Nik emango dizut Maistra zeinen gidaritzapean bihurtuko baitzara jakintsu, eta zeina gabe, jakinduria oro bihurtzen baita zorakeria», entzun zuen. Eta Maistra hori izango zuen Mariak animalia arraro eta anker batzuen saila agertu zion: «Begira zer duzun izango aurrean. Bihur zaitez apal, indartsu, eta ikusiko duzu zer egin». Joanez negarrari eman zion, eta Maistrak adierazi zion egun batean ulertuko zuela. Maria beti izango zen Joanentzat «Kristauen laguntzailea».

Joan Boscoren lanak bere jarraitzaileak izan ditu Salesianoen eta Maria Laguntzailearen alaben kongregazioen bidez.

Sainkoagana
bide
eginez
Gogo
Jardunen
 bidez

OTSAILA / ZEZEILA

AITA SANTUAREN OTOITZ ASMOA:

Emakume erlijiosa eta sagaratuen alde: Otoitz egin dezagun emakume erlijiosa eta sagaratuen alde, eskerrak emanez beraien misio eta adoreagatik, jarrai dezaten erantzun berriak sumatzen gure garaiko erronken aurrean.

Urteko 4. astea.

Santa Brigida, *birjina*. San Pionio, *apaiza eta martiria*.

2 Samuel liburutik 18, 9-10. 14b. 24-25a. 30-19, 3: Absalon ene semea, hobe zatekeen zure ordeztan ni hil izan banintz! **Sal 85:** Makurtu be-larria, Jauna, erantzun!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 5, 21-43.

Aldi hartan, Jesus itsasoaz bestaldera itzuli zenean, jende-talde handia bildu zitzaion. Artean itsaso ondoan zegoela, sinagogako buruzagietako bat etorri zen, Jairo zeritzana; Jesus ikustean, honen oinetan ahuspezturik, arren eta arren eskatzen zion: «Hilzorion dut alabatxoa; zatoz haren gainean eskuak ezartzera, senda dadin eta bizi» Jesus ha-rekin abiatu zen. Jende asko zihoakion ondoren, estutuz. Bazen han emakume bat, hamabi urte hartan odol-jarioa zuena. Hamaika senda-gilaren eskuetan jasatekoak jasana zen, eta bere ondasun guztiak ere horretan emanak zituen; baina sendatu beharrean, gero eta okerrago zihoan. Jesusen berri entzunda, jende artean atzetik joan eta jantzia ukitu zion, hau baitzioen bere artean: «Jantzia bederen ukitzen badiot, sendatuko naiz» Une berean odol-jarioa gelditu zitzaion, eta gaitza sendatua zuela sumatu zuen bere gorputzean. Berehala antzeman zion Jesusek halako indar bat atera zitzaiola barnetik eta, jende artean itzu-lirik, galdetu zuen: «Nork ukitu dit jantzia?» Ikasleek erantzun zioten: «Hainbeste jendek estutzen zaituela ikusi, eta nork ukitu zaituen gal-detzen al duzu?» Baina Jesus ingurura begira zebilen, nork egin ote zion hori. Orduan, emakumeak, beldurrez dar-dar –ongi baitzekien zer gertatu zitzaion–, oinetara erori eta egia osoa aitortu zion. Baina Jesu-sek esan zion: «Alaba, zeure sinesmenak sendatu zaitu; zoaz bakean, eta sendatua bekizu gaitza» Artean hizketan ari zela, sinagogako bu-ruzagiaren etxetik etorri ziren, esanez: «Hil zaizu alaba. Zertako eman neke gehiago Maisuari?» Baina Jesusek, hitz horiek entzunik, sina-gogako buruzagiari esan zion: «Ez beldur izan; zuk sinetsi!» Ez zion inori ere berekin joaten utzi, Pedrori, Santiagori eta honen anaia Joani izan ezik. Sinagogako buruzagiaren etxera iristean, ikusi zuen Jesu-

Urteko 4. astea.

Santa Brigida, *birjina*. San Pionio, *apaiza eta martiria*.

sek hango istilua, jendea negarrez eta garrasika. Sartu eta esan zien: «Zer dela-eta horrenbeste istilu eta negar? Neskatxa ez dago hilda, lo dago» Haiek barre egiten zioten. Baina Jesusek denak kanpora bidali zituen eta, neskaxaren aita-amak eta berekin zituenak harturik, neska zegoen tokira sartu zen. Neskari eskutik heldu eta esan zion: «Talitha, kum» (*hau da: «Neskatxa, zuri diotsut, jaiki»*). Berehala zutitu eta ibiltzen hasi zen, hamabi urte bazituen eta. Jende guztia harri eta zur gelditu zen. Jesusek zorrotz agindu zien inork ere ez zezala jakin. Eta neskaxari jaten emateko esan zien.

Jesus berriro ere juduen lurraldean dabil. Han, emakume heldu bat sendatuko du eta neskatxa bati bizia itzuliko dio, Jairoren alabari hain zuzen ere, sinagogako buruzagietako batenari. Markosek bi ekin-tza zoragarri horiek elkarrekin lotzen ditu berari ezaguna zaion teknika bat erabiliz: kontakizun baten barruan sartzen du bestearen kontakizuna. Bi kontakizunak ere beren artean elkarlotuak daude bigarren mailako arlo batzuenatik, hamabi zenbakiarengatik adibidez, baina batez ere biak fedear lotuta agertzen dira. Jesusek emakumearen fedea aitortzen du bere sendakuntzaren arrazoitzat eta Jairori fedea eskatzen dio bere alaba bizira itzul dadin. Biek ere fedearen bidez jasotzen duten bizi naturala, guk Jesusekin dugun loturarengatik jasoko dugun betiko biziaren ikur da.

Urteko 4. astea.

JAUNAREN AURKEZPENEA.

Kandelen bedeinkapena eta elizbira.

Canterburyko Lorentzo santua, *gotzaina*.**Malakias Profetaren liburutik 3, 1-4.**

Hau dio Jainko Jaunak: «Hor bidaltzen dut neure mezularia, nire aurretik bidea prestatzera. Eta berehala etorriko da bere santutegira zuek bila zabilatzaten nagusia, eta irrikatzen duzuen ituneko mezularia. Horra non datorren, dio Jaun ahalguztidunak. Nork jasan haren etorrera-eguna? Nor zutik egon, hura agertzean? Urtzailearen sua bezala izango da, garbitzailearen lixiba bezala. Urtu eta garbitzeko eseriko da; zilarra eta urrea garbitzen diren bezala, halaxe garbituko ditu Le-biren ondorengoak, Jaunari opariak behar bezala eskaini diezazkieten. Orduan, atsegin izango zaio Jaunari Judako eta Jerusalemgo oparia, lehengo garaietan bezala»

Sal 23: Jaun ahalguztiduna da Errege ospetsua.**Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 2, 22-40.**

Moisesen legearen arabera, amari garbikuntza egiteko unea iritsi zitzaionean, gurasoek Jerusalemara eraman zuten Jesus, Jaunari aurkezteko. Izan ere, honela dago agindua Jaunaren legeari: «Lehen-se-me guztiak Jaunari sagaratuko dizkiozue» Jaunaren legeari ezarritako oparia ere eskaini behar zuten: «Bi usapal edota bi usakume» Bazen Jerusalem Simeon izeneko gizon bat, gizon zintzo eta jainkozalea, Jainkoak Israel noiz kontsolatuko zain zegoena. Espiritu Santua berekin zuen, eta aditzera emana zion ez zela hilko Jaunaren Mesias ikusi arte. Eta Espiritu Santuak eraginda tenplura joan zen. Legeak agintzen zuena betetzeko gurasoek Jesus haurra tenplura eraman zutenean, Simeonek haurra besoetan hartu eta Jainkoa bedeinkatu zuen, esanez: «Orain utz dezakezu, Jauna, zeure morroi hau bakean hiltzen, Zeuk hitzeman bezala. Ikusi dute nire begiok zugandiko salbamena, herri guztien aurrean Zuk aurkeztua: nazioak argitzeko argia eta zure herri Israelen ospea» Haurraren aita-amak harriturik zeuden haurraz esaten zirenekin. Eta Simeonek bedeinkatu egin zituen, eta haurraren ama

Mariari esan zion: «Begira, israeldar asko erortzeko eta beste asko altxatzeko ipinia dago hau; eztabaida sortzen duen ezaugarri izango da, horrela bihotz askotako asmoak agerian geldi daitezzen. Eta zuri ezpata batek aldeaz alde zulatuko dizu arima» Bazen profetes bat ere, Ana zeritzana, Fanuelen alaba, Aserren jatorrikoa. Urteetan oso aurreratua zen; gaztetan ezkondu eta zazpi urtez senarrarekin bizi ondoren, alargun gelditu zen, eta bazituen laurogeita lau urte. Gau eta egun tenpluan egoten zen, barau eta otoitz, Jainkoa zerbitzatzen. Ordu hartan han gertatu zen, eta Jainkoa goresen eta haurraz mintzatzen hasi zitzairen Jerusalem askatasunaren zain zeuden guztiei. Jesusen gurasoak, dena Jaunaren legeak agintzen duen bezala bete ondoren, Galileara itzuli ziren, beren herri Nazaretera. Haurra hazten eta indartzen zihoan, jakinduriaraz betetzen ari zen eta Jainkoaren grazia berekin zuen.

Jaio eta berrogei egunera, Jaunari aurkeztua da Jesus Moisesen Legeak agintzen duen moduan. Jesus Tenpluan etxeko Jaun moduan sartzen da eta horrela Gabriel goiaingeruak iragarritako moduan, Danielen liburua (Dn 9, 24), hirurogeita hamar asteen iragarpena betetzen da. Lukasen kronologiaren arabera, Gabriel Zakariasi Tenpluan agertu zitzaionetik zenbatutako haurtzaroaren kontakizunean, hirurogeita hamar aste igarotzen dira Jesus bere amaren besoetan Tenpluan sartu arte. Horrekin Lukasek ohi duenez, garrantzia eta maila aitortzen dizkio Jerusalemgo Tenpluari eta Jesusengan judu herriaren itzaropenak bete egiten direla adierazten du. Simeonen hitzek hala aitortzen dute eta aldi berean Jesusek jasango duen errefusa edo ez onartzea aipatzen du. Lukasek emakumeengan duen sentiberatasunak, Simeon agurearen alboan profetes edo emakume igerle bat sartzeraren darama eta honek eskerrak ematen dizkio Jainkoari Israelen askatasuna iritsi delako.

Urteko 4. astea.

San Blas, *gotzaina eta martiria*.San Oskar, *gotzaina*.Santa Claudina Thévenet, *fundatzailea (Jesus-Maria)*.

1 Erregeak liburutik 2, 1-4.10-12: Nik denen bidaiari ekingo diot.
Aupa, Salomon, izan gizon! Sal: 1 Kronikak 29, 10-13: Jauna,
zure menpe duzu dena

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 6, 1-6.

Aldi hartan, Jesus bere herrira joan zen, ikasleak ondoren zituela. Hurrengo larunbatean, sinagogan irakasten hasi zen. Entzule askok, harriturik, hau zioen: «Nondik du honek hori guztia? Zer da eman zaion jakinduria hori? Eta honen eskuz gertatzen diren mirari horiek? Hau ez al da, ba, arotza, Mariaren semea eta Santiago, Jose, Judas eta Simonen anaia? Eta honen arrebak ere ez al dira hemen gure artean bizi?» Eta ezin zuten sinetsi harengan. Jesusek esan zien: «Profetari edonon ematen diote ohore, bere herrian, senitatean eta etxean izan ezik» Eta ezin izan zuen han miraririk egin; hala ere, gaixo bakar batzuk sendatu zituen, eskuak gainean ezarriz. Eta harriturik zegoen haien sinesgogorkeriaz. Gero, inguruko auzoetan ibili zen, irakasten.

Hamabi ikasleak Jesusekin ikasten jardun eta elkarrekin bizi izan ondoren, iritsi da unea Jesusek ikasleak predikura bidaltzen dituen. Beren predikuak, noski, beren ekintzekin zilegiztatua izan behar du. Horregatik ematen die agintea espiritu gaiztoekiko, gizakia zapaltzen duen bekatuaren indarrak baitira. Erreinuaren iragarpena ez da egiten boteretik eta are gutxiago ekonomia-boteretik, pobreziatik baizik. Behar-beharrezkoa da Berri Ona iragartzen dutenek, ezinbestekoa soil-soilik izatea: makila, sandaliak eta tunika bakarra, eta besterik ez. Bidaliak direnek, beren iragarpena onartua ez izateko aukera ere kontuan hartu behar dute. Iragarpena eginda, beren eginkizuna beteazango dute; iragarpena onartua ala errefusatua izatea, ez da bidalien erantzukizunekoa.

Jakinduriaren liburutik 47, 2-13: Davidek bihotz osoz maitatu zuen bere Jainkoa, egunero salmoak kantatuz. **Sal 17:** Izan bedi bedeinkatua nire Jainko eta Salbatzailea.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 6, 14-29.

Aldi hartan, jakin zuen Herodes erregeak Jesusen berri, honen izena oso ezaguna baitzen. Batzuek zioten: «Joan Bataiatzailea piztu da hilen artetik; horregatik du mirariak egiteko ahalmen hori» Beste batzuek, berriz: «Elias da» Eta beste zenbaitek: «Profeta da, antzina-ko profetak bezalakoa» Iritzi hauek entzutean, hau zioen Herodesek: «Nik lepoa moztu nion Joan huraxe piztu da» Izan ere, Herodesek Joan harrapatu eta kartzelan lotua zuen, Herodias zela eta. Herodesen anaia Feliperen emaztea zen Herodias, baina Herodesek bere emazteztat hartua zuen, eta Joanez esaten zion: «Ez zaizu zilegi zeure anaia-aren emaztea edukitzea» Horregatik, gorroto zuen Herodiasen Joan eta hil egin nahi zuen, baina ezin, Herodesek begirune baitzion Joani; gizon zuzen eta santutzat zeukan, eta babestu egiten zuen. Joanen hitzek kezkarik sortzen bazioten ere, gogoz entzuten zion. Etorri zitzaion, ordea, Herodias aukerako eguna: Herodesek, bere urtebetetzean, afaria eman zien agintari, gudaiburu eta Galileako handikiei. Sartu zen jantokian Herodiasen alaba eta dantzan egin zuen, eta atsegin izan zitzaion Herodesi eta mahaikideei. Orduan, erregeak esan zion neskatxari: «Eskatu nahi duzuna, eta emango dizut» Eta zin eginez agindu zion: «Eskatu ahala guztia emango dizut, nire erreinuaren erdia bada ere» Atera zen neskatxa eta bere amari galdetu zion: «Zer eskatuko diot?» Amak erantzun: «Joan Bataiatzailearen burua» Itzuli zen arin-arin erregeagana eta eskaria egin zion: «Emadazu oraintxe bertan Joan Bataiatzailearen burua azpilean» Goibel jarri zen erregea, baina mahaikideen aurrean egindako zinagatik, ez zion ukatu nahi izan. Berehala, bere guardiako bat bidali zuen, Joanen burua ekartzeko aginduz. Joan zen hura kartzelara eta lepoa moztu zion, eta azpilean ekarri

Urteko 4. astea.

Joana Valois-koa, *erregina*.San Joan Brito, *apaiza*, eta Rodolfo Acquaviva, *apaiza*,
eta lagunak, *dohatsuak*, *martiriak*, *jesuitak*.

zuen burua; neskatzari eman zion, eta neskatzak amari. Joanen ikasleak, hori jakitean, haren gorpua jasotzera etorri eta hilobian ehortzi zuten.

Joan Bataiatzailea, Jesusen maisu izateaz gainera, bera bataiatu zuena eta bere predikuekin beraren aurrekoa izateaz gainera, bizia ematen ere Jesusi aurrera hartu ziona izan zen. Markosek, Herodes erregeak Jesus nor izan zitekeenaz zuen harriduraren testuinguruan kontatzen du Bataiatzailearen martirioa. Nor da Jesus? Hori da ebanjelio honetako galdera giltzarria, geroago Jesusek berak bere ikasleei egingo diena. Pedroren erantzuna “Zu Mesias zara” zuzena da baina ez da osoa. Erantzun osoa, Jesus gurutziltzatuaren aurrean ehuntari erromatarrek gero emango duena da (Mk 15, 39), izan ere, Markos ebanjelariarentzat, Jesus, ez da Mesias soilik, Mesias gurutziltzatua baizik. Hori da ebanjelariak bere idazlanen irakurleoi egin nahi digun galdera. Eta, gure erantzunak, egiazkoa izateko, funtsean, Jesusek eman zuen moduan geure bizia ematea sartu behar du barruan.

* * *

Gaurko egun honetan Jesusen Lagundiko hainbat martiri ospatzen dugu. Indiako misioetan hilak, fedea aitortzeagatik. San Joan de Brito, 1693ko otsailaren 4an martiritzatua Maduréko misioan, Pio XII. ak santu aitortua. Dohatsuak: Rodolfo Acquaviva, Alonso Pacheco, Antonio Francisco, Pedro Berno eta Frantzisko Aranha anaia, 1583ko uztailaren 25ean Salseten martiritzatua, Leon XIII.ak 1893an dohatsu aitortuak.

Urteko 4. astea.

Santa Ageda, *birjina eta martiria*.

1 Erregeak liburutik 3, 4-13: Emaiozu zure zerbitzariari bihotz biguna zure herria gobernatzeko. Sal 118: Erakuts iezazkidazu, Jauna, zure legeak.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 6, 30-34.

Aldi hartan, apostoluek, berriro Jesusengana bildu zirenean, egin eta irakatsi zuten guztiaren berri eman zioten. Jesusek esan zien: «Za-tozte zuek bakarrik leku bakarti batera, eta hartu atsedeen pixka bat» Asko baitziren joan-etorrian zebiltzanak, eta ez zuten jateko ere astirik. Orduan, bazter batera joan ziren beraiek bakarrik, txalupaz. Baina jende askok ikusi zituen alde egiten, eta nora zihoazen igarri ere bai, eta herri guztietatik leku hartara jo zuten lasterka, oinez, haiei aurrea hartuz. Txalupatik ateratzean, Jesusek jendetza handia ikusi zuen. Errukitu zitzairen, artzain gabeko ardiak bezala baitzebiltzan, eta luzaro irakasten hasi zitzairen.

Hauxe da ebanjelioetako pasarte bakarra, Jesusek hamabiak gonbidatzen dituen. Jesusek bidalita misiolari-bidaian ibili eta itzuli dira eta atsedeen apur bat hartzera deitzen ditu. Atsedeenak, noski, kristauaren eta batez ere apostoluaren bizitzaren atal izan behar du. Atsedeenaldian gogoeta egin daiteke, otoitz ere bai eta indarrak berritzen dira lanari indar eta gogo gehiagoz ekiteko. Atsedeenak emankorrako bihurtzen du lanaldia. Gure gizartean pertsona asko lanaren gainkarga handiarekin bizi dira eta, aldiz, beste batzuek ez dute lanik. Pasarte honek, halaber, Jesusen lastimaz edo penaz ere hitz egiten digu, izan ere, sarritan pertsonak, beren bizitzari zentzua emango dieten hitzen beharra dute, norbaitek zergatik eta zertarako bizi diren azaldu beharra alegia.

Urteko 5. astea. San Martin Igokundekoa eta Loinazkoa (Beasain 1566-Japonia 1597), *frantziskotarra eta martiria*. Santuak: Paulo Miki, *erlijiosoa*, eta lagunak; eta *Dohatsuak*: Karlos Spinola, Sebastian Kimura, *apaizak*, eta lagunak, *martiriak, jesuitak*.

Isaias Profetaren liburutik 6, 1-2a. 3-8.

Ozias erregea hil zen urtean, Jauna ikusi nuen, tronu altu eta garai batean eseria; haren mantu-hegalak tenplua betetzen zuen. Suzkoak bezalako izaki batzuk zituen gainean; seinu hegal zituzten. Eta honela egiten zioten oihu elkarri: «Santu, santu, santua, Jaun ahalguztiduna! Lur osoa betetzen du haren aintzak!» Ahotsaren oihuz tenpluko ate-orpoek dardara egin zuten, eta tenplua kez bete zen. Nik esan nuen: «Ai ene, galdua naiz! Ezpain kutsatuak baititut eta ezpain kutsatuak dituen herrian bizi naiz. Errege eta Jaun ahalguztiduna ikusi dut neure begiz!» Une hartan, suzkoak bezalako izaki haietako bat etorri zitzaidan hegan, aldaretik suhatzez harturiko txingarra eskuetan zekarrela, eta txingarraz ahoa ukitu zidan, esanez: «Hara, txingar honek ezpainak ukitu dizkizu; kendua duzu, bada, gaiztakeria, barkatu zaizu bekatura» Orduan, Jaunaren ahotsa entzun nuen esaten: «Nor bidaliko dut? Nor izango dugu mandatari?» Eta nik erantzun: «Prest nauzu, bidali ni neu»

Sal 137: Eresi egingo dizut, Jauna, aingeruen aurrean.

San Paulok 1 Korintoarrei 15, 1-11.

Senideok: Irakatsi nizuen Berri Ona oroitarazten dizuet. Zuek onartu egin zenuten, horretan sendo oinarrituak zaudete eta salbatu ere horrexek salbatzen zaituzte, nik iragarri nizuen bezala eusten badiozue. Bestela, alferrik sinetsiko zenuten. Nik hartu nuena bera eskualdatu nizuen lehen-lehenik, hau da, Kristo gure bekatuengatik hil zela, Liburu Santuek esan bezala; hobiratu egin zutela eta hirugarren egunean piztu egin zela, Liburu Santuek esan bezala; Pedrori agertu zitzaiola, eta ondoren Hamabiei; gero, bostehun eta gehiago senideri agertu zitzaion batera –horietako gehienak bizirik daude oraindik, batzuk hil badira ere–; gero, Santiagori agertu zitzaion, ondoren apostolu guztiei. Beste guztiei agertu ondoren, neuri ere agertu zitzaidan,

Urteko 5. astea. San Martin Igokundekoa eta Loinazkoa (Beasain 1566-Japonia 1597), *frantziskotarra eta martiria*. Santuak: Paulo Miki, *erlijiosoa*, eta lagunak; eta *Dohatsuak*: Karlos Spinola, Sebastian Kimura, *apaizak*, eta lagunak, *martiriak, jesuitak*.

garai baino lehen jaiotako haurra bezalakoa naizen honi. Izan ere, apostolueta txikiena naiz ni, apostolu-izenik ere merezi ez duena, Jainkoaren Eliza pertsegitu bainuen. Baina naizen hau Jainkoak bere graziaz egin nau, eta haren grazia ez da nigan fruiturik gabea izan; gainerako apostolu guztiek baino lan gehiago egin dut, izan ere; ez, noski, nik, baizik eta Jainkoak nirekin bere graziaz. Horrela, bada, bai haiek eta bai nik, horixe da hots egiten dugun mezua, eta horixe zuek sinetsi duzuen.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 5, 1-11.

Aldi hartan, jendea gainera zetorkion Jesusi, Jainkoaren hitza entzuteko; Genesaret aintzira-ertzean zegoen Jesus. Bi txalupa ikusi zituen ur-bazterrean geldituta; arrantzaleak, ontzietatik jaitsita, sareak garbitzen ari ziren. Igo zen txalupa haietako batera, Simonenera, eta lehorretik pixka bat aldentzeko eskatu zion. Gero, eseri eta txalupatik jendeari irakasten jardun zuen. Hitzaldia bukatzean, esan zion Simoni: «Jo itsaso zabalera eta bota sareak arrantzurako» Simonek erantzun zion: «Maisu, gau osoan eginahalak egin eta ez dugu ezer harrapatu; hala ere, Zuk diozunez gero, botako ditut sareak» Hala egin zuten eta, hainbesteko arrain-pila harrapatu zuten, sareak lehortzeko zorian baitzeuden. Beste txalupako lagunei keinu egin zieten laguntzera etortzeko; etorri ziren, eta bi txalupak bete zituzten, ia-ia hondoratzeraino. Gertatua ikusirik, Jesusen oinetan ahuspeztu zen Simon Pedro, esanez: «Alde nigandik, Jauna, bekataria naiz eta» Izan ere, zur eta lur zeuden Simon eta harekin ziren guztiak, eginiko arrantzuagatik, eta gauza bera gertatzen zitzaizen Simonen arrantzu-lagun ziren Zebedeoren seme Santiagori eta Joani ere. Baina Jesus esan zion Simoni: «Ez beldur izan, hemendik aurrera giza arrantze izango zara» Haiek txalupak lehorretera atera zituzten eta, dena utzirik, jarraitu egin zioten.

Urteko 5. astea. San Martin Igokundekoa eta Loinazkoa (Beasain 1566-Japonia 1597), *frantziskotarra eta martiria*. Santuak: Paulo Miki, *erlijiosoa*, eta lagunak; eta *Dohatsuak*: Karlos Spinola, Sebastian Kimura, *apaizak*, eta lagunak, *martiriak, jesuitak*.

Lukasek pasarte honetan, beste ebanjelarietako modu desberdinean kontatzen du Jesusen lehenengo ikasleei egindako deia. Deiaren tesuingurua arrantza miresgarria da. Horrek, Jainkoaren ekintza, gauzatzeko den lekuan bertan aitortzen ikastera gonbidatzen gaitu. Pedrok esan zezakeen arrantza izugarri hori halabeharri zor zitzaiola, halabeharria gure ezjakintasunaren aitortza ez den beste zerbait bailitzan. Alabaina, Pedro konturatzen da arrantza hori Jainkoaren ekintzarengatik edo laguntzarengatik egin dela. Ohitu egin behar dugu Jainkoaren ekintza dena delako tokian eta gertaeran aitortzen. Jainkoaren ekintzak ez dira gauzatzeko bizitzako guk mirari izenez deitzen ditugun ekintza miresgarrietan eta baikorretan soilik, egoera arruntetan ere presente egiten da Jainkoaren eskua. Eta ez hori bakarrik. Jainkoaren ekintza guk ekidin nahiko genituzkeen bizitzako gertakari negatibo eta ezkorretan ere agertzen da, izan ere, Jainkoa presente zegoen gure salbaziorako Jesus gurutztatu zutenean ere. Pasarteak ez da soilik geratzen Pedoren duintasun-gabeziaren aitortza. Amaieran dio, bai Simonek eta baita Santiagok eta Joaneke ere, “dena utzirik, jarraitu egin zioten”. Izan ere, Jainkoaren ekintzaren aitortzak ez gaitu hotz eta axolagabe uzten, ezer gertatu ez balitz bezala. Jainkoarekin topo egitea eraldatzailea da. Lukasen arabera, arrantza miresgarrian Jainkoaren ekintza ikusi eta aitortzeak konbertitu zituen Jesusen lehenengo ikasle eta jarraitzaile haiek.

* * *

Igokundeko San Martin Gipuzkoan jaio zen 1567an. 1585ean frantziskotar egin zen. Apaiz eginik, misiolari bidali zuten 1590ean Mexikora, handik Filipinetara eta 1596an Japoniara. Frantziskotar misiolari batzuk eta bertako kristau berri batzuk atxilotzeko agindu zuen Osakan enperadoreak, 1596an. Atxilotu haien artean ziren Igokundeko San Martin eta San Paulo Miki japoniar jesuita. Guztira, hogeita sei kristau, apaiz eta sekular. Tortura latzak ezarri zituzkieten, baina ikusten zituzten guztiei amore emanaz jasan zuten guztia. 1597-02-05ean, Nagasaki inguruko muino batean, gurutze banatan josi zituzten eta saihetsetik lantzak sartuz hil. Salmo kantari, otoitz eginez hil ziren. Martiri hauena Kristorekiko fideltasunaren sinbolo da guretzat.

Urteko 5. astea.

San Amant, *gotzaina* (Baionako elizbarrutian).San Rikardo, *erregea*.

1 Erregeak liburutik 8, 1-7.9-13: Itun Kutxa Santu-santura eraman zuten eta Lainoak Tenplua hartu zuen. **Sal 131:** Jaiki zaitez, Jauna, eta etorri zure etxera.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 6, 53-56.

Aldi hartan, Jesus eta ikasleak, itsasoa igaro ondoren, Genesaretara iritsi ziren eta bertan lehorreratu. Ontzitik atera orduko ezagutu zuen jendeak Jesus, eta lurralde hartan barna joan ziren; eta Jesus nora, haraxe eramaten zizkioten gaixoak ohatiletan. Jesus joaten zen herri, auzo nahiz baserrietan, gaixoak atarietan ipintzen zizkioten. Soineko-ertza bederen ukitzen uzteko eskatzen zioten, eta ukitzen zuten guztiak sendaturik gelditzen ziren.

Jesusek egindako sendakuntzen kontakizun zehatzen ondoan, ebanjelariak bere jardueraren laburpenak eta xehetasunak ere bada-kartzate. Gaurko ebanjelioak laburpen horietako bat jasotzen du eta Jesus berari aurrera zekarzkioten gaixoetako bat sendatzen azaltzen da. Pasarteak, Jesusek gaixoekiko eta sufritzen zuten guztiekiko zuen sentiberatasuna eta errukia aipatzen dizkigu. Batzuetan gizakiok galderra hau egiten dugu, alegia, ea Jainkoak ezin al zezakeen hainbeste sufrimendurik gabeko mundu hobea sortu. Baina Jainkoak mundu mugatu eta amaieraduna soilik sor zezakeen eta sufrimendua muga horren barruko zerbait da. Alabaina, Jesu Kristorengan Jainkoak gure sufrimenduarekiko elkartasuna agertzen digu eta hori arintzen ahalegintzen da. Agian, giza sufrimenduaren erantzukizuna Jainkoari atxiki baino gehiago geure erantzukizunaz egin behar genuke galderra: zer egiten dugu guk eta zer egin dezakegu besteen sufrimendua arintzeko?

Urteko 5. astea.

San Jeronimo Emiliani, *aitorlea (umezurtzen eta gaztedi utziaren zaindaria)*Santa Josefina Bakhita, *erlijiosa*.

1 Erregeak liburutik 8, 22-23.27-30: Zure Izena Tenplu honetan bizi izatea nahi izan duzu. Entzun ezazu zure herri Israelen eskaria. **Sal 83:** Jakin bezate zu, zu bakarrik, zarela Jauna, zu bakarrik lur guztiaren gain Goi-goikoa.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 7, 1-13.

Aldi hartan, fariseuak eta Jerusalemeko etorritako lege-maisu batzuk hurbildu zitzaizkion Jesusi, eta ikasleetako batzuek esku kutsatuekin – hau da, eskuen garbikuntza egin gabe– jaten zutela ikusi zuten. Izan ere, fariseuek, eta juduek oro har, ez dute jaten lehenbizi eskuak arretaz garbitu gabe, zaharren ohiturari tinko eutsiz. Azokatik etxeratzean ere, ez dute jaten garbikuntza egin gabe; eta badute ohiturazko beste hamaika betebeharrak: hala nola, edalontzi, pitxer eta suilen garbiketak. Horrela bada, fariseuek eta lege-maisuek galdetu zioten Jesusi: «Zergatik ez dute zure ikasleek zaharren ohiturari dagokionez jokatzeko? Nolatan jaten dute esku kutsatuekin?» Jesusek erantzun zien: «Itxurazaleok halakook! Ederki asko esan zuen zuetaz Isaias profetak, honako hau idatzi zuenean: “Herri honek ezpainez ohoratzen nau, baina niganik urruti du bihotza; alferrik naute gurtzen, hauen irakaspena giza agindua hutsa da”. Zuek Jainkoaren agindua bazterrerara utzi eta giza ohiturari eusten diozue» Eta jarraitu zuen: «Bai, lasai zokoratzen duzue Jainkoaren agindua, zeuen usadioak ezartzeko. Esate baterako, Moisesek esan zuen: “Ohoratu aita-amak”, eta “Aita nahiz ama madarikatzen duenak heriotza-zigorra izango du”. Zuek, berriz, beste hau diozue: “Norbaitek aitari edo amari esaten badio: Zuri eman behar nizukeena ‘Korban’ da (hau da, tenplurako opari), halakoak ez du aitari edo amari ezertan lagundu beharrik”. Horrela, Jainkoaren hitza baliogabe uzten duzue zeuen arteko usadioengatik. Eta horrelako asko egiten duzue»

Eztabaida berri bat agertzen zaigu Jesusen eta fariseu eta idazlarien artean esku zikinekin jateaz. Pasarte honetan sei aldiz azaltzen da tradizio edo usadio hitza. Jan aurretik eskuak garbitzea usadioa da.

Ez dago berez zehatz-mehatz judu Legeak aginduta. Apaizek bakarrik garbitu behar zituzten eskuak sakrifizio edo opari bat eskaini aurretik (Ir 30, 18-21; 40, 31). Baina, dirudienez, fariseuek agindu hori laikoentzat ere erabiltzen zuten. Jesusek usadioa edo ohitura Jainkoaren nahiaren aurka jartzen du. Kristauok ere batzuetan hainbat gauza egiten dugu “ beti horrela egin izan da” esanda, guretzat hemen eta orain Jainkoaren nahia hori al den geure buruei galdetu gabe. Jainkoa bihotz zintzoz ohoratu behar dugu, eta horrek, gure bizitzako une bakoitzean Jainkoak gutaz zer nahi duen argi eta garbi bereiztea eskatzen du.

Bakhita Sudanen jai zen 1870 inguruan. Ez zuen jakin sekula noiz jaio zen. Izena ere ezabaturik gelditu zen 9 urte inguru zituenean agitutako gertakizun izugarri batengatik. Beltz-tratulari bik bahitu zuten lagun batekin zihoala. Adiskidea aldendu zenean, bietan batek, aitzo bat atera eta esan zion: «Oihu egiten baduzu, hilko zaitut. Aurrera, goazen, segiguzu». Gaixoa ez zen gauza izana bere izena esateko galdetu ziotenean eta Bakhita («zorionekoa») izena jarri zioten.

Bakhita bost nagusi desberdini saldua izan zen. Hamahiru urte inguruko zela beretu zuen nagusiak aitzoz tatuatu zuen, 114 kolpez: 6 bularrean, 70 sabelean, 48 eskuin besoan. Infekzioa saihesteko gatza ezarri zioten hilabetez

Kalisto Legnanik erosi zuen 1882an. Oso ondo tratatu zuen jabe berri honek, eta Italiara bidaiatu zuen beronekin. Jabearen adiskide baten emazteak erosi zuen, eta Minnina alabaren haur-zaindari jarri zuen. Jabe berriek Italiatik kanpora joan behar izan zuten batean, haurra eta zaintzailea moja kannosianen ardurapean utzi zituzten. Familiaren administratzaileak gurutze bat erregalatua zion, eta hari begira sekulako zirrara sentitzen zuen Bakhitak. Jaso zuen formazioaz ulertu zuen kristauen Jainkoak «beraren bihotzean jarraitu zuela» eta esklabotza jasaten lagundu ziola. Behin batean, adierazi zuen: «Egun batean topo egingo banu bi beltz-tratulari haiekin, belauniko jarriko nintzateke beraiei eskuan muin emateko; hori gertatu ez balitz, orain ez nintzake izango ez kristau, ez erlijiosa».

Urteko 5. astea.

Santa Apolonia, *martiria*.

San Migel Febres Cordero (Migel anaia), *erlijiosoa*.

1 Erregeak liburutik 10, 1-10: Sabako erreginak Salomonen jakinduria ikusi zuen. **Sal 36:** Jauna, zure maitasuna zero zabala adinakoa da eta zure leialtasuna hodeietarainokoa.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 7, 14-23.

Aldi hartan, Jesusek jendeari berriro dei egin eta esan zion: «Entzun denok eta ulertu ongi. Ez da ezer, kanpotik gizakiaren barrura sartuz, hau kutsa dezakeenik; barrutik ateratzen zaionak, horrek kutsatzen du gizakia» Jendea utzi eta etxeratu zenean, hitz horien esanahiaz galdetu zioten ikasleek. Jesusek esan zien: «Beraz, ez duzue zuek ere ulertzen? Ez al duzue ikusten kanpotik sartzen zaion ezerk ez dezakeela gizakia zikindu? Sartu, ez baitzaio bihotzean sartzen, sabelean baizik, eta handik komun-zulora doa» Hitz hauekin, janari guztiak garbiak direla adierazi nahi zuen. Eta gaineratu zuen: «Barrutik ateratzen denak, horrek bai egiten duela gizakia zikin. Izan ere, barrutik, gizakiaren bihotzetik, ateratzen dira asmo txarrak, lizunkeria, lapurretak, hilketak, adulterioak, diru-gosea, gaiztakeriak, maltzurkeria, lasaikeria, bekaizkeria, irainak, harrokeria, burugabekeria. Gaiztakeria hauek guztiak barrutik ateratzen dira, eta hauek dute kutsatzen gizakia»

Esku zikinekin jateaz izandako eztabaidaren ondoren, Jesusek lehenik irakatsi egiten dio jendeari eta ondoren bere ikasleei, gizakia zikin egiten duena bekatua dela: gauza txarrak egitea edo zuzengabekeriak jokatzeari. Horrekin indargabetuta gelditzen dira legezko hutsegiteei dagozkien aginduak. Kristaudentzat ez dago errealitate garbi edo zikinik, izan ere, kreaio osoa Jainkoaren eskuetatik irten da eta hark dena ongi egin du (Has 1, 31). Alabaina, gizakiak ezin dezake bururatzeko zaion edozer gauza egin. Hasiera liburuko lehenengo lerroetatik hasita, gizakiaren jarduerak muga bat du: gizakiak ezin du jan dena ezagutzeko ahalmena ematen duen zuhaitzeko fruiturik, galarazia du (Has 2, 17). Pasartean hamabi bizioren zerrenda bat azaltzen da. Gizakiak ekidin behar duena, bera zikin eta kutsatu bihurtzen duena da, moralik gabeko portaeraren aldagai desberdinak alegia.

Urteko 5. astea.

Santa Eskolastika, *birjina*.

1 Erregeak liburutik 11, 4-13: Ituna bete ez duzulako, erreinua atzamarretatik kenduko dizut baina zure semeari leinu bat utziko diot Davidi diodan begiruneagatik. **Sal 105:** Gogoan izan zuen bere agintzari sakratua, Abraham bere zerbitzariari egina. Beraz, bozkariotan atera zuen bere herria, poz-oihuka bere aukeratuak.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 7, 24-30.

Handik, Tiro aldera joan zen Jesus. Etxe batean sartu zen, eta ez zuen inork jakiterik nahi; baina ezin izan zen ezkutuan egon. Alaba espiritu gaiztoak hartua zeukan emakume bat, Jesusen berri jakin zue-nekoxe, etorri eta oinetan ahuspeztu zitzaion. Emakumea jentila zen, feniziarra. Eta bere alabagandik deabrua bota zezala eskatzen zion Jesusi. Jesusek erantzun: «Utzi lehenik seme-alabak asetzen; ez dago ongi seme-alabei ogia kendu eta txakurrei botatzea» Emakumeak erantzun zion: «Bai, Jauna, halaxe da; baina txakurk ere jan ohi dituzte seme-alaben ogi-apurkak mahai azpian» Orduan, Jesusek: «Ederra erantzuna! Zoaz, bada; atera da deabrua zure alabagandik» Itzuli zen etxera eta ohean etzana aurkitu zuen alaba; alde egina zen deabrua.

Pasarte honen muina zera da, Jesusen misioa, lurrean bizi izan zen artean, Israelgo herriari zuzendua izan zela (Mt 10, 5-6), eta bere piztueraren ondoren, munduko herri guztietara zabaldu zela (Mt 28, 19). Baina Markosek aurreratu egiten du Jesusen unibertsoarako edo mundu osorako misioa eta Jesusek fedegabeen artean egindako sarraldiak konstatzen ditu, beharbada Markosen erkidegoak lurralde horietan kokatuta zeudelako. Kasu honetan, Jesusek, bere historiako misioari edo zereginari leial izanik, nabarmendu gabe pasatzea nahi izan zuen eta hasiera batean emakumearen eskaerari ez dio baiezkorik ematen. Kasu bakarra da ebanjelioetan Jesusek iritzia aldatu eta, azkenean, emakume atzeritarraren eskaerari kasu egiten diona. Pasarte honek, itxura batean emandako Jainkoaren ezezkoak berarengan duen baiezkoa ezagutzen

Urteko 5. astea.

Santa Eskolastika, *birjina*.

laguntzen digu, eta horregatik, eskaera-otoitzak behin eta berriz egite-
ra gonbidatzen gaitu, itxuraz Jainkoak ez digula entzuten iruditu arren.

* * *

Santa Eskolastika

1. Lore batek nola,
hala zure graziak eta zintzotasunak distira,
o Eskolastika.
Horregatik, / poz-pozik gatoz
zure gorespenak abestera.
2. Benito / gure aita ohoragarriaren
imitatzaile jator aldarrikatu / nahi zaitugu,
haren partaide baitzara
espirituan, hilobian eta aintzan.
3. Eskolastika maitea, / egizu, har dezagula ugari
Espirituaren ihintza, / Bildotsaren aintzan
parte hartu ahal izateko, / haren gorespenak abesteko. Amen.

Urteko 5. astea.

Andre Maria Lourdeskoa.

San Paskual 1.a, 98. aita santua.

Lourdesko Andre Maria. Gaixoen aldekoa,

1 Erregeak liburutik 11, 29-32; 12, 19: Israel bereizi egin zen Daviden etxetik. **Sal 80:** Entzun, Israelen artzain, zeure herria artaldea bezala daramazun horrek!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 7, 31-37.

Aldi hartan, utzi zuen Jesusek Tiro aldea eta, Sidonen barna, Gali-leako itsasora itzuli zen berriro, Dekapolisko lurraldean zehar. Gizon gor eta hitz-motela eraman zioten, eta eskua gainean ezartzeko eskatu. Jesusek, jendeagandik aparte harturik, hatzak belarrietan sartu zizkion eta listuz mihia ukitu. Gero, zerurantz begiratz, hasperen egin eta esan zion: «Effeta», hau da, «Ireki» Eta une berean, belarriak ireki zitzaizkion, mihia askatu eta garbi hitz egiten hasi zen. Gertatua inori ez esateko agindu zien Jesusek; baina zenbat eta gehiago agindu, orduan eta areago zabaltzen zuten. Biziki harrituta, hau zioten: «Ondo egin du dena: gorrei entzun ahal izatea eman die eta mutuei hitz egitea»

Jesusek ia hitzik ezin egin zuen gor baten alde egindako sendakuntza hau, Betsaidako itsuaren sendakuntzaren antzekoa da (Mk 8, 22-26). Jesusen bi ekintza hauek agian, hasiera batean edo jatorrian elkarrekin edo biak batera transmitituak izan ziren eta biak ere Isaia-sen iragarpena betetzeari dagozkio (35, 5-6): “itsuek ikusi egingo dute berriro eta gorrek entzun ... pozaren pozez irrintzi mutuak”. Markosek bereizi egin ditu bi mirariak, gorrarena herri fedegabeekin lotzeko eta itsuarena judu herriarekin. Berez Jesusek, gorra bidaia bat egitean sendatzen du, Galileara joateko Sidon arte urruntzen baita eta ondoren itzuli bat egiten du Dekapolisen zehar. Mezua zera da, lurralde horietan bizi diren fedegabeek belarriak ireki behar dituztela Jesusen predikua entzuteko eta, ireki ondoren, beren mihiek ere ebanjelioa aldarrikatu ahal izango dutela.

Urteko 5. astea.

Santa Eulalia Bartzelonakoa, *birjina*.

San Modesto, *martira*.

1 Erregeak liburutik 12, 26-32; 13, 33-34: Jeroboanek urrezko bi zekor egin zituen. **Sal 105:** Oroit zaitez nitaz, Jauna, zure herriari diozun maitasunagatik.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 8, 1-10.

Egun haietan, berriro jendetza oso ugaria izanik eta zer janik ez, Jesus-ek ikasleei dei egin eta esan zien: «Erruki dut jende hau; badaramate hiru egun nirekin eta ez dute ezer ere jateko. Etxera baraurik bidaltzen badituz, bidean akiturik geldituko dira, urrutitik etorriak ere badira eta» Ikasleek esan zioten: «Baina nondik atera bakardade honetan hauek asetzeko adina ogi?» Hark galdetu zien: «Zenbat ogi duzue?» Eta haiek erantzun: «Zazpi» Orduan, jendeari lurtean esertzeko agindu zion. Gero, zazpi ogiak hartu eta, Jainkoari esker onezko otoitza egin ondoren, zatitu eta bere ikasleei eman zizkien, bana zitzaten. Haiek jendeari banatu zizkioten. Bazituzten arraintxo banaka batzuk ere; Jesus-ek bedeinkatu zituen eta haiek ere banatzeko agindu zien. Asetzeraino jan zuten denek, eta zazpi otarre bete zituzten hondarrekin. Lau mila inguru ziren. Ondoren, Jesus-ek agur egin zien, eta bere ikasleekin txalupara igo eta Dalmanuta aldera joan zen.

Markosek helarazi digu Jesus-ek jendetzari bigarren aldiz jaten eman zionekoa. Lehenengoa (Mk 6, 35-44), “oparitan” emandako miraria izan zen, ez konjuruak edo sendakuntzak bezain maiz kontatua, judu herriari eskainitakoa. Bigarren hau, ordea, gertatzen den geografiako testuinguruagatik, judu ez direnei zuzendua da. Ogiaren ugaritasuna, gauzazko ondasun guztien ikurra, Jesus-ek iragarritako Erreinua-
ren neurria da, materiala (Ez 36, 29-30). Irteera liburuan aipatutako manaren oparia gogorarazten du, Jesu Kristo beraren irudi dena alegia “Neu naiz zerutik jaitsia den ogi bizia” (Jn 6, 51). Jendetza ase eta oraindik ere sobera gelditzen den opariaren ugaritasunak, salbazioa gizateriarengan gainezka eginez nola banatzen den adierazten du. Jesus-
en ekintza horretan, Eukaristian hartzen dugun elikagai espiritualaren aurrerakina ere ikus dezakegu.

Urteko 6. astea.

San Benigno, *martiria*.San Kastor, *apaiza eta ermitaua*.

Gosearen kontrako eguna.

Jeremias profetaren liburutik 17, 5-8.

Honela mintzo da Jauna: «Madarikatua konfiantza gizakiagan duena, giza indar hutsean oinarritzen dena eta bihotza Jaunagandik urrutiratzen duena. Basamortuko astalarraren antzeko da, ez du sasoi onik izango; basamortu kiskalian landatua dago, bizi ezineko gatz-lurrean. Bedeinkatua konfiantza Jaunagan duena, bere euskarri Jauna duena. Ur-ertzean landatutako zuhaitzaren antzeko da, ur bizigarrietara zabaltzen ditu sustraiak; ez dio sargoriari beldurrik, haren hostoak beti hezerik; lehor-urtean ere hura lasai, ez dio utziko fruitu emateari»

Sal 1: Zorionekoa Jaunagan itxarobidea jartzen duena!**San Paulok 1 Korintoarrei 15, 12.16-20.**

Senideok: Kristo hilen artetik piztua dela hots egiten bada, nolatan esaten dute zuetako batzuek hilak ez direla pizten? Izan ere, hilak pizten ez badira, Kristo ere ez da piztu. Eta Kristo piztu ez bada, alferrikakoa da zuen sinesmena: zeuen bekatuetan zaudete oraindik. Eta zer esanik ez, hil diren kristauak ere galduak dira. Kristogan jarria dugun itxaropenak bizitza honetarako bakarrik balio badu, gizaki guztietan errukarrienak gara. Baina ez, piztu da Kristo hilen artetik, heriotzatik piztuko direnetan lehen-fruitu.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 6, 17.20-26.

Aldi hartan, Jesus ikasleekin menditik jaitsi eta zelaigune batean gelditu zen. Ikasle-multzo handia zen harekin; baita herriko jendetza ugaria ere, Judea osotik, Jerusalemdik eta Tiroko eta Sidongo itsasaldetik etorria. Jesusek, ikasleei begira, esan zien: «Zorionekoak behartsuok, zuena baita Jainkoaren erreinua. Zorionekoak orain gose zaretenok, aseko baitzaituzte Jainkoak. Zorionekoak orain negar egi-

Urteko 6. astea.

San Benigno, *martiria*.

San Kastor, *apaiza eta ermitaia*.

ten duzenok, barre egingo baituzue. Zorionekoak zuek, Gizonaren Semea dela-eta jendeak gorrotatu, beren artetik bota eta madarikatu-ko zaituztetenean eta izen txarra emango dizuetenean. Alaitu zaitezte egun horretan eta egin pozez jauzi, handia izango baita zuen saria zeruan; gauza bera egin zieten profetei jende horren gurasoek. Baina ai zuek, aberatsok, hartu baituzue zeuen poza! Ai zuek, orain aseak zaudetenok, gose izango baitzarete! Ai zuek, orain barre egiten duzenok, aiene eta negar egingo baituzue! Ai zuek, mundu guztiak zuetaz ondo hitz egingo duenean, gauza bera egin baitzieten sasiprofetei jende horren gurasoek!»

Zoriontasunak ebanjelioko orrialderik sonatuenetakoak dira. Orrialde hori berez kultura-kontrakoa da. Bai norbanakook eta baita gizataldeak ere, beti geroz eta gehiago irabazteko irrikaz bizi gara geure ekonomia-egoera hobetu nahirik. Behartsuek behartsu izateari utzi nahi diote eta behartsu ez direnek gauza gehiago eduki nahi dituzte. Orduan, nola esan dezake Jesusek behartsuak zorionekoak direla? Eta behartsuak aipatzean, gosea dutenak, negar egiten dutenak edo jazarriak direnak aipatzen ditu Jesusek, izan ere, gizakiaren bihotza materia-ondasunez edo gauzez betetzen denean, oso litekeena da Jainkoarentzat tokirik ez gelditzea. Materia-ondasunei dagokienean, Jesus oso zorrotza izan zen eta pentsatzen zuen dirua dela Jainkoaren etsai handia: “Ezin zaitezke-te Jainkoaren eta diruaren morroi izan” (Mt 6, 24). Alderantziz, behartsuak, ezer ez duelako, lekua du bere bihotzean Jainkoarentzat. Jesusek erakusten diguna zera da, gizakiaren duintasuna ez dagoela diruan, bosterean edo sona izatean, Jainkoaren seme-alaba izateko duen bokazioan baizik. Eta Jesusen hitz honek, zer du ikustekorik gurekin? Badakigu jakin bizi ahal izateko materia-ondasunak edo gauzak behar ditugula, baina materia-ondasun horiek bete-beteko Jainkoaren seme-alaba izateko erabili behar ditugu, beraz, beste gizakien senide gisa jokatu behar dugu ondasunekin. Ondasunak lortzea ez da gure helburua. Ondasunak eskuan izateak, gure helburua lortzeko baliabidea baino ez du izan behar eta gure helburua Jainkoak egindako deiari erantzutea da, horrek eman-gu baitigu aukera Jainkoari gure bihotzean tokia egiteko.

Apostoluen Eginak 13, 46-49: Jakizue jentilei ere arreta eskaintzen diegula. Sal 116: Zoazte munduan zehar eta aldarrikatu Ebanjelioa.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 10, 1-9.

Ondoren, Jaunak beste hirurogeita hamabi ikasle izendatu eta bere aurretik bidali zituen binaka, bera joatekoa zen herri eta toki guztietara. Eta esan zien: «Uzta ugaria da, baina langileak gutxi. Erregutu, bada, uzta-jabeari, bidal ditzala langileak bere uztara. «Zoazte! Bildotsak otso artera bezala bidaltzen zaituztet. «Ez eraman poltsarik, ez zakatorik, ez oinetakorik, eta ez gelditu bidean inori agur egiten. Edozein etxetan sartzen zaretela, esazue lehenbizi: “Bakea etxe honetakoei”. Han bakezalerik baldin badago, haren gain kokatuko da zuen bakea; bestela, hutsean geldituko da zuen agurra. Geldi zaitezte etxe berean, eta jan eta edan daukatenetik, zor baitzaio langileari bere saria. Ez ibili etxez etxe. «Herriren batean sartu eta ongi hartzen bazaituztete, jan jartzen dizuetenetik, sendatu bertako gaixoak eta esaiezue: “Gainean duzue Jainkoaren erregetza”.

Zirilo eta Metodiodi santuen jaieguneko irakurgaiek, Elizaren misio ebanjelizatzaileaz eta bere neurri unibertsalaz hitz egiten digute. Tesalonikan jaiotako familia nobleko bi anaia hauek, Konstantinoplan ikasketak bikainak egin ondoren, administrazioko kargu handiei uko egin eta monje eginda, herri eslaviarrak ebanjelizatzea bidaliak izan ziren. Zirilo konbentzituta zegoen, fedea, herriak hitz egiten zuen hizkuntzan predikatu behar zela. Horretarako asmatu zuen alfabeto zirilikoa alfabeto greziarretik abiatuta eta fonetika eslaviarrari egokituta, eta ondoren, Itun Berria eta liturgia-ospakizunetan irakurtzen ziren Itun Zaharreko hainbat atal eslavierara itzuli zituen eslaviarrak beren hizkuntzan ebanjelizatzeko. Horregatik, Apezpiku batzuen aurkako jarrerari aurre egin behar izan zioten, liturgian egindako berrikuntza hori errefusatzen zutelako, baina Adriano II.a aita santuak defendatu egin zituen. San Joan Paulo II.ak Europako zaindari izendatu zituen.

Urteko 6. astea.

Santa Jovita, *martiria*.

San Klaudio de la Colombière, *apaiza, jesuita*.

Santiagoren liburutik 1, 12-18: Jainkoak ez du inor tentatzen. **Sal 93:**

Zure erabakiak fidagarri dira, zure etxea santutasunez eder, Jauna, egun eta beti.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 8, 14-21.

Aldi hartan, ikasleei ogia hartzea ahaztu zitzaien, eta bat bakarra zeukaten ontzian. Jesusek ohar hau egin zien: «Begira gero! Kontuz ibili fariseuen eta Herodesen legamiarekin» Haiek, berriz, eztabaidan ari ziren elkarrekin, ogirik ez zutelako. Konturatu zen Jesus eta esan zien: «Zer ari zarete ogirik ez duzuela eta? Oraindik ez al duzue ulertzeko adimenik? Hain burugogorak al zarete? Begiak izan, eta ez al duzue ikusten? Belarriak izan, eta entzuten ez? Ez al duzue gogoan, bost mila gizonen artean bost ogiak banatu nituenean, zenbat saski bete zenuen hondarrekin?» «Hamabi», erantzun zioten. «Eta lau mila gizonen artean zazpi ogiak banatu nituenean, zenbat otarre bete zenuen hondarrekin?» Erantzun zioten: «Zazpi» Orduan, Jesusek: «Eta oraindik ere ez duzue ulertzen?»

Jesusek errieta egiten die bere ikasleei ogiaren irrikaz soilik dardelako. Eta ogiaren irrikaz gainera, materia-ondasunen irrikaz. Izan ere, Jesusek bi alditan ugaritu ditu ogiak eta arrainak jaten emateko. Eta ugaritasunez eman ere. Lehenengo aldian hamabi saski gelditu ziren soberakinez beteak eta bigarrenean zazpi. Jesusek erakutsi egin nahi die bere ikasleei Jainkoaren Laguntzan fedea izan behar dutela. Egia da geure elikadura lortzeko lan egin behar dugula, baina ez dugu larrituta eta kezkatuta ibili behar materia-ondasunetan pentsatzen, ezen jainkoak badaki guk haien beharra dugula (Mt 6, 25-34; Lk 12, 22-31). Jesusen ikasleek fariseuak eta herodestarrak ez diren bezalakoak izan behar dute. Haiek, Jainkoarekiko harremanetan eta munduarekikoetan, dena beren indarren baitan jartzen dute. Alderantziz behar du, Jainkoarengan izan behar dute konfiantza.

Urteko 6. astea.

San Onesimo, *gotzaina eta martiria*.Santa Juliana, *birjina eta martiria*.

Santiagoren liburutik 1, 19-27: Praktikatu Hitzak dioena eta ez mugatu entzutera. **Sal 14:** Nor bizi, Jauna, zure mendian?

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 8, 22-26.

Aldi hartan, Jesus eta ikasleak Betsaidara iritsi ziren, eta itsu bat ekarri zioten, uki zezala eskatuz. Jesusek itsuari eskutik heldu eta herriitik kanpora atera zuen. Begiak listuz igurtzi ondoren, eskuak gainean ezarri zizkion eta galdetu: «Ikusten al duzu ezer?» Hark begiratu eta esan zuen: «Gizonak-edo nabaritzen ditut: zuhaitzak dirudite, baina ibili dabilta» Orduan, berriro eskuak ezarri zizkion begietan eta argi ikusten hasi zen gizona; sendaturik gelditu zen, guztia garbi-garbi ikusten zuela. Jesusek etxera bidali zuen, herrian sartu ere ez egiteko aginduz.

Jesusek Betsaidako itsua bigarren saioan sendatu zuen. Hori ohiko samarra zen antzinako taumaturgoen sendakuntza-jardunetan. Alabaina, Markosen ebanjelioan, itsu hori bi saiotan sendatzeak, ziur aski esanahi berezia dauka. Aurreko gertakarian, Jesusek itsu daudela aurpegiatu die bere ikasleei (Mk 8, 18). Ebanjelio honetan, ikustera iristeak, hau da, Jesus nor den ulertzera iristeak ere, bi atal dauka. Hurrengo gertakarian, Pedrok, bere kideen izenean, Jesus Mesias dela aitortuko du (Mk 8, 29), eta horrekin, ikasleek beren itsumenetik askatzeko lehenengo oztopoa gaindituko dute. Baina hala ere bigarren oztopoa gelditzen zaie gainditzeko, alegia, Jesus, Mesias gurutziltzatua dela ulertzea. Jesus, lehenengo ekitaldian garaile gertatzen den Mesias ez dela eta derriгорrez bere garaipenak alde aurretik gurutzetik igaro behar duela, ulertzen dutenean soilik izango dira hasiak argi eta garbi ikusten.

Urteko 6. astea.

Andre Mariaren Zerbitzarien *Zazpi Fundatzaile Santuak*.

Amaseako (gaur egungo Amasia, Turkian).

San Teodoro, *martiria*.

Santiagoren liburutik 2, 1-9: Ez al ditu ba Jainkoak behartsuak aukeratu? Zuek, berriz, behartsuak laidotu egin dituzue. **Sal 33:** Nahigabetuak Jaunari dei egiten dionean, hark entzun egiten dio.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 8, 27-33.

Aldi hartan, Feliperen Zesarea inguruko auzotara abiatu zen Jesus bere ikasleekin. Bidean galdera hau egin zien ikasleei: «Ni nor naizela dio jendeak?» Haiek erantzun zioten: «Batzuek Joan Bataiatzailea zarela; beste batzuek Elias; besteek profetaren bat» Jesusek berriro galdetu zien: «Eta zuek, nor naizela diozue?» Pedrok erantzun: «Zu Mesias zara» Inori ez esateko agindu zien Jesusek zorrotz. Orduan, irakasten hasi zitzaizen, Gizonaren Semeak asko sufritu beharra zuela; zahar, apaizburu eta lege-maisuek gaitzetsi egingo zutela eta hil; eta hiru egunen buruan piztuko zela. Argi eta garbi mintzatzen zitzaizen honetaz. Orduan, Pedro, Jesus aparte harturik, gogor egiten hasi zitzaion. Baina Jesusek, itzuli eta ikasleei begira, gogor eraso zion Pedrori, esanez: «Alde nire ondotik, Satanás! Zure asmoak ez dira Jainkoarenak, gizakiarenak baizik»

Ebanjelio honetan lehenengo aldiz, ikasle batek, Pedrok, bere ki-deen izenean, Jesus Mesias dela aitortzen du. Orain arte espiritu gaiztoek zuten hori aldarrikatua (Mk 1, 24; 3, 11; 5, 7). Jesusek ikasleei egin dien galdera, giltzarri da ebanjelio honetan, eta ebanjelariak, irakurle bakoitzak galdera horri bere erantzuna ematea nahi du: “Eta zuk, nor dela diozu Jesus zuretzat?” Pedrok erantzun dio baina ez bete-betean, izan ere, Jesus, ez da Mesias soilik, gurutzetik ere pasatu behar baitu. Horregatik galarazten die bere ikasleei hala aldarrikatzea. Bere heriotzaren ondoren soilik aldarrikatu ahal izango dute hori. Horregatik, Jesusek zuzendu egiten dio Pedrori erantzuna. Pedrok Jesus, Mesias garaile izatea itxaro baitu gurutzetik pasatu gabe. Jainkoaren pentsamoldea gurearekiko desberdina da. Guk sufrimendua ekidin egiten dugu kosta ahala kosta. Jainkoak uste du, gure sufrimendua, Jesusena bezalaxe, salbatzaile izan daitekeela maitasunez bete da.

Santiagoren liburutik 2, 14-24.26: Arnasarik hartzen ez duen gorputza gorpua den moduan, ekintzarik gabeko fedea ere hila da. **Sal 111:** Zorionekoa Jaunaren aginduak bihotzez maitatzen dituen.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 8, 34–9, 1.

Gero, jendeari eta ikasleei dei eginik, esan zien Jesusek: «Nire ondoren etorri nahi duenak uko egin biezaio bere buruari, bere gurutzea hartu eta jarrai biezat. Izan ere, bere bizia gorde nahi duenak galdtu egingo du; bere bizia niregatik eta berri onagatik galtzen duenak, ordea, gorde egingo du. Zertarako du gizakiak mundu guztia irabaztea, bizia galtzekotan? Eta zer eman dezake gizakiak, berriro bizia bereganatzeko? Beraz, norbait, gizaldi desleial eta bekatar honen aurrean, nitaz eta nire mezuaz lotsatzen bada, Gizonaren Semea ere lotsatu egingo da hartaz, bere Aitaren aintzaz beterik aingeru santuekin etorriko denean» Eta honela amaitu zuen: «Benetan diotsuet: Hemen daudenetako batzuk ez dira hilko, harik eta Jainkoa errege ahaltsu bezala etortzen ikusi arte»

Jesusek, bere nekaldiaren lehenengo iragarpena egin ondoren, berari jarraitzeko funtsezko eta ezinbesteko baldintzez irakaspenak ematen dizkie bere ikasleei; gauza bera egingo du geroago ebanjelioan jarraian datozen bere heriotzaz egindako bi iragarpenekin ere. Jesusi jarraitzeko baldintza, nork bere bizia maitatzen dituenen zerbitzuan ematea da. Gizakiak bi aukera ditu bere izatea gidatzeko: bere bizia berekoikeriaz beretzat gordetzen ahalegindu edo Jesusek egin zuen bezala, gainerakoen zerbitzuan eman. Lehenengo aukera porrotera bideratua dago, lehenik gure mundu honetako bizia betirako ez delako eta, azkenean, betiko galduko dugulako eta, bigarren, antzu eta agor geldituko delako. Bigarren aukerak, lehen begiradan bizia alferrik galtzekoa dela dirudien arren, irabazteko modu bakarra eskaintzen digu eta betirako irabaztekoa gainera.

Urteko 6. astea.

San Konrado Confalonieri, *ermitaua*.

Santiagoren liburutik 3, 1-10: Ezein gizon ere ez da gai mihia otzantzeko. **Sal 11:** Jauna, zuk gordeko gaituzu.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 9, 2-13.

Aldi hartan, hartu zituen Jesusek berekin Pedro, Santiago eta Joan, eta mendi garai batera eraman zituen haiek bakarrik. Eta antzaldatu egin zen haien aurrean. Jantziak distiratsu bihurtu zitzaizkion, zuri-zuri, munduan inork jar ditzakeen baino zuriago. Eta Elias eta Moises agertu zitzaizkien, Jesusekin hizketan. Pedrok esan zion Jesusi: «Maisu, bai ederki gaudela hemen! Egin ditzagun hiru txabola: bata Zuretzat, bestea Moisesentzat eta bestea Eliasantzat» Ez zekien zer esaten zuen; izan ere, zeharo beldurrak harturik zeuden. Orduan, hodei batek estali zituen, eta ahots bat irten zen hodeitik: «Hauxe da nire Seme maitea. Entzuiozue» Eta hartan, ingurura begiratu eta Jesus bakarrik ikusi zuten eurekin, beste inor ez. Menditik behera jaisterakoan, ikusi zutenaren berri inori ez emateko agindu zien Jesusek, harik eta Gizonaren Semea hilen artetik piztu arte. Agindu hori bete zuten, baina elkarri galdetzen zioten zer izan ote zitekeen «hilen artetik pizte» hori. Eta galdetu zioten: «Zergatik diote lege-maisuek lehenbizi Eliasek etorri behar duela?» Jesusek erantzun: «Bai, lehenbizi Eliasek etorri eta dena Jainkoak nahi bezala eraberrituko du. Baina, nola dio Liburu Santuak Gizonaren Semeak asko sufritu beharra duela eta arbuiatua izan? Ba, hau diotsuet: Elias etorria da, eta gogoak emandako guztia egin diote, hartaz idatzia zegoen bezala»

Kontakizun honek, Jesus Jainkoaren munduko kide moduan agertzen digu eta bertan biltzen eta betetzen dira Itun Zaharrean Eliasek eta Moisesek irudikatutako agintzariak. Agerpen honekin, Jesusek, piztu egiten du bere ikasleen itzaropena gero Jerusalemen sufritu behar duenerako. Jesusen etorkizuna eta baita bere ikasleena ere, piztuera da. Baina piztuerara bizia gurutzean emanda soilik irits liteke. Horregatik, Jesusek,

Urteko 6. astea.

San Konrado Confalonieri, *ermitaia*.

inori ez kontatzeko agintzen die, izan ere, behar-beharrezkoa baita ikasleek ere, Jesusek egin zuen bezala, bekatuaren ondorioak beren gain hartzea haiek gainditzeko. Pasartearen amaieran, Jesusek Joan Bataiatzailea Eliasekin identifikatzen du, Erreinuaren etorrera prestatzera etortzekoa baitzen (Mal 3, 22-24). Joan Bataiatzailearen heriotzarekin, mundua prestatuta gelditu da Jesusekin datorren Erreinuaren etorrerarako.

* * *

HÄNDELen ALELUIA

hallelujah! hallelujah! hallelujah!

hallelujah! hallelujah! :|

Errege izaten hasia da Jauna (Ap 19,6)

hallelujah! hallelujah! hallelujah! hallelujah! :|

Errege izaten hasia da Jauna (Ap 19,6)

hallelujah! hallelujah! hallelujah! hallelujah!

hallelujah! hallelujah! hallelujah! :|

Mundu honetako erregetza / gure Jaunarena da orain

haren Kristorena, haren Kristorena,

eta menderen mendetan izango da errege

menderen mendetan (Ap 11,15) / erregeen Errege eta jaunena Jauna

erregeen Errege eta jaunena Jauna (Ap 19,16)

eta jaunena Jauna / eta errege izango da

eta menderen mendetan izango da errege

erregeen Errege, menderen mendetan,

eta jaunena Jauna / hallelujah! hallelujah!

eta menderen mendetan izango da errege

eta erregeen Errege eta jaunena Jaun

eta errege izango da menderen mendetan

erregeen Errege eta jaunena Jaun

hallelujah! hallelujah! hallelujah! hallelujah!

hallelujah!

Urteko 7. astea.

San Leon, *gotzaina*.

Fatimako Hiazinta eta Frantzisko, anai-arrebak, *santuak*.

1 Samuel liburutik 26, 2.7-9.12-13.22-23.

Egun haietan, Saul erregea Zif basamortura jaitsi zen, Israelgo hiru mila gizon aukeratu berekin zituela, Daviden bila. David eta Abixaik gaez iritsi ziren Saulen gudarostea zegoen lekura. Saul lo aurkitu zuten, kanpalekuaren erdian etzana, lantza lurrean sartua buru ondoan. Abner eta gainerako jendea erregearen inguruan zegoen lo. Abixaik esan zion Davidi: «Jainkoak zeure esku jarri dizu gaur etsaia. Uztazu lantza-kolpe batez lurrari josten; ez dut birritan jo beharrik izango» Davidek, ordea, Abixairi: «Ez hil! Ez litzateke zigorrik gabe geldituko Jaunaren gantzutuari eskua ezarriko liokeen» Orduan, Davidek Saulen buru ondoan zegoen lantza eta ur-ontzia hartu zituen, eta alde egin zuten biek. Ez zituen inork ikusi, ez zen inor ohartu, ezta inor esnatu ere. Lo zeuden denak, Jaunak bidalitako lozorroak harturik. David bestaldera joan eta mendi gailurrean gelditu zen, urrutian, etsaien eta bere artean tarte handia utziz. Davidek oihu egin zuen: «Errege, hona hemen zure lantza. Bidal ezazu mutilen bat bila. Nori berea ordainduko dio Jaunak, bere zuzentasunaren eta leialtasunaren arabera. Jaunak nire esku jarri zaitu gaur, baina nik ez diot eskurik ezarri nahi izan Jaunaren gantzutuari»

Sal 102: Bihozbera eta errukiorra da Jauna.

San Paulok 1 Korintoarrei gutunetik 15, 45-49.

Senideok: «Lehenengo gizakia, Adam, izaki bizidun bilakatu zen»; azkeneko Adam, berriz, Espiritu bizi-emaille. Ez zen espirituzkoa izan lehenengoa, haragizkoa baizik; ondoren dator espirituzkoa. Lehenengo gizakia lurreko hautsetik hartua izan zen; bigarrena, berriz, zerutik dator. Lurtarra, Adam, lurtarren eredu da; zerutarra, Kristo, zerutarren eredu. Eta lurtarraren irudiko garen bezala, zerutarraren irudiko ere izango gara.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 6, 27-38.

Aldi hartan, Jesusék esan zien ikasleei: «Hau diotsuet zuei, entzuleoi: Maita itzazue zeuen etsaiak, egin on gorroto dizuetenei, be-deinkatu madarikatzen zaituztetenak, egin otoitz izen ona kentzen dizuetenen alde. Masail batean jotzen zaituenari eskaini bestea ere; soingainekoa kentzen dizunari ez ukatu jantzia ere. Eskatzen dizun edonori eman, eta zeurea kentzen dizunari ez itzularazi. Eta besteei zuei egitea nahi duzue, egin zuek ere besteei. Maite zaituztetenak bakarrik maite badituzue, zer esker on zor zaizue? Bekatariek ere maite dituzte beren maitaleak. Eta on egiten dizuetenei bakarrik egiten badiezue on, zer esker on zor zaizue? Bekatariek ere egiten dute beste horrenbeste. Eta ordaina hartzekotan bakarrik ematen baduzue maileguz, zer esker on zor zaizue? Bekatariek ere aurreratu ohi diote elkarri, dagokiena hartzekotan. Ez! Zuek maitatu etsaiak, egin on eta eman maileguz, ordainari begiratu gabe; handia izango da zuen saria, eta Goi-goikoaren seme-alaba izango zarete, ona baita hura esker txarrekoentzat eta gaiztoentzat. Izan zaitezte errukiorrak, zuen Aita errukiorra den bezala. Ez gaitzetsi inor, eta Jainkoak ere ez zaituzte gaitzetsiko; ez kondenatu, eta ez zaituzte kondenatuko; barkatu, eta barkatuko dizue; eman, eta emango dizue: neurri betea, sakatua, estutua eta leporainokoa emango dizue altzora. Izan ere, zuek zein neurriz neurtu, halakoaz neurtuko zaituzte Jainkoak»

Zelaian zoriontasunekin hasitako sermoiak jarraitu egiten du. Pasarte hori irakurrita galdera bat sortzen da: egunean hiru aldiz jaten dugunok eta ezeren gabeziarik ez dugunok, hau da, behartsuak ez garenok, ez al dugu sarbiderik Jainkoaren Erreinuan? Erantzuna pasarte honek ematen du. Erreinuan sartzeko bi modu daude: bata behartsua izatea; eta bestea errukitsua eta gupidatsua izatea. Jesusen hitzak ez dira agindu zehatzak eta behartsuak izan gabe Erreinuan sartu nahi dutenek izan behar duten jarrera adierazten dute. Jarrera hori, besteak

Urteko 7. astea.

San Leon, *gotzaina*.

Fatimako Hiazinta eta Frantzisko, anai-arrebak, *santuak*.

merezi duten baino hobeto tratatzean datza. Sarritan, besteak merezi duten bezala tratatzen ditugu. Batzuetan ordea, baita merezi duten baino okerrago ere. Baina Jainkoaren Erreinuan sartzeko behar-beharrezkoa da denak merezi duten baino hobeto tratatzea. Lehenengo irakurgaiak Daviden adibidea dakarkigu. Davidek bere jazarle izan zen Saul merezi zuen baino hobeto tratatu zuen eta ez zion bizia kendu. Jarrera horren giltzarrietako bat barkamena da. Errukitsua izateak barkatzea eskatzen du. Jainkoa errukitsua da eta guri barkatu egin digu. Horrela bakarrik izan gaitezke Jainkoaren seme-alaba. Izan ere, Jainkoaren seme-alaba izatea ez da automatikoa. Jainkoaren seme-alaba izateko, Jainkoaren antzekoa izan behar da, seme-alabak gurasoen antzekoak diren moduan. Ezin gaitezke Jainkoa bezala infinituak edo mugagabeak, jakintsuak edo boteretsuak izan, baina errukitsuak bai, izan gaitezke, Jainkoa errukitsua den bezala.

* * *

Hirurei, Frantzisko eta Ihazinta anai-arreba eta Luzia lehengusina artzaintxoei agertu zitzaizen Andre Maria Fatiman. Miraria 1917ko maiatza eta urria bitartean gertatu zen. Gertatu zitzaiena kontatzen hasi zirenetik hasi ziren zorigaiztoak jasaten. Batez ere, Frantziskok jardun zuen adoretzu; berak lagundu zien beste biei nahigabea jasaten. Azkenean hirurek eutsi zioten: «eraiten bagaituzte axolarik ez, zerura joango gara». Arreba hilko ziotela esan ziotenean, bulartsu Frantziskok: «Ez kezkatu, ez dizuet ezer esango, nahiago dut hil hori baino gehiago». Aitak oso garaiz eraman zuen Frantzisko berekin.

Ihazintak asko sufritzen zuen bekatariak galtzen ari zirela nabaritzen. «Zenbat maite dudan gure Jauna! Batzuetan sentitzen dut sua dudala bihotzean, baina erretzen ez duena» esaten zuen. Luziak esana da: «Ihazinta izan zen, nik uste, Andre Mariak graziaz handienak, Jainkoaren eta bertutearen ezagutza komunikatu zizkiona...». Ihazintaren beste ezaugarri bat Jesusen Bihotzarekiko debozioa izan zen. Ihazinta ere oso garaiz joan zen Aitagana. Luzia, berriz, adin handi-handiko hil zen.

Urteko 7. astea.

San Pedro Damiani, *gotzaina eta eliz irakaslea*.

Santiagoren liburutik 3, 13-18: Bihotza bekaitzak eta norgehiagokeri-
riaz minduta baldin badaukazue, ez zaitetze aritu zeuen burua go-
ratzen. **Sal 18:** Jainkoaren bidea on-ona, Jaunaren hitza sinesga-
ria. Bera da harengana jotzen dutenen babesa.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 9, 14-29.

Aldi hartan, Jesus eta berekin zituen lagunak menditik jaitsi eta ikasleengana iritsi zirenean, jendetza handia ikusi zuten haien inguru-
an, eta lege-maisu batzuk haiekin eztabaidan. Jendea harriturik gel-
ditu zen Jesus ikustean eta lasterka joan zitzaizkion agurtzera. Jesusek
galdetu zien ikasleei: «Zer zenuten horiekin eztabaidan?» Jendarteko
batek erantzun zion: «Maisu, hemen ekarri dizut neure semea: hitz
egiten uzten ez dion espiritua du. Non edo han espiritua jabetzen zaio-
nean, lurrera botatzen du, eta mutikoa, lerdea dariola eta hortz-karras-
ka, gogor-gogor egina gelditzen da. Zure ikasleei eskatu diet espiri-
tua botatzeko, baina ezin izan dute» Jesusek esan zien: «Hau gizaldi
sinesgogorra! Noiz arte egon behar ote dut zuekin? Noiz arte jasan
behar ote zaituztet? Ekarri mutikoa» Ekarri zioten, eta espirituak, Je-
sus ikustearekin batera, gogor astindu zuen mutikoa, eta lurrean iraul-
ka eta lerdea zeriola utzi zuen. Jesusek galdetu zion aitari: «Noiztik
dago horrela?» Hark erantzun: «Ume-umetatik. Askotan bota izan du
sura baita urera ere, hilarazteko. Ezer egin ahal baduzu, erruki zaitetz
gutaz eta lagundu iezaguzu» Jesusek esan zion: «Ahal dudan diozu?
Dena ahal du sinesten duenak» Orduan, mutikoaren aitak deiadarka:
«Sinetsi nahi dut! Lagundu sinesgabe honi!» Jesusek, jendea pilatzen
ari zela ikusirik, gogor eraso zion espiritu gaiztoari: «Espiritu gorra
eta mutua, Nik agintzen diat: atera hadi honengandik eta ez sartu be-
rriro» Espiritua, garasika eta berebiziko astindua emanez, atera egin
zen. Mutikoa hilik bezala gelditu zen; hila zegoela zioen askok; baina
Jesusek eskutik hartu eta altxarazi zuen, eta mutikoa zutik jarri zen.
Jesus etxeratu zenean, ikasleek galdetu zioten bakarrean: «Eta guk,

Urteko 7. astea.

San Pedro Damiani, gotzaina eta eliz irakaslea.

zergatik ezin izan dugu espiritua bota?» Jesusek erantzun zien: «Gisa honetako espirituak botatzeko bide bakarra otoitza da»

Markosen ebanjelioan dagoen Jesusen azken ekintza miresgarria. Hemendik aurrera, Markos, Jesusek bere heriotzarantz daraman ibilbidean zentratzen da, jada ez baitu beste miraririk egiten. Epilepsia-zantzuak dituen mutila sendatzen du eta hori antzinakoek espiritu gaiztoren batek eragindako gaiztatzat jotzen zuten. Sendakuntza hori antzaldaketaren kontakizunaren ondoren dator. Bi mundu daude: Jainkoaren mundua; horkoa da Jesus eta bere ikasleei hori ikusarazi die eta lurreko mundua, bekatuaren boterepean dagoena eta haren ondorioak dituen: sufrimendua eta heriotza alegia. Mutilaren egoerak azkeneko hori adierazten du. Jesusen misioa edo eginkizuna zera da, gaizkiaren indarren azpian dagoen gure mundua berak jatorritzat duen Jainkoaren mundura eramatea. Hori egiteko, Jesusek fedea eskatzen dio mutilaren aitari. Ikasleek ezin izan dute sendatu, otoitzaren indarra falta baitzitzaien. Izan ere, fedea neurtzen duen erregela otoitza da. Otoitzaren indarrarekin dena da egingarri.

* * *

Pertsonarik bikainenak zeinekin egin izan baitut topo
porrota ezagutu izan dutenak dira,
sufrimendua ezagutu izan dutenak,
borroka, galera bizi izan dutenak,
eta hondamenditik irteteko bidea aurkitu izan dutenak.
Pertsona hauek / estimua dute bizitzaz,
sentibera dira bizitzarekiko / eta ulermensu.
Horrek guztiak apaltasunez bete ditu,
eta kezka amodiotsu sakonaz.
Jende bikaina ez da sortzen ezerezetik (*Elisabeth Kübler-Ross*).

Urteko 7. astea.

San Pedro apostoluaren gotzain-aulkia.

Santa Margarita Cortona-koa, *erlijiosa*.

1 **Pedroren liburutik 5, 1-4:** Apaiza haiek bezala eta Kristoren sufri-menduen lekuko. **Sal 22:** Jauna dut artzain, ez naiz ezeren behar-rean.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 16, 13-19.

Aldi hartan, Jesusek, Filiporen Zesareara iritsi zenean, galdera hau egin zien ikasleei: «Gizonaren Semea nor dela dio jendeak?» Haiek erantzun: «Batzuek Joan Bataiatzailea dela; beste batzuek Elias; besteek Jeremias edo profetaren bat» Jesusek, orduan: «Eta zuek, nor naitzela diozue?» Simon Pedrok erantzun zuen: «Zu Mesias zara, Jainko biziaren Semea» Orduan, Jesusek esan zion: «Zorionekoa zu, Simon, Jonasen semea, hori ez baitizu hezur-mamizko inork agertu, zeruko nire Aitak baizik. Eta hau diotsut Nik: Zu Pedro zara –harkaitza–; harkaitz horren gainean eraikiko dut Nik neure Eliza, eta Herioaren indarrak ez zaizkio nagusituko. Zerueta ereinuko giltzak emango dizkizut: zuk mundu honetan lotua, zeruan ere lotua geldituko da, eta zuk mundu honetan askatua, zeruan ere askatua»

Katedra hitz greziarra da eta “irakasteko erabiltzen den aulkia” esan nahi du. Hori da Pedroren misioa, gero bere ondorengoetan luzatu dena: “Eta zuk, niregana bihurtzean, sendo itzazu senideak” (Lk 22, 32). Egun honetan Mateoren ebanjelioa irakurtzen dugu eta bertan Pedrok Feliperen Zesarean egindako aitormena Jesus Mesias eta Jainkoaren Seme gisa aitortuz. Jesusek, Elizan bere misioa edo eginkizuna izango dena emanez erantzuten dio. Mateoren ikuspegia Markosenarekiko desberdina da gertakari bera kontatzean. Mateorentzat esanguratsuena Jesusek Pedrori bere fedearen erantzun gisa eman dion eginkizuna da; Kristok Eliza eraikitzeke oinarritzat erabiliko duen harkaitza izatea. Pedrok, piztuaren lehenengo lekuko gisa, Jesusen bizitzarekin eta heriotzarekin hasitako Erreinuko giltzak jasoko ditu. Eta giltzekin, Pedrok, lotzeko eta askatzeko boterea edo ahalmena jasotzen du, hau da, Elizaren lurreko existentzia gobernatzeko ahalmena.

Urteko 7. astea.

San Polikarpo, *gotzaina eta martiria*.

Rafaela Ibarra (*Bilbo 1843-1900*), *dohatsua, fundatzailea*
(*Aingeru Zaindaria*).

Santiagoren liburutik 4, 13b-17: Zer da zuen bizitza? Horrela esan behar duzue: Jaunak hala nahi badu. **Sal 48:** Zorionekoak bihotzez behartsu direnak, haiena baita Zeruetaiko Erreinuak.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 9, 38-40.

Aldi hartan, Joaneke esan zion Jesusi: «Maisu, gizon bat ikusi dugu zure izenean deabruak botatzen, eta galarazi egin nahi izan diogu, ez baita gure taldekoa» Baina Jesusek erantzun: «Ez galarazi, ez baita inor, nire izenean mirari bat egin eta gero nitaz gaizki esaka jardungo duenik. Zeren gure aurka ez dagoena gure alde baitago»

Kristau-fedea unibertsala da, hau da, gizaki guztientzako, izan ere, “Jainko gure Salbatzaileari eder eta atsegin zaio, gizaki guztiak salbatzea eta egia ezagutzera hel daitezen nahi baitu” (1 Tm 2, 4). Beraz, unibertsala eta denentzako da. Jesusek eskusibotasunaren pentsamendua izateko tentazioaz ohartarazten gaitu, gizakiok askotan erortzen baikara horretan. Dena gure taldekoak direnentzat –politikan, gizarte-arloan, enpresan, familian, erlijioan, etab.– soilik dela pentsatzean eta gutarrak ez direnei ukatzean datza okerra. Kristauak, alderantziz, ona eta onura dagoen lekuan ezagutu eta aitortu behar du. Eta hori bi arrazoiengatik: Errealitate guztiaren sortzailea Jainkoa delako, baita gure taldekoak ez direnena ere eta Jesusen piztueran Espiritu Santua kreaizio guztian zehar isuria izan delako kreaizio hori eraldatu eta Jainkoarengana erakartzeko. .

Santiagoren liburutik 5, 1-6: Langileen soldata deika ari da zuen aurka oihuka ari da eta bere oihua Jaunaren belarrietaraino iritsi da. **Sal 48:** Zorionekoak bihotzez behartsu direnak, haiena baita Zerueta-ko Erreinua.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 9, 41-50.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Mesiasen jarraitzaile zaretelako, baso bat ur bada ere ematen dizuena, benetan diotsuet, ez da saririk gabe geldituko. Nigan sinesten duten txiki hauetakoren baten sinesmena galbidean jartzen duenak hobe luke errotarri bat lepotik lotu eta itsasora amilduko balute. Zeure eskuak galbidean jartzen bazaitu, moztu; hobe duzu eskumotz betiko bizian sartu, bi eskuak dituzula infernura, itzalezineko sura, joan baino. Zeure oinak galbidean jartzen bazaitu, moztu; hobe duzu hanka-motz betiko bizian sartu, bi oinak dituzula infernura jaurtia izan baino. Zeure begiak galbidean jartzen bazaitu, atera; hobe duzu begibakar Jainkoaren erreinuan sartu, bi begiak dituzula infernura jaurtia izan baino; han ez da hiltzen barruko harra, ezta itzaltzen ere sua. Izan ere, suaz gazitu behar dira denak. Gauza ona da gatza; baina gatza gezatzen bada, nola gazitu berriro? Eduki gatza zeuen baitan eta zaudete bakean elkarrekin»

Markos ebanjelariak Jesusen hainbat esaldi biltzen ditu hemen eta beren jatorrian elkarrekiko harremanik gabeak izan arren, beren eskatologiako neurriarengatik elkarlotuak dira. Itxura batean garrantzi handirik gabeko ekintzak izan arren, betirako balioa izan dezakete. Baso bat ur edateko emateak ez du garrantzi handirik itxura batean, baina Jesusen ikasleentzat betiko ordaina izango du. Eta honek ekintza onentzat eta txarrentzat balio du. Hortik datoz eskandaluaz esandakoak. Eskandalu hitza grezieratik dator eta oztopo-harri esan nahi du, zehazki bekatu egiteko tupust egiten dena. Eskuak

Urteko 7. astea.

San Moises, *Itun Zaharreko profeta.*

San Luzio, *martiria.*

Santa Primitiva, *martiria.*

ekintzak adierazten ditu; oinak bidea eta portaera; begiek nahia edo guraria. Ekintzek, portaerek eta gurariak, pertsona batentzat agian ez dute garrantzi handirik, baina beste batzuentzat oztopo-harri gerta daitezke. Suan gazituak izatea aipatzean azken epaiketaz ari da. Gatzak elikagaiak gordetzen eta iraunarazten dituen moduan, suak gizakien ekintza txarrak eta gaiztoak xahutuko ditu eta urrea arragoan suan arazten den moduan, ekintza onak betiko bizirako gordeak izango dira.

* * *

«Antzinako Elizan, kristau-bizitzaren gailurtzat ematen zuten martiritza. Adibidez, ereilearen parabolaz hitz egitean, San Ziprianok (†258) dio ezen martiriak direla ehuneko ehun ematen dutenak. Hona arrazoia: martiritza Kristorenaren antzeko heriotza dela. Lehen hiru mendeetako kristauentzat, Kristoren zinezko imitazioa da martiritza (Gabino Uribarri, *Selec Teol* 143/1997, 166. or.)

Urteko 7. astea.

San Bitorino, *martiria*.Santa Valverga, *abadesa*.

Santiagoren liburutik 5, 9-12: Begira, epailea jada atean dago. Sal 102: Jauna gupidatsua eta errukiorra da.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 10, 1-12.

Aldi hartan, Jesus Judeako mugetan sartu eta Jordan ibaiatz bes-taldera igaro zen. Berriro jendetza handia bildu zitzaion eta bera, ohi zuen bezala, irakasten hasi zitzaion. Hurbildu zitzaizkion fariseu batzuk eta, Jesus zertan harrapatuko, galdetu zioten: «Zilegi al zaio gizonari emaztea uztea?» Hark erantzun zien: «Zer agindu zizuen horretaz Moisesek?» Eta haiek: «Moisesek dibortzio-agiria idatzi eta emaztea uzteko baimena eman zigun» Jesusek esan zien: «Zeuen burugogorkeriagatik eman zizuen Moisesek lege hori. Baina, munduaren hasieratik, Jainkoak gizaseme eta emakume egin zituen; horregatik, gizasemeak bere aita-amak utziko ditu eta emaztearekin elkartuko da, eta biak bat izango dira. Beraz, aurrerantzean ez dira bi, bat baizik. Horrela, bada, Jainkoak bat egin duena ez beza gizakiak banatu» Gero, etxean, arazo berari buruz galdetu zioten ikasleek. Jesusek esan zien: «Bere emaztea utzi eta beste batekin ezkontzen denak adulterioa egiten du lehenengoaren kontra; eta bere senarra utzi eta beste batekin ezkontzen den emazteak adulterioa egiten du era berean»

Ezkontza, hau da, gizon bat eta emakume bat elkarri laguntzeko, elkar maitatzeko eta sexu-harremanak izateko eta seme-alabak hazteko eta hezteko, Sortzaile edo Kreatzailearen borondateetik sortutako errealitate naturala da (Has 1, 26-27). Kristautentzat sakramentu mailara igoa, graziaren zeinu eraginkorra da, hots, Jainkoaren maitasuna adierazten eta gauzatzen du. Horregatik, ezkontzak Jainkoaren maitasunaren tasunak biltzen ditu eta ez du atzerako itzulerarik. Jainkoak gutako bakoitza maitatzen du geure akatsen eta gabezien gainetik. Horregatik, ezkontzan adierazitako eta gauzatutako maitasuna, hautsie-

Urteko 7. astea.

San Bitorino, *martiria*.

Santa Valverga, *abadesa*.

zina da, Jainkoaren maitasuna ere ez baitzen izan lehenengo bai eta gero ez (2 Ko 1, 19). Pasarteak, Jainkoak ezkontide kristauei egindako deiaren ideala aurkezten du, hau da, Jainkoaren doako maitasun esku-zabal eta betikoa gauzatzea. Giza ahuleriarengatik ezkontideak ideal hori gauzatzera iristen ez direnean, Jainkoak haiekiko errukitsua izaten jarraitzen du eta, Elizak ere, haiekin batera, Jainkoaren errukiaren lekukotza eman behar du.

* * *

Maitasuna da mingarri ez den gauza bakarra

Guztiek diote mingarri dela maitasuna,

baina gezurra da hori.

Mingarri da bakardadea.

Mingarria da uko egin dizutela sentitzea.

Mingarri lagun maite bat galtzea.

Mingarri bekaizkeria.

Eta guztiek nahasten dituzte gauza hauek guztiak maitasunarekin.

Egia, ordea, beste bat da:

maitasuna dela mundu honetan

oinaze guztiak arintzen ahal dituen / gauza bakarra, sentiarazten duena pertsona berriro onik.

Maitasuna da mundu honetan

mingarri ez den gauza bakarra,

penagarri egiten ez gaituen gauza bakarra. (*Liam Neesson*)

Urteko 7. astea.

San Alexandro, *gotzaina*.San Porfirio, *gotzaina*.

Santiagoren liburutik 5, 13-20: Asko egin dezake izaki zuzenaren otoitzak. **Sal 140:** Igo bedi, Jauna, nire otoitza intsentsua zure aurrera bezala.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 10, 13-16.

Aldi hartan, haurrak eraman zizkioten Jesusi, uki zitzan; ikasleek, orde, haserre egiten zieten. Hori ikustean, haserretu zen Jesus eta esan zien: «Utzi haurrei nigana etortzen, ez galarazi, horrelakoa da eta Jainkoaren erreinua. Benetan diotsuet: Jainkoaren erreinua haur batek bezala hartzen ez duena ez da inola ere bertan sartuko» Eta, besarkatuz, bedeinkatu egiten zituen haurrak, eskuak gainean ezarriz.

Jainkoaren Erreinua umeak bezalakoak direnena da. Antzina-ko munduan umeak ziren ilarako azkenak, gaur egun ere gizarte batzuetan gertatzen den legez. Ez zuten herrialde garatueta normalean ohikoa duten babes eta estimurik. Jainkoaren Erreinua umeek bezala onartzeak zera esan nahi du, erreinua, bere burua ematen digun Jainkoaren opariaren beharra sentituz jasotzea. Jesusen esaldi hori ez dago oso urrun zoriontasunetatik, izan ere haietan, Jainkoaren erreinua behartsuena dela esaten da (Lk 6, 20). Jainkoa behartsuekin, umeekin eta txikiekin komunikatzen da (Mt 11, 25). Alderantziz, Jainkoa ezin da sartu beren nagusikeriaz eta agintekeriaz beteta daudenen bihotzean, jakintsu, zuzen edo aberastzat baitute beren burua.

Urteko 8. astea.

Ama Doloretakoaren Gabriel Santua, *pasiotarra*.

Ben Siraken liburutik 27, 4-7.

Galbaheari eragindakoa, hondarrak gelditzen dira, eta azterketa egitean, gizakiaren akatsak. Labeak probatzen ditu eltzegilearen on-tziak, eta giza arrazoiketak gizakiaren balioa. Fruituak erakusten du nola zaindu duten arbola, eta hitzak gizakiaren pentsamoldea. Ez goratu inor hitz egiten entzun baino lehen, horretan probatzen baitira gizakiak.

Sal 91: Bai ederra, Jauna, Zu gorestea.

San Paulok 1 Korintoarrei 15, 54-58.

Senideok: Gure izate ustelkorra bizi ustelezinez jantziko denean, eta izate hilkorra hilezkortasunez, orduan beteko da Liburu Santuak dioena: «Behin betiko garaitua gertatu da heriotza. Non duk, herio, heure garaipena? Non heure eztena?» Heriotza dakarren eztena beka-tua da, eta bekatuak legetik hartzen du bere indarra. Eskerrak Jainkoari, garaipena eman digulako Jesu Kristo gure Jaunaren bitartez! Beraz, ene senide maiteok, iraun sendo, asmoz aldatu gabe, Jaunaren lanean gero eta gogotsuago, jakinik Jaunak ez duela zuen nekea saririk gabe utziko.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 6, 39-46.

Aldi hartan, Jesusek parabola hau esan zien ikasleei: «Izan ote dai-teke itsua itsuaren gidari? Ez ote dira biak zulora eroriko? Ikaslea ez da irakaslea baino gehiago, baina ondo eskolaturiko ikaslea bere irakaslea adinakoa izango da. Nolatan ikusten duzu senidearen begiko lasto-izpia eta zeure begiko habeaz ohartzen ez? Nolatan esan diezaio-kezu senideari: “Adiskide, uztazu begian duzun lasto-izpia ateratzen”, zuk zeurean duzun habea ikusten ez duzula? Itxurazalea halakoa! Ate-ra lehenik zeure begitik habea, eta orduan ikusiko duzu garbi, seni-

Urteko 8. astea.

Ama Doloretakoaren Gabriel Santua, *pasiotarra*.

dearen begitik lasto-izpia ateratzeko. Ez da zuhaitz onik fruitu txarra ematen duenik, ezta zuhaitz txarrik ere fruitu ona ematen duenik. Bere fruituetatik antzematen zaio zuhaitzari; elorritik ez da pikurik biltzen, ezta sasitik mahatsik hartzen ere. Ona denak ona ateratzen du bere barneko ondasun-altxorretik, eta gaiztoak gaitza bere gaiztakeri altxorretik; ahoak esan, bihotzari gainezka dariona esaten baitu»

Lautadako sermoiaren amaieran, Lukasek Jesusen hainbat esaldi biltzen ditu eta beren jatorrian elkarrekiko harremanik gabeak izan arren, kristau-elkartearen barruko harremanetarako erabilgarriak dira. Lehenengo esaldia kristau-elkartean erantzukizunen bat dutenentzat da. Beste batzuk gidatzeko ezin daiteke itsua izan; horretarako ezinbestekoak dira gaitasuna eta erantzukizuna. Bigarren esaldia irakaskuntza jasotzen dutenentzat da, maisuekiko esker ona eta umiltasuna eskatu behar zaie. Jesussek ez du arbuiaitzen kritika, izan ere, zilegi da jarrera publikoak kritikatzeari bereziki ekintzak eta jarrerak hobetzen laguntzeko direnean. Baina kritika orok aurretik autokritika behar du. Beste batzuk hatzez markatu aurretik beharrezkoa da hatza geuregana bideratzea. Esaldi hauek gauzak ikusteko moduarekin dute erlazioa. Baina buruko ideiak ekintza bihurtzen dira. Ezaguna da geure baitan garena eta hori geure portaeraren bidez ebaluatu behar da. Batzuetan ez zaigu asko kostatzen aholku onak ematea eta arrazoiketa onak egitea, baina geu benetan nolakoak garen, geure ekintzek adierazten dute.

Urteko 8. astea.

Rufino, Justo eta Makario santuak, *martiriak*.

1 Pedroren liburutik 1, 3-9: Jesu Kristo ez duzue ikusi eta maite duzue; sinesten duzue harengan eta izugarritzko gozotasunez pozten zarete. **Sal 110:** Jainkoak beti gogoan du egindako ituna.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 10, 17-27.

Aldi hartan, Jesus abiatzera zihoala, gizon bat etorri zitzaion lasterka eta, aurrean belaunikaturik, galdetu zion: «Maisu ona, zer egin behar dut betiko bizia ondaretzat jasotzeko?» Jesusek erantzun zion: «Zergatik esaten didazu ona? Inor ez da ona, Jainkoa besterik. Badakizkizu aginduak: ez hil inor, ez egin adulteriorik, ez ostu, ez egin gezurrezko testigantzarik, ez egin kalterik, hartu aintzat aita-amak» Hark, orduan: «Maisu, gazte-gaztetandik bete izan dut hori guztia» Jesus maitasunez begira jarri zitzaion, eta esan: «Gauza bat besterik ez zaizu falta: zoaz, saldu daukazun guztia eta eman behartsuei, eta altxorra izango duzu zeruan; gero, zatoz eta jarraitu niri» Hitz hauek entzutean, ilun jarri zen gizona eta nahigabez joan, ondasun handiren jabe baitzen. Orduan, Jesusek, ingurura begiratu, esan zien ikasleei: «Bai nekez sartuko direla aberatsak Jainkoaren erreinuan!» Harriturik utzi zituen ikasleak esaldi honek. Baina Jesusek berriro ere: «Ene semeok, zaila da benetan Jainkoaren erreinuan sartzea! Orratzaren begitik gamelua igarotzea errazago, aberatsa Jainkoaren erreinuan sartzea baino» Ikasleek, gero eta harrituago, elkarri ziotsaten: «Nor salba daiteke, orduan?» Jesusek begira-begira jarri eta esan zien: «Gizakiarentzat ezinezko da, baina Jainkoarentzat ez, dena baitezake Jainkoak»

Pasarte hau usadioz, Jesusek gizon aberatsari esaten diona aholkua bailtzan ulertu izan da, baina ez da aholkua, agindua da. Era horretan bi kristau mota bereizten ziren. Aginduak betetzeko obligazioa zutenak eta aginduak betetzeaz gainera, hala nahi izanez gero (Mt 19, 21) beren ondasunak uzten zituztenak, eta azkeneko hori pobrezia-aren botoa egiten zutenek soilik betetzen zuten. Baina pasarte hau, ebanjelioetako pasarte guztiak bezala, kristau guztiei aplikatzeko da. Jesusek dirua, Jainkoaren etsai handi moduan hartzen zuen. Bistakoa da kristauok mundu honetako ondasunak erabili behar ditugula, haiek gabe

Urteko 8. astea.

Rufino, Justo eta Makario santuak, *martiriak*.

ezin baikara bizi. Baina mundu honetako ondasunak bitartekoak dira eta ez helburuak geure Jainkoaren seme-alabatzako eta gizaki guztien senidetzako bokazioa garatzeko. Horregatik gaude deituak ondasunak uztera. Hau da, ez bizi izan gehiago edukitzeko, baizik eta behar ditugun ondasunak geure elkartasuna zabaltzeko erabili, hori baita geure maitasunaren adierazlea ezinbestekoak ez ditugun ondasunentzat. Erraza ez den arren, Jainkoaren laguntzarekin lor dezakegu.

* * *

2013ko «MARTIRI» BATZUK**2013garren urtean, mundu osoan, 22 misiolari hil dituzte.**

19 apaiz

01 erlijiosa

02 laiko

Apaizak:

–Kolonbian (Amerika)	7
–Mexikon (Amerika)	5
–Brasilen (Amerika)	1
–Venezuelan (Amerika)	1
–Panaman (Amerika)	1
–Haitin (Amerika)	1
–Tanzanian (Afrika)	1
–Indian (Asia)	1
–Sirian (Asia)	1
–Italian (Europa)	1

Monja:

–Madagaskarren (Afrika)	1
-------------------------	---

Laikoak:

–Nigerian (Afrika)	1 (emakume laikoa)
–Filipinasetan	1 (gizonezko laikoa)

Frantzisko aita santuak esan bezala: «2000 urteetan gizon eta emakume sail handiak eman du bere bizia, Jesu Kristori eta haren Ebanjelioari leial eusteagatik» (2013-06-3ko Angelus-ean). Jakina, beste jende askok ere eman du bere bizia.

MARTXOA / EPAILA

AITA SANTUAREN OTOITZ ASMOA:

Bioetikaren erronkaren aurrean kristau-erantzuna bizitzeko:

Otoitz egin dezagun, kristauek, bioetikaren erronken aurrean, susta eta eragin dezaten beti biziaren defentsa, otoitza eta ekintza soziala direla medio.

Urteko 8. astea.

San Rosendo, *gotzaina*.

San Felix III.a, 48. *aita santua*.

San Leon (Baionan), *gotzaina eta martiria*.

1 Pedroren liburutik 1, 10-16 Zuentzat zen grazia aurrez adierazten zuten; horregatik, ondo zaindu zeuen burua eta egon zain. **Sal 97:** Jaunak bere garaipena ezagutzero ematen du.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 10, 28-31.

Aldi hartan, Pedrok esan zion Jesusi: «Hara, guk dena utzi dugu, zuri jarraitzeko» Jesusek erantzun: «Benetan diotsuet: Nigatik eta Berri Onagatik etxea, senideak, ama, aita, seme-alabak eta lurrak uzten dituenak, orain, mundu honetan, ehun halako hartuko du: etxe, senide, ama, seme-alaba eta lur, erasoaldiekin batera; eta gero, datorren munduan, betiko bizia. Orain lehenengo diren asko azkeneko izango dira, eta orain azkeneko direnak lehenengo»

Gizon aberatsa ez zen ausartu bere ondasunak uzten Jesusi jarraitzeko. Pedrok aukera aprobetxatzen du Jesusi ikusarazteko, alegia, berek bai dena utzi dutela hari jarraitzeko. Jesusek bere erantzunean jakinarazten dio berari jarraitzeko familia eta jabetzak uztean, familia berri baten partaide izatera pasatu direla bizitza honetan bertan eta beren saria betiko bizia izango dela. Familia berriak jazarpenak jasango dituela baina maitasun unibertsal edo orotarikoa duela ezaugarri, lehen kristauen ezaugarria hain zuzen ere, jentilek oso miretsia eta oso kritikatu auzi berean. Betiko biziak utzi duten guztiak baino gehiago baliu duela. Interesgarria da ikustea, utzi dituzten familiartekoen artean ez dagoela emaztea. Hori emaztea arbuiazeaz edo zapuzteaz Jesusek emandako irakatsien aurkakoa litzateke ebanjelariak berak apur bat lehenago adierazia duenez (Mk 10, 1-12). Aita utz daiteke, baina Jesusen familia berrian ez da aitarik berreskuratzen. Izan ere aitari obeditu egiten zaio eta familia berri horretan obeditu behar zaiona Jainkoa bakarrik da (Mt 23, 9).

Garizuma: Hausterre.

San Pedro Zuhigakoa, gotzaina.

Santa Atanasia, aitorlea.

Joel profetaren liburutik 2, 12-18.

Hau dio Jaunak. «Itzul zaitezte nigana bihotz-bihotzez, barauz, negarrez eta doluz. Urra itzazue bihotzak, ez soinekoak; itzul zaitezte Jaunagana, zeuen Jainkoagana, bihozbera eta errukitsua baita, haserregaitza eta maitasun handikoa, bere mehatxuez damutzen dena. Agian atzera egin eta damutuko da, eta bedeinkatuko zaituzte ostera, labore- eta isurtze-oparia eskain diezaiozuen Jaunari, zeuen Jainkoari. Jo turuta Sionen, antolatu baraualdia, dei egin batzarre-ra; bildu herria batzar santura, bildu zaharrak, ekarri haurrak, baita bularrekoak ere. Atera bedi senarra ezkontza-gelatik, emaztea ezkon-ohetik. Negar egin bezate atari eta aldare bitartean apaizek, Jaunaren zerbitzariak. Esan bezate: “Barka, Jauna, barka zeure herriari; ez utzi lotsatan zeure ondarea, ez dezatela mendera atzerritarrek, ez dezatela esan beste herriek: Non dute, bada, beren Jainkoa?”» Bere lurraldearekiko maiteminez bete zen Jauna eta barkatu zion bere herriari.

Sal 50: Erruki, Jauna, bekatu egin dugu eta.

San Paulok 2 Korintoarrei 5, 20–6, 42.

Senideok: Kristoren mandatari gara, eta gure bitartez Jainkoak berak erregutuko balizue bezala da. Kristoren izenean eskatzen dizuegu: adiskidetu zaitezte Jainkoarekin. Bekatuarekin zerikusirik izan ez zuen hura, Jainkoak gugatik bekatuarekin bat egin zuen, guk haren bitartez Jainkoaren salbamenaren iritsi genezan. Jainkoaren lankide garen bezala, eskatzen dizuegu, ez dezazuela alferrik har haren onginahia. Izan ere, Jainkoak dio: «Onginahi-garaian entzun dizut, eta salbamen-egunean lagundu» Begira, beraz: oraintxe da onginaldi-garaia, oraintxe salbamen-eguna.

Garizuma: Hausterre.

San Pedro Zuñigakoa, *gotzaina*.

Santa Atanasia, *aitorlea*.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 6, 1-6.16-18.

Aldi hartan, Jesussek esan zien ikasleei: «Begira, gero: ez egin zeuen egintza onak jendaurrean, ikus zaitzaten! Bestela, ez duzue zerueta dagoen Aitaren saririk izango.

Limosna ematean, beraz, ez ibili aurretik turuta jotzen, itxurazaleak sinagogetan eta kaleetan ibiltzen diren bezala, jendeak txalotu ditzan. Egia esan, horiek jaso dute beren saria. Zuk limosna ematean, ordea, ez beza jakin zure ezkerak zer egiten duen eskuinak; horrela, zure limosna ezkutuan geldituko da; eta ezkutuan ere ikusten duen zeure Aitak emango dizu ordaina. Otoitz egitean, ez egin itxurazaleek bezala; horiek sinagogetan eta plaza-ertzetan zutik otoitz egitea maite baitute, jendeak ikus ditzan. Egia esan, horiek jaso dute beren saria. Zu, ordea, otoitz egitean, sar zaitez zeure gelan, itxi atea eta egiozu otoitz ezkutuan dagoen zeure Aitari; eta ezkutuan ere ikusten duen zeure Aitak emango dizu ordaina. Barau egitean, ez agertu kopetilun, itxurazaleak bezala; aurpegia itsustu egiten baitute, barau egiten dutela jendeari agertzeko. Egia esan, horiek jaso dute beren saria. Zuk, ordea, barau egitean, gantzutu zeure burua usain gozoz eta garbitu aurpegia, jendeak ez, baino ezkutuan dagoen zure Aitak ikus dezan zure baraua; eta ezkutuan ere ikusten duen zeure Aitak emango dizu ordaina.

Eliza santua da Jesu Kristok, bere Buruak, santutasuna ematen diolako. Baina elizako kideok bekatariak gara. Ez elizako kide guztiok gara neurri bereko bekatariak, ez eta gure bekatu guztiek dute larritasun edo astuntasun berdina. Baina guztiok gara bekatariak. Gure espiritu-bizitza, Kristoren Espirituaren indarra gu eraldatuz joan eta bekatua gainditzeko gai izateraino iristean datza. Gaur Garizuma hasten dugu, Joel igarlearen irakurgaia irakurtzen den bezala Jainkoagana bihurtzeko eta berarekin bakeak egiteko garaia Paulok Korintoarrei egindako bigarren gutunean esaten den moduan. Jesus basamortura erretiratu zen eta han egon berrogei egunez; bertan tentaldiak jasan zituen baina gain-

Garizuma: Hausterre.

San Pedro Zuñigakoa, *gotzaina*.Santa Atanasia, *aitorlea*.

ditu egin zituen; guk ere bekatua gainditzeko gai izan nahi dugu. Horretarako, Garizuma honetan, Mateok ebanjelioan aipatzen dizkigun gure jaierazko ohiturak ugaritu eta sendotu egiten ditugu: otoitza eta baraua batez ere, hau da, gure gurarietako batzuk bete gabe utzi eta limosna eskaini, hots, guk uzten duguna besteen onerako erabili. Gaur jasotzen dugun errauntsak, geure bekatuez damutu eta gaurtik aurrera geure bizitza berritzeko dugun konpromisoa adierazten du.

* * *

GARIZUMAKO PREGOIA (Garcia Polo)

Harago, beti da beste bide bat.

Harago, beti da iturburu bat

bizi-ura dariona.

Harago, beti da promes bat.

Harago, beti da hitz on bat.

Harago, beti da zain den Jainko bat.

Harago, ... beti da harago bat.

Harago. / Bai.

Irten beharra dugu ohikeriatik.

Korritu beharra dugu basamortuko bidea.

Ibili beharra dugu zerupean.

Zeharkatu beharra dugu gauaren beldurra.

Harago. / Bai.

Hemen, planto egin dugun honetan,

irrist dagigu, irrist / bidean aurrera egin gabe.

Hemen, honela, ez goazke lur berrira.

Harago. / Garizuma! / Aukera da!

Ez, ez duzu Jainkoa merke erosiko, ez...

Jainkoa ez dago beherapenetan;

Jainkoak ez du uzten beherapenetan jar dezagun.

Jainkoak beti du handia kostua

zeren dena dohain baita, dena askatasun...

Garizumako Hausterre ondokoa.

San Emeterio eta San Zeledonio, *martiriak*.

Deuteronomio liburutik 30, 15-20: Bedeinkazioa eta madarikazioa jartzen dizkizut gaur aurrean. **Sal 1:** Zorionekoa Jaunagan itxaro-bidea jartzen duena!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 9, 22-25.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Gizonaren Semeak asko sufritu beharra du; zaharrek, apaizburuek eta lege-maisuek gaitzetsi egingo dute eta hil, baina hirugarren egunean piztu egingo da» Eta hau esan zien denei: «Nire ondoren etorri nahi duenak uko egin biezaio bere buruari, har beza eguneroko bere gurutzea eta jarrai biezat. Izan ere, bere bizia salbatu nahi duenak galdu egingo du; baina bere bizia nigatik galtzen duenak salbatu egingo du. Zertako du gizakiak mundu guztia irabaztea, bere bizia galtzen eta hondatzen badu?»

Zalantzarik ez dago noski esatean, giza izatearen zentzua zoriona iristea dela. Zailagoa da agian zoriona zertan datzan eta lortzeko bidea zein den erabakitzea. Deuteronomio liburuaren irakurketak, Israelgo herri zaharrak zoriona iristeko zer egin behar duen erakusten du: Jau-na ezagutu eta bere aginduak bete. Ebanjelioak, itxura batean irudi le-zakeenaren kontra, zoriona bizia ematean datzala erakusten du. Lehen begiradan, badirudi ona, bakoitzari mesederik edo irabazirik handiena dakarkiona dela, hau da, bizia nork beretzat gordetzea berekoikeria handienarekin. Baina Jesusek bere ikasleei erakusten die, zoriona, bi-zia galtzean dagoela, hots, besteen zerbitzuan ematean eta maitasunean. Eta Jesusek ez du erakutsi soilik egiten, berak lehendabizi egin baizik. Itxura batean, bizia galdu zuen gurutzean, baina itxurazko galera hori funtsean, Jainkoaren benetako bizian irabaztea izan zen. Horrek izan behar du gure bidea ere.

Garizumako Hausterre ondokoa.
San Kasimiro, *aitorlea*.

Isaias profetaren liburutik 58, 1-9a: Hau da Nik maite dudana baraua.
Sal 50: Zuk ez duzu gutxiesten, ene Jainko, bihotz hautsia eta umildua.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 9, 14-15.

Aldi hartan, Joan Bataiatzailearen ikasleak Jesusengana hurbildu eta esan zioten: «Zergatik guk eta fariseuek sarritan egiten dugu barau, eta zure ikasleek ez?» Jesusek erantzun zien: «Ezteietara deituak egon al daitezke triste senar berria berekin duten bitartean? Etorriko zaie senar berria kenduko dieten eguna; orduan, bai, egingo dute barau»

Jesusek, Berarekin hasten ari zen gizakiaren eta Jainkoaren arteko harreman berriaren alaitasuna transmititu zien ikasleei ezteietako oturuntza baten irudian adierazita. Eztei-otordu batean ez dago barauarentzako lekurik. Hala ere, Jesusek aitortzen du kristauak barau egin behar duela une batzuetan. Garizuma da Elizak barau egiteko seinalatutako aroa. Gaur egun gorputzeko osasun ona izateko nola elikatu behar dugun askoz ere gehiago dakigun arren, zein da barauak espirituaren osasunerako duen zentzua? Alde batetik, baraua pedagogia da gure gurariak bihurtzeko. Gizakiok ez ditugu soilik jatea eta edatea gogoan; beste gauza asko ere irrikatzen ditugu. Barauak, gure gurari guztiak ez direla onak eta santuak gogorarazten digu. Gure gurariak bihurtzen ikasi beharrean gaude, beti ere Jainkoaren asmoetara egokitu. Gainera, barauak, gainerakoekiko karitatea praktikatzeko lagundu behar digu gure baraua Jainkoaren gogokoa izan dadin. Horretaz mintzo zaigu Isaias profetaren irakurgaia.

Garizumako Hausterre ondokoa.

Santa Oliva, *birjina eta martiria*

San Joan Gurutzekoa, *aitorlea*.

Isaias profetaren liburutik 58, 9b-14: Gose denari zeure ogitik ematen badiozu, zure argia ilunpean zabalduko da. **Sal 85:** Erakutsiezada-zu, Jauna, zeure bidea, zurekin leial joka dezadan.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 5, 27-32.

Aldi hartan, Jesusek Lebi izeneko zergalari bat ikusi zuen, zergak biltzeko mahaian eseririk, eta esan zion: «Jarrai niri» Hark, dena utzirik, zutitu eta jarraitu egin zion. Lebi bazkari handia eman zion Jesusi bere etxean; Jesusekin eta honen ikasleekin batera zergalari eta bestelako jende asko zegoen mahaian. Fariseuak eta haien lege-maisuak marmarrean ari ziren eta esan zieten ikasleei: «Zergatik jaten eta edaten duze zergalari eta bekatariekin?» Jesusek erantzun zien: «Ez dute osasundunek sendagilea behar, gaixoei baino; ez naiz zintzoei dei egitera etorri, bekatariei baizik, bihotz-berri daitezen»

Lebi zerga-biltzaileari berari jarraitzeko dei egin ondoren, Jesusek harekin eta beste zerga-biltzaile batzuekin mahaian parte hartzen du. Zerga-biltzaile horiek beren jarduera zela-eta, Jainkoaren herriaren etsaitzat eta bekatari publikotzat hartuak ziren. Jesusen garaiko judu erlijio-taldeek –fariseuek eta esenioek– otorduak egiten zituzten Jainkoaren Erreinua iragartzen zuten seinale moduan. Jesusen jardueraren talde horienetarik desberdintzen duena zera da, Jesusek bekataria ere onartzen dituela eta berekin jaten duela, Jesus denei dei egitera etorria baitzen eta bereziki bekatariei dei egitera. Garizuma honek, barauaren bidez penitentzia egin eta laztasunean bizitzera gonbidatzeaz gainera, limosnaren bitartez geure ondasunak beharra dutenekin partekatzea gonbidatzen gaitu, behartsu horiek zuzen-zuzenak ez izan arren.

Garizumako 1. astea.

Santa Rosa Viterbokoa, *birjina eta martiria*.San Marziano, *gotzaina*.

Deuteronomio liburutik 26, 4-10.

Moisesek honela hitz egin zion zion herriari: «Apaizak zure eskutik lehen-fruituen saskia hartu eta Jaunaren zure Jainkoaren aldare aurrean jarriko du. Orduan, Jaunaren zeure Jainkoaren aurrean esango duzu: “Nire aita noraezean zebilen aramearra zen; Egiptora jaitsi eta etorkin gisa bizi izan zen han, lagun bakar batzuekin. Egipton herri handi egin zen jendez eta indarrez. Egiptoarrek tratatu txarra eman ziguten, zapaldu eta morrontza gogorra ezarri. Deiadar egin genion Jaunari, gure arbasoen Jainkoari; Jaunak gure deiadarra entzun zuen, eta gure atsekabea, nekea eta estualdia ikusi zuen. Eta Egiptotik atera gintuen Jaunak ahalmen handiz eta esku indartsuz, etsaiengan beldurrikara sortuz, ezaugarri eta egintza harrigarriak eginez. Toki honetara ekarri gintuen eta lurralde hau eman zigun, esnea eta eztia darizkion lurraldea. Orain, hona hemen non dakarzkizudan, Jauna, Zeuk eman didazun lurreko emaitzen lehen-fruituak”. Hori esanik, Jaunaren zeure Jainkoaren aurrean utziko duzu eskaintza, eta Jauna zeure Jainkoa ahuspez gurtuko duzu»

Sal 90: Zaude nirekin, Jauna, larrialdian.

San Paulok Erromatarrei 10, 8-13.

Senideok: Hau dio Liburu Santuak: «Hurbil duzu hitza, zeure ahoan eta zeure bihotzean» Hitz hori, hain zuzen, guk hots egiten duzun sinestuenaren mezua da. Izan ere, zeure ahoz aitortzen baduzu Jesus Jauna dela, eta zeure bihotzean sinesten baduzu Jainkoak hilen artetik piztu zuela, salbatuko zara. Zeren bihotzez sinesten duena zuzentzat hartzen baitu Jainkoak, eta ahoz aitortzen duena salbatu egiten da. Liburu Santuak dio: «Harengan sinesten duena ez da lotsagarri gertatuko» Judu izan ala ez, ez dago bereizketarik, bat bera baita guztien Jauna, dei egiten dioten guztientzat eskuzabala. Izan ere, «Jaunaren izenari dei egiten diona salbatuko da».

Garizumako 1. astea.

Santa Rosa Viterbokoa, *birjina eta martiria*.

San Marziano, *gotzaina*.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 4, 1-13.

Aldi hartan, Jesus Espiritu Santuaz beterik itzuli zen Jordandik. Espirituak eramanik, basamortuan barna ibili zen berrogei egunez, deabruak tentatzen zuela. Ez zuen ezer jan egun haietan, eta azkenean gosetu egin zen. Orduan, deabruak esan zion: «Jainkoaren Seme baldin bazara, esaiozu harri honi ogi bihur dadila». Jesusek erantzun zion: «Liburu Santuan idatzirik dago: “Gizakia ez da ogiz bakarrik bizi”».

Gero, deabruak, toki goi batera eramanik, munduko erreinu guztiak erakutsi zizkion une batean eta esan zion: «Horien guztien agintea eta ospea emango dizut; neuri eman didate eta nahi dudanari ematen diot. Beraz, gurtzen banauzu, zurea izango da dena».

Jesusek erantzun zion: «Idatzirik dago: “Jauna zeure Jainkoa gurtuko duzu, eta hura bakarrik zerbitzatuko”».

Orduan, deabruak Jerusalemera eraman zuen eta, tenpluaren goreneko ertzean ipinirik, esan zion: «Jainkoaren Seme baldin bazara, bota ezazu zeure burua hemendik behera, idatzirik dago eta: “Bere aingeruei aginduko die zu zaintzeko”, eta “eskuetan eramango zaituzte, harriekin estropezu egin ez dezazun”».

Erantzun zion Jesusek: «Agindua dago: “Ez tentatu Jauna zeure Jainkoa”».

Eta tentaldi oro bukatutik, alde egin zuen deabruak Jesusengandik hurrengo egokiera arte.

Gertaera honek Jesusek bere bizialdi osoan izan zituen tentaldiak islatzen ditu (Lk 9, 58; Jn 6, 15 eta 18, 36; Jn 7, 1-10 eta Mt 27, 40-42). Ignaziotar hitzetan esanda, Jesusen tentaldiak bigarren astekoak dira. Lehenengo asteko tentaldiak, gizakiak ona ala gaitza egitea aukeratu behar duen kasuetakoak dira; lapurtu ala ez lapurtu, faltsutu ala ez faltsutu, etab. Baina bigarren asteko tentaldiak, gizakiak itxuraz ona dena baina Jainkoaren gogokoa ez dena egin ala ez egin aukeratu behar duen

Garizumako 1. astea.

Santa Rosa Viterbokoa, *birjina eta martiria*.

San Marziano, *gotzaina*.

kasukoak dira. Jesusek aukeratu beharra izan zuen, bere misioa edo eginkizuna pobrezian bete ala materia-ondasunez gozatuz bete, bere misioa boteretik bete ala Aitari heriotzaraino obedituz bete, eta azkenik, bere entzuleak derrigorrez federa gidatuko zituen zeinu bat egin edo Jainkoaren onespén ukalezina lortzeari uko egin. Jesus garaile irten zen tentaldi horietatik, Israelgo herria ez bezala, basamortuan tentaldi berberak jasan eta haietan erori baitzen (cf. Has 16, 3; Zen 25; Has 17, 1-7). Tentaldi horiek bere ikasleenak ere izan daitezke espiritu-bizitzan eta Jesusi egindako jarraipenean aurrera eginez doazen heinean. Izan ere, gaur egungo ikasleok ere, hasierako haiek bezala, tentaldi berean eror gaitezke, alegia, Jainkoaren Erreinua irits dadin parte hartzeko prest egon gaitezke baina horretarako derrigorrezkoa den prezioa ordaindu gabe, Jesusek eman zuen bezala bizia eman gabe alegia.

Garizumako 1. astea.

Perpetua eta Felizitas santuak, *martiriak*.

Lebitarrak liburutik 19, 1-2.11-18: Epaitu zuzenbidez zeure herritarra.

Sal 18: Zure hitzak, Jauna, espiritu eta bizi dira.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 25, 31-46.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Gizonaren Semea –eta aingeru guztiak harekin– aintzaz beterik etortzean, bere errege-aulki ospetsuan eseriko da, eta herri guztiak haren aurrean bilduko dituzte. Hark batzuk besteengandik bereiziko ditu, artzainak ardiak ahuntzetatik bereizten dituen bezala: ardiak bere eskuinaldean ipiniko ditu, eta ahuntzak ezkerraldean. Orduan, erregeak esango die eskui-nekoei: “Zatozte, nire Aitaren bedeinkatuok; hartazue munduaren sortzetik zuentzat prestaturik dagoen erreinua. Gose bainintzen, eta jaten eman zenidaten; egarri, eta edaten eman; arrotz, eta etxean hartu ninduzuen; biluzik nengoan, eta jantzi egin ninduzuen; gaixorik, eta bisitatu; espetxean, eta ikustera etorri zineten”. Orduan, zintzoek erantzungo diote: “Jauna, noiz ikusi zintugun goserik, eta eman genizun jaten, edota egarri, eta edaten eman? Noiz ikusi zintugun arrotz, eta etxean hartu, edota biluzik, eta jantzi? Noiz ikusi zintugun gaixorik edota espetxean, eta ikustera joan?” Eta erregeak erantzungo die: “Benetan diotsuet: nire seniderik txikien hauetako bati egin zeniotena neuri egin zenidaten”. Gero, esango die ezkerrekoiei: “Alde nigandik, madarikatuok, deabruarentzat eta haren lagunentzat prestaturik dagoen betiko sura. Gose bainintzen, eta ez zenidaten jaten eman; egarri, eta ez zenidaten edaten eman; arrotz, eta ez ninduzuen etxean hartu; biluzik, eta ez ninduzuen jantzi; gaixorik eta espetxean nengoan, eta ez zineten ni ikustera etorri”. Haiek erantzungo diote: “Jauna, noiz ikusi zintugun goseak edota egarri, arrotz edota biluzik, gaixorik edota espetxean, eta guk lagundu ez?” Hark erantzungo die: “Benetan diotsuet: txikien hauetako bati egin ez zeniotena, neuri ez zenidaten egin”. Eta haiek betiko zigorrera joango dira; zintzoak, berriz, betiko bizira»

Garizumako 1. astea.

Perpetua eta Felizitas santuak, *martiriak*.

Lehenengo irakurgaiak, Santutasunaren Legearen zati denak (Leb 17-26), agindu moral sorta bat biltzen du eta horiek gizakiak bete behar izatea Jainkoaren santutasunean oinarritzen da. Mateoren ebanjelioko pasartearen arabera, azken judizioa, gizakiak beren ekintzen-gatik epaituak izango direna, ez da Itun Zaharreko aginduez izango, erruki-ekintzez baizik. Izan ere, karitatea baita Jesusen jarraitzaileek bete behar duten agindu nagusia. Justizia edo zuzenbidea bakoitzari dagokiona ematea da. Karitatea, justizia amaitu ondoren hasten da. Horregatik, karitatea justizia baino harago, aurrerago, doa. Kristauok lehenik justiziak edo zuzenbideak eskatzen duena bete behar dugu, baina hori egin ondoren, behartsuek beste zerbait gehiago behar duten ikusi behar dugu. Bestalde, pasarte horrek argi eta garbi erakusten digu, behartsuen eta umilen baitan egiten duela ikasleak bat Jesusekin.

* * *

GARIZUMA BAI, PAZKOARI BAI (Fidel Aizpurua)

Garizumari bai esatea, / Pazkoari bai esatea da.

Lehenengo hura bidea da bigarren honetarako,
atea da hura beste honetarako.

(...)

Otoitzaren haziak,

Hitzarenak, / gogoeta egitearenak,

giza solidaritatearenak:

Garizumaren hazi diren horiek

Pazko ederrean loratzen dira,

Berpiztuaren bizia bizitzearen fruitu umotu bihurtzen,
anai-arreben bizia bizitzearen bizi berri gertatzen dira.

Garizumari bai esatea

gerta dadila, zinez,

datorkigun Pazkoari bai esatea.

Garizumako 1. astea.

San Joan Jainkoarena, *fundatzailea* (San Joan Jainkoaren *Anaiak*). San Beremundo Iratxekoa, (*Villatuertan [Nafarroa] 1092 edo 1099an jaioa; hil?*), *abadea*.

Isaias profetaren liburutik 55, 10-11: Nire hitzak egingo du Nik nahi dudana. **Sal 33:** Beldur guztietatik libratu ninduen Jaunak.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 6, 7-15.

Aldi hartan, Jesussek esan zien ikasleei: «Otoitz egitean, ez jardun esan eta esan, jentilak bezala, uste baitute beren hitz-jarioari esker entzungo diela Jainkoak. Ez izan haien antzeko, badaki-eta zuen Aitak zer behar duzuen, zuek eske hasi baino lehen. Beraz, zuek honela egingo duzue otoitz: «Gure Aita, zeruetan zarena: santu izan bedi zure izena, etor bedi zure erreinua, egin bedi zure nahia, zeruan bezala lurrean ere. Emaguzu gaur egun honetako ogia; barkatu gure zorrak, guk ere geure zordunei barkatzen diegunez gero, eta ez utzi gu tentaldian erortzen, baina atera gaitzazu gaitzetik» Izan ere, zuek besteei beren hutsegiteak barkatzen badizkiezue, zuei ere barkatuko dizkizue zeruko zeuen Aitak; baina besteei barkatzen ez badiezue, zuei ere ez dizkizue barkatuko Aitak zeuen hutsegiteak»

Garizuma garai egokia da Jainkoaren hitzaz gogoeta egiteko eta tar-te batzuek, ohikoak baino gehiago, otoitzari eskaintzeko. Lehenengo irakurketa, Jainkoaren hitza entzuteak duen eraginkortasuna gogorarazten digu. Igarleak pentsatzen du hitz horrek eraldatu egiten duela hitza onartzen duena. Euriak lurra irrigatu eta emankor bihurtzen duen moduan, Jainkoaren hitzak bizia ematen dio entzuten duenari. Ebanjelioan Jesussek otoitz egiten irakasten die bere ikasleei. Gure Aita eskaera-otoitza da eta ebanjelioko mezua laburbiltzen du. Ondo dago Jainkoari geure beharrak jakinaraztea eta berarengana lagun arteko elkarriketa eginez jotzea, Hasiera liburuak dioenez Moisesek ere hala egiten omen zuen-eta (Has 33, 11), baina gure eskaera-otoitzak, Jainkoak gutaz duen jarrera aldatu baino gehiago, hark bai baitaki zer behar dugun guk eskatu baino lehen, geuk Harekiko ditugun jarrerak aldatzen ditu. Jainkoari egindako otoitzean, munduan haren nahia egin dadila eskatzen dugu, beraz, baita geuregan ere. Gainera, bere errukia eta barkamena eskatzen dizkiogu, aurretik guk geuk iraindu gaituztenei barkatu ondoren.

Garizumako 1. astea.

Santa Frantziska Erromatarra, *erlijiosa*.San Paziano, *gotzaina*.

Jonas profetaren liburutik 1, 1-19: Ninivetarrak beren bide okerre-
rituzuli. **Sal 50:** Zuk ez duzu gutxiensten, ene Jainko, bihotz hautsia
eta umildua.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 11, 29-32.

Aldi hartan, jende asko biltzen ari zelarik, Jesus honela hasi zitzaien:
«Gizaldi hau gaiztoa da. Ezaugarri eske ari da, baina ez zaio ezaugarri-
rik emango Jonas profetarena besterik. Izan ere, ninivetarrentzat Jonas eza-
garri izan zen bezala, hala izango da Gizonaren Semea gizaldi honentzat.
Auzi-egunean hegoaldeko erreginak gizaldi honetako jendearen aurka
jaiki eta kondenatu egingo du, luraren azken mugetatik etorri baitzen
hura Salomonen jakinduriatzko hitzak entzutera, eta hona hemen Salo-
mon baino gehiago dena. Auzi-egunean ninivetarrek ere gizaldi honen
aurka jaiki eta kondenatu egingo dute, haiek bihotz-berritu egin baitziren
Jonasen predikuaz, eta hona hemen Jonas baino gehiago dena»

Juduentzat Ninive etsai bortitz eta krudelaren ikurra zen. Jonasen
liburuaren mezuak, Ninive ere Jainkoagana bihur daitekeela aldarri-
katzen du eta Jainkoa beti bekataria noiz aldatuko edo konbertituko
zain dagoela berak berarengan hartzeko, izan ere, Berak ez du inoiz
mesprezatzen bihotz urratu eta umiliaturik. Ebanjelioan, Jesusek uko
egiten dio bere belaunaldikoei bere misioaren edo eginkizunaren seina-
leren bat emateari, hori ezinezkoa zaio-eta. Bere mirariak ere apur bat
lehentxeago (Lk 11, 14-20) Beeltzebulen ekintza gisa ulertuak izan dira.
Baina Lukasen arabera, Jesusen misioaren egia frogatzen duen seina-
lea, herri fedegabeak edo jentilak Jainkoagana bihurtzea da. Irakurgai
hauek bi irakasgai dituzte guretzat. Lehenengoa: Garizuma Jainkoa-
gana bihurtzeko garaia dela. Ninive bihurtu baldin bazen eta barkatua
izan, hainbat errazago edo gehiago bihur gaitezke gu asiriarrak bezain
krudelak eta bortitzak ez garenok eta haiek Jainkoak barkatuak izan
baldin baziren, gu ere barkatuak izango gara. Bigarrena: Ninive Jain-
koagana bihurtzea Jesusen misioaren edo eginkizunaren zeinu bat izan
zen moduan, gu bihurtzea ere zeinu bat izan daiteke Jainkoagandik
urrunduta dabiltzanek ebanjelioa onar dezaten.

Garizumako 1. astea.

San Alexandro, *martiria*.Santa Maria Eugenia Milleret, *fundatzailea**(Jasokundeko Erlijiosak).*

Esterren liburutik 14, 1-3-5, 12-14: Ez dut Zu beste laguntzailerik, Jauna. **Sal 137:** Dei egin nizunean, erantzun zenidan, Jauna.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 7, 7-12.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Eskatu, eta emango dizue Jainkoak; bilatu, eta aurkituko duzue; jo atea, eta zabalduko dizue; eskatzen duenak hartu egiten baitu, bilatzen duenak aurkitzen, eta atea jotzen duenari zabaldu egiten baitzaio. Zuetako norbaitek, semeak ogia eskatuta, harria emango ote dio? Edota arraina eskatuta, sugea emango ote dio? Beraz, zuek, gaiztoak izanik ere, zeuen seme-ala-bei gauza onak ematen baldin badakizue, zenbatez gehiago ez dizkie zeruko zuen Aitak gauza onak emango eskatzen dizkiotenei! Honela bada, besteek zuei egitea nahi zenuketen guztia egin zuek ere besteei; horixe da Moisesen legeak eta profetek diotena»

Mendiko sermoiaren amaieran, Jesusek gonbita egiten digu Jainkoari behar duguna eskatzeko, beti ere, Jainkoa ona den konfiantzarekin eta gure eskaerei erantzuna emango diela itxaroz. Alabaina, geure esperientziak esaten digu, Jainkoak batzuetan ez digula ematen eskatzen duguna, beste batzuetan ez digula ezer ematen eta, azkenik, beste batzuetan, eskatzen duguna baina beste era batera ematen digula. Jainkoak beti entzuten ditu gure eskariak, beti gure gurarien arabera ez erantzun arren. Hala gertatu zen Jesusekin ere, Getsemaniko baratzeko bere otoitza entzun zuen Aita Jaungoikoak, baina ez zuen libratu heriotzako kaliza edatetik (Heb 5, 7-8). Gure gurariak ere bihurtu eta garbitu egin behar dira, izan ere, askotan, oso geurekoiak izan daitezke, baina gure otoitzak ez du halakoa izan behar. Hain zuzen ere, otoitzak bihur gaitzake gu eta baita gure asmoak edo gurariak ere. Jesusek egin-dako agintzaria dugu, bere izenean eskatzen dugun guztiak erantzuna izango duela (Jn 14, 13-14). Jesusen izenean eskatzeak esan nahi du, Jesusen jarrerekin egin behar direla eskaerak, hain zuzen ere Aitarekiko leialtasunez eta mendekotasunez eta haren nahia betetzeko asmoz.

Garizumako 1. astea.
Santa Aurea, *abadesa*.
San Eutimio, *gotzaina*.

Ezekiel profetaren liburutik 18, 21-28: Gaiztoaren heriotza nahi ote dut Nik, eta ez jokabidez aldatu eta bizitzea? **Sal 129:** Gure erruak gogoan badauzkazu, Jauna, nor dagoke zutik, Jauna?

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 5, 20-26.

Aldi hartan, Jesusak esan zien ikasleei: «Jainkoaren nahia lege-maisuek eta fariseuek baino hobeki betetzen ez baduzue, ez zarete sartuko zeruetako erreinuan. Entzuna duzue antzinakoei agindua: “Ez hil inor”, eta norbait hiltzen duena errudun izango da auzitegian. Nik, ordea, hau diotsuet: Bere senidearekin haserretzen dena errudun izango da auzitegian; senideari “zoroa” esaten diona errudun izango da batzar nagusian, eta “sinesgabea” esaten diona infernuko surako errudun izango da. Beraz, zeure oparia aldarean eskaintzean, gogoratzen bazara zure senideak baduela zerbait zure aurka, utzi oparia han bertan, aldare aurrean, eta zoaz lehenik senidearekin bakeak egitera; etorri orduan eta eskaini zeure oparia. Konpon zaitez lehenbailehen zeure etsaiarekin, harekin auzitegira zoazen bitartean, etsaiak epailearen esku jar ez zaitzan, eta epaileak ertzainaren esku, eta giltzapean sar ez zaitzaten. Benetan diotsut: Ez zara handik aterako azken txanpona ordaindu arte»

Gizakion ekintzek hedadura bikoitza dute: norbanakoarena eta gizartekoa. Hain zuzen ere Ezekiel igarleak azaleratzen du antzinako Israelen norbanakoaren erantzukizuna, herriak, bere osotasunean hartuta, duen erantzukizunarekiko aurrez aurre jarritz. Igarleak Jainkoagana pertsonalki bihurtzea eskatzen du, izan ere, Jainkoak bekatariaren damua nahi baitu barkatu ahal izateko. Ebanjelioan Jesusak idazlariak eta fariseuak baino hobeak izateko gonbita egiten digu. Bistakoa da noski, burutik ez zaigula pasatzen norbait hiltzeko asmorik, baina baditugu gudan gorrotoa eta amorrua sorraraz ditzaketen tirabirak eta gatazkak. Areago, batzuetan burutik pasatu

Garizumako 1. astea.
 Santa Aurea, *abadesa*.
 San Eutimio, *gotzaina*.

ohi zaigu gure inguruko norbait sobera dagoela eta hura gabe hobeto biziko ginatekeela. Beraz, hor dago giza hilketaren sustraia. Ez da nahikoa hamar aginduak lege-ikuspegitik ulertzea eta onartzea, dirudienez idazlari eta fariseuek egiten zuten bezala. Bihotzeko su-traietara jo behar da eta gorroto- nahiz amorrú-sentimendu oro guregandik uxatu.

* * *

GARIZUMA, PAZKOAREN PRESTAERA

HISTORIA APUR BAT

Pazko-gaubeila K.o. II. mendean hasi ziren ospatzen. Mende horretan berean hasi ziren Pazkoaldia ere ospatzen, 50 eguneko aldia. Garizuma, berriz, IV. mendearen hasieran hasi ziren ospatzen, Pazkora begira. Horrek adierazten du, erdigunea Jesu Kristoren Pazkoak hartu izan duela; Garizuma, bete-betea, Pazkorako prestaera da. Hiru maila edo alderdi bereiz ditzakegu prestaera horretan.

1. Norberaren bihotz-berritze edo konbertsioa.

Arreta pertsonal biziagoa beharko dugu; bestela, gure bizitzan ezer gertatu ez balitz bezala iritsiko gara Pazkora eta, jakina, Pazkoa axaleko gauza gertatuko zaigu.

2. Ondo norabideturiko ospakizunak.

Eliz ospakizunak txukun ospatzea: garaiz iritsiz, aurrez norberaren barrua eta ingurunea girotuz; modu batean edo bestean parte hartuz, lotsa etxean utzirik.

3. Pazkoaldiko berrogeita hamar aldia prestatu.

Hirugarren ezaugarria, Pazkoaldia bera prestatzea da. Hori da Garizumaren helburua, hori da haren xedea. Pazkoaldian zer egin dezakedan hausnartzea.

Ororen gainetik, lagun hurkoagatik zer egin dezakedan...

Garizumako 1. astea.

Santa Aurea, *abadesa*.

San Eutimio, *gotzaina*.

Deuteronomio liburutik 26, 16-19: Jaunari zeure Jainkoari sagaraturi-ko herri izango zara. **Sal 118:** Zorionekoak Jaunaren lege-bidean dabiltzanak.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 5, 43-48.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Entzuna duzue antzi-nakoei agindua: “Maita ezazu zeure lagun hurkoa eta gorrota zeure etsaia”. Nik, ordea, hau diotsuet: Maita itzazue zeuen etsaiak eta egin otoitz eraso egiten dizuetenen alde, zeruetan dagoen zeuen Aitaren seme-alaba izan zaitezten, hark gaiztoentzat eta zintzoentzat ateratzen baitu eguzkia eta zuzenentzat eta zuzengabeentzat egiten euria. Izan ere, maite zaituztenak bakarrik maite badituzue, zer sari zor zaizue? Zergalariek ere ez al dute beste horrenbeste egiten? Eta zeuen seni-deak bakarrik agurtzen badituzue, zer egiten duzue berezirik? Jentilek ere ez al dute beste horrenbeste egiten? Izan zaitezte, beraz, guztiz onak, zeruko zuen Aita guztiz ona den bezala»

Lehenengo irakurgaiari, Moisesek, Jainkoaren eta Israelgo herria-ren arteko konpromisoa azaltzen du. Herritarrek Jaunaren aginduak bete behar dituzte eta, trukean, Jaunak bere herri kutuntzat hartze-ko konpromisoa hartzen du. Baina Jesusekin harreman hori gainditua gertatzen da. Orain jada, Jainkoaren herria gizateria osoa da, mundu osokoa, Jainkoak bere herritzat doan hartu duena. Horren ondorioz, gizakiok, Jainkoaren seme-alaba moduan, Jainkoak jokatzeko duen maitasun eta erruki berberarekin jokatu behar dugu. Hor dago kris-tauaren perfektutasuna, Jainkoak maitatzen duen bezala maitatzea eta Jainkoa errukitsu den bezala errukitsua izatea, hau da, neurri unibert-sal zabal eta doakoan. Jainkoak maitatu gaituen moduan eta merezi izan baino lehen barkatu digun moduan, guk ere denak maitatu behar ditugu eta denei barkatu behar diegu, merezi ez badute ere.

Garizumako 2. igandea.

Santa Eufrasia, *birjina*.Santa Kristina, *birjina*.San Silvano, *martiria*.**Hasiera liburutik 15, 5-12, 17-18.**

Egun haietan, Jaunak kanpora aterarazi zuen Abram eta esan zion: «Begira zerura eta konta itzazu izarrak, ahal baduzu» Eta, gainera, esan zion: «Horrenbeste izango dira zure ondorengoak» Abramek sinetsi egin zuen Jaunagan, eta Jaunak zuzentzat hartu zuen. Eta esan zion: «Ni naiz Jauna, kaldearren Ur hiritik atera zintuena, lurralde hau zuri jabetzan emateko» Abramek esan zion: «Jainko Jauna, nondik ezagutuko dut lurraldearen jabe izango naizela?» Jaunak erantzun zion: «Ekariezazkidazu hiru urteko txahal bat, hiru urteko ahuntz bat, hiru urteko ahari bat, usapal bat eta usakume bat» Ekarri zituen Abramek hauek guztiak eta erdibi egin zituen, eta puskak bata bestearen aurrez aurre ipini; hegaztiak ez zituen erdibitu. Hegazti harrapariak sarraskira zetozen, eta Abramek uxatu egiten zituen. Eguzkia sartzean, lozorroan murgildu zen Abram, eta ikara handia sartu zitzaion. Eguzkia sartu eta ilun beltz egin zenean, labe bat ketan eta zuzi bat sutan agertu ziren eta abere-zatien artetik igaro. Egun hartan Jaunak agintzari hau egin zion Abrami: «Zure ondorengoei emango diet lurralde hau, Egiptoko ibaitik hasi eta Eufrates ibai handiraino»

Sal 26: Jauna dut argi eta salbamen.**San Paulok Filipoarrei 3, 17-4, 1.**

Senideok: Izan zaitezte nire antzeko, eta begira nigan duzuen ereduaren arabera bizi direnei. Izan ere, asko dira Kristoren gurutzearen etsai bezala bizi direnak. Askotan esan dizuet eta berriro diotsuet orain malko artean. Horrelakoen azkena hondamendia da; sabela dute jainko, beren lotsarietan harrotzen dira eta lurreko gauzetan bakarrik pentsatzen dute. Gu, ordea, zeruko hiritar gara eta handik itxaro dugu Salbatzailea, Jesu Kristo Jauna. Hark antzaldutuko du gure gorputz ezerez hau, bere gorputz aintzatsuaren irudiko eginez, gauza guztiak

bere menpe jartzeko duen ahalmenari esker. Horrela, bada, ene senide gogoko eta maiteok, nire poza eta nire koroa, iraun ezazue horrela Jaunari leial, maiteok.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 9, 28b-36.

Aldi hartan, hartu zituen Jesusek berekin Pedro, Santiago eta Joan, eta mendira igo zen otoitz egitera. Otoitzean ari zela, aurpegiko itxura aldatu zitzaion, eta jantzia zuri distiratsu bihurtu. Hartan, bi gizon agertu ziren, Moises eta Elias, aintzaz distiratsu Jesusekin hizketan; Jerusalemen gertatzekoa zen Jesusen heriotzaz mintzo ziren. Pedro eta lagunak logurak jota zeuden; baina esnatu ziren eta Jesusen aintza eta harekin zeuden bi gizonak ikusi zituzten. Hauek urruntzen ari zirela, Pedrok esan zion Jesusi: «Maisu, bai ederki gaudela hemen! Egin ditzagun hiru txabola: bata zuretzat, bestea Moisesentzat eta bestea Eliasentzat» Ez zekien zer esaten zuen ere.

Hau esaten ari zela, hodei batek estali zituen, eta hodeian sartzean beldurtu egin ziren. Ahots bat atera zen hodeitik, esanez: «Hauxe da nire Semea, nire Aukeratua. Entzuiozue» Ahotsa isiltzean, Jesus bakarrik ageri zen. Ikasleek isilik gorde zuten, eta egun haietan ez zioten inori esan ikusitakorik ezer.

Jaunak ituna egiten du Abrahamekin. Abrahami deitu eta bere lurraldetik irtenarazi egiten du lur berri baten eta ondorengo ugari izatearen agintzaria eginda. Abrahamen hil ala biziko abentura, gizaki guztion ibilbidearen irudi da, izan ere, gizateria osoa dago deitua fedean gure aita den Abrahamen ondorengo izatera. Gure lurreko bizialdia prestakuntza-aldia da deituak gauden Jainkoaren bizitza bizitzeko gai izateko. Horretarako, gure lurretik irten egin behar dugu – gure mugatu-izaeratik eta gure bekatutik– eta itxaron dugun tokirantz abiatu, Abrahami gertatu zitzaion bezala oraingoz ezezaguna badugu ere. Gure ibilbidea Jesusi jarraitzea da, hark garatu baitzuen bere hil

Garizumako 2. igandea.

Santa Eufrasia, *birjina*.

Santa Kristina, *birjina*.

San Silvano, *martiria*.

ala biziko abentura Aitari obedituz eta bere bizia gizakiongatik eman-
nez. Bere nekaldia ikasleei iragarri ondoren, Jesusek haien itxaropena
eliku nahi izan zuen alde z aurretik bere aintza ikusaraziz. Horrekin
bere nortasuna agerian jarri zien eta aldi berean berei ere zetorkien
etorkizuna iragarri zien. Hala dio bigarren irakurgaiak, Paulok Fili-
poarrei egindako gutunak: “hark antzaldatu du gure gorputz ezerez
hau, bere gorputz aintzatsuaren irudiko eginez”.

* * *

Irakats iezaiozu pertsona bati irizpide bat ukaiten [edukitzen]
eta ez da izango ez ezkertiar ez eskuindar.

Gizaki aske izango da,
autonomo, bere-berezko.

Gorroto-kutsaduratik gabetua,
fanatismo-kutsaduratik garbitua.

Berezko egintza du gizakiak
pentsatzea.

Bereizmena eta irizpidea ukaita [edukitzea]
jende gutxiren bertutea da.

(*Alfonso Dávila [ADTpaix]*)

Garizumako 2. astea.

Santa Matilde, *erregina*.

San Inozentzio, *gotzaina*.

Danielen liburutik 9, 4b-10: Guk bekatu egin dugu, gaiztoak izan gara. **Sal 78:** Ez gu hartu, Jauna, gure bekatuak merezi bezala.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 6, 36-38.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Izan zaitezte errukiorrak, zuen Aita errukiorra den bezala. Ez gaitzetsi inor, eta Jainkoak ere ez zaituzte gaitzetsiko; ez kondenatu, eta ez zaituzte kondenatuko; barkatu, eta barkatuko dizue; eman, eta emango dizue: neurri betea, saka-tua, estutua eta leporainokoa emango dizue altzora. Izan ere, zuek zein neurritz neurtu, halakoaz neurtuko zaituzte Jainkoak»

Danielen liburuan bekatuaren aitortza baten berri irakurri dugu herriaren izenean barkamen-eskaera eginez. Itun Zaharrean oso ohi-koa da Israelgo herriak jasaten dituen gaitzak Jainkoaren zigor moduan hartzea. Zigorra Jainkoak bere herriarekiko duen maitasunaren adierazpen bat da. Jainkoak zigortzen duenean, semea edo alaba gaiz-takeriaren batengatik zigortzen duen amak bezala jokatzeko du bere portaera zuzendu eta hobetu dezan. Ebanjelioko pasarteak, Jainkoaren errukia eta barkamena gu eskaintzeko gai garen errukiarekin eta maitasunarekin erlazionatzen ditu. Jainkoak erabil dezake gurekin guk gainerakoekin erabiltzen dugun neurriaren antzekoa. Guk barkatzen badugu soilik eska diezaiokegu Jainkoari barkamena. Hala bada, Jesusek horrela otoitz egitera gonbidatzen gaitu berak irakatsi zigun ototzean.

Garizumako 2. astea. Raimundo santua, Fiterokoa, *abadea* (Iruñe eta Tuterako elizbarrutietan). Santa Luisa Marilac-ekoa. *fundatzailea Pauleko San Bizenterekin (Karitateko Ahizpaka).*

Isaiasen liburutik 1, 10.16-20: Ikasi ondo jokatzeko, bilatu justizia. **Sal 49:** Bide zuzena jarraitzen duenari, Jainkoaren salbamena ikusaraziko diot.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 23, 1-12.

Honela mintzatu zitzaizkien Jesus jendetzari eta ikasleei: «Lege-mai-suek eta fariseuek Moisesen irakatsiak adierazteko eginkizuna dute. Saia zaitezte, beraz, haiek esaten dizueten guztia betetzen; baina ez egin egiten dutena; esan, esaten baitute, baina egiten ez. Zama astunak lotu eta besteei leporatzen dizkiete, baina beraiek ez dute atzamar bat ere mugitu nahi. Egiten duten guztia, jendeak ikusteagatik egiten dute; larrutxa zabalak eraman ohi dituzte bekokian eta borlatxo luzeak jantzietan; gogoko dituzte jai-otorduetan mahaiburuak eta sinagogetan lehen aulkiak; gogoko dute plazetan jendeak agur egitea eta guztiok “mais” deitzea. Zuek, ordea, ez utzi inori zuei “mais” deitzen, bat bakarra baita zuen maisua, eta zuek denak senideak baitzarete. Eta ez deitu lurrean inori “aita”, bat bakarra baita zuen aita, zerukoa. Eta ez utzi “gidari” deitzen ere, bat bakarra baita zuen gidaria, Mesias. Zuek handiena izan bedi zuen zerbitzari. Bere burua goratzen duena, beheratu egingo du Jainkoak, eta bere burua beheratzen duena, goratu.

Ebanjelioko pasarte honen mezua, Elizan eta gizartean aginte mailaren bat dutenei dagokie zuzen-zuzenean, baina funtsean, denontzako ere bada, denok baitugu nonbait aginte mailaren bat. Batzuetan ikusi ahal izaten dugu pertsona batzuek moral bikoitza dutela. Moral bikoitza zera da, gainerakoentzat arau eta printzipio batzuk erabiltzea eta norberarentzat beste arau eta printzipio batzuk erabiltzea. Atsotitz batek ongi jasotzen du gertakari hori: “Aholkuak besteentzat, baina ez niretzat”. Jesus kritikatu egiten du idazlarien eta fariseuen jarrera hori eta aldi berean aholku ematen die bere ikasleei beren artean berdintasunezko harremanak izan ditzatela “zuek guztiok senideak baitzarete”. Agintaritza, nola Elizan hala gizartean, besteei ematen dien zerbitzuagatik soilik justifikatzen da eta besteei aginduak ematen edo ezartzen dizkien orok, berak izan behar du lehena haiek betetzen.

Garizumako 2. astea.

San Hilario, *gotzaina*,
Santa Kolunba, *martiria*.

Jeremias profetaren liburutik 18, 18-20: Zatozte, jo dezagun Jeremias.

Sal 30: Salba nazazu, Jauna, zeure maitasunaz.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 20, 17-28.

Aldi hartan, Jesusek, Jerusalemera igotzen ari zela, hamabi ikasleak aparte hartu eta esan zien bidean: «Begira, Jerusalemera igotzen ari gara eta Gizonaren Semea apaizburuen eta lege-maisuen esku utziko dute, heriotzara kondenatuko dute eta atzerritarren esku utziko, iseka egin diezaioten, zigorkatu eta gurutziltza dezaten; baina hirugarren egunean piztuko da» Orduan, zebedeotarren ama hurbildu zitzaion Jesusi bere semeekin eta aurrean ahuspeztu, eskari bat egiteko. Jesusek galdetu zion: «Zer nahi duzu?» Eta hark: «Agindu ezazu nire bi seme hauek, eser daitezela zure erreinuan bata zure eskuinean eta bestea zure ezkerrean» Eta Jesusek: «Ez dakizue zer eskatzen duzuen. Gauza al zarete Nik edan behar dudan kalizatik edateko?» Erantzun zioten: «Bai, gauza gara!» Jesusek orduan: «Nire kalizatik edan, bai, edango duzue; baina nire ezker-eskuin esertze hori, ez dago nire esku inori ematea; nire Aitak norentzat prestatua duen, hari emango zaio» Beste hamarrak, hori entzutean, biziki haserretu ziren bi anaiekin. Baina Jesusek dei egin eta esan zien: «Badakizue herrietako agintariek menpean hartzen dituztela herriak, eta handikiek beren agintea ezartzen dietela. Ez bedi izan horrela zuen artean; baizik eta zuen artean handi izan nahi duena izan bedi zuen zerbitzari, eta zuen artean lehenengo izan nahi duena izan bedi zuen morroi. Gizonaren Semea ere ez baita etorri zerbitzatua izatera, zerbitzari izatera baizik, eta bere bizia askoren ordainsari ematera».

Oraingoan hirugarren aldiz iragartzen die Jesusek bere nekaldia ikasleei. Ebanjelariak, Markosek bereziki, Jesusen eta bere ikasleen arteko tartea azpimarratzen dute, izan ere, Jesus Jerusalema igotzen da

Garizumako 2. astea.

San Hilario, *gotzaina*,Santa Kolunba, *martiria*.

heriotza jasateko prest, Aitaren nahia onartuz, baina ikasleek aukera hori errefusatu egiten dute. Pasarte honetan, Mateok leundu egiten du aurkakotasun hori eta tartean Zebedeotarren ama sartzen du bere semeen alde Jesusi eskaerak egiteko. Markosek, berriz, Zebedeotarrak eurak direla dio bere Erreinuan bata eskuinaldean eta bestea ezker aldean esertzea eskatzen diotenak eta horrek beste hamarren haserrearekin sortzen du noski. Baina garrantzitsuena zera da, Jesus, eskaera hori dela-eta aukeraz baliatzen dela ikasleei irakasteko eta bere jarraitzaileek zer-nolako jarrera izan behar duten adierazteko. Jesusen jarraitzaileen artean, garrantzitsuena, denen zerbitzari egiten dena izango da. Jesus bera bezalaxe, ez baitzen zerbitzatua izatera etorri, baizik eta bere bizia erreinuaren zerbitzuan ematera, azken afariko bere hitzek ongi adieraziko duten bezala.

* * *

Garizumako zeinuen dekalogoia

1. Garizuma BASAMORTUA da. Lehortea, bakardadea, baraua, zorrotztasuna, ahalegina, penitentzia, arriskua, tentaldia.
2. Garizuma BARKAZIOA da. Jonasen eta Niniveren historia biblikoa, ebanjelioko aita onaren eta seme hondatzailearen parabola... adibide onak dira.
3. Garizuma TOPO EGITEA da. Adiskidetzearren besarkada, seme hondatzailearen eta Zakeoren konbertsioa eta Jesusen emakume adulteriogilearekin izandako solasaldia bezala.
4. Garizuma ARGIA da, bistan jarri denez, adibidez, jaiotzetik itsua denaren ebanjelioan. Ilunetik argira igarotzea da. Jesu Kristo da munduaren ARGIA.
5. Garizuma OSASUNA da, elbarria sendatzea eta ehuntariaren semea saneatzea agertzen duten testuetan ageri den sinboloa. (*jarraipena martxoaren 17*).

Garizumako 2. astea.
San Patrizio, gotzaina.

Jeremias profetaren liburutik 17, 5-10: Madarikatua konfiantza giza-
kiagan duena. Bedeinkatua konfiantza Jaunagan duena. **Sal 1:** Zo-
rionekoa Jaunagan itxarobidea jartzen duena!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 16, 19-31.

Aldi hartan, honela mintzatu zitzairen Jesus fariseuei: «Bazen gi-
zon aberats bat, purpuraz eta liho finez jantzi eta egunero festa ede-
rrak egiten zituen. Lazaro izeneko eskale bat, berriz, aberatsaren
etxe-atarian etzanda egoten zen, zauriz josia; gogotsu jango zukeen
abertsaren mahaitik erortzen zena. Txakurrek berek ere etorri eta
zauriak milikatzen zizkioten. Hontan, hil zen eskalea, eta aingeruek
Abrahamen altzora eraman zuten. Hil zen aberatsa ere, eta ehortzi zu-
ten. Hilan Egoitzan oinazetan zegoelarik, begiak jaso eta Abraham
ikusitako urrutian eta Lazaro haren altzora, eta deiadarka esan zuen:
“Aita Abraham, erruki zakizkit! Bidal ezazu Lazaro atzamar muturra
urean busti eta niri mihia freskatzera, oinaze gorrian bainago sugar
hauetan”. Baina Abrahamek erantzun zion: “Seme, oroitu zaitez zuk
zorion franko izan zenuela bizitzan, Lazarok, berriz, zorigaitzak; ho-
rregatik, orain hark atsegina aurkitu du, eta zuk oinazeak. Gainera,
gure eta zuen artean leize handia dago, eta nahita ere ezin da inor
hemendik zuengana igaro, ezta hortik gugana ere”. Aberatsak berriro:
“Orduan, aita Abraham, bidal ezazu, arren, Lazaro gure aitaren etxera,
bost anaia badituzte eta; jar ditzala jakinaren gainean, eurak ere oinaze-
leku honetara etor ez daitezten”. Abrahamek erantzun zion: “Hor di-
tuzte Moises eta profetak; entzun diezaietela”. Hark berriro: “Ez, aita
Abraham; hildakoren bat joango balitzaie, bihotz-berrituko lirateke”.
Baina Abrahamek erantzun zion: “Moisesi eta profetei entzutzen ez ba-
diote, hildakoren bat piztuta ere, ez dute kasurik egiten”.

Jesus oso zorrotza izan zen mundu honetako ondasunez, izan ere,
bihotza aberastasunetan jartzeak, Jainkoarengan jartzea eragozten

Garizumako 2. astea.
San Patrizio, gotzaina.

duela uste zuen. Hori aipatzen du Jeremiasen lehenengo irakurgaiaren testuinguru desberdin batean. Markos eta Mateo ebanjelarientzat, mundu honetako ondasunekin gauza bat baino ezin daiteke egin, albo batera utzi. Lukasek jarrera zehatzagoa azaltzen du eta pentsatzen du diruari erabilpen ona ere eman lekiokela. Erabilpen hori dirua duenaren elkartasunak eta karitateak zilegiztatzan dute. Hona hemen kontakizun eraikitzaile honen mezua. Gizakiaren norakoa edo patua, ondasunen aurrean duen jarrerak ematen du. Ondasunak modu berekoian beretzako gordetzen dituenak, aberats oturuntza-zale horren etorkizuna izango du. Jainkoagana bihurtzeko edo konbertitzeko ez dugu aparteko gertakari berezien zain egon behar. Dagoeneko badakigu jakin, Liburu Santuek esaten digutelako, mundu honetako ondasunekin dugun harremanean jokatzan dela gure Jainkoarekiko harremana.

* * *

Garizumako zeinuen dekalogo

(martxoaren 16tik dator)

6. Garizuma URA da. Gure ase ezinaren egarritik ur bizira pasatzea da: basamortuan Israel herriari Moisesek emandako hura edota Jesusen samariar emakumeari emana.
7. Garizuma probaldiak eta zailtasunak gainditzea da LIBERAZIOA, GARAIPEA. Badira Biblian arriskuak eta probaldiak jasan eta gainditu dituzten pertsonaiak: Jakoben Jose semea, Susana emakume garbia, Ester, Jeremias profeta... Batez ere, Jesus tentatua eta antzaldatua.
8. Garizuma GURUTZEA da. Garizuma guztian zeinu eta presentzia. Itun Zaharrean aurreirudikatua eta Jesu Kristogan gauzatua.
9. Garizuma ANTZALDATZEA da. Garizumako bidearen behin betiko argia da, Jesusen antzaldatzearen eszenan iragarria.
10. Garizuma ahalegina da, legamia zaharra baztertu eta PAZKOA BERPIZTUAREN ETA BERPIZTATZAILEAREN LEGAMIA hartzeko, orain eta betiko. (Alfonso Adrián Valdez)

Garizumako 2. astea.

San Zirilo Jerusalemgoa, *gotzaina eta eliz irakaslea*.
San Raimundo Fiterokoa (Toledon hil 1163), *abadea*.

Hasiera liburutik 37, 3-4. 12-13a. 17b-28: Horra non datorren ameslaria; hil dezagun. **Sal 104**: Ekarri gogora Jaunak egindako mirariak.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 21, 33-43.45-46.

Aldi hartan, Jesusek esan zien apaizburuei eta herriko zaharrei: «Entzun parabola hau: Behin batean, nagusi batek mahastia landatu zuen eta hesiz inguratu; bertan dolarea egin eta dorrea eraiki zuen; gero, nekazari batzuei errentan utzirik, urrutira joan zen. Mahatsa bil-tzeko garaia iritsi zenean, bere morroiak bidali zituen nekazariengana, fruitutik zegokion partea jasotzera. Nekazariak, ordea, morroiei heldu eta bata jo, bestea hil eta bestea harrikatu egin zituzten. Berrirori beste morroi batzuk bidali zituen, aurrekoan baino gehiago, eta haiei ere beste hainbeste egin zieten. Azkenean, bere semea bidali zien, bere baitarako esanez: “Izango diote begirune nire semeari”. Nekazariak, ordea, semea ikustean, esan zioten elkarri: “Oinordekoa duk. Hil dezagun eta guretzat izango duk ondarea”. Heldu zioten, mahastitik kanpora bota eta hil egin zuten» Jesusek galdetu zien: «Zer egingo die nekazari horiei mahasti-jabeak, itzultzean?» Erantzun zioten: «Errukirik gabe hilko ditu, eta bere garaian fruitua emango dioten beste nekazari batzuei utziko die mahastia» Jesusek esan zien: «Ez al duzue Liburu Santuan behin ere irakurri:

“Etxegileek baztertutako harria giltzarri gertatu da. Jaunak egin du hori, gure begien harrigarri?” Horregatik diotsuet: Jainkoaren erreinua zuei kendu eta fruitua aterako dion herri bati emango zaio» Parabola hauek entzutean, Jesus beraiengatik ari zela jabetu ziren apaizburu eta fariseuak, eta hura atxilotu nahian zebiltzan; baina jendearen beldur ziren, denek profetatzen baitzeukaten.

Parabola honek salbazioaren historia kontatzen du. Mahastia Israel etxea da (Is 5, 1-7), fruiturik eman ez duena. Bidaliak igarileak dira,

Garizumako 2. astea.

San Zirilo Jerusalemgoa, *gotzaina eta eliz irakaslea*.San Raimundo Fiterokoa (Toledon hil 1163), *abadea*.

herriari Jainkoagana bihurtzeko dei egin diotenak baina ez dira entzunak izan, eta batzuek, tradizioaren arabera, martiritatuak izan dira. Azkenik, Jainkoak bere Semea bidali die eta mahastitik kanpora bota, Jerusalem dik kanpora, eta gurutziltzatu egin dute. Horregatik, Israelen herri hautatu izatea gainbehera etorri da eta gainezka egin ondoren gizateria osoari iritsi zaio: “Jainkoaren erreinua zuei kendu eta fruituak emango dituen herri bati emango zaio”. Pasarte hau, Jainkoagana bihurtzeko garaia den Garizuman irakurrita, gonbita bihurtzen zaigu azterketa egiteko, alegia, ea Jainkoaren herri berri moduan Jainkoak gugandik itxaro dituen zuzentasun eta karitatezko fruituak ematen al ditugun. Azterketa hori banan-banan egin beharrekoa dugu baina baita giza taldeetan ere: gure gizarteko taldeetan, enpresetako taldeetan, politikako taldeetan edota familiako taldeetan; gure jarduerak ematen al dute fruiturik gizarte zuzenago eta gizatiarragoa eraikitzen joateko?

* * *

Jerusalemgo Zirilo 315 urte inguruan jaio zen, Jerusalemen edo inguruan. Bibliaren ikasketari emana. Gotzain izendatua 348an. Las-ter, ordea, Zesareako Akazio gotzain arriotarra kontra jarri zitzaion; bi hamarralditan hiru aldiz jasan zuen Zirilok erbestea. Soilik 378an itzuli ahal zuen behin betiko. Ziriloren 24 katekesi ospetsu gorde dira, 350. urte inguruan emanak. Atzeman behar den misterioa Jainkoaren egitasmoa da, Kristoren egintza salbatzaileen bidez Elizan gauzatua. Gorputza, arima eta espiritua inplikatzan dituen katekesia da.

2 Samuel liburutik 7, 4-5a.12-14a.16.

Egun haietan, Jaunaren hitza etorri zitzaion Natani: «Zoaz eta esaiozu nire morroi Davidi: “Hau dio Jaunak: Zeure egunak bete eta zeure gurasoekin atsedean hartuko duzunean, ondorengoa emango dizut, zure errailetatik ateratakoa, eta sendotuko dut haren erregetza. Hark eraikiko dio etxea nire izenari, eta Nik betiko sendotuko diot tronua. Aita izango nau hark Ni, eta seme izango dut Nik hura. Zure etxeak eta zure erregetzak betiko iraungo dute nire aurrean, eta zure errege-aulkiak sendo iraungo du beti”»

Sal 88: Haren errege-jatorriak betiko iraungo du.

San Paulok Erromatarrei 4, 13.16-18.22.

Senideok: Beren oinordekotza mundua izango zutela agindu zien Jainkoak Abrahami eta ondorengoei. Agintzari hau, ordea, ez zegokion legea betetzeari, sinesmenak duen salbamen-indarrari baizik. Beraz, agintzaria, dohain hutsa izanik, fedeari dagokio; horrela, Abrahamen ondorengo guztientzat balio du, legearen arabera ondorengo direnentzat ez ezik, baita Abrahamen sinesmenaren arabera direnentzat ere. Bera aita dugu guztiok, Liburu Santuak dioen bezala: «Herri askoren aita egin zaitut» Abraham aita dugu, beraz, Jainkoaren aurrean, hark sinetsi egin baitzuen hildakoak biziarazten eta izaterik ez dutenak izatera deitzen dituen Jainkoagan. Abrahamek sinetsi egin zuen, inolako itxarobiderik ez zegoenean itxaropenari eutsiz; horrela, herri askoren aita egin zen, Jainkoak esan zionaren arabera: «Horrenbeste izango dira zure ondorengoak» Horrexegatik, hain zuzen, zintzotzat hartu zuen Jainkoak.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 1, 16.18-21.24a.

Jakobek Jose sortu zuen, Mariaren senarra, eta Mariagandik jaio zen Jesus, Kristo deritzana. Jesu Kristoren sortzea honela gertatu zen:

Maria, Jesusen ama, Joserekin ezkontzeko hitzemanen zegoen eta, elkarrekin bizi izan baino lehen, haurdun gertatu zen Espiritu Santuaren egiteaz. Josek, Mariaren senarrak, gizon zintzoa baitzen eta ez baitzuen bere emaztea salatu nahi, hura isilean uztea erabaki zuen. Baina asmo hori gogoan zerabilela, Jaunaren aingerua azaldu zitzaion ametsetan eta esan zion: «Jose, Daviden ondorengo hori, ez beldur izan zeure emazte Maria etxean hartzeko, honengan sortua Espiritu Santuagandik baitator. Semea izango du, eta zuk “Jesus” ipiniko diozu izena, hark salbatuko baitu bere herria bekatuetatik» Josek, lotatik esnatu zenean, Jaunaren aingeruak agindu bezala egin zuen.

San Jose Jesusen aitaordea da eta aitaorde legez Jesusen benetako aita da lur honetan. Gaur egun bezalaxe, familia batek ume bat semeztat edo alabatzen hartzen duenean, senar-emazteak hartu duten umearen benetako guraso bihurtzen dira, umeak beren geneak ez izan arren. Antzinako munduan ere hala zen. Mariaren senar San Joseren bidez da Jesus Daviden Seme, eta beraz, agintzarien oinordeko, gaurko bi irakurketa aipatzen duten moduan. Jesusen aita legez, San Josek aita-eginkizunak betetzen ditu berarekiko: hezi, babestu eta zaindu egiten du, Herodesen eraso-arriskutik askatzen du Egiptora ihes eginda eta lanerako bere artisau-ofizioa irakasten dio. Josek izandako eskuzabaltasunean jarri behar dugu arreta, izan ere, semetzat hartutakoarengatik bere esku zegoen guztia egin zuen, bere haragizko ondorengoa ez dela jakin arren. Aldi berean, Josek, fedearen bitartez Jainkoak bere emazte Mariarengan gauzatutako misterioa onartzeko izandako konfiantza eta berarekiko izandako leialtasuna ere aitortu behar ditugu.

Irteera liburutik 3, 1-8a.13-15.

Egun haietan, Moisesek bere aitaginarreba Jetroren, Madiango apai-zaren, ardiak zaintzen zituen. Behin, basamortuan barna eraman zituen eta Horebera, Jainkoaren mendira, iritsi zen. Han Jaunaren aingerua agertu zitzaion, sasi artean pizturiko sugarrean. Moisesek ikusi zuen sasia, sutan egonik ere, ez zela erretzen. Moisesek esan zuen: «Hurbil nadin gauza harrigarri hori ikustera: nola izan liteke sasia ez erretzea?» Begiratzera zetorrela ikustean, Jaunak dei egin zion sasi artetik: «Moises, Moises!» Honek erantzun: «Hemen nauzu» Eta Jaunak: «Ez hurbildu; kendu oinetakoak, zauden tokia lur santua da eta» Eta gaineratu zuen: «Zure arbasoen Jainkoa naiz Ni, Abrahamen Jainkoa, Isaaken Jainkoa eta Jakoben Jainkoa» Moisesek aurpegia estali zuen, Jainkoari begiratzeko beldurrez. Jaunak esan zion: «Ikusi dut neure herriaren atsekabea Egipton eta entzun dut haien oihua beren zapaltzaileen zigorpean; bai, jabetu naiz haien oinazeez. Eta haiek egiptoarren eskuetatik libratzera etorri naiz, eta lurralde hartatik lurralde on eta zabal batera, esnea eta ezitia darizkion lurraldera, igoaraztera» Moisesek esan zion Jainkoari: «Hara, joango naiz israeldarrengana eta “Zuen arbasoen Jainkoak bidali nau zuengana” esango diet; baina haiek “Nola du izena?” galdetzen badidate, zer erantzun behar diet?» Jainkoak esan zion: «Naizena naiz Ni. Hau esango diezu israeldarrei: “Naizena naiz” deritzanak bidali nau zuengana» Gainera, Jainkoak esan zion Moisesi: «Esan israeldarrei: “Jaunak, zuen arbasoen Jainkoak, Abrahamen Jainkoak, Isaaken Jainkoak eta Jakoben Jainkoak, bidali nau zuengana. Horixe izango da nire izena betiko; honela deituko nauzue belaunez belaun”»

Sal 102: Bihozbera eta errukiorra da Jauna.

San Paulok 1 Korintoarrei 10, 1-6.10-12.

Senideok: Jakin behar duzue, gure arbasoak denak egon zirela hodeipean eta denek igaro zutela itsasoa; denek hartu zuten bataioa

Garizumako 3. astea.

San Eugenio, *martiria*.Santa Maria Josefa Jesusen Bihotzarena, *fundatzailea*
(*Jesusen mirabeak*).

hodeian eta itsasoan, Moisesekin bat egiteko; denek jan zuten espirituzko janari bera, eta denek edan espirituzko edari bera. Izan ere, beraiekin zihoan espirituzko harkaitzetik edaten zuten; eta harkaitz hura Kristoren irudi zen. Hala ere, haietako asko eta asko ez zitzaion atsegin izan Jainkoari, eta hilda gelditu ziren basamortuan. Gauza hauek guretzat ikasbide izateko gertatu ziren, gaiztakeriarik irrika ez dezagun, haiek irrikatu zuten bezala. Ez zaitezela marmarrean ari, haietako batzuk ari izan ziren bezala, eta aingeru suntsitzailearen esku hil ziren. Hau guztia gure ikasbiderako gertatu zitzairen eta gure eskarmenturako idatzi zen, azken garai hauetan bizi garenek zentzarazteko. Beraz, zutik dagoela uste duena ibil bedi kontuz, eror ez dadin.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 13, 1-9.

Aldi hartan, etorri zitzaizkion batzuk Jesusi, galilear batzuei gertatuaren berri ematera: nola Pilatok hil zituen, eskaintzen ari ziren oparien odolarekin haiena nahastuz. Jesusek erantzun zien: «Uste al duzue galilear haiek gainerako galilearrak baino bekatariago zirela, horrelako heriotza izan zutelako? Ezetz diotsuet, eta, bihotz-berritzen ez bazarete, guztiok era berean galduko zarete. Eta Siloeko dorrea gainera erorita hil ziren hemezortzi haiek, uste al duzue gainerako jerusalemdarrak baino errudunagoak zirela? Ezetz diotsuet, eta, bihotz-berritzen ez bazarete, guztiok era berean galduko zarete» Eta parabola hau esan zien: «Gizon batek pikondo bat zeukan, bere mahastian landatua. Joan zen piku bila eta ez zuen aurkitu. Orduan, esan zion mahastizainari: “Bada hiru urte pikondo honetara piku bila natorrela, eta ez dut aurkitzen. Moztu ezazu. Zertako eduki hor, lurra alferrik jaten?” Mahastizainak, ordea, erantzun zion: “Jauna, utzazu aurtengoz; bitartean, ingurua aitzurtu eta ongarrria botako diot, ea aurrerantzean fruiturik ematen duen; eta bestela, moztu”»

Lehenengo irakurgaiak Jainkoaren izena Moisesi agertzeaz ari zai-
gu. Izenak pertsonaren izaera islatzen du. Israelgo Jainkoa ez da jainko
egiptoarra ez kanaandarra. Antzinako Ekialdeko erlijioa, landako so-
roen, abereen eta gizakien emankortasunarena zen. Erlijio greko-erro-
matarrak naturako indarrak jainkotu zituen. Baina Israelgo Jainkoa
Jainko desberdina da, zuzentasunaren Jainkoa baita, bere herria men-
dean ikusi eta hartatik askatu nahi izan duena eta hori egiteko jarduten
du. Jainko hori Itun Berrian azaltzen da Jesu Kristo gure Jaunaren
Aita gisa eta Jainko horrek lurreko zapalkuntzetatik askatzeaz gaine-
ra, bekatuaren eta bere ondorio diren sufrimenduaren eta heriotzaren
mendekotasunetik ere askatzen gaitu. Baina askatze hori Jainkoak ezin
du gauzatu gure laguntzarik gabe. Horregatik, ebanjelioak Jainkoaga-
na bihurtzeko gonbita egiten digu eta Jainkoaren pazientziaz hitz egi-
ten, gu berarengana itzultzea espero baitu, parabolak pikondoaren ja-
beak patxadan hark fruitua eman arte itxaroten duen bezala. Bigarren
irakurgaiak erruki eta gupidatik sortutako Jainkoaren ekintza salba-
tzaileaz seguru ez sentitzera gonbidatzen gaitu eta gure aldetik behar
den guztia jartzera, Jainkoaren ekintza salbatzaile hori gure bizitzetan
eraginkorra izan dadin.

Garizumako 3. astea.

San Benito, *abadea, fundatzaiketa (beneditarrak)*

San Filemon, *martiria.*

San Justiniano, *gotzaina.*

2 Erregeak liburutik 5, 1-15a

Legenardun asko zeuden Israelen baina haietako inor ez zen sendatua izan, Naaman siriarra soilik. **Sal 41:** Nire arimak Jainko biziaren egarria du: noiz ikusiko dut Jainkoaren aurpegia?

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 4, 24-30.

Aldi artan, Jesusek esan zion herriari Nazaretoko sinagogan: «Benetan diotsuet: Ez da profetarik bere herriari mesedegarri zaionik. Egiaz esaten dizuet: Emakume alargun asko zegoen Israelen Eliasen garaian, hiru urte eta erdian euririk egin ez zuelarik, lurralde osoan gosete handia izan zenean; hala ere, Jainkoak ez zuen haietako inoren gana bidali Elias, Sidon herrialdeko Sareptako alargun batengana baizik. Eta legendun asko zegoen Israelen Eliseo profetaren garaian; hala ere, ez zuen haietako inor sendatu, Naaman siriarra baizik» Hau entzutean, sinagogako denak amorrutaz bete ziren. Eta, jaikirik, Jesus herritik kanpora bota eta herria jasoa zegoen mendiko amildegi batera eraman zuten, handik behera jaurtitzeko. Baina Jesus haien artean jarro eta bere bidetik joan zen.

Nazaretoko sinagogan egindako lehenengo hitzaldian, Lukasen arabera Jesusek bere egitaraua azaltzen du eta iritzi-desberdintasunak sortzen dira. Batzuek onarpenera adierazten dute eta haren hitzak miresten dituzte, baina Jesusek antzematen die muin-muinean ez dutela bere hitza onartzen. Horregatik gogorarazten dizkie Elias eta Eliseo igarleen aldetik ekintza salbatzailea jaso baina Israelgo historiakoak ez diren pertsonaia batzuk. Lukasek beren arteko paulotar jatorriko taldeetako kideengan pentsatzen du; ez dira Israelgo herritarrak baina Jesusi sinetsi egin diote. Pasarte honek guri ere ezten gisa eragin diezaguke gure konbertsioa sustatzeko. Ez dadila gerta Elizaz kanpo dauden beste batzuek ongiaren eta zuzentasunaren alde Jesusi sinetsi diogunok eta jarraitu nahi diogunok baino lan gehiago egitea.

Garizumako 3. astea.

Santa Basilisa, *martiria*.Santa Erlinda, *aitorlea*.

Danielen liburutik 3, 25.34-43: Bihotz-damuz eta gogo apalez gatoz-kizu: har gaitzazu onez. Sal 24: Oroit zaitze zeure errukiaz, Jauna.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 18, 21-35.

Aldi hartan, hurbildu zitzaion Pedro Jesusi eta galdetu zion: «Jau-na, nire senideak bidegabekeriaren bat egiten badit, zenbat aldiz bar-katu behar diot? Zazpi aldiz?» Jesusek erantzun zion: «Zazpi aldiz ez, baizik eta zazpitan zazpi mila aldiz. Hain zuzen, bere morroiekin kontuak garbitu nahi izan zituen erregearekin bezala gertatzen da ze-ruetako erreinuarekin. Kontuak garbitzen hastean, dirutza izugarria zor zion bat ekarri zioten. Eta nondik ordaindurik ez baitzuen, bera eta emaztea, seme-alabak eta zituen guztiak saltzeko agindu zuen nagusiak, zorra ordaintzeko. Morroiak, orduan, nagusiaren oinetan ahuspezturik, arren eta arren esaten zion: “Emadazu astia eta dena ordainduko dizut”. Nagusiak, errukiturik, dena barkatu eta libre utzi zuen morroia. Baina morroi hark berak, irten orduko, diru apur bat zor zion bere morroi-lagunarekin topo egin zuen, lepotik heldu eta ito beharrean, esan zion: “Ordain ie zadak zor didaana”. Lagunak, oinetan ahuspezturik, arren eta arren esaten zion: “Emadak astia eta dena ordainduko diat”. Baina besteak ezetz, eta joan eta kartzelan sartu zuen, zorra ordaindu arte. Beste morroiak, gertatua ikusirik, biziro atseka-betu ziren, eta nagusiagana joan eta gertatuaren berri eman zioten. Orduan, nagusiak morroiari deitu eta esan zion: “Morroi gaizto hori! Horrenbesteko zorra barkatu diat nik, eskatu didaalako; ez al zen bi-dezkoa hi ere heure morroi-lagunaz errukitzea, ni hitaz errukitu nin-tzen bezala?” Eta nagusiak, haserre bizian, borraroen esku utzi zuen, zor guztia ordaindu arte.

Garizuma Jainkoagana bihurtzeko aroa da. Jainkoaren hitza en-ztuten jartzen gara gure iraganeko bizitzan txarretik egon dena gaindi-

Garizumako 3. astea.

Santa Basilisa, *martiria*.

Santa Erlinda, *aitorlea*.

tzeko eta horrela bizi berri bat hasteko. Horretarako behar-beharrezkoa da Jainkoaren barkamena; Jainkoak, bere errukiaren bidez ezaba ditzala gure iraganeko bekatuak. Baina Jainkoaren barkamena jasotzeak gu ere errukitsu bihurtu behar gaitu. Hori da ebanjelioko pasarte honen mezua. Rabinoek gaizkile bati zenbat aldiz barka ziezaiokeen eztabaidatzen zuten eta batzuek lau aldiz barkatzea ere onartzen zuten. Pedro, zazpi aldiz barkatu behar al den Jesusi galdetzean, ez da zurra, zazpi baita osotasuna adierazten duen zenbakia. Jesusek emandako erantzunak garbi jartzen du beti barkatu behar dela. Barkatzeko prest ez dagoena ezin daiteke Jesusen jarraitzaile izan.

* * *

Barkazioak ez du aldatzen iragana, baina bai geroa

«Jainkoaren barkazioa da lehenengo gauza: “artean bekatarri ginenela...”; hura onartzea da gure egitekoa. Jesusen ezaugarri berezia eta “eskandalagarria” da barkazioa berak dohaintzat emate hori, konbertsioaren aurretik; “haserre-ekaitzaldia” eragin zuen horrek juduen artean, “garai hartako pietatearen arau guztiak hausten baitzituen” (J. Jeremías)» (Selecciones de teología vol 51, 2012, nº 202, pág 97). Garai hartan «eskandalagarria». Eta gaur egun? Onartzen al dugun existentzialki, guk barkazioa eskatu aurretik Jainkoak barkatzen digula? Are gehiago, onartzen al dugu egiaz, hark barkatu digula onartzea guk damua sentitu ahal izateko baldintza dela? Jainkoak berak eragiten digula damura?

Garizumako 3. astea.

San Toribio Mogrovejokoa, *gotzaina*.San Jose Oriol, *apaiza*.

Deuteronomio liburutik 4, 1.5-9: Gorde itzazue eta bete nire aginduak.

Sal 147: Jerusalem, ospa ezazu Jauna!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 5, 17-19.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Ez uste izan Moisesen legea edota profeten esanak baztertzeraz etorria naizenik; ez naiz baztertzeraz etorri, beren betera eramatera baizik. Benetan diotsuet: Zeru-lurrek iraungo duten bitartean, legearen letrarik edo zeinurik txikienak ere ez du baliorik galduko, dena bete arte. Beraz, agindurik txikienetako bat hausten duena eta hausten irakasten, txikiena izango da zeruetako erreinuan; betetzen duena, berriz, eta betetzen irakasten, handia izango da zeruetako erreinuan»

Jesusen garaian, judu herriak, bi bitarteko zituen Jainkoarekin harremanak izateko: Tenplua eta Legea. 70. urtean Tenplua suntsitu ondoren eta gaur arte, judu herria, Legearen aginduak betez jartzen da harremanetan Jainkoarekin. Kristauok Jesu Kristoren bitartez jartzen gara harremanetan Jainkoarekin, bera da-eta Bitartekari bakarra. Horrek ez du esan nahi, ordea, aginduek garrantzirik ez dutenik. Jesu Kristorengan hutsalduak gelditu dira Itun Zaharreko legezko purutasuna zuten jaierazko aginduak. Hala ere, indarrean jarraitzen dute agindu moralek. Alabaina, aginduak ez dira kristauontzat Jainkoarengana iristeko bitartekoak, baizik eta Jesu Kristoren bidezko salbazioa jaso izanaren ondorio. Lehenengo kristau-elkarteetan batzuek pentsatzen zuten Jesu Kristorekin agindu guztiek galdua zutela derrigortzeko indarra. Horregatik, Mateoren ebanjelioak dio, Jesus ez dela etorri lehengoa deuseztatzeraz, hari osotasuna ematera baizik. Legearen osotasuna maitasuna da. Jesu Kristorengan Jainkoak digun maitasuna eza-gutu dugun kristauok, zera galdetzen dugu: nola erantzun diezaiokegu Jainkoaren maitasunari? Erantzuna maitasunaren aginduan dago eta horren zehaztapen dira Jainkoaren Legeko agindu moralak.

Garizumako 3. astea.

San Segundo, *martiria*. Santa Katalina Suediakoa, *abadesa*.

San Oscar Romero, *martiria*,

San Salvadorreko artzapezpikua.

Jeremias profetaren liburutik 7, 23-28: Hona Jaunaren, bere Jainkoaren, mintzoa entzun ez duen herria. **Sal 94:** Entzungo ahal duzue gaur Jaunaren mintzoa: «Ez gogortu zeuen bihotza»

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 11, 14-23.

Aldi hartan, gizon bat mututurik zeukan deabrua botatzen ari zen Jesus. Deabrua atera bezain laster, mutua hizketan hasi zen. Jendea harriturik gelditu zen; batzuek, ordea, honela zioten: «Deabruen buruzagi den Beeltzebulen indarrez botatzen ditu honek deabruak» Beste batzuek, azpikeriaz, Jainkoagandiko seinale bat eskatzen zioten. Igarri zizkien Jesusek beren burutazioak eta esan zien: «Bere baitan zatiturik dagoen erreinua erraustu egingo da eta etxea etxearen gain eroriko. Era berean Satanas ere: bere baitan zatiturik badago, nola iraun dezake haren erreinuak? Zuek diozuenez, Nik deabruak Beeltzebulen indarrez botatzen ditut. Baina Nik deabruak Beeltzebulen indarrez botatzen baditut, noren indarrez botatzen dituzte zuen ikasleek? Horregatik, zeuen ikasleak izango dituzue epaile. Baina Nik deabruak Jainkoaren indarrez botatzen baditut, garbi dago iritsi dela zuengana Jainkoaren erreinua. Gizon indartsu batek, armaturik, bere jauregia zaintzen duen bitartean, seguru dauzka bere ondasunak. Baina indartsuago den batek eraso eta menderatzen badu, segurantzia ematen zioten armak kendu, eta banatu egiten ditu hari harrapatutako ondasunak. Nire alde ez dagoena nire aurka ari da, eta nirekin biltzen ez duenak sakabanatu egiten du».

Jeremias igarlea kexu da antzinako Israelgo herria Jainkoagana bihurtu ez delako, nahiz eta Jainkoak behin eta berriz horretara gonbidatu duen bidali dizkion igarleen bidez. Gauza bera gertatzen da Jesusen garaikideekin ere. Jesusen garaikideek ez dituzte zalantzan jartzen hark egindako gauza zoragarriak: besteak beste, gaixoei osasuna itzuli eta deabruak kanporatu. Baina Jesusen ekintza horiek Beeltzebulen bo-

tereari atxikitzen dizkiote eta horrek Jesusen hitza sinetsi eta Jainkoagana bihurtzetik kanpo uzten ditu. Horregatik, Jesusek, Beeltzebulek bere buruaren aurka ezin dezakeela jardun esanez argudiatzen die bere ekintzak aipatuz. Bi irakurgaiek ere gonbidatu egiten gaituzte Jainkoaren hitzari kasurik ez egiteko eta berarengana ez bihurtzeko gure aitzakiak zeintzuk diren galdetzeraz. Behar-beharrezkoa dugu geure bihotza Jainkoari ireki eta geure buruari zera galdetzea, ea zertan aldatu behar ditugun gure jarrerak Jainkoaren nahiaren arabera jokatzeko.

* * *

Romero Paulo VI.ak hautatu zuen San Salvadorreko artzapezpiku izateko. Lehendik ezaguna zuten El Salvadorren; ez zuten negarrik egin hiriburutik Santiago de Mariara gotzain joan zenean, Baina artzapezpiku itzuli zenean egin zuen negarrik pobreen alde konprometitua ziren apaiz eta jendeak. Ez zen Romero espero zuten artzapezpikua. Lider laikoak, oligarkia eta gobernuko jendea, aldiz, ziren puztu zirenak.

Inork ez zuen espero hiru urteren buruan gertatu zena. Lehen pozik zirenak prest zeuden Romero baztertzeko. Zer gertatu zen Romero hala aldatzeko? Rutilio el Grande erail zuten 1977an, Romeroren adiskide mina, gizon konprometitua pobreekin, bazter utziekin. Gertaera horrek begiak ireki zizkion Romerori. Nuntzioaren eta gotzain batzuen iritzia kontra, martxoaren 28an artzapezpiku-barruti guztian meza bakarra emango zela adierazi zuen, Rutilioaren omenez. Ordutik gero, beste bat zen Romero. Herriaren alde, pobreen alde. 1980ko martxoaren 23an deia egin zion gudarosteko jendeari: ez zezatela bete inor hiltzeko agindurik. Biharamunean, Ospitaleko kaperan meza ematen ari zela erail zuten.

Garizumako 3. astea.

JAUNAREN GIZAKUNDEAREN ADIERAZPENA.

San Dimas (*lapur ona*).

Isaias Profetaren liburutik 7, 10-14.

Egun haietan, mezu hau eman zion Jaunak Akaz erregeari Isaias profetaren bidez: «Eska iezaiozu Jaunari, zeure Jainkoari, ezaugarri bat zeuretzat, lurraren barrenean nahiz zeruen goienean» Akazek erantzun zion: «Ez dut ezaugarririk eskatuko, ez dut tentatuko Jauna» Orduan Isaiasek esan zuen: «Entzun, Daviden etxe: Gutxi al deritzozue gizakientzat aspergarri izateari? Nire Jainkoarentzat ere aspergarri izan behar al duzue? Horregatik, Jaunak berak emango dizue ezaugarria. Begira, birjina haurdun dago eta semea izango du; Emmanuel ipiniko dio izena, hau da, “Jainkoa gurekin”»

Sal 39: Hemen nauzu, Jauna, zure nahia egin dezadan.

Hebrearrei liburutik 10, 4-10.

Senideok: Zezenen eta akerren odolak ez ditzake bekatuak desegin. Horregatik, Kristok, munduan sartzean, dio: «Ez zenuen oparirik eta eskaintzarik nahi izan; baina gorputza eratu zenidan. Erre-oparirik eta bekatuen barkamen-oparirik ez zenuen atsegin izan. Orduan, esan nuen: Hemen nauzu, Jainko, zure nahia betetzeko; hau dago Liburuan nitaz idatzia» Lehendabizi dio: «Ez zenuen nahi izan, ez atsegin izan, oparirik eta eskaintzarik, ez erre-oparirik, ez bekatuen barkamen-oparirik», nahiz eta gauza guztiok legeak agindutakoak izan. Ondoren beste hau dio: «Hemen nauzu, zure nahia betetzeko» Lehenengo kultua kentzen du, bigarrena jartzeko. Eta Jesu Kristok, behin betiko egin zuen bere gorputzaren opariaren bidez, Jainkoaren nahia bete duelako izan gara gu sagaratuak.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 1, 26-38.

Aldi hartan, Gabriel aingerua bidali zuen Jainkoak, Nazaret zerriz Galileako herri batera, birjina batengana; birjinak Maria zuen

Garizumako 3. astea.
JAUNAREN GIZAKUNDEAREN ADIERAZPENA.
San Dimas (*lapur ona*).

izena eta Jose zeritzan Daviden jatorriko gizon batekin ezkontzeko hitzemanan zegoen. Aingeruak, Mariaren etxean sartu eta esan zion: «Poztu zaitez, graziaz bete hori! Jauna zurekin» Ikaratu zen Maria hitz haiek entzutean, eta pentsatzen jarri zen, zer izan ote zitekeen halako agur hura. Aingeruak esan zion: «Ez beldur izan, Maria; Jainkoak gogoko zaitu. Begira, sabelean sortu eta semea izango duzu, eta “Jesus” ipiniko diozu izena. Handia izango da; Goi-goikoaren Seme deituko diote, eta Jainko Jaunak bere aita Daviden errege-aulkia emango dio; Jakoben herriaren errege izango da beti, eta haren erregetzak ez du azkenik izango» Mariak esan zion aingeruari: «Nola gerta daiteke hori, ez bainaiz inongo gizonekin bizi» Aingeruak erantzun zion: «Espiritu Santua jaitsiko da zugana eta Goi-goikoaren indarrak bere itzalpean hartuko zaitu; horregatik, zugandik jaioko dena santua izango da eta Jainkoaren Seme deituko diote. Hara, Elisabet zure ahaidea ere haurdun dago bere zaharrean, eta sei hilabeteko dago agorra omen zena; Jainkoarentzat ez baita ezer ezinik» Mariak, orduan: «Hona hemen Jaunaren mirabea; gerta bekit zuk diozun bezala» Eta aingeruak utzi egin zuen.

Hiru arlo aipa ditzakegu Jainkoaren Gizakundearen iragarpen handi honetan. Lehenik, Jainkoak gizateria salbatzeko asmoa. Jainkoak, betiko bizian, Bere ondoan, zorian, bere seme-alaba izan gaitzen sortu gaitu. Gizakien bekatuak zapuztu egin zuen Jainkoak zuen asmoa, baina Jainkoak berreskuratu egin zuen bere asmoa bere Semea bidalita, salbazioaren onura doan guri emanaz. Bigarren, Jainkoaren Semearen irudia ongi ikusi behar dugu, hark beti betetzen du Aitaren nahia, Hebrearrei egindako gutunaren irakurketak adierazten digunez. Betiraunde osoan bete izan du Aitaren nahia, lur honetako bizitzan zehar ere bete zuen eta gaur egun ere betetzen jarraitzen du aintzaz beterik zeruan. Azkenik, Mariaren irudia ere ikusi behar dugu eta hark bere burua eskainita hartzen du parte Jainkoaren salbamen-asmoan: “zuk diozuna gerta bekit”. Izan ere, Jainkoaren salbamen-asmoa, giza-

Garizumako 3. astea.

JAUNAREN GIZAKUNDEAREN ADIERAZPENA.

San Dimas (*lapur ona*).

kien laguntzarekin edo elkarlanarekin soilik bete daiteke. San Agustin-
nek esan zuen moduan, “zu gabe egin zintuen Jainkoak, baina ez zaitu
justifikatzen zu gabe” (Sermoia, 169). Andre Maria Birjinak, bere bu-
ruaren eskaintzarekin, giza partaidetza eskaini zuen Jainkoaren salba-
mena gauzatu ahal izateko.

* * *

Bai, hau da Jainkoaren Ama, Maria, honen erraietan gizon egin
zen Jainko haragitua...

Beraz, gure arrazaren Eroslearen asmoa jaiotze eta kreaio berri
bat egitean zetzan ahitua zenaren ordezkoa izateko. Era berean, pa-
radisuan, lehen Adam kreatora, lur birjinatik, zikinik gabetik, buz-
tin pixka bat hartu zuen bezala, beste lur batez, hau da, Birjina gar-
bi-garbi honetaz, sorkari guztien artetik aukeratuaz, baliatu zen bere
gizakundea gauzatzeko unean. Birjina berorren eraberritu gintuen
geure izaera beretik eta kreatu zuen Adam berria, berau lehen Adamen
kreatzailea, lehen Adam hura salbatua izan zedin bigarren eta betikoa-
ren Adamen bidez (Kretako San Andrés (660-740), monjea, gotzaina).

Garizumako 3. astea.

San Braulio, *gotzaina*.

San Kastulo, *martiria*.

Oseas profetaren liburutik 6, 1-6: Nahiago dut maitasuna sakrifizioak baino. **Sal 50:** Nahiago dut maitasuna sakrifizioak baino.

Jesu Kristoren ebanjelioa San Lukasen liburutik 18, 9-14.

Aldi hartan, parabola hau esan zien Jesusek beren burua zintzotzat hartzen eta besteak gutxiesten zituzten batzuei: «Bi gizon igo ziren tenplura otoitz egitera, bata fariseua eta bestea zergalaria. Fariseuak, zutik, honela egiten zuen otoitz bere barruan: “Eskerrak ematen dizkizut, ene Jainko, besteak bezalakoa ez naizelako: lapur, gaizkile, adulteriogile; ezta horrako zergalari hori bezalakoa ere. Astean bitan egiten dut barau, eta ditudan guztien hamarrenak ematen ditut”. Zergalaria, berriz, urruti gelditurik, ez zen begiak zerura jasotzera ere ausartzen, baizik eta bular joka ari zen, esanez: “Ene Jainko, erruki zakizkio bekatarari honi!” Hara zer diotsuedan: azkeneko hau Jainkoarekin adiskideturik itzuli zen etxera; bestea, berriz, ez. Izan ere, bere burua goratzen duena beheratu egingo du Jainkoak, eta bere burua beheratzen duena goratu»

Fariseuen mugimendua, K. a. II. mendean sortutako laikoan mugimendua zen, hain zuzen ere kultura heleniarraren sarrera indartsuari aurre egiteko. Legeak agindutakoak betetzen ahalegintzen ziren, bai idatzizkoak eta baita ahozkoak ere eta erruki-ekintzak egiten zituzten. Beren erlijio-zintzotasuna ezin da zalantzan jarri. Publikanoak edo zerga-biltzaileak ez ziren estatuaren funtzionarioak, partikularrak baizik, baina zergak kobratzeko emakidak lortuak zituztenak ziren. Komisiora lan egiten zuten, beraz, sarritan, tarifak beren gogara ezartzen zituzten irabazi pertsonal handiagoak lortzeko; horren ondorioz, bekatarizat hartuak ziren eta herritarrek gorrotatu egiten zituzten. Parabola honetan, bi jarrera kontrajartzen dira, Jainkoaren aginduak betetzeko ahalegina egiteko jarrera izanik Jainkoaren aurrean erlijio-jarrera harroarekin agertzen direnak eta bekatarari direla jakinik Jainkoarengana bere errukia eskatuz soilik hurbil daitezkeenak. Bigarren jarrera hori da kristau-jarrera.

Garizumako 4. astea.
Santa Lidia, *martiria*.
San Ruperto, *gotzaina*.

Josueren liburutik 5, 9.10-12.

Egun haietan, Jaunak esan zion Josueri: «Gaur kendu dizuet gai-netik Egiptoko lotsaria» Israeldarrek Gilgalen jarri zuten kanpalekua eta hilaren hamalauan, arratsaldean, Pazko-jaia ospatu zuten Jerikoko zelaian. Pazko-biharamunean lurraldeko fruituetatik jan zuten: lega-miagabeko ogiak eta gari-ale txigortua. Lurraldeko fruituetatik jaten hasi ziren egunetik aurrera, bukatu egin zen mana. Israeldarrek ez zu-ten gehiago manarik izan, eta urte hartan Kanaango lurraldeko emai-tzez janaritu ziren.

Sal 33: Dasta ezazue eta ikus zein ona den Jauna.

San Paulok 2 Korintoarrei 5, 17-21.

Senideok: Kristorena dena sorkari berri da; zaharrarenak egin du, berria sortu da. Hau guztia Jainkoagandik dator, Kristoren bitartez berekin adiskidetu baikaitu, eta adiskidetzeko zerbitzua guri eman digu. Izan ere, Jainkoa ari zen Kristogan mundua berekin adiskide-tzen, gizon-emakumeei bekatuen kontua eskatu gabe, eta guri eman digu adiskidetzearen mezua. Senideok: Kristoren mandataria gara, eta gure bitartez Jainkoak berak erregutuko balizue bezala da. Kristoren izenean eskatzen dizuegu: adiskidetu zaitezte Jainkoarekin. Bekatua-rekin zerikusirik izan ez zuen hura, Jainkoak gugatik bekatuarekin bat egin zuen, guk haren bitartez Jainkoaren salbamena irits genezan.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 15, 1-3.11-32.

Aldi hartan, zergalariak eta bekatariak hurbildu ohi zitzaizkion Jesusi, entzutera. Eta fariseuak eta lege-maisuak marmarrean hasi zi-ren, esanez: «Honek ongi hartzen ditu bekatariak, eta jan ere egiten du haiekin» Orduan, parabola hau esan zien Jesusek: «Gizon batek bi seme zituen. Gazteenak esan zion aitari: “Aita, emadazu dagokidan

Garizumako 4. astea.

Santa Lidia, *martiria*.San Ruperto, *gotzaina*.

senipartea”. Eta aitak ondasunak banatu zizkien. Handik egun gutxira, seme gazteena, zituen guztiak bildurik, urrutiko herrialde batera joan zen, eta han, lasaikerian biziz, ondasun guztiak jan zituen. Dena xahutu zuenean, gosete handia sortu zen herrialde hartan eta beharra sentitzen hasi zen. Orduan, herrialde hartako batengana joan eta haren morroi jarri zen, eta hark bere sailalara bidali zuen txerrizain. Txerriek jaten zuten ezkurrez sabela betetzeko gogoak ematen zion, ez baitzion inork jaten ematen. Orduan, bere baitara itzulirik, esan zuen: “Hamaika langile bada nire aitarenean, nahikoa ogi duela, eta ni hemen goseak hiltzen. Jaiki, aitagana joan eta esango diot: Aita, bekatu egin dut Jainkoaren eta zure aurka. Ez dut gehiago seme izena merezi. Har nazazu zeure langileetako bat bezala”. Eta jaiki eta aitagana abiatu zen. Artean urruti zegoela, ikusi zuen aitak eta erruki izan zuen, eta, lasterka joanik, bersarkatu eta musuka hasi zitzaion. Semeak esan zion: “Aita, bekatu egin dut Jainkoaren eta zure aurka. Ez dut gehiago seme izena merezi...”.

Aitak, ordea, esan zien morroiei: “Atera berehala soinekorik ederrena eta jantzi iezaiozue; ipini eraztuna eskuan eta jantzi oinetakoak; ekarri zekor gizendua eta hil; egin dezagun festa-otordua, nire seme hau hila baitzegoen eta berriz bizi da, galdua zegoen eta aurkitu egin dugu”. Eta festa hasi zuten. Seme zaharrena soroan zen. Etxera hurbiltzean, soina eta dantzak sumatu zituen, eta, morroi bati deiturik, zer gertatzen zen galdetu zion. Morroiak erantzun: “Zure anaia etorri da eta zuen aitak zekor gizendua hil du, semea onik bereganatu duelako”. Seme zaharrena biziki haserretu zen, eta ez zuen sartu nahi. Atera zen aita eta erreguka hasi zitzaion. Baina hark erantzun zion aitari: “Hainbeste urte da zure zerbitzuan nagoela, zure agindurik behin ere huts egin gabe, eta ez didazu sekula antxume bat ere eman lagun artean jateko, eta horrako zure seme hori, emagalduekin zure ondasunak jan dituen hori, etorri denean, zekor gizendua hil diozu”. Aitak erantzun zion: “Seme, zu beti nirekin zaude, eta nirea den guztia zeurea duzu. Baina egoki zen festa egitea eta pozte, zure anaia hau hila baitzegoen eta berriz bizi da, galdua zegoen eta aurkitu egin dugu”»

Garizumako 4. astea.
Santa Lidia, *martiria*.
San Ruperto, *gotzaina*.

Usadioz, Lukasen ebanjelioko parabola honi, seme galduaren parabola deitu izan zaio eta horrekin alferrik galdutako semearen damua eta Aitarengana itzultzea adierazi izan da bere irakasgai nagusitzat. Baina agian, aitaren parabola edo aitaren eta bi semeen parabola deitu behar litzaioke. Izan ere, parabolan, hiru pertsonaia daude eta hiruetako bakoitzak irakaspen bat azaltzen digu. Lehenik aita dugu, Jainkoa irudikatzen duena eta Jainkoak gure askatasuna errespetatu egiten duela esaten digu, guk erabaki okerrak hartuta ere. Aitak banatu egiten ditu bere ondasunak bi semeen artean eta seme gazteenari joaten uzten dio berak horrekin min hartu arren eta erabaki okerra hartu duela jakin arren. Eta seme gazteena, bizitzako errealitate gogor eta gordinarekin topo egiten duenean, damutu egiten da eta etxera itzultzen da. Aitak inolako errietarik egin gabe hartzen du, Jainkoak gurekin egiten duen bezala, geure bila irteten baita bere barkamena eskainiz eta ezer aurpegiratu gabe. Seme gazteenak damuaren bidea erakusten digu eta hanka sartu badugu ere, zuzentzeko eta inoiz utzi behar ez genuen etxera itzultzeko aukera beti dagoela azaltzen. Azkenik, seme zaharrenaren jarrera kontrajartzen da eta horrek erakusten digu, hura ez bezala, gu ere beti eskuzabal izan behar dugula besteekiko, Jainkoa gurekin eskuzabal izan den modu berean. Batzuetan, gauza onak egiten saiatzen diren eta Jainkoaren nahia betetzen saiatzen diren pertsonak, zorrotze-gi bihurtzen dira besteekiko, haien portaerak okerrak izan direla uste izaten baitute. Aitak seme zaharrenarekiko duen jarrerak, eskuzabalak izan behar dugula erakusten digu eta poztu egin behar dugula noiz edo noiz gaizki jokatu eta damututa barkamena eskatu eta jarrera aldatzen dutenekiko.

Isaias Profetaren liburutik 65, 17-21: Ez da han gehiago entzungo negar-hotsik, ez garrasirik. **Sal 29:** Goratuko zaitut, Jauna, onik atera nauzulako.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 4, 43-54.

Aldi hartan, Jesus Samariatik atera eta Galileara joan zen. Jesus-ek berak aitortua zuen, profeta ez dutela bere herrian aintzat hartzen. Hala ere, Galileara iritsi zenean, galilearrek harrera ona egin zioten. Izan ere, Jerusalemen izanak ziren berak ere eta ikusiak zituzten Jesus-ek Pazko-jaietan egin zituen guztiak. Jesus Galileako Kanara joan zen berriro, ura ardo bihurtu zuen herrira. Bazen han errege-funtzionario bat, semea Kafarnaumen gaixorik zeukana. Funtzionarioak, Jesus Judeatik Galileara etorri zela jakitean, harengana joan eta bere semea sendatzera jaisteko eskatu zion, hilzorian zegoela eta. Jesus-ek erantzun zion: «Ezaugarriak eta egintza harrigarriak ikusten ez badituzue, ez duzue sinesten» Baina errege-funtzionarioak berriro: «Zatoz, Jauna, nire haurra hil baino lehen» Jesus-ek esan zion: «Zoaz etxera, onik duzu-eta semea» Gizonak sinetsi egin zuen Jesus-ek esana eta joan egin zen. Etxerakoan, morroiak atera zitzaizkion bide-
ra, semea onik zuela esanez. Orduan galdetu zien zer ordutan hasi zen oneritzen. Eta haiek erantzun: «Atzo eguerdiko ordu batean utzi zion sukarrak» Konturatu zen aita ordu hartan esan ziola Jesus-ek: «Onik duzu semea» Eta sinetsi egin zuten Jesus-engan berak eta etxe-ko guztiak. Judeatik Galileara itzuli zenean egin zuen Jesus-ek bigarren ezaugarri hau.

Garizuma penitentzia egiteko eta Jainkoagana bihurtzeko garaia da eta, horregatik, baita itxaropen-garaia ere. Lehenengo irakurgai-ko igarlearen pasarteak, Isaiasen liburuak Israelgo herriaren itxaropena pizten du, une hartan pertsiar inperioaren mende krisi- eta frustra-

Garizumako 4. astea.

San Sixto III.a, 44. *aita santua*.

Santa Gundelina, *abadesa*.

San Kastor, *martiria*.

zio-aldian bizi baita. Igarleak iragartzen duen mundu berrian “jada ez da alferrik galdutako haurrik izango” eta hori da hain zuzen ere Jesusen Galileako Kanan bere bigarren seinalean egiten duena. Errege-funtzionario baten semea sendatzen du eta, horrekin, Isaiasen iragarpena bete ez ezik gaingitu ere egiten du. Izan ere, igarleak iragarritako ondasunak ez dira mugatzen Israelgo herrira, herri guztietakoengana iristen dira, Jesusen garaian Israelgo herria zapaltzen dutenengana ere bai. Sendatze hori zeinu bat da Joanen ebanjelioan, salbamena, Jesus Aitarene seme bakarra dela sinesten duten guztientzat dela aldarrikatzen duena.

* * *

Ezagutza bikoitza:

Nik neure burua ezagutzea eta Jainkoak ni ezagutzea

Adibide bizi-bizi bat agertzen digu Apokalipsiak, Laodizeako elizari egindako gutunean (Ap 3,14-20). Tarteka hausnartzea merezi duena, bereziki garizuman. Berpiztuak agirian jartzen du, guztien gaitetik, elkarrekin horretako fededunaren benetako egoera: Hona zer dioen Amen-ek, testigu leial eta egiazkoak, Jainkoak egindako sorburuak: Ezagun-ezagunak ditut zure egintzak. Ez zara hotz, ez bero. Ai hotz edo bero bazina! Baina epel zarelako eta ez bero, ez hotz, botagura emateraino nazkatzen nauzu. Hau diozu: «Aberats naiz, oso aberats, ez dut ezeren beharrik»; eta ez dakizu gizagaixoa zarena, errukarri eta behartsua, itsu eta biluzik zaudena [...]. Maite ditudanei egiten diet agirika nik eta horiek zentzarazten ditut; izan, beraz, sutsu eta aldatu jokabidez. Hara, atean nauzu deika; norbaitek nire ahotsa entzuten badu eta atea irekitzen, harenean sartuko naiz eta elkarrekin afalduko dugu».

Agirika bai, errieta bai. Baina, berehala, Jainkoaren maitasunaren adierazpen hunkigarria (*Raniero Cantalamessa O.F.M. kaputxinoan inspiratua*).

Garizumako 4. astea.

San Konstantino, *abadea*.Santa Gladys, *erregina*.

Ezekiel profetaren liburutik 47, 1-9.12: Ura ikusi nuen tenplutik irteten; eta ur hori iritsi zitzaien guztiak salbatu egin ziren. **Sal 45:** Jaun ahalgutziduna geurekin dugu, Jakobena Jainkoa gure gotorleku.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 5, 1-3.5-16.

Aldi hartan, juduen jai bat ospatzen zen, eta Jesus Jerusalemera igo zen. Bada Jerusalem, Ardien Atea delakoaren ondoan, hebreeraz Betzata deritzan uraska bat, bost aterpe dituen. Aterpeetan gaixo asko egon ohi zen, lurrean etzanda: itsu, herren eta elbarri. Bazen han hogeita hemezortzi urtez gaixorik zegoen gizon bat. Jesusék, han etzanda ikusi eta aspalditik egoera hartan zegoela jakinik, esan zion: «Nahi al duzu sendatu?» Gaixoak erantzun zion: «Jauna, ez dut inor ura mugitzean uraskara sartuko nauek; ni iristerako, besteren batek aurrea hartzen dit» Jesusék esan zion: «Jaiki, hartu ohatila eta zabil-tza» Une berean sendaturik gertatu zen gizona, ohatila hartu eta ibiltzen hasi zen. Larunbata zen egun hura, atsedeen-eguna. Horregatik, juduek esan zioten sendatuari: «Larunbata da, eta ez duzu zilegi ohatila eramatea» Hark erantzun zien: «Sendatu nauek berak esan dit: «Hartu ohatila eta zabil-tza»» Orduan, galdegin zioten: «Nor da ohatila hartu eta ibiltzeko esan dizuna?» Sendatuak, ordea, ez zekien nor zen, Jesus ezkatuta egin baitzen inguruko jendearen artean. Gero, Jesusék tenpluan aurkitu zuen eta esan zion: «Begara, sendaturik zaude. Ez egin bekaturik berriro, okerragorik gerta ez dakizun» Joan zen gizon hura, eta juduei jakinarazi zien Jesus zela sendatu zuena. Horregatik, hain zuzen, erasotzen zioten juduek Jesusi: larunbatez halako gauzak egiten zituelako.

Ura ezinbestekoa da bizi ahal izateko eta horregatik biziaren ikur da. Ezekiel igarleak Tenpluaren atalasetik irtengo den uharra iragar-

Garizumako 4. astea.

San Konstantino, *abadea*.

Santa Gladys, *erregina*.

tzen du eta hark lurra eta Itsaso Hila saneatuko dituela eta Itsaso Hila arrain biziz beteko dela eta ibaiertzetan fruta-arbolak erneko direla sendabelar-hostoekin. Jesus da Tenplu berria, izan ere, Berarengan bizi da Jainkoa eta haren errailetatik erneko dira ur bizidun ibaiak (Jn 2, 21; 7, 38 eta 19:35). Elbarriak Betesdako putzuan urak norbaitek mugitzea itxaro du bera sendatu ahal izateko. Baina Jesus da graziaren ezaugarri den ur bizia eskaintzen diona. Elbarria sendatzea Kristoren pazkoako misterioak ematen digun bizi-seinalea da eta hura ospatzeko prestatzen gaitu Garizumak.

* * *

Egarria premia barnekoi, bizitzazko, zirraragarri baten sinboloa da. Egarri fisiologikoaz harago, badu gizaki orok egarri sakonago bat, gizarte orotan, elkarte orotan: beti gabiltza gauza gehiagoren ondoren hura asetzeko, baina ezer ez da aski, ezerk ez du asetzen. «Jainkoaren dohaina ezagutu bazenu», esan zion Jesusek putzura ur bila joan zen emakume samariarrari. Horregatik hitz egin ohi dugu basamortuan Israel herrian jasandako egarriaz, Jesusen egarriaz, putzu ondoko emakumearen egarriaz. «Nik emango diodan ura bere betiko bizia emateko gai den iturburu bihurtuko zaio barruan».

Itun Zaharrean egarriaren eta uraren metafora erabili ohi da, batzuetan, Jainkoaz dugun suspirioa adierazteko. «Basahuntza irrikaz erre kara bezala, halaxe ni zuregana, ene Jainko. Jainkoaren egarri naiz, Jainko biziaren egarri: noiz iritsiko ni Jainkoaren aurpegia ikustera?» (Sal 42 [41]).

Garizumako 4. astea.

San Joan Klimako, *abadea*.Santa Irene, *martiria*.

Isaias profetaren liburutik 49, 8-15: Herriaren itun izateko izendatu zaitut, lurraldea berreraiki dezazun. **Sal 144:** Errukiorra eta bihozbera da Jauna.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 5, 17-30.

Aldi hartan, Jesusek esan zien juduei: «Nire Aita lanean ari da beti, eta Ni ere lanean ari naiz».

Esandako honengatik, juduak are gehiago zebiltzan Jesus hil nahian; larunbateko atsedena ez errespetatzeaz gainera, Jainkoa bere Aita zuela baitzioen, bere burua Jainkoaren pareko eginez. Jesusek esan zien: «Egi-egiaz diotsuet: Semeak ez dezake ezer ere bere kabuz egin, Aita egiten ikusten duena besterik: Aitak zer egin, huraxe bera egiten du Semeak ere. Izan ere, Aitak maite du Semea eta berak egiten dituen guztiak erakusten dizkio, eta hauek baino egintza handiagoak ere erakutsiko dizkio, harritu egingo zaituzteten egintzak. Aitak hilak piztu eta bizia ematen dien bezala, Semeak ere bizia ematen die nahi duenei. Aitak ez du inor epaitzen, baizik eta epaitzeko ahalmen guztia Semearen esku utzi du, denek, Aita ohoratzen duten bezala, Semea ere ohora dezaten; Semea ohoratzen ez duenak, hura bidali duen Aita ere ez du ohoratzen. Egi-egiaz diotsuet: Nire hitza entzun eta bidali nauenagan sinesten duenak, betiko bizia du; ez da kondenatua izango, heriotzatik bizira igaroa baita dagoeneko. Egi-egiaz diotsuet: Badator ordua, hobeto esan, iritsia da, hildakoek Jainkoaren Semearen ahotsa entzungo dutena, eta entzuten dutenak biziko dira. Aitak bizia bere baitan duen bezala, Semeari ere bizia bere baitan izatea eman dio. Gainera, epaitzeko ahalmena eman dio, Gizonaren Semea delako. Ez harritu esaten dizuedanaz; badator-eta ordua, hildako guztiak haren ahotsa entzungo dutena, eta hilobietatik aterako direna: ongia egin zutenak betiko bizirako piztuko dira; gaizkia egin zutenak, aldiz, kondenatuak izateko. Nik ez dezaket neurez ezer egin; Aitari entzun bezala epaitzen dut, eta nire epaia zuzena da, ez baitut helburu neure nahia egitea, bidali ninduenarena baizik»

Garizumako 4. astea.

San Joan Klimako, *abadea*.

Santa Irene, *martiria*.

Bigarren Isaias deitzen diogun igarleak, Israelen historiako beheraldia batean, herriaren itxaropena pizten du Jainkoaren ekintza salbatzailea iragarritz. Israelen Jainkoa biziaren Jainkoa da eta bere herria berpiztu egingo du dion maitasunagatik. Ama batek ez du ahazten bere erraietako sementa edo alaba. Are gutxiago ahazten du Jainkoak bere herria. Betesdako putzuan elbarria sendatu ondoren, Jesusek bere buruaren herri agertzen du bere ekintzekin identifikatuz eta Jainko Aitarekin duen izaera argituz. Beraz, Jainkoa biziaren Jainkoa denez, Jesusek ere betiko bizia ematen die bere hitza onartu eta berarengan sinesten dutenei. Gure lurreko bizitza jada betiko bizitza da, izan ere, heriotza, Jainkoagan izango dugun bizimodu berrirantz eman beharreko urratsa besterik ez da eta, judizioa, gure izatea izan denaren aitormena.

* * *

1. – Zerez egin nahi duzu zuk irudia?

Galdetu zion irudigileak:

Baditugu pinuzkoak,

baditugu igeltsuzkoak,

erreparatu Kristo etzan honi,

zedro garbiko zura,

nork enkargatzen duen da beti,

familia bat edo eliza bat,

edota helburu bakarra

museo batean jartzea den.

2. – Utz iezadazu argitzen

egiaz zein dudan gogoia.

Jesus Galilearraren

irudia da nahi dudana,

haren porrota islatuko duena

mundu berri bat nahi izan duenean,

kontzientziak astinduko dituen

eta pentsaera aldatuko,

ez dut nahi hesitua

elizetan eta komentuetan. [...]

3. – Barkatu, esaten badizut,

erantzun dio irudigileak,

hemen ez duzula aurkituko, seguru,

Nazaretarraren irudirik.

Zoaz bila kaleetara

etxerik gabeko jende artean,

hospizio eta ospitaletan

jendea hiltzen ari den lekuan

harrera-egoitzetan

zaharrak uzten dituzten horietan,

herri baztertuan,

gose diren haurren artean,

tratu txarra jasaten duten

emakumeen artean,

lanik gabe den jendearengan. [...]

(Gabriela Mistral)

Garizumako 4. astea.

San Amos, *profeta*.

Santa Balbina, *birjina*.

Irteera liburutik 32, 7-14: Egizu atzera, Jauna, zeure herriari egin diotzun mehatxutik. **Sal 105:** Oroitu gutaz, Jauna, zeure herriaganaiko onginahiagatik.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 5, 31-47.

Aldi hartan, Jesusek esan zien judu-agintariari: «Nik neure buarren alde egingo banu aitormen, nire aitormenak ez luke balioko. Beste batek du nire alde aitormen egiten, eta jakin badakit hark nire alde egiten duen aitormenak balio duela. Zuek mandatariak bidali zenizkioten Joan Bataiatzaileari, eta hark aitormen egin zion egia-ri. Ez dut hau esaten inongo gizakiren aitormen-beharrik dudalako, zuek salba zaitezten baizik. Joan Bataiatzailea argi-zuzi piztua eta distiratsua zen, eta zuek, alditxo batez, poz hartu nahi izan zenuten haren argiaz. Baina Nik badut Joanen aitormena baino hoberik: Nik betetzeko, Aitak eman dizkidan egintzak; nire egintzek egiten dute aitormen nire alde eta Aitak bidali nauela frogatzen. Bidali nauen Aitak berak ere egiten du aitormen nire alde. Baina zuek ez duzue inoiz haren mintzori aditu, ez haren aurpegirik ikusi, eta haren hitzak ere ez du zuen baitan lekurik, hark bidaliagan ez sinesteak erakusten duen bezala. Aztertzen dituzue Liburu Santuak, betiko bizia haietan aurkituko duzuelakoan, eta horiek dute, hain zuzen, nire alde aitormen egiten; hala ere, ez duzue nigana etorri nahi, betiko bizia izateko. Ez dut gizakiengandik aintzarik onartzen; baina ongi ezagutzen zaituztet eta badakit ez duzuela Jainkoa maite. Ni neure Aitaren izenean etorria naiz, baina zuek ez nauzue onartu; norbait bere izenean etorriko balitz, hura bai, onartuko zenukete. Nola sinets dezakezue zuek, elkarrengandik onartzen baduzue aintza, eta Jainko bakarragandik datorren aintzak ez badizue axola? Ez uste izan Aitaren aurrean Nik salatuko zaituztedanik; bada salatuko zaituzten norbait: Moises bera, zeuen itxaropen duzuen. Izan ere, Moisesi sinetsiko bazenote, neuri ere sinetsiko zenidakete, nitaz idatzi bai-

Garizumako 4. astea.

San Amos, *profeta*.

Santa Balbina, *birjina*.

tzuen hark; baina hark idatzia sinesten ez baduzue, nola sinetsiko duzue nik esana?»

Basamortuan sartuta, Israelgo herriak utzi egin zuen Egiptotik atera zuen Jainkoa eta haren ordezkariak zekorra gurtzen hasi zen, beraz, Jainkoak, herri hura desagitea pentsatu zuen. Baina Moisesen bitartekaritzak Jainkoak atzera egitea lortu zuen. Joanen ebanjelioko pasarteetan ere nabarmen gelditzen da, Jesusen garaikideek ere Jainkoa ez dutela aitortzen dagoen lekuan, hau da, Jesusengan eta gurutzeko heriotzaraino entregatzen dute. Kasu honetan bitartekaria, Jesus bera izango da Aitari gurutziltzatu dutenentzat barkamena eskatzen diotenean. Bi pasarteek ere gonbidatu egiten gaituzte Jainkoa benetan dagoen tokian ezagutu eta aitortzera. Izan ere, gure Jainkoa ez dago gure guregandik urrun, gure bila irteten da geure bizitzan zehar eta elizan, baina gure bihotza ireki behar diogu dagoen tokian ezagutu eta aitortzeko. Kontu handiz ibili behar dugu, gure Jainkoa, benetan dagoen tokian ez baizik eta beste leku batean dagoela ez pentsatzeko.

POBREKIN
bide
eginez
eta
ADISKIDETZE
ZUZENTASUN
MISIOAN

APIRILA / JORRAILA

AITA SANTUAREN OTOITZ ASMOA:

Osasun-zerbitzarien alde: Otoitz egin dezagun, osasun-zerbitzarien konpromisoak, gaixoei eta adinekoei arreta eskaintzekoak, bereziki lurralderik behartsuenetan, gobernuen eta bertako elkarteen sostengua izan dezaten.

Garizumako 4. astea.

San Venantzio, *gotzaina*.

Santa Teodora, *martiria*.

Jakinduria liburutik 2, 1a.12-22: Heriotza lotsagarria kondenatuko dugu. **Sal 33:** Hurbil zaie Jauna bihotz-hautsiei.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 7, 1-2.10.25-30.

Aldi hartan, Jesus Galilean zebilen; ez zuen Judean ibili nahi, juduek hil egin nahi baitzuten. Hurbil zen Etxola-jaiia, juduen jaietariko bat. Jesusen senideak jaietara joan zirenean, Jesus ere joan zen; baina ez agerian, erdi ezkutuan baizik. Jerusalemdar batzuek zioten: «Ez al da hau hil nahi dutena? Lasai asko ari da, bada, hizketan, eta ez diote ezer esaten. Onartu ote dute agintariek hau dela Mesias? Baina hau badakigu nongoa den; Mesias etorriko denean, ordean, ez du inork jakingo nongoa den» Orduan, Jesusek, tenpluan irakasten ari zela, oihuka esan zuen: «Ni ezagutzen nauzue eta badakizue nongoa naizen. Baina Ni ez naiz neurez etorri, baizik eta fidagarria denak bidali nau, eta zuek ez duzue hura ezagutzen. Nik, bai, ezagutzen dut, harengandik bainator eta hark bidalia bainaiz» Orduan, atxilotu egin nahi izan zuten; baina ezin izan zion inork eskurik erantsi, ez baitzen artean iritsia haren ordua.

Jakinduriaren liburuak bi gizaki motaz hitz egiten digu: zuzenaz eta fedegabeaz. Gizaki zuzena ongia egiten ahalegintzen da eta Jainkoaren babesean konfiantza du. Gizaki fedegabearentzat gizaki zuzena aurrez aurre izatea bera gaitzespen bihurtzen da, Hain zuzen ere, Jainkorik ez dela uste du, edota baldin bada gizakiez ez dela arduratzen. Horregatik, gizaki fedegabeak gizaki zuzenak baztertzen saiatzen dira. Joanen ebanjelioak Jesusen eta judu agintarien arteko gatazkaren hasiera kontatzen digu eta aipatutako ikuspegitik kontatu ere. Agintari horiek ere baztertu egin nahi dute Jesus, beren ustez, Jesusek Jainkoaz ematen duen mezua faltsua delako. Jesus birao-esale gisa kondenatua izango da, izan ere, biraoa, Jainkoaz gezurrak esatea da. Jesusengan Jakinduriaren liburuan iragarritakoa betetzen da, izan ere, Jainkoak Jesus aldarrikatu zuen bere piztueran. Jainkoak gizaki zuzena babestu egiten du baina bere erara egiten du, eta era hori ez da bat etorri ohi guk Hartaz ditugun ideiekin, haren bideak ez dira gureak-eta (Is 55, 8-9).

Garizumako 4. astea.

Bideko Andre Maria.

San Frantzisko Paulakoa, *ermitaia*.

Jeremias profetaren liburutik 11, 18-20: Hiltzera daramaten bildots otzana bezala nintzen ni. **Sal 7:** Zugan babesten naiz, Jauna, ene Jainkoa.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 7, 40-53.

Aldi hartan, jende arteko batzuek, Jesusen hitzak entzutean, hau zioten: «Hauxe da egiaz etortzekoa den profeta» Beste batzuek esaten zuten: «Hauxe da Mesias» Beste batzuek, berriz: «Galileatik etor ote daiteke Mesias? Ez al dio Liburu Santuak Mesias Daviden jatorrikoa izango dela eta haren herritik, Betleemetik, etorriko dela?» Iritzi kontrajarriak zeuden, bada, jendearen artean Jesusi buruz. Batzuek atxilotu egin nahi zuten; baina ez zion inork eskurik gainean jarri. Guardiak apaizburu eta fariseuengana itzuli ziren, eta hauek galdetu zieten: «Zergatik ez duzue ekarri?» Guardiiek erantzun zieten: «Ez du sekula inork gizon horrek bezala hitz egin» Fariseuek erantzun zieten: «Zer? Zuek ere liluratu al zaituzte? Sinetsi ote du harengan agintari edo fariseuetako batek ere? Baina legea ezagutzen ez duen jende hori mada-rikatua dago» Orduan, Nikodemok, fariseu haietako batek, behinola Jesusengana joan zenak, esan zien: «Zilegi al da gure legearen arabera inor gaitzestea, berari entzun eta zer egin duen jakin gabe?» Besteek erantzun zioten: «Galilearra al zara zu ere? Aztertu Liburu Santuak eta ikusiko duzu Galilean ez dela inoiz profetarik sortu» Ondoren, nor bere etxera joan zen.

Jesusek iritzi desberdinak sortu zituen jendearengan bere garaian. Batzuek, eta horien artean judu agintariak, atxilotu egin nahi zuten kondenatu ahal izateko. Beste batzuek uste dute inork ez duela inoiz hark bezala hitz egin. Gaur egun ere gauza bera gertatzen da: Askorentzat, Jesus beren bizitzaren Jauna da; berari jarraitzen diote eta beren senideen zerbitzuan dihardute Jesusek egin zuen bezala: misiolari hirugarren munduan, lekaime ospitaletan eta beste hainbat beren lan-

Garizumako 4. astea.

Bideko Andre Maria.

San Frantzisko Paulakoa, *ermitaua*.

bideetan eta beren familia-bizitzan Jesusen lekukotza emanaz. Baina badira halaber Jesusek gizartean duen presentzia eta munduan duen eragina ezabatu eta amaitu nahi dutenak. Iritzi desberdintasun hori agian, geuregan ere bada. Batzuetan Jesusen irudiak erakarri egiten gaitu eta berari jarraitzera gonbidatzen gaitu. Beste batzuetan, aldiz, gure askatasuna moztu egiten digula ematen du eta Hura gabe hobeto biziko ginatekeela. Bidegurutze honetan gure bizitzako erabaki nagusia hartu behar dugu, funtsean garrantzitsua den bakarra, bera behin betikoa den bakarra delako: Jesusekin gaude ala Jesusen aurka gaude?

* * *

Jainko maitalea maitasunerako dei egile

Zeruko aita errukitsu eta onbera,
 inor zure bila hasi aurretik,
 inork zure adiskide izan nahi aurretik,
 miresgarri agertu diozu zeure burua:
 zu zeu edozeinen bihotzean ahots xume eta xuxurla bihurturik,
 zu zeu nolakoa zaren era askotan agerturik:
 norberaren bihotzean hurkoaganako maitasun-sentimendua ezarrik,
 norberaren begi aurrean hurkoak dion maitasun sentimendua jarriarik,
 munduaren edertasuna gozatzea emanik,
 handi eta duintasun handiko izanik txikiekin txiki izatera eraginik;
 egizu, onaldian nahiz txarraldian,
 bizi gaitezela begiak zaba-zabal
 eta bihotza zabalago,
 zu zeu eta zuk maite duzun guztia
 suharki maitatzeko.
 Jesu Kristo zure Seme eta gure anaia eta adiskidearen bitartez. Amen.

Garizumako 5. astea.

San Sixto 1.a., 7. aita santua.

Isaias profetaren liburutik 43, 16-21.

Honela mintzo da Jauna: Jaunak bidea zabaldu zuen itsasoan, bidea ur oldartsuetan; gurdi eta zaldi, gudaroste ahaltsua atera zuen gudura; hara, erori dira etsaiak, berriro ez jaikitzeke, itzali dira, bukatu, kandela-metxa bezala. «Ez oroitu iraganean gertatuez, ez gogoratu antzinakoez. Begira, dena berri egitera noa: hasia da sortzen, ez al diozue antzematen? Bidea irekiko dut basamortuan, ibaiak landa lehorrean. Basapiztiak, txakal eta ostrukek goretsiko naute, ura emango baitut basamortuan, ibaiak sorraraziko landa lehorrean, neure herriari, neure aukeratuari, edaten emateko. Eta neuretzat eratu dudana herriari nire gorespena iragarriko du»

Sal 125: Gurekin handikiro jokatu du Jaunak; hau da poza daukaguna!**San Paulok Filipinoi 3, 8-14.**

Senideok: Nire ustez, ez du ezerk ezer balio Kristo Jesus nire Jauna ezagutzearen neurrigabeko ondasunaren aldean. Kristogatik dena galdu nuen eta dena zaborraren pareko jotzen dut, hura irabaztearren eta harekin bat eginda bizitzearren. Ez naiz neurez salbatzen, legea betetzeagatik alegia, Kristogan sinesteagatik baizik, Jainkoak sinestenaren bidez salbatzen naudelako, alegia. Kristo ezagutu nahi dut, haren piztueraren indarra neuregan sumatu eta haren nekeetan partaide izan nahi dut, haren antzeko bihurtu heriotzan, horrela hildakoen piztueran ere parte izango dudana itxaropenez. Ez dut esan nahi hori lortu dudarik edota helmugara iritsi naizenik; baina lehian jarraitzen dut ea eskuratzen dudana, Kristo Jesusen ni neure eskuratu ninduen bezala. Senideok, ez dut uste dagoeneko eskuratua dudarik; baina, atzean gelditu denaz ahazturik, aurrera jotzen dut eta helbururantz lehiatzen naiz, saria iristeko; horretara deitzen baitit Jainkoak goitik, Kristo Jesusen bitartez.

Garizumako 5. astea.

San Sixto 1.a., 7. *aïta santua*.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 8, 1-11.

Aldi artan, Jesus Oliamendira joan zen. Biharamun-egunsentian, ordea, tenplura agertu zen berriro, eta herri guztia etorri zitzaion; Jesus eseri eta irakasten hasi zitzaien. Lege-maisuek eta fariseuek adulterioan harrapatutako emakume bat ekarri zioten eta, erdian ipiniz, esan zioten Jesusi: «Maisu, emakume hau adulterioan ari zela harrapatu dute. Moisesek horrelakoak harrika hiltzeko agindu zigun legean. Zuk zer diozu?» Azpikeriaz esaten zioten hori, zertan salatu izateko. Jesus, ordea, makurtu eta atzamarrez lurrean idazten hasi zen. Baina haiek galde eta galde ari baitzitzaizkion, zutitu eta esan zien: «Zuetan bekaturik gabe dagoenak bota diezaiola lehenengo harria» Eta, berriro makurturik, lurrean idazten jarraitu zuen. Haiek, hori entzutean, banan-banan alde egiten hasi ziren, zaharrenetatik hasita. Jesus bakarrik gelditu zen, emakumea aurrean zuela. Jesusek, zutiturik, esan zion: «Emakume, non dira salatzaileak? Ez al zaitu inork gaitzetsi?» Hark erantzun: «Inork ere ez, Jauna» Orduan Jesusek: «Ezta Nik ere, ez zaitut gaitzesten. Zoaz eta ez egin berriro bekaturik»

Oseas igarleak, K. a. VIII. mendean, Jainkoak bere herriarekin zituen harremanak, senar maitale batek behin eta berriz desleiala zitzaion eta beti barkatzen zion eta bere maitasunera ezin ekarririk zebilen emazte batekin zituenak bezala aipatu zituen. Bibliako usadioan, ezkontza-nahastea, Israelgo herri desleialak Jainkoarekin zituen harremanen metafora bihurtu zen. Usadio horretan sartzen da kontakizun hau. Ezkontza-hauslea bekatarri garenon irudia da. Gogoeta sakona egin beharra dago Jesusek hari egiten dizkion hitzez. Lehendabizi zera esaten dio: “nik ere ez zaitut kondenatzen”, eta hor Jesusengan agertzen den Jainkoaren mugagabeko errukia adierazten du. Eta gero gehitzen dio: “hemendik aurrera ez egin beste bekaturik” eta horrekin adierazten du, Jainkoak behin eta berriz egindako deia, bera-rengana bihurtzea eta gure lehenagoko bekatu-bizitza uztea eskatzen diguna. Jesusek gainera beste hau diotse emakumearen salatzaileei: “bekaturik gabe dagoenak bota diezaiola lehenengo harria” eta, horrek erakusten digu, Jainkoaren errukiak gu ere errukitsu egin behar gaituela.

Garizumako 5. astea.

San Benito Palermokoa, *erlijiosoa*

Danielen liburutik 13, 1-9.15-17.19-30.33-62: Errugabe izanik ere, hil beharra dut. **Sal 22:** Ibar beltz ilunean banabil ere, ez naiz gaitzaren beldur, Zu nirekin baitzaude.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 8, 12-20.

Aldi hartan, Jesusek esan zien fariseuei: «Ni naiz munduaren argia; niri jarraitzen didana ez da ilunpean ibiliko; izango du bizirako argia» Fariseuek esan zioten: «Zuk zeure buruaren alde egiten duzu aitormen; beraz, zure aitormenak ez du balio» Jesusek erantzun zien: «Nik aitormen neure buruaren alde egiten badut ere, nire aitormenak balio du, ongi baitakit Nik nondik etorria naizen eta nora noan; baina zuek ez dakizue, ez nondik natorren, ez nora noan. Zuek giza erara epaitzen duzue; Nik ez dut inor epaitzen. Eta epaituko banu ere, nire epaia baliozkoa izango litzateke, ez baitut Nik bakarrik epaitzen, bidali nauen Aitak eta biok baizik. Eta zuen legean dago idatzia, bi lagunen aitormena baliozkoa dela. Honela bada, Nik neure buruaren alde egiten dut aitormen; baina bidali nauen Aitak ere egiten du aitormen nire alde» Haiek galdetu zioten: «Non da zure Aita?» Jesusek erantzun zien: «Ez Ni, ez nire Aita, ez gaituzue ezagutzen. Ni ezagutuko baninduzue, nire Aita ere ezagutuko zenukete» Tenpluan irakasten ari zela, diru-kutxa ondoan, egin zituen Jesusek adierazpen hauek. Hala ere, ez zion inork eskurik erantsi, ez baitzen artean iritsia haren ordua.

Garizumako azken aste honetan, Aste Santuaren aurrekoan, liturgiak Joanen ebanjelioaren eztabaidak aurkezten dizkigu bere garaikeentzat eta baita gaurkoentzat ere hain galdera nagusia denaz: Nor da Jesus? Pasarte honetan Jesus munduaren argi moduan agertzen da. Horrela aldarrikatu du ebanjelioaren sarrerak: “Berarengan zegoen bizia eta bizia gizakien argia zen” (Jn 1, 4). Jesus munduaren argia da, gizakiaren existentziari zentzua ematen diona eta gizakien jo-

Garizumako 5. astea.

San Benito Palermokoa, *erlijiosoa*

kabideak nolakoa izan behar duen adierazten duena. Jesus munduaren argi izatea Aitak ere berretsia da. Baina Jesusek fariseuei errieta egiten die bera onartzen ez dutelako eta aita ere ezagutzen ez dutelako. Joanen ebanjelioan, Jesus da Aita ezagutzera ematen duena. Jesusen mezua ez onartzeak, benetako Jainkoa ez onartzea esan nahi du.

* * *

Bizitzak badu zentzurik. Bilatu egin behar

Arazoa ez da gauza asko jakitea. Ez da nork bere burua ordenagailu bihurtzea. O. Picardo Joaoren hitzetan, badira: «profesional zorrotz zinikoak, jende aditu ustela, eraile itzelak, ustiatzaile distiratsuak, despota jakintsuak, iruzurgile argi-argiak, hedonista ilustratuak, materialista jaun txit gorenak, kontsumitzaile benegarriak eta jende ezjakina».

Horien aurrez aurre, zergatik ez jo galdera xume bezain soil hauek egitera: zertako bizi naiz?, zergatik?, norantz begira?, zein xede dut?, zein asmo? Bizitzari zentzua emateko, lau hitzen ehundura eskaini digu Adolphe Gesché teologoak: **askatasuna**, asmazio eta kreazio denez; **nortasuna**, bestearekin eta Jainkoarekin konparatzeko; **esperantza**, bizi-arnasaren emaila denez; **irudimena**, festakari bizitzera eragiten diguna, zeinetan argi baitugu Jainkoak ez gaituela eskutik utzi. (*D. Adriana in Vida Nueva 15-21/06/2019*).

Garizumako 5. astea.

San Bizente Ferrer, apaiza.

Zenbakiak liburutik 21, 4-9: Sugeek zizta egindako guztiak, brontzezko sugeari begiratzear, sendatu egingo dira. **Sal 101:** Entzun, Jau-na, nire otoitza, hel bedi zugana nire deiadarra.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 8, 21-30.

Aldi hartan, Jesusek esan zien fariseuei: «Ni banoa, eta nire bila ibiliko zarete; baina zeuen bekatuan hilko zarete. Ni noan tokira zuek ezin zarete joan». Orduan, entzuleek esan zuten: «Bere burua hil behar ote du? Horregatik esan ote du “Ni noan tokira zuek ezin zarete joan”?» Jesusek jarraitu zuen: «Zuek behekoak zarete, Ni goikoa naiz; zuek mundu honetakoak zarete, Ni ez naiz mundu honetako. Horregatik esan dizuet, zeuen bekatuetan hilko zaretela; zeren, “Ni naizela” sinesten ez baduzue, zeuen bekatuetan hilko baitzarete» Orduan, esan zioten: «Nor zara Zu?» Jesusek erantzun: «Hasieratik ari natzaizue esaten. Badut zuetaz zer esanik eta zer gaitzetsirik asko. Bidali nauena fidagarria da; eta Nik, hari entzun diodana, horixe bera esaten diot munduari» Haiek ez ziren jabetu Aitaz mintzo zitzaiela. Jesusek, beraz, esan zien: «Gizonaren Semea jasoko duzuenean, orduan jakingo duzue Ni naizela, eta ez dudala neurez ezer egiten; baizik eta Aitak erakutsi didana bakarrik esaten dudala. Ni bidali nauena nirekin dago; ez nau bakarrik utzi, hark atsegin duena egiten baitut beti» Jesusek gauza hauek esan zituenean, askok sinetsi zuen harengan.

Jesusen eta juduen arteko eztabaidak aurrera jarraitzen du haiek egiten dioten galderaren bidez adierazita: Nor zara zu? Jesusek esan die bera ez dela mundu honetako. Hain zuzen ere Jesus Jainkoarengandik dator eta, hala datorrenez, Aitaren agertzaila eta bekatutik eta heriotzatik Salbatzen gaituena da. Lehenengo irakurgaiak irakurri dugunez, sugeak Jainkoak zigor gisa bidaliak izan ziren herriak Jainkoaz egindako marmarrak zirela-eta. Baina bere

Garizumako 5. astea.

San Bizente Ferrer, apaiza.

damua zela bide, Jainkoak Moisesi brontzezko sugea egiteko agintzen dio, begiratu hutsarekin israeldarrak heriotzatik salbatzeko. Jesusek, gurutzean altxatua izanik, salbamera ekarri dio munduari, Irteera liburuko brontzezko sugeak israeldarrei bezala. Pasarte honak, Jesusek Nikodemori jada adierazia ziona aipatzen du berriro (Jn 3, 13-16).

* * *

San Bizente Ferrer, domingotarra (23-01-1350 // 05-04-1419). Izurritearen eta epidemiaren kontrako zaindaritzat hartua da. Hona Bizentek izurritearen kontra egindako otoitza: «Kristo garaile, Kristo errege, Kristo agintari, Kristok gaitz orotatik babesten gaitu. Jesus Nazaretarra, juduen Errege, izan gutaz erruki. Gurutze Santuaren seinaleagatik, eta zure Ama Maria beti Birjinaren eta gure Amaren merezimenduengatik, eta zure martiri eta aitorle Fabian, Sebastian, Nikasio, Anastasia. Martin, Roke Kosme eta Damianen merezimenduengatik: libra gaitzazu Jesu Kristo gure Jainkoa, geure etsaiengandik eta izurrite, gaitz kutsagarri orotatik, eta bat-bateko eta betiko heriotzatik. Jainko Santua, Jainko Indartsua, Santu hilezko eta errukitsua, gure Salbatzailea, izan gutaz erruki. Eta haragitu zen Andre Mariagandik Espiritu Santuaren obraz eta gizon egin zen».

Garizumako 5. astea.

San Ireneo, *gotzaina (eliz gurasoa)*.

Danielen liburutik 3, 14-20.91-92.95: Jainkoak bere aingerua bidali du bere zerbitzariak libratzera. **Sal: Daniel 3:** Aintza eta gorespen zuri gizaldietan.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 8, 31-42.

Aldi hartan, Jesusek esan zien beragan sinetsi zuten juduei: «Nire hitzean irauten baduzue, egiaz nire ikasle izango zarete; ezagutuko duzue egia, eta egiak aske egingo zaituzte» Erantzun zioten: «Gu Abrahamen ondorengoak gara, eta ez gara inoiz inoren esklabo izan. Nola diozu aske izango garela?» Jesusek erantzun zien: «Egi-egiaz diotsuet: Bekatu egiten duena bekatuaren esklabo da. Esklaboa ez da etxean betiko geratzen; semea, bai, betiko geratzen da. Beraz, Semeak askatzen bazaituzte, benetan aske izango zarete. Badakit, bai, Abrahamen ondorengoak zaretela; baina Ni hil nahian zabil-tzate, nire hitza ez baita zuengan sustraitzen. Neure Aitaren ondoan ikusi dudana mintzo naiz Ni; zuek, berriz, zeuen aitagandik ikasi duzuen egiten duzue» Haiek erantzun zioten: «Abraham dugu aita» Jesusek orduan: «Abrahamen seme bazinete, Abrahamek egin zuena egingo zenukete. Zuek, ordea, Ni hil nahian zabiltzate, eta Jainkoari entzundako egia besterik ez dizuet esan. Abrahamek ez zuen horre-lakorik egin. Zuek zeuen aita egiten duena egiten duzue» Erantzun zioten: «Gu ez gara sasikume; aita bakarra dugu, Jainkoa» Jesusek orduan: «Zuen aita Jainkoa balitz, maite izango nindukezue, Ni Jainkoagandik atera bainaiz eta etorri; Ni ez naiz neure kabuz etorria, hark bidalia baizik»

Jesus bizi zen gizartea mailetan zatituta zegoen eta horietatik ir-teea oso zaila zen maila batetik beste batera pasatzeko. Ezarritako koskarik handiena esklaboen eta gizaki askeen artekoa zen. Esklaboek ez dute nork bere erabakiak hartzeko ahalmenik. Jesusek bere entzu-

Garizumako 5. astea.

San Ireneo, *gotzaina* (eliz gurasoa).

leei zera esaten die, bekatuak bihurtzen dituela esklabo. Batzuek agian pentsa dezakete aske izatea ongiaren eta gaizkiaren artean aukeratzea dela, baina ez da hala. Aske izatea, ongia aukeratzea da, izan ere, bekatuaren indarrak egiten ditu gizakiak esklabo eta mendeko. Esklabo eta askeez gainera seme-alabak daude. Seme-alabak dira oinordetza jasotzen dutenak eta horiek jarraitu behar dute gurasoen jokamoldearekin. Abrahamen seme-alaba izateak, Abrahamek bezala jokatzeko esan nahi du, hau da, Jainkoari sinestea bere lurraldetik irteteko agindu zionean (Has 12, 1-4). Baina Jesusen arerioek ez dute sinesten haren hitzik. Horregatik, Jesus, ez direla benetako Abrahamen seme-alaba esaten die. Era berean, Jainkoaren seme-alaba izateak, Jainkoak bezala jokatzeko esan nahi du; pasarte honetan, Jesus eta bere mezua onartzea, Jesus Jainkoagandik etorria baita.

* * *

Jainkoa barkatzaile

Gogoan dut: gotzain egin berri nintzela, 1992an, Fatimako Andre Maria iritsi zen Buenos Airesera, eta meza solemne bat ospatu zen gaixoentzat. Aitorlekura joan nintzen, meza hartan. Eta meza bukatzeaz zela jaiki, Sendotza emateko. Adin handiko emakume bat etorri zitzaidan, apala, oso apala, 80 urte baino gehiago. Begira jarri eta esan nion «Amona» –han horrela deitu ohi diegu adin handikoei–, «amona, aitortu egin nahi al duzu?» Eta «Bai», esan zidan. «Baina zuk ez duzu bekaturik eta!» Eta berak: «Denok gara bekadari». «Baina, Jaunak ez al dizu, ba, barkatzen?» Eta berak: «Jaunak dena barkatuko ez baligu, mundua ez litzateke existituko» (*Frantzisko aita santua*).

La Salleko San Joan Bautista, *apaiza eta fundatzailea* (Salletarrak). Domingo Iturrate dohatsua (*Diman jaio, Cuencan hil gazterik*), *apaiza, trinitarioa*.

Hasiera liburutik 17, 3-9: Herri askoren aita izango zara. Sal 104: Go-goan du etengabe Jaunak bere ituna.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 8, 51-59.

Aldi hartan, Jesusek esan zien juduei: «Egi-egiaz diotsuet: Nire hitza gordetzen duenak ez du inoiz heriotzarik ikusiko» Juduek esan zioten: «Orain bai dakigula deabruaren menpe zaudela. Abraham hil egin zen eta profetak ere bai; eta Zuk diozu: “Nire hitza gordetzen duenak ez du inoiz heriotzarik ikusiko”? Gure aita Abraham baino handiago al zara, bada, Zu? Hura hil egin zen eta profetak ere bai; nor zarelakoan zaude?» Jesusek erantzun zien: «Nire burua Neuk ohoratuko banu, nire ohore horrek ez luke ezer ere balioko; baina Aitak, zeuen Jainkoa omen duzuenak, ohoratzen nau Ni; zuek, orde, ez duzue ezagutzen; Nik, bai, ezagutzen dut, eta ezagutzen ez dudala esango banu, gezurti izango nintzateke zuek bezalaxe; baina ezagutzen dut eta gordetzen ere haren hitza. Zuen aita Abraham pozik zen nire eguna ikusiko zuen itxaropenez; ikusi zuen eta alaitasunez bete zen» Orduan, juduek esan zioten: «Ez dituzu oraindik berrogeita hamar urte, eta Abraham ikusi duzula?» Jesusek erantzun zien: «Egi-egiaz diotsuet: Abraham sortu baino lehenagokoa naiz Ni» Orduan, harriak hartu zituzten hari jaurtitzeko; baina Jesus ezkutatu egin zen eta tenplutik atera.

Jainkoak ituna egin zuen Abrahamekin eta ondorengoak eta lurraldea agindu zizkion. Joanen ebanjelioan, berriro ere Jesusen eta judu fari-seuen arteko eztabaidaren galdera ateratzen da: Nor zara zu? Gaur egun, zuk nortzat duzu zeure burua? moduan ere egin daitekeena. Jesusengan Abrahami egindako agintzariak erabat gairidituta betetzen dira. Izan ere, Abrahamen ondorengoak, fedearen bidez Jesusen hitza onartzen duten guztiak dira eta agindutako lurraldea ez da jadanik Kanaango lurraldea, Jainkoaren zeruko erreinua baizik. Eta hori gertagarria da, Jesusen hitza gordetzen duena ez baita betirako hilko. Jesusek hori gertagarri egiten du, bera, Abraham baino lehenagokoa delako, eta beraz, Abraham baino handiagoa. Jesus, “Ni banaiz” esatean, Moisesi sutan zegoen sasiaen Jainkoak agertuarekin identifikatzen da.

Garizumako 5. astea.
San Dionisio, *gotzaina*.

Jeremias profetaren liburutik 20, 10-13: Neurekin dut Jauna, gudari indartsu. **Sal 17:** Neure larrialdian dei egin nion Jaunari, eta entzun zuen nire oihua.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 10, 31-42.

Aldi hartan, juduek berriro harriak hartu zituzten Jesusi harrika egiteko. Jesusek esan zien: «Egintza onik asko egin dut zuen aurrean Aitaren izenean; horietako zeinengatik egin nahi didazue harrika?» Erantzun zioten: «Ez zaitugu egintza onak egiteagatik harrikatu nahi, birao egiteagatik baizik; gizaki izanik, zeure burua Jainko egiten duzulako» Jesusek erantzun zien: «Ez al dago idatzirik zuen Liburu Santuan: “Nik esan dut: jainko zarete”? Beraz, Jainkoak “jainko” esaten die bere hitza zuzendu zienei, eta Liburu Santuak esana ukaezina da. Nola diozue, bada, Nik, Aitak sagaratu eta mundura bidali nauen honenek, birao egiten dudala, Jainkoaren Seme naizela esateagatik? Nire Aitaren egintzak egiten ez baditut, ez sinetsi niri; baina egiten baldin baditut, niri sinesten ez badidazue ere, sinetsi egintzei. Horrela, behin betiko jakingo duzue Aita nigan dagoela eta Ni Aitagan» Berriz ere atxilotu egin nahi izan zuten, baina ihes egin zien eskuetatik. Berriro Jordanez beste aldera joan zen Jesus, garai batean Joan bataiatzen ari izan zen lekura. Han gelditu zen aldi batez, eta jende asko joaten zitzaion. Hau zioten: «Joanek ez zuen ezaugarririk batere egin, baina hark honetaz esan zuen guztia egia zen» Eta han askok sinetsi zuen Jesusengan.

Jeremias igarleak iragartzen du Jainkoak Babiloniako errege Nabukodonosor II.aren bidez zigortuko duela bere herria. Mezu horrek ez zion graziarik egin bere garaikide askori eta Jeremias paretik kentzen saiatu ziren, lortu ez bazuten ere. Jeremias Jesusen irudi da. Jesusek ere Jainkoaren mezua dakar baina garaiko herriko agintariek ez zuten onartu. Horregatik akusatu zuten biraoak esateaz eta biraoak esateaga-

Garizumako 5. astea.
San Dionisio, *gotzaina*).

tik kondenatu zuten. Jesusek bere bizitzan zehar, Jainkoarekin lotzen zuen harreman berezia eta kutuna agertu zuen. Piztu zenean, Jesusengan jainkotasuna bere osotasunean agertzen zela antzeman zuten ikasleek: Aita berarengan zegoen eta bera Aitarengan. Joanen ebanjelioak, Aitaren agertzaile moduan aurkezten du Jesus. Ebanjelariak pasarte honetan zehaztu egiten du Jesusen jainkotasuna: “gizaki izanik, Jainko egiten duzu zeure burua”.

* * *

Garizumako biziera

«Monjearen bizierak beti Garizuma izan behar balu ere, gutxi baitira kemen hori dutenak, dei egin nahi diegu guztiei, Garizumako egun hauetan bizi daitezen garbitasun osoan eta, guztiek batera, ordaindu ditzaten egun hauetan beste aldietako zabarkeria guztiak. Hau nola egin? Bide oker guztiak utzirik, otoitz eginez malkoekin, irakurritz, eta bihotzeko damuan eta barau egiten saiatuz.

Beraz, gehitu diezaiogun egun hauetan zerbait eskuarki egin ohi dugun zerbitzu-lanari: otoitz bereziak eginez, jan-edana neurtuz; norberak, ezarri zaion neurriaz gainera, ezarri diezaiola bere gogoz zerbait Jainkoari “Espiritu Santuaren pozarekin”, hau da, kendu diezaiola gorputzari jan-edanetik, lotatik eta jolasetik, eta jar dadila Pazko Santuari begira, arimako itxaropenaren pozez» (*San Benito, Araudia, 49. kapitulua*).

Garizumako 5. astea.
San Maximo, *aitorlea*.

Ezekiel profetaren liburutik 37, 21-28: Herri bakar bihurtuko ditut. Sal:
Jeremias 31: Zainduko gaitu Jaunak, artzainak artaldea bezala.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 11, 45-57.

Aldi hartan, Maria ikustera joandako judu askok, Jesusek Lazaro-ekin egina ikustean, harengan sinetsi zuen. Haietako batzuek, ordea, fariseuengana joan eta Jesusek egin zuena kontatu zieten. Orduan, apaizburuek eta fariseuek Batzarra bildu zuten, eta esan: «Zer egin? Gizon hau ezaugarri asko egiten ari da. Horrela jarraitzen uzten badiogu, denek sinetsiko dute honengan, etorriko dira erromatarrak eta suntsitu egingo dizkigute bai tenplua eta bai herria» Batzarkideetako batek, urte hartan apaiz nagusi zen Kaifasek, esan zien: «Zuek ez dakizue ezer. Ez al zarete konturatzen hobe duzuela gizon bat herriagatik hiltzea, herri osoa galtzea baino?» Kaifasek ez zuen hori bere kabuz esan; baizik eta, urte hartan apaiz nagusi zenez, profeta bezala hitz egin zuen, Jesus herriaren alde hilko zela adieraztean; eta herriaren alde ez ezik, baita sakabanaturik zeuden Jainkoaren seme-alabak elkartzeko ere. Eta egun hartan, Jesus hiltzea erabaki zuten. Horregatik, Jesus ez zen agerian ibiltzen juduen artean. Basamortu ondoko bazter batera alde egin zuen, Efraim izeneko herrira, eta han egon zen ikasleekin. Juduen Pazkoa gainean zen, eta herrialdeko jende asko Jerusalemera igo zen Pazkoa baino lehen, garbikuntzak egiteko. Jerusalemera etorriak Jesusen bila zebiltzan eta, tenpluan topo egitean, galdetzen zioten elkarri: «Zer deritzozue? Ez ote da jaietara etorriko?» Apaizburuek eta fariseuek agindua zuten, baldin inork Jesus non zen jakiten bazuen, sala ziezaiela, atxilotu ahal izateko.

Baziren jada mende pare bat igarleak Israeldik desagertuak zirela. Juduek uste zuten, igarleak desagertuz gero, apaiz nagusia zela herriari Jainkoaren izenean hitz egin zekiokiena eta, beraz, halako neu-

Garizumako 5. astea.
San Maximo, *aitorlea*).

rrri bateko igarle-dohain bat aitortua zitzaion. Pasarte honetan, Kaifas apaiz nagusiak, igarle moduan hitz egiten du Jesus nazioarengatik hilko zela aldarrikatzean eta ez nazioarengatik soilik, Jainkoaren seme-alaba guztiak biltzeko ere bai. Horrela, bere sakrifizioaren edo eskaintzaren zentzua azaltzen du. Jesusek, bere pazko-misterioaren bidez, berarengan sinetsi duten nazio guztietako gizakiz osatutako herria sortzen du. Hori da Jainkoaren herri berria eta horrengan betetzen da gaur lehenengo irakurgaian Ezekiel igarleak eskaintzen digun iragarpena.

* * *

«Agindu dizuedan hau guztia egingo duzuenean...» (Lk 17,10)

Ez zaitezte nekatu gizadiaren arazo handien kausaren bila. Arazo horiek askatzeko, aski duzue zeuen esku duzuen egitea, zuen premia dutenei zeuen laguntza ematea. Batzuek esaten didate, besteei karitatea eskainiz, Estatuak askatzen ditugula premian direnekiko eta pobreekiko duten erantzukizunetik.

Horrek ez dit buruhausterik sortzen, zeren, gehienetan, Estatuak ez baitute maitasunik eskaintzen. Soil-soilik egin dezakedan guztia egiten dut; gainerakoa ez da nire egitekoa.

Jainkoa hain ona izan da gurekin! Maitasunez lan egitea, harengana hurbiltzeko modua da beti. Kontuan har ezazue, zer egin zuen Kristok lurreko bere bizitzan! «On eginez bizi izan zen» (Eginak 10,38).

Neure ahizpei gogorarazten diet, Kristok jendaurreko bizitzako bere hiru urteak gaixoak, lepradunak, haurrak eta beste sendatzen eman zituela. Horixe da guk egiten duguna, geure egintzak direla medio ebanjelioa hots eginez (*Kalkutako Teresa santua*).

Erramu.

San Ezekiel, *profeta*San Makario, *gotzaina*.

Isaias profetaren liburutik 50, 4-7.

Jainko Jaunak hitz egiteko trebatu nau, bihotz-eroriei adore-hitza emateko. Goizero dit belarria ernearazten, ikasle onak bezala entzun dezadan. Jainko Jaunak belarria ireki dit eta nik ez diot aurka egin, ez atzerajo. Bizkarra eskaini nien jotzen nindutenei, masailak, bizarretik tiraka ari zitzaizkidanei. Ez nien aurpegia saihestu irainei eta listuei. Jauna dut laguntzaile; horregatik, ez naiz kikildu; horregatik gogortu dut aurpegia, harkaitza bezala, bai baitakit ez naizela lotsagarri gertatuko.

Sal 21: Ene Jainko, ene Jainko, zergatik utzi nauzu eskutik?

San Paulok Filipoarrei 2, 6-11.

Kristo Jesusek, Jainkoaren izaera bereko izanik, ez zion gogor eutsi Jainkozko bere mailari; bestela baizik, zegokion aintza utzi eta esklabo-izaera hartu zuen, gizakien antzeko eginez. Eta gizaki bezala agertuz, apaldu egin zuen bere burua, menpeko eginez heriotzaraino, gurutzean hiltzeraino. Horregatik, denen gainetik goratu zuen Jainkoak eta izen guztietan bikainena eman zion, Jesusen izenaren omenez denen belaunak makur daitezen, zeruan, lurlean eta lurpean, eta mihi guztiek aitor dezaten Jesu Kristo dela Jauna, Jainko Aitaren aintzarako.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 22, 14-23, 56.

Banuen gogoa, sufritu aurretik pazko-afari hau zuekin egiteko.

K Ordua etorri zenean, Jesus mahaian jarri zen apostoluekin eta esan zien:

† «Banuen gogoa, sufritu aurretik pazko-afari hau zuekin egiteko. Hara zer diotsuedan: ez dut gehiago Pazkoa ospatuko, hau Jainkoaren erreinuan bere betera iritsi arte».

Erramu.

San Ezekiel, *profeta*
San Makario, *gotzaina*.

K Eta edalontzi bat hartu, esker onezko otoitza egin eta esan zuen:
 † «Hartzazue eta banatu zeuen artean. Hara zer diotsuedan: ez dut gaurdanik gehiago ardo honetatik edango, Jainkoaren erreinua iritsi arte»

Egizue hau nire oroigarri.

K Gero, ogia hartu eta, esker onezko otoitza eginez, zatitu eta eman zien, esanez:

† «Hau nire Gorputza da, zuentzat emango dena. Egizue hau nire oroigarri».

K Afal ondoan gauza bera egin zuen edalontziarekin, esanez:

† «Edalontzi hau itun berria da, zuentzat isuriko den nire Odolaz ezarria.

Dohakabea Gizonaren Semea salduko duena!

K Baina begira, nirekin mahaian dago salduko nauena. Gizonaren Semea badoa, erabakia dagoen bezala; baina dohakabea salduko duena!»

K Ikasleak beren artean galdezka hasi ziren, nor izan ote zitekeen hori egingo zuena.

Ni zerbitzari bezala nago zuen artean.

K Eztabaida sortu zen ikasleen artean, zein ote zen handiena beren artean. Jesusek esan zien:

† «Herrietako erregeek menpean hartzen dituzte beren herriak, eta agintedunek “Ongile” deitzea nahi izaten dute. Zuek ez jokatu horrela; zuen artean nagusiena izan bedi gazteenaren pareko, eta agintaria zerbitzariaren pareko. Izan ere, zein ote da handiago, mahaian jarrita dagoena ala zerbitzatzen ari dena? Ez ote da mahaian dagoena? Ba, Ni zerbitzari bezala nago zuen artean. Zuek nirekin iraun duzue nire

Erramu.

San Ezekiel, *profeta*

San Makario, *gotzaina*.

probaldietan. Eta Nik erreinua ematen dizuet, Aitak niri eman zidan bezala; nire mahaian jango eta edango duzue nire erreinuan, eta tro-nuetan eseriko zarete, Israel herriko hamabi leinuak epaitzeko»

Zuk, nigana bihurtzean, sendo itzazu zeure senideak.

K Eta esan zuen gainera:

† «Simon, Simon! Satanasek beretzat nahi zaituzte, garia gal-bahean bezala zuek astintzeko; baina Nik otoitz egin dut zure alde, zure fedea itzal ez dadin. Eta zuk, nigana bihurtzean, sendo itzazu zeure senideak».

K Pedrok esan zion:

S «Jauna, prest nago zurekin baita kartzelara eta heriotzara ere joateko».

K Jesusek erantzun zion:

† «Hara zer diotsudan, Pedro: gaur oilarrak jotzerako, hiru aldiz ukatuko duzu Ni ezagutzen nauzula»

Nigan bete beharrekoa da idatzirik dagoena.

K Ondoren, guztiei esan zien:

† «Falta izan al zenuten ezer, poltsarik eta zakutorik eta oinetako-rik gabe bidali zintuztedanean?»

K Haiek erantzun:

S «Ezer ere ez».

K Jesusek berriro:

† «Orain, ordea, poltsa duenak har dezala eta gauza bera zakutoa duenak; eta ezpatarik ez duenak sal dezala soingainekoa eta erosi ez-pata. Zeren egiaz diotsuet, Nigan bete beharrekoa dela Liburu Santuan idatzirik dagoen hau: “Gaizkileen kidekotzat jo zuten”. Izan ere, ni-reak laster egingo du».

K Haiek esan zioten:

Erramu.

San Ezekiel, *profeta*
San Makario, *gotzaina*.**S** «Jauna, baditugu hemen bi ezpata».**K** Hark erantzun:

† «Nahikoa da!»

*Larriak harturik, are eta lehiatsuago egiten zuen otoitz.***K** Atera zen Jesus eta, ohi zuen bezala, Oliamendira joan zen; ikasleek ere jarraitu zioten.

Hara iristean, Jesusek esan zien:

† «Egizue otoitz tentaldian ez erortzeko».

K Eta haiengandik harrikada bat bide aldendurik, belauniko hone-la egin zuen otoitz:

† «Aita, nahi baduzu, urrun ezazu nigandik edari mingots hau; baina ez bedi egin nire nahia, zurea baizik».

K Hontan, aingeru bat agertu zitzaion zerutik, adore emanetz. Eta, larriak harturik, are eta lehiatsuago egiten zuen otoitz. Izerdia tanta-ka zerion lurrera, odola bezain lodi. Otoitzetik zutiturik, ikasleengana joan zen; nahigabearen nahigabez, lo aurkitu zituen, eta esan zien:

† «Nolatan zaudete lo? Jaiki eta egin otoitz, tentaldian ez erortzeko»

*Judas, musu batekin saltzen al duzu Gizonaren Semea?***K** Oraindik hizketan ari zela, gizatalde bat agertu zen; Hamabietako bat, Judas zeritzana, zetorren haien buru, eta Jesusengana hurbildu zen musu ematera. Jesusek esan zion:

† «Judas, musu batekin saltzen al duzu Gizonaren Semea?»

K Gertatzera zihoana ikusirik, Jesusen inguruan zeudenek esan zioten:**S** «Jauna, erasoko al diegu ezpataz?»**K** Eta haietako batek apaiz nagusiaren morroia jo eta eskuineko belarria moztu zion. Baina Jesusek esan zuen:

Erramu.

San Ezekiel, *profeta*San Makario, *gotzaina*.

† «Utzi! Nahikoa da!»

K Eta, belarria ukituz, sendatu egin zuen. Orduan, beraren aurka etorriak ziren apaizburu, tenpluko guardia-buru eta herriko zaharrei esan zien:

† «Lapur baten bila bezalaxe etorri zarete, ezpata eta makilekin. Egunero zuekin nintzen tenpluan, eta ez zenidaten eskurik erantsi; baina oraintxe da zuen ordua, ilunpearen nagusialdia»

Kanpora irtenik, negarrari eman zion Pedrok saminki.

K Jesus preso hartu eta apaiz nagusiaren etxera eraman zuten. Pedrok urrutitik jarraitu zion. Batzuk patio erdian sua piztu eta inguruan eserita zeuden; Pedro ere haien artean eseri zen. Neskame batek, Pedrok sutondoan eserita ikustean, begira-begira jarri eta esan zion:

S «Hau ere Jesusekin ibili ohi zen».

K Baina hark ukatu egin zuen:

S «Emakume, nik ez dut ezagutzen hori!»

K Handik berehala, beste batek ikusi eta esan zion:

S «Zu ere horietakoa zara».

K Eta Pedrok:

S «Ez, gizona! Ni ez!»

K Handik ordubetera edo, beste batek gogor egiten zuen:

S «Bai, hau ere Jesusekin ibili ohi zen, galilearra da eta»

K Pedrok erantzun zuen:

S «Ez dakit zertaz ari zaren, gizona!»

K Eta une berean, oraindik hizketan ari zela, oilarrak jo zuen. Itzuli zen Jauna eta Pedrori begiratu zion. Gogoratu zitzaion Pedrori Jaunak esandakoa: «Gaur oilarrak jo baino lehen, hiru aldiz ukatuko nautzu», eta, kanpora irtenik, negarrari eman zion saminki.

Erramu.

San Ezekiel, *profeta*
San Makario, *gotzaina*.*Asma ezak, profeta: zeinek jo hau?*

K Jesus preso zeukatenek burlaka eta joka zerabilten. Begiak es-talirik, galdetzen zioten:

S «Asma ezak, profeta: zeinek jo hau?»

K Eta beste hitz iraingarri asko esaten zioten.

Batzar Nagusira eraman zuten.

K Eguna argitu zuenean, herriko Zaharren Kontseilua, apaizbu-ruak eta lege-maisuak bildu ziren, eta Jesus Batzar Nagusira eraman zuten. Hau esan zioten:

S «Mesias baldin bazara, esaguzu».

K Jesusek erantzun:

† «Esaten badizuet, ez didazue sinetsiko eta, galdetzen badizuet, ez didazue erantzungo. Baina hemendik aurrera, Gizonaren Semea Jainko ahalguztidunaren eskuinean eseria egongo da».

K Orduan, denek esan zuten:

S «Beraz, Jainkoaren Semea zara Zu?»

K Hark erantzun zien:

† «Zeuek diozue, Ni naiz».

K Haiek orduan:

S «Ba al dugu testigantza beharrik? Geuk entzun dugu beraren ahotik».

K Jaiki ziren denak eta Pilatogana eraman zuten Jesus.

Nik ez diot errurik aurkitzen gizon honi.

K Han Jesus salatzen hasi ziren, esanez:

S «Gure herria nahaspilatzen aurkitu dugu hau; enperadoreari zer-gak ordaintzea galarazten du eta bera Mesias, erregea, dela esaten».

K Pilatok galdetu zion:

S «Juduen erregea al zara Zu?»

Erramu.

San Ezekiel, *profeta*

San Makario, *gotzaina*.

K Jesusek erantzun zion:

† «Zeuk diozu».

K Pilatok apaizburuei eta jende-taldeari esan zien:

S «Nik ez diot errurik aurkitzen gizon honi».

K Baina haiek, behin eta berriro:

S «Judea guztian zehar herria asaldatzen ari da bere irakatsiekin, Galileatik hasi eta honaino».

K Hori entzutean, gizon hura galilearra zen galdetu zuen Pilatok. Eta, Herodesen menpekoea zela jakin zuenean, harengana bidali zuen, Jerusalemen baitzen egun haietan.

Herodesek, bere gudariekin batean, mespretxuz erabili zuen Jesus.

K Biziki poztu zen Herodes Jesus ikustean, aspaldian baitzuen hura ikusteko gogoia, hartaz entzuna zuenagatik; mirariren bat egiten ikusiko zuela ere espero zuen. Herodesek galdera asko egin zion, baina Jesusek ez zion hitzik ere erantzun. Bitartean, han ari ziren apaizburuak eta lege-maisuak salatu eta salatu. Herodesek, bere gudariekin batean, Jesus mespretxuz eta isekaz erabili ondoren, soineko distiratsu bat jantzi eta Pilatogana bidali zuen berriro. Egun hartan adiskidetu egin ziren Pilato eta Herodes, lehen etsai baitziren.

Pilatok haien esku utzi zuen Jesus.

Pilatok apaizburuak, agintariak eta herria berriro bildu eta esan zien:

S «Gizon hau herriaren nahasle bezala ekarri didazue; baina galderak egin dizkiot zuen aurrean eta ez diot aurkitu zuek egozten diozuen errurik bat ere; ezta Herodesek ere, gugana bidali baitu oster. Honek ez du heriotza merezi duenik ezer egin. Beraz, zigorraldi bat eman eta askatu egingo dut».

K Baina guztiek aho batez deiadarka esan zioten:

Erramu.

San Ezekiel, *profeta*
San Makario, *gotzaina*.

S «Ken hori eta aska iezaguzu Barrabas».

K Hirian izandako matxinada eta giza hilketa batengatik espetxean sartua zuten Barrabas hori. Jesus askatu nahian, Pilato berriro mintzatu zitzaien. Baina haiek deiadarka jarraitu zuten:

S «Gurutzer hori! Josi gurutzean!»

K Pilatok hirugarren aldiz esan zien:

S «Zer oker egin du, bada, honek? Nik ez dut hau kondenatzeko arrazoirik aurkitzen. Beraz, zigorraldi bat eman eta askatu egingo dut».

K Baina haiek deiadar eta deiadar ari ziren gurutzera zezala eskatuz, eta gero eta handiagoak ziren deiadarrak.

Orduan, Pilatok haien eskabideari men egitea erabaki zuen, eta haiek eskatzen zutena, matxinada eta hilketagatik espetxean zegoena, askatu eta haien esku utzi zuen Jesus.

Jerusalemgoko emakumeok, ez egin negarrik nigatik.

K Jesus gurutziltzatzeraz zaramatela, sorotik zetorren bat, Simon Zirenekoa, hartu zuten eta gurutzea leporatu zioten, Jesusen atzetik eramanez. Herriko jende-talde handia zihoan Jesusen ondoren, baita emakume asko ere, bularjoka eta harengatik aieneka. Itzuli zenean Jesus haiengana eta esan zien:

†.«Jerusalemgoko emakumeok, ez egin negarrik nigatik; egizue negar zeuengatik eta zeuen seme-alabengatik. Hara, badatoz honako hau esango den egunak: “Zorionekoak agorrak, haurrik sortu ez duten sabelak eta hazi ez duten bularrak!” Orduan, honela hasiko dira mendiei esaten: “Error zaitezte gure gainera”, eta muinoei: “Ezkuta gaitzazue”. Izan ere, egur hezeari hau egiten badiote, zer ez ote diote egingo iharri?»

K Jesusekin batera, bi gaizkile ere eramanez zituzten hiltzeraz.

Erramu.

San Ezekiel, *profeta*San Makario, *gotzaina*.*Aita, barka iezaeizu, ez dakite-eta zer ari diren.*

K «Buru-hezur» zeritzan lekura iritsi zirenean, han gurutziltzatu zuten Jesus, baita bi gaizkileak ere, bata Jesusen eskuinean eta bestea ezkerrean. Jesusek honela zioen:

† «Aita, barka iezaeizu, ez baitakite zer ari diren».

K Gudariek Jesusen jantziak banatu zituzten, zotz eginenez.

Hau juduen erregea da.

K Herria begira zegoen. Agintariak, berriz, burlaka ari zitzaizkion, esanez:

S «Besteak salbatu dizkik; salba dezala bere burua, Jainkoaren Mesias, Aukeratua, baldin bada».

K Gudariek ere iseka egiten zioten; hurbildurik, ozpina eskaintzen zioten, esanez:

S «Juduen erregea baldin bahaiz, salba ezak heure burua!»

K Gainean idazkun hau zuen: «HAU JUDUEN ERREGEA DA»

Gaur nirekin izango zara paradisuan.

Gurutzetik zintzilik zeuden gaizkileetako bat Jesusi irainka ari zitzaien:

S «Hi ez al haiz, ba, Mesias? Salba ezak heure burua eta salba gaitzak gu ere!»

K Baina besteak haserre egin zion, esanez:

S «Ez al diok beldurrik Jainkoari, zigorra jasaten hagoela ere? Gurea legezkoa duk, geure eginengatik merezia baitiagu; baina honek ez dik inolako okerririk egin».

K Gero, esan zuen:

S «Jesus, oroït zaitez nitaz, zeure erreinura iristean».

K Jesusek erantzun zion:

† «Benetan diotsut: gaur nirekin izango zara paradisuan»

Erramu.

San Ezekiel, *profeta*
San Makario, *gotzaina*.*Aita, zure eskuetan uzten dut neure espiritua!*

K Eguerdi aldea zen, eta ilundu egin zuen lurbira osoan hirurak arte. Eguzkia ezkutatu zen eta santutegiko oihala erdiz erdi urratu zen. Jesusek deiadar handiz esan zuen:

† «Aita, zure eskuetan uzten dut neure espiritua!»

K Eta hau esanik, azken arnasa eman zuen.

Hemen, belauniko jarri eta egonalditxo bat egingo da.

Erromatar ehuntariak, gertatua ikusirik, Jainkoa goretsi zuen, esanez:

S «Benetan zintzoa zen gizon hau!»

K Ikuskizunera joandako jende guztia, gertatua ikusirik, bular joka itzuli zen hirira. Han zeuden Jesusen ezagun guztiak, baita Galileatik jarraitu zioten emakumeak ere, urrutitik dena ikusten.

Harkaitzean zulaturiko hilobian ipini zuen Josek Jesusen gorpua.

Orduan, Zaharren Kontseiluko kide bat etorri zen, Jose zeritzana, gizon on eta zintzoa; honek ez zituen ontzat eman Batzar Nagusiaren erabakiak eta jokabidea. Judeako Arimatea herrikoa zen, eta Jainkoaren erreinua noiz iritsiko zain zegoen. Josek, beraz, Pilatogana aurkeztu eta Jesusen gorpua eskatu zion. Jesus gurutzetik eraitsirik, izara batean bildu eta harkaitzean zulaturiko eta lehen inor ehortzi gabeko hilobian ipini zuen. Pazko-jairako prestaketa-eguna zen, eta larunbata hastera zihoan. Jesusekin Galileatik etorritako emakumeek Joseri jarraitu zioten eta hilobia ikusi zuten, baita Jesusen gorpua nola jartzen zuten ere. Gero, itzuli eta usain gozoko ukenduak eta mirra prestatu zituzten. Larunbatean atsedean hartu zuten, agindua zegoen bezala.

Erramu.

San Ezekiel, *profeta*San Makario, *gotzaina*.

Erramu eguneko elizbiran Jesusek Jerusalemen egin zuen garaile-sarrera ospatzen da. Mezatan Jaunaren nekaldia irakurtzen da. Lehen begiradan kontraesana dirudi liturgiak Jesusen garaipena eta heriotza egun berean ospatzeak. Baina hori horrela azaltzen da, Jesusek bere bizia, Aitari leial izateagatik eta gizaki guztionganako maitasunagatik eman zuelako. Eta garaitzea zer den ere galde dezakegu. Agian pentsatzen dugu, garaitzea beti irabaztea dela: dirua irabaztea, sona eta fama hartzea, izen ona irabaztea edota boterea eskuratzea. Jesusek eta bere jarraitzaileek uste dute, garaitzea, bizia Jainkoarekiko leial izanez eta hari obedituz eta senide diren gizaki guztien zerbitzuan ematea dela. Lukasen ebanjelioan, Jesusek barkazioa eskatzen dio Aitari bera gurutziltzatu dutenentzat ere. Baina ez soilik haiengatik, baita gizateria osoarengatik ere, izan ere, gizateriaren bekatuek eraman dute Jesus gurutzera. Ebanjelio honetan Jesusek, lapur onari paradisua agintzen dio. Bi lapurretako bati soilik eskaintzen dio hori. Biak ziren delituak eginak eta horregatik zeuden kondenatuak. Jesus, gizaki guztiak salbatzeko hil da, beren delituak eta bekatuak edozein izanik ere. Baina salbamen hori eraginkorra izan dadin, behar-beharrezkoa da Jesus bera pertsona moduan onartuz jasotzea. Hori egin zuen lapur onak eta horregatik jaso zuen Jaunaren hitz salbatzailea.

Txakurrik gabe etorri zen,
zaratarik eta soldatapekorik gabe,
mertzenariorik eta bitartekorik gabe,
makilarik gabe...
Bakarrik etorri zen errukibera,
maitasuna zuela hornigai.
(*San Ambrosio*).

Aste Santua.

San Estanislao, *gotzaina eta martiria*.

Isaias profetaren liburutik 42, 1-7: Ez du oihu egingo, ez du kaleetan entzunaraziko bere mintzoa. **Sal 26:** Jauna dut argi eta salbamen.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 12, 1-11.

Pazkoa baino sei egun lehenago, Jesus Betaniara joan zen; han bizi zen Lazaro, Jesusek hilen artetik piztu zuena. Afaria eskaini zioten; Marta zerbitzatzen ari zen, eta Lazaro Jesusekin mahaian zeudenetarikoa bat zen. Mariak, nardo jatorrezko kilo erdi bat lurrin-usain gozoduna, balio handikoa, harturik, oinak igurtzi zizkion Jesusi, eta bere ile-adatsez xukatu. Etxea lurrin-usainez bete zen. Judas Iskariotek, salduko zuen ikasleak, esan zuen: «Zergatik ez da saldu ukendu hori hirurehun denarioan, eta dirua behartsuei eman?» (Hori esan zuen, ez behartsuak axola zitzaizkiolako, lapurra zelako baizik, eta, diru-poltsa berak zuenez, hara botatzen zutenetik ostu egiten zuelako.) Jesusek esan zion: «Utziozu bakean; nire hilobiratze-egunerako egin du hori. Izan ere, behartsuak beti dituzue zeuen artean; baina Ni ez nauzue betiko izango» Juduetariko asko, Jesus Betanian zegoela jakinik, hara joan zen, Jesusengatik ez ezik, baita hilen artetik piztu zuen Lazaro ikusteagatik ere. Apaizburuek, orduan, Lazaro ere hiltzea erabaki zuten, hura zela-eta herritar askok haiengandik alde egiten baitzuen eta Jesusengan sinesten.

Aste honetan zehar, liturgiak Jesusen heriotzaz eta gertakariaren inguruan gertatu ziren gauzez gogoeta egitera gonbidatzen gaitu. In-guruabar horietako bat Betaniako igurtzia da. Lau pertsonaia-multzo ageri dira ebanjelio honetan. Alde batetik lagunak, beren maitasuna agertzen diotenak harrera ona eginez eta afaria eskainiz. Horien artean Maria nabarmentzen da eta ezusteko keinu bat egiten du Jesusi dion maitasun neurrigabea azalduz. Oinak lurrin gozo garesti batekin igurztzen dizkio; lurrin horren balioa gutxi gorabehera langile baten urtebeteko soldatarena da. Maitatzen dugunean dena iruditzen zaigu gutxiegi

Aste Santua.

San Estanislao, gotzaina eta martiria.

maite dugun pertsonarentzat. Beste pertsonaia bat Judas da, hemen ebanjelariak berekoi moduan azaldua eta bere berekoikeriak eramango du Jesus entregatzera eta horregatik dirua kobratzera. Begiluze kuxkuxeroak ere azaltzen dira, Lazaro ikustera joanak eta berri bitxiak eta denbora-pasak bilatzen dituztenak; horiek azaleko bizitza irudikatzen dute. Azkenik, apaizburuak daude bertan, Jesus hiltzea jada erabakia dutenak (Jn 11, 53) eta orain Lazaro ere paretik kentzeko erabakia hartzen dutenak, hark Jesusek heriotzatik salbatutako kristau guztiak ordezkatzeko baititu.

* * *

Senekak Neron ikasleari esaten zion: «Zu ezin urrunduzara duzun zoritik, zeure altueratik; bere zaitu zu goi-altuera horrek, eta noranahi zoazela, hara doa bera ere bere ospe eta guzti. Zure goi-goiko zori horrek duen zorra da zu ezin izan ahal izatea garrantzi gutxiagoko (“est haec summae magnitudinis servitus non posse fieri minorem”); hain zuzen, premia haxe duzu komunean jainkoekin, jainkoekin batean. Zeren haiek ere loturik baitauzka zeruak, eta haiei ere ez dagokie beherago jaistea, zuri ere ez dagokizun bezala, arriskuan erori gabe. Zu “iltzaturik” zaude zeure goi-postuan» (*SENECA, De clementia, III, 6, 2 s. Aipatua GERD THEISSENe, El movimiento de Jesús. Historia social de una revolución de valores, Salamanca, Sígueme, 2005, 310.*)

Konpara ezazu San Pauloren estuarekin: «Kristo Jesusek, jainkozko izaerako izanik, ez zion gogor eutsi nahi izan jainkozko bere mailari; bestela baizik, hustu egin zen bere handi izateaz eta esklabo-izaera hartu zuen, gizakien antzeko eginez» (Flp 2,6-11).

Aste Santua.

San Zenon, gotzaina.

Isaias profetaren liburutik 49, 1-6: Nazioen argitzat ezarriko zaitut, nire salbamena lurraren azken mugaraino irits dadin. **Sal 70:** Nire ahoak iragarriko du, Jauna, zure salbamena.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 13, 21-33.36-38.

Aldi hartan, ikasleekin mahaian eseria zegoela, larritu egin zitzaion Jesusi barrua, eta argi adierazi zien ikasleei: «Egi-egiaz dio-tsuet: Zuetako batek salduko nau» Ikasleak elkarri begira jarri ziren, zeinez ari zen asmatu ezinik. Ikasleetako bat, Jesusek hain maite zuela, haren ondo-ondoan zegoen mahaian. Simon Pedrok keinu egin zion, zeinez ari zen galdetzeko adieraziz. Hark, burua Jesusen bular ganean jarriz, galdetu zion: «Zein da, Jauna?» Jesusek erantzun zion: «Ogi-puska busti hau emango diodana, huraxe da» Eta ogi-puska bustiz, Judasi, Simon Iskarioteraren semeari, eman zion. Eta ogi-puskarekin batera Satanas sartu zitzaion barrura. Orduan, Jesusek esan zion: «Egin behar duzuna egizu berehala» Mahaikideetako inork ez zuen ulertu zergatik esan zion hori. Judasek diru-poltsaren ardura zuenez, zenbaitek uste izan zuen jairako behar zena erosteko edota behartsuei zerbait emateko esan ziola. Judas ogi-puska hartu eta berehala ateratu zen. Gaua zen. Atera zenean, esan zien Jesusek: «Oraintxe agertuko da Gizonaren Semearen aintza, eta haren bidez Jainkoarena. Jainkoaren aintza haren bidez agertzen bada, Jainkoak ere bere aintzaz betekiko du hura, eta berehala gainera. Semetxook, oraintxe ez nago luzarorako zuekin. Nire bila ibiliko zarete, baina juduei esan niena bera esaten dizuet zuei ere: “Ni noan tokira, zuek ezin zarete joan”» Simon Pedrok galdetu zion: «Jauna, nora zoaz?» Jesusek erantzun: «Ni noan lekura zuk ezin didazu jarraitu orain niri; geroago bai, jarraituko didazu» Pedrok esan zion: «Zergatik ezin dizut jarraitu orain? Neure bizia emango dut zuek» Jesusek erantzun zion: «Zeure bizia emango dizula nikitik? Egi-egiaz esaten dizut: Oilarrak jo baino lehen, hiru aldiz ukatuko nauzu»

Aste Santua.

San Zenon, gotzaina.

Jesusek bakarrik egin zion aurre heriotzari. Jesusen bakardadea nabarmen gelditzen da pasarte honetan lagunek egindako saldukeria-rengatik eta abandonuarengatik. Judasek, hamabietako batek, saldu egin zuen. Pedrok, Filipo Zesarean Mesias zela aitortu zionak, bere bizia Jesusengatik emango zukeela aldarrikatu arren, apur bat geroago, apaiz nagusiaren etxeko atezainak egindako galdera dela-eta, Jesus ukatu egiten du. Guk ere geure bizitzako gertakari askori bakar-bakarrik egin behar izaten diegu aurre, abandonatzen ez gaituzten familiakoak eta lagunak izan arren. Gure bizitzako erabakirik garrantzitsuenak bakarrik hartu behar izaten ditugu, eta, zalantzarik gabe, gaixotasunei eta heriotzari, bakarrik egin behar izaten diegu aurre. Alabaina, inoiz ez gara egongo bakar-bakarrik, Jainkoa beti baitago gurekin, lehenengo irakurgaian Jaunaren Zerbitzariaren kantuan irakur dezakegunez: “Neure Jainkoa dut indar”.

* * *

OSTEGUN SANTUKO ZORIONTASUNA.

Zorionekoak Maitasuna dutenak altxorrik handiena,
beren bizitzaren behin betiko orientabide hura dutenak.

Zorionekoak maitasuna beren bizi bihurtzen dutenak,
gainerakoen zerbitzari izanik,
beti, etenik gabe, baldintzarik gabe.

Zorionekoak beren gozamena gainerakoak
zorioneko egitea dutenak.

Zorionekoak konturatu direnak ezen Eukaristia
haurridetasunaren, biziaren, komunikazioaren
eta Presentziaren misterio gardena dela.
(*jarraipena apirilaren 13an*).

San Martin 1.a, *aita santua eta aita santuen artean azken martiria.*

Hermenegildo, *martiria.*

Isaias profetaren liburutik 50, 4-9a: Ez nien aurpegia saihestu irainei.

Sal 68: Erantzun, ene Jainko, zeure maitasun handiaz, mesede-garaia duzu.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 26, 14-25.

Aldi hartan, Hamabietako batek, Judas Iskariote zeritzanak, apaizburuengana joan eta esan zien: «Zenbat agintzen didazue, Jesus zuei eskura emateagatik?» Haiek zilarrezko hogeita hamar txanpon agindu zioten. Orduz gero, Jesus haiei eskura emateko egokiera bila zebilen Judas. Legamiagabeko Ogien Jaiko lehen-egunean, ikasleek Jesusengana hurbildu eta galdetu zioten: «Non nahi duzu pazko-afarirako prestaketak egitea?» Jesusek erantzun zien: «Zoazte hirira, halakoagana, eta esaiozue: “Maisuak dio hurbil dela beraren ordua, eta zuen etxean ospatu nahi duela Pazkoa ikasleekin”» Jesusek agindu bezala egin zuten ikasleek, eta pazko-afaria prestatu zuten. Ilunabarrean, mahaian zegoen Jesus hamabi ikasleekin eta, afaltzen ari zirela, esan zuen: «Benetan diotsuet: Zuetako batek saldu egingo nau» Ikasleak, oso goibeldurik, galdezka hasi zitzaizkion banaka: «Nik ote, Jauna?» Hark erantzun: «Nirekin plater beretik jaten ari den batek salduko nau. Gizonaren Semea badoa, Liburu Santuek hartaz dioten bezala; baina dohakabea Gizonaren Semea salduko duena! Hobe zukeen jaio izan ez balitz» Orduan, Judasek, salduko zuenak, galdetu zion: «Ni al naiz, Maisu?» Jesusek erantzun zion: «Zeuk esan duzu»

Jesusek, mundu honetan bere azken afaria izango zena prestatzeko eskatzen die bere ikasleei. Harrigarria da Jesusek bere ikasleekin egingo zuen azken otordu hori prestatzeko duen ardura. Badaki jakin bere heriotzako ordua hurbil duela eta jabetua da halaber beretako batek salduko duela eta gainerakoek abandonatu eta bakarrik utziko dutela. Ziur aski, Jesus bere egoeraz jabetze hori igarleen irudiak elikatua izan

Aste Santua.

San Martin 1.a, *aita santua eta aita santuen artean azken martiria.*

Hermenegildo, *martiria.*

da, berak sufrituko duen bezalaxe jazarpenak jasan baitzituzten. Liturgiak aste honetan zehar, lehen irakurgai moduan, Isaias profetaren Jaunaren Zerbitzariaren lau kantuak eskaintzen dizkigu. Ez dakigu horiek idatzi zituen igarlearen izenik, ez eta horiekin nortaz ari zen ere. Baina Jaunarengandik misio bat jaso duen pertsonaia bat deskribatzen du eta berorrek leialki betetzen du bere eginkizuna, Jainkoak soilik eutsita eta bere arerioek tratu txarrak emanda. Elizak kantu horiek Jesusi aplikatzen dizkio. Berak, Jainkoak emandako eginkizun bat bete behar du eta eginkizun hori betetzeak martiriora darama.

* * *

OSTEGUN SANTUKO ZORIONTASUNA (*apirilaren 12tik dator*)
 Zorionekoak konturatu direnak ezen gauzarik nagusiena ez dela buru izatea,
 ez gidari izatea, ez egia gordetzea, baizik lagun izatea, konprometitzea,
 historiako umiliatuen ondoan berri ona aurkitzea.
 Zorionekoak eukaristi ogia bezain inportante dutenak egunean eguneko ogia, jenderik apalenak bizia ugari ukan dezan.
 Zorionekoak beren ministerioa edo beren egiazko bokazioa, aurkitu, besteen ondoan bizitako beren existentziaren bidean aurkitzen dutenak.
 Zorionekoak sentitzen dutenak ezen, Jesusek bezala, Erreinuaren hurbiltasunean ospatu behar dutela bizitza eta adiskidetasuna, oroitzapena eta etorkizuna, oinazea eta konfiantza (Miguel Ángel Mesa)

Irteera liburutik 12, 1-8.11-14.

Egun haietan, honela mintzatu zitzairen Jauna Moisesi eta Aaroni Egipton: «Hilabete hau izango duzue hilabete nagusia, urte guztiko lehenengoa. Esaiozue israeldarren elkarte osoari: “Hil honen hamaurrean, bakoitzak abere xehe bat hartuko du, familia eta etxe bakoitzeko bana. Abere osoa jateko familia aski ez bada, aldameneko bizi-lagunekin elkartuko da, bakoitzak jan dezakeenaren arabera zenbat lagun behar den kontuan harturik. Aberea akatsik gabea izango da, arra, urtekoa, arkume nahiz antxume. Hilaren hamalaua arte gordeko duzue, eta egun horretan, ilunabarrean, israeldar elkarteko guztiek hilko dute. Gero, odola hartu eta jango duzuen etxeko atearen bi zutoinak eta ateburua odoleztatuko dituzue. Gau horretan, suan errea jango duzue haragia, legamiagabeko ogiz eta belar mingotsez lagundurik. Honela jango duzue: gerria loturik, oinetakoak jantzirik eta makila eskuan, abiatzeko prest; presaka jango duzue, Jaunaren Pazkoa baita, hau da, Jaunaren igarotzea. Gau horretan Egipto osoan zehar igaroko naiz, eta hil egingo ditut Egiptoko lehen-ume guztiak, bai gizakienak eta bai abereenak, eta neure epaia emango diet Egiptoko jainkoei. Ala Ni Jauna! Odola izango duzue ezaugarri zuek zaudeten etxeetan. Odola ikustean, aurrera igaroko naiz; horrela, Nik egiptoarrak jotzean, izurriak ez zaituzte suntsituko. Egun hau gogoangarri izango duzue eta jai nagusiz ospatuko duzue Jaunaren ohoretan. Jai honen ospakizuna betiko lege izango duzue belauneha»

Sal 115: Esker onezko kalizak Kristoren odolean elkartzen gaitu.

San Paulok 1 Korintoarrei 11, 23-26.

Senideok: Jaunagandik hartu nuen nik, neure aldetik zuei eman dizuedan hau: Jesus Jaunak, saldu zuten gauean, ogia hartu eta, esker onezko otoitza eginez, zatitu zuela eta esan: «Hau nire Gorputza da,

zuentzat emana. Egizue hau nire oroigarri» Afal ondoan gauza bera egin zuen kalizarekin, esanez: «Kaliza hau itun berria da, nire Odolaz sinatua; egizue hau, edaten duzuen bakoitzean, nire oroigarri» Beraz, ogi honetatik jaten eta kaliza honetatik edaten duzuen bakoitzean, Jaunaren heriotza iragartzen duzue, hura etorri arte

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 13, 1-15.

Pazko-jaia gainean zen. Jesusek, mundu hau utzi eta Aitagana joa-teko ordua iritsi zitzaiola jakinik, munduan ziren beretarrak maite iza-nik, azkenean bete-betean maitatu zituen. Afaltzen ari ziren. Ordurako deabruak sartua zion buruan Simon Iskariotereren seme Judasi Jesus saltzeko asmoa. Jesus, Aitak dena bere esku jarri ziola, Jainkoagandik etorria zela eta Jainkoagana zihoala jakinik, jaiki zen mahaitik, erantzi zuen soingainekoa eta, eskuzapia harturik, gerrian lotu zuen; gero, on-tzi bat urez bete eta ikasleei oinak garbitzen hasi zitzaien, eta gerrian zuen eskuzapiaz lehortzen. Simon Pedrogana iritsi zenean, honek esan zion: «Jauna, Zuk niri oinak garbitu?» Jesusek erantzun zion: «Ni egi-ten ari naizena zuk ez duzu orain ulertzen; geroago ulertuko duzu» Pedrok berriro: «Zuk ez didazu niri sekula oinik garbituko» Jesusek erantzun: «Garbitzen ez bazaitut, ez duzu nirekin zerikusirik izango» Simon Pedrok esan zion: «Jauna, orduan oinak ez ezik, baita eskuak eta burua ere» Jesusek erantzun zion: «Garbitua hartu duenak ez du oinak baizik garbitu beharrik, erabat garbi baitago; eta zuek garbi zau-dete, baina ez denok» Izan ere, bazekien nork salduko zuen; horrega-tik esan zuen: «Ez zaudete denok garbi» Oinak garbitu zizkienean, soingainekoa jantzi, berriro mahaian eseri eta esan zien: «Ulertzen al duzue egin dizuedana? Zuek Maisua eta Jauna deitzen didazue, eta ongi deitu ere, halaxe naiz eta. Beraz, Nik, Jauna eta Maisua naizen honek, zuei oinak garbitu badizkizuet, zuek ere elkarri oinak garbitu behar dizkiozue. Jarraibide eman dizuet, zuek ere Nik zuekin bezalaxe joka dezazuen»

Ostegun Santu egunean Jesusek hil aurretik bere ikasleekin egin zuen azken afaria ospatzen dugu. Afari horrek historiako testuingurua du, Israelgo herriak ospatzen zuen pazkoa. Jesusek otordu asko eginak zituen bere ikasleekin eta otordu horietan bekatariak ere onartzen zitu. Otordu horiek, Jainkoak bere eskutik utziei ere dei egiten zien Erreinuaren parabola biziak ziren eta Jesus kritikatu zen horrela jotzeketatik (Lk 7, 34). Azken otordu honetan, Jesus, jabetua zen gainera zetorkionaz, bere bizia eskaintzea alegia, hau da, bere gorputza eta odola berak iragarritako Erreinuaren zerbitzuan. Korintoarrei egindako gutuneko pasarteak, Jesusek ogiaz eta ardoaz afari horretan esandako hitzak ekartzen dizkigu eta ogi-ardo horiekin eratzen du eukaristia eta aldi berean apaiz-ministerioa ere. San Joanen arabera-ko ebanjelioak ere Eukaristiaz hitz egiten digu baina beste era batera. Jesusek bere ikasleen oinak garbitzeak, maitasunez beren esklabo eta zerbitzari bihurtu dela adierazten du eta hainbestearaino bihurtu ere, haiengatik bizia emateraino. Hori da Jesusek adierazi zuena zera esan zuenean: “Gizonaren Semea ez da etorri zerbitzatua izatera, zerbitzari izatera baizik, bere bizia guztien alde ordainsaritzat ematera» (Mt 20, 28). Gure eukaristia-ospakizunek inoiz ere ez dituzte alboratu behar bizia ematearen eta zerbitzatzearen arlo horiek.

Aste Santua.

San Kreszente, *martiria*.

Molokaiko Damian dohatsua, *aitorlea*.

Isaiasen liburutik 52, 13–53, 12.

Hara, nire zerbitzariak arrakasta lortuko du; goratua, gorengo mailara jaso izango da. Asko eta asko ikaratu ziren hartaz, hain baitzuen giza itxura ere galdua eta gizakia zenik ere ez baitzirudien; era berean, herri asko harrituko dira, erregeak haren aurrean mutu geldituko, inoiz kontatu ez zitzaiena ikusiko baitute, inoiz entzun ez zutena adituko. Nork sinetsi du gure mezua? Nori agertu zaio Jaunaren ahalmena? Sustraiak lur lehorrean dituen kimua bezala hazi zen Jaunaren zerbitzaria haren aurrean; ez zuen duintasunik, ez edertasunik, ez gure begientzat itxura erakargarririk; mesprextatua eta jendeak baztertua, oinaze-gizona, sufritzen ikasia; ez ikusiarena egiten zaiona bezala, mesprextatu egin genuen eta aintzakotzat hartu ez. Baina gure gaitzak bere gain hartu zituen hark eta gure oinazeak eraman. Guk, berri, zigortutzat geneukan, Jainkoak zauritu eta atsekabetutzat. Gure bekatuengatik zulatu zuten, gure erruengatik zanpatu. Haren gainera erori zen guretzat salbagarri den zigorra: haren zauriek sendatu gaituzte. Ardiak bezala genbiltzan galdurik, bakoitza geure bidetik, eta Jaunak haren gainera bota zuen gu guztion errua. Gaizki erabili zuten, baina hura apaldu egin zen, ahorik zabaldu gabe. Hiltzera daramaten bildotsak bezala, ile-moztaileen aurrean isilik dagoen ardiak bezala, ez zuen ahorik zabaldu. Gogorki eta zuzengabe eraman zuten; baina haren zoria nori axola? Bizidunen lurretik erauzi zuten, nire herriaren bekatuagatik jota. Gaiztoen artean lur eman zioten, gaizkileekin batera hilobiratu, nahiz eta hark bidegabekeriarik ez egin eta haren ahoan maltzurkeriarik ez izan. Jaunak oinazez josi nahi izan zuen. Bekatuen ordainetan bizia eman zuelarik, izango ditu ondorengoak eta bizitza luzea, eta haren bitartez Jaunaren nahia burutuko da. Hainbat neke jasan ondoren, argia ikusiko du eta asea izango da. Ikasi duenaren bidez, nire zerbitzari zuzenak asko egingo ditu zuzen, haien gaiztakeriak bere gain hartu baitzituen. Horregatik, jendetza ugaria emango diot ordainetan, gizataldeak izango ditu garaipen-sari, bere burua he-

Aste Santua.

San Kreszente, *martiria*.Molokaiko Damian dohatsua, *aitorlea*.

riotzara eman zuelako eta bekatarien kideztat hartu zutelako. Denen bekatuak bere gain hartu zituen eta bekatarien alde erregutu zuen.

Sal 30: Aita, zure eskuetan uzten dut neure espiritua!

Hebrearrei liburutik 4, 14-16; 5, 7-9.

Senideok: Gure apaiz nagusi handia, Jesus, Jainkoaren Semea, zerruetan sartua dugunez gero, euts diezaiozun aitortzen dugun sinesmenari; izan ere, gure apaiz nagusia ez da gure ahuleriaz erruki ez daitekeen norbait, hura ere, gu bezala, gauza guztietan probatua izan baita, bekatuan izan ezik. Hurbil gaitezen, bada, konfiantza osoz Jainkoaren graziaren tronura, errukia iritsi eta premialdian laguntza izan dezagun. Kristok, bere giza bizitzaldian, deiadar handiz eta negarrez egin zion otoitz eta erregu heriotzatik libra zezakeen Jainkoari, eta, Kristok begirune izan ziolako, entzun egin zion Jainkoak. Eta Semea izanik ere, oinazearen oinazez ikasi zuen obeditzen; horrela, bere betera iritsirik, betiko salbamenaren iturri bilakatu zen obeditzen dioten guztientzat

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 18, 1–19, 42.

Getsemanin, Jesus preso hartu eta loturik eraman.

K Aldi hartan, Jesus eta ikasleak Zedron erreka igaro eta beste aldean zegoen baratze batera sartu ziren. Judasek ere, Jesus salduko zuenak, ezagutzen zuen leku hura, maiz bildua baitzen Jesus han bere ikasleekin. Judas, beraz, tenpluko gudari-taldea eta apaizburuak eta fariseuen guardiak harturik, hara joan zen. Zuzi, argiontzi eta armez horniturik zihoazen. Jesusek, ondo baitzekien gertatuko zitzaion guztia, bidera atera eta esan zien:

S «Noren bila zatozte?»

K Haiek erantzun:

Aste Santua.

San Kreszente, *martiria*.

Molokaiko Damian dohatsua, *aitorlea*.

S «Jesus Nazaretarraren bila».

K Hark orduan:

† «Ni naiz».

K Han zen guardiekin batean Judas saltzailea ere. Jesusek «Ni naiz» esan zienean, atzeraka hasi eta lurrera erori ziren. Berririo gal-detu zien:

† «Noren bila zatozte?»

K Haiek erantzun:

S «Jesus Nazaretarraren bila».

K Eta Jesusek:

† «Esan dizuet Ni naizela. Nire bila bazatozte, utzi hauei joaten».

K Horrela bete zen Jesusek berak esandakoa: «Eman dizkidazu-netatik ez dut bat ere galdu» Orduan, Simon Pedrok, aldean zeraman ezpata atera, apaiz nagusiaren morroia jo eta eskuineko belarria moztu zion. Morroiak Malko zuen izena. Jesusek esan zion Pedrori:

† «Itzuli ezpata zorrora. Ez al dut, ba, edan behar Aitak eman di-dan edaria?»

Jesus Anasen etxera eraman zuten lehenengo.

K Gudari-taldeak bere buruzagiarekin eta judu-agintarien guardiek Jesus preso hartu eta, loturik, Anasen etxera eraman zuten lehenengo; urte hartako apaiz nagusi Kaifasen aitaginarreba zen Anas hau (Kaifas zen juduei aholku hau eman ziena: «Hobe da gizon bat herriagatik hiltzea»). Simon Pedro eta beste ikasle bat Jesusen atzetik joan ziren. Beste ikaslea apaiz nagusiaren ezaguna zen eta, Jesusekin batera, apaiz nagusiaren jauregiko patiora sartu zen; Pedro, berriz, kanpoan gelditu zen, ate ondoan. Atera zen orduan apaiz nagusiaren ezaguna zen ikaslea eta, atezainari hitz egin ondoren, Pedro barrura sarrarazi zuen. Atezain zegoen neskameak esan zion Pedrori:

S «Zu ere ez al zara gizon horren ikasleetakoa?»

K Pedrok erantzun:

Aste Santua.

San Kreszente, *martiria*.Molokaiko Damian dohatsua, *aitorlea*.**S** «Ez, ez naiz!»**K** Morroiak eta guardiak sua piztu eta berotzen ari ziren, hotz egi-
ten baitzuen. Pedro ere haiekin zegoen, berotzen. Apaiz nagusiak bere
ikasleez eta irakatsiaz galdetu zion Jesusi. Jesusek erantzun zion:† «Ageri-agerian hitz egin izan diot Nik mundu guztiari; sinago-
ga eta tenpluan irakatsi izan dut beti, judu guztiak biltzen diren le-
kuan, eta ezer ere ez dut ezkutuan esan. Zergatik galdetzen didazu
niri? Galdetu nire entzuleei eta emango dizute esan dudanaren berri».**K** Hori esan zueneko, han zegoen guardia batek masaileko bat
eman zion, esanez:**S** «Horrela erantzuten al diozu apaiz nagusiari?»**K** Jesusek erantzun zion:† «Gaizki hitz egin badut, esan zertan; baina ongi hitz egin badut,
zergatik jo nauzu?».**K** Orduan, Anasek Kaifas apaiz nagusiagana bidali zuen Jesus lo-
tua.*Zu ere ez al zara, ba, horren ikasleetakoa? Ez, ez naiz!***K** Bitartean, han zegoen Simon Pedro berotzen, eta esan zioten:**S** «Zu ere ez al zara horren ikasleetakoa?»**K** Pedrok ukatu egin zuen, esanez:**S** «Ez, ez naiz!»**K** Apaiz nagusiaren morroietako batek, Pedrok belarria moztu
zionaren ahaideak, esan zion:**S** «Ez ote zaitut, ba, neuk ikusi horrekin baratzean?»**K** Ukatu egin zuen Pedrok berriz ere, eta berehala oilarrak jo zuen.*Nire erregetza ez da mundu honetakoa.***K** Kaifasen etxetik Gobernariaren jauregira eraman zuten Jesus.
Goizaldea zen. Juduak ez ziren jauregian sartu, beren burua ez kutsa-

Aste Santua.

San Kreszente, *martiria*.

Molokaiko Damian dohatsua, *aitorlea*.

tzeko, bestela ezin izango baitzuten pazko-afarian parte hartu. Pilatok kanpora atera eta galdetu zien:

S «Zertaz salatzen duzue gizon hau?»

K Haiek erantzun zioten:

S «Gaizkilea ez balitz, ez genizukeen ekarriko».

K Pilatok esan zien:

S «Eraman zeuek eta epaitu zeuen legearen arabera».

K Juduek orduan:

S «Guri ez zaigu zilegi inor heriotzara kondenatzea».

K Horrela beteko zen Jesusek esandakoa, zein heriotzaz hilko zen adierazi zuenean. Pilato jauregira sartu zen berriro eta, Jesusi deiturik, galdetu zion:

S «Zu al zara juduen erregea?»

K Jesusek erantzun:

† «Zeure kabuz galdetzen didazu hori ala besteez esan dizute hori nitaz?»

K Pilatok esan zion:

S «Judua ote naiz, ba, ni? Zeure herritarrek eta apaizburuek ekarri zaituzte nigana. Zer egin duzu?»

K Jesusek erantzun:

† «Nire erregetza ez da mundu honetakoa. Nire erregetza mundu honetakoa balitz, nire jendeak borroka egingo luke, Ni juduen eskue-tan ez erortzeko. Nire erregetza, ordea, ez da hemengo»

K Orduan, Pilatok esan zion:

S «Beraz, errege zara Zu?»

K Jesusek erantzun zion:

† «Bai, errege naiz, zeuk diozun bezala. Honetarako jaio eta etorri naiz mundura: egiaren testigantza egiteko. Egiarena denak entzuten du nire ahotsa».

K Pilatok galdetu zion:

S «Zer da egia?»

K Hori esanik, berriz ere juduengana atera eta esan zien:

Aste Santua.

San Kreszente, *martiria*.Molokaiko Damian dohatsua, *aitorlea*.

S «Nik ez diot errurik aurkitzen gizon honi. Baina baduzue ohitura nik Pazko-jaietan preso bat askatzekoa: nahi al duzue juduen erregea askatzea?»

K Haiek, berriz, deiadarka:

S «Hori ez! Askatu Barrabas!»

K Barrabas hau bidelapurra zen.

Agur, juduen errege!

K Pilatok, orduan, Jesus zigorkatzeko agindu zuen. Gudariek, arantzazko koroa eginik, buruan ezarri zioten eta purpurazko mantua bota zioten gainera. Eta, hurbildurik, esaten zioten:

S «Agur, juduen errege!»

K Eta masailekoka zerabilten. Atera zen berriro ere Pilato eta esan zien juduei:

S «Hara, kanpora dakarkizuet, jakin dezazuen ez diodala errurik aurkitzen».

K Atera zen, bada, kanpora Jesus, arantzazko koroa eta purpurazko mantua zeramatzala. Pilatok esan zien:

S «Hona gizona!»

K Apaizburuak eta guardiak, hura ikustean, deiadarka hasi ziren:

S «Gurutza hori! Josi gurutzean!»

K Pilatok esan zien:

S «Eraman zeuek eta gurutziltzatu; nik ez diot errurik aurkitzen».

K Juduek erantzun zioten:

S «Guk badugu legea, eta lege horren arabera heriotza-zigorra me-rezi du, Jainkoaren Seme egin baitu bere burua».

K Hori entzutean, are gehiago beldurtu zen Pilato eta, berriro jau-regira sarturik, galdetu zion Jesusi:

S «Nongoa zara Zu?»

K Jesusek, ordea, ez zion erantzun ere egin. Orduan, Pilatok esan zion:

Aste Santua.

San Kreszente, *martiria*.

Molokaiko Damian dohatsua, *aitorlea*.

S «Ez al didazu erantzun behar? Ez al dakizu aginpidea dudala Zu askatzeko nahiz gurutziltzatzeko?»

K Jesusek erantzun zion:

† «Ez zenuke nire gain inolako aginpiderik izango, Jainkoak eman ez balizu. Horregatik, zure eskura eman nauenak bekatu handiagoa du»

Ken hori, ken! Josi gurutzean!

K Ordudanik, Jesus askatu nahian zebilen Pilato. Baina juduak deiadarka hasi zitzaizkion:

S «Hori askatzen baduzu, ez zara enperadorearen adiskide. Bere burua errege egiten duena enperadorearen aurka ari da».

K Pilatok, hitz horiek entzutean, kanpora eraman zuen Jesus eta auzitegian eserarazi, «Har lauzatua» zeritzan lekuan –hebreeraz «Gabbata»–. Pazko-jairako prestaketa-eguna zen, eguerdi ingurua. Pilatok esan zien juduei:

S «Hona zuen erregea!»

K Orduan, haiek deiadarka:

S «Ken hori, ken! Josi gurutzean!»

K Eta Pilatok:

S «Gurutziltzatu egin behar al dut zuen erregea?»

K Apaizburuek erantzun zioten:

S «Ez dugu enperadorea beste erregerik».

K Orduan, Pilatok haien esku utzi zuen, gurutziltza zezaten.

Gurutzean josi zuten, eta harekin batean beste bi.

K Hartu zuten, beraz, Jesus, eta, gurutzea sorbaldan zeramaila, «Buru-hezur» –hebreeraz «Golgota»– zeritzan lekurantz atera zen. Han josi zuten gurutzean, eta harekin batean beste bi, alde batetik, eta erdian Jesus. Pilatok kartel bat idatzi eta gurutze-buruan

Aste Santua.

San Kreszente, *martiria*.Molokaiko Damian dohatsua, *aitorlea*.

ipini zuen; hau zegoen idatzia: **JESUS NAZARETARRA JUDUEN ERREGEA**. Judu askok irakurri zuen kartela, hiritik hurbil baitzegoen Jesus gurutziltzatu zuten lekua; gainera, hebreeraz, latinez eta grekoz zegoen idatzia. Juduen apaizburuek esan zioten Pilatori:

S «Ez idatzi “Juduen erregea”, baizik “Juduen erregea dela dioena».

K Pilatok erantzun zuen:

S «Idatzia bego idatzirik!»

Nire jantziak beren artean banatu zituzten.

K Gudariak, Jesus gurutzean josi ondoren, haren jantziak hartu eta lau zati egin zituzten, bakoitzarentzat bat; gero, tunika hartu zuten, baina josturarik gabea, goitik behera ehundua, zenez, esan zioten elkarri:

S «Ez dezagun urratu; zotz egin dezagun, ea zeinentzat den».

K Horrela bete zen Liburu Santuak dioena: «Nire jantziak beren artean banatu zituzten, eta nire tunika zotz egin» Hain zuzen ere, horixe egin zuten gudariak.

Horra hor zeure semea! Horra hor zeure ama!

K Jesusen gurutzearen ondoan zeuden haren ama, amaren ahizpa, Maria Kleofasen emaztea eta Maria Magdalena. Jesusek, bere ama eta, honen ondoan, maite zuen ikaslea ikusirik, esan zion amari:

† «Emakume, horra hor zeure semea!»

K Gero, ikasleari esan zion:

† «Horra hor zeure ama!»

K Eta orduraz gero ikasleak bere etxean hartu zuen.

Bete da dena!

K Ondoren, Jesusek, dena betea zela jakinik, Liburu Santuak esana erabat bete zedin, esan zuen:

Aste Santua.

San Kreszente, *martiria*.

Molokaiko Damian dohatsua, *aitorlea*.

† «Egarri naiz!»

K Bazen han ozpinez betetako pitxar bat. Orduan, belaki bat ozpinetan busti eta, kanabera bati muturrean erantsiz, ezpainetara hurbildu zioten. Ozpina hartu zuenean, Jesusek esan zuen:

† «Bete da dena!»

K Eta, burua makurtuz, azken arnasa eman zuen.

Hemen, belauniko jarri eta egonalditxo bat egingo da.

Odola eta ura atera ziren.

K Pazko-jairako prestaketa-eguna zen, eta juduek ez zuten nahi larunbatean gorpuak gurutzean gelditzerik, larunbat hura oso jaiegun handia baitzen. Horregatik, gurutziltzatuei berna-hezurak hautsi eta handik kentzeko eskatu zioten Pilatori. Joan ziren, bada, gudariak eta berna-hezurak hautsi zizkieten Jesusekin gurutziltzatutako biei; baina, Jesusengana iritsi zirenean, ordurako hilik zegoela ikusirik, ez zioten berna-hezurrik hautsi, baizik eta gudari batek lantzaz saihesta zulatu zion, eta bat-batean odola eta ura atera ziren. Ikusi zuenak berak aitortzen du eta egiazkoa da haren aitormena. Hark badaki egia dioela, zuek ere sinets dezazuen. Liburu Santuak dioena bete zedin gertatu zen hau: «Ez diote hezurrik hautsiko» Eta beste pasarte batean hau dio: «Zulatu zutenari begiratuko diote»

Jesusen gorpua oihal-zerrendaz lotu zuten, tartean lurrun-gaiak ezarriz.

K Gero, Arimateako Josek Jesusen gorpua eramateko baimena eskatu zion Pilatori. Jesusen ikaslea zen Jose, baina isilpean, juduen beldurrez. Pilatok baimena eman zion. Hark, orduan, joan eta Jesusen gorpua eraman egin zuen. Etorri zen Nikodemo ere, behin batean gaez Jesus ikustera joan zen hura, hogeita hamarren bat kiloko mirra eta aloezko nahastura zekarrela. Hartu zuten, bada, Jesusen gorpua

Aste Santua.

San Kreszente, *martiria*.Molokaiko Damian dohatsua, *aitorlea*.

eta oihal-zerrendaz lotu zuten, tartean lurrun-gaiak ezarritz, juduek hoberatzeko duten ohituraren arabera. Jesus gurutziltzatu zuten lekutik hurbil, baratze bat zegoen, eta baratzean ordu arte inor ehortzi gabeko hilobi berria. Hilobia hurbil zegoenez, hantxe ipini zuten Jesus, juduen Pazko-eguna hastear baitzegoen.

Elizak Ostiral Santu egunez ez du ezein sakramentu ere ospatzen eta arreta guztia Jesusen heriotzaz gogoeta egiten eta gurutzea gurtzen jartzen du. Nekaldiaren irakurketa egin aurretik, Isaías igarlearen Jaunaren Zerbitzariaren laugarren kantu ederra dator eta olerkizko iragarpenarekin, Jesusek bere bizia gure alde emateaz ari da. Hebrearrei egindako gutunaren pasarteak, berriz, Jesus apaiz bakar eta betiko moduan aurkezten du Jainkoari atsegin zaion sakrifizio edo eskaintza bakarra eskaini izateagatik, bere izaera eta bizia alegia. Gurutzea gurtzeko gonbita egitean, Elizak ez gaitu gonbidatzen gurutzeak adierazten dituen giza umiliazioa eta sufrimendua eta botere politikoaren eta erlijiosoaren injustiziak gurtzera, Jainkoaren nahia onartzera baizik, hiltzegira daramaten bildotsaren gisa ahorik ireki gabe gure bekatuen zama bere gain hartu duena gurtzena baizik. Beraz, Jainkoak digun maitasuna gurtzen dugu, gure bekatuengatik bere burua entregatu eta eman zuen haren Semearen giza abentura pertsonalean eta gure salbamenerako piztueran mamitua.

Pazko Gau Beila.

Aste Santua.

Toribio Santua Liebanakoa. Santa Bernardita Soubirouskoa
(Lourdeskoa 1844-1879), *birjina*.

Irteera liburutik 14, 15–15, 1a.

Aldi hartan, Jaunak esan zion Moisesi: «Zergatik ari zatzaizkit oiha-ka? Esan israeldarrei aurrera egiteko. Eta zuk jaso makila eta luzatu eskua itsas gainera: erdi bi egingo da itsasoa eta israeldarrak erditik igaroko dira, oinik busti gabe. Nik setatsu bihurtuko ditut egiptoarrak, atzetik jarrai diezazueten, eta neure aintza agertuko dut faraoiaren eta haren gudarostearen bizkar, haien gurdien eta zaldizkoen bizkar. Orduan jakingo dute egiptoarrek Ni naizela Jauna, neure aintza agertuko dudanean faraoiaren eta haren gudarostearen bizkar, haien gurdien eta zaldizkoen bizkar» Israeldarren aurretik zihoan Jainkoaren aingerua atzealdera pasatu zen; laino-adarra ere lekuz aldatu eta atzealdean kokatu zen, israeldarren eta egiptoarren artean jarritz. Lainoa ilunpe bihurtu zen, eta ezin izan ziren gau osoan elkarrengana hurbildu. Luzatu zuen Moisesek eskua itsas gainera eta, Jaunak eraginda, ekialdeko haize indartsuak jo zuen gau guztian. Haizeak itsasoa lehortu zuen, eta urak erdibi egin ziren. Itsasoan zabaldutako lehor-bidetik igaro ziren israel-darrak, oinik busti gabe, urak ezker-eskuin zituztela harresi gisa. Egiptoarrak, faraoiaren zaldi, gurdi eta zaldizko guztiak, israeldarrei erasoka itsas erdiraino sartu ziren. Goizaldean, Jaunak su- eta laino-adarretik egiptoarren gudarosteari begiratu zion eta nahasmendua sortu zuen haren baitan. Gurdien gupilak trabatu zituen, nekez mugitzen zirela utziz. Orduan, egiptoarrek esan zuten: «Goazen ihesi israeldarrendandik, Jauna ari baita haien alde eta gure aurka» Baina Jaunak esan zion Moisesi: «Luzatu eskua itsas gainera, urak egiptoarren gainera, haien gurdien eta zaldizkoen gainera, bihur daitezen» Luzatu zuen Moisesek eskua itsas gainera; eguna argitzean urak ohiko lekura itzuli ziren, eta egiptoarrek, ihes egiteko ahaleginean, urarekin aurrez aurre topo egin zuten; Jaunak itsas hondora amildu zituen egiptoarrak. Beren lekura itzultzean, urek estali egin zituzten israeldarren atzetik itsasoan sartu ziren gurdiak, zaldizkoak eta faraoiaren gudaroste osoa; ez zen bat bakarra ere bizirik atera. Israeldarrak, berriz, oinik busti gabe igaro ziren itsas erditik, urak

ezker-eskuin zituztela harresi gisa. Egun hartan Jaunak salbatu egin zuen Israel egiptoarren eskuetatik, eta hilik ikusi zituen Israelek egip-toarrak itsasbazterrean. Eta Jaunak egiptoarren kontra erabili zuen ahalmen handia ikusirik, herriak begirune izan zion Jaunari, eta Jaunagan eta honen zerbitzari Moisesengan jarri zuen uste ona. Orduan, Moisesek eta israeldarrek kantu hau abestu zioten Jaunari:

Ir 15, 1b-2. 3-4. 5-6. 17-18 (R/. 1b): Jaunari diot kantatzen, garaipen handia lortu duelako.

Ezekiel profetaren liburutik 36, 16-17a.18-28.

Honela mintzatu zitzaidan Jauna: «Gizaseme! Israel herriak, bere lurraldean bizi zenean, kutsatu egin zuen lurraldea bere jokabide eta egintza txarrez. Orduan, haien gainera isuri nuen neure sumina, lurraldean odola isuri eta idolatriaz kutsatu zutelako. Atzerriko nazioetan eta lurraldeetan sakabanatu nituen. Beren jokabide eta egintza txarren arabera epaitu nituen. Eta nazio haietara iritsi zirenean ere, nire izen santua belztu zuten, jendea hau esatera bultzatuz: “Jaunaren herria dira, eta haren lurraldetik irten egin behar izan dute”. Orduan, nire izen santua garbitu nahi izan nuen, belztu egin baitzuen Israel herriak, egon zen nazioetan. Esaiozu, beraz, Israel herriari: Hau dio Jaunak: “Ez dut hau zuengatik, israeldarrongatik, egiten, baizik eta zuek egon zareten nazioetan belztu duzuen nire izen santuagatik. Santu agertuko dut neure izen handia, nazioetan kutsatua dagoena, haien artean zuek kutsatu duzuen nire izena. Eta zuen bidez haien aurrean santu agertuko naizenean, orduan jakingo dute nazio haiek Ni naizela Jauna –dio Jainko Jaunak–. Nazioen artean hartuko zaituztet, lurralde guztietatik bilduko eta zeuen lurraldera ekarriko. Ur garbiz zipriztinduko zaituztet, eta garbi geldituko zarete; zeuen kutsadura eta idolatria guztietatik garbituko zaituztet. Bihotz berria emango dizuet eta barnean espiritu berria ezarriko. Harritzko bihotza kenduko dizuet eta haragizkoa emango. Neure espiritua

Pazko Gau Beila.

Aste Santua.

Toribio Santua Liebanakoa. Santa Bernardita Soubirouskoa
(Lourdeskoa 1844-1879), *birjina*.

ipiniko dut zuengan, eta gai egingo zaituztet nire legeen arabera ibiltzeko eta nire aginduak arretaz betetzeko. Zuen arbasoei eman nien lurraldean biziko zarete; nire herri izango zarete zuek, eta Ni zuen Jainko”»

Sal 41: Basahuntza iturrien irrikaz bezala, hala daukat, Jainko, gogoa irrikaz Zugana.

San Paulok Erromatarrei 6, 3-11.

Senideok: Bataioaz Kristo Jesusekin bat egin dugunok, haren heriotzarekin egin dugu bat. Bataioaren bitartez harekin heriotzan hoberatuak izan gara, Aitaren aintzaz Kristo hilen artetik piztu zen bezala, guk ere bizi berria bizi dezagun. Izan ere, harena bezalako heriotzan hari itsatsiak izan bagara, halaxe izango gara harena bezalako piztueran ere. Badakigu lehengo gure izaera Kristorekin gurutziltzatua izan dela, bekatzuko gure izaera hori ezereztua geldi zedin eta aurrerantzean bekatuaren esklabo izan ez gintezen. Izan ere, norbait hiltzen denean, bekatutik aske gelditzen da. Beraz, Kristorekin hil bagara, sinesten dugu, bizi ere harekin biziko garela. Badakigu Kristo, hilen artetik piztuz gero, ez dela berriro hilko; herioak ez du gehiago aginterik harengan; haren hiltzea bekatuarentzat behin betiko hiltzea izan baitzen, eta haren bizitzea Jainkoarentzat bizitzea da. Berdin zuek ere; hartu kontuan bekatuarentzat hilik zaudetela eta Jainkoarentzat bizi-rik, Kristo Jesusengan.

Sal 117: Aleluia, aleluia, aleluia. Eskerrak Jaunari, ona baita, haren maitasuna betikoa baita. Esan bezate israeldarrek: haren maitasuna betikoa.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 24, 1-12.

Asteko lehen-egunean, goizean goiz, hilobira joan ziren emakumeak, prestaturik zituzten usain gozoko ukenduak eramanez. Hilo-

bi-sarrerako harria iraulia aurkitu zuten. Sartu ziren, baina ez zuten Jesus Jaunaren gorpua aurkitu. Zer pentsa ez zekitela zeuden; hartan, bi gizaseme agertu zitzaizkien jantzi distiratsuz. Emakumeak ikaraz eta burumakur zeudela, gizaseme haiek esan zieten: «Zer zabiltzate hilen artean, bizi denaren bila? Ez dago hemen; piztu da. Gogora eza-zue Galilean zegoela esan zizuena: Gizonaren Semea bekatarien esku utzi behar zutela eta gurutziltzatu, baina hirugarren egunean piztu egin behar zuela» Haiek Jesusen hitzez oroitu ziren. Eta, hilobitik itzulirik, gertaturiko guztien berri eman zieten Hamaiketi eta gainerako ikasleei. Maria Magdalena, Joana eta Santiagoren ama Maria ziren emakumeok; eta hauekin ziren beste emakumeek ere gauza bera esaten zieten apostoluei. Baina hauek zorakeriatzat hartu zituzten berriok, eta ez zieten sinetsi. Hala ere, Pedro jaiki eta hilobira joan zen lasterka; makurturik, oihal-zerrendak besterik ez zuen ikusi, eta etxera itzuli zen gertatuaz harriturik.

Gaur gauean Eliza, bere fedearen eta itxaropenaren muin-muineko egia ospatzeko biltzen da: Nazaretoko Jesusen, gure Jaunaren, piztuera. Lehendabizi, Itun Zaharreko irakurgaietan islatzen den salbameneraren historia gogoratzen du. Gero, liturgiak gonbidatu egiten gaitu igande egunsentian hilobira joan ziren emakumeak piztueraren iragarpena entzutean, zalantzarik gabe bete-bete egin zituen alaitasunaz kutsatzera: “Zergatik zabiltzate hilen artean bizi denaren bila? Ez dago hemen; piztu egin da”. Alaitasun hori azken urteetan jarraitu zioten laguna berreskuratzeak sortu zien, orain bizirik eta heriotza garaituta ikusten baitzuten, ordu batzuek lehenago, gizakien bidegabekeria eta itxuraz Jainkoaren abandonua jasaten ikusi ondoren. Jesus bizirik dago. Baina ez da itzuli lehengo bizi hilkorrera. Piztu egin da berriz inoiz ez hiltzeko, izan ere, bizi berri batean sartu da, Jainkoaren bizian. Ikasleek bizi berria bizi zuen Jaunarekin topo egin zuten eta bizi berri horretako zerbait antzematen hasi ziren beren buruan ere, Espirituaren bizia, Erromatarrei egindako gutuneko pasarteetan hala irakurtzen da.

Jesusen Piztuera.
San Fortunato *martiria*.

Apostoluen Eginak liburutik 10, 34a.37-43.

Egun haietan, honela mintzatu zen Pedro: «Badakizue zer gertatu zen, Galileatik hasi eta Judea osoan, Joanek hots egin zuen bataioaren ondoren: Nazareteko Jesusena, alegia; Jainkoak Espiritu Santuaren indarrak gantzutu zuen, eta hark on egiten eta deabruak hartutako guztiak sendatzen igaro zuen bizitza, Jainkoa berekin baitzuen. Eta gu gara hark juduen lurraldean eta Jerusalemengandako guztien testigu. Jesus hau habe batetik zintzilik hil zuten; baina Jainkoak piztu egin zuen hirugarren egunean eta agertzeko ahalmena eman zion; ez, ordea, herri guztiari, Jainkoak aurrez testigutzat aukeratutakoei bai: zik: guri, alegia, hura hilen artetik piztu ondoren harekin jan eta edan dugunoi. Jesusek berak agindu zigun herriari predikatzeko eta aitortzeko, bera dela Jainkoak bizien eta hilen epaile ipini duena. Profeta guztiek aitormen hau egiten dute hartaz: harengana sinets dezaten guztiek bekaturen barkamena hartuko dutela, haren izenean»

Sal 117: Hau da Jaunak egin duen eguna, gu pozteko eta alaitzeko eguna.

San Paulok Kolosarrei 3, 1-4.

Senideok: Kristorekin berpiztu zaretenez gero, bila itzazue zeruko gauzak, han baitago Kristo, Jainkoaren eskuinaldean eserita. Irriki itzazue goiko gauzak, eta ez lurrekoak, hilik baitzaudete, eta zuen bizia Kristorekin dago Jainkoagan gordea. Kristo, zuen bizia, agertuko denean, zuek ere aintzatsu agertuko zarete harekin batean.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 20, 1-9.

Asteko lehen egunean, Maria Magdalena hilobira joan zen goizean goiz, artean ilun zegoela, eta harria hilobitik kendua ikusi zuen. Orduan, Simon Pedrogana eta Jesusek maite zuen beste ikasleagana

Jesusen Piztuera.

San Fortunato *martiria*.

itzuli zen lasterka, eta esan zien: «Eraman egin dute Jauna hilobitik, eta ez dakigu non jarri duten» Atera ziren, orduan, Pedro eta beste ikaslea, eta hilobirantz abiatu ziren. Biak batera zihoazen lasterka, baina beste ikaslea Pedro baino arinago zihoan, eta lehenago iritsi zen hilobira. Barrura begiratzeko makurturik, oihal-zerrendak lurreena ikusi zituen, baina ez zen sartu. Iritsi zen haren atzetik Simon Pedro ere eta hilobian sartu zen. Oihal-zerrendak lurreena ikusi zituen, baita Jesusen burua biltzen egoniko zapia ere; hau, ordea, ez zegoen oihal-zerrendekin batera jarria, beste toki batean bildua baizik. Orduan, sartu zen beste ikaslea ere, hilobira lehenengo iritsi zena. Ikusi eta sinetsi egin zuen. Izan ere, ordu arte ez zuten ikasleek ulertu Liburu Santuak dioena, Jesusek hilen artetik piztu behar zuela.

Jesus gurutziltzatua heriotzaren bahetik igaro da baina ez da bertan galdu. Jesusek Jainkoari bere leialtasunaren erantzun eske egindako azken hitza ez zen heriotza izan, bizia baizik. Hortik bada, heriotza ez da gizakiaren bizitzako behin betiko etorkizuna eta Jesus jada aitortua da senide askoren arteko premu, piztutako lehenengoa delako. Bera piztu denez, gu ere piztuko gara. Hori da kristau-itxaropena. Jesus piztuarekin topo egiten duenak, gutxienez ere hori azaltzen du. Hala bada, Maria Magdalenak, korrika egiteari ekin zion gertatua ikasleei laster azaltzeko eta, horregatik, Jaunak “ohoratu egin zuen apostoluen aurrean apostolu-ofizioa aitortuz”. Hala adierazten du bere jaiegunek sarrerak. Ordutik aurrera, hark bezalaxe, ikasleek ere bizia modu berri batean bizi izan zuten. Beren bizi izateko modu berri horretan, arrantzako sareak behin betiko zergatik utzi zituzten adierazten zuten, arrantza izateari utzi eta giza arrantza izaten zergatik hasi ziren alegia. Berri ona predikatzen hasi ziren eta Jainkoa Jesusek erakutsi zienaren araberakoa zela esaten. Jesusengan ikusi eta harekin bizi izan zutena Jainkoaren izateko era zen.

Pazkoaldia. Zortziurrena.

Santa Atanasia, *aitorlea*.

San Eusebio, *gotzaina*.

Apostoluen Eginak liburutik 2, 14.22-23: Jesus hori piztu egin du Jainkoak, eta gu guztiok gara horren testigu. **Sal 15:** Zaindu nazuza, Jauna, babes bila bainator zugana.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 28, 8-15.

Aldi hartan, emakumeak hilobitik arin-arin alde egin eta, ikaraz baina poz-pozik, lasterka joan ziren ikasleei berri ematera. Hartan, Jesus atera zitzaien bidera eta agur egin zien. Emakumeek, hurbildurik, oinak besarkatu zizkioten eta gurtu egin zuten. Orduan, Jesusen esan zien: «Ez beldur izan! Zoazte eta esan nire senideei Galileara joateko. Han ikusiko naute» Emakumeak bidean zihoazela, guardiako batzuek hirira joan eta gertatutako guztiaren berri eman zieten apaizburuei. Hauek, zaharrekin bildu eta hitzartu ondoren, dirutza handia eman zieten gudariei, hau aginduz: «Esazue, haren ikasleek gauez etorri eta zuek lo zeundetelarik, gorpua lapurtu dutela. Eta Gobernariaren belarrietara ezer iristen bada, geuk hitz egingo diogu eta arriskutik aterako zaituztegu» Haiek dirua hartu eta agindu bezala egin zuten. Eta gaurdaino zabaldu da kontu hori juduen artean.

Lau ebanjelio kanonikoetan ere usadio komuna da, igande goizean emakumeek hilobia hutsik aurkitu zutela eta piztueraren berri jaso zutela. Joanen ebanjelioan, Maria Magdalena soilik da hilobira doana. Mateoren ebanjelioan, Jesus bera irteten zaie emakumeei bidera eta beldur oro kentzen die pozez beterik ikasleei jasotako berria azaltzera lasterka zihoazenean. Ebanjelio horretan azaltzen da judaismoarekin hilotzaren lapurretaz izandako eztabaida. Hilobi hutsa Jaunaren piztueraren seinale bat baino ez da; ez da froga erabakigarria, hilobia era askotara hustu baitaiteke. (Eliza Katolikoaren Dotrina, 640. zk.) Jaunaren piztuerarako sarbidea, bai lehenengo lekuko haiek eta baita guk ere, fedean berarekin topo eginda daukagu.

Pazkoaldia. Zortziurrena.

San Leon IX.a, 152. *aia santua.*

Apostoluen Eginak liburutik 2, 14a.36-41: Bihotz-berri zaitezte eta bataiatu guztiok Jesus Mesiasen izenean. **Sal 32:** Jaunaren graziaz betea dago lurra.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 20, 11-18.

Aldi hartan, Maria hilobi ondoan zegoen, kanpoan negarrez. Eta, negarrez zegoela, hilobirantz makurtu zen eta bi aingeru ikusi zituen, zuriz jantziak, Jesusen gorpua egon zen lekuan eserita, bata burualdean eta bestea oinetan. Aingeruek esan zioten: «Zer duzu negarrez, emakume?» Hark erantzun zien: «Nire Jauna eraman dute, eta ez dakit non ipini duten» Hau esan eta berehala, atzera itzuli eta Jesus ikusi zuen zutik, baina ez zen konturatu Jesus zela. Jesusek esan zion: «Zer duzu negarrez, emakume? Noren bila zabiltza?» Hark, baratzezaina zelakoan, esan zion: «Jauna, zuk eraman baduzu, esadazu non ipini duzun, eta nik jasoko dut» Jesusek esan zion: «Maria!» Honek, hurbilduz, esan zion hebreeraz: «Rabbuni!» (hau da, «Maisu!»). Jesusek esan zion: «Utz nazazu, oraindik ez bainaiz Aitagana igo. Zoaz nire senideengana eta esaiezu: “Neure Aitagana eta zuen Aitagana noa, neure Jainkoagana eta zuen Jainkoagana”» Joan zen Maria Magdalenan, eta berri hau eman zien ikasleei: «Jauna ikusi dut, eta hau eta hau esan dit»

Jesus piztuaren agerpenen kontaketa bi puntu daude maiz azaltzen direnak: aitorpena eta misioa edo eginkizuna. Horiek biak ageri dira Jesusek Maria Magdalenari egindako agerpen honetan. Maria Magdalenak lehenik hango baratzezaina dela uste du. Jaunak bere izena esaten duenean ezagutzen du. Horrelako zerbait gertatzen zaigu guri ere. Jesus piztuak ez du alde egin mundu honetatik. Gure artean jarraitzen du bere Espirituaren bidez. Beraz, guk ikasi behar dugu hura ezagutzen gure bidera datorrenean. Magdalenak bezala, agian ezagutu dezakegu bere ahotsa entzutean berak Eukaristian Hitz egiten digunean.

Pazkoaldia. Zortziurrena.

San Leon IX.a, 152. *aita santua*.

Jesus Piztuarekin topo egiten dutenek, misio edo eginkizun bat jaso ohi dute harengandik. Mariak ikasleei iragarri behar die berak Jesus Piztuarekin izan duen topaketa eta hark esan diona: orain arte Jesusen Aita soilik zena, aurrerantzean gure Aita ere bada, izan ere, Jaunaren pazko-misterioak seme-alaba bihurtu gaitu Jainkoaren Semearengan. Eta orain arte Jesusen Jainko soilik zena, berak bakarrik ezagutzen zuen-eta, orain gure Jainko ere bada, bere Seme bakarrik ezagutzera eman digu-eta (Jn 1, 18; 1 Jn 4, 12).

TOPO EGITEAREN PAZKOA

**Emakumeak,
FEDEAREN aintzindari,
Jesusen bila dabilta.
Eguneroko GALILEAN hura
aurkituz, Elizaren apostoluen
apostolu izango dira.**

Ebanjelioa

Pazkoaldia. Zortziurrena.

San Zakeo, *zerga-biltzailea*.Santa Ines Montepulciano-koa, *birjina*.

Apostoluen Eginak liburutik 3, 1-10: Dudana emango dizut: Jesu Kristoren izenean, jaiki eta ibil zaitez. **Sal 104:** Poztu zaitezte bihotzez Jaunaren bila zabiltzatenok.

Jesu Kristoren Ebanjelio San Lukasen liburutik 24, 13-35.

Egun hartan bertan, asteko lehen-egunean, Jesusen bi ikasle Emaus izeneko herrixka batera zihoazen, Jerusalemdik hamaika kilometrara. Jerusalemen gertaturiko guztiez mintzo ziren elkarrekin. Eta, hizketan eta eztabaidan ari zirela, Jesus berbera hurbildu zitzaien eta haiekin zihoan; haien begiak, ordea, itsu zeuden eta ez zuten ezagutu. Jesusek esan zien: «Zertaz diharduzue hizketan bidean elkarrekin?» Haiek gelditu egin ziren, aurpegia ilun, eta bietako batek, Kleofas zeritzanak, erantzun zion: «Zu izango zara Jerusalemen egun hauetan gertatu dena jakin ez duen kanpotar bakarra!» Jesusek galdetu zien: «Zer gertatu da, ba?» Haiek erantzun zioten: «Nazaretoko Jesusi gertatua; profeta ahaltsua zen egitez eta hitzez Jainkoaren eta herri guztiaren aurrean; baina gure apaizburuek eta agintariak heriotzara kondenatu dute eta gurutzean josi. Guk uste genuen hark askatuko zuela Israel; baina bada hiru egun hori gertatu dela. Egia da gure arteko emakume batzuek harriturik utzi gaituztela; goizean goiz joan dira hilobira eta ez omen dute gorpua aurkitu; gainera, Jesus bizi dela esan dieten aingeruak agertu zaizkiela esanez etorri zaizkigu. Gutar batzuk ere izan dira hilobian, eta emakumeez esan bezala aurkitu dute; baina bera ez dute ikusi» Orduan, Jesusek esan zien: «Bai zentzugabeak zaretela, bai motelak profetek esana sinesteko! Ez al zuen, bada, Mesiasak hori guztia sufritu behar, bere aintzan sartzeko?» Eta, Moisesengandik hasi eta profetaz profeta, Liburu Santuek hari buruz zioten guztia azaldu zien. Zihoazen herrixkara hurbildu zirenean, Jesusek aurrera jarraitzeko keinua egin zuen. Baina haiek arren eta arren eskatu zioten: «Geldi zaitez gurekin, berandu baita eta iluna gainean dugu» Eta herrian sartu zen haiekin gelditzeko. Haiekin mahaian zegoela, Jesusek, ogia

Pazkoaldia. Zortziurrena.

San Zakeo, *zerga-biltzailea*.

Santa Ines Montepulciano-koa, *birjina*.

harturik, bedeinkapen-otoitza esan, zatitu eta eman zien. Orduan, begiak ireki zitzaizkien eta ezagutu zuten; baina Jesus desagertu egin zitzairen.

Haiek elkarri esan zioten: «Ez al genuen bihotza sutan, bidean hitz egiten zigunean eta Liburu Santuak azaltzen zizkigunean?» Eta berehala altxatu eta Jerusalemara itzuli ziren. Han Hamaikak eta hauen lagunak bildurik aurkitu zituzten, hau ziotela: «Piztu da Jauna egiaz eta Simoni agertu zaio» Bi ikasleek bidean gertatua kontatu zieten eta nola ezagutu zuten ogia zatitzean.

Ikus dezagun Jesusek Emausko ikasleak nola laguntzen dituen bidean zehar. Guri ere, bizitzako bidean presente egiten zaigu Jesus. Baina, ikasle haiek bezalaxe, guk ere ez dugu ezagutzen lehen begiradan. Behar-beharrezkoa dugu fedeko begiak ondo irekitzea Jauna ezagutzeko. Ikasle haiek, ezagutu zutenean, Jerusalemara itzuli ziren erkideekin biltzeko eta beren kideek berretsi zieten Jesus piztua zela. Jesus piztuarengan fedea izateak fedekideen taldera garamatza. Giza izateak beti ditu bi dimentsio: pertsonala eta taldekoa edo gizartekoa. Fedea, nork bere bihotza Elizan agertzen den Jainkoari irekitzea da. Horregatik, Jesusengan sinesteak, Elizarengan ere sinestera garamatza Jesu Kristoren bitartekotza tarteko. Eliza da Jesus piztuarekin topo egiten dugun tokia.

Pazkoaldia. Zortziurrena.

Canterbury-ko San Antselmo, *gotzaina eta eliz irakaslea.*

Apostoluen Eginak liburutik 3, 11-26: Biziaren sorburua hil zenuten, baina Jainkoak piztu egin du hilen artetik. **Sal 8:** Jauna, gure Jauna, bai miragarria zure izena lurbira osoan!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 24, 35-48.

Aldi hartan, Emausko ikasleek bidean gertatua kontatu zuten eta nola ezagutu zuten Jauna ogia zatitzean. Horretan ari zirela, Jesus bera agertu zen ikasleen erdian eta esan zien: «Bakea zuei» Haiek, beldur-ikaraz beterik, mamua ikusten ari zirela uste zuten. Baina Jesusen esan zien: «Zergatik izutu zarete? Zergatik sortzen zaizkizue zalantza horiek barruan? Ikusi nire esku-oinak: Ni naiz. Uki nazu eta begira: mamuak ez du hezur-haragirik, eta Nik bai, ikusten duzuenetz» Eta hau esatean, esku-oinak erakutsi zizkien. Haiek, ordea, pozaren pozez oraindik ere ezin sinetsirik eta harriturik baitzeuden, Jesusen esan zien: «Ba al duzue hemen jatekorik?» Arrain erre puska bat eskaini zioten. Jesusen hartu eta beraien aurrean jan zuen. Gero, esan zien: «Hauxe da, artean zuekin nengoela, esan nizuena: Moisesen legean, profetetan eta salmoetan nitaz idatzitako guztia bete beharrekoa zela» Orduan, adimena argitu zien, Liburu Santuak uler zitzaizkien. Eta esan zien: «Idatzia zegoen, Mesiasen sufritu egin behar zuela eta hirugarren egunean hilen artetik piztu, eta, Jerusalemdik hasita, bihotz-berritzea hots egin behar zaiela haren izenean herri guztiei, bekatuak barka dakizkien. Zuek zarete gauza hauen testigu».

Jesus ikasle-taldeari agertu zitzaioneko kontakizun honetan, Lukas ebanjelaria azpimarratzen ahalegintzen da, alegia Jesus Piztua berekin bizi izan zen eta gurutziltzatu zuten berbera dela. Ikasleekin topo egiten duena ez dela mamua, berek ezagutu zuten berbera baizik. Horregatik erakusten dizkie eskuak eta oinak eta ukitzeko gonbita ere egiten die eta berekin jan ere egiten du. Guk ere geu-

Pazkoaldia. Zortziurrena.

Canterbury-ko San Antselmo, *gotzaina eta eliz irakaslea*.

re gorputz eta arima berberekin piztuko garela itxaron dugu, orain garen gizakia piztuko baita. Ez soilik orain garenaren zati bat edo dimentsio bat; jainko-bizitzarako eraldatuak izango garen arren. Jatearen aipamenarekin, Lukasek eukaristia-erreferentzia bat gehitzen du, izan ere, Eukaristia, Jesus jatea baino lehenago Jesusekin jatea baita. Eukaristian, Jauna komunikatu egiten zaigu, ez soilik sagaratutako dohainetan presente diren bere Gorputz eta Odolaren bidez elkartuz, baita bere Hitzaren bidez ere. Beraz, jaunartzea, ez da soilik ogi sagaratua hartzea, bada bere Hitza entzun eta gogoeta egitea ere. Jesus ezagutzeko eta Berarekin elkartzeko, behar-beharrezkoa da Idazteunak ezagutzea.

* * *

Bidea da Jesus

Errealitatearen Azken Misteriora

gidatzen eta hurbiltzen gaituen bide bezala

aurkeztu zaigu Jesus.

Jainkoak ez du inor derrigortzen.

Inor ez du behartzen proben eta ebidentzien bidez.

Azken Misterio hori isiltasun da eta errespetuzko erakarpen.

Jesus da bere Ontasunera ireki gaitzakeen bidea (*J. A. Pagola*).

Pazkoaldia. Zortziurrena.

Jesusen Lagundian, Andre Maria, Jesusen Lagundiaren Ama,
1541-04-22an Lagundia Erromak onartua izana gogoratuz.

Apostoluen Eginak liburutik: Ez dugu beste inor salba gaitzakeenik.

Sal 117: Etxegileek baztertutako harria, berori gertatu da giltzarria.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 21, 1-14.

Aldi hartan, berriro agertu zitzairen Jesus ikasleei Tiberiades itsasertzean. Honela gertatu zen agerpena. Elkarrekin zeuden Simon Pedro, Bikia zeritzan Tomas, Natanael Galileako Kanakoa, Zebedeoren semeak eta beste bi ikasle. Simon Pedrok esan zien: «Arrantzura noa» Gainerakoek erantzun zioten: «Zurekin goaz geu ere» Atera eta ontzira igo ziren. Baina gau hartan ez zuten ezer harrapatu. Eguna argitu zuenean, ur-ertzean agertu zen Jesus; baina ikasleak ez ziren konturatu Jesus zela. Jesusek esan zien: «Mutilak, ba al duzue jatekorik?» Haiek erantzun: «Ez» Jesusek orduan: «Bota sarea txaluparen eskuinaldera eta aurkituko duzue» Bota zuten, bada, eta, hainbeste arrain harrapatu zuten, ez ziren sarea ateratzeko gauza. Orduan, Jesusek maite zuen ikasle hark esan zion Pedrori: «Jauna da» Simon Pedrok, Jauna zela aditu zueneko, soinekoa jantzi (erantzia baitzuen) eta jauzi egin zuen urera. Beste ikasleak txalupan etorri ziren, sarea arrainekin arrastaka zekartela, lehorretik hurbil baitzeuden, ehunen bat metrora. Lehorrera jaitsi zirenean, su-txingarrak ikusi zituzten eta arrain bat gainean, eta ogia. Jesusek esan zien: «Ekarri harrapatu berri dituzuen arrainetako batzuk» Igo zen Simon Pedro ontzira eta lehorrera atera zuen sarea, ehun eta berrogeita hamahiru arrain handiz betea. Eta, hainbeste izanik ere, ez zen sarea urratu. Jesusek esan zien: «Zatozte gosaltzera» Ikasleetako inor ez zen ausartzen nor zen galdetzera, bai baitzekiten Jauna zela. Orduan, Jesusek, hurbildurik, ogia hartu eta eman zien, baita arraina ere. Hirugarren aldia izan zen hau, Jesus, hilen artetik piztu ondoren, ikasleei agertu zitzaiena.

Pazkoaldia. Zortziurrena.

Jesusen Lagundian, Andre Maria, Jesusen Lagundiaren Ama,
1541-04-22an Lagundia Erromak onartua izana gogoratzuz.

Joanen ebanjelioko Jesusek bere ikasleei egindako azken agerpen honek, eliza-ikuspegi sakona du. Jesus zazpi ikasleri agertzen zaie, hamabien beste aukera bat den zenbakia da hori, eta ebanjelio honetan batere ohikoa ez dena, izan ere, Joanen, Jn 6, 70-71, eta 20, 24, pasarteetan agertzen baita eta horietako biren izenik ez da aipatzen, agian edozein ikasle ere haiekin identifikatu ahal dadin. Ikasleen komunitatea Jesusek mahaira gonbidatuta agertzen da hemen, berak prestatu baitie jatekoa. Ikasleak arrantzan saiatu dira baina hura ere Jesusen hitzaren bidez soilik gertatu da emankorra. Eliza, beraz, Eliza eukaristiko eta misiolaria da. Arrainen kopuruak, ziur aski Itun Zaharreko ukituz hornitzen du pasartea, Ez 47, atalean. Tenplutik, hots, Jesusengandik, (Jn 2, 21), ur-zorroten bat irteten da (Jn 7, 37-38 eta 19, 34) eta itsasoko urak garbitu eta arrain ugariri ematen die bizia. Itsasertzean zuhaitzak hazten dira eta fruitu berriak eta hosto sendagarriak ematen dituzte. Hori guztia, Jesus piztuak bere Elizari ematen dizkion dohainen irudi da.

* * *

Emausko bi ikasleak eta Jesus berpiztua

Jesusen ikasleetarik bi / Jerusalemdik kanpora doaz.

Triste eta lur jota. / Bihotzean itzali egin zaie

Jesusengan jarria zuten esperantza,

gurutzean hiltzen ikusi baitute.

Halaz guztiz, hartaz gogoeta egiten jarraitzen dute.

Ezin ahaztu hartaz. / Amets hutsa izan ote da guztia?

Bizi izan duten guztiaz hizketan

eta eztabaidan ari direla,

Jesus hurbildu zaie eta bidelagun dute.

Alabaina, ikasleek ez diote antzeman.

Afaltzera gelditu eta ogia zatitzean

antzeman diote (*J.A. Pagola*).

Pazkoaldia. Zortziurrena.
San Jorje, *martiria*.

Apostoluen Eginak liburutik 4, 13-21: Guk ezin dugu inola ere entzun eta ikusi duguna isilean gorde. **Sal 117**: Eskerrak Zuri, Jauna, erantzun didazulako.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 16, 9-15.

Asteko lehen-egunean, goizean goiz, pizturik, Jesus Maria Magdalenari, zazpi deabru atera zizkionari, agertu zitzaion aurrea. Hura Jesusekin bizi izan zirenei berri ematera joan zen, triste eta negarrez baitzeuden. Baina haiek, bizi zela eta berak ikusi zuela entzutean, ez zioten sinetsi. Ondoren, ikasleetako biri agertu zitzairen, beste itxura batean, auzo batera bidean zihoazela. Hauek ere besteei berri ematera joan ziren; baina hauei ere ez zieten sinetsi. Azkenik, Hamaikari agertu zitzairen, mahaian zeudela, eta aurpegira bota zuten beren sinesgabetsuna eta burugogorkeria, bera pizturik ikusi zutenei sinetsi ez zietelako. Eta esan zien: «Zoazte mundu guztira eta hots egin Berri Ona izaki guztiei»

Markosen ebanjelio kanonikoa, egilearen ondoren emandako amaierarekin bukatzen da eta pasarte hau atal horretakoa da. Bertan, beste ebanjelioetan kontatutako Jesusen agerpen batzuk laburbiltzen dira: Maria Magdalenari Mateorenean, edo beste emakumeekin zegoela, eta berari bakarrik Joanen ebanjelioan, eta Emaustik zihoa zen ikasleei Lukasenean. Hemen Markosen ebanjelioan peto-petoa den ezaugarri bat jasotzen da: ikasle garrantzitsuak inoiz ere ez direla ageri berengandik itxaro zitekeen mailan. Hamaika apostoluek ez diete sinesen, ez Maria Magdalenari eta ez bidean zihoazen ikasleei; harik eta Jesus bera agertu eta beren sinesgogorkeria aurpegiratu ondoren, ebanjelioa mundu osoan zabaltzeko ardura ematen dien arte. Markosek, apostolu garrantzitsuek beren maila ez dutela ematen azpimarratzeaz gainera, ikusarazi egiten du, hain garrantzitsuak ez diren beste ikasle batzuek, haien artean emakume batzuek, benetako ikasle eta jarraitzaile bezala jokatzeko dutela.

Pazkoaldiko 2. astea.

Jainkoaren Errukiaren Eguna.

Sigmaringengo San Fidel, *apaiza eta martiria*.

Apostoluen Eginak liburutik 5, 12-16.

Mirari eta egintza harrigarri asko gertatzen zen herrian apostoluen eskuz. Fededun guztiak Salomonen aterpean biltzen ziren gogo batez; baina beste inor ez zen haiekin elkartzera ausartzen, herriak goratzen bazituen ere. Gero eta ugariago ziren Jaunari elkartzen zitzaizkion fededunak, gizon eta emakume. Gaixoak kaleetara ateratzen zituen jendeak eta ohe nahiz ohatiletan ezartzen zituzten, Pedro igarotzean, honen itzalak bederen haietakoren bat edo beste uki zezan. Jerusalem inguruko herrietatik ere jende-talde handiak etorri ohi ziren, gaixoak eta espiritu gaiztoen menpe zeudenak ekarriz, eta sendatu egiten zituen guztiak.

Sal 117: Eskerrak Jaunari, ona baita, haren maitasuna betikoa baita.

Apokalipsi liburutik 1, 9-11a.12-13.17-19.

Ni, Joan, zuen anaia eta Jesusen maitasunagatik atsekabea, erri-nuan eta itxaropen iraunkorrean zuen kideko naizen hau, Patmos deritzan uhartean nengoen erbesteratua Jainkoaren hitzagatik eta Jesusen testigantza egiteagatik. Jaunaren egunean Espirituak hartu ninduen eta neure ostean ahots handia entzun nuen, turuta-hotsa bezalakoa. Hau zioen: «Idatz ezazu liburu batean ikusiko duzuna, eta bidali Asiako eliz elkartetara».

Itzuli nintzen mintzo zitzaidan ahots hura norena ote zen ikusteko eta, itzultzean, urrezko zazpi argimutil ikusi nituen, eta haien erdian gizaseme antzeko bat, soineko luzez jantzia eta bularraldea urrezko uhalez lotua. Hura ikustean, hilda bezala erori nintzen haren oinetara. Hark eskuineko eskua gainean jarri zidan, esanez: «Ez beldur izan! Ni naiz lehena eta azkena, bizi dena; hilik egon nintzen, baina orain bizirik nago menderen mendetan, eta neure esku ditut Herioaren eta Hilien Egoitzaren giltzak. Idatz ezazu, bada, ikusi duzuna; orain dena eta gero izango dena»

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 20, 19-31.

Asteko lehen-egunean, ilunabarrean, etxe batean bildurik zeuden ikasleak, ateak itxita, juduen beldurrez. Sartu zen Jesus eta, erdian jarriarik, esan zien: «Bakea zuei» Hori esanda, eskuak eta saihetza erakutsi zizkien. Ikasleak pozez bete ziren, Jauna ikustean.

Jesusek berriro esan zien: «Bakea zuei. Aitak Ni bidali nauen bezala, Nik zuek bidaltzen zaituztet» Eta haien gainera arnasa botatz, esan zien: «Hartzazue Espiritu Santua. Zuek bekatuak barkatzen dizkiezuenei, barkatu egingo dizkie Jainkoak ere; zuek barkamena ukatzen diezuenei, ukatu egingo die» Tomas, Hamabietako bat, Bikia zeritzana, ez zegoen haiekin Jesus etorri zenean. Gainerako ikasleek esan zioten: «Jauna ikusi dugu» Tomasek erantzun zien: «Haren eskuetan iltze-zuloak ikusten ez baditut, neure atzamarra haren iltze-zuloetan eta neure eskua haren saihetsean sartzen ez baditut, ez dut sinetsiko» Handik zortzi egunera, etxean zeuden berriro ikasleak, eta Tomas ere haiekin zen. Sartu zen Jesus, ateak itxirik zeudela eta, erdian jarriarik, esan zien: «Bakea zuei» Gero esan zion Tomasi: «Ekarri atzamarra, begira nire eskuak; ekarri eskua eta sartu nire saihetsean, eta ez izan sinesgogor, sinestedun baizik» Tomasek erantzun zion: «Ene Jauna eta ene Jainkoa!» Jesusek esan zion: «Ikusi nauzulako sinetsi al duzu? Zorionekoak ikusi gabe sinesten dutenak» Beste ezaugarri asko ere egin zuen Jesusek ikasleen aurrean, liburu honetan idatzirik ez daudenak; hauek idatzi dira sinets dezazuen Mesias eta Jainkoaren Semea dela Jesus eta, sinetsiz, haren izenean bizia izan dezazuen.

Joan ebanjelariak Jesusek ikasleei egindako agerpena bi agerpenetan banatzen du, lehenengoa Tomas ez zegoela eta bigarrena, as-tebetera, Tomas bertan zela. Jesus ikasleen erdian agertzen da haiek juduen beldurrez ateak ondo itxita bildurik daudela eta bakea emanaz agurtzen ditu. Lukasen ebanjelioan gertatzen den moduan, Jesus

Pazkoaldiko 2. astea.

Jainkoaren Errukiaren Eguna.

Sigmaringengo San Fidel, *apaiza eta martiria*.

Piztuak eskuak eta saihetsa erakusten dizkie bere gurutziltzatu-nortasuna azalduz eta gurutzean burutu zen bere mundu honetako bizitza Jainkoaren bizitzan onartua izan dela erakutsiz. Misioa edo zeregina ematen die eta horretarako Espiritu Santua txertatzen. Espiritua Piztutakoaren dohaina da. Misioaren zati da bekatuen barkamena iragartzea, Jesusen bere heriotzaren bidez guretzat irabazi duena. Jesus piztua ikusteak ez zituen salbuetsi fedearen lehenengo lekukoak eta batzuek “zalantza izan zuten” (Mt 28, 17). Horietakoa izan zen Tomas. Horretara dator bigarren agerraldia, Tomas bertan dela eta Jesusen hitzekin amaitzen da: “Zorionekoak ikusi gabe sinesten dutenak”. Hor gutaz ari da, Jesus agertu gabe sinetsi dugunez. Alabaina, guk ere, Jesus Piztua ikusi ez dugunok, badugu berarekin topo egitearen esperientzia Espirituarengan.

* * *

Ez ezazu sekula gal bizitzeko poza,
partekatzeko, maitatzeko, zoriontsu izateko poza.
Jaso begiak eta izan konfiantza
ondo irtengo dela den-dena,
badelako norbait
beti zure ardura duena,
badelako norbait
zu maite zaituena
zugatik bizia eman baitu:
JESUS (Lisieuxko Teresa).

Pazkoaldiko 2. astea.

SAN MARKOS, EBANJELARIA.

1 Pedroren gutunetik 5, 5b-14: Egon erne, eutsi fedeari. Sal 88: Jauna zure maitasuna abestuko dut betiraundean.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 16, 15-20.

Aldi hartan, Jesus Hamaiketi agertu eta esan zien: «Zoazte mundu guztira eta hots egin Berri Ona izaki guztiei. Sinetsi eta bataiatzen dena salbatuko da; sinesten ez duena, berriz, kondenatuko. Sinesten dutenek seinale hauek izango dituzte lagun: nire izenean deabruak botako dituzte, hizkuntza berrietan mintzatuko dira, sugeak eskuetan hartuko dituzte eta, edari hilgarriren bat edanda ere, ez die kalterik egingo; gaixoei eskuak ezarriko dizkiete eta sendatu egingo dira».

Horrela mintzatu ondoren, Jesus Jauna zerura jasoan izan zen eta Jainkoaren eskuinaldean eseri zen. Haiek, berriz, alde guztietara joan ziren Berri Ona hots egitera. Eta Jauna bera ari zen haiekin, egiten zizuten mirarien bidez hitza baiesten zuela.

Amaiera kanonikoak, egilearen ondorengoak, jarraitu egiten du eta horrekin bukatzen da Markosen ebanjelioa. Pasarte honetan, Jesus-ek Hamaiketi ebanjelioa mundu guztira zabaltzeko eginkizuna ematen die. Bera zerura igotzen da eta Elizaren aldia hasten da, non ikasleek ebanjelioa iragarri behar duten. Jesus-ek Hamabien taldea eratu zuenean, deabruak kanporatzeko agintaritza eman zien (Mk 3, 13). Orain, mundu osora bidaltzean, lagun izango dituzten seinaleak iragartzen dizkie eta horiek, alde batetik, Jaunak bere ikasleei misioa betetzen ari diren bitartean emango dien babesak adierazten dute eta, bestetik, hitza berresteko ere balio duten seinaleak dira. Jesus piztuak ikasleei ematen dien babesak ez ditu salbuesten Berak gurutzera bidean egin zuen bide berbera egitetik.

* * *

Pazkoaldiko 2. astea.

SAN MARKOS, EBANJELARIA.

Markos, kristologiaren zuzentzaile

(“Reseña Bíblica” hartua, 17. zk., 1998, 5-12 orr.)

1. Nori zuzendua
Jesusi buruz ideia faltsua zuen elkarte bati zuzendua da Markosen ebanjelioa: ideia triunfalista du Kristo berpiztuaz. Jesus horrek Jainkoaren ahuldadean garatzen ari den Erreinua aldarrikatzen du. Kristologia zuzentzailea da (correctiva) Markosen ebanjelioa azken aldi honetako exegeten arabera.
2. Erromako kristautenzako katekesia da
Lukasez Papias idazleak (Asia Txikiko Frigian, Hierapolisko gotzaina, II. mendean) esaten duena berrinterpretatuz, esan daiteke zera adierazi nahi duela: Markos ez zela izan Jesusen hurbil-hurbileko testigu, baina interpretazio fidagarria dakarrela, apostolutar aitorenari lotua dagoelako. 70. urtean-edo idatzi bide zuen Markosek etniko-kristautentzat.
3. Problema kristologikoa [...] Markos kezka faltsu baten aurka doa: Jesusen mesianismoa ahuldadean gauzatzen da, gurutzetik pasatuz. Horrela, fedearen (piztueraren) eta esperientziaren (pertsekuzioen) arteko kontraesana gainditzen lagundu nahi die.

Pazkoaldiko 2. astea.

San Isidoro, gotzaina eta eliz irakaslea.

San Paulok 1 Korintoarrei 2, 1-10: Zuen sinesmena Jainkoaren indarrean oinarri dadin. **Sal 118:** Argiontzia da zure hitza nire urratsentzat, argia nire bideetan.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 5, 13-16.

Aldi hartan, Jesusen esan zien ikasleei: «Zuek zarete munduarentzat gatzak. Baina gatzak gezatzen bada, nola gazitu berriro? Ez du danik ezertarako balio, botatzeko baizik eta jendeak zapaltzeko. Zuek zarete munduarentzat argia. Ezin daiteke ezkuta mendi gainean dagoen hiria.

Kriseilua ere ez da pizten ontzipean ipintzeko, argimutilaren gainean baizik, etxeko guztiei argi egiteko. Era berean, zuen argiak denen aurrean egin behar du argi, zuen egintza onak ikusiz, zeruko zuen Aita gorets dezaten».

Sevillako San Isidororen jaiegunean (k.o. 560-636), eliza latin-darreko azken gurasotzat emana da bera, lehenengo irakurgaiak gurtzearen jakinduriak hitz egiten digu. San Isidororen ospea ez da hainbeste bere garaiko giza jakinduria bildu eta idatzitako idazlan ugarientatik eta haien artean nabarmenena den Etimologiak lanarengatik, bisigodoen Elizan fedean agertutako jakinduriarengatik baizik. Ebanjelioan, Mateok, Jesusek gatzaz (Mk 9, 50; Lk 14, 34) eta argiaz (Mk 4, 21; Lk 8, 16 eta 11, 33) esanak biltzen ditu eta mendiko hitzaldian kokatzen zoriontasunen ondoren. Ebanjelari honentzat, lurraren gatzak eta munduko argia Jesusen ikasleak dira. Eta izan ere izango dira beren bizitzan Jesusen mendiko sermoian agertzen diren irakaspenak gauzatzen badituzte.

Pazkoaldiko 2. astea.

San Pedro Kanisio, apaiza eta eliz irakaslea, jesuita.

Maria Antonia Bandres, dohatsua (Tolosan 1896-1919),

birjina. San Pedro Chanel, *apaiza, marista eta martiria*.

Apostoluen Eginak liburutik 5, 17-26: Kartzelan sartu zenituzten gizonak tenpluan daude eta herriari irakasten ari dira. **Sal 33:** Dohakabeak oihu egin zuen, eta Jaunak entzun.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 3, 16-21.

Aldi hartan, Jesusek esan zion Nikodemori: «Hain maite izan zuen Jainkoak mundua, bere Seme bakarra eman baitzion, harengan sinesten duen inor gal ez dadin, baizik eta betiko bizia izan dezan. Jainkoak ez baitzuen bere Semea mundura bidali, mundua kondenatzera, haren birtutez mundua salbatzera baizik. Harengan sinesten duena ez dago kondenatua; sinesten ez duena, berriz, kondenatua dago jadanik, Jainkoaren Seme bakarraren izenean sinetsi ez duelako. Hauxe da kondenazioaren arrazoiak: argia mundura etorria dela, eta gizakiek ilunpea nahiago izan dutela argia baino, haien egiteak gaiztoak zirelako. Izan ere, gaizkia egiten duenak gorrotoa dio argiari, eta ez dator argira, haren egiteak agerian gelditu ez daitezela. Egia araberak ari dena, berriz, argira dator, haren egiteak Jainkoak nahi bezala eginak direla ager dadin».

Pasarte hau Jesusek Nikodemorekin izandako elkarrizketaren zatia da eta Joanez helarazi digu bere ebanjelioan. Nikodemo magistratu judu da, beraz, elkarrizketak, fariseuen judaismoaren eta kristautasun sortu berriaren arteko eztabaida adierazten du. Jesusek berriro jaio beharra planteatu dio Nikodemori eta, ondoren, berriz jaiotze hori zertan datzan eta nola iristen den azaltzen du. Judu legearen orde, gizakia Jainkoarekin harremanetan jartzen duena, betiko bizia ematen duen fedearen bidez jasotzen den Espiritua da. Hemen judizioaz hitz egiten da eta Jainkoaren Semea fedez onartuta gauzatzen da. Jainkoak bere Semea bidali du baina ez mundua epaitzeko, mundua salbatzeko baizik. Baina Seme horren aurrean gizakiak zatitu egiten dira: batzuek onartu egiten dute eta beste batzuek errefusatu; eta onarpen edo errefusa hori ez da gai intelektual edo ideia-kontu soila, gizakien jokabideekin du zerikusia. Ebanjelioaren sarreran jada esan da Hitzean zegoela bizia eta bizi hori gizakien argia zela (Jn 1, 4).

Pazkoaldiko 2. astea.

San Prudentzio, gotzaina (*Gasteizko elizbarrutiko eta Arabako Zaindaria*).

Apostoluen Eginak liburutik 5, 27-33: Geu gara gauza hauen testigu, baita Espiritu Santua ere. **Sal 33:** Dohakabeak oihu egin zuen, eta Jaunak entzun.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 3, 31-36.

Aldi hartan, Jesusek esan zion Nikodemori: «Goitik datorrena denen gainetik dago. Lurretik sortua lurrekoa da eta lurrekoaz mintzo da. Zerutik datorrena denen gainetik dago; ikusi eta entzun duena airtortzen du; baina haren aitormena ez du inork onartzen. Haren aitormena onartzen duenak Jainkoak egia dioela baieztatzen du. Izan ere, Jainkoak bidali zuenak Jainkoaren hitzak esaten ditu, neurririk gabe ematen baitio bere Espiritua. Aitak Semea maite du, eta haren esku jarri du dena. Semeagan sinesten duenak betiko bizia du; baina Semeagan sinesten ez duenak ez du bizia ikusiko, baizik eta Jainkoaren haserrea du gainean».

Jesusen eta Nikodemoren arteko elkarrizketak aurrera jarraitzen du. Jesus Aita Jaungoikoaren Agertzaile moduan aurkezten zaio, haren lekukotza ematen baitu. Jesusek ezagutzen du Jainkoa bera goi-goikoarengandik datorrelako; beste batzuek aldiz, Jainkoaz hitz eginen dute baina lurrekoak soilik dira, beraz, Jainkoa ez dute benetan ezagutzen. Jesusek Jainkoaz ematen duen lekukotza horrek, zatiketa eragiten du gizakiengan, ezen, batzuek onartzen dute eta beste batzuek ez. Onartzea harengan sinestea da eta hark Espiritua eta betiko bizia komunikatzen dizkie sinestunei. Joanen ebanjelio guztia lekukotza moduan azaltzen da gizakiek sinets dezaten eta sinetsiz betiko bizia izan dezaten eta Jesusek Jainkoaz emandako lekukotza ematen jarrai dezaten (Jn 20, 31).

Pazkoaldiko 2. astea.

Santa Katalina Sienakoa, *birjina eta eliz irakaslea (Europako Zaindaria)*.

San Joan Apostoluaren 1. gutunetik 1, 5–2, 2: Jesusek bere burua eskaini zuen gure bekatuak barkatzeko. **Sal 102:** Arima nirea, bedeinka ezazu Jainkoa.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 11, 25-30.

Behin batean, Jesus honela mintzatu zen: «Goresten zaitut, Aita, zero-lurren Jauna, gauza hauek jakintsu eta ikasiei ezkutatu dizkiezulako eta jende xumeari agertu. Bai, Aita, goretzia zu, horixe izan baituzu gogoko. Nire Aitak nire esku utzi du dena. Eta inork ez du Semea ezagutzen, Aitak baizik; ezta Aita ere inork ezagutzen, Semeak baizik eta Semeak agertu nahi dionak. Zatozte niregana, nekatu eta zamatuz guztiok, eta neuk emango dizuet atseden. Hartazue nire uztarria eta ikasi niregandik, gozoa eta bihotz-apala bainaiz ni, eta aurkituko duzue bizitzarako atseden; eramaneraza baita nire uztarria eta arina nire zama».

Ebanjelioko pasarte honek eta lehenengo irakurgaiak ere, oso ondo kokatzen dute Sienako Santa Katalina birjina eta Elizako doktore (irakasle) eta Europako zaindari-kidearen irudia; liturgian gaur ospatzen da bere jaieguna. Lehenengo irakurgaiak Jainkoarekin elkartzeaz hitz egiten zaigu eta ebanjelioan Jainkoak jende xumeari ematen dion jakinduriaz. Sienako Katalinak, irakurtzen eta idazten bazekien arren, XIV. mendean oso ohikoa ez zena eta gutxiago emakumeentzat, ez zuen aparteko ikasketarik. Baina Jainkoak dohain mistikoekin hornitu zuen eta espiritu-doktrina aberatsa garatu zuen. Horregatik, Pablo VI.a aita santuak Elizako doktore aldarrikatu zuen. Bere otoitz-bizitzak ez zuen gorde komentu barruan. Lekaime domingotarra izan arren, hainbat bi-daia egin zituen Elizaren bizitzan parte hartzeko. Mendebaldeko zismaren garaian bizi izan zen eta Elizaren batasunaren alde eta aita santua Erromara itzultzearen alde saiatu zen.

Pazkoaldiko 2. astea.

San Pio V.a, 225. aita santua.

Santa Sofia, birjina eta martiria.

Apostoluen Eginak liburutik 6, 1-7: Zazpi gizon aukeratu zituzten, Espiritu Santuaz beteak. Sal 32: Betor gugana, Jauna, zure maitasuna, zugan baitugu geure uste ona.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 6, 16-21.

Arratsean, Jesusen ikasleak itsasora jaitsi eta, txalupara igorik, itsasoaz bestaldera abiatu ziren, Kafarnaum aldera. Iluna zen ordu-rako, eta artean Jesus ez zen haiengana iritsi. Haize zakarra zebilen, eta itsasoa harrotzen hasi zen. Bospasei kilometro arraunean egitean, Jesus ikusi zuten ur gainean oinez eta txalupara hurbiltzen, eta bel-durrak hartu zituen. Baina hark esan zien: «Ni naiz; ez beldur izan!» Haiek txalupan hartu nahi izan zuten, baina txalupa berehala iritsi zen zihoazen tokira.

Itun Zaharreko kultur oinarriaren atal bat agertzen duen mitologia kanaandarrean, itsasoa gaizkiaren eremua da. Horregatik esan dezake Apokalipsiak mundu berrian, itsasorik jada ez dela (Ap 21, 1). Pasarte honetan Jesus aintzirako uraren gainean dabil gaizkiaren indarren gainetik duen indar salbatzailea erakutsiz. Ebanjelioen usadioan, Jesus uraren gainean, ogien ugalketa egin eta berehala ibili zen (Mk 6, 30-52 eta Mt 14, 13-33). Horrekin ebanjelariak gogorarazi egiten digute, alegia Jesusengan, Jainkoak erbestean zegoen bere herriari egindako ekintza miragarriak berritzen direla: manaren oparia eta itsasoan zehar herria pasatzea salbamena lortzeko. Kontakizunak Jesusen jainkotasuna agertzen du, izan ere, Jesus, Jainkoa Itun Zaharrean bezala dabil uraren gainean (Job 9, 8 eta Sal 77, 20) eta “Ni naiz” esatean, Moisesi agertutako Jainko berberaren izena berresaten du (Ir 3, 13-14).

MAIATZA / ORRILA

AITA SANTUAREN OTOITZ ASMOA:

Gazteen fedearen alde: Otoitz egin dezagun, gazteek, bizi bete batera deituek, Andre Mariagan topa ditzaten entzuteko era, bereizmenaren sakontasuna, fedearen adorea eta zerbitzuari emanik bizitzea.

Pazkoaldiko 3. astea.
SAN JOSE LANGILEA.

Apostoluen Eginak liburutik 5, 27b-32.40b-41.

Egun haietan, apaiz nagusiak esan zien apostoluei: «Ez al geni-zuen zorrotz agindu ez irakasteko Jesusen izenean? Zuek, berriz, Je-rusalem osoa bete duzue zeuen irakaspenez; gainera, gizon horren he-riotzaren erantzukizuna geuri leporatu nahi diguzue» Pedrok eta beste apostoluek erantzun zuten: «Jainkoaren esana egin behar da aurrena, ez gizakiena. Gure arbasoen Jainkoak piztu egin du zuek egur bate-tik zintzilik hil zenuten Jesus. Jainkoak goratu egin du bere eskuinaz, Buruzagi eta Salbatzaile eginez, Israeli bihotz-berritzea eta bekatu-en barkamena emateko. Geu gara gauza hauen testigu, geu eta esane-ko zaizkionei Jainkoak ematen dien Espiritu Santua» Jesusen izenean hitz egitea zorrotz debekatu zieten. Ondoren, askatu egin zituzten. Apostoluak pozez atera ziren Batzarretik, Jesusen izenagatik irainak jasateko Jainkoak duin aurkitu zituelako.

Sal 29: Goratuko zaitut, Jauna, onik atera nauzulako.

Apokalipsi liburutik 5, 11-14.

Nik, Joanez, ikuskarian, tronuaren, bizidun izakien eta zaharren inguruan zeuden aingeru askoren ahotsa entzun nuen; milaka eta mi-lioika ziren, eta hots handiz zioten: «Hila izan den Bildotsa bada nor ahalmena eta aberastasunak, jakinduria eta indarra, ohorea, aintza eta gorespena hartzeko» Eta zeruan, lur gainean, lurpean eta itsasoan dau-den sorkari guztiei, hau esaten entzun nien: «Tronuan eseria dagoenari eta Bildotsari gorespena, ohorea, aintza eta agintaritzza gizaldi eta gi-zaldietan» Lau izaki bizidunek «Amen» erantzun zuten, eta zaharrek ahuspeztu eta gurtu egin zuten.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 21, 1-19.

Aldi hartan, berriro agertu zitzaizen Jesus ikasleei Tiberiades itsa-sertzean. Honela gertatu zen agerpena. Elkarrekin zeuden Simon Pe-

Pazkoaldiko 3. astea.
SAN JOSE LANGILEA.

dro, Bikia zeritzan Tomas, Natanael Galileako Kanakoa, Zebedeoren semeak eta beste bi ikasle. Simon Pedrok esan zien: «Arrantzura noa» Gainerakoek erantzun zioten: «Zurekin goaz geu ere» Atera eta ontzira igo ziren. Baina gau hartan ez zuten ezer harrapatu. Eguna argitu zuenean, ur-ertzean agertu zen Jesus; baina ikasleak ez ziren konturatu Jesus zela. Jesusek esan zien: «Mutilak, ba al duzue jatekorik?» Haiek erantzun: «Ez» Jesusek orduan: «Bota sarea txaluparen eskuinaldera eta aurkituko duzue» Bota zuten, bada, eta, hainbeste arrain harrapatu zuten, ez ziren sarea ateratzeko gauza. Orduan, Jesusek maite zuen ikasle hark esan zion Pedrori: «Jauna da» Simon Pedrok, Jauna zela aditu zueneko, soinekoa jantzi (erantzia baitzuen) eta jauzi egin zuen urera. Beste ikasleak txalupan etorri ziren, sarea arrainekin arrastaka zekartela, lehorretik hurbil baitzeuden, ehunen bat metrora. Lehorrera jaitsi zirenean, su-txingarrak ikusi zituzten eta arrain bat gainea, eta ogia. Jesusek esan zien: «Ekarri harrapatu berri dituzuen arrainetako batzuk» Igo zen Simon Pedro ontzira eta lehorrera atera zuen sarea, ehun eta berrogeita hamahiru arrain handiz betea. Eta, hainbeste iza-nik ere, ez zen sarea urratu. Jesusek esan zien: «Zatozte gosaltzera» Ikasleetako inor ez zen ausartzen nor zen galdetzera, bai baitzekiten Jauna zela. Orduan, Jesusek, hurbildurik, ogia hartu eta eman egin zien, baita arraina ere. Hirugarren aldia izan zen hau, Jesus, hilen arte-rik piztu ondoren, ikasleei agertu zitzaiena. Gosaldu ondoren, Jesusek esan zion Pedrori: «Simon, Joanen semea, hauek baino maiteago al nauzu?» Hark erantzun: «Bai, Jauna, badakizu maite zaitudala» Jesu-sek, orduan: «Bazka itzazu nire bildotsak» Bigarrenez galdetu zion Je-susek: «Simon, Joanen semea, maite al nauzu?» Hark erantzun: «Bai, Jauna, badakizu maite zaitudala» Jesusek, orduan: «Zaindu itzazu nire ardiak» Hirugarrenez galdetu zion Jesusek: «Simon, Joanen semea, maite al nauzu?» Pedro goibeldu egin zen maite al zuen hirugarre-nez galdetu ziolako, eta erantzun zion: «Jauna, Zuk dena dakizu; Zuk badakizu maite zaitudala» Orduan, Jesusek esan zion: «Bazka itzazu nire ardiak. Bene-benetan diotsut: Gazteago zinenean, zeuk lotzen ze-

Pazkoaldiko 3. astea.
SAN JOSE LANGILEA.

nuen gerrikoa eta nahi zenuen tokira joaten zinen; zahartzean, ordea, zuk besoak luzatu eta beste batek lotuko dizu gerrikoa eta nahi izango ez duzun tokira eramango zaitu» Horrela, zer-nolako heriotzaz Jainkoari aintza emango zion adierazi zuen Jesusek. Ondoren, esan zion: «Jarraitu niri»

Laugarren ebanjelioan kontatutako azken agerpen honetan, Jesus piztuak garai guztietako Elizaren ildo batzuek azaltzen ditu. Eliza misiolaria da eta bere amaraunean arrain-kopuru izugarria biltzen du sarea hautsi gabe. Nola sarea hala gudariek elkarren artean urratu gabe zotz egin zuten tunika jostura gabea ere Elizaren batasunaren irudi dira. Elizan herri guztiek sartzeko aukera dute beren hizkuntza, kultura eta usadioekin. Eliza eukaristikoa da. Jesus piztua da ikasleak bere mahaira gonbidatzen dituen eta berentzako otordua prestatzen duena, bere burua alegia. Azkenik, Eliza Kristoren Gorputza da, ez zelulen masa amorfoa, gorputz giltzatua baizik, non bere kideek beren karismak edo dohainak jasotzen dituzten multzo osoaren harmoniaren eta onuraren alde lan egiteko. Horien artean Pedroren zerbitzua nabarmentzen da, maitasunaz egindako galdera hirukoitzari Pedrok emandako erantzun hirukoitzarekin eta, hartara, Ostegun Santu gauean egindako uko hirukoitza hein batean kitatzen du. Eta Jesusek gainera, bere ardiak eta bildotsak zaintzeko ardura ematen dio. Pedroren ondorengoarengan datza gaur egungo Elizan, Jaunak eman zion fedea bere senideei berresteko karisma edo grazia (Lk 22, 32). Azkenik, Pedro bezalaxe, Eliza ere martiria da. Eliza, jazarpena jasaten duten partaide gehien dituen erlijio-erakundea da. Hala izan da historian zehar eta hala jarraituko du izaten ere, Jesusen ikasle garenok gurutzeraino jarraitzen diogu-eta.

Pazkoaldiko 3. astea.

San Atanasio, *gotzaina eta eliz irakaslea*.San Felix, *martiria*.

Apostoluen Eginak liburutik 6, 8-15: Ezin izan zioten aurre egin Espirituak mintzatzeko ematen zion jakinduriari. **Sal 118:** Zorionekoak Jaunaren lege-bidean dabiltzanak.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 6, 22-29.

Bost mila gizonezkoei, ase ziren arte, jaten eman ondoren, ur gainean oinez ikusi zuten Jesus ikasleek. Biharamunean, itsasoaz bestaldean zegoen jendea ohartu zen han txalupa bakarra izan zela, eta Jesus ez zela ikasleekin ontziratu, baizik eta hauek bakarrik joan zirela. Bitartean, beste zenbait txalupa etorri zen Tiberiadestik, Jau-nak esker onezko otoitza egin ondoren ogia jan zuten ingurura. Jesus eta ikasleak han ez zeudela ikustean, jendea txalupetara igo eta Kafarnaumera joan zen, Jesusen bila. Itsasoaz bestaldean aurkitu zute-nean, esan zioten: «Maisu, noiz etorri zara hona?» Jesusek erantzun zien: «Egi-egiaz diotsuet: Nire bila zabiltzate, ez ezaugarriak ikusi dituzuelako, ogia asetzeraino jan duzelako baizik. Ahalegindu zaitzete, ez galtzen den janariagatik, irauten duenagatik baizik, beti-ko bizia ematen duenagatik; hori Gizonaren Semeak emango dizue, bera egin baitu Jainko Aitak bere aginpidearen ordezkari» Orduan, galdetu zioten: «Zer egin behar dugu, Jainkoak nahi duena egiteko?» Jesusek erantzun zien: «Hau da Jainkoak nahi duena: berak bidali duenagan zuek sinestea».

Lehenengo irakurgai, Esteban, lehenengo martiri kristaua, sanderinaren aurrean akusatua da tenpluaren eta Legearen aurka hitz egiteagatik. Eta hona hemen Eliza kristaua Judaismotik bereizten duen puntu nagusia. Jesusen garaikide ziren juduak Jerusalemgo tenpluko gurtzaren bidez eta Legeak agindutakoak betez jartzen ziren harremantetan Jainkoarekin. Eginak liburuaren idazleak liburu hori idaztean, jada ez zegoen tenplurik Jerusalem, 70. urtean, Tito jeneralaren agindupean, erromatar gudariek suntsitu egin baitzuten. Ordudanik,

Pazkoaldiko 3. astea.

San Atanasio, *gotzaina eta eliz irakaslea*.San Felix, *martiria*.

juduak, II. mendean Jehudah ha-Nasik bildutako Mishnáh liburuaren bitartez Legea betez jarraitu dituzte Jainkoarekiko harremanak. Kristauok Jesu Kristoren bidez jartzen gara Jainkoarekin harremanetan. Horregatik, gaurko ebanjelioan, Jesusek erantzun hau ematen die juduei: Jainkoak nahi duena, berarengan fedea izatea da. Fedearen bidez geure bihotza irekitzen dugu Kristorekin bat egiteko eta, horrela, geure izaeran bere bizi-abentura berriro bizitzeko.

* * *

San Atanasio Alexandrian jaio zen 295ean. Arriotar krisialdian ortodoxiaren defendatzaile sutsua izan zen Nizeako kontzilioaren segidan. Defentsa horregatik bost erbestealdi jasan zituen enperadoreek ezarrita. Arrio Alexandriako elizako apaiza zen, eta ukatu egiten zuen Aitaren eta Semearen berdintasuna; kristautasuna ukatzea zen hori funtsean. Horren kontra gogor borrokatu zen Atanasio.

Bere azken bi erbestealdiak basamortuan eman zituen bere adiskide monjeekin batean. Monje horientzat idatzi zuen liburu bat: «Arriotarren historia»; zati batzuk bakarrik gelditu zaizkigu obra horretatik, baina argiro agertzen digute Atanasioren tenperamentua: badaki metaforak ulertzen ez dituzten gizakiei idazten diela; horregatik, gauzak garbi esaten ditu: beren izenez: burla egiten dio enperadoreari, baita bere arerioei ere; suharki mintzo da axola zaizkion egiez, fededunak artzain faltsuen atzarretatik libratzeko. 373an hil zen.

Pazkoaldiko 3. astea.

San Felipe eta Santiago (Done Jakue), apostoluak.

San Paulo apostoluak 1 Korintoarrei 15, 1-8.

Senideok: Irakatsi nizuen Berri Ona oroitarazten dizuet. Zuek onartu egin zenuten, horretan sendo oinarrituak zaudete eta salbatu ere horrexek salbatzen zaituzte, nik iragarri nizuen bezala eusten badiozue. Bestela, alferrik sinetsiko zenuten. Nik hartu nuena bera eskualdatu nizuen lehen-lehenik, hau da, Kristo gure bekatuengatik hil zela, Liburu Santuek esan bezala; hobiratu egin zutela eta hirugarren egunean piztu egin zela, Liburu Santuek esan bezala; Pedrori agertu zitzaiola, eta ondoren Hamabiei; gero, bostehun eta gehiago senideri agertu zitzaion batera –horietako gehienak bizirik daude oraindik, batzuk hil badira ere–; gero, Santiagori agertu zitzaion, ondoren apostolu guztiei. Beste guztiei agertu ondoren, neuri ere agertu zitzaidan, garaia baino lehen jaioetako haurra bezalakoa naizen honi.

Sal 18: Zeruek Jainkoaren aintza dute kontatzen.**Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 14, 6-14.**

Aldi hartan, Jesusek esan zion Tomasi: «Ni naiz bidea, egia eta bizia. Ezin da inor Aitagana joan, nire bidez izan ezik. Ni benetan ezagutuko baninduzue, nire Aita ere ezagutuko zenukete. Are gehiago, ezagutzen duzue dagoeneko, eta ikusi ere ikusi duzue» Orduan, Felipek esan zion: «Jauna, erakutsiezaguzu Aita, eta nahikoa dugu» Jesusek erantzun: «Hainbeste denbora zuekin, eta ez al nauzu ezagutzen, Felipe? Ni ikusten nauenak Aita ere ikusten du. Nola diozu: “Erakutsiezaguzu Aita”? Ez al duzu sinesten Ni Aitagan nagoela eta Aita nigan? Nik esaten dizuedana ez dizuet neure kabuz esaten. Nigan bizi den Aita da bere egintzak burutzen ari dena. Sinetsiezadazue: Ni Aitagan nago eta Aita nigan. Besterik ez bada ere, sinetsi egintzen-gatik. Egi-egiaz diotsuet: Nigan sinesten duenak Nik egiten ditudan egintzak burutuko ditu berak ere, eta are handiagoak, Ni Aitagana bainoa. Nire izenean eska dezazuen guztia emango dizuet, Aitaren aintza

Pazkoaldiko 3. astea.

San Felipe eta Santiago (Done Jakue), apostoluak.

Semeagan ager dadin. Nire izenean zerbait eskatzen baduzue, emango dizuet Nik»

Gaur Elizak, Felipe eta Santiago (Jakue) apostolu santuen jaia ospatzen du. Joanen ebanjelioa da Feliperen hitz batzuk dakarzkiguna (Jn 1, 43-48; 6, 5-7, 12, 21-22 eta 14, 8-9), horien artean ebanjelioan aipatutakoak. Santiago, Alfeorena edo gaztea deitua (Mk 15, 40), tradizioz Jaunaren anaia moduan ere ezagutua izan da (Gal 1, 19) eta Jerusalemgo elizaren buru izan zen (Eginak 12, 17), apostoluen batzarrean parte hartu zuen (Gal 2, 9) eta berari egozten zaio Santiagoren gutuna (St 1, 1). Santiago honek Jesus piztuaren agerpenetako bat bizi izan zuen. Eliza apostoluen da, izan ere, apostoluek emandako fede-lekukotzetan oinarrituta baitago. Gaurko bi irakurgaiak, fede horren funtsezko eta oinarritzko elementu batzuek hitz egiten digute. Batetik, lehenengo irakurgaiak dioen moduan, Pablok jaso eta zabaldutako Jesusen piztuera eta, bestetik, Felipek ebanjelioan Jesusi Aita erakusteko egindako eskaera. Azken horrek, Jesusen erantzuna dakar eta bera Aitaren Agertzaile moduan aurkezten da, Jainkoa Jesusengan dago eta Jainkoa Jesus bezalakoa da.

* * *

Felipe apostolua Betsaidakoa zen. Pedroren eta Andresen herrikoa. Behin batean Jesusek esan zion: «Zatoz eta jarrai iezadazu». Dena –familia, etxea, ondasunak etab– utzirik, Jesusekin joan zen. Ebanjelioetan hainbat pasadizotan ageri da. Ogien eta arrainen ugaltzea egin aurretik, esan zion Jesusi: «Berrehun denario ez genuke aski izango bakoitzak puska bat hartzeko» (Jn 6,7). Beste behin, greziar batzuek esan zioten Jesus ikusi nahi zutela; Felipek Andresi esan eta Jesusi adierazi zioten biek (Jn 12,22). Behin behin, Azken Afarikoan ageri da Felipe: «Jauna, erakutsiezaguzu Aita», esan zion Jesusi, eta honek: «Honenbeste denbora zuekin, Felipe, eta ez nauzu ezagutzen? Ni ikusten nauenak, Aita ere ikusten du» (Jn 14,9). Beste ezer gutxi dakigu Felipez. Tradizioak dio, Igokundearen ondoren Frigiara joan, eta martiri hil zela han, gurutzean, K.o. 54an, maiatzaren 1ean.

Pazkoaldiko 3. astea.

San Jose Maria Rubio, *apaiza, jesuita*.

Apostoluen Eginak liburutik 8, 1b-8: Alde guztietara joan ziren, Berri Ona hots eginez. **Sal 65:** Lur osoa, egiozu irrintzi Jainkoari.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 6, 35-40.

Aldi hartan, Jesusek esan zion jendeari: «Ni naiz bizia ematen duen ogia; nigana datorrena ez da gose izango, eta nigan sinesten duena ez da behin ere egarri izango. Zuek, ordea, lehen ere esan dizuedanez, ez duzue sinesten, ikusi nauzuen arren. Aitak niri ematen dizkidan guztiak nigana etorriko dira, eta nigana etortzen denik ez dut kanpora botako, ez bainaiz zerutik jaitsi neure nahia egitera, bidali nauenaren nahia baizik. Eta hauxe da bidali nauenaren nahia: berak eman dizkidan guztietatik, ez dezadala bat ere galdu, baizik eta piztu ditzadala azken egunean. Hauxe da nire Aitaren nahia: Semea ikusi eta harengan sinesten duenak izan dezala betiko bizia; eta Nik piztuko dut azken egunean»

Estebanen martirioaren ondoren, jazarpena zabaltzen da Jerusalem eta greziera hiztun diren kristauak hiritik ihes egitera behartuak gertatzen dira. Jainkoak ihesaldi hori aukera bihurtzen du fede berria Jerusalemdik kanpora ere ezagutzen has dadin eta hartara bere helburu unibertuala edo mundu osorakoa betetzen hasten da. Ebanjelioan biziaren ogiari dagokion berbaldiak jarraitzen du eta Jesusek berarenganako fedea izateko deia egiten du eta bera Aitaren borondatea betetzeko zerutik jaitsi eta eskaintzen den ogia dela esaten du. Ogia gure denboraldi mugatuko bizia elikatzeko gai den moduan, Jesu Kristok berak, pertsona moduan, fedearen elikagai gisa ematen du bere burua guri betiko bizitza emateko. Jesu Kristok betiko bizitza ematen dio, jada bizialdi honetan bertan, fedearen bidez bere bihotza hari irekitzen dionari. Berarekin fedean egindako elkartzeko horren bidez, sakramentuetan gauzatzen dena, mundu honetan bertan jada betiko bizirako ematen digun Espiritua jasotzen dugu eta hori bere osotasunean heriotzaren ondoren nabarmenduko da.

Pazkoaldiko 3. astea.

Santa Felizisima, *martiria*.

Santa Irene, *martiria*.

Apostoluen Eginak liburutik 8, 26-40: Hona ura; zerk eragozten du ni bataiatzea? **Sal 65**: Lur osoa, egiozu irrintzi Jainkoari.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 6, 44-51.

Aldi hartan, Jesusek esan zion jendeari: «Ezin da inor nigana etorri, bidali nauen Aitak erakartzen ez badu. Eta Nik piztuko dut azken egunean. Hau dio profeten liburuak: “Jainkoaren ikasle izango dira denak”. Aitari entzun eta hark irakatsia bereganatzen duena nigana dator. Horrek ez du esan nahi inork Aita ikusi duenik; Jainkoagandik etorri denak bakarrik ikusi du Aita.

Egi-egiaz diotsuet: Sinesten duenak betiko bizia du. Ni naiz bizia ematen duen ogia. Zuen gurasoek mana jan zuten basamortuan eta, halere, hil egin ziren. Bestelakoa da zerutik jaisten den ogia; honetatik jaten duena ez da hilko. Ni naiz zerutik jaitsia den ogi bizia; ogi honetatik jaten duena betiko biziko da. Eta Nik emango dudana ogia nire haragia da, mundua bizi dadin emana»

Kristau-fedea Jerusalemdik kanpo zabaltzea, Jainkoak gidatua da eta, beraz, bere gogokoa. Jaunaren aingerua da Feliperi jarraitu behar duen bidea zein den esaten diona eta Espiritua da ministro etiopiarren zalgurdira hurbil dadin iradokitzen diona. Beraz, Jainkoaren eskuak esku hartzen du gizakien bizitzan eta, zehazki, fedearen bidean ibili ahal izatea eragiten du. Ebanjelioan, Jesusek dio inor ezin daitekeela berarengana joan Aitak erakartzen ez badu eta Isaias aipatuz (Is 54, 13, eta baita Jr 31, 33-34 ere) esaten jarraitzen du denak Jainkoaren ikasle izango direla. Zuzen-zuzenean ikasle izatea ulertzen da. Ikaslea da ikasten duena. Orain arte, Jainkoaren herriak Moisesengandik eta igarleengandik ikasten zuen. Baina Jesu Kristorengan, Espirituak, Jesus Piztuaren dohainak, zuzenean irakasten dio gizakiari eta bere begiak eta bihotza irekitzen ditu Jesusengan sinetsi ahal izan dezan. Jesusek, betiko bizia emanez elikatzen duen ogi bizi moduan eskaintzen du bere burua.

Pazkoaldiko 3. astea.

Domingo Savio santua, *aitorlea*.San Luzio, *profeta eta doktorea*.

Apostoluen Eginak liburutik 9, 1-20: Neure zerbitzurako aukeratua dut gizon hori, jentilei nire izena adieraz diezaien. **Sal 116:** Zoazte mundu guztira eta hots egin Berri Ona.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 6, 52-59.

Aldi hartan, juduak eztabaidan ari ziren beren artean: «Nola eman diezaguke honek bere haragia jaten?» Jesusek esan zien: «Egi-egiaz diotsuet: Gizonaren Semearen haragia jaten eta haren odola edaten ez baduzue, ez duzue bizirik izango zeuengan. Nire haragia jaten eta nire odola edaten duenak betiko bizia du, eta Nik piztuko dut azken egunean. Zeren nire haragia egiazko janari baita eta nire odola egiazko edari. Nire haragia jaten eta nire odola edaten duena nigan dago eta Ni harengan. Bizia den Aitak bidali nau eta Ni Aitari esker bizi naiz; era berean, Ni jaten nauena niri esker biziko da. Hau da zerutik jaitsi den ogia; ez da zuen gurasoek jan zutena bezalakoa, haiek hil egin baitziren. Ogi honetatik jaten duena betiko biziko da» Hau guztia Kafarnaumgo sinagogan irakatsi zuen Jesusek.

Ez dugu ulertu behar noski, Jesusen haragia jatea, besterik gabe, jaunartzera joatea denik. Izan ere, Jesusen haragia jateak eta haren odola edateak, gure izaera Jesusen bizitzari eta heriotzari lotzea esan nahi du. Eta hain zuzen ere, horretarako jaunartzen dugu. Jesusek dio: “ni jaten nauena, nire bidez biziko da”. Jesusen haragia jateak, bere bitartez bizitzera garamatza. Eukaristian, Jesusen gorputza eta odola hartzean, Berarengan txertatuak gara bera bizi izan zen bezala bizitzeko, hots, Aitaren nahia obeditzeko eta bizia maite ditugunen alde emateko. Eta gure existentzia edo izaera Jesusen existentziarekin edo izaerarekin bat egitean, bai gure bizitzan eta baita gure heriotzan ere, ondorengo piztueran ere berarekin piztuak izango gara betiraunde osoan berarekin bizitzeko.

Pazkoaldiko 3. astea.

San Estanislao, *gotzaina eta martiria*.

San Juvenal, *martiria*.

San Benedikto II.a, *aita santua*.

Apostoluen Eginak liburutik 9, 31-42: Eraikiz eta ugalduz zihoan Eliza, Espiritu Santuagandiko adoreari esker. **Sal 115:** Nola ordainduko diot Jaunari egin didan on guztia?

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 6, 60-69.

Aldi hartan, Jesusen ikasleetako askok esan zuen: «Gogorra da hizkera hau. Nork adi dezake?» Jesusek, bere baitan oharturik ikasleak marmarka ari zirela, esan zien: «Onartezina iruditzen al zaizue hori? Eta Gizonaren Semea lehen zegoen tokira igotzen ikusiko bazenute, orduan zer? Espiritua da bizia ematen duena; gizakiak ezin du berez ezer eman. Nik esan dizkizuedan hitzak espiritu eta bizi dira. Baina badira zuen artean sinesten ez duten batzuk» Izan ere, Jesusek hasieratik zekien nork ez zuen sinesten eta nork salduko zuen. Eta esan zuen gainera: «Horregatik esan dizuet ezin dela inor ere nigana etorri, Aitak ez badio horretarako gaitasuna ematen» Geroztik, haren ikasleatariko askok atzera egin zuen, eta aurrerantzean ez zen harekin ibili. Orduan, esan zien Jesusen Hamabiei: «Zuek ere alde egin nahi al duzue?» Erantzun zion Simon Pedrok: «Jauna, norengana joango gara? Zure hitzek betiko bizia dute. Eta guk sinetsi dugu eta badakigu Zu zarela Jainkoaren Santua»

Jesusek bere haragia jateaz eta bere odola edateaz esandako hitzak, oso gogortzat hartzen dituzte bere ikasleek. Hain zuzen ere, haiek ulertua dutelako Jesusen haragia jateak beren bizia hark bezala ematea esan nahi duela. Jesusen lehengo eta oraingo ikasleok, errefusatu egiten dugu gurutzera eraman zuen obedientzia eta entrega osoko bere bizi-abentura bizitzea. Joanen ebanjelioaren arabera, ordutik geroztik, ikasle askok atzera egin zuten. Baina Simon Pedrok, berekin jarraitu zutenen izenean garbi aitortu zion Jainkoak sagaratua zela. Ebanjelio honek hemen, beste hitz batzuekin, sinoptikoek konta-

tzen duten pasartea aipatzen du eta Filipo Zesarean Pedrok egindako aitormena errepikatzen (Mt 16, 13-20; Mk 8, 27-30; Lk 9, 18.21). Sinoptikoetan, Pedroren aitormena, nekaldiaren lehenengo aipamen aurreratuaren jarraian agertzen da. Lotura honekin, lau ebanjelariak aditzera ematen digute, Jesu Kristorengan zuzenki bizi izandako fede-a, Jesusek egin zuen bezala bizia besteen zerbitzuan emateari zeharo lotuta dagoela.

* * *

Jainkoa geurekin dugu

Jainkoa geurekin dugu
seme bezela maite gaitu, maite gaitu.

- Badaki gure izena,
guretzat onena dena;
makalak gara gu, Jauna,
izan Zeu gure laguna.
- Jainkoa, Zu beti deika:
zatozte denok Nigana,
egizue batasuna,
eman beti barkamena.
- Zabaldur pozik bihotza,
dena dugu guztiona;
deika dugu Jesus Jauna:
Nirekin egin batzarra!
- Elizan egiten dena
ez dugu bakar batena,
dena baita guztiona
banatu Jaunak emana.

(Musika: Juanjo Elezkano / Testua: Lontzo Zugazaga)

Pazkoaldiko 4. astea edo Artzain Onarena.

Antiguako Andre Maria.

Santa Dominga, *martiria*.

Bokazioen aldeko eguna.

Apostoluen Eginak liburutik 13, 14.43-52.

Egun haietan, Paulo eta Bernabe Pergetik Pisidiako Antiokiara joan ziren. Eta larunbatean sinagogan sartu ziren eta han eseri. Judu askok eta Jainkoa gurtzen zuten judu berri askok Paulori eta Bernaberi jarraitu zieten; hauek, beren hitzez, Jainkoaren graziari atxikirik irauteko adore ematen zieten. Hurrengo larunbatean, ia herri osoa bildu zen Jaunaren hitza entzuteko. Jendetza hura ikusirik, juduak bekaitzez bete ziren eta irainka egiten zioten kontra Paulok esaten zuenari. Orduan, Paulok eta Bernabek ausarki esan zuten: «Zuei adierazi behar genizuen lehendabizi Jainkoaren hitza; baina hitza baztertu eta zeuen buruak betiko bizirako gai ikusten ez dituzuenez gero, jentilengana joko dugu. Hauxe agindu baitigu Jaunak: “Nazioen argitzat ezarri zaitut, salbamena lurraren bazterreraino eramane dezazun”» Hau entzutean, jentilak poztu ziren eta Jaunaren hitza goستن zuten. Eta betiko bizirako zirenek sinetsi egin zuten. Jaunaren hitza zabaltzen ari zen herrialde hartan guztian. Baina juduek andre handiki jainkozale batzuk eta herriko jauntxoak berotu zituzten, Pauloren eta Bernaberen kontra erasoaldia sortu zuten eta beren lurraldetik bota zituzten. Paulo eta Bernabe, protesta gisa beren oinetako hautsa haien aurka astindu eta Ikoniora joan ziren. Ikasleak, berriak, pozez eta Espiritu Santuaz beterik gelditu ziren.

Sal 99: Jaunaren herri gara eta haren larreko artalde.

Apokalipsi liburutik 7, 9.14b-17.

Nik, Joanek, gizatalde handi bat ikusi nuen, inork ezin konta aha-lekoa, nazio eta arraza, herri eta hizkuntza guztietako jendea osatua, tronuen eta Bildotsaren aurrean zutik, soineko zuriz jantzia eta palma-adarra eskuetan. Zaharretako batek esan zidan: «Hauek larrialdi handitik datozenak dira. Bildotsaren odolean garbitu dituzte beren

Pazkoaldiko 4. astea edo Artzain Onarena.

Antiguako Andre Maria.Santa Dominga, *martiria*.

soinekoak, eta zuritu. Horregatik daude Jainkoaren tronu aurrean, gau eta egun hari gurtza ematen bere tenpluan, eta tronuan eseria dagoena haiekin biziko da. Ez dira gehiago gose, ez egarri izango, eta ez ditu eguzkiak, ez sargoriak joko, tronuaeren erdian dagoen Bildotsak bazkatuko baititu eta ur biziko iturrietara eramango. Eta Jainkoak begietako malko guztiak xukatuko dizkie»

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 10, 27-30.

Aldi hartan, Jesusek esan zuen: «Nire ardiek aditzen dute nire aho-tsa; Nik ezagutzen ditut, haiek jarraitu egiten didate, eta Nik betiko bizia ematen diet; ez dira betiko galduko, ez dizkit inork ere eskutik kenduko. Haiek eman dizkidan nire Aita beste guztiak baino handiagoa da, eta ezin ditu inork ere kendu nire Aitaren eskutik. Aita eta biok bat gara»

Jesus Artzain Onaren irudian ikustea, guregana iritsi den irudikatze plastikorik antzinakoa da. Lehen kristauak ez zuten ohiturarik Jesus gurutziltzatua irudikatzeko, izan ere, gurutzea, tormentu izugarria eta krudela zen. Alabaina, katakonbetan eta antzinako kristauen sarkofagoetan, Jesu Kristo bizkarrean galdutako bildotsa daraman Artzain Onaren irudiarekin agertzen da paradisia irudikatzen duen lorategi batean. Jesus da ardiengatik bere bizia ematen duen bildotsa eta horregatik da haiek ur bizen iturrietara gidatzen dituen artzaina, Apokalipsian irakurri dugun moduan. Jesusen Artzain On ofizioak, badu bere komunitate-ildoa ere, izan ere, Jesus piztuak, gurutzearen porrotagatik barreiatuak zeuden bere ikasleak biltzen ditu eta Eliza den bere artaldeko bezala bildu ere. Gaur apaiz-ministeriorako bokazioen aldeko otoitz-eguna ospatzen da. Gaur egun bizi dugun bokazio-ekasiaren garai honetan, ondo etorriko da Jainkoari bere uzta biltzeko langileak bidal ditzala eskatzea eta guregan, ordenatutako ministroek, apaizek, Elizan Jaunak eman dien artzain-lana burutuz Elizaren gorputzari prestatzen dioten zerbitzuaren estimua handitzea.

Pazkoaldiko 4. astea.

San Gregorio Berruezakoa, *gotzaina, beneditarra*
(*Iruñe eta Tuterako elizbarrutietan*).

Santa Luminosa, *birjina*.

Apostoluen Eginak liburutik 11, 1-18: Jentilei ere eman die Jainkoak bizira daraman bihotz-berritzea. **Sal 41:** Jainko biziaren egarri naiz: noiz iritsiko ote naiz Jainkoaren aurpegia ikustera?

Jesu Kristoren Ebanjelioaren bukaera San Joanen liburutik 10, 1-10.

Aldi hartan, Jesusek esan zuen: «Egi-egiaz diotsuet: Artegian, atetik ez, baino beste nonbaitetik sartzen dena lapurra da eta harra-patzailea. Atetik sartzen dena, berriz, artzaina da. Honi ireki egiten dio atezainak, eta ardiek aditzen dute haren ahotsa; ardi bakoitzari bere izenaz deitzen dio, eta kanpora ateratzen ditu. Ardi guztiak atera ondoren, aurretik joaten zaie eta ardiek jarraitu egiten diote, ezagutzen baitute haren ahotsa. Arrotzari, ordea, ez diote jarraituko; aitzitik, ihes egingo diote, arrotzaren ahotsa ez baitute ezagutzen» Jesusek adibide hau eman zien, baina haiek ez zuten ulertu zer esan nahi zien. Orduan, honela azaldu zien Jesusek: «Egi-egiaz diotsuet: Ni naiz ardien atea. Nire aurretik etorritako guztiak lapurrak ziren eta harrapatzaileak; horregatik, ardiek ez zieten jaramonik egin. Ni naiz atea. Ate honetatik sartzen dena onik izango da, lasai sartuko da eta aterako, eta aurkituko du jatekoa. Lapurra ez doa artaldera ostu, hil eta hondatzera baizik; Ni, berriz, bizia izan dezaten etorri naiz, bizia ugari izan dezaten»

Gaurko ebanjelioan oraindik ere, atzo, igandea, ospatu genuen Artzain Onaren irudiaren oihartzuna entzuten dugu. Jesusek konparazio berri bat gehitzen du: bera, artegiko atea da. Jesusek bere agurrean erabilitako hitzak gogorarazten ditu: “Ni naiz bidea, egia eta bizia” (Jn 14, 6). Jesus Aitarengan iristeko bide bakarra denez, artaldea gordeta dagoen artegira sartzeko ere ate bakarra da, berarengan soilik dago-eta salbamera. Badaude beste erlijio batzuk gizakiak Jainkoarekin topo egin dezakeenak, baina hori, erlijio horiek Jesusek duen esanahitik zerbait bederen islatzen duten neurrian soilik gertatzen da. Jesusen

ikasleengana beraren bitartez soilik iristen da. Bi konparazioetan ere, Jesusek arrotzez eta alprojez hitz egiten du. Ziur aski, ebanjelioaren idazleak hemen, alde batetik maisu juduak aipatzen ditu –nire aurretik etorri direnak– eta, bestetik, hasikinetan dagoen ernamuin txiki bat baina ernamuin horretako maisuak jada Jesusen irudia aldatzen hasiak dira - hondamendiak sor ditzakete.

* * *

Berruezako San Gregorio, Erromako Ostiako gotzain zela, Benedikto IX.a aita santuak Nafarroara bidali zuen. Misio-lan handia egin zuen hemen. Ozkabarteko (La Calzada-ko) San Domingoren maisu izan zen.

Ostiako gotzain izan aurretik, beneditarra izan zen. Eta 998an San Kosme eta San Damian monasterioko abade. Joan XVIII.a aita santuak egin zuen Ostiako gotzain, eta kardinala. Ostian bizi izan aldian bost aita santu ezagutzera iritsi zen; azkena, Benedikto IX.a, Nafarroara bidali zuena. 1044an hil zen.

Pazkoaldiko 4. astea.

San Joan Avilakoa, *apaiza*.

San Damian Molokaikoa, *apaiza eta aitorlea*.

Apostoluen Eginak liburutik 11, 19-26: Jentilei ere Jesus Jaunaren berri ona iragartzen hasi ziren. **Sal 86:** Goratu Jauna nazio guztiek.

Jesu kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 10, 22-30.

Aldi hartan, tenpluaren sagarapen-jaiak ospatzen ziren Jerusalem. Negua zen. Jesus tenpluan zebilen, Salomonen aterpean. Inguratu zuten juduek eta esan zioten: «Noiz arte eduki behar gaituzu zalan-tzan? Zu bazara Mesias, esaguzu argi eta garbi».

Jesusek erantzun zien: «Esan dizuet, eta ez duzue sinesten. Nik neure Aitaren izenean egiten ditudan egintzek ematen dute nire alde testigantza; zuek, ordea, ez duzue sinesten, nire ardietakoak ez zaretelako.

Nire ardiek aditzen dute nire ahotsa; Nik ezagutzen ditut, haiek jarraitu egiten didate, eta Nik betiko bizia ematen diet; ez dira betiko galduko, ez dizkit inork ere eskutik kenduko.

Haiek eman dizkidan nire Aita beste guztiak baino handiagoa da, eta ezin ditu inork ere kendu nire Aitaren eskutik. Aita eta biok bat gara».

Tenplua sagaratzearen jaia neguko solstizioan ospatzen zen eta juduek, Antioko IV.a Epifanes erregeak ezarritako profanazioaren ondoren Judas Makabeo buru zutela K. a. 163. urtean egin zuten tenplu berriaren sagaratze-jaia gogoratzen zen (2 Mk 10, 1-8). Planteatu zen eztabaida, zein Jainko gurtu behar zen, juduen Jainkoa ala jainko greziarrak. Bada, giro horretan planteatu zen, ea Jesus al zen benetako Mesias eta horren ondorioz benetako Jainkoaren agertzaila, fedearen alorrean derrigorrez onartu beharrekoa. Artzain Onaren gaiak oihartzuna izaten jarraitzen du, izan ere, Jesusek iritzi desberdinak sorraziti ditu. Askok ez dute sinesten, baina sinesten dutenak Artzain onari jarraika doazen ardiak dira, bere ahotsa entzun eta jarraitzen diotenak. Horregatik, beti berarekin egongo dira eta berarengandik betiko bizia jasoko dute.

Apostoluen Eginak liburutik 12, 24–13, 5a: Bereizi niretzat Bernabe eta Saulo. Sal 66: Ene Jainko, aipa zaitzatela herriek, aipa zaitzatela herri guztiek.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 12, 44-50.

Aldi hartan, Jesusek oihu eginez esan zuen: «Nigan sinesten due-nak nigan ez ezik, Ni bidali nauenagan ere sinesten du. Eta Ni ikusten nauenak Ni bidali nauena ere ikusten du. Ni argi izateko etorri naiz mundura, nigan sinesten duen inor ilunpean geldi ez dadin. Nire hitzak entzun bai, baina betetzen ez dituenak, ez dut Nik gaitzesten, ez bainaiz mundua gaitzestera etorri, mundua salbatzera baizik. Ni ukatu eta nire hitzak onartzen ez dituenak badu nork gaitzetsi; Nik adierazitako hitzak berak gaitzetsiko du azken egunean; Nik ez baitut neure kabuz hitz egin, baizik eta bidali nauen Aitak agindu dit zer esan eta zer irakatsi. Eta badakit haren aginduak betiko bizia ematen duela. Horrela, bada, Nik esaten dudana, Aitak agindu bezala esaten dut»

Hona hemen Joanen ebanjelioko lehenengo zatiaren azken pasarte-a, azken afariaren eta nekaldiaren kontakizuna hasi aurretik. Jesusek azken oihua egiten du berarengan sinesteko eta beraren bitartez bera bidali duen Aitarengan sinesteko. Jesus ez da etorri epaitzera eta kondenatzera, salbatzera baizik. Horregatik, berak ez du inor epaitzen, baina berak Aitaren izenean ahoskatzen duen hitzak, errefusatzeko du-na epaitzen du. Jesus, argi gisa etorri den Aitaren agertzailea da. Bere hitza onartzen duenak, agerpen jainkotiarra jasotzen du eta argitan bizi da, izan ere, ulertzen ditu historiaren zentzua, gizakiaren bizitza eta gizakiak Jainkoarekin duen harremana. Baina Jesusen hitza onartzen ez duena, ilunpean bizi da, hau da, ez daki bere izaeraren edo existentziaren zentzua zein den, ez eta bere bizitzan zehar nola jokatu behar duen ere.

Pazkoaldiko 4. astea.

Santo Domingo Ozkabartekoa (de la Calzada, Errioxan),
erlijiosoa. San Nereo eta San Akileo, *martiriak*.

San Pankrazio, *martiria*.

Apostoluen Eginak liburutik 13, 13-25: Daviden hazitik atera zion
Jainkoak Israeli Salbatzailea, Jesus alegia. **Sal 88:** Jauna, zure mai-
tasuna abestuko dut betierez betiere.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 13, 16-20.

Jesusek, bere ikasleei oinak garbitu ondoren, esan zien: «Egi-egiaz diotsuet: Morroia ez da nagusia baino handiago, ezta bidalia ere bidaltzailea baino handiago. Hortaz jabeturik, zorionekoak izango zarete, horren arabera jokatzeko baduzue. Ez naiz zuek guztietatik ari; badakit, bai, zein aukeratu ditudan; baina bete beharrekoa da Liburu Santuak dioen hau: “Nire ogitik jaten duena kontra altxatu zait”. Aurrez, gertatu baino lehen, esaten dizuet, gerta dadinean, “Ni naizela” sinets dezazuen. Egi-egiaz diotsuet: Nik bidalia onartzen duenak Ni onartzen nau, eta Ni onartzen nauena bidali ninduen onartzen du»

Joanen ebanjelioak jasotzen duen azken afariko hitzaldian, Jesusek hainbat gertakari aipatzen ditu. Pasarte honetan, bere ikasleei oinak garbitu ondoren, lehendabizi maitasunarengatik eta beren bizia eman arte, berak egingo duen moduan, batzuek besteen esklabo egin behar dutela adierazten die, izan ere, hori da oinen garbiketarako adierazten duena. Gero ikasle gehienek leialtasuna baieztatzen du eta Judasen saldukeria iragartzen, jadanik Idazteunetan aurreikusita zegoena (Sal 41.9). Azkenik, Jesus, Aitaren agertzaile moduan azaltzen da, beraz, bera eta bere Hitza onartzen dituenak, horregatik beragatik ari da bera bidali duen Aita onartzen.

Pazkoaldiko 4. astea.

Zeruko Andre Maria Fatiman agertua.

San Andres Huberto Fournet, *apaiza*.

Apostoluen Eginak liburutik 13, 26-34: Agintzaria geuri bete digu Jainkoak, Jesus berpiztuz. **Sal 2:** Nire seme zara zu; Nik zaitut gaur sortu.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 14, 1-6.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Ez izan kezkarik; sinetsi Jainkoagan eta sinetsi nigan ere. Nire Aitarenean bizitoki asko dago; horrela izan ez balitz, esango nizuekeen. Orain zuentzat tokia prestatzera noa. Joan eta tokia prestatu ondoren, berriro etorri eta neurekin eramango zaituztet, Ni nagoen tokian zuek ere egon zaitezten. Zuek badakizue Ni noan tokirako bidea» Tomasek esan zion: «Jauna, ez dakigu nora zoazen, eta nola jakin bidea?» Jesusek erantzun: «Ni naiz bidea, egia eta bizia. Ezin da inor Aitagana joan, nire bidez izan ezik».

Azken afarian Jesusek bere ikasleak agurtu zituen eta animoak eman zizkien bera berehala jasateko zegoen heriotzaren aurrean. Jesusek agindu zien beren bila etorriko dela bere heriotzaren ondoren berarekin eramateko. Ikasleek Maisuarekin egon behar dute, bai bizia emateak dakarren sufrimenduan eta baita azken garaipenean ere. Tomasek egindako galderari, Jesusek erantzuten dio bera dela Aitarengana iristeko bidea, salbamena ematen duen egia eta betiko bizia. Izan ere, heriotza ez da amaiera eta azkena ez Jesusentzat, ez eta bere ikasleentzat ere. Bera da piztuera eta bizia (Jn 11, 25). Fedearen bitartez berari lotuta, heriotza urrats bat baino ez da Jainkoaren ondoan betiko bizia iristeko.

Pazkoaldiko 4. astea.

SAN MATIAS, APOSTOLUA.

Apostoluen Eginak liburutik 1, 15-17.20-26: Zotz eginik, Matiasi egokitu zitzaion, eta hamaika apostoluekin elkartu zuten. **Sal 112:** Bere herriko handikiekin eserarazi du Jaunak.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 15, 9-17.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Aitak Ni maite izan nauen bezala, halaxe maite izan zaituztet Nik ere zuek; iraun tinko nire maitasunean. Nire aginduak betetzen badituzue, nire maitasunean iraungo duzue, Nik ere, Aitaren aginduak bete ditudalako, haren maitasunean irauten dudan bezala. Hau esan dizuet nire poza zeuengan izan dezazuen, eta zuen poza bete-betea izan dadin. Hau da nire agindua: maita dezazuela elkar, Nik maite izan zaituztedan bezala. Ez du inork maitasun handiagorik, bere bizia adiskideen alde ematen duenak baino. Zuek nire adiskide izango zarete, Nik agindua betetzen baduzue. Aurrerantzean ez dizuet morroi deituko, morroiak ez baitu jakiten nagusiak zer egiten duen; zuei adiskide deitzen dizuet, neure Aitak jakinarazi didan guztia adierazi baitizuet. Ez ninduzuen zuek aukeratu Ni, Nik aukeratu zintuztedan zuek, eta eginkizun hau eman dizuet: edonon fruitu ugaria eta iraunkorra eman dezazuela; horrela, Aitari nire izenean eskatuko diozuen guztia emango dizue. Hauxe agintzen dizuet: maita deza-zuela elkar».

San Matiasez lehenengo irakurgaiak kontatzen duena besterik ez dakigu. Judasen ordezeko izateko zozketa bidez hautatua izan zen hamabien taldea osatzeko. Antzina uste izaten zuten zozketek Jainkoaren nahia agertzen zutela. Pedrok, zozketa horretan sartzeko baldintza gisa, Joan Bataiatzailearen garaitik Jesusekin ibili izana jarri zuen, hain zuzen ere, hamabien eginkizuna Jesusen lekuko izatea zelako, bere jendaurreko jarduera hasi zenetik piztueraraino. Eliza apostoluen da, apostoluen lekukotzetan oinarrituta dagoelako. Hamabiek, Jesusen

Pazkoaldiko 4. astea.
SAN MATIAS, APOSTOLUA.

ikasle guztiek bezalaxe, ebanjelioak dioena egin behar dute: Jesusek aukeratu ditu bere lagun eta lankide izateko, hain zuzen ere, Jainkoa nolakoa den agertu dielako eta giza biziaren zentzua zein den esan dielako, maitasunaren agindua betetzea alegia. Joanen ebanjelioak aginduez pluralean hitz egiten du, baina agindua bakarra da: elkar maita dezazuela nik maite izan zaituztedan bezala.

* * *

San Matias, apostolua. «Apostoluen Eginak» liburuak dioenagatik ezagutzen dugu San Matias apostolua. Igokunde eta Mendekoste tartean, apostoluek otoitzean, Jose zuzenaren eta Matiasen artean zotz egin zuten eta honi egokitu zitzaion Apostoluen taldeko kide izatea (Eg 1,15-26). Horregatik ospatzen da pazkoaldiaren bukaera aldera San Matiasen jaia. Garrantzi handikoa da hautaketa honetarako Pedrok esan zuena: Apostoluek garbi zekiten talde berezia zirela, Hamabien taldea, Jesusek berak eratua, bere misioa jarraitzeko. Judas Iskariotek huts egin zuenez, bete beharrekoa zen hark utzitako hutsunea, hamabi izatea sakratua baitzen: Jainkoaren herri berria hamabi Apostoluen ganean eraikia da, herri zaharra –Israel– hamabi leinuen ganean eraikia zen bezala. Eta apostolu izateko baldintza ere oso garrantzitsua zen: Joan Bataiatzaileak bataiatu zuenetik zerura igo zen arte Jesusekin ibili izatea, haren piztueraren testigu izan ahal izateko. Ez dugu datu historikorik San Matiasi buruz. Burua moztuta hil omen zuten. Horregatik jartzen diote irudietan aizkora.

Pazkoaldiko 5. astea.

San Isidro, *nekazaria*.

Santa Joana Lestonac-ekoa, *fundatzailea (Mariaren Lagundia)*.

Apostoluen Eginak liburutik 14, 21b-27.

Egun haietan, Paulo eta Bernabe Listara, Ikoniora eta Antiokiara itzuli ziren. Bidenabar, ikasleen bihotzak sendotzen zituzten, sinesmean irauteko adore emanez. «Larrialdi asko jasan behar dugu –esaten zieten– Jainkoaren erreinuan sartzeko» Eliz elkarte bakoitzean ardura-dunak izendatu zituzten eta, otoitz eta barau egin ondoren, Jaunaren eskuetan utzi zituzten, harengan sinetsi baitzuten. Pisidian zehar, Panfiliara iritsi ziren eta, Pergen hitza hots egin ondoren, Ataliara jaitsi ziren. Han ontzia hartu zuten Siriako Antiokiara joateko, handik bidaliak baitzituzten burutu berria zuten egitekorako, Jainkoaren ardurapean jarri ondoren. Iritsi zirenean, eliz elkarteak bildu zuten eta Jainkoak beraien bidez egindako guztia azaldu zieten, baita jentilei federako atea nola ireki zieten ere.

Sal 144: Ene Jainko, ene errege, bedeinkatuko dut zure izena betiere.

Apokalipsi liburutik 21, 1-5a.

Nik, Joanek, zero berria eta lur berria ikusi nituen, desagertuak baitziren lehenengo zerua eta lehenengo lurra, eta itsasorik ere ez zen. Hiri santua ikusi nuen, Jerusalem berria, zerutik Jainkoagandik jais-ten, andregaia bere senarrarentzat bezala apaindua. Eta ahots handia entzun nuen tronutik esaten: «Hona Jainkoaren bizilekua gizakien artean; haiekin biziko da. Haiek izango ditu bere herri, eta Jainkoa bera izango dute haiek berekin. Begietako malkoak xukatuko dizkie, eta ez da gehiago heriotzarik izango, ez dolurik, ez negarrik, ez nekerik, lehenengo mundua desagertua baita» Eta tronuan eserita zegoenak esan zuten: «Hara, gauza guztiak berri egiten ditut»

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 13, 31-33a.34-35.

Judas afaltokitik atera zenean, esan zien Jesussek: «Oraintxe ager-tuko da Gizonaren Semearen aintza, eta haren bidez Jainkoarena.

Pazkoaldiko 5. astea.

San Isidro, nekazaria.

Santa Joana Lestonac-ekoa, *fundatzailea* (Mariaren Lagundia).

Jainkoaren aintza haren bidez agertzen bada, Jainkoak ere bere aintzaz beteko du hura, eta berehala gainera. Semetxook, oraintxe ez nago luzarorako zuekin. Agindu berria ematen dizuet: maita dezazuela elkar. Nik maite izan zaituztedan bezala, maita zuek ere elkar. Honetan ezagutuko dute guztiek nire ikasle zaretela: zuek elkar maite izatean»

Jesusen heriotza eta piztuera bere gorespena da. Hala ulertzen du Joanen ebanjelioak. Jesusen piztuerak eta aitaren eskuinaldean bera goratua izateak bistakoa dirudi. Baina bere heriotzak ere gorespen horretan parte hartzen du. Izan ere, bere heriotzaren bitartez, Jesusek, Aitak eman dion zeregina edo misioa burutzen du eta, bere heriotzari esker, Jesus, izan litekeen maitasunik handiena izateko gai bihurtzen da: maite izan dituenen alde bizia emateko (Jn 15, 13). Pasarte berean, Jesusek agindu berri bat ematen die bere ikasleei, maitasunaren agindua. Jesusen aurretik, munduan batzuetan bazen maitasunik, baina Jesusen agindua berria da, berak maite izan gaituen neurrian besteak maitatzea delako, hau da, azken muturreraino (Jn 13, 1), bizia emateraino. Izan ere, maitatzea, besteen onerako dena ematea baita. Joanen ebanjelioan eta baita Joanen gutunetan ere, horixe da agindu bakarra, senideekiko maitasunarekin beste agindu guztiak betetzen ditugulako (Erm 13, 8). San Agustinek idatzi zuen moduan, “maitatu eta egizu nahi duzuna”, ondo jakinik “maitasuna ekintzetan azaltzen da hitzetan baino gehiago” (Loiolako Ignazio, GJ. 230, 2).

Pazkoaldiko 5. astea.

San Mikel Garikoitz (1797-1863), *apaiza, fundatzailea*
(Betharramgo Jesusen Bihotzaren Apaizen Elkarte
*[Betharramdarra]).**

Apostoluen Eginak liburutik 14, 5-18: Berri on hau adierazten dizuegu: utz ditzazuela idolo hutsalak eta bihur zaitezela Jainko bizia-gana.

Sal 113B: Ez guregatik, Jauna, baizik zeure izenaren ohoregatik erakutsi zeure ospea.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 14, 21-26.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Nire aginduak onartu eta betetzen dituenak, horrexek nau maite, eta Ni maite nauena nire Aitak maite izango du, eta Nik ere maite izango dut eta agertuko natzaio» Esan zion Judasek, ez Iskariotek, besteak baizik: «Jauna, zer dela-eta agertuko zatzaizkigu guri eta ez munduari?» Jesusek erantzun zion: «Ni maite nauenak gordeko du nire hitza; nire Aitak maite izango du, eta Aita eta biok harengana etorriko gara eta harengan egingo dugu bizileku. Ni maite ez nauenak, ordea, ez ditu gordetzen nire hitzak. Eta entzuten duzuen hitza ez da nirea, bidali nauen Aitarena baizik. Zuekin naizen artean esan dizuet hau. Baina Aitak Laguntzailea, Espiritu Santua, bidaliko dizue nire ize-nean; hark irakatsiko dizue dena eta gogoraraziko Nik esan dizue-dan guztia»

Jesusek azken afarian bere ikasleei agur-hitzak esatean, berak alde egin ondoren zein egoeratan geldituko diren adieraziz argibideak ematen dizkie. Jesusek maitatuak izaten jarraituko dute, azaldu egingo baitzaie. Baina beharrezkoa izango da ikasleek bere aginduak onartzea eta bere hitzak gordetzea. Bere agindua bakarra da: maitasunaren

* San Andres Bobola, *apaiza, martiria, jesuita.*
 San Ubaldo, *martiria.*
 Santa Gema Galgani, *birjina.*

San Mikel Garikoitz (1797-1863), *apaiza, fundatzailea*
(Betharramgo Jesusen Bihotzaren Apaizen Elkartea
*[Betharramdarra]).**

agindua. Bere hitza Aitaren agerkaria da. Jesusek alde egingo du bere ikasleen ondotik baina Aitak Espiritu Santua bidaliko die Jesusen ize-nean eta hark emango dio jarraipena Jesusen irakaspenari eta hark iraun araziko du ikasleen eta Jesusen arteko harremana Jesus beren artean bizi zenean bezala. Jesus jada ez dago munduan bere lurreko bizi bizi zuenean bezala, baina bizitzako bidean laguntzen jarraitzen du bere Espirituaren bitartez.

* * *

Mikel Garikoitz Etxeberri Nafarroa Behereko Ibarren jaio zen, 1797-04-15ean. Frantziako Iraultzaren ondorioak nabari ziren Frantzia eta Ipar Euskal Herrian. Konstituzioa onartu zuten apaizen esku jarriak ziren euskal parrokiak; gainerako apaizek ihes egin behar izan zuten edo gorde. Halako askori lagundu zieten Garakotxeako senar-emazteek. Haurtzaroan artzain ibili zen. Bederatzi urterekin hasi zen eskolan, euskaraz eta frantsesez irakurtzen eta idazten ikasi zuen. 1809an morroi egon zen Sempere inguruan, artzain-lanetan. Han sumatu zuen Jaunaren deia, apaiz izateko deia. Hala jakinarazi zien gurasoei. 16 urte zituen. Katalina Etxeberri amatxik lagundurik, Donapaleuko erretore zen Joan Batista Bordarengana jo zuen eta ikasten hasi. Baionako apezpikuaren jauregian morroi eta ikasle izan zen, haren idazkariak Aire-ko seminario txikira 1818an bidali zuen arte. Akitzeko eta Larresoroko seminarioetan ikasi ondoren, 1823an apaiztu zen Baionako katedralean. Kanboko parrokian hasi zuen apaiz-zerbitzua, predikazioan eta aitorlekuan batik bat, jansenismoaren eraginaren aurka gogor eginez. Kongregazio bat fundatu zuen: Betharramgo Jesusen Bihotzaren Apaizen Elkartea.

* San Andres Bobola, *apaiza, martiria, jesuita*.
 San Ubaldo, *martiria*.
 Santa Gema Galgani, *birjina*.

Pazkoaldiko 5. astea.

San Paskoal Bailon, *frantziskotarra*.

Apostoluen Eginak liburutik 14, 19-28: Jainkoak beraien bidez egin-dako guztia azaldu zioten elkarteari. **Sal 144:** Zure adiskideek ager bezate, Jauna, zure erregetzaren bikaintasuna.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 14, 27-31a.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Bakea uzten dizuet, neure bakea ematen; Nik ematen dizuedan bakea ez da munduarena bezalako. Ez kezkatu, ez beldur izan. Entzun duzue esan dizuedana: “Banoa, baina itzuliko naiz zuengana”. Benetan maite baninduzue, poztuko zinatekete Aitagana noalako, Aita Ni baino handiagoa baita. Orain esan dizuet, gertatu baino lehen, gerta dadinean sinets dezazuen. Ez dut jadanik luze hitz egingo zuekin, bai baitator mundu honetako buruzagia. Horrek ez du nire gain ahalmenik; baina munduak jakin behar du Nik maite dudala Aita eta Aitaren agindua bete egiten dudala»

Jesusek azken afarian bere ikasleak agurtzen ditu eta bakea uzten die; munduak ematen duen bakearen desberdina; munduko bakea boteredunen indarrak ematen duen lasaitasunean eta ondasunak edukitzen oinarritzen da. Baina Jesusen bakea Aitarekiko leialtasunetik eta maitasunez bizia ematetik sortzen da. Ikasleak animatzen saiatzen da, bera joateagatik alaitu egin behar luketela esanez. Izan ere, Jesusen heriotzak, itxura batean, bere gaintetik bekatuaren indarraren garaipena da, baina benetan, Jesusen garaipena da bekatuaren ahalmenaren gaintetik, izan ere, Jesusek, bere heriotzarekin gainditu egin du bekatua, aitaren nahia egin eta bere misioa betez. Jesusek maite du Aita eta bere maitasuna hark agindu diona betez erakusten dio.

Apostoluen Eginak gutunetik 15, 1-6: Jerusalemera igo zitezela erabaki zuten, apostoluekin eta arduradunekin auzia argitzera. **Sal 121:** Goazen pozik Jaunaren etxera!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 15, 1-8.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Ni naiz egiazko mahatsondoa, eta nire Aita da nekazaria. Nigan fruiturik ematen ez duen aihena moztu egiten du Aitak, eta fruitu ematen duena garbitu eta kimatu, fruitu gehiago eman dezan. Zuek garbi zaudete dagoeneko, Nik adierazi dizuedan hitzari esker. Zaudete nigan, Ni zuengan bezala. Aihenak berez, mahatsondoan ez badago, fruiturik eman ezin duen bezala, zuek ere ez, nigan ez bazaudete. Ni naiz mahatsondoa eta zuek aihenak. Norbait nigan badago, Ni harengan bezala, hark fruitu asko emango du; Ni gabe ezin baituzue ezer egin. Nigan ez dagoena kanpora botatzen dute, ebaki eta ihartzen den aihena bezala; gero, bildu, sura bota eta erre egiten dute. Nigan bazaudete eta nire hitzak zuengan badaude, eskatu nahi duzuen eta izango duzue. Honetan azaltzen da nire Aitaren aintza: zuek, nire ikasle izanik, fruitu asko ematean»

Mahatsondoaren alegoria horrekin deskribatzen du Jesusek Eliza. Jesus mahatsondoa da eta ikasleak aihenak. Aihenek bizia izan dezaten eta fruitua eman dezaten, behar-beharrezkoa dute mahatsondoari atxikita egotea, areago, gorputz bat osatzea. Aihenetan zehar mahatsondotik datorkien izerdiak zirkulatzen du eta hori Espirituarekin identifikatzakegu, idazki santuak zehazki hala esaten ez badu ere. Hain zuzen ere, mahatsondoari atxikita egoteagatik, aihenak beren artean ere elkarlotuta daude. Jesusen ikasleak ere elkarlotuta gaude geure artean berari atxikita egoteagatik. Alegoria honek, San Pauloren Kristoren gorputzaren antzeko edukia du (1 Ko 12, 12-27): “Zuek Kristoren gorputza zarete eta zuetako bakoitza gorputz-adar bat da”. Mahatsondoari atxikita egonik, gure asmoak kristoren asmoak izango dira eta Aitari aurkeztuta burutu egingo dira. Baina mahatsondotik bereizita egonez gero, geure artean ere bereizita egongo gara eta gure ahaleginak geureak soilik izango dira eta ez Kristorenak, beraz, eraginkortasunik gabeak eta alferrikakoak.

Pazkoaldiko 5. astea.

San Zelestino V.a, 192. aita santua.

San Frantzisko Coll, *apaiza eta fundatzailea**(La Anunciata-ko moja domingotarrak).*

Apostoluen Eginak liburutik 15, 5-21: Ene iritziz, ez zaie alferreko oztoporik ezarri behar Jainkoagana bihurtzen diren jentilei. **Sal 95:** Zabaldu Jaunaren mirariak herri guztietan.

Jesus Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 15, 9-11.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Aitak Ni maite izan nauen bezala, halaxe maite izan zaituztet Nik ere zuek; iraun tinko nire maitasunean. Nire aginduak betetzen badituzue, nire maitasunean iraungo duzue, Nik ere, Aitaren aginduak bete ditudalako, haren maitasunean irauten dudan bezala. Hau esan dizuet nire poza zeuengan izan deza-zuen, eta zuen poza bete-betea izan dadin»

Pazkoaldian lehenengo irakurgaiak eskaintzen digun Eginak liburuko pasarteetan erdi-erdiko puntura iritsi gara: Jerusalemgo batzarrera. Han ebatzi zen lehenengo kristau-elkarte hark aurre egin behar izan zion gairik garrantzitsuena. Ez zen eztabaidatu Jesusek irabazitako merituek gizaki guztientzako salbamena iritsi zutela. Alabaina, hasierako lehen elkarte hartako kide batzuek pentsatzen zuten, Jesu Kristok ekarritako salbamena iristeko, judaismoan sartu beharra zegoela lehenik eta horrek berekin zekarren noski erdaintzea eta Moisesen Legeko 613 aginduak betetzea, Jainkoaren agintzariak Israelgo herriari eman zitzaizkiolako. Beste batzuek aldiz, Bernabek eta batez ere Paulok pentsatzen zuten Jesu Kristoren merituek gizaki guztiengana iristen zirela judu ez zirenek judaismoan sartu beharrik izan gabe. Jerusalemgo batzarrean bigarren jarrera horrek irabazi zuen eta horregatik, gu kristau gara erdaintetarik egin gabe eta Moisesen Legea bete beharrik izan gabe. Salbamena graziaren bitartez lortzen dugu, hau da, doan, Jainkoak digun maitasunagatik. Orduan, nola dio Jesusek gaurko ebanjelioan aginduak bete behar ditugula bere maitasunaren barnean irauteko? Ba erantzuna hau da, kristauok aginduak ez ditugu betetzen salbamena lortzeko, jada doan bai baitugu, salbamena jaso izanaren ondorio gisa baizik. Eta horrela, Jain-

koak Jesu Kristoren bitartez eman digun doako maitasunean irauten dugu. Bada beste aukera bat ere: graziari bizkar ematea, egin diguten oparia jaso ordez errefusatzea. Salbamena doakoa baita, baina ez derrigorrezkoa eta automatikoa, fede bidez onartua baizik. Joanen ebanjelioak aginduak pluralean sarritan aipatzen dituen arren, bere ebanjelioan zehar agindu bakarra besterik ez dago, maitasunaren agindua alegia (Jn 13, 34-35; 15, 12).

* * *

Zelestino V.a aita santua

Seme-alaba askoko familian jaio zen, Italian. Berak esana da: «Nire gurasoek 12 seme-alaba izan zituzten, Jakobek bezala, eta beren gogorik handienetako zen haietako bat Jaunari eskaintzea. Hamaikagarrena izan zen hautatua, Pedro izenekoa, Jakobek etxean Jose hautatua izan zen bezala. Gazterik hasi zen apaltasun-seinale handiak agertzen. Bakarrik egotea gustatzen zitzaion. Horregatik, kobazulo batera joan zen. Jende asko joaten zitzaion kontsulta egitera. Erroman apaiz ordenaturik, kobazulora joan zen berriro. Ikasle asko elkartu zitzaion eta zelestinotarren Ordena fundatu zuen; gerora, beneditarrekin batu zena. Gutxiena uste zuenean, hainbat gotzain joan zitzaion, Aita Santu aukeratu zutela esanez. 80 urtekoa zen orduan, 1294an.

Guztiek ondo hartu zuten. Elizak bi urte zeramatzan aita santurik gabe, handikien liskarregatik. Aita Santu izendatzean Zelestino V.a izana hartu zuen. Jesus imitatuz, asto gainean joan zen Erromara. Baina esperientzia diplomatikorik ez zuela-eta oso makur pasatu zuen. Handik 5 hilabetera dimititu zuen. Bonifazio VIII.ak jarraitu zion. Honen Monte Fumone gazteluan hesitu zuen, monje bizi zedin.

Pazkoaldiko 5. astea.

San Bernardino Sienakoa, *apaiza, frantziskotarra*.

Apostoluen Eginak liburutik 15, 22-31: Espiritu Santuak eta guk erabaki dugu zuei zamarik ez ezartzea, behar-beharrezko direnak izan ezik. **Sal 56:** Goretsiko zaitut, Jauna, herrien artean.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 15, 12-17.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Hau da nire agindua: maita dezazuela elkar, Nik maite izan zaituztedan bezala. Ez du inork maitasun handiagorik, bere bizia adiskideen alde ematen duenak baino. Zuek nire adiskide izango zarete, Nik agindua betetzen baduzue. Aurrerantzean ez dizuet morroi deituko, morroiak ez baitu jakiten nagusiak zer egiten duen; zuei adiskide deitzen dizuet, neure Aitak jakinarazi didan guztia adierazi baitizuet. Ez ninduzuen zuek aukeratu Ni, Nik aukeratu zintuztedan zuek, eta eginkizun hau eman dizuet: fruitu ugaria eta iraunkorra eman dezazuela edonon; horrela, Aitari nire ize-nean eskatuko diozuen guztia emango dizue. Hauxe agintzen dizuet: maita dezazuela elkar»

Bi maitasun mota daude: amultsua edo afektuzkoa eta ongilea. Maitasun amultsua sentitzen dugu beste pertsona batekin egotea oso gustuko dugunean eta bere hurbiltasunaz gozatzen dugunean eta berearengandik urruntzen garenean haren hutsunea sentitzen dugunean. Maiteminduen maitasuna da. Aldiz, maitasun ongilea dugu beste pertsona bati ongia egiten diogunean eta haren ongizatea bilatzen dugunean. Adibidez, ospitaleetan bizia amaieran duten gaixoak artatzen dituztenen maitasuna da. Bi maitasun mota horiek batera ere eman daitezke, hala nola familia-harremanetan adibidez. Geure familiako pertsonen estimatuak sentitzen gara eta beti ahal den onena bilatzen dugu haientzat. Gaurko ebanjelioan, Jesusek maitasunaren agindua ematen digu baina berea bezalako izan behar duela esanez. Nola maitatu gintuen Jesusek? Jesusen maitasuna maitasun ongilea izan zen alde batetik baina beste bi ezaugarri ere izan zituen. Doakoa izan zen, hots, trukean ezer nahi izan gabe edo eskatu gabe gauzatua. Jesusek guk merezi izan

Pazkoaldiko 5. astea.

San Bernardino Sienakoa, *apaiza, frantziskotarra*.

gabe maitatu gintuen, gu bekatariak baikara. Batzuetan, maitasunetik onuraren bat itxaroz maitatzen dugu. Jesusek bezala maitatzeak, me-rezi ez dutenak ere maitatzea esan nahi du. Azkenik, maitasun ongilea ere gauzatzen dugu batzuetan, maitatzea ezer kostatzen ez zaigulako. Baina Jesusi gu maitatzea, bizia kostatu zitzaion. Beraz, Jesusek maitatu gintuen moduan maitatzeak, guretzat galeraren bat edo ukoren bat edo zerbait eman beharra baldin badakar ere maitatzea esan nahi du. **Laburbilduta:** Jesusek maitatu gintuen moduan maitatzeak, maitasun ongilea doan eta kasu askotan berarekin ekar lezakeen uko edo galeraren bat tarteko izanda maitatzea esan nahi du.

* * *

Sienako Bernardino Massa Marittiman jaio zen 1380an Sienako familia handiki batean. Sienan ikasi zuen 22 urte bete arte; ondoren frantziskotar egin zen. Bere Ordenaren erreforman lan handia egin zuen.

Sermolari handia izan zen. Gaur-gaurko gaiak landu ditu; sarrienak: maitasuna, batasuna, zuzentasuna. Elkartasuna. Eta gogor eraso die aberats berriei, salerosleei, banku-jabeei, lukurreruei, tratulariei: «Oso ondo dakit zuk dituzun ondasunak ez dituzula zeureak: Jainkoak munduari emanak dira, gizakiaren onerako: ez dira gizakiarenak, ez, baizik eta gizakiaren premietarako».

Oholtxo batzuetan “JHS” monograma [Jesus Hominum Salvator (‘Jesus gizakien salbatzailea’)] idatzi zuen, eta sermoiaren ondoren musu emateko eskaintzen zien entzuleei. Aquila hirian hil zen 1444an.

Pazkoaldiko 5. astea.

San Konstantino, *enperadorea*.San Eutikio, *martiria*.San Timoteo, *martiria*.

Apostoluen Eginak liburutik 16, 1-10: Zatoz Mazedoniara eta lagun
iezaguzu. Sal 99: Lurtar guztiok, egin irrintzi Jaunari.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 15, 18-21.

Aldi artan, Jesusek esan zien ikasleei: «Munduak gorroto badizue, jakizue zuei baino lehen niri izan didala gorroto. Mundukoak bazine-te, munduak maite izango zintuzkete, nork berea maite duen legez; baina Nik aukeratu eta mundutik atera zintuztedanez, munduak gorro-to dizue, mundukoak ez zaretelako. Gogoratu esan nizuen: morroia ez da nagusia baino handiago. Ni pertsegitu banaute, zuek ere per-segituko zaituztete; nire hitza hartu badute, hartuko dute zuena ere. Nire izenagatik egingo dizuete hori guztia, bidali nauena ezagutzen ez dutelako»

Joanen ebanjelioan, mundu hitzak sarritan ildo ezkorrak adie-razten ditu, izan ere, ebanjelariak hitz hori aipatzen du ebanjelioaren aurkako kontrabalioen multzoa izendatzeko. Maitasunaren agindua Jesusek maitatu gintuen moduan muturreraino betetzeak, ikasleak munduaren aurka jartzen ditu. Izan ere, munduaren garaipena, gauzak eduki, boterea izan eta ahal den gehien gozatzean datza. Alderantziz, ikasleek, Jaunari jarraituz bizia eman arte zerbitzatzea bilatzen dute, hura ez baitzen etorri zerbitzatua izatera, zerbitzatzaera baizik (Mt 20, 28). Horregatik, mundua aurka jartzen zaie Jesusen jarraitzaileei eta gorrotatzeraino jarri ere; horren ondorioz, munduaren balioekin bat datozen eta haiek partekatzen dituzten guztiek jazarri egingo dituzte. Jazarpena jasateak, ikasleak Jesusen antz gehiago hartzea dakar eta jazarriak hari hurbilagotik jarraitzea.

Apostoluen Eginak liburutik 15, 1-2.22-29.

Egun haietan, Judeatik Antiokiara jaitsi ziren batzuk irakaspen hau ematen hasi ziren hango senideei: «Moisesengandiko usadioaren arabera erdaintzen ez bazarete, ez zaitzekete salba» Hori zela eta, iskanbila sortu zen, eta Paulok eta Bernabek eztabaida gogorra izan zuten haiekin. Orduan, Paulo, Bernabe eta beste batzuk Jerusalemara igo zitezela erabaki zuten, apostoluekin eta arduradunekin auzi hori argitzera.

Apostoluek eta arduradunek, eliz elkarte osoarekin batera, beren arteko batzuk aukeratu eta Paulo eta Bernabekin Antiokiara bidaltzea erabaki zuten. Barsaba deituriko Judas eta Silas aukeratu zituzten, senideen artean itzal handiko gizonak biak, eta gutun hau eman zieten eramateko: «Anaia apostoluek eta arduradunek Antiokia, Siria eta Ziliziako jentil-herrietako senideoi, agur! Jakin dugu gure arteko batzuek, guk agindu gabe, beren hitzez kezkatu eta nahastu zaituztete-la. Horregatik, ordezkari batzuk aukeratzea erabaki dugu aho batez eta zuengana bidaltzea, Bernabe eta Paulo geure senide maiteekin, beren burua Jesu Kristo gure Jaunaren zerbitzuan eman duten horiekin. Hor bidaltzen dizkizuegu, bada, Judas eta Silas, hau bera ahoz jakinaraz diezazueten. Espiritu Santuak eta guk erabaki dugu zuei zamarik ez ezartzea, behar-beharrezko diren hauek izan ezik: ez dezazuela jan sasijainkoei eskainitako haragirik, ez odolik, ez odolustu gabeko abererik, eta utz ditzazuela legearen kontrako haragi-harremanak. Ondo egingo duzue horrelakoetatik alde egiten baduzue. Izan ongi»

Sal 66: Ene Jainko, aipa zaitzatela herriek, aipa zaitzatela herri guztiek.

Apokalipsi liburutik 21, 10-14.22-23.

Ni, Joan, hartu ninduen aingeruak eta mendi handi eta garai batera eramanez ninduen espirituz; Jerusalem hiri santua erakutsi zidan, zerutik

Pazkoaldiko 6. astea.

Santa Joakina Vedruna, *fundatzailea**(Karitateko Karmeldarrak).*Santa Rita Casia-koa, *erlijiosa agustindarra.*

Jainkoagandik jaisten, Jainkoaren aintzaz dirdaitsu. Haren distira harribitxi eder baten antzekoa zen, jaspe harria bezain garden. Harresi sendo eta garaia zuen, hamabi atekoa, eta ate gainetan hamabi aingeru eta hamabi izen idatziak, israeldarren hamabi leinuen izenak. Hiru ate ekialdera zeuden, hiru iparraldera, hiru hegoaldera eta hiru mendebaldera. Hiriko harresiak hamabi oinarri zituen, eta hauetan idatziak Bildotsaren hamabi apostoluen izenak. Ez nuen inolako tenplurik ikusi, zeren Jauna Jainko ahalguztiduna eta Bildotsa baitira hango tenplu. Hiriak ez du behar argituko duen eguzkirik nahiz ilargirik, Jainkoaren aintzak baitu argitzen, eta Bildotsa du argiontzi.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 14, 23-29.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Ni maite nauenak gordeko du nire hitza; nire Aitak maite izango du, eta Aita eta biok harengana etorriko gara eta harengan egingo dugu bizileku. Ni maite ez nauenak, ordea, ez ditu gordetzen nire hitzak. Eta entzuten duzuen hitza ez da nirea, bidali ninduen Aitarena baizik. Zuekin naizen artean esan dizuet hau. Baina Aitak Laguntzailea, Espiritu Santua, bidaliko dizue nire izenean; hark irakatsiko dizue dena eta gogoraraziko Nik esan dizuedan guztia. Bakea uzten dizuet, neure bakea ematen; Nik ematen dizuedan bakea ez da munduarena bezalakoa. Ez kezkatu, ez beldur izan. Entzun dizue esan dizuedana: “Banoa, baina itzuliko naiz zuengana”. Benetan maite baninduzue, poztuko zinatekete Aitagana noalako, Aita Ni baino handiagoa baita. Orain esan dizuet, gertatu baino lehen, gerta dadinean sinets dezazuen»

Jesusek hots egin zuen eta bere pazko-misterioaren bidez iristen hasi den Jainkoaren erreinua, Apokalipsiak deskribatzen du irudimen moduan Jerusalemgo hiri santua deituz. Espirituaren dohaintzak ez du pertsona-neurria soilik, gizartekoa ere badu. Espiritu Santua gure

bihotzengan isuria izan da baina baita Elizarengan eta munduarengan ere. Jerusalem berria zerutik jaisten ari da Jainkoak bidalita eta horrek Jainkoaren dohaina dela esan nahi du. Horrek, ordea, gizakia ez du egonean egotera gonbidatu behar. Alderantziz baizik. Jesusen piztueratik bere bigarren etorrera iritsi arte, dohain hori onartu egin behar dugu, geure bizimodu bihurtu eta Jerusalem berria eraikitzen parte hartu garen harri bizi moduan. Hortik bada bakearen alde lan egin beharra. Bakea, Jesus piztuaren dohaina ere bada. Jainkoaren dohainek ez dute gizakiaren partaidetza albora uzten. Beraz, dohain hori, gizartean eta munduan gauzatu dadin lan eginez jaso behar dugu Jesusen irakaspenarekiko zintzoak izanez: Zorionekoak bakearen alde lan egiten dutenak, Jainkoaren seme-alaba deituak izango baitira (Mt 5, 9).

* * *

Santa Joakina Vedruna Bartzelonan jaio zen 1783an. Hamabi urterekin karmeldarren komentuan sartu nahi izan zuen, baina gazteegia zelako ez zioten utzi. Hamasei urterekin ezkondu zen eta zortzi seme-alaben ama izan. «Arretaz bete zituen emazte- eta ama-eginkizunak», aldarrikatu zuen Pio XII.ak, dohatsu aitortu zuenean. Alargundu zelarik, seme-alaben heziketari jarraitu zion eta, aldi berean, Vich eta Igualadako ospitaletan gaixoak zaintzeari emana bizi izan zen. Zortzi gazterekin elkarturik, Karitateko Karmeldarren Kongregazioa fundatu zuen 1826an, neska gazteei hezkuntza sakona emateko eta gaixoei laguntzeko. Apoplexia eta kolera gaitzek joa, 1854an hil zen.

Pazkoaldiko 6. astea.

San Desiderio, *gotzaina*.

Santa Almerinda, *martiria*.

Apostoluen Eginak liburutik 11, 11-15: Jaunak bihotza ireki zion, Pauloren hitzak gogoz onar zitzan. **Sal 149:** Maite du Jaunak bere herria.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 15, 26–16, 4a.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Nik Laguntzailea, jatorria Aitagan duen egiaaren Espiritua, bidaliko dizuet Aitagandik. Hark, etortzean, aitormen egingo du nire alde. Eta zuek ere egingo duzue aitormen, hasieratik nirekin baitzaudete. Zuen sinesmenak huts egin ez dezan esan dizuet hau. Zeren eta judu-elkartetik bota egingo baitzaitezute; are gehiago, badator ordua, zuek hilko zaituztenak Jainkoari kultu ematen diola uste izango duena. Eta horrela jokatuko dute, ez Aita, ez Ni, ezagutu ez gaituztelako. Aurrez esaten dizuet, hori gertatzean esana nizuela gogora dezazuen»

Pazkoaldia Mendekoste-igandean amaituko da Espiritu Santuaren etorrerarekin. Prestakuntza gisa, liturgiak, Espiritu kontsolagarria bidaltzea agintzen duten Jesusen hitzak eskaintzen dizkigu. Espiritu Santuak, Jainkoak Elizarekin eta munduarekin duen komunikazio-bidea denak, Jesusen lekukotza ematen du. Joanen ebanjelioa, Jesusen nortasuna adierazteko lekuko moduan agertzen da. Guk ere Jesusen lekukotza eman behar dugu geure hitzekin eta geure bizitzako ekin-tzekin. Ebanjelariak bere ebanjelioa idatzi zuenean, juduek jada lehen jazarpenak eginak zizkieten kristauei. Jazarpenak etengabekoak eta iraunkorrak dira kristautasunaren historian. Kristau-erlijioa izan da historiako erlijiorik erasotuena eta gaur egun ere hala da. Jesusek berak iragarri zuen hori zerbitzaria nagusia baino handiagoa ez zela esan zuenean (Jn 15, 20). Kristauek ere eraso izan dituzte beste gizaki batzuk eta baita beste kristau batzuk ere. Jesusek dio jazarpen horietako batzuk Jainkoaren izenean eginak izango direla. Eta hori, jazarleek Jainkoa ezagutzen ez dutelako dela, Jainkoak ez baitu inolako jazarpenik eta erasorik nahi bere seme-alabentzat.

Pazkoaldiko 6. astea.

Stradako Andre Maria, jesuiten ama-elizan:
Gesù elizan Erroman.

Apostoluen Eginak Liburutik 16, 22-34: Sinetsi Jesus Jaunagan, eta salbatuko zarete zu eta zure etxeokak. **Sal 137:** Zeure eskuinez salbatzen nauzu, Jauna.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 16, 5-11.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Orain, bidali ninduen Aitagana noa, eta zuetako inork ez dit nora noan galdetzen. Baizik eta hori esan dizuedalako, tristurak bete du zuen bihotza. Hala ere, egia diotsuet: hobe da zuentzat Ni joatea; izan ere, joaten ez banaiz, ez zai-zue etorriko Laguntzailea. Joaten banaiz, orde, bidali egingo dizuet. Hura etortzean, agerian jarriko du munduaren errua bekatuari, zuzentasunari eta epaiari buruz: bekatuari buruz, nigan sinesten ez duelako; zuzentasunari buruz, Aitagana noalako, eta ez nauzue gehiago ikusiko; epaiari buruz, mundu honetako buruzagia jadanik gaitzetsia da-goelako»

Liturgiak Jesusek Aitaren aldetik bidaliko digun Espiritu Santua hartzeko gu gonbidatzen eta prestatzen jarraitzen du. Espiritu Santuak argituko gaitu Kristoren misterioa ulertzeko. Jesu Kristo ezagutu eta harenganako fedea mesprezatzea bekatua da, agintari judu eta erromatarrek Jesus errefusatzeari egin zutena hain zuzen ere. Baina Jainkoak justizia egin zion bere Semeari bere mezua aldarrikatuz eta bere eskuin aldean eser araziz. Jesu Kristok, bere heriotzarekin eta piztuerarekin, mundu honetako printzea, deabrua garaitu egin du. Gaizkiaren indarrak, bekatuak eta haren ondoriozko heriotzak, presente jarraitzen du munduan baina garaitua izan da. Espiritu Santuak, gu salbatzea helburu duela, bere Semea emateko Jainkoak izandako asmoa ulertzera eramaten gaitu.

Pazkoaldiko 6. astea.

Santa Bizenta Maria Lopez Bikuña (Kaskante 1847-Burgos 1890), *birjina, fundatzailea (Maria Sortzez Garbiaren Erlijiosak)*.
San Beda Agurgarria, *apaiza eta eliz irakaslea, beneditarra*. *

Apostoluen Eginak liburutik 17, 15.22–18, 1: Zuek ezagutu gabe gurtzen duzuen, horixe iragartzen dizuet nik. **Sal 148:** Zeru-lurrak beterik dauzka zure distirak.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 16, 12-15.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Gauza asko dut oraindik zuei esateko, baina oraingoz ez zarete gai ulertzeko. Halere egiaren Espiritua etortzean, hark gidatuko zaituzte egia osoraino. Ez da bere kabuz mintzatuko, baizik eta entzungo duena esango dizue eta etorkizuna iragarriko. Hark nire aintza azalduko du, adieraziko dizuen niretik hartuko baitu. Aitak duen guztia nirea da; horregatik esan dizuet Espirituak niretik hartuko duela adieraziko dizuen»

Jesu Kristo da Aitaren agertzailea, azkenekoz eta behin betiko. Jainkoa inork ez du inoiz ikusi; Aitaren baitan dagoen eta Jainko den Seme bakarrak eman digu haren berri (Jn 1, 18). Jesu Kristoz geroztik ez dago Jainkoaren beste agerpenik. Alabaina, sakon liteke agerpenen ulermenean eta arakatu historiako aro desberdinetan eta kultur arlo desberdinetan izan dituen esanahietan. Horregatik, egiaren Espirituak gidatzen ditu Jesusen ikasleak egia oso eta betera. Lehenengo irakurgaian, Eginak liburuaren egileak, Paulok Atenasen egindako egonaldia dela-eta, (1 Ts 3, 1), kontakizun bat eraikitzen du eta bertan mundu juduan sortutako kristau-fedearen eta kultur mundu grekoerromatarren arteko topaketa aurkezten du. Europaren nortasuna hain zuzen ere, erlijio judu-kristauaren, arrazoizko pentsamendu greziarraren eta Erromatar Inperioko lege-antolamenduaren topaketaren inguruan eraiki da. Deskalabru izugarria litzateke Europak bere nortasunaren sorrera-arloko fede horri uko egitea.

* San Gregorio VII.a, *aita santua, beneditarra*.
Santa Maria Magdalena Pazzi-koa, *birjina*.

Pazkoaldiko 6. astea.

San Felipe Neri, *fundatzailea* (Oratoriokoak).

Apostoluen Eginak liburutik 18, 1-8: Haiekin gelditu zen bizitzen eta lanean, eta sinagogan eztabaidan jarduten zuen. **Sal 97:** Agertu du Jaunak nazioen aurrean beragandiko garaipena.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 16, 16-20.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Denbora gutxi barru ez nauzue ikusiko, baina handik gutxira ikusiko nauzue berriro» Ikasleetako batzuek hau zioten elkarren artean: «Zer ote da esaten digun hau: “Denbora gutxi barru ez nauzue ikusiko, baina handik gutxira ikusiko nauzue berriro”, eta “Aitagana noa”? Zer esan nahi ote du harako “gutxi barru” horrekin? Ez diogu antzik ere ematen zertaz ari den» Konturatu zen Jesus galdegin nahi ziotela, eta esan zien: «Eztabaidan ari zarete zeuen artean esan dizuedan honetaz: “Denbora gutxi barru ez nauzue ikusiko, baina handik gutxira ikusiko nauzue berriro”. Egi-egiaz diotsuet: Negar egingo duzue eta aieneka egongo zarete; mundua, berriz, poztu egingo da. Zuek triste egongo zarete; baina zuen tristura poz bilakatuko da»

Pasarte hau, Jesusen azken afariko hitzaldiaren zati da. Ikasleek jada ez dute Jesus ikusiko hil egingo da-eta, baina denbora gutxira berriro ere ikusiko dute piztuta. Ikasleen pentsamendua oso urrundua dago ideia horietatik eta esandakoa ezin dute ulertu. Baina liturgiak, pazkoaldi honetan hori eskaintzean, interpretatzeko beste modu bat eskaintzen du. Ikasleek Jesus ikusteari utziko diote Aitarengana doalako eta ostera handik gutxira ikusiko dute berriro kristau-elkartean bere Espirituaren bitartez presente egingo delako. Bai Jesusen heriotzak eta baita Aitarengana doalako izaten duen urruntzeak ere, trista ditzake ikasleak, baina Jesusen Espirituaren presentziak pozez beteko ditu. Kristauak alai bizi behar du, bere ondoan Espiritu Santuaren presentzia sentitzen baitu. Jauna beti gure alboan dago, batzuetan gugandik urrun sentitzen dugun arren.

Pazkoaldiko 6. astea.

San Agustín Canterburykoa, gotzaina.

Apostoluen Eginak liburutik 8, 9-18: Nire herri izango den jende asko dut nik hiri honetan. **Sal 46:** Jainkoa da munduko erregea.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 16, 20-23a.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Egi-egiaz diotsuet: Negar egingo duzue eta aieneka egongo zarete; mundua, berriz, poztu egingo da. Zuek triste egongo zarete; baina zuen tristura poz bilakatuko da. Emakumea, erditzerakoan, triste egon ohi da, ordua etorri zaiolako; haurra izan ondoren, ordea, ahaztu egiten da larrialdiaz, munduari gizaki bat jaio zaiolako pozik. Zuek ere triste zaudete orain; baina agertuko natzaizue berriro, eta poztuko zarete, eta zuen poza ez dizue inork kenduko. Egun hartan ez didazue ezer galdetuko»

Jesusek bere pazko-misterioa haur baten jaiotzarekin konparatzen du. Erditu behar den emakumeak, haurdunaldia jasaten du bederatzi hilabete luzeetan eta erditzeko minekin amaitzen du. Baina bere umearen jaiotzak pozez betetzen du. Horregatik bizi ahal izan ditu haurdunaldia eta erditzea munduari bizi berri bat emateak dakarren amaiera zoriontsuaren itxaropenean. Jesusen pazko-misterioak gurutzean bere bizia ematearen mina du barnean baina gero piztueraren alaitasunak munduarentzat bizimodu berria sortzen du, Espirituaren bizimodua alegia eta horrek bere betetasuna garaien amaieran iritsiko du. Jesusek Erreinuaren zerbitzuan eman zuen bere bizia, beti ere bere Aita Jainkoak inoiz abandonatuko ez zuen konfiantzarekin. Pazko-misterioa gure bizitzetatik ere pasatzen da. Larrialdi eta min-aldi asko izaten ditugu eta horietan itxaropena behar dugu Jainkoak inoiz ez gaituela bere eskutik utziko pentsatuz bizitzeko.

Pazkoaldiko 6. astea.

San Justo, *gotzaina*.San Biktor, *martiria*.

Apostoluen Eginak liburutik 8, 23-28: Liburu Santuen bidez Jesus zela Mesias frogatu Apolok. **Sal 46:** Jauna da mundu osoaren errege.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 16, 23b-28.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Egi-egiaz diotsuet: Aitari zerbait nire izenean eskatzen badiozue, emango dizue. Orain arte ez diozue ezer eskatu nire izenean. Eskatu eta hartuko duzue, zuen poza bete-betea izan dadin. Orain arte irudi bidez hitz egin dizuet; baina badator ordua irudi bidez hitz egingo ez dizuedana, baizik eta argi eta garbi emango dizuet Aitaren berri. Egun hartan nire izenean eskatuko duzue, eta ez dizuet esaten Nik Aitari zuen alde eskatuko diodala; zeren Aitak berak maite baitzaituzte, zuek Ni maite izan nauzuelako eta Jainkoagandik etorri naizela sinetsi duzuelako. Aitagandik irten eta mundura etorri nintzen; orain mundua utzi eta Aitagana noa berriro»

Kristoren bitartez, Kristorekin eta Kristorengan jartzen gara harremanetan Jainkoarekin. Eta berarekin hain zuzen ere jarraitzen diogu bizitzako ibilbidean, bera baita Aitarengana joateko bidea eta berarengan bere gorputzean, Elizan, partaide garelako. Gaurko ebanjelioan bere izenean aitari eskatzeko gonbita egiten digu eta agindu ere agintzen digu Jainkoak emango digula. Jesu Kristoren izenean eskatzeak ez du esan nahi ezpaineekin haren izenean eskatu behar dugula; hori errazegia litzateke. Bere izenean eskatzeak berarengan eskatzea esan nahi du, izenak pertsona irudikatzen baitu. Bestela esanda, berari atxikita eskatzea, otoitzean bere jarreretan partaide izanez eskaera egitea. Badakigu jakin Jesusek Jainkoari Getsemaniko baratzean nola eskatu zion: Jesusek Jainkoari heriotzatik libra zezala eskatu zion baina haren nahiaren mende jarri zen. Bestalde, Kristoren izenean eskatzeak haren gorputza den Elizan partaide izanez eskatzea esan nahi du, beraz, edozein eskaera norberekoi ere hortik kanpo gelditzen da, izan ere, horrek gainerakoen beharren alde karitatez eskatzea esan nahi du.

Apostoluen Eginak liburutik 1, 1-11.

Teofilo maitea: Neure lehenengo liburuan, hasieratik zerura jasoa izan zen eguna arte Jesusek egin eta irakatsi zuen guztia idatzi nuen. Zerura igo aurretik, Espiritu Santuaren eraginez aginduak eman zizkien berak aukeratutako apostoluei. Jesus apostoluei agertu zitzairen bere nekaldiaren ostean eta bizirik zegoeneko froga asko eman zien, berrogei egunez bere burua ikustera emanez eta Jainkoaren erreinuaz hitz eginez.

Haiekin bazkaltzen ari zen batean, hau agindu zien: «Ez alde egin Jerusalemdik. Zaudete han Nik Aitaren partetik egin dizuedan agintzaria bete zain. Joanek urez bataiatu zuen; baina zuek Espiritu Santuaz izango zarete bataiatuak egun gutxi barru» Orduan, bildurik zeudenek galdegin zioten: «Jauna, orain ezarriko al duzu berriro Israelgo erreinua?» Jesusek erantzun zien: «Aitak bakarrik du hori erabakitze-ko ahalmena, eta ez dago zuen esku zein aldi edo unetan gertatuko den jakitea. Baina zuen gain jaitsiko den Espiritu Santuaren indarra hartuko duzue, eta nire lekuko izango zarete Jerusalemen, Judea osoan, Samarian eta lurraren azken mugaraino» Hori esanik, gorantz igo zen Jesus haien begi aurrean, hodei batek begietatik ezkutatu zien arte. Oraindik zerura nola zihoan begira-begira zeudela, zuriz jantzitako bi gizaseme azaldu zitzaizkien ondoan, eta esan zieten: «Galilearrok, zertan zaudete hor zerura begira? Zuen ondotik zerura igo den Jesus hori, zerura joaten ikusi duzuen bezalaxe etorriko da berriro»

Sal 46: Oihu alaien artean igo da Jainkoa, turuta-soinuz Jauna.

San Paulok Efesoarrei 1, 17-23.

Senideok: Jesu Kristo gure Jaunaren Jainkoak, aintzaren Aitak, eman diezazuela Espirituaren jakinduria eta goi-argia, bera ezagutzeko. Argi ditzala zuen barruko begiak, jakin dezazuen zer itxaroterako dei egin dizuen, zein aberatsa den fededunentzat oinordekotzan

prestatua duen aintza eta zein handia den sinesten dugunon alde erabiltzen duen ahalmena. Ahalmen eta indar hori Kristogan erakutsi zuen Jainkoak, berau hilen artetik piztu eta zeruan bere eskuinaldean eserarazi zuenean. Jainkoak aginte, botere, indar eta nagusigo ororen gainetik ezarri du Kristo, eta mundu honetan ez ezik, datorren munduan ere aipa daitekeen izen ororen gainetik. Dena jarri du Jainkoak Kristoren oinazpian, eta berau ezarri du denen gainetik Elizaren buru. Haren gorputza da Eliza, unibertsoa erabat betetzen duen Kristok betea.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 24, 46-53.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Liburu Santuan idatzia zegoen, Mesiasak sufritu egin behar zuela eta hirugarren egunean hilen artetik piztu, eta, Jerusalemdik hasita, bihotz-berritzea hots egin behar zaiela haren izenean herri guztiei, bekatuak barka dakizkien. Zuek zarete gauza hauen testigu. Nire Aitak agindutako dohaina, Espiritu Santua, bidaliko dizuet Nik. Zuek zaudete hirian, Jainkoagandiko indarrez jantzi zaitezten arte» Gero, Betania aldera atera zituen Jesusek ikasleak eta, eskuak jasorik, bedeinkatu egin zituen. Bedeinkatzen zituen bitartean, aldendu egin zen haiengandik, eta zerura eramán zuten. Haiek, Jesus ahuspez gurtu ondoren, Jerusalemera itzuli ziren pozez beterik. Eta etengabe tenpluan egon ohi ziren Jainkoa gorosten.

Igokundearen ospeak eta handitasunak, Jesusen piztueraren atal bat jartzten du bistan: bere gizatasuna Jainkoaren izaeran sartzea. Jesu Kristok, Jainkoaren Seme gisa, ez zuen zerurik utzi bere lurreko bizialdian, baina benetako gizaki moduan, Igokundearekin sartu zen Jainkoaren bizian. Eta sartu ere, bigarren irakurgaiak esaten duen moduan, bere gorputza den Elizaren buru gisa sartu zen, beraz, gu ere, hein batean behintzat, berarekin batera sartuta gaude. Horregatik,

Eukaristia honetako lehenengo otoitzean, Jesu Kristoren Igokundea “dagoeneko gure garaipena ere badela esan dugu eta gure Buru dena aurretik aintzaz beteta joan zaigun tokira guk ere bere gorputzeko atal moduan iristea itxaro dugula”. Bestalde, Jaunaren Igokundeak modu berri bat hasten du Jesu Kristok munduan duen presentzian. Jesusek, lur honetan bizi izan zen garaian, bizitza hilkorra izan zuen, bere ikasleekin bizi izan zen eta bere predikua eta bizitza munduan garatu zituen. Orain, Aitarengana joan da baina mundu honetako zereginak ez ditu utzi eta presente egoten jarraitzen du bertan Espirituaren bidez. Espiritu Santuaren indarra da munduan Jesusen lana garatzen jarraitzeko gai egiten gaituena eta orain horixe da hain zuzen ere Elizaren misioa eta eginkizuna.

* * *

Frai Timothy Radcliffe-ren, Predikatzailen Ordenako Maisu Orokor ohiaren, erantzuna kazetari bati. Galdetu zion kazetariak, kristauak gaur egun munduari zer ekarpen egiten ahal dioten eta nola definituko lukeen berak kristauak aipatzen duten “berri ona”.

«Ezin ausartu naiz “definitzera” eta, askoz gutxiago, hitz apur bazuez. Baina hau esan nezake: naziek hil bezperan, 1944ko apirilaren 9an, Flossenburg-eko kontzentrazio-eremuan, gizon handi hark, Dietrich Bonhoeffer artzain luterotarrak, bere adiskide ingelesetako bati, Chichester gotzain anglikanoari, George Bell-i, mezu hau bidali zion: “garaipena ziurra dugu”».

Pazkoaldiko 7. astea.

San Fernando III.a, *erregea*.Santa Joana Arc-ekoa, *martiria*.

Apostoluen Eginak liburutik 19, 1-8: Hartu al zenuten Espiritu Santua, sinetsi zenukenean? Sal 67: Munduko erreinuak, kanta Jainkoari.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 16, 29-33.

Aldi hartan, ikasleek esan zioten Jesusi: «Orain bai argi hitz egiten duzula, eta ez irudi bidez. Orain badakigu dena dakizula eta ez duzula inork galdetu beharrik; horregatik sinesten dugu Jainkoagandik etorri zarela» Jesusek erantzun zien: «Orain sinesten duzuela? Hara, badator ordua, hobeki esan, etorria da, nor bere aldetik joanez sakabanutu eta Ni bakarrik utziko nauzuen ordua. Baina Ni ez nago bakarrik, Neurekin baitut Aita. Hau esan dizuet, Nigan bakea izan dezazuen. Izango duzue larrialdirik munduan; baina izan adore, garaitu dut Nik mundua».

Hitz horiekin amaitzen da Jesusek azken afarikoan egindako hitzaldia. Munduak, Joanen ebanjelioan, sarritan hartzen ditu zentzu ez-korrak, izan ere, ebanjelioari aurka jartzen zaizkion balioen multzoa irudikatzen du. Hain zuzen ere, munduaren balioak dirua eta boterea dira eta horiei plazera edo gozamena gehitu ohi zaizkie. Baina ebanjelioko balioak, Jesusek egin zuen bezala bizia besteen zerbitzuan ematen laburbiltzen dira, beti ere denen ona bilatuz. Jesusek, bere pazko-misterioarekin, mundua eta bere balioak garaitu ditu eta jadanik hasia da Erreinuko balioen garaipena, oraindik ere bere osotasunean ez izan arren. Hain zuzen ere, azken borrokaldia jada irabazita dagoelako, nahiz eta oraindik ere Jesusen jarraitzaileek liskar batzuk jasan behar izango dituzten. Jesusek esan diezaieke bere jarraitzaileei ausardia izan dezatela oraindik ere egin beharko dituzten borroken erdian.

Pazkoaldiko 7. astea.

ANDRE MARIAREN IKUSTALDIA ELISABETI.

Santa Gertrudis, *aitorlea*. San Noe Mawaggali, *martiria*.San Eduardo Cestak (1801-1868), *Baiona, apaiza eta fundatzailea*.**Sofonias profetaren liburutik 3, 14-18.**

Egin poz-irrintzi, Sion hiri! Egin oihu alai, Israel! Poztu zaitez bihotz-bihotzez, alaitu, Jerusalem! Urratu du Jaunak zure kontrako erabakia, atzerarazi ditu zure etsaiak. Jauna, Israelgo erregea, zure erdian dago; ez zara gehiago ezeren beldur izango. Egun hartan, esango diote Jerusalem: «Ez beldur izan, Sion! Ez bitez eror zure eskuak! Jauna zure Jainkoa zure erdian dago salbatzaile indartsu! Pozaren pozez alaitzen da zuegatik, bere maitasunez biziberritzen zaitu. Pozez jauzika dabil zuegatik, jaiegunez bezala» Honela dio Jaunak: Nik bilduko ditut, Jerusalem, zuegandik urrutu, jairik gabe triste, zeudenak. Bai astuna zure lotsa!

Salmoa: Isaías 12: Egin poz-oihu, handikiro ari baita zuen alde Israelgo Santua.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 1, 39-56.

Aldi hartan, Maria jaiki eta bizi-bizi mendi aldera joan zen, Judeako herri batera, eta, Zakariasen etxean sarturik, Elisabeti agur egin zion. Mariaren agurra entzun zuen orduko, jauzi egin zion Elisabeti haurrak sabelean. Elisabet Espiritu Santuaz bete zen, eta esan zuen oihu handiz: «Bedeinkatua zu emakumeen artean, eta bedeinkatua zure sabeleko fruitua. Nor naiz ni, nire Jaunaren ama ni ikustera etortzeko? Zure agurra nire belarrietara iritsi orduko, jauzi egin dit haurrak pozez sabelean. Zorionekoa zu, Jaunak esan dizuna betekoa dela sinetsi duzulako!» Mariak esan zuen: «Handiesten du nire arimak Jauna, pozaren pozez daukat neure barrua, Jainkoa baita nire salbamena, ikusi baitu mirabe honen ezereztasuna. Horregatik, dohatsu deituko naute gaurdanik gizaldi guztiek, handiak egin baitizkit Ahalguztidunak; santua da haren izena, eta haren errukia gizaldiz gizaldi begirune diotenengana. Bere besoaren indarra erabili du, buru-harroak suntsitu ditu; bota ditu beren aulkietatik ahaltsuak, eta gora jaso ditu ezerezak; ondasunez bete ditu gose zeudenak eta esku-hutsik bidali aberatsak. Lagun etorri zaio bere

morroi Israeli, bere errukiaz oroiturik; hala zien gure gurasoei hitzeman, Abrahami eta ondorengoei betiko esana» Mariak hiru hilabete inguru egin zuen Elisabetekin; gero, etxera itzuli zen.

Andre Mariak Gabriel aingeruari emandako erantzuna, Jainkoari bere esku jartzeko egindako ekintza eta haren nahiaren onarpena da: “Gerta bekit zuk esan bezala” (Lk 1, 38). Aingeruak esana dio Mariari Elisabet haurdunaldiko seigarren hilabetean dagoela. Mariak Jainkoaren aurrean bere esku jartzeko duen jarrera erabatekoa da eta Elisabeti bere semea jaio arte falta zaizkion hiru hilabeteetan laguntzeko haren esku jartzen da. Jainkoaren aurrean erabat haren esku jartzeko duen jarrera hori, besteen beharren aurrean ere behar duenaren esku jartzeko jarrera bihurtzen da, ezen fedean Jainkoari irekitzea, karitate moduan gauzatzen da besteekiko (Gal 5, 6). Horregatik, Andre Mariaren Ikustaldiaren jai honetan, Erromatarrei egindako Gutuneko pasarteak, karitatearen agindua gogorarazten digu eta hori, Paulok gutunaren lehenengo kapituluetan azaltzen duen ebanjelioa fedez onartu izanaren ondorio da.

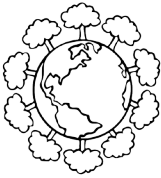
* * *

Andre Maria bisitari

Andre Mariak gogo bizia izan zuen Elisabet bere lehengusina bisitatzeko. Biak zeuden haurdun. Elisabet adin handiko. Maria gazte. Ondo bizi zuen honek gerora Paulok korintoarrei idatziko zien hau: «Maitasuna zerbitzaria da, ez dabil norberaren bila bakarrik, dena jasaten du».

San Anbroiosiok Mariaz idatzi zuen: «Maria aurreratu zen bere lehengusinari agur egitera. Bera da beti aurreratzen dena maitasun-seinaleak ematera maite dituenei».

Maria ez dabil fama bila, gure egunetan kasu askotan gertatzen denaren kontra: bisitan joan argazkia ateratzeko. Eta graziaz betea zenez, bedeinkazioz bete zuen Elisabeten etxea. «Elisabetek Mariaren agurra entzun orduko jauzi egin zion haurrak sabelean eta Espiritu Santuaz bete zen hura». Esker onez erantzun zion Elisabetek: «Bedeinkatua zu andre guztien artean eta bedeinkatua zure sabeleko fruitua».

Guztion ETXEAREN Zaintzan partaide **EKAINA / BAGILA**

AITA SANTUAREN OTOITZ ASMOA:

Familiaren alde: Otoitz egin dezagun munduko kristau-familia guztien alde, keinu eta adierazpen zehatzez, bizi dezaten bai maitasunaren doakotasuna, bai eguneroko bizitzaren santutasuna.

Pazkoaldiko 7. astea.

San Justino, *martiria*.

Apostoluen Eginak liburutik 20, 28-38: Jainkoaren eskuetan uzten zaituztet; hark badu ahalmen eraikitzeko eta oinordekotza emateko.

Sal 67: Munduko erreinuak, kanta Jainkoari.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 17, 11b-19.

Aldi hartan, Jesusek begiak zerura jaso eta honela egin zuen otoitz: «Aita santu horrek, zaindu itzazu zeure ahalmenaz Zeuk eman dizkidazunok, bat izan daitezen Gu Geu bat garen bezala. Hauekin izan naizen bitartean, Nik zaindu ditut zeure izenean eman dizkidazunok. Hauen ardura izan dut eta ez da bat ere galdu, galdu behar zuena baizik; horrela, Liburu Santuek diotena bete da. Orain, ordea, Zugana noa. Oraindik munduan nagoela esaten dut hau guztia, nire poza berengan izan dezaten, eta bete-betea izan dezaten. Zure hitza eman diet Nik; baina munduak gorroto die, mundukoak ez direlako, Ni ere mundukoa ez naizen bezala. Ez dizut eskatzen hauek mundutik ateratzeko, Gaiztoagandik gordetzeko baizik. Ez dira mundukoak, Ni ere mundukoa ez naizen bezala. Sagara itzazu egiaren bidez; zure hitza da egia. Ni mundura bidali ninduzun bezala, Nik ere mundura bidali ditut. Eta hauengatik sagaratzen dizut neure burua, hauek ere sagara ditzazun egiaren bidez»

San Joanek bere ebanjelioan eskaintzen digun pasarte hau, Jesusek azken afariari bukaera emanez Aitari zuzendu zion ‘apaitz otoitza’ deitua dugu. Jesusek bere bizitzaren balantzea egiten du. Aitagandik jasotako eginkizuna bete duela esan ondoren, bere dizipuluen alde erreguka ari da. Gorde ditzala eta egian santu egin ditzala eskatzen dio Aitari. Egia hori Jesusek bere hitzaren bidez ezagutzero eman dien egia salbagarria da. Lehen irakurgaian ere agur egiteko hitzaldia agiri da, hain zuzen, San Paulok Mileton bildutako Efesoko eliz arduradunei

Pazkoaldiko 7. astea.

San Justino, *martiria*.

egindakoa. San Paulo ere eman zaion eginkizuna bete duela aitortuz hasten da, eta eliz arduradunei artaldea egoki zaintzeko gomendioak emanez jarraitzen du. Guk ere, bakoitzak Jaunak emandako geure eginkizuna dugu, hain zuzen ere, gure bizitzako egoeran eta gure lanbideko jardunean bete behar duguna. Merezi dezagula gure bizitzako ibilbidearen amaieran Jesusen eta San Pauloren bizitzaren antzeko balantzea egitea.

* * *

San Justino bigarren mendearen hasieran jaio zen antzinako Sikemen (Samaria), familia paganoan. Kristau egin zen, eta filosofiari emanik bizi zen. Esperientzia estoikoa, pitagorikoa, aristotelikoa eta platonikoa egin zituen kristau izatera iritsi aurretik. Berak kontatua da, filosofia horiek ez zutela asetzen, eta leku bazter batera erretiratu zela, hausnarketa egiteko, eta adineko pertsona batek adierazi ziola ezen filosofia guztiak zirela ezgai egiara iristeko, Jainkoaren laguntzarik gabe.

Horrela iritsi zen Justino kristautasuna aurkitzera 30 urteko zela. Eta konbentzimendu handiko predikari bihurtu zen. Hainbat obra idatzi zuen. Garrantzizkoena «Elkarriketa Trifonekin» izenekoak izan zen. Polemika antijuduaren hasiera zen. Dena den, beste bi obren bidez ezagutzen dugu nola azaldu ohi zen kristautasuna aldi hartan eta nola ospatu ohi zuten Eukaristia. Bere kristau-testigantzak erailtzea ekarri zion. Erromara joana zen, eta beste filosofo batek, zeinekin denbora luzean eztabaida izan baitzuen, salatu egin zuen. Beste filosofo batek, Rustiko estoikoak, epailearena eginez, heriotza-zigorra ezarri zion, beste kristau askori bezala.

Pazkoaldiko 7. astea.

San Martzelino, *apaiza*, eta San Pedro, *exorzista*, *martiriak*

Apostoluen Eginak liburutik 22, 30; 23, 6-11: Erroman ere nire testigu izan behar duzu. **Sal 15:** Zaindu nazazu, Jauna, babes bila bainator zugana.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 17, 20-26.

Aldi hartan, Jesusek begiak zerura jaso eta honela egin zuen otoitz: «Aita santu hori, ez dut erregutzen hauen alde bakarrik, baita hauen hitzaren bidez Nigan sinetsiko dutenen alde ere. Egizu denak bat izan daitezela. Aita, Zu Nirekin eta Ni Zurekin biok bat garen bezala, hauek ere bat izan daitezela Gurekin, munduak sinets dezan Zuk bidali nauzula. Zuk eman zenidan aintza bera eman diet Nik, bat izan daitezen, Gu biok bat garen bezala: Ni hauekin bat eta Zu Nirekin bat. Horrela guztiz bat izango dira, eta munduak ezagutu ahal izango du Zuk bidali nauzula eta Ni maitatu nauzun bezala maitatu dituzula hauek ere. Aita, Zuk eman dizkidazunak Ni nagoen tokian Nirekin egotea nahi dut, nire aintza, mundua izan baino lehen maite izan nauzulako eman didazun aintza, ikus dezaten. Aita zuzen hori, munduak ez zaitu ezagutu; Nik, ordea, ezagutu zaitut, eta hauek jakin dute Zuk bidali nauzula. Jakinarazi diet zure izena, eta aurrerantzean ere jakinaraziko, Zuk niri didazun maitasuna hauengan izan dadin, eta Ni ere hauengan izan nadin»

Jesusek Aitari afarian bilduta dauden bere dizipuluen alde, eta Berarekin bizi izandakoen hitzaren eta testigantza bidez Berarengan sinetsi izan dugunon alde eskatuz amaitzen du otoitza. Batasuna bi noranzkotan egitea eskatzen du: Berarekin bat eginda egotea, horrek Jainko Aitarekin elkartzera eramango gaituelako, Jesus dugu-eta Harengana eramango gaituena. Eta geure arteko batasuna. Jesusek ezinbestekotzat jotzen du bere ikasleen batasun hori, munduak Berarengan sinets dezan. Eukaristia ospatzen dugun bakoitzean Eliza osoaren batasuna eskatzen dugu, aldarean presente den Kristorekin bat eginez. Eta beti, bakearen

Pazkoaldiko 7. astea.

San Martzelino, *apaiza*, eta San Pedro, *exorzista*, *martiriak*

eta batasunaren aldeko otoitza egiten dugu jaunartu aurrean. Eukaristia ospatzeak eta bertan jaunartzeak Elizan eta, baita munduan ere bakearen aldeko konpromisoa hartzera garamatza, mundu osoa Kristoren gorputza den Elizaren parte izatera deitua izan delako.

* * *

Martiri bat torturatzaille izana

Gabino Olaso Zabala, agustindarren ordenako apaiza zen. Gerora Elizak dohatsu deklaratu zituen 497ak bezala, 1936ko Gerra Zibilean erail zuten. Berak ere, ordea, tortura krudela egina zion Filipinasen beste apaiz bati.

Beraren biktimak, Decanayk, kontatzen du: «Biktima kokoriko jartzera behartzen dute. Banbu-kanabera fin bat ipintzen diote belaunpean eta lotzen dizkiote eskumuturrak lokarri batez, bakoitza alde batean. Jarrera honetan, biktima pilota bat da soilik, mugitzen saiatzen bada, lurrera eroriko baita. Jarrera umiliagarri eta mingarri honetan, guardiek kolpeka eraso zidaten, irainak esatez batera, entzun nahi zutena esaten ez nien bakoitzean, gorputza erabat handiturik eta more-more utzirik».

Decanayk deskribatu duenez, espektakulua ikusi zuten agustindarrek nire biktimaren kontrako jarrera bortitza hartu zuten. Eroriko batean aita Gabinoren oinetara joan nintzen; hark egundoko ostikoa eman zidan buruan, kordea galdurik uzteraino.

Aita Gabinoz hedatu diren orrietan Espainian ez da aipatu ere pasadizo hau. Estatu Batuetako John L. Allenek kontatu du, eta Gabino dohatsu deklaratzearaz galdera egin du. Eliza katolikoaren arabera, norbait santu deklaratzearaz ez du esanahi inor bizitzan perfektua izan denik; nabarmenkiago ageri da hori martirien kasuan. Baina galdera zorrotzak planteatzen dituzkete Gabinoren kasua bezalakoek. Halakoetan bizitza publikoki txalotzea, jendaurrean dohatsu deklaratzeara, egokia ote? Aritu gaitzala Gabino dohatsuak.

Pazkoaldiko 7. astea.

San Joan XXIII.a, *aita santua*.

Lwangako San Karlos eta lagunak, *martiriak*.

Apostoluen Eginak liburutik 25, 13-21: Hila den eta Paulok bizi dela dioen Jesus. **Sal 102:** Jaunak zeruan ezarri du bere aulkia.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 21, 15-19.

Jesusek, ikasleei agertu eta haiekin gosaldu ondoren, esan zion Simon Pedrori: «Simon, Joanen semea, hauek baino maiteago al nauzu?» Hark erantzun: «Bai, Jauna, badakizu maite zaitudala» Jesusek, orduan: «Bazka itzazu nire bildotsak» Bigarrenez galdetu zion Jesusek: «Simon, Joanen semea, maite al nauzu?» Hark erantzun: «Bai, Jauna, badakizu maite zaitudala» Jesusek, orduan: «Zaindu itzazu nire ardiak» Hirugarrenenez galdetu zion Jesusek: «Simon, Joanen semea, maite al nauzu?» Pedro goibeldu egin zen maite al zuen hirugarrenenez galdetu ziolako, eta erantzun zion: «Jauna, Zuk dena dakizu; Zuk badakizu maite zaitudala» Orduan, Jesusek esan zion: «Bazka itzazu nire ardiak. Bene-benetan diotsut: gazteago zinenean, zeuk lotzen zenuen gerrikoa eta nahi zenuen tokira joaten zinen; zahartzean, ordea, zuk besoak luzatu eta beste batek lotuko dizu gerrikoa eta nahi izango ez duzun tokira eramango zaitu» Horrela, zer-nolako heriotzaz Jainkoari aintza emango zion adierazi zuen Jesusek. Ondoren, esan zion: «Jarraitu niri».

Bekatuena barkamena Jaunaren berpiztearen dohaina da (Ik. Erm 4, 25). Jesusek bere dizipuluei egindako azken agerraldi honetan, Joanek diosku Jesusek barkatu egin ziola Pedrori Ostegun Santuko ukapena. Hiru aldiz ukatu zuen Pedrok eta hiru aldiz eskatzen dio Jesusek bere maitasuna aitortzea, Pazko misterioan eskainitako bekatuen barkamena, ez delako bat-bateko zerbait, fedez eta maitasunez onartutakoa baino. Baina Jesus ez da konformatzen Pedrori barkamena ematearekin. Ardiak eta arkumeak zaintzeko eginkizuna ere ematen dio. Jaun piztuarengan sinesteak egiteko bat dakar. Guztiok egiten ditugu hainbat zeregin gure bizitza profesionalean nahiz familia-bizitzan. Baina zeregin horiek Jaunak ematen digun egitekoaren zerbitzurako dira, hau da, bere antzera bizitza heriotzaraino eskainiz berari jarraitzeko. Horrela, Pedrori 'jarrai iezadazu' aginduz eta nolako heriotzaz goratuko zuen Jainkoa iragarritz amaitzen da pasarteak.

Pazkoaldiko 7. astea.

San Frantzisko Caracciolo, *fundatzailea*
(Arauzko Klerigo Txikienak).

Apostoluen Eginak liburutik 28, 16-20.30-31: Erroman gelditu zen, Jainkoaren erreinua hots egiten. **Sal 10:** Zuzenek ikusiko dute, Jauna, zure aurpegia.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 21, 20-25.

Aldi hartan, Pedrok, itzuli eta Jesusek maite zuen ikaslea ondoren zetorrela ikusi zuen, afarikoan, Jesusen bular gainean jarririk, «Jauna, nor da salduko zaituena?» galdetu ziona. Hura ikusi zuenean, bada, Pedrok galdetu zion Jesusi: «Jauna, eta hori zer?» Jesusek erantzun zion: «Ni itzuli arte hori gelditzea nahi baldin badut, zuri zer? Zuk jarraitu niri» Hitz hauek zirela eta, ikasle hura hilko ez zelako zurrumurrua sortu zen senideen artean. Jesusek, ordea, ez zion esan ez zela hilko, beste hau baizik: «Ni itzuli arte hori gelditzea nahi baldin badut, zuri zer?» Ikasle huraxe da gauza hauez guztiez testigantza egiten duena eta idatzi dituen, eta badakigu egiazkoa dela haren testigantza. Beste gauza asko ere egin zuen Jesusek. Guztiak banan-banan bilduko balira, nik uste, mundu osoan ere ez lirakeela sartuko idatz litezkeen liburuak.

Pasarte honetan amaitzen da Joanen ebanjelioa. Bertan bi pertsonaia agertzen dira: Pedro eta dizipulu maitatua. Pedrok kristau elkarte osoa ordezkatzan du, hain zuzen ere, Pedro izan zelako artaldea zaintzeko eginkizuna jaso zuen Jesusen piztueraren lehen lekukoa. Bere artaldea zaintzeko eginkizuna eman zion Jesusek. Ikasle maitatua, tradizioak Joanekin identifikatzen duena, Zebedeoren semea dugu, Ebanjelioa idatzi eta komunitate joanikoa irudikatzen duena. Pedrok Joanen elkarte kontrolatu nahi du, baina elkarte horri nolabaiteko askatasuna aitortuz erantzuten dio Jesusek. Hemen zerbait gogoratzen zaigu, hau da, kristau guztiok gertutik jarraitu behar diogu Jesusi. Baina, gure konpromisoak adierazten duenari dagokionez, sentsibiltate etiko eta espiritual desberdinak ditugu. Tomas santuak idatzi zuenez “fedez sinetsi beharrekoak ez diren gauzetan eskubide osoa izan zuten santuak euren iritzi ezberdinak edukitzeko eta guk ere berdin dugu”.

Pazkoaldiko 8. astea.

MENDEKOSTE.

San Bonifazio, *gotzaina eta martiria*.

Apostoluen Eginak liburutik 2, 1-11

Mendekoste-eguna iritsi zenean, leku berean bildurik zeuden ikasle guztiak. Bat-batean, haize-bolada indartsu batena bezalako burrunba etorri zen zerutik eta ikasleak zeuden etxe guztia bete zuen. Orduan, suzko mihiak bezalako batzuk agertu zitzaizkien, eta, banatuz, bakoitzaren gainean kokatu ziren. Denak Espiritu Santuaz bete ziren eta hizkuntza arrotzez hitz egiten hasi, bakoitza Espirituak eragiten zion bezala. Bazen egun haietan Jerusalem judu jainkozalerik asko, zerupean diren herri guztietakoak. Burrunba hura entzutean, jendetza handia bildu zen eta txunditurik gelditu ziren, nork bere hizkuntzan hitz egiten entzuten baitzien. Harri eta zur, honela zioten: «Mintzo direnok, ez al dira guztiak galilearrak? Nola entzuten diegu, bada, bakoitzak geure jatorriko hizkuntzan? Gure artean badira partiarrak, mediarrak eta elamdarrek; baita Mesopotamian, Judean, Kapadozian, Ponton eta Asian bizi direnak ere; badira Frigiakoak eta Panfiliakoak, Egiptokoak eta Zirene inguruko Libiakoak, baita erromatarrek ere; eta denok, judu nahiz judu berri, kretar nahiz arabiar, geure hizkuntzan entzuten diegu Jainkoaren egintza harrigarriak hots egiten»

Sal 103: Zeure arnasa bidal gugana eta lur-azala berritu, Jauna.

San Paulok 1 Korintoarrei 12, 3b-7.12-13.

Senideok: Ezin du inork esan «Jesus da Jauna!» Espiritu Santuak eraginda ez bada. Era askotakoak dira dohainak, baina bat bakarra Espiritua; era askotakoak zerbitzuak, baina bat bakarra Jauna; era askotakoak eginbideak, baina bat bakarra Jainkoa, guztiengan guztia egiten duena. Bakoitzari denen onerako ematen dizkio Jainkoak Espirituaren dohainak.

Gorputzak, bat izanik ere, atal asko du; baina atal guztiek, asko izanik ere, gorputz bat bakarra osatzen dute. Gauza bera gertatzen da Kristorekin ere. Gu guztiok, judu nahiz greziar, esklabo nahiz libre,

Espiritu bat berarengan izan gara bataiatuak, gorputz bat bakarra egi-
teko. Eta guztiok Espiritu bat beretik edan dugu.

NEURTITZA

Zatoz, bai, Gogo Guren eta bidal zerutik zeure argi-izpia. Zatoz,
gaixoen aita, zatoz, dohain-emaile, zatoz, bihotzen argi.

Poz-emaile bikaina, etxelagun atsegin, sargorian haize fin. Lan ar-
tean atsedean, nekean aringarri, malkoetan pozgarri.

Bete, argi dohatsu, zintzoen bihotzeko zirrikiturik barnena. Zure
laguntza gabe, ez du gizakiak ezer, ez du ezer on denik.

Garbi zikin dagoena, busti lehor dagoena, zauriak oro senda.

Zurrun dena bigundu, makur dena zuzendu, hotz dagoena berotu.

Zugan uste on duten zintzoei isuri zazpi dohain zerutik. Zintzo sa-
ria eman, osasun hil artean, poza betierez betiere.

Amen. Aleluia.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 20, 19-23.

Asteko lehen-egunean, ilunabarrean, etxe batean bildurik zeuden
ikasleak, ateak itxita, juduen beldurrez. Sartu zen Jesus eta, erdian jarri-
rik, esan zien: «Bakea zuei» Hori esanda, eskuak eta saihetsa erakutsi
zizkien. Ikasleak pozez bete ziren, Jauna ikustean. Jesusek berriro esan
zien: «Bakea zuei. Aitak Ni bidali nauen bezala, Nik zuek bidaltzen zai-
tuztet» Eta haien gainera arnasa botaz, esan zien: «Hartazue Espiritu
Santua. Zuek bekatuak barkatzen dizkiezuenei, barkatu egingo dizkie
Jainkoak ere; zuek barkamena ukatzen diezuenei, *ukatu egingo die*»

Espirituak Bibliako tradizioan harremana adierazten du. Espiri-
tu Santua, Trinitateko hirugarren Pertsona, Aita eta Semea elkartzen
dituen maitasunezko harremana da. Trinitatearen barruko bizitzako
maitasunezko harremanak gainez egiten du Jaunaren piztueran Eliza-
ren eta munduaren gainera. Espiritu Santuak, gure bihotzetan dugula,

Pazkoaldiko 8. astea.

MENDEKOSTE.

San Bonifazio, *gotzaina eta martiria*.

aldatu egiten du Jainkoarekin dugun harremana, Jesu Kristok Aitarekin duen harremanaren antzeko eginez. ‘Abba. Aita’ (Erm 8, 15) esatera garamatza, bera delako Semearengan seme-alaba egiten gaituena. Gure bihotzetan isuria dugula, gure bizitzak Jesusen bizitzaren antzeko –ez zen zerbitzatua izatera etorri zerbitzatzera baizik– egiten ditu, Jainkoarekin adiskidetuak sentitzearen poza gozatzera garamatza eta gizakioi, gauzak ikusteko ikuspegi ezberdinak izan arren, elkar aditzeko gaitasuna ematen digu, Mendekoste egunean gertatu zen bezala, hau da, hizkuntza eta kultura ezberdinetako pertsonak apostoluen hitzaldia ulertu zutenean bezala. Jesusen jarraitzaileak Jainkoaren herri eta Kristoren gorputz egiten dituen Espiritu Santua, Elizari bizia ematen dion arima dugu, Jaunaren eginkizuna betetzera eramaten gaituena. Horretarako kide bakoitzari dohainak eta karismak ematen dizkio gorputz osoaren onerako erabil ditzan.

* * *

- 1 Zatoz zintzoen barnera,
Espiritu sorrarazle;
bete graziaz bihotzok,
zu baitzaituzte egile.
2. Poz-emaile deritzozu,
Goiko Jaunaren dohaina,
ur bizi, sugar, maitasun,
eta gantzu zerukoia.
3. Zazpi dohainen isurle,
Jaungoikoaren besoa,
Aitak agindu bezala
hartzen dugun goi-mintzoa.
4. Argi zaiguzu zentzua,
maitekor egin bihotza,
indar iraunkorrez senda
gaitz-bera dugun gorputza.

Hasiera liburutik 3, 9-15.20: Haserre sortuko dut zure jatorriaren eta emakumearen artean. **Sal 86:** Jaungoikoa gurekin dago.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 19, 25-34.

Jesusen gurutzearen ondoan zeuden haren ama, amaren ahizpa, Maria Kleofasen emaztea, eta Magdalako Maria. Jesusek, bere ama eta honen ondoan maite zuen ikaslea ikusirik, esan zion amari: «Emakume, horra hor zure semea» Gero, ikasleari esan zion: «Horra hor zure ama» Eta ordudanik ikasleak bere etxean hartu zuen. Ondoren, Jesusek, guztia betea zegoela jakinik, Liburu Santuak esana erabat bete zedin, esan zuen: «Egarri naiz» Bazen han pitxer bat ozpinez betea. Orduan, belaki bat ozpinetan busti eta, kanabera bati muturrean erantsirik, ahora hurbildu zioten. Ozpina edan zuenean, Jesusek esan zuen: «Betea da dena» Eta, burua makurtuz, azken arnasa eman zuen. Pazko-jairako prestaketak egiteko eguna zen, eta judu-agintariek ez zuten nahi gorpuak larunbatez gurutzeari gelditzerik, larunbat hura oso jaiegun handia baitzen. Horregatik, gurutziltzatuei berna-hezurak hautsi eta handik kentzeko eskatu zioten Pilatori. Joan ziren, bada, soldaduak eta hautsi zizkieten berna-hezurak Jesusekin gurutziltzatu zituzten bie. Baina, Jesusengana iristean, ordurako hilik zegoela ikusirik, ez zizkieten berna-hezurak hautsi; soldadu batek saihesta zulatu zion lantzaz, eta bat-batean odola eta ura atera ziren.

Eliza latinoak, gaur, Mendekoste ondoko astelehenean, Frantzisko aita santuak ezarrita, Ama Birjina Elizaren Ama dela gogoratzen du. Ama Birjinaren titulu hau aspaldi erabili zuen Milango Anbrosio santuak, eta Paulo VI aita santuak aldarrikatu zuen Vatikanoko II. kontzilioan. Maria Elizaren ama dugu, hain zuzen ere Jesu Kristoren ama izatean haren gorputza den Eliza osoaren ama ere badelako. Jesusek amatzat eskaini zigun gurutzeari bere dizipulu kutunari zaintzeko

eskatu zionean. Jesusen hitzean beraren heriotzaren ondoren amaren ardura izateko eskatzeaz gainera, pazko misterioan agertzen den adierazpena ageri da. Ama, bizitza ematen duena da, eta horregatik, Ama Birjina, Amatzat har dezakegu Elizari betiereko bizitza eman diolako Jesu Kristo bere semearen bidez. Une hartatik aurrera dizipuluak etxean hartu zuen. Guk ere, jarrera hori imitatu behar dugu.

* * *

FRANTZISKO AITA SANTUAREN HITZALDIKO ZATITXO BATZUK

Andre Maria Elizaren Amaz ari dela

«Eliza femeninoa da, “eliza, emaztea” delako: femeninoa da. Eta ama da, erditu egiten da. Emazte eta ama. Eta [Eliz] Gurasoak harago doaz eta diote: “Zure arima ere Kristoren emazte da eta ama”. Elizaren Ama den Mariagandik datorren jarrera honetatik ulertzen ahal dugu Elizaren alderdi femenino hau; hori falta zaionean, Elizak galdu egiten du bere egiazko nortasuna eta ongintzarako lagunarte bihurtzen da edo futbol-talde edo edozer gauza, baina ez Eliza».

«Inporta duena, Eliza emakume izatea da, emazte eta ama-jarrera hau izan dezan. Honetaz ahazten garenean, Eliza maskulino da, aipatu alderdirik gabeko, eta tamalez mutilizahar / neskazaharren Eliza bihurtzen da: isolaturik bizi direnena, maitatzeko ezgai, ernatzeko ezgai. Emakumea gabe, Elizak ezin egin du aurrera, bera emakume delako. Eta emakume-jarrera hau Andre Mariagandik datorkio, Jesusek hala nahi izan duelako».

Urteko 10. astea.
Santa Eugenia, martiria.

1 Erregeak liburutik 17, 7-16: Ez zen irinik ahitu katiluan, Eliasen ahoz Jaunak esan zuen bezala. **Sal 4:** Argi ezazu, Jauna, zure aurpegia gugana.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 5, 13-16.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Zuek zarete lurraren gatz. Baina gatzak gezatzen bada, nola gazitu berriro? Ez du jadanik ezertarako balio, kanpora bota eta jendeak zapaltzeko baizik.

Zuek zarete munduaren argia. Ezin daiteke ezkuta mendi gainean dagoen herria. Kriseilua ere ez da pizten lakaripean ipintzeko, argimutilaren gainean ipintzeko baizik, etxeko guztiei argi egin diezaien.

Era berean, zuen argiak denon aurrean egin behar du argi, zuen egintza onak ikusiz, zeruko zuen Aita goretz dezaten»

Mendiko hitzaldiaren hasieran Jesusek dizipuluak bere irakaspenak betetzera motibatzen ditu, horretarako, gatzaren eta argiaren irudi esanguratsuak erabiliz. Antzinako munduan garrantzi handikoa zen gatzak, janariak kontserbatzeko erabiltzen zelako. Hain garrantzi handikoa izanik, batzuetan txanpon gisa ere erabiltzen zen. Zaila da argiak bizitzarako duen garrantzia gehiegi goratzea. Pliniok idatzi zuen gatzak eta eguzkiaren argia zirela (sale et sole) bizitzarako gauzarik baliagarrienak. Hori da, bada, dizipuluen egitekoa, Jainkoaren erresumarako bizitzarako gatzak eta argiak diren bezalakoak izatea. Kontserbatu eta zaporea ematen duen gatzak izanik eta argitasuna ematen duen argia, testigantza emango dute gizakien aurrean, horrela hauek Jainkoa aitortzera eramanez.

Urteko 10. astea.

San Santiago Berthieu, *apaiza, martiria eta jesuita*.

San Maximo, *gotzaina*.

1 Erregeak liburutik 18, 20-39: Herri honek guztiak jakin beza, Zu zarela egiazko Jainkoa, eta Zu zarela horien bihotzak berrituko dituen. **Sal 15:** Zaindu nazazu, Jauna, babes-bila bainator Zugana.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 5, 17-19.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Ez uste izan Moisesen legea edota profeten esanak baztertzera etorria naizenik; ez naiz baztertzera etorri, beren betera eramatera baizik. Benetan diotsuet: Zeru-lurrek iraungo duten bitartean, legearen letrarik edo zeinurik txikienak ere ez du baliorik galduko, dena bete arte. Beraz, agindurik txikienetako bat hausten duena eta hausten irakasten, txikiena izango da zeruetako erreinuan; betetzen duena, berriz, eta betetzen irakasten, handia izango da zeruetako erreinuan»

Juduen tradizioaren arabera Jainkoak bere borondatea Moisesi adierazi zion Sinai mendian, Legearen tauletan idatzia (Ik. Ir 24, 12) nahiz Berarekin mendian izandako elkarrizketen bidez (Ik. Ir 19, 9) gero belaunaldiz belaunaldi ahoz transmitituak izanik. Jesusen irakaspenek legea indargabetzea suposatzen ote zuten? Ebanjelariak Jesusen ahotan jartzen du, bere irakaskuntzek ez zekartela inolaz ere legearen indargabetzerik, osotasunera eramatea baino. Fede kristauak zokoratutzat jotzen ditu kultuari dagozkion aginduak nahiz legeak ezartzen duen garbitasun legala, baina indarrean jarraitzen dute moral alorreko izaera dutenak, on egitea ez delako zaharkitua geratu. Horrela, Jesusek barneratu eta indarberritu egiten ditu agindu horiek ebanjelistak jarraian azalduko duenez.

Isaias Profetaren liburutik 52, 13–53, 12.

Hara, nire zerbitzariak arrakasta lortuko du; goratua, gorengo mailara jaso izango da. Asko eta asko ikaratu ziren hartaz, hain baitzuen giza itxura ere galdua eta gizakia zenik ere ez baitzirudien; era berean, herri asko harrituko dira, erregeak haren aurrean mutu geldituko, inoiz kontatu ez zitzaiena ikusiko baitute, inoiz entzun ez zutena adituko. Nork sinetsi du gure mezua? Nori agertu zaio Jaunaren ahalmena? Sustraiak lur lehorrean dituen kimua bezala hazi zen Jaunaren zerbitzaria haren aurrean; ez zuen duintasunik, ez edertasunik, ez gure begientzat itxura erakargarririk; mespretxatua eta jendeak baztertua, oinaze-gizona, sufritzen ikasia; ez ikusiarena egiten zaiona bezala, mespretxatu egin genuen eta aintzakotzat hartu ez. Baina gure gaiztak bere gain hartu zituen hark eta gure oinazeak eraman. Guk, berri, zigortutzat geneukan, Jainkoak zauritu eta atsekabetutzat. Gure bekatuengatik zulatu zuten, gure erruengatik zanpatu. Haren gainera erori zen guretzat salbagarri den zigorra: haren zauriek sendatu gaituzte. Ardiak bezala genbiltzan galdurik, bakoitza geure bidetik, eta Jaunak haren gainera bota zuen gu guztion errua. Gaizki erabili zuten, baina hura apaldu egin zen, ahorik zabaldu gabe. Hiltzera daramaten bildotsak bezala, ile-moztaileen aurrean isilik dagoen ardiak bezala, ez zuen ahorik zabaldu. Gogorki eta zuzengabe eraman zuten; baina haren zoria nori axola? Bizidunen lurretik erauzi zuten, nire herriaren bekatuagatik jota. Gaiztoen artean lur eman zioten, gaizkileekin batera hilobiratu, nahiz eta hark bidegabekeriari ez egin eta haren ahoan maltzurkeriari ez izan. Jaunak oinazez josi nahi izan zuen. Bekatuen ordainetan bizia eman zuelarik, izango ditu ondorengoak eta bizitza luzea, eta haren bitartez Jaunaren nahia burutuko da. Hainbat neke jasan ondoren, argia ikusiko du eta ase izango da. Ikasi duenaren bidez, nire zerbitzari zuzenak asko egingo ditu zuzen, haien gaiztakeriak bere gain hartu baitzituen. Horregatik, jendetza ugaria emango diot ordainetan, gizataldeak izango ditu garaipen-sari, bere burua he-

Urteko 10. astea.

JESU KRISTO, GURE JAUN BETIEREKO APAIZ NAGUSIA.

Efren, *diakonoa eta eliz irakaslea*.San Jose Antxietakoa, *apaiza (Brasilen apostolu), jesuita*.

riotzara eman zuelako eta bekatarien kideztat hartu zutelako. Denen bekatuak bere gain hartu zituen eta bekatarien alde erregutu zuen.

Sal 39: Hemen nauzu, Jauna, zure nahia egin dezadan.

Hebrearrei idazkitik 10, 12-23.

Jesu Kristo, opari bat bakarra bekatuengatik eskaini ondoren, Jainkoaren eskuinaldean eseri zen behin betiko. Eta, orain, Jainkoak etsaiak oin-aulkitzat noiz jarriko dizkion itxaroten dago. Izan ere, opari bakar baten bidez beren betera eraman ditu Jainkoarentzat behin betiko sagaratuak direnak. Aitorpen bera egiten digu Espiritu Santuak ere, hau esatean: Hona hemen etorkizunean haiekin egingo dudana: Bihotzean ezarriko dizkiet neure legeak, buruan idatziko. Hala diot nik, Jaunak. Eta haien bekatuak eta gaiztakeriak ez ditut gehiago gogoratuko. Horrela bada, bekatuak barkaturik daudenean, ez da bekatuen barkamenerako opari beharrik. Beraz, senideok, Jesu Kristoren odolari esker konfiantza dugu santutegian sartzeko, Jesusek errezelean barrena –hau da, bere gorputzean barrena– bide berri eta bizia ireki baitigu. Jesus apaiz handia Jainkoaren etxeko buru dugunez, hurbil gakizkion bihotz zintzoz eta sinesmen osoz, barrua bekatu-kontzientzia guztitik garbiturik eta gorputza ur garbiz txukundurik. Iraun dezagun sendo itxaropena aitortuz, leiala da-eta hitza eman diguna.

Jesus Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 22, 14-20.

Ordua etorri zenean, Jesus mahaian jarri zen apostoluekin eta esan zien: «Banuen gogoia, sufritu aurretik pazko-afari hau zuekin egiteko. Hara zer diotsuedan: ez dut gehiago Pazkoa ospatuko, hau Jainkoaren erreinuan bere betera iritsi arte» Eta edalontzi bat hartu, esker onezko otoitza egin eta esan zuen: «Hartzazue eta banatu zeuen artean. Hara zer diotsuedan: ez dut gaurdanik gehiago ardo honetatik edango, Jainkoaren erreinua iritsi arte» Gero, ogia hartu eta, esker onezko otoitza

eginez, zatitu eta eman zien, esanez: «Hau nire Gorputza da, zuentzat emango dena. Egizue hau nire oroigarri» Afal ondoan gauza bera egin zuen edalontziarekin, esanez: «Edalontzi hau itun berria da, zuentzat isuriko den nire Odolaz ezarria.

Nazareteko Jesus ez zen Lebitarren tribukoa eta, beraz, ez zen itun zaharreko apaiza izan. Hala ere, Elizak itun berriko gorengo eta betiko apaiz dela aitortzen du. Erlijio guztietan bitartekaritza-funtzioak egiten dituzte apaizek, Jainkoari herriaren otoitzak aurkeztuz eta bere boterea aitortzeko sakrifizioak eskainiz, edota barkamena nahiz beste mesede batzuk eskatuz. Ezberdintasuna apaiz horiek guztiek beraien-gandik kanpoko sakrifizioak eskaintzean eta Jesusek, animalia edota beste dohainen ordeztu, bere burua eskaintzean datza. Jesusen sakrifizioa bere bizitzaren sakrifizioa da. Horrela agertzen du Jesusek Oliamendiko baratzean Aitaren borondatea betetzeko egin zuen otoitzean. Kristau guztiok apaiz herria osatzen dugu Kristoren sakrifizioarekin bat eginik guk geuk ere geure bizitza sakrifiziotzat eskaintzen dugulako. Jainkoaren herri osoak familia, gizarte eta lanbide bizitzako jardueran mundua Jainkoari eskainiz betetzen du bere apaiz izatea (*Lumen Gentium* 34). Horrez gainera, sagaratuak izan diren ministroek –gotzainak eta apaizak– euren bizitzak eskaintzen dituzte, Jainkoaren herriaren zerbitzuan jarduteko, apaiz bakar eta betierekoa denarekin bat eginik.

Urteko 10. astea.

San Alexandro, *gotzaina*.

1 Erregeak liburutik 19, 9a.11-16: Zaude mendian, Jaunaren aurrean.

Sal 26: Zure aurpegi-bila nabilkizu, Jauna.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 5, 27-32.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Entzuna duzue antzina-koei agindua: “Ez egin adulteriorik”. Nik, ordea, hau diotsuet: Ema-kumeari irrikaz begiratzten dionak egin du jadanik adulterioa bere bihotzean. Eskuineko begia galbide bazaizu, atera eta bota zeure-gandik urruti; hobe duzu gorputz-atal bat galdu, oso-osorik infernura jaurtia izan baino. Eskuineko eskua galbide bazaizu, moztu eta bota zeuregandik urruti; hobe duzu gorputz-atal bat galdu, oso-osorik infernura joan baino. Agindua dago hau ere: “Emaztea uzten duenak eman diezaiola dibortzio-agiria”. Nik, ordea, hau diotsuet: Bere emaz-tea uzten duenak –legez kontra elkartuak ez badira behintzat– adule-riora bultzatzen du emaztea; eta utzitako emakumearekin ezkontzen denak adulterioa egiten du»

Jesusek, Mendiko Hitzaldiaren zati honetan, Testamentu Zaharreko agindu moral garrantzitsuenei adiera berria ematen die, bi irizpideren arabera: gizakiak barneratu egin behar ditu agindu horiek borondatez hartu eta azkeneko ondorioetaraino eramanez. Hain zuzen ere, kris-tauentzat Testamendu Zaharreko hamar aginduak gutxiegi dira. Kris-tauak bihotz-barrura begiratu behar dute beraien jarduera moralaren oinarriaren bila. Jardueretan ezin dute nahikotzat jo agindutakoaren azaleko betetze hutsa. Horren ordez sustraiak bihotzean izan ditzakeen norberekeria maitasun bihurtu behar dute. Bekaturako bide izan dai-tezkeen begiari eta eskuineko eskuari eskainitako hitzek barrura begi-ratu behar hori indartzen dute. Azkenik, Mateok, beste pasarte batean ere aipatzen duen Jaunaren berba bat dakarkigu (Mt 19, 2-12), hau da, Legean onartutzat ematen zen ezkontzako gaitzespen-agiria kritikatzten du. Jesusentzat ezkontzako batasuna Jainkoaren maitasunaren adieraz-garri da eta Jainkoaren maitasuna behin betikoa den bezala gizonaren eta emakumearen maitasunak ere betirako izan behar du.

Urteko 10. astea.
SAN BERNABE APOSTOLUA.

Apostoluen Eginak liburutik 11, 21b-26;13, 1-3.

Egun haietan, asko bihurtu ziren Jaunagana eta fededun egin. Jeru-salemgo eliz elkarteak honen guztiaren berri jakin zuelarik, Bernabe bidali zuen Antiokiara. Poztu zen hara iritsi eta Jainkoak bere onginahiaz haien artean egina ikusi zuenean, eta bihotz-bihotzez Jaunarekiko leial irauteko adore ematen zien guztiei; Bernabe gizon ona baitzen, eta Espiritu Santuaz eta sinesmenez betea, jendetza handia elkartu zitzaion Jaunari. Handik Tarsora joan zen Bernabe Sauloren bila eta, aurkitu zuenean, Antiokiara eraman zuen. Urtebete osoa eman zuten elkarrekin lanean eliz elkarte hartan, jende askori irakasten. Hain zuzen, Antiokian eman zieten ikasleei lehenengoz «kristau» izena. Bazen Antiokiako eliz elkartearen zenbait profeta eta irakasle: hala nola, Bernabe, Simeon –izen-goitiz Beltza–, Luzio zirenaikarra, Manaen –umetan Herodes erregearekin batera hazia– eta Saulo. Behin, barau egunez, Jaunaren kultu-ospakizun batean zeudela, Espiritu Santuak esan zien: «Bereizi Niretzat Bernabe eta Saulo, Nik dei egin diedan egitekorako» Orduan, barau eta otoitz egin ondoren, haiei eskuak buruan ezarri eta bidali egin zituzten.

Sal 97: Ikusi dute lur-muga denek gure Jainkoagandiko garaipena.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 10, 7-13.

Aldi hartan, Jesusek esan zien apostoluei: «Bidean zoaztela, hots egin hurbil dela zerueta erreinua. Senda itzazue gaixoak, piztu hildakoak, garbitu legenardunak, bota deabruak. Hutsean hartu duzeu, eman hutsean. Ez eraman urrerik, ez zilarrik, ez dirurik gerrikoan; ez zakutorik biderako, ez soinekorik aldatzeko, ez oinetakorik, ezta makilarik ere, zor baitzaio langileari behar duen jatekoa. Edozein herritan nahiz auzotan sartzen zaretela, jakizue ba ote den konfiantzazko inor, eta gelditu haren etxean, herri hartatik atera arte. Etxean sartzean, egin bake-agurra; etxeako duin badira, hel bekie zuen bakea; duin ez badira, berriz, zuen bakerik gabe geldituko dira»

Urteko 10. astea.

SAN BERNABE APOSTOLUA.

Hamabien taldekoa ez izan arren, Bernabe apostolu garrantzi-tsua izan zen lehen garaian. Egintzen liburuak haren jardueraren berri batzuk eskaintzen dizkigu. Zipreko lebitar bat zela, “Espiritu Santuz eta fedez bete”, bere jabetzako eremu baten salmentaren produktua behartsuei laguntzeko eman zuena (Eg 4, 36-37). Berak aurkeztu zien Pablo gainerako apostoluei (Eg 9, 27). Lehen irakurgaian esaten den bezala Paulorekin bizi izan zen urtebetez Antiokiako Elizan, eta berarekin batera eman zion hasiera jentilen arteko misioari lehen bidaia apostolikoan. Jerusalengo Batzarrean (Eg 15, 1-35) parte hartu zuen, baina ez zuen lagundu Paulo bere bigarren bidaian, Joan Markosi buruz desadostasunak sortu zirelako bien artean (Eg 15, 36-41). Zipre ebanjelizatzerari abiatu zen. Bernabe, gaurko ebanjelioan ageri denez, Jesussek gomendatutako eran, bizitza osoa txirotasunean ebanjelioa munduan zehar iragartzen ibili ohi diren misiolarien eredu dugu.

* * *

San Bernabe Zipren jaio zen; soroa saldurik, ordaina jaso eta apostoluen esku utzi zuen (Eg 4,36-37). Gerora, apostoluek bidalarik, Antiokiara joan zen, han sortu berria zen elkarte sendotzera. Bernabe, gizon ona baitzen eta Espiritu Santuaz eta fedez bete baitzegoen, jende asko elkartu zitzaion Jaunari, dio Eg liburuak (11,22-24). Antioikian deitu zieten lehen aldiz Jesusen bidean zebiltzanei «kristau», hau da, «mesiastar» (Eg 11,26). Aurrez eramana zuen Paulo Jerusalemera, apostoluek ezagut eta onar zezaten. Pauloren lehenbiziko ibilaldian harekin joan zen Bernabe Ziprera (Eg 13,2-4) eta, ondoren, Asia Txikiko zenbait hiritan ibili ziren Berri Ona predikatzen. 50. urte inguruan Jerusalengo batzarrean –I. Kontzilioan– esku hartu zuen Bernabek eta bera bidali zuten apostoluek, Paulo eta beste batzuekin batean, Antiokiako elkarteari erabakia adieraztera (Eg 15,22). Bernabe, gero, Ziprera joan zen Markosekin. Tradizioak dioenez, Salaminan harrika hil zuten juduek.

Esaera Zaharrak liburutik 8, 22-31.

Honela mintzo da Jainkoaren Jakinduria: «Bere jardueraren hasieran sortu ninduen Jaunak, bere lehenbiziko egintzen aurretik. Betidanik eratua naiz hasiera-hasieratik, lurra izan baino lehenagotik. Ur-leizerik ez zenean izan nintzen sortua, iturbururik ere ez zegoenean. Mendiak landatuak izan aurretik, muinoak baino lehen izan nintzen sortua; artean ez zituen Jainkoak mundu hau eta kanpokoak eginak, ezta unibertsoaren lehengaiak ere. Zerua ezarri zuenean, han nintzen ni, ur-leizearen gainetik zeru-sabaia jarri zuenean; hodeiak goian finkatu eta leizeko iturriak tinko ezarri zituen, itsasoari mugak jarri —urak muga horietatik atera ez zitezen— eta lurrari oinarriak sendotu zizkionean, haren ondoan nengoen ni, obra-maisu bezala; haren gozamenen nintzen egunero, haren aurrean jolastuz aldi oro; ludiarekin jolasten nintzen eta gizakiekin nuen gozamenen»

Sal 8: Jauna, gure Jauna, bai miragarria zure izena lurbira osoan.

San Paulok Erromatarrei 5, 1-5.

Senideok: Jainkoak fedeagatik zuzentzat hartu gaituenez gero, ba-kean gaude harekin, Jesu Kristo gure Jaunari esker. Honi esker, sinemenagatik eman digu Jainkoak grazi egoera honetan bizitzea, eta harro gaude Jainkoaren aintza iritsiko dugun itxaropenez. Eta ez hori bakarrik; harro gaude atsekabeez ere, jakinik atsekabeak eroapena duela ondorio, eroapenak probaldia gainditzeko gaitasuna eta probaldia gainditzeak itxaropena. Itxaropenak ez du huts egiten, Jainkoak bere maitasuna isuri baitigu bihotzera, eman digun Espiritu Santuaren bitartez.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 16, 12-15.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Gauza asko dut oraindik zuei esateko, baina oraingoz ez zarete gai ulertzeko. Halere egiaren

Urteko 11. astea.

Hirutasun Santua.

San Joan Sahagungoa, *apaiza*. Santa Paula Frassinetti, *fundatzailea* (Santa Dorotearen ahizpak). San Onofre, *ermitaia*.

Espiritua etortzean, hark gidatuko zaituzte egia osoraino. Ez da bere kabuz mintzatuko, baizik eta entzungo duena esango dizue eta etorkizuna iragarriko. Hark nire aintza azalduko du, adieraziko dizuenaretik hartuko baitu. Aitak duen guztia nirea da; horregatik esan dizuet Espirituak niretik hartuko duela adieraziko dizuenarekin»

Jainkoak bere barneko izaera historian zehar eginiko salbamen-jardueren bidez eman digu aditzera. Salbamen-jarduera horiek batez ere honakoak dira: sorkuntza, gizakuntza, erredentzioa eta santifikazioa. Horrela, sortzaile gisa agertu zaigu Jainkoa, Aita den adinean, hasierarik gabeko jatorria duela. Jainkoa, Seme den adinean, haragi egin da gure giza izaera hartuz, eta bere bizitzaren, heriotzaren eta piztueraren bidez Aitaren seme-alaba izateko bidea erakutsi digu, Bera delako Semea. Azkenik, Espiritu Santua den adinean, gure bihotzetan bizi da eta Elizari eta munduari Aitaren Dohain modura emana izan da honen Semearen bidez santifikatuak eta seme-alabaorde eginak izan gaituzten. Espiritu Santua Aitak Semeari emandako Dohaina da, Semeak Aitari maitasun berdinez itzulia. Beraz, Hirutasun Santuaren misterioa ez da matematika alorreko ezinezko buruhaustea. Besterik gabe, Jainkoak gure salbazio-ekintza burutzerakoan Bera barrutik nolakoa den jakitera eman digun era dugu: Jainko bakarra hiru pertsonen arteko maitasunezko harremanetan. Aita dugu jainko-tasunaren hasierarik gabeko abiaburua, Semea maitasunaren emana. Semeak Aitaren jainkotasuna bereganatu eta maitasun harremana itzultzen dio. Eta Espiritu Santua Aita eta Semea elkarren artean bat egiten dituen Maitasuna dugu.

Urteko 11. astea.

San Antonio Paduakoa, *apaiza, frantziskotarra*
eta eliz irakaslea.

1 Erregeak liburutik 21, 1-16: Nabot harrikatu zuten, eta hil. **Sal 5:** Adi ezazu, Jauna, nere intziria.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 5, 38-42.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Entzuna duzue antzina-koei agindua: “Begia begiaren ordain, hortza hortzaren ordain”. Nik, ordea, hau diotsuet: Gaizkileari ez erantzun gaizki; bestela baizik, eskuineko masailan jotzen zaituenari eskaini beste masaila ere; soinekoa kentzeko auzitara eraman nahi zaituenari eman soingainekoa ere; norbaitek mila pauso egitera behartzen bazaitu, egin bi mila berarekin. Eskatzen dizunari eman, eta dirua uzteko eskatzen dizunari ez ukatu»

Hona hemen Mendiko Hitzaldiaren laugarren antitesia. Testamentu Zaharreko “begia begiaren ordain, hortza hortzaren ordain” harakoa (Ir 21, 24; Lb 24, 20; Dt 19, 21) ez da, inoiz hala uste izan bada ere, mendekua onartzea. Alderantziz, kalte-ordainak egindako kaltearen arabera izan behar duela eta ez handiagoa adierazten du. Baina, Jesusek gure eskubideei uko egiten ikasi behar dugula erakusten digu. Prest egon behar dugula barkatzeko nahiz dohainik on egiteko. Jesusen aholku honek geure buruak desegitera eraman gaitzake, sarritan norberekeriazko interesek bultzatutako mundu gatazkatsu batean bizi gara-eta. Jakina, beti gogoan izan behar dugu Jesusen aholku hau jarrera gisa, eta gero, kasuan kasu, aztertu egin beharko dugu nola jokatu beharko dugun jakiteko, beti ere eskuzabaltasun eta dohaintasun printzipio honen arabera.

Urteko 11. astea.
San Eliseo, *profeta*.

1 Erregeak liburutik 21, 17-29: Israel bekatura eraman duzu. Sal 50:
Erruki, Jauna, bekatu egin dugu-eta.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 5, 43-48.

Aldi hartan, Jesusesk esan zien ikasleei: «Entzuna duzue antzi-nakoei agindua: “Maita ezazu zeure lagun hurkoa eta gorrota zeure etsaia”. Nik, ordea, hau diotsuet: Maita itzazue zeuen etsaiak eta egin oitaitz eraso egiten dizuetenen alde, zeruetan dagoen zeuen Aitaren seme-alaba izan zaitezten, hark gaiztoentzat eta zintzoentzat ateratzen baitu eguzkia eta zuzenentzat eta zuzengabeentzat egiten euria. Izan ere, maite zaituztenak bakarrik maite badituzue, zer sari zor zaizue? Zergalariek ere ez al dute beste horrenbeste egiten? Eta zeuen senideak bakarrik agurtzen badituzue, zer egiten duzue berezirik? Jentilek ere ez al dute beste horrenbeste egiten? Izan zaitezte, beraz, guztiz onak, zeruko zuen Aita guztiz ona den bezala»

Jesusek azken ondorioetara darama Testamentu Zaharreko lagun hurkoarenganako maitasunaren agindua (Lb 19, 18). Kristau maitasuna doakoa eta unibertsala delako. Doakoa, trukean ezer eskatu edo itxaron gabe ematen delako. Unibertsala, gizaki guztiei zuzentzen zaie-lako, baita merezi ez dutenei ere. Horregatik gonbidatu gaitu Jesusek etsaiak maitatzera. Horrela jokatzek egiten gaitu Jainkoaren seme-alaba. Gizaki guztiok Jainkoaren seme-alaba izatera deituak izan gara, Jainkoak gizaki guztiak salbatu eta egiaren ezagutzara iristea nahi duelako (1 Ti 2, 4). Baina, egiatan, Espiritu Santua hartu dutenek bakarrik lortzen dute hori (Ik. Ga 4, 6 eta Erm 8, 15). Ondorioz, Jesu Kristok maite izan gintuen bezala maite dutenak dira benetan Jainkoaren seme-alaba, hain zuzen ere, seme-alabek gurasoen antza izaten dutelako. Jainkoaren seme-alaba gara, Jainkoak maite gaituen arabera maitatzen badugu, Hark merezi ez genuenean, bekatariaik baikinena, Semea eman zigulako (Ik. Erm 5, 8). Hauxe da Jesusek proposatzen digun perfekzioa.

2 Erregeak liburutik 2, 1.6-14: Suzko gurdi bat sartu zen bion artean, eta Elias zerura igo zen. **Sal 30:** Bizkor zaitezte, izan bihotz, Jai-nagan uste on duzuen guztiok.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 6 -6.16-18.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Begira, gero: ez egin zeuen egintza onak. jendaurrean, ikus zaitzaten! Bestela, ez duzue zerruetan dagoen Aitaren saririk izango. Limosna ematean, beraz, ez ibili aurretik turuta jotzen, itxurazaleak sinagogetan eta kaleetan ibiltzen diren bezala, jendeak txalotu ditzan. Egia esan, horiek jaso dute beren saria. Zuk limosna ematean, ordea, ez beza jakin zure ezkerak zer egiten duen eskuinak; horrela, zure limosna ezkutuan geldituko da; eta ezkutuan ere ikusten duen zeure Aitak emango dizu ordaina. Otoitz egitean, ez egin itxurazaleek bezala; horiek sinagogetan eta plaza-ertzetan zutik otoitz egitea maite baitute, jendeak ikus ditzan. Egia esan, horiek jaso dute beren saria. Zu, ordea, otoitz egitean, sar zaitez zeure gelan, itxi atea eta egiozu otoitz ezkutuan dagoen zeure Aitari; eta ezkutuan ere ikusten duen zeure Aitak emango dizu ordaina. Barau egitean, ez agertu kopetilun, itxurazaleak bezala; aurpegia itsustu egiten baitute, barau egiten dutela jendeari agertzeko. Egia esan, horiek jaso dute beren saria. Zuk, ordea, barau egitean, gantzutu zeure burua usain gozoz eta garbitu aurpegia, jendeak ez, baino ezkutuan dagoen zure Aitak ikus dezan zure baraua; eta ezkutuan ere ikusten duen zeure Aitak emango dizu ordaina»

Testamentu Zaharreko agindu moralei ikuspegi berria eman ondoren, Mendiko Hitzaldian Jesusek juduen tradizioko deboziozko praktikak diren limosna, otoitza eta baraua era berrian azaltzen ditu. Jesusek praktika horiek egiterakoan, trukean gizakien onurarik lortzeko asmorik gabe jokatzera gonbidatzen gaitu. Otoitza fedearen adiera bakarreko egintza da, ondorioz fedearen izaera eta kalitatea otoitzaren

Urteko 11. astea.

Santa Maria Mikaela, *birjina, fundatzailea (Aldareko Sakramentuaren Adoratzaileak).*San Amos, *profeta.*

bidez neurtzen dira. Fedea karitatearen bidez gauzatzen da, beraz limosna fedearen berezko ondorioa da. Gizakiok beharrezkoak ditugu, baita ere, ekintza aszetikoak. Halakoa dugu baraua, Jainkoarekin eta ingurukoekin harremanak izateko gaitasuna ematen diguna. Behar bada, gaur egun, Jesusen garaietan gertatzen zenaren aurkakoa ageri da. Kristau askok ez dute asardiarik fedea jendaurrean agertzeko, horrek nolabaiteko gutxiespen pertsonala ekarriko diela uste izanik. Kristauok ez dugu gure fedea eta erlijiotasuna harrokeriaz agertu behar, baina, era berean, ez dugu beldurrik izan behar jendaurrean nortzuk garen agertzeko.

* * *

ANAIA EGUZKIAREN KANTIKA (ASISKO FRANTZISKO)

“Goizean goiz jaikirik, Frantziskok esan zien lagunei: «Enperadoreak bere zerbitzariari erreinu oso bat emango balio, ez al luke biziki poztu behar? Horregatik, Jaunaren sorkarien gorespen berri bat eratu nahi dut haren aintzarako, gure kontsolaziorako eta lagun hurkoaren eraikuntzarako; egunero erabiltzen ditugu sorkariok eta ezin gara horiek gabe bizi; hala ere, askotan horien bidez iraintzen dugu gizakiok Sortzailea. Esker gaiztokoak gara etengabe hainbeste dohainen aurrean, ez baitugu on guztien kreatzaile eta emaile den Jauna behar bezala gorespen».

Eseri eta, une batez pentsatzen egon ondoren, esan zuen: “Gorengo, ahalguztidun, Jaun onbera”. (*Perugiako Legenda*) (*Arantzazu egutegia, azaroa 6*).

Urteko 11. astea.

Santa Justina, *martiria*.San Bernabe, *monjea*.

Siraken liburutik 48, 1-15: Elias suzko zurrunbiloan eramana izan zenean, haren espirituaz bete zen Eliseo. **Sal 96:** Poztu zaitezte, zintzoak, Jaunarengan.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 6, 6-15.

Aldi hartan, Jesusesk esan zien ikasleei: «Otoitz egitean, ez jardun esan eta esan, jentilak bezala, uste baitute beren hitz-jarioari esker entzungo diela Jainkoak. Ez izan haien antzeko, badaki-eta zuen Aitak zer behar duzuen, zuek eske hasi baino lehen. Beraz, zuek honela egingo duzue otoitz: «Gure Aita, zeruetan zarena: santu izan bedi zure izena, etor bedi zure erreinua, egin bedi zure nahia, zeruan bezala lurrean ere. Emaguzu gaur egun honetako ogia; barkatu gure zorrak, guk ere geure zordunei barkatzen diegunez gero, eta ez utzi gu tentaldian erortzen, baina atera gaitzazu gaitzetik» Izan ere, zuek besteei beren hutsegiteak barkatzen badizkiezue, zuei ere barkatuko dizue zeruko zeuen Aitak; baina besteei barkatzen ez badiezue, zuei ere ez dizkizue barkatuko Aitak zeuen hutsegiteak»

Jesusek bere dizipuluei irakatsi zien otoitzak, Mendiko Hitzaldiaren erdigunea hartzen du Mateoren ebanjelioan, hori ebanjelariak ematen dion garrantziaren ezaugarria izanik. Otoitz hau Jesusen predikuauren laburpen bat dugu. Jainkoari Aita deitzen dio. Hala zuzentzen da Jesus Jainkoagana ebanjelioetan, behin bakarrik izan ezik, hau da, 22. salmoa aipatzen duen gurutzeko Jesusen otoitzean izan ezik (Ik. Mt 27, 46 eta Mk 15, 34). Otoitzaren lehen zatian Erreinuaren etorrera eskatzen da batez ere, hori izan zelako Jesusen irakatsien oinarria. Jainkoaren izena santu izan dadila eskatzea Erreinuaren etorrera eskatzeko beste modu bat da (Ik. Ez 36, 22-32). Bigarren zatiko gunea barkamena da, Jainkoaren barkamena guk kalte egin digutenei emandako barkamenaren araberakoa izango dela esanez. Azkenik, Jainkoari libra gaitzala gaitz guztietatik, batez ere bekatutik eskatzen zaio.

Urteko 11. astea.

Santa Valeriana, *martiria*.

San Inozentzio, *martiria*.

2 Erregeak liburutik 11, 1-4.9-18.20: Joas gantzutu zuen, eta denek ohiu egin zuten: "Gora errege!" **Sal 131:** Jaunak Sion aukeratu du bere egoitzarako.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 6, 19-23.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Ez pilatu mundu hone-tan zeuen ondasunak, sitsak eta herdoilak jaten baitituzte hemen, eta lapurrek zuloak egin eta harrapatzen. Pilatu zeruan zeuen ondasunak, han ez baititu sitsak, ez herdoilak jaten, ezta lapurrek zuloak egin eta harrapatzen ere. Zeren, zure aberastasuna non, zure bihotza han. Begia da gorputzari argi egiten dion kriseilua. Begia onik baduzu, zure gorputz osoa argitan ibiliko da. Baina begia gaixo baduzu, zure gorputz osoa ere ilunpetan ibiliko da. Beraz, zure barruan argi izan behar lukeena iluna bada, a zer ilunpea zurea!»

Jaunak Mendiko Hitzaldiaren bigarren zati honetan etikari bu-ruzko irizpide berriak eskaintzen ditu. Lehenik eta behin, bere dizipu-luei benetako ondasunak bilatzeko aholkua ematen die. Sarritan geure segurtasuna bilatzen dugu munduko ondasunetan, batez ere diruan. Gauzak pilatuz arrisku guztietatik babesten garela uste izaten dugu. Baina, Jesusek salbamena ekintza onak egitean dagoela irakasten digu, gauza guztiak pasakorrek direlako, egintza onak betirako diren artean. Begiari buruzko Jesusen hitzak diruzalekeriaz eta bekaizkeriaz kontu izateko gogoratzen digu. Gaixo du begia neurririk gabeko asmoz bes-teen ondasunak eskuratzeko gogoia bizia duenak. Horrek egonezina sor-tzen du gizakiarengan, nahi lukeen guztia eskuratu ezinaren larriduraz bizitzea ekarriz.

Urteko 11. astea.

San Markos eta San Martzelino, *martiriak*.San Ziriako eta santa Paula, *martiriak*.

2 Kronikak liburutik 24, 17-25: Zakarias, jauretxe eta aldare-bitartean hil zenutena. Sal 88: Gordeko diot beti neure maitasuna.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 6, 24-34.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Ezin da inor bi nagusiren morroi izan; izan ere, bata gorroto izango du eta bestea maiteko, edota bati leial izango zaio eta bestea ez du aintzat hartuko. Ezin zarete Jainkoaren eta diruaren morroi izan. Horregatik diotsuet: Ez kezkatu bizi-tzeko zer jango edota gorputza zerez jantziko. Ez ote da bizia janaria baino gehiago, eta gorputza jantzia baino gehiago? Begira zeruko hegaztiei: ez dute ereiten, ez uztarik biltzen, ez mandioan pilatzen; hala ere, zeruko zuen Aitak janaritzen ditu. Ez al duzue zuek haiek baino askoz gehiago balio? Asko kezkatuta ere, zuetako nork luza lezake apurtxo bat bizitza? Eta jantzia, zergatik kezkatu? Begira nola hazten diren loreak zelaietan: ez dira lanean nekatzen, ez dute iruten; baina, egia esan, Salomon bera ere, bere ospe guztian, ez zen janzten horietako bat bezain apain. Beraz, gaur belardian dagoen eta bihar suan erreko den belarra Jainkoak horrela janzten badu, zenbatez gehiago zuek, sinesmen txikikook? Ez kezkatu, bada, zer jango, zer edango, zer jantziko duzuen pentsatuz. Jentilak arduratu ohi dira horiez guztiez. Zeruko zuen Aitak badaki horien guztien beharra duzuela. Bilatu lehenbizi Jainkoaren erreinua eta beronen zuzentasuna, eta gainerako guztia gehigarri emango dizue Jainkoak. Ez kezkatu, bada, biharko egunaz, biharko egunak ere ekarriko baitu bere kezka. Aski ditu egun bakoitzak bere buruhaustea»

Jesusek gure bizitzak Jainkoaren ardurapean uztera gonbidatzen gaitu gure balioak zuzen ordenatuz. Gizakiarentzat baliorik handiena Jainkoak izan behar du, bera dugulako gure jatorria eta helburua. ‘Batez ere bila ezazue Jaikoaren Erreinua’. Baina, gure makaltasunak

Urteko 11. astea.

San Markos eta San Martzelino, *martiriak*.San Ziriako eta santa Paula, *martiriak*.

eta norberekierak gure lehen balioa lurreko ondasunak, beraz, dirua dela pentsatzera garamatzate. Tentaldi honetan erortzen denarentzat diruak betetzen du Jainkoaren lekua. Agerikoa da dirua eta ondasunak behar ditugula bizitzeko. Hala ere, mundu honetako ondasunak gure helburua betetzeko, hau da, Jainkoaren seme-alaba gisa eta gizaki guztien anaia-arreba gisa bizitzeko erabili behar ditugu. Diruak gure zerbitzurako izan behar du. Ezin du gure Jainko izan. Eta hori, gure Jainkoa gure izatearen helburu delako, berarentzat bizi eta lan egiten dugulako. Zenbait alditan ez ote du Jainkoari dagokion lekua diruak betetzen gizakiaren bizitzan!

* * *

Ekainaren 15a Santa Maria Mikaela Sakramentu Santuarena ospatu dugu. Maria Mikaela 1809an jaio zen Madrilén. «Behartsuengan eta laguntzaren premia zutenengan Jauna aurkitzeko» grazia eman zion Jainkoak. Bere senitartekoak eta goi-mailako gizartea aurka bazituen ere eta gezurrezko salakuntzak egiten bazizkioten ere, aurrera egin zuen behartsuekiko zerbitzuan, Sakramentu Santuko Kristogandik indarra hartuz. Behinola, San Joan Jainkoarenaren ospitale batera joan zelarik, prostituta izandakoak zein egoera lazarriarri zeuden ikusi zuen. Halakoei laguntzeko, egoitza antolatu zuen, erlijiosa batzuen ardurapean jarritz. Baina erlijiosa haiek beren egitekoa egoki betetzen ez zutela eta, berak hartu zuen lan hura 1850ean. Ezari-ezarian beste emakume batzuk bildu zitzaizkion, eta haiekin kongregazio bat fundatu zuen 1859an: «Sakramentu txit Santuaren eta Karitatearen Adoratzailerak». Erabat akiturik, Valentzian hil zen, kolera gaitzak joa, 1865ean.

Hasiera liburutik 14, 18-20.

Egun haietan, Melkisedekek, Xalengo erregeak, ogi-ardoak atera zituen, Goi-goiko Jainkoaren apaiza baitzen, eta Abram bedeinkatu zuen, esanez:

«Goi-goiko Jainkoak, zeru-lurren egileak, bedeinka dezala Abram. Eta bedeinkatua izan bedi Goi-goiko Jainkoa, zeure etsaien garaile egin zaituelako» Abramek harrapakin guztien hamarrenak eman zizkion Melkisedeki.

Sal 109: Apaiz zara Zu, Melkisedek bezala, betiko.

San Paulok 1 Korintoarrei 11, 23-26.

Senideok: Jaunagandik hartu nuen nik, neure aldetik zuei eman dizuedan hau: Jesus Jaunak, saldu zuten gauean, ogia hartu eta, esker onezko otoitza eginez, zatitu zuela eta esan: «Hau nire Gorputza da, zuentzat emana. Egizue hau nire oroigarri» Afal ondoan gauza bera egin zuen kalizarekin, esanez: «Kaliza hau itun berria da, nire Odolaz sinatua; egizue hau, edaten duzuen bakoitzean, nire oroigarri» Beraz, ogi honetatik jaten eta kaliza honetatik edaten duzuen bakoitzean, Jau-naren heriotza iragartzen duzue, hura etorri arte.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 9, 11b-17.

Aldi hartan, Jesusek Jainkoaren erreinuaz hitz egin zion jendeari, eta premia zuten guztiak sendatu zituen. Iluntzen hasia zen. Hamabiek hurbildu eta esan zioten Jesusi: «Bidal ezazu jendea, inguruko base-rrietara eta auzoetara joan eta ostatua eta jatekoa bila dezaten, hau leku bazterra da eta» Jesusek erantzun zien: «Emaiezue zeuok jaten» Haiek, orduan: «Ez dugu bost ogi eta bi arrain besterik, jende honentzat guztiarentzat jatekoa eroatera geu joaten ez bagara behintzat» Bosten bat mila gizonezko ziren. Jesusek esan zien ikasleei: «Eserara-

zi berrogeita hamarnaka» Hala, denak eserarazi zituzten. Jesusek, bost ogiak eta bi arrainak hartu eta, begiak zerura jasorik, bedeinkapen-otoitza egin, ogiak zatitu eta ikasleei eman zizkien, jendeari eskaintzeko. Asetzeraino jan zuten denek, eta gelditutako hondarrez hamabi saski bete zituzten.

Gaur, Kristok Eukaristian ogiaren eta ardoaren itxurapean duen presentzia ospatzen dugu. Jainkoaren presentzia askoren artean, Jaiunak Eukaristian ogian eta ardoan duena, bizitza gure alde ematearen, hau da, bere sakrifizioaren presentzia dugu. Kristok sagaratzeko hitzetan apaizaren ahotik, ez du ‘hau nire gorputza da’ bakarrik esaten, ‘hau nire gorputza da, zuentzat emana’ baino. Eta ez du ‘hau nire odola da’ esaten, ‘hau nire odola zuentzat isuria’ baino. Eukaristia ospatzen dugun bakoitzean Kristoren sakrifizio bakarra egiten da presente gure artean. Gurutzea behin izandako ekintza historikoa da. Gu, izandako gauza guztietara gogoramenaren bidez bakarrik heltzen gara. Baina, Eukaristia ez dugu Kristoren sakrifizioaren gogoratze hutsa, Elizan gaurkotzen den ekintza baizik. Gaurkotze hori orain egin dezakegun zerbait dugu, Kristo bizirik dagoelako eta bere bizitzaren sakrifizioa Aitari eskaintzen jarraitzen duelako. Kristoren sakrifizioa behin betirako izan zen, beraren munduko bizitza osoa hala izan zen bezala; gurutzeko heriotzan bukatu bazen ere, bizitza osoa Aitari beraren borondatea betetzeko eginiko eskaintza izan zen. Orain aintzatsua eta beraren eskuinean jarrita, Aitari bere nahierazko sakrifizioa eskaintzen jarraitzen du. Kristoren gurutzeko sakrifizioa odolezkoa izan zen eta oraingoa aintzakoa da. Eukaristian presente egiten da Kristo gure artean, Aitari bere sakrifizioa eskaintzeaz gainera, sakrifizio horretan Eliza osoa eta gu biltzeko. Hau da, Elizaren Gorputz osoaren sakrifizioa eskaintzeko, bera dela Buru (Kristo) eta kideok (gu) gorputz-adar.

Urteko 12. astea.

Santa Florentina, *birjina*.San Silverio, 58. *aita santua*.

2 Erregeak liburutik 17, 5-8.13-15a.18: Jaunak bere aurretik urrun bidali zuen Israel, eta Judaren leinua besterik ez zen gelditu. **Sal 59:** Laguniezaguzu zure eskuinez, Jauna, eta entzun gaitzazu.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 7, 1-5.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Ez gaitzetsi inor, Jainkoak zuek gaitzetsi ez zaitzaten. Izan ere, zuek besteak nola epaitu, hala epaituko zaituzte Jainkoak; eta zuek zein neurritz neurtu, halakoaz neurtuko zaituzte Jainkoak.

Nolaz ikusten duzu senidearen begiko lasto-izpia eta ez zara zeure begiko habeaz ohartzen? Eta nola esan diezaiokezu senideari: “Uztazu zeure begitik lasto-izpia ateratzen”, zuk zeurean habea duzula? Itxurazale hori! Atera lehenik zeure begitik habea, eta orduan ikusiko duzu garbi, senidearen begitik lasto-izpia ateratzeko»

Irizpide etiko berrien barruan, Jesusek moralitate bikoitza saihes-
teko deia egiten digu. Behin baino sarriagotan pertsonok irizpide ez-
berdinez epaitzen ditugu gure ekintzak eta besteak. Gainerakoan
jarduteko moduak gogor epaitzeko joera dugu, sarritan zerk bultzatu
dituen horrela jardutera ezagutu ez arren. Era berean, gure jarduerak
justifikatzera jo ohi dugu, sarritan zalantza-izpiak izan arren edota ho-
beki jarduteko aukerak izan arren. Jesusek gainerakoak geure buruak
epaitzeko erabiltzen ditugun irizpideen arabera epaitzera gonbidatzen
gaitu. Gehiago egitera ere deitzen gaitu, hots, besteen jarduerari buruz-
ko epairik ez egitera, hori egitea Jainkoaren esku utziz. Horrela joka-
tzera bultzatu nahi gaitu Jainkoak guk hurkoarekin erabiltzen ditugun
irizpideak erabiliz epaituko gaituela esanez.

Urteko 12. astea.

San Luis Gonzaga, *jesuita*.

San Ramon Rodakoa, *gotzaina*.

2 Erregeak liburutik 19, 9b-11.14-21.31-35a.36: Nik babestuko dut hiri hau eta salbatuko, Nigatik eta Dabidengatik. **Sal 47:** Jainkoak sendotzen du bere hiria beti guztian.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 14, 6.12-14.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Ez eman zakurrei gauza sakratuak, ez bota zerriei zeuen harri bitxiak, hankapean erabil ez ditzaten eta, zuen kontra itzulirik, zatika ez zaitzateten. Besteek zuei egitea nahi zenuketen guztia egin zuek ere besteei; horixe da Moise-sen legeak eta profetek diotena.

Sar zaitezte ate estutik; zabala baita hondamenerako atea eta lasaia bidea, eta asko dira hortik doazenak. Baina bai estua dela bizirako atea eta meharra bidea, eta gutxi dira aurkitzen dutenak!»

Mendiko Hitzaldiaren azken zati honetan Mateo ebanjelariak Jesusen toki eta garai ezberdinetan esandakoak direla, euren artean loturarik ez duten esaldiak dakartza. Ebanjelioko gaurko pasartean esaldi horietako hiru ageri dira. Lehenean, Jesusen irakatsiei izan behar diegun begirunea gogoratzen da. Jaunaren hitza ezin da gutxietsi txakurrei edota txerriei emanez, antzinako juduen artean gutxietsiak ziren animaliei ematea litzatekeelako. Horren ondoren, etikaren urrezko araua deitu dena dakar: tratatu gainerakoak guk geuk tratatuak izatea nahi genukeen neurria erabiliz. Arau hau ezezko eran azaldua ageri da: ‘Ez egin gainerakoei zeuri egiterik nahi ez duzuna’. Baina, Jesusen baiezko eran aurkezten du. Gizarteko harremanak arau honen arabera bideratuko balira askoz ere ezberdinagoak eta hobeak izango lirateke gauzak. Azkenik, ate estuari buruzko esatera dator. Jesusen hitzaldi honetan non dagoen bere erreinuan jartzeko ate estua seinالاتu digu.

2 Erregeak liburutik 22, 8-13; 23, 1-3: Erregeak herriaren aurrean irakurri zuen jauretxean aurkitutako elkargo-liburua, eta Jaunaren aurrean elkargo egin zuen. **Sal 118:** Jauna, Zuk ezarrien bidea erakusiezadazu.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 7, 15-20.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Kontuz sasiprofetekin! Ardi-larruz jantzita datozkizue, baina barrutik otso harrapariak dira. Beren egintzetatik antzemango diezue. Elorritik biltzen ote da mahatsik, edota laharretatik pikurik? Zuhaitz onak fruitu ona ematen du, eta zuhaitz txarrak fruitu txarra. Zuhaitz onak ezin du fruitu txarrik eman, ezta zuhaitz txarrak ere fruitu onik.

Fruitu onik ematen ez duen zuhaitza moztu eta sura botatzen da. Beraz, beren fruituetatik antzemango diezue sasiprofetei»

Profeta ez da etorkizuna iragartzen duena, Jainkoaren izenean hitz egiten duena baizik. Lehen kristauen elkarteetan baziren profeta ibiltariak, hiririk hiri ebanjelioa iragartzen ibiltzen zirenak. Horrela egin zuen hasieratan San Paulok bere apostolutza-taldearekin. Profeta ibiltari haien gaur egungo oinordekoak misiolariak dira. Baina, profeta ibiltari haietako batzuek ez zuten benetako ebanjelioa iragartzen. Jesusek irizpidea ematen digu ebanjelioaren egia iragartzen zutenak eta gezurretan aritzen zirenak bereizteko. Irizpide hori, iragarritakoa eta profetaren portaera bat etortzea zen. Gaur egun ere hitz asko entzuten dizkiegu bai Elizan bai gizartean, euren buruak gidari gisa aurkeztu eta hala jardunez, nondik joan behar dugun esaten digutenei. Jaunaren irizpidea oso erabilgarria da proposamen zuzenak eta gezurrezkoak bereizteko: esaten dena eta egiten dena bat etortzea.

Urteko 12. astea.

Santa Agripina, *martiria*. San Urbano, *martiria*.

2 Erregeak liburutik 24, 8-17: Nabukodonosorrek Babiloniara erbestera-
teratu zuen Jekonias, eta harekin aberats guztiak. **Sal 78:** Zure ize-
naren ederragatik atera gaitzazu, Jauna, gaitzetik.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 7, 21-29.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Ez da aski Niri “Jauna, Jauna” esatea zeruetako erreinuan sartzeko; hau da beharrezkoa: zeru-
ruan dagoen nire Aitaren nahia egitea. Epai-egunean askok esango dit: “Jauna, Jauna, ez al genuen zure izenean hitz egin eta zure izenean deabruak bota eta zure izenean mirari asko egin?” Baina Nik erantzungo diet: “Ez zaituztet inoiz ezagutu; alde Nigandik, gaizkileok!” Beraz, nire hitz hauek entzuten eta betetzen dituen bere etxea harkaitz gainean eraiki zuen gizon zentzudunaren antzekoa da. Egin zuen euria, etorri ziren uholdeak, jo zuen haizeak eta eraso zioten etxe hari; baina ez zen erori, harkaitz gainean oinarritua baitzegoen.

Nire hitz hauek entzun bai, baina betetzen ez dituen, bere etxea hondar gainean eraiki zuen gizon burugabearen antzekoa da. Egin zuen euria, etorri ziren uholdeak, jo zuen haizeak eta eraso zioten etxe hari; eta erori egin zen eta erabat hondatua gelditu» Jesusek hitzaldi hau bukatu zuenean, txunditurik zegoen jendetza haren irakaspenaz, nagusitasunez irakasten baitzien, eta ez lege-maisuek bezala.

Pasarte honekin amaitzen da Mendiko Hitzaldia; orain Jesusek eman dituen irakaskuntzak praktikara eramatera egiten die dei. Kristau fedea ez da sentimendu hutsa. Bada, bai, ezagutza ere, beraren bidez ezagutzen ditugulako Jainkoa, munduaren eta historiaren esanahia, eta baita ere zer den gizaki izatea nahiz beronen jatorria eta helmuga (Ik. *Gaudium et Spes*, 22). Baina, kristau fedea ez da teoria hutsezko ezagutza bat; horren ordez helbide etikoa markatzen du. Badira gure buruan gure bizitzatik kanpo geratzen diren ezagutzak. Baina, fedea, nahitaez, sinestedunaren bizitza bideratzen duen ezagutza da. Horregatik dio Jesusek ez dela nahikoa ‘Jauna, Jauna’ esatea, berak irakatsitako Jainkoaren borondatea egitea baino.

Urteko 12. astea.
JESUSEN BIHOTZ GUZTIZ SANTUA.
San Orentzio, *martiria*.

Ezekiel profetaren liburutik 34, 11-16.

Hau dio Jainko Jaunak: «Ni Neu egingo naiz artaldearen kargu, Neu arduratuko hartaz. Artzaina, artaldea sakabanatu zaionean, ardiez arduratzen den bezala, halaxe arduratuko naiz Ni neure ardiez; egun lainotsu eta ilunean sakabanaturiko toki guztietatik aterako ditut.

Herri eta lurralde arrotzetatik aterako ditut eta bilduko, eta beren lurraldera eramango; Israelgo mendietan larratuko ditut, ibar heze eta lurraldeko herrixka guztietan. Larre oparotan bazkatuko ditut eta Israelgo mendi garaietan izango dituzte eskortak; barruti ederretan hartuko dute atseden eta larre oparotan bazkatuko dira Israelgo mendietan. Nik Neuk larratuko ditut ardiak eta Neuk harraraziko diet atseden –dio Jainko Jaunak–. Ardi galduaren bila joango naiz, desbideratua artaldera bilduko dut, hanka hautsia lotuko, gaixoa indartuko; gizenak eta indartsuak zainduko ditut. Behar bezala larratuko ditut ardiak»

Sal 22: Jauna dut artzain, ez naiz ezeren beharrean.

San Paulok Erromatarrei 5, 5b-11.

Senideok: Jainkoak bere maitasuna isuri digu bihotzera, eman digun Espiritu Santuaren bitartez. Izan ere, oraindik bekatupean indargabe geundela, Kristo, Jainkoak erabakitako garaian, gaiztoen alde hil zen. Nekez onartuko luke norbaitek pertsona zuzen baten alde hiltzea; hala ere, pertsona on baten alde baliteke norbait hiltzeko prest egotea. Baina Kristo, artean gu bekata ginela, hil zen gure alde; honela erakusten du Jainkoak guri digun maitasuna.

Orain Jainkoak Kristoren odolaz zintzotzat hartu gaituelarik, zenbatez gehiago ez ote gaitu salbatuko zigorretik beraren bitartez! Etsai ginelarik, Jainkoak berekin adiskidetu bagintuen bere Semearen heriotzari esker, zenbatez gehiago, behin adiskidetu gero, ez ote gaitu salbatuko haren biziari esker! Are gehiago, harrotu ere egiten gara

Urteko 12. astea.

JESUSEN BIHOTZ GUZTIZ SANTUA.

San Orentzio, *martiria*.

Jainkoaz Jesu Kristo gure Jaunari esker, honen bitartez Jainkoarekin adiskidetzeari iritsia baitugu dagoeneko.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 15, 3-7.

Aldi hartan, parabola hau esan zien Jesusek fariseuei eta lege-mai-suei: «Zuetako bat, ehun ardi izan eta bat galtzen bazaio, ez al da joa-ten, beste laurogeita hemeretziak larrean utzirik, galdutakoaren bila aurkitu arte? Eta, aurkitzean, lepoan hartzen du poz-pozik eta, etxera iristean, adiskideak eta auzokoak bildu eta esaten die: “Poztu zaitezte nirekin, aurkitu baitut galdutako ardia”. Hara Nik esan: Jainkoak ere poz handiagoa hartzen du bihotz-berritzen den bekatari batengatik, bihotz-berritu beharrik ez duten laurogeita hemeretzi zintzoengatik baino»

Jesusen Bihotz Sakratuarenganako gurtzak Margarita Maria de Alacoque santuak (1647-1690) izandako errebelazioetan izan zuen ja-torria. Jai hau ezartzea Jesusen Bihotzak berak eskatu zion Margarita santuari 1675eko ekainean. Hala ere, Jesusen Bihotzari ematen zaion kultua ez da debozio partikular hutsa, kristau fedearen muina adieraz-ten duelako, hain zuzen ere, guk merezi ez arren Jainkoak Kristogan digun maitasunaren oinarria adierazten duelako. Jainkoak maitasunez sortu gaitu eta maitasunez eskaini digu bere Semea gure salbamenera-ko, gu oraindik bekadariak ginenean, bigarren irakurgaiak irakur dai-tekeenez. Lehen irakurgaiak eta ebanjelioak Artzain onak ardiei, bai-ta ardi galduari ere, dien maitasunaz hitz egiten digute. Jainkoak bere maitasunaz ez die gure merezimenduei erantzuten, hau da, Jainkoak ez gaitu maitatzen guk merezi dugulako bera ona delako baino. Guk geuk erantzun behar diogu bere maitasunari Bera izan delako aurretiaz maitatu gintuena (1 Jn 4, 19). Jesu Kristok berak Santa Margaritari egindako errebelazioetan kexaz agertzen zen gizakiok ez diogulako bere maitasunari erantzuten.

Isaias Profetaren liburutik 49, 1-6.

Entzun, uharteok! Aditu, urrutiko herriok! Jaio aurretik deitu ninduen Jaunak, amaren sabelean nengoela gogoratu zen nitaz. Ezpata zorrotz bihurtu zidan ahoa, bere eskupean babestu ninduen; gezi zorrotz bihurtu ninduen eta gezi-ontzian gorde. Eta esan zidan: «Zu zara nire zerbitzaria, Israel, zure bidez agertuko dut neure ospea» Nik, berriz, hau nioen: «Alferrik nekatu naiz; alferrik eta hutsen akitu ditut neure indarrak» Baina Jaunaren baitan zegoen nire eskubidea, Jainkoaren eskuetan nire lansaria. Orain honela mintzo da Jauna, amaren sabelean eratu ninduen haren zerbitzari izateko, Jakoboen leinuak harengana bihurrazteko eta Israel herria biltzeko. Ohorez jantzi nau Jaunak eta neure Jainkoa izan dut indar. Jaunak esan dit: «Ez da aski zu nire zerbitzari izatea, Jakoboen leinuak berrekitzeko eta Israelen bizirik geldituak itzularazteko. Nazioen argiztat ezarriko zaitut, nire salbamenaren lurraren azken mugaraino irits dadin»

Sal 138: Eskerrak zuri, harrigarriro egin nauzulako.

Apostoluen Eginak liburutik 13, 22-26.

Egun haietan, honela mintzatu zen Paulo: «Jainkoak David eman zien errege, honetaz aitormen hau eginez: “Aurkitu dut David, Jeseren semea, nire gogoko gizona, nik nahi guztia beteko duena”. Hitzemana zuenez, honen hazitik atera zion Jainkoak Israeli Salbatzailea: Jesus. Hau etorri baino lehen, Joan Bataiatzaileak bihotz-berritzeko bataioa hots egin zion Israel osoari. Eta bere bizitza bukatzera zihoanean, honela zioen Joanez: “Ez naiz ni zuek uste duzuen; badator nire ondoren beste bat, eta ni ez naiz inor haren oinetakoak askatzeko ere”» Senideok, Abrahamen ondorengo zaretenok, eta zuek, Israelen Jainkoa gurtzen duzenok, geuri bidali zaigu salbamen-hitz hau»

Urteko 12. astea.

SAN JOAN BATAIATZAILEAREN JAIOTZA.San Felix, *ermitaua*. Santa Orosia, *birjina*.San Adalberto, *diakonoa eta abadea*.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 1, 57-66.80.

Haurra izateko denbora bete zitzaionean, Elisabetek semea izan zuen. Jakin zuten auzokoek eta ahaideek zein erruki handia agertu zion Jaunak, eta zorionak ematen zizkioten. Jaio eta zortzigarren egunera, haurra erdaintzera eraman zuten, eta aitaren izena jarri nahi zioten, Zakarias. Amak, ordea, esan zuen: «Ez! Joan izango du izena» Esan zioten: «Ez duzue senitartean inor izen hori duenik» Orduan, aitari keinuka galdetu zioten zein izen eman nahi zion haurrari. Eta hark oholtxo bat eskatu eta idatzi zuen: «Joan du izena» Denak harriturik gelditu ziren. Bat-batean mihia askatu zitzaion Zakarias, eta hitz egiten hasi zen eta Jainkoa goستن. Beldurak hartu zituen auzoko guztiak, eta Judeako mendialde guztian zabaldu zen gertatuaren berri. Entzuten zuten guztiek beren baitarako esaten zuten: «Zer izango ote da ume hau?» Zeren Jainkoaren eskua harekin baitzegoen. Haurra gorputzez hazten ari zen, eta espirituz sendotzen; basamortuan bizi izan zen, Israel herriaren aurrean agertu zen eguna arte.

Irakurgaiek Joan Bataiatzailearen irudia eskaintzen dute, beraren bizitzako datu batzuen berri emanez. Jesusen eta Ama Birjinaren kasuetan izan ezik, liturgiak jaiotzaren (gaur) eta heriotzaren (abuztuaren 29) datak ospatzen dituen santu bakarra dugu Joan Bataiatzailea. Joan Jesusen aurrelari izan zen, bataiatu zuena eta ikasle modura izan zuena. Herria Jaunaren mezua jasotzeko gertatu zuen eta martiritzan ere aurrea hartu zion. Berari buruz Jesusek emakumeagandik jaiotako handiena zela esan zuen (Ik. Mt 11, 11). Isaias profetaren testuak Jainkoak aukeratuei ematen dien eginkizunaz dihardu. Hori liturgiak Bataiatzaileari aplikatzen dio. Guri ere Jainkoak geure eginkizuna eman digu, gure egoera historiko, sozial eta kulturalen artean, Joanen antzera, gure bizitza fidelitasunez Jesusen testigantza ematen bukatu arte erabil dezagun (Ik. Jn 1, 29-34).

Urteko 13. astea.

San Pelaio, *martiria*.San Josemaria Escriba, *fundatzailea (Opus Dei)*.

1 Erregeak liburutik 19, 16b.19-21.

Egun haietan, Jaunak esan zion Eliasi: «Gantzu ezazu Eliseo, Xafaten semea, Abel-Meholakoa, zeure ondorengo profeta» Joan zen Elias menditik, eta Eliseo, Xafaten semea, aurkitu zuen goldean; hamabi idi-pare zituen aurrean, berak hamabigarrena zeramala. Ondotik igarotzean, Eliasek bere soingainekoa bota zion gainera. Eliseo, orduan, idiak utzirik, Eliasen atzetik joan zen lasterka eta esan zion: «Uztazu, arren, aitari eta amari agur esaten, eta jarraituko dizut gero» Eliasek esan zion: «Zoaz, baina itzuli. Badakizu zer egin dizudan» Joan zen Eliseo, idi-parea hartu eta oparizat hil zuen; uztarriaz su egin, haragia erre eta jaten eman zion jendeari. Gero jaiki eta Eliasi jarraitu zion, haren zerbitzura jarritz.

Sal 15: Zu zara, Jauna, nire ondarea.

San Paulok Galaziarrei 5, 1.13-18.

Senideok: Libre izateko askatu gaitu Kristok; iraun ezazue, beraz, sendo eta ez makurtu berriro esklabotzaren uztarpera. Zuek, senideok, askatasunera deitu zaituzte Jainkoak; baina ez bekizue askatasun hori aitzakia izan grina txarren arabera bizitzeko; bestela baizik, egin zaitzate maitasunak elkarren zerbitzari. Zeren lege osoa betetzen baita agindu bakar hau betez gero: «Maita ezazu zeure lagun hurkoa zeure burua bezala» Baina elkarri hozka eta elkar irentsi beharrean bazabiltzate, elkar suntsituko duzue azkenean. Hauxe diotsuet: Bizi zaitezte Espirituari dagokionez, eta ez grina txarrei jarraituz. Giza grinak Espirituaren aurkakoak dira, eta Espiritua giza grinaren aurkakoa. Bi indar horiek elkarren aurka dabilta; horrela, ez duzue nahi zenuketena egin. Espirituak gidatzen bazaituzte, ordea, ez zaudete legearen menpe.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 9, 51-62.

Jesusek, mundu honetatik eramana izateko garaia zetorkiolarik, Jerusalemera joateko erabakia hartu zuen. Mandatariak bidali zituen

Urteko 13. astea.

San Pelaio, *martiria*.San Josemaria Escribea, *fundatzailea (Opus Dei)*.

aurretik, eta Samariako herri batean sartu ziren, Jesusi ostatua prestatzera. Baina herrikoek ez zuten hartu nahi izan, Jerusalemara zihoalako. Hori ikusirik, Santiago eta Joan ikasleek esan zioten: «Jauna, aginduko al dugu zerutik sua jaitsi eta kiskal ditzala?» Baina Jesusek, haiengana itzulirik, haserre egin zien. Eta beste herri batera joan ziren. Bidean zihoazela, batek esan zion Jesusi: «Noranahi jarraituko dizut» Jesusek erantzun zion: «Azeriek badituzte zuloak eta zeruko hegaztiek habiak; Gizonaren Semeak, ordea, ez du burua non ezarri» Beste bati esan zion: «Jarraitu niri» Baina hark erantzun: «Jauna, uztazu lehenik neure aitari lur ematera joaten» Jesusek erantzun zion: «Utzi hildakoei beren hildakoei lur ematen; zu zoaz Jainkoaren erreinua hots egitera» Beste batek, berriz, esan zion: «Jarraituko dizut, Jauna, baina uztazu lehenik etxekoei agur egiten» Jesusek erantzun zion: «Goldeari heldu eta atzera begiratzen duena ez da gai Jainkoaren erreinurako»

Askatasuna bi eratara uler daiteke. Sarritan askatasuna aukeratzeko gaitasuntzat jotzen da, hau da, bi aukera edo gehiagoren artean bat hartzeko ahalmen moduan. Hala aukeratuak ongia eta gaizkia izan daitezke. Baina, bada beste ikusteko era bat, askatasuna on egiteko ahalmentzat jotzen duena. San Paulok Galaziarrei egindako idazkian Kristok askatu gaituela dio, bere Espirituaren indarrez ongia aukeratzeko gaitasuna eman digulako. Gizakiok, aukeraketa geure esku hutsetan izan ezker, geure norberekieriak eta harrokeriak bultzatuta jokatuکو genuke. Ebanjelioan hiru pertsonak jarraitzeko gogoia agertzen diote Jesusi. Testuak argitu ez arren jarraitu zioten ala ez, aditzera ematen du euren borondate ona hondatuta geratu zela ez zirelako euren ondasunetatik edota familiako konpromisoetatik askatuak sentitu. Zer esanik ez gizakiok ondasunak behar ditugu gure bizitza aurrera ateratzeko eta ona da familiakoei eta adiskideei diegun afektua. Hala ere, bai ondasunen erabilerak bai gainerako konpromisoek gure helburuak lortzera bideratuta egon behar dute. Gauzazko ondasunek eta afektuek ez gaituzte esklabo bihurtu behar. San Paulok diosku maitasunak egin behar gaituela bakarrik gainerako esklabo. Azter dezagun, beraz gure bizitza. Askeak gara on egitea aukeratzeko orduan?

Urteko 13. astea.

San Zirilo Alexandriakoa, *gotzaina eta eliz irakaslea*.San Zoilo, *martiria*.

Amos profetaren liburutik 2, 6-10.13-16: Apalari hautsetan zapaltzen diote burua. **Sal 49:** Jainkoaz ahaztuok, entzun nere esana.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 8, 18-22.

Aldi hartan, Jesusek, bere inguruan jendetza handia ikusirik, beste itsasertzera igarotzeko agindu zuen. Orduan, lege-maisu bat hurreratu zitzaion, esanez: «Maisu, noranahi jarraituko dizut» Jesusek erantzun zion: «Azeriek badituzte zuloak eta zeruko hegaztiek habiak; Gizonaren Semeak, ordea, ez du burua non ezarri» Beste batek, ikasleetakoa zenak, esan zion: «Jauna, uztazu lehenik nire aitari lur ematera joaten» Jesusek erantzun zion: «Zuk jarraitu niri, eta utzi hildakoei beren hildakoei lur ematen»

Gaurko ebanjelioak, atzo komentatu genuen Lucasen testuaren antzekoa den Mateoren pasartea dakar. Aste honetan irakurriko ditugun Amos profetaren pasarteen hasiera dugun lehen irakurgaira begira dezakegu. Amos Israelgo lehen profeta idazlea dugu. Iparraldeko erreinuan 767. eta 752. urteen artean Jeroboam II.aren erregealdian zehar bete zuen bere jarduera, Hegoaldeko erreinuan, Tekoan jaioa izan arren. Erregealdi horretan aurrerapen ekonomiko garrantzitsuak izan ziren. Hala ere, agerikoak ziren aberatsen lepotik gizartean sortutako injustizia egoerak eta txiroen zapalkuntzak. Amosen profezien erdigunea, profetak kultu faltsu bati loturik ikusten zuen gizarteko injustizia horren aurka gogor egitea izan zen. Hain zuzen, kultuak, benetakoa izatekotan, justizia eskatzen du gizakien artean. Itxura batean profetaren benetako iragarpen guztiek injustizia horren kontrako zigorra iragaritzen zuten, hots, Iparraldeko erresumara urte gutxiren buruan asiriarr inperioak ekarriko zuena. Gaur ezagutzen dugun liburuan salbamena-
ren irarpenak ere ageri dira, profetarenak ziren jatorriko iragarpenei geroagoko idazleak gehituak.

Urteko 13. astea.

San Ireneo Lyongoa, *gotzaina eta martiria*.

Amos profetaren liburutik 3, 1-8; 4, 11-12: Jauna mintzaturik, nork ez hots egin profeta-hitza? **Sal 5:** Zure zuzentasunean eraman nazazu, Jauna.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 8, 23-27

Aldi hartan, Jesus txalupara igo zen eta ikasleek jarraitu zioten. Bat-batean, ekaitz handia sortu zen itsasoan, eta olatuek txalupa es-tali egiten zuten. Jesus, berriz, lo zegoen. Ikasleek hurbildu eta esna-tu zuten, esanez: «Salba gaitzazu, Jauna! Galtzera goaz!» Hark esan zien: «Zergatik zarete hain beldurti, sineste txikikook?» Eta, zutiturik, haserre egin zien haizeari eta itsasoari, eta barealdi handia egin zen. Ikasleek, harriturik, hau zioten: «Nor ote dugu hau, berak esana egiten baitute haizeak eta itsasoak ere?»

Antzinako Ekialdeko mitologian itsasoa gaizkiaren sinboloa da. Jesusek itsasoa zeharkatzen du Dekapoliseko hirietarako bidean, txalu-pan lo joanez. Zenbateraino eragozten diguten lo egitea ardurek! Hara, bada, Jesus lo dago lasai-lasai. Horrela, ebanjelariak Jesusek gaizkia-ren indarrak diren bekatua eta beraren ondorioak -sufrimendua eta heriotza- menperatzen dituela adierazi nahi digu. Dizipuluek, oster, itsasoak irudikatzen dituen gaizkiaren indarpean galtzeko beldurra dute. Jesusengan sinistuz gaintitu ahal izango dute beraren jarraitzaileek bekatua eta heriotza. Pasartea ebanjelariak irakurleei egiten dien galderaz bukatzen da: Nor da hau? Jainkoaren Semeak bakarrik du ahalmena haizeen eta itsasoaren gainean, berak bakarrik gaintitu di-tuelako bere biziaz bekatua eta heriotza.

Urteko 13. astea.

SAN PEDRO ETA SAN PAULO, APOSTOLUAK.

Santa Maria, *San Markosen ama*.

Eginak liburutik 12, 1-11.

Aldi hartan, Herodes erregea eliz elkarteko batzuei gogor erasotzen hasi zen. Joanen anaia Santiago ezpataz hilarazi zuen eta, hori juduei atsegin zitzaieiela ikusirik, Pedro ere preso hartu zuen. Pazko-astea zen. Pedro atxilotu eta kartzelan sartu zuen, bada, eta launa gudariko lau talderen zainpean jarri, Pazko ondoren herriaren aurrean agerrarazteko asmoz. Pedro kartzelan zaindua zeukaten bitartean, eliz elkartea otoitzean ari zitzaion haren alde Jainkoari etengabe. Herodesek hura kartzelatik atera behar zuen aurreko gauean, Pedro lo zegoen bi gudariren artean, bi katez loturik, eta guardiak atean kartzela zaintzen zeudelarik. Bat-batean, Jaunaren aingerua agertu eta gela guztia argiz bete zen. Aingeruak, saihetsean ukituz, Pedro esnarazi eta esan zion: «Jaiki azkar» Erori egin zitzaizkion kateak eskuetatik. Gero, aingeruak esan zion: «Lotu gerrikoa eta jantzi oinetakoak» Hala egin zuen; eta aingeruak berriro: «Jantzi soingainekoa eta jarraitu niri» Haren ondoren atera zen Pedro; ez zekien aingeruaren bitartez gertatzen ari zena egia zen ala ez; ametsa iruditzen zitzaion. Lehenengo eta bigarren zaintzaile-taldeen ondotik igarota, kalera zeraman burdinazko ateraino iritsi ziren. Atea berez zabaldu zitzaion eta kanpora irten ziren. Kale bat igaro ondoren, aingeruak bakarrik utzi zuen Pedro. Gertatuaz jabeturik, Pedrok esan zuen: «Orain badakit Jaunak bere aingerua bidali duela, ni Herodesen eskuetatik eta judu-herriak niretzat zituen asmoetatik askatzera»

Sal 33: Beldur guztietatik libratu ninduen Jaunak.

San Paulok 2 Timoteori 4, 6-8.17-18.

Anaia maitea: Ni neure bizia opari eskaintzeko zorian nago; gainean dut mundu honetatik joateko ordua. Borroka ona egin dut, bukatu dut lasterketa, gorde dut sinesmena. Dagoeneko zain dut garaipeñaren koroa, Jaunak, epaile zuzenak, azken egunean emango didan koroa; eta niri ez ezik, baita haren agerraldia maitasunez itxaro duten

Urteko 13. astea.

SAN PEDRO ETA SAN PAULO, APOSTOLUAK.

Santa Maria, *San Markosen ama*.

guztiei ere. Jauna neurekin izan nuen eta indartu ninduen, nire bidez mezua osorik iragarria izan zedin eta jentil guztiek entzun zezaten. Berak atera ninduen lehoiaren ahotik. Jaunak aterako nau gaitz guztitik eta salbatuko, zeruko bere erreinura eramanez. Berari aintza menderen mendetan. Amen.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 16, 13-19.

Aldi hartan, Jesusek, Filiporen Zesareara iritsi zenean, galdera hau egin zien ikasleei: «Gizonaren Semea nor dela dio jendeak?» Haiek erantzun: «Batzuek Joan Bataiatzailea dela; beste batzuek Elias; besteek Jeremias edo profetaren bat» Jesusek, orduan: «Eta zuek, nor naitzela diozue?» Simon Pedrok erantzun zuen: «Zu Mesias zara, Jainko biziaren Semea» Orduan, Jesusek esan zion: «Zorionekoa zu, Simon, Jonasen semea, hori ez baitizu hezur-mamizko inork agertu, zeruko nire Aitak baizik. Eta hau diotsut Nik: Zu Pedro zara –harkaitza–; harkaitz horren gainean eraikiko dut Nik neure Eliza, eta Herioaren indarrak ez zaizkio nagusituko. Zeruetako erreinuko giltzak emango dizkizut: zuk mundu honetan lotua, zeruan ere lotua geldituko da, eta zuk mundu honetan askatua, zeruan ere askatua»

Pedro eta Paulo dira, dudarik gabe, lehen kristauen arteko bi pertsona ezagunenak. Pedro Jesusen lehenetariko dizipulua dugu, Mesias zela aitortu zuen lehena, nahiz eta hasieran Hark bere burua gurutzean ematearen aurka izan. Berari agindu zizkion Jesusek zeruko Erreinuko giltzak. Paulok ez zuen ezagutu bizitzan Jesus, eta bera izan zen, behar bada, ongien ezagutu zuena herri guztientzat zen salbamen-ekintza. Bakoitzak bere ibilbide pertsonal ezberdina izan arren, biak bat eginda agertzen dira Jesus ezagutzeak –Pedrok Genesaret itsasoko bazterrean eta Paulok Damaskoko bidean– bizitza aldatu ziela ageriko egitean. Jesusekin topo egin zutenetik bizitza osoa horren berri emateko erabili zuten Erromaraino. Bertan iragarri zuten ebanjelioa, euren martiritzarekin fedearen testigantzarik handiena emanez.

Urteko 13. astea.

Erromako Eliza Santuko Lehen Martiriak.

Amos profetaren liburutik 7, 10-17: Zoaz, eta hots egin iezaiozu profeta-hitza nire herriari. **Sal 18:** Jaunaren erabakiak egiazko, guztiak orobat bidezko.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 9, 1-8.

Aldi hartan, Jesus txalupara igo, itsasoaz bestaldera igaro eta bere herrira etorri zen. Hortan, elbarri bat ekarri zioten, ohatilan etzana. Jesusek, lagun haien sinesmena ikusirik, esan zion elbarriari: «Izan bihotz, seme! Barkatuak dituzu bekatuak» Orduan, lege-maisu batzuek hau zioten beren baitan: «Biraoka ari duk hau» Baina Jesusek, haien burutapenei antzemanik, esan zien: «Zergatik dituzue burutapen gaizto horiek zeuen baitan? Zer da errazago, “barkatuak dituzu bekatuak” esatea ala “jaiki eta zabiltza” esatea? Orain ikusiko duzue, bada, Gizonaren Semeak baduela mundu honetan bekatuak barkatzeko ahalmena. Orduan, esan zion elbarriari: “Jaiki, hartu ohatila eta zoaz etxera!”» Hura jaiki eta etxera joan zen. Hau ikustean, izuturik gelditu zen jendea eta Jainkoa goresten zuten, gizakiei horrenbesteko ahalmena eman zielako.

Seguruenik elbarriak bere gaixotasuna sendatzea itxarongo zuen, baina Jesus bekatuen barkamena emanez hasten da. Horrela, ebanjelioak gogoratu nahi digu nolabaiteko lotura dagoela gizakiak izaten dituen gaitzen eta bekatuzko ekintzen artean. Hain zuen ere, bekatuak sufrimendu askoren iturri direlako. Jesusek eginiko osatzeak Erreinuaren etorreraren adierazgarri dira. Jainkoaren Erreinua, bekatuen barkamenaren bidez Jainkoarekin baketuz hasten da, gizon-emakumeak euren artean adiskidetzuz eta naturaren adiskide ere bihurtuz. Sufrimendutik eta heriotzatik aske gelditzeak bekatuetatik askatzean du bere hasiera. Bekatuak barkatzea, berez Jainkoak egin dezake bakarrik. Horregatik uste dute eskribek Jesusek birao egiten duela Jainkoari bakarrik dagokiona egiten duelako. Baina, Jainkoaren Semea den adinean, benetan barkatzen ditu bekatuak eta ahalmen hori gizakiei eman die, bere izenean Elizak ere bekatuak barkatzen dituelako.

UZTAILA

AITA SANTUAREN OTOITZ ASMOA:

Adin handikoen alde: Egin dezagun otoitz adin handikoen alde, herri baten erroen eta oroitzapenaren ordezkari dira, beraien esperientzia eta jakinduria gazteek lagungarri izan ditzaten geroari esperantzaz eta erantzukizunez begiratzeko.

Urteko 13. astea.

San Aaron (*Moisesen anaia*).

Santa Regina, *aitorlea*.

Amos profetaren liburutik 8, 4-6.9-12: Gosea bidaliko dut lurrera, ez ogi-gosea, Jaunaren hitza entzutekoa baizik. **Sal 118:** Gizakia ez da ogiz bakarrik bizi, Jainkoaren ahotik ateratzen den hitz guztitik baizik.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 9, 9-13.

Aldi hartan, Jesusek, bidez zihoala, Mateo zeritzan gizon bat ikusi zuen zergak biltzeko mahaian eseririk, eta esan zion: «Jarraitu niri» Mateok zutitu eta jarraitu egin zion. Geroago, Jesus mahaian zegoen Mateoren etxean; beste zergalari eta bekatari asko ere etorri eta mahaian eseri ziren Jesusekin eta honen ikasleekin. Fariseuek, hori ikustean, esan zieten ikasleei: «Nolatan jaten du zuen Maisuak zergalariekin eta bekatariekin?» Hori aditzean, Jesusek esan zien: «Ez dute osasundunek sendagile beharra, gaixoez baizik. Hobe zenukete Jainkoak esandako honetaz jabetuko bazinete: “Nahiago dut errukia sakrifizioak baino”. Ez naiz zintzoei dei egitera etorri, bekatariei baizik»

Dizipulu berri bati, Mateo zerga biltzaileari, egindako deiaren ondoren bere etxean izandako bazkari bat aipatzen da. Bazkari horretan Jesusen misioaren ikuspegi berria agertzen zaigu, garai hartako beste erlijio-taldeen jokamoldeekiko haustura dakarren ikuspegia. Fariseuek zein esenioek, ikuspegi ezberdinetatik abiatuta, justuen komunitateak eratu nahi zituzten Jainkoaren aurrean. Baina Jesusek zergalariekin eta bekatariekin zituen harremanak, eta hori justifikatzen du esanez ez dela etorri justuak deitzera, bekataria baizik. Jesusen jarraitzaileak bekataria gara eta Eliza bekatarien komunitatea da; ez justuen komunitatea. Hori bai, geure burua bekataritzat hartzen dugun eta hobetu nahi dugun bekataria gara. Horregatik, Eliza Eukaristian biltzen den bakoitzean barkamena eskatuz hasten gara. Eta ez gara inoiz gustura geratuko hobetzeko gogo horretan, beti izango baitugu gehiago zerbitzeko eta eskuzabalago maitatzeko aukera.

Santuak: Bernardino Realino, Juan Francisco Régis eta Francisco de Gerónimo; dohatsuak: Julián Maunoir eta Antonio Balducci, *apaizak, jesuitak*.*

Amos profetaren liburutik 9, 11-15: Nire herri Israelen zoria aldatuko dut eta beren lurraldean landatuko ditut. **Sal 84:** Jaunak bakea agintzen dio bere herriari.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 9, 14-17.

Aldi hartan, Joan Bataiatzailearen ikasleak Jesusengana hurbildu eta esan zioten: «Zergatik guk eta fariseuek sarritan egiten dugu barau, eta zure ikasleek ez?» Jesusek erantzun zien: «Ezteietara deituak egon al daitezke triste, senar berria berekin duten bitartean? Etorriko zaie senar berria kenduko dieten eguna; orduan, bai, egingo dute barau. Inork ez dio jantzi zaharrari oihal gordinezko adabakirik josten, jantzia behartu egingo bailuke adabakiak, eta zerratada handiagoa egingo. Ez da ardo berririk sartzen ere zahagi zaharretan; bestela, zahagiak lehertu egingo lirateke, eta ardoa isuri eta zahagiak hondatu. Ardo berria zahagi berrietan sartzen da, eta horrela biek irauten dute»

Baraua, otoitzarekin eta limosnarekin batera, judaismoaren hiru jainkotiar praktiketako bat da. Jesusek salbazio mezu baikorra dakar: Jainkoak pertsona guztion salbazioa nahi du (1Tm 2, 4) eta dohai-nik eskaintzen digu. Berak pertsonetikiko duen maitasun konpromiso hau ezkontzaren metaforarekin adierazten da Testamendu Berrian. Jainkoa gizadiarekin ezkondu da Jesu Kristorengan modu banaezinean, eta Isaiasek iragarritako banketea (Is 25, 6-8) ezkontza-bankete gisa ikusten da orain. Jainkoak gizateriarekin duen harreman honen berritasuna tapaki berria da, zeinetan ez baitute zentzurik adabaki zaharrek; eta ezin daiteke mantendu antzinako praktika juduen zahar-toetan Jainkoarekiko harremana, berau pozez ospatzen baitu kristau fedea. Hala ere, kristauak jarraitu ahal izango dute baraualdia egiten, Jainkoarekin duten harreman berriaz gozatzeko aszesi modura.

* San Juvenal, *martiria*.
San Odon, *gotzaina*.

Urteko 14. astea.

SANTO TOMAS, APOSTOLUA.

San Heliodoro, gotzaina.

Trafiko-erantzukizumaren aldeko jai-ekitaldia.

Isaias profetaren liburutik 66, 10-14c.

Poztu zaitezte Jerusalemekin, alaitu harekin, maite duzuen guztiok! Izan orain harekin zoriontsu, harengatik dolu egin zenutenok! Asetzeraino edango duzue haren bular gozotik, atseginez xurgatuko haren ugatz oparotik. Zeren hau baitio Jaunak: «Ibaika ekarriko diot Jerusalemi zoriona, erreka betean nazioen ondasuna. Bularra emango dizute, altzoan eramango eta magalean gozatuko. Amak haurra kontsolatzen duen bezala, halaxe kontsolatuko zaituztet Nik; bai, Jerusalemen kontsolatuko zaituztet. Hau ikustean, poztuko zaizue bihotza, belar berria bezala loratuko dira zuen hezurrak, eta Jaunak bere ahalmena agertuko die bere zerbitzariei»

Sal 65: Lur osoa, egiozu irrintzi Jainkoari.

San Paulok Galaziarrei 6, 14-18.

Senideok: Niri dagokidanez, Jainkoak libra nazala harrotzetik, Jesu Kristo gure Jaunaren gurutzean izan ezik; Kristo gurutzean hil zenez gero, mundua hilik dago niretzat eta ni munduarentzat. Izan ere, erdaindua izateak nahiz erdaingabea izateak ez dio axola; balio duena sorkari berri izatea da. Bakea eta errukia arau honi lotuak bizi direnei, baita Jainkoaren Israeli ere! Hemendik aurrera ez diezadala inork nekerik eman: Jesusen zauri-markak neure gorputzean baitaramatzat nik. Senideok, Jesu Kristo gure Jaunaren grazia zuen espirituarekin. Amen.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 10, 1-12.17-20.

Aldi hartan, Jaunak beste hirurogeita hamabi ikasle izendatu eta bere aurretik bidali zituen binaka, bera joatekoa zen herri eta leku guztietara. Eta esan zien: «Uzta ugaria da, baina langileak gutxi.

Urteko 14. astea.

SANTO TOMAS, APOSTOLUA.

San Heliodoro, gotzaina.

Egin, beraz, otoitz uzta-jabeari bidal ditzala langileak bere uztara. Zoazte! Arkumeak otso artera bezala bidaltzen zaituztet. Ez eraman poltsarik, ez zakutorik, ez oinetakorik, eta ez gelditu bidean inori agur egiten. Edozein etxetan sartzen zaretela, esazue lehenbizi: “Bakea etxe honetakoei!” Eta han bakezalerik bada, haren gainean kokatuko da zuen bakea; bestela, berriz, zuen bakerik gabe geldituko dira. Geldi zaitezte etxe berean; eta jan eta edan daukatenetik, zor baitzaio langileari bere saria. Ez ibili etxez etxe. Herriren batean sartu eta ondo hartzen bazaituztete, jan jartzen dizuetenetik, sendatu bertako gaixoak eta esaiezue: “Hurbil duzue Jainkoaren erreinua”. Baina herriren batean sartu eta onartzen ez bazaituztete, irten plazara eta esan: “Oinetan itsatsi zaigun zuen herriko hautsa ere hor astintzen dizuegu. Dena dela, jakizue hurbil dela Jainkoaren erreinua”. Begira: auzi-egunean Sodomak zigor bigunagoa izango du, herri horrek baino» Hirurogeita hamabi ikasleak pozez beterik itzuli ziren, eta esan zioten Jesusi: «Jauna, deabruak ere menpean jartzen zaizkigu zure izenean» Jesusek erantzun zien: «Tximista bezala zerutik erortzen ikusi dut Satanas. Begira, sugeak eta eskorpioiak zapaltzeko eta etsaiaren indar guztiak menderatzeko ahalmena eman dizuet, eta ezin izango dizue ezerk ere kalterik egin. Hala ere, ez poztu espirituak menpean jartzen zaizkizuelako; poztu, bai, zuen izenak zeruan idatzirik daudelako»

Markos ebanjelariak dio (3, 14) Jesusek hamabi aukeratu zituela, Berarekin egoteko eta predikatzerara bidaltzeko, deabruak kanporatzeko ahalmenarekin. Lukasen arabera (6, 12-16), hamabi horietaz gain, Jesusek beste hirurogeita hamabi izendatu zituen, zeintzuk bidali baitzituen bere aurretik. Lukasek idatzi zuenerako hamabiak hilik zeuden; denak ez baziren, gehienak bai behintzat. Baina ebanjelari honek jakinarazi nahi digu ezen Elizaren misioak aurrera jarraitzen duela, lehen hamabien ondoren bidalitako beste askoren bidez. Izan ere, Eliza funtsean misiolaria da; Eliza bere osotasunean, ez bakarrik

Urteko 14. astea.

SANTO TOMAS, APOSTOLUA.

San Heliodoro, gotzaina.

ministro ordenatutako apaizak edo gotzainak. Hirurogeita hama-biak gu gara. Eliza osatzen dugun Jesusen jarraitzaile guztiok segitu behar dugu bere misiolari lanarekin, hitzez eta ekintzez; ez boteretik edo aberastasunetik, mezuaren indar beretik baizik; proposatuz eta ez inposatuz. Bakea elkarri emanez hasi behar dugu, eta adieraziz Jainkoaren erreinua bere hiru dimentsiotan iritsi dela: Jainkoarekiko adiskidetzean; justiziazko eta karitatezko harremanetan oinarritutako gizakien arteko adiskidetzean; eta bekak eta bere ondoriozko heriotza diren gaitzak gainditzean. Horregatik menderatzen dituzte deabruak Jesusen jarraitzaileek, eta sugeak nahiz eskorpioiak zapatu ditzakete.

* * *

Ebanjelio sinoptikoetan (Mt 10,3; Mk 3,18; Lk 6,15) aipatua da, baita laugarren Ebanjelioan ere, Didimo goitizenaren emanez –Bikia, alegia–. Azken Afarikoan, Tomasek egin zion Jaunari galdera hau: «Jauna, ez dakigu nora zoazen; nola jakin bidea?» Eta Jesusen erantzun hau hartu zuen: «Ni naiz bidea, egia eta bizia» (Jn 14,5-6). Oso entzuna da Tomasaren sinesgogorkeria, ez baitzien apostolu-lagunei sinetsi Jauna bizi zela esan ziotenean. Baina, handik zortzi egunera, Jaun piztua bera agertu zitzaionean, fede-aitorpen nagusia Tomasek egin zuen: «Ene Jauna eta ene Jainkoa!» (Jn 20,24-29). Indiako Malamarko kristauak diote «Mar Toma» izan zutela lehenengo ebanjelizatzailea eta beren elizaren fundatzailea. VI. eta VII. mendeetako dokumentu batzuek diotenez, Indian, Madras ondoan, hil zuten Tomas, eta Mailapur-en egon zen ehortzia haren gorpua, Edesara (Mesopotamia) eramanez.

Urteko 14. astea.

San Valentin Berrio-Otxoa (Elorrio 1827 – Vietnam 1861),
domingotarra, gotzaina, eta lagunak, martiriak.

Oseas profetaren liburutik 2, 14b-16.19-20: Neure emazte egingo zaitut betiko. Sal 144: Errukiorra eta bihozbera da Jauna.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 9, 18-26.

Aldi hartan, Jesus mintzatzen ari zela, buruzagietako bat etorri zitzaion eta, ahuspezturik, esan zion: «Hil berria dut alaba; baina zatoz hari eskua ezartzera, eta biziko da» Jesus jaiki eta ondoren joan zitzaion bere ikasleekin. Hontan, hamabi urte hartan odol-jarioz zegoen emakume bat atzetik hurbildu zitzaion Jesusi eta soineko-ertza ukitu zion, hau baitzioen bere baitan: «Jantzia bederen ukitzen badiot, sendatuko naiz» Itzuli zen Jesus eta, emakumea ikustean, esan zion: «Izan bihotz, alaba! Zeure sinesmenak sendatu zaitu» Eta ordu beretik sendatua gelditu zen. Iritsi zen Jesus buruzagiaren etxera eta, hango erostariak eta jendearen istilua ikustean, esan zien: «Alde hemendik! Neskata ez dago hila, lo dago» Haiek barre egin zioten. Jendea bidali zutenean, sartu zen Jesus eta eskutik heldu zion neskaxari, eta neskata jaiki egin zen. Inguru hartan guztian zabaldu zen gertatuaren berri.

Jesusen ekintza miragarrien kontakizun guztiekin egin ohi duen bezala, laburbiltzen du Mateo ebanjelariak, Markosengan aurkitzen du Jesusen mirari bikoitz hau; izan ere, Mateori gehiago interesatzen zaizkio bere ebanjelioan zabaldu ohi dituen irakaspenak. Gaurko kontakizun hau funtsezkoenean laburbiltzen du. Eta funtsezkoena da Jesus gu salbatzera etorri dela, ez bakarrik heriotzaren ohiko preludea den gaitasunetik; baizik eta, batez ere, heriotzatik beretik. Jesusek dio neskatoa ez dagoela hilda, lo baizik; hau ez da ulertu behar Jesusek umea benetan ez zela hil pentsatuko balu bezala, baizik eta aldi baterako heriotza ametsa bezalakoa dela. Gau guztia lo egin ostean indarberrituta esnatzen gara, egun berriari aurre egiteko. Horrelakoa da heriotza: amets bat, zeinetatik indarberrituta esnatzen baikara, bizitza berri eta betierekoari hasiera emateko. Mirari bikoitz hau Jaunaren berpiztearen ondoren transmititu eta idatzi zenez, komunitate primitiboek ezin izango zuten pasarte hau entzun edo irakurri, berpiztea gure etorkizuna eta itxaropena ere badela pentsatu gabe, Jesusentzat izan zen bezala.

Urteko 14. astea.

San Antonio Maria Zaccaria, *apaiza, fundatzailea (bernabitak)*.

Santa Elisabet Portugalekoa, *erregina*.

Oseas profetaren liburutik 8, 4-7.11.13: Haizea erein dute, eta ekaitza jasoko. **Sal 113:** Israeldarrok, izan konfiantza Jaunagan.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 9, 32-38.

Aldi hartan, deabruaren menpe zegoen mutu bat ekarri zioten Jesusi. Honek deabrua bota zuen, eta mutua hizketan hasi zen. Jendeak, harriturik, zioen: «Ez da Israelen egundaino horrelakorik ikusi» Fariseuek, berriz, hau zioten: «Deabruen buruzagiaren indarrez botatzen ditu honek deabruak» Herriz herri eta auzorik auzo zebilen Jesus, hango sina-gogetan irakasten, erreinuari buruzko Berri Ona hots egiten eta gaitz eta eritasun guztiak sendatzen. Jendetza ikustean, erruki izan zuen, nekatua eta lur joa baitzegoen jende hura, artzainik gabeko ardiak bezala. Orduan, ikasleei esan zien: «Uzta ugaria da, baina langileak gutxi. Erregutu, bada, uzta-jabeari, bidal ditzala langileak bere uztara»

Deabrudun mutuaren askapenarekin amaitzen dira Mateok kontatutako hiru mirarizko hiru sailak. Jesusen ekintza sendagarriak laburbiltzen dituen sumario batekin. Deabrudun mutuaren askapena kontatuz amaitzen ditu Mateok, bakoitza hiru mirariz osotutako hiru sailak. Jesusen ekintza sendagarriak laburbiltzen dituen sumario batekin (Mt 9, 35-4, 23) bukatzen du pasartea, eta sendaketen arrazoia adierazten digu: Jesusen errukia. Jesus, jendetza ikustean, haietaz errukitzen da. Mirariak gitea ahalbidetzen dion Jesusen boterea miresten dugu guk, baina ebanjelariak Jesusen errukia mirestera gonbidatzen gaitu, bere boterea errukiaren zerbitzura jartzen baitu. Guk ezin dugu miraririk egin, baina jar ditzakegu gure gaitasunak errukiaren zerbitzura. Jesusen ekintza horiek bi erreakzio eragiten dituzte. Alde batetik, miretsita geratzen den jendea dago; baina mirestea, ez da sinestea. Bestetik, fariseuak ditugu, zeintzuek ez baitute onartzen Jainkoaren errukia Jesusen ekintzetan, baizik deabruen buruzagiari egozten baitizkiote ekintza hauek. Jesusek sendatzen ditueni eskatu ohi dien fedea da bakarrik erantzun zuzena (Mt 8, 11.26, 9, 22.29). Jesusen azken hitzek hurrengo gaia iragartzen dute: hamabien aukeraketa osteko misio-diskurtsoa.

Urteko 14. astea.

Santa Maria Goretti, *birjina eta martiria*.

Oseas profetaren liburutik 10, 1-3.7-8.12: Jaunarengana jotzeko garaia da. **Sal 104:** Bila ezazue beti Jaunaren aurregia.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 10, 1-7.

Aldi hartan, Jesusek, hamabi ikasleei dei eginik, ahalmena eman zien espiritu gaiztoak botatzeko eta gaitz eta eritasun guztiak sendatzeko. Hona hamabi apostoluen izenak: lehenbizi Simon, Pedro deritzana, eta honen anaia Andres; Santiago Zebedeorena eta honen anaia Joan; Felipe eta Bartolome, Tomas eta Mateo zergalaria, Santiago Alfeorena eta Tadeo, Simon Zelote eta Judas Iskariote, Jesus saldu zuena. Hamabi horiek bidali zituen Jesusek, ohar hauek eginez: «Ez joan jentilen lurraldeetara, ez sartu Samariako herrialdean ere, baizik eta zoazte Israel herriko ardi galduetara. Bidean zoaztela, hots egin hurbil dela zeruetako erreinua»

Mateoren ebanjelioan Jesusek egiten duen bigarren hitzaldiak, misiolari-diskurtsoa edo apostolikoa deitu ohi denak, Jesusek hamabi apostoluei eginiko deia du aurrekari. Jesusek hasieratik lotzen ditu bere dizipuluak bere misioarekin, zeina predikatzean eta gaitzaren bo-teretik (hau da, bekatutik eta bere ondorioa den heriotzatik) gizakiak askatzean datzan; hain zuzen ere, gaitz hori heriotzako prelude diren espiritu higuigarrietan, gaixotasunetan eta saminetan dago adierazia. Eta haxe izango da Elizaren misioa mendeetan zehar: Jesusek burutu-tako salbazioa iragartzea eta errealitate bihurtzea egiteen bidez. Jesu-sek bere bizitza lurtarrean egindako dizipuluen bidalketa kontatzen du ebanjelariak, haren piztueraren ondoren gainezka egingo zuen bidalke-ta. Izan ere, bere bizitza lurtarrean Jesus jakitun zen bere misioa Israel-go herriari zegokiola, baina Bera berpiztu ondoren, Elizaren misioa gi-zon-emakume guztiei zuzendua dago, ebanjelioaren amaieran Mateok Jesusen ezpainenetan jartzen duen bezala (Mt 28, 19).

Urteko 14. astea.

San Fermin (Iruñea 3. mendean? – Amiens?), *gotzaina eta martiria, Nafarroako Zaindaria.*

Oseas profetaren liburutik 11, 1-4.8c-9: Ikaraz jartzen zait bihotza.

Sal 79: Erakutsi guri, Jauna, aurpegi argia, salba gaitezen.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 10, 7-15.

Aldi hartan, Jesusek esan zien apostoluei: «Bidean zoaztela, hots egin hurbil dela zeruetako erreinua. Senda itzazue gaixoak, piztu hildakoak, garbitu legenardunak, bota deabruak. Hutsean hartu duzeu, eman hutsean. Ez eraman urrerik, ez zilarrik, ez dirurik gerrikoan; ez zakutorik biderako, ez soinekorik aldatzeko, ez oinetakorik, ezta makilarik ere, zor baitzaio langileari behar duen jatekoa. Edozein herrian nahiz auzotan sartzen zaretela, jakizue ba ote den konfiantzazko inor, eta gelditu haren etxean, herri hartatik atera arte. Etxean sartzean, egin bake-agurra; etxeok duin badira, hel bekie zuen bakea; duin ez badira, berriz, zuen bakerik gabe geldituko dira. Onartzen ez bazaitzete eta zuen hitza entzun nahi ez, etxe nahiz herri hartatik ateratzean, astindu zeuen oinetako hautsa. Benetan diotsuet: auzi-egunean Sodomak eta Gomorrek zigor bigunagoa izango dute herri hark baino»

Bidalitakoei Jesusek irakasten dien misiolari diskurtsoak aurrera jarraitzen du. Hitzez ebanjelizatu behar dute, baina baita gizakiak, zapaltzen dituen guztitik, askatuko dituzten ekintzez ere. Hezkuntzaren lehen puntuak irakasten du ezen ebanjelizazioa ez dela boteretik egiten, ezta diruaren boteretik eta indarraren boteretik ere. Iragarpen ebanjelikoa doan eta pobreziatik egin behar da; ez etekinak lortzeko asmoz, ez ondasun materialekiko konfiantzagatik. Bidaliek limosnaz bizi behar dute, iragarpena jasotzen dutenen etxeetan apopilotzat hartuak izan behar baitute. Apostoluaren betebeharra iragartzea da; beraz, ez da kezkatu behar iragarpena jasoa ez bada. Izan ere, Jesusek askatasuna errespetatzen du, Jainko Aitak gizon-emakumeekin egiten duen bezala. Ebanjelioa proposatu egiten da, ez inposatu.

Urteko 14. astea.

Santa Priszila, *martiria*.San Prokopio, *martiria*.

Oseas profetaren liburutik 14, 2-10: Ez diegu gehiago «geure jainko» esango geure eskuz eginei. **Sal 50:** Nire ahoak iragarriko du zure gorespena.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 10, 16-23.

Aldi hartan, Jesusek esan zien apostoluei: «Hara, ardiak otso arte-
ra bezala bidaltzen zaituztet. Izan zaitezte, bada, sugeak bezain zuhur
eta usoak bezain xalo. Kontuz jendearekin! Auzitegieta era mangan
zaituztete eta sinagogetan zigorkatuko; agintarien eta erregeen aurra
eramango zaituztete nigatik, aitormen egin dezazuen haien eta jentilen
aurra. Eramaten zaituztetenean, ez egon zer eta nola esango duzen
kezkatari: une hartan bertan adieraziko dizue Jainkoak zer esan; ez
zarete zuek mintzatuko, zuen Aitaren Espiritua mintzatuko da zuen bi-
dez. Anaiak anaia emango du heriotzara, eta aitak semea; seme-alabak
gurasoen aurka altxatuko dira eta hil egingo dituzte. Mundu guztiak
gorroto izango dizue nigatik; baina azkeneraino irauten duena, horixe
izango da salbatua. Herri batean pertsegitzen bazaituztete, egin ihes
beste batera. Benetan diotsuet: Gizonaren Semea etorri aurretik, ez
dituzue Israelgo herri guztiak igaroko»

Jesusek misioa jazarpenarekin batera joango dela iragartzen die bere dizipuluei. Pasarteak, Jesusen iragarpena ez ezik, judaismoak lehenengo eta ondoren Erromatar Inperioko agintariak jazarri zituzten komunitate primitiboen esperientzia ere biltzen du. Seguruenik erlijio kristaua izan da eta izaten jarraitzen du historian zehar gehien jazarria izan den erlijioa. Batzuetan kristauak ere jazarri izan dituzte beste erlijio batzuk edo mundua ulertzeko beste modu batzuk. Ebanjelioaren pasarte honek tolerantziarako deia izan behar du guretzat. Erlijio-askatasuna gobernu guztiek eta gizarte-talde guztiek, bereziki kristauak, onartu eta defendatu behar duten giza-eskubidea da. Badira erlijio batzuk, zeintzuen sortzaileak armak erabili baitzituzten, baina gure Maisua ardi gisa izan zen eramana hiltegiara eta ez zuen ahoa ireki ere egin (Is 53, 7).

Urteko 14. astea.

Txinako martiriak: San Agustin Zhao Rong, San Leon Mangin, *apaizak*, eta lagunak, *martiriak*. Leon Mangin, *apaiza*, Maria Zhu Wu eta lagunak, *santuak*, *martiriak*, *jesuitak*.

Isaias profetaren liburutik 6, 1-8: Ezpain kutsatuak ditut. Errege eta Jaun ahalguztiduna ikusi dut neure begiz! **Sal 92:** Errege da Jauna, ospez jantzia.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 10, 24-33.

Aldi hartan, Jesusek esan zien apostoluei: «Ikaslea ez da irakaslea baino gehiago, ezta morroia ere nagusia baino gehiago. Nahikoa du ikasleak irakaslea adinako izatea, eta morroiak nagusia adinako. Etxeko jaunari Beeltzebul deitu badiote, zer ez ote diete deituko haren etxekoei? Ez izan jendearen beldur! Izan ere, ez dago ezer gordea agertuko ez denik, ezta ezer ezkutuan ere jakingo ez denik. Gaueko ilunpean esaten dizuedana esan zuek egun-argitan, eta belarrira entzuten duzuen hots egin etxe-gai-netatik. Ez izan beldurrik gorputza hil bai, baina bizia kendu ezin dutenei; izan beldur, gorputza ez ezik, pertsona osoa ere infernuan gal dezakeenari. Ez al dira bi txori txanpon batean saltzen? Hala ere, ez da bat bakarra ere lurrera erortzen zuen Aitaren baimenik gabe. Zuen buruko ileak ere zenbatuak ditu Jainkoak. Ez, bada, beldur izan; txori guztiek baino gehiago balio duzue zuek. Jendearen aurrean aitortzen nauena aitortuko dut Nik ere zeruko neure Aitaren aurrean; baina jendearen aurrean ukatzen nauena ukatu egingo dut Nik ere zeruko neure Aitaren aurrean»

Bere dizipuluei etorkizunean sufritu beharko dituzten jazarpenak iragartzean, Jesusek haien zoria Berearekin lotzen du. Jesusen jarraitzaileok kontuan izan behar dugu jarraipena gurutzera arterainokoa dela. Jesus doan leku bakarra den Kalbarioraino jarraitzen diogu Berari. Egoera honetan Jesusek beldurrik ez izatera animatzen gaitu; nahiz eta jazarpena, eta batzuetan baita heriotza ere jasan, Jainkoaren babesa dugulako. Jainko Aitak ez zuen bere Semea abandonatu, gurutzea jasan zezan utzi bazion ere. Jesu Kristoren Aita Jaungoikoak jazarpenetik, sufrimendutik eta heriotzatik libratzen ez gaituen kasuetan ere babestu egiten gaitu. Jainko bakarra da, zeinen maitasuna sufrimenduarekin bateragarri baita, berau sufrimendu salbatzailean eraldatu dezakelako, Jesusen heriotzan egin zuen bezala.

Urteko 15. astea.

Santa Rufina, *martiria*.San Felix, *martiria*.**Deuteronomio liburutik 30, 10-14.**

Honela mintzatu zitzaion Moises herriari: «Obedituko diozu Jau-nari, zeure Jainkoari, legearen liburu honetan idatzitako beraren agin-duak eta legeak betez, eta bihotz-bihotzez eta gogo osoz itzuliko zara Jaunagana, zeure Jainkoagana. Izan ere, gaur nik ematen dizudan agindua ez da zure indarrez gaindikoa, ezta eskuraezina ere. Ez dago zeruan, zuek hau esateko: “Nor igoko zaigu zerura, agindua ekarri eta guri jakinarazteko, bete ahal dezagun?” Ez dago itsasoaz bestaldean ere, zuek hau esateko: “Nor joango zaigu itsasoaz bestaldera, agindua ekarri eta guri jakinarazteko, bete ahal dezagun?” Zeren esku-eskura baituzu hitza, zeure ahoan eta bihotzean, bete dezazun»

Sal 68: Izan bihotz, apalok, Jainkoaren bila zabiltzatenok!**San Paulok Kolasarrei 1, 15-20.**

Jainko ikusezinaren irudi da Kristo, sorkari guztietan lehen-sor-tua. Haren bidez sortu zituen Jainkoak zeru-lurretan diren gauza guz-tiak, ageri direnak eta ez direnak: munduan eragina duten ahalmenak, nagusitzak, aginteak eta botereak; sortua izan den guztiak Kristo du eredu eta helburu. Gauza guztiak baino lehenagokoa da hura, eta hari esker diraute. Hura da gorputzaren buru, Elizarena, alegia. Hura da hasiera, hildakoen artetik lehen-piztua, gauza guztietan hura izan da-din lehenengoa; Jainkoak nahi izan baitu bere izaeraren betea Kristo-gan egotea, eta honen bidez gauza guztiak berekin adiskidetzeara, Kris-tok gurutzean isuritako odolaz bakeak eginez zeruko eta lurreko gauza guztiekin.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 10, 25-37.

Aldi hartan, lege-maisu batek jaiki eta azpikeriaz galdetu zion Je-susi: «Maisu, zer egin behar dut ondareztat betiko bizia jasotzeko?»

Urteko 15. astea.

Santa Rufina, *martiria*.San Felix, *martiria*.

Jesusek esan zion: «Zer dago idatzia Moisesen legean? Zer irakurtzen duzu?» Hark erantzun: «Maita ezazu Jauna zeure Jainkoa bihotz-bihotzez, gogo osoz, indar guztiz eta adimen guztiz; eta lagun hurkoa zeure burua bezala» Jesusek erantzun zion: «Ederki erantzun duzu. Bete hori eta bizia izango duzu» Baina, lege-maisuak, galdera bidezkoa zela adierazi nahirik, esan zion Jesusi: «Eta zein da nire lagun hurkoa?» Jesusek, orduan: «Behin batean, gizon bat zihoan Jerusalemdik behera Jerikorantz, eta lapurren eskuetan erori zen. Lapurrek zeuzkanak kendu eta, egurtu ondoren, alde egin zuten, erdi hilik utziz. Hain zuzen, apaiz bat gertatu zen bide hartan behera eta, gizona ikusi zutenean, bidetik baztertu eta aurrera jo zuen. Beste horrenbeste egin zuen handik igaro zen tenpluko lebitar batek ere: ikustean, bidetik baztertu eta aurrera jo zuen. Baina bidaian zen samariar bat bertara iritsi eta, hura ikustean, errukitu egin zitzaion. Hurbildu eta zauriak lotu zizkion, olio eta ardoz igurtzi ondoren; gero, bere asto gainean jarri, ostatura eramanez eta bere ardurapean hartu zuen. Biharamunean, zilarrezko bi txanpon atera eta ostalariari eman zizkion, esanez: “Zaindu ezazu eta, gehiago gastatzen baduzu, hurrena natorrenean ordainduko dizut”. Zure ustez, hirurotan zeinek jokatu zuen lagun hurko bezala lapurren eskuetan eroritako gizonarekin?» Lege-maisuak erantzun zion: «Hartaz errukitu zenak» Jesusek esan zion, orduan: «Zoaz eta egin zeuk ere beste horrenbeste»

Tradizioaren arabera Jainkoak Moisesi Sinain eman zion Lege juduak 613 manamendu ditu. Agindu pilo horren aurrean, rabinoak garrantzitsuenak zeintzuk ziren zehazten saiatzen ziren. Horregatik, Jesusengana hurbiltzen den Legearen maisuak Lege osoa laburbiltzen duten bi manamenduz hitz egiten dio. Judaismoak bazekien jadanik bi manamendu horiek lotuta zeudela. Jainkoagatik ezin dugu ezer egin zutenean, oso gure gainetik baitago. Hala ere, beste gizakiei, eta baita kreazioari ere, egiten diegun guztia Jainkoari egiten diogu zeharka. Izan ere, Jainkoaren Semeak gure giza izaera eta kultura izatea bere-

Urteko 15. astea.

Santa Rufina, *martiria*.San Felix, *martiria*.

ganatu ditu, eta gizadi osoa eta kreaioa ere Kristoren gorputzaren zati dira. Horregatik azken judizioaren kontakizunean Jesusek esan deza-ke ezen “nire seniderik txikien hauetako edozeini egin zeniotena, neu-ri egin zenidaten” (Mt 25, 40). Samariar onaren istorio eredugarriak kristau maitasunaren alderdi batzuk nabarmentzen ditu. Alde batetik, samariarra izateak agerian uzten du maitasunaren unibertsaltasuna. Bestalde, maitatzeko, hau da, ongia egiteko, gure denboratik eta dirutik zerbait emateko prest egon behar dugu; samariar zintzoak egin zuen bezala. Azkenik, apaiz batek eta lebitar batek kasurik egin gabe alde egiteak kritikatzeko du uste izatea ezen tenpluan zerbitzatzea Jainkoari atsegingarri zaiola, neba-arrebekiko maitasuna alde batera uzten de-nean.

* * *

Errukiaren pedagogia

Gatazka mingarri baten lekukotza eta beraren irtenbide gisa, nire ustez, kristau-espiritualitatearen orrialderik ederrenetakoa den hau gorde dugu [Asisko Frantziskorena]. Merezi du irakurtzea lehen za-tia, giharra da. Gutun labur honetan, Frantzisko ministro bati ari zaio erantzuten, hau da, frantziskotar elkarte-buru bati; honek gatazka-e-goera bizi batez agertu dionari; ez dakigu gatazkaren edukia, baina la-gun baten edo gehiagoren bekatua traba gertatzen zaio «Jainko Jauna maitatzeko» (1. txatala).

1. – Anaia N. ministroari: Jaunak bedeinka zaitzala. 2. – Esan nahi dizut, ahal dudan bezala, zure arimari dagokionez, ezen Jainko Jauna maitatzeko traba dituzun gauza guztiak eta nornahi delarik ere traba jartzeko dizuna, anaietakoa izan edo beste edozein, jipoituko bazintuzte ere, [Jainkoaren] graziazat hartu behar duzula. 3. – Eta nahi izan eza-zu horrela izatea eta ez beste ezer... (*Uztailaren 15ean jarraituko du*).

Urteko 15. astea.

San Benito, *abadea (Europako Zaindaria)*.

Trafiko-erantzukizunaren alde.

Esaera Zaharrak liburutik 2, 1-9.

Ene seme, nire esanak onartu eta nire aginduak gogoan gordetzen badituzu, jakinduriari kasu eta zuhurtziari jaramon egiten badiezu; adimenari dei eta zuhurtziari oihu egiten badiezu, horiek dirua eta altxorrek bezala bilatzen badituzu, orduan ulertuko duzu Jaunaganako begirunea, eta Jainkoa ezagutzera iritsiko zara. Jauna baita jakinduria ematen duena, beragandik datoz ezaguera eta zuhurtzia. Berak ematen die arrakasta zintzoei eta babesa jokabide zuzenekoei; zuzenbidea babesten du eta zintzoen jokabidea zaintzen. Orduan ulertuko duzu zer den justizia eta zuzenbidea, jatortasuna eta jokabide on oro.

Sal 33: Bedeinkatuko dut aldi oro Jauna.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 19, 27-29.

Aldi hartan, Pedrok esan zion Jesusi: «Hara, guk dena utzi dugu, zuri jarraitzeko. Zer izango da guretzat?» Jesusek erantzun zien: «Benetan diotsuet: Jainkoak mundu hau eraberritzean eta Gizonaren Semea bere aintzazko tronuan esertzean, zuek ere, nire jarraitzaileok, hamabi tronutan eseriko zarete, Israelgo hamabi leinuak epaitzeko. Eta nigatik etxea, senideak, aita, ama, seme-alabak edota lurrak uzten dituenak, ehun halako hartuko du eta betiko bizia jasoko ondare»

Bi irakurgaiek S. Benitoren bizitzako alderdiak islatzen dituzte. Nursian jaio zen familia aberats batean, 480. urte inguruan. Erromara joan zen ikastera, baina laster utzi zituen ikasketak, hasiera batean Subiakon modu eremitikoan garatu zuen bizitza aszetikoan soilik zentratzeko. Horixe islatzen du ebanjelioaren pasarteak: dena uztea garrantzizkoa den bakarrari, Jainkoari, sagaratzeko. S. Benitori lagunak hasi zitzaizkion elkartzen Subiakon, eta horrek hamabi monasterio sortzera eraman zuen, bakoitza hamabi monjerekin. Baina Florentzio izeneko

Urteko 15. astea.

San Benito, *abadea (Europako Zaindaria)*.

apaiz batek bere aurka eragin zuen etsaitasunak Montecasinora mugitza eraman zuen. Bere obra bakarra Erregela izan zen, zeinek monjeen aszesia eta otoitza arautzeaz gain, barneko lana eta bizitza anai-kidea komunitatean ere arautzen baitzuen. Erregelak Jainkoarentzat bakarrik bizitzearen jakinduria islatzen du, zein aipatzen baitu Esacra Zaharren liburuko pasarteak. Benitok mundutik isolatzea bilatzen zuen; hala ere, bere bizitzan zehar, baina batez ere, benediktar Erregelari dagozkion bizitza monastikoaren modu desberdinen ostean, Europa inbaditu zuten herri barbaroak ebanjelizatu zituzten benediktarrekin, eta ebanjelizatzeaz batera kultura ere transmititu zieten. Horregatik, S. Benito Europako patroia izendatu zuen Pablo VI.ak 1964an.

* * *

San Benito Nursiakoa

San Benitoz bi jai ospatu ohi ditugu: bata martxoaren 21ean; garizuman gertatu ohi delako, jai apala izaten da; bestea uztailaren 11n. Paulo VI.a aita santuak Europaren zaindaria deklaratu zuen Benito.

Baditugu, ordea, Europaren beste zaindaria batzuk ere: San Zirilo eta San Metodio (otsailaren 14an ospatuak), Gurutzeko Santa Teresa Benedikta (Edith Stein) (abuztuaren 9an ospatua), Sienako Katalina santua (apirilaren 20an ospatua), Suediako Brigita santua (uztailaren 23an ospatua): egun egokia uztailaren 11 hau zaindaria hauei guztiei Europaren alde Hirutasun Santuari otoitz egin diezaioten erregutzeko, gurekin batera, gure kontinente honek zentzuzko bideari sutsuki ekin diezaión.

San Benitoren Araudia Hitzaurrea (zatitxo)

Adi itzazu, ene seme, maisuaren aginduak, eta makurtu bihotzeko belarria, eta onartu gogotik aita samurraren irakaspena eta bete zintzo; esaneko bizi zarela, itzuli ahalko zara utzikieriaz eta esaneko ez izanez urrundu zinen harengana. Zuri, beraz, ari natzaizu orain, zeure gogoari uko eginez eta Kristo gure Jaunaren, egiazko Erregearen, gudari izanik, menpekotasunaren arma indartsu eta jatorrak hartzera zoazen horri.

Urteko 15. astea.

San Joan Gualberto, *abadea*.

San Hilario, *martiria*.

Isaias profetaren liburutik 7, 1-9: Sendo sinesten ez baduzue, ez duzue sendo iraungo. **Sal 47:** Sendo ezarri du Jainkoak bere hiria betiko.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 11, 20-24.

Aldi hartan, Jesus miraririk gehienak egin zitueneko herriak gaitzesten hasi zen, bihotz-berritu ez zirelako: «Ai zu, Korozaín! Ai zu, Betsaida! Izan ere, Tiro eta Sidon hiri jentiletan zuengan bezainbeste mirari gertatu izan balitz, bihotz-berrituak ziratekeen aspaldi, dolu-jantziz eta hautsez estalirik. Horregatik, hau diotsuet: auzi-egunean, zigor bigunagoa izango dute Tirok eta Sidonek, zuek baino. Eta zu, Kafarnaum, zeruraino altxatuko zarela? Lurraren barnereraino eroriko zara! Izan ere, zuegan bezainbeste mirari gertatu izan balitz Sodoman, gaurdaino iraungo zukeen. Horregatik, hau diotsuet: auzi-egunean, zigor bigunagoa izango du Sodoma, zuk baino»

Jesusek, herritar askoren aldetik, jasan behar izan zuen gurutzean hiltzeraino eramango zuen mespretxua, eta gutxiengo baten aldetik jaso zuen onarpena; horren iragarpenari hasiera ematen dion ebanjelioaren atal baten parte da pasarte hau. Bi idazki zorrotz dira: lehena, Korozaín eta Betsaida hirien aurkakoa, eta bigarrena, Kafarnaum hiriaren aurkakoa, bekataritzat jotzen diren hiri ez juduekin alderatzen direlarik (Tiro eta Sidonekin, eta bereziki, Sodomarekin). Bitxia bada ere, Mateok ez du lehen hiri bietan gertatu den miraririk kontatu. Jesusek Kafarnaumen egin ditu mirariak, baina ez du nabarmendu haren konbertsio-falta. Agian, gaur egungo mezua, guk ere konbertsio beharra dugula da. Batzuetan, besteak direla konbertitu behar dutenak pentsatzen dugu, geure burua jada konbertituztat dugun bitartean. Hemen Jesusek, Jainkoaren herrikoak direla jakiteagatik, bere mezua entzun ez duten hiriei egiten die errieta.

Urteko 15. astea.

San Enrique, *enperadorea*.San Silas, *San Pauloren laguna*.

Isaias profetaren liburutik 10, 5-7.13-16: Harrotzen ote da aizkora aizkolariaren aurka? **Sal 93**: Jaunak ez du bere herria zapuztuko.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 11, 25-27.

Aldi hartan, Jesusek esan zuen: «Bedeinkatua Zu, Aita, zeru-lurren Jauna, gauza hauek jakintsuei eta burutsuei gorde eta jende xumeari agertu baitizkiozu. Bai, Aita, hala izan duzu gogoko. Nire Aitak dena eman dit, eta ez du inork Semea ezagutzen, Aitak baizik; ezta Aita ere, Semeak baizik, eta Semeak agertu nahi dionak baizik»

Atzoko pasartearekin argiki kontrajarrita, Jesusek eskerrak ematen dizkio Aita Jainkoari, pertsona xumeak izan direlako bere mezua onartu dutenak. Jainkoarekin topo egiteko ezinbestekoa da apaltasuna. Nor bere merezimenduz ordaindua dela eta buruaskia dela uste duenak atea ixten dio bere buruari, Jainkoarekin harremanetan jartzeko. Behartsu sentitzen dena bakarrik izan daiteke gai Jainkoaren agerpena lortzeko. Pasartearen bigarren zatiak, antzinatean Hirutasunaren ikuspegitik interpretatu zenak, Aitaren eta Semearen arteko harreman estua agertzen du. Joanen ebanjelioak dioen bezala, Jesus da Aita eza-gutarazten diguna behin betiko: “Ni ikusten naudenak, Aita ikusten du” (Jn 14, 9).

Urteko 15. astea.

Zudaireko Esteban *dohatsua*, eta lagunak, *martiriak*.

San Kamilo Leliskoa, *apaiza*, *fundatzailea* (*Kamilotarrak*).

Isaias profetaren liburutik 26, 7-9.12.16-19: Lurpean etzanak esnatuko dira eta pozez oihuka ekingo diote. **Sal 101**: Zerutik lurrera begiratu du Jaunak.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 11, 28-30.

Aldi hartan, Jesusek esan zuen: «Zatozte nigana nekatu eta zamatu guztiok, eta Nik arinduko zaituztet. Hartzazue nire uztarria eta ikasi nigandik, gozoa eta bihotz-apala bainaiz, eta aurkituko duzue zeuen arimentzako atsedena. Nire uztarria leuna baita, eta nire zama arina»

Pasarte honek Jakinduriaren gonbidapena gogorarazten die gizakiei, Harengana hurbidu daitezen, beraien ondasunez asetzeko (Es 8, 32-36 eta Si 51, 23-29; 24, 19-22). Jesu Kristo, Jainkoaren Jakinduria da (Mt 19, 11; Lk 11, 49). Uztarria gizakiaren betebeharreri erreferentzia egiteko ohiko metafora da. Apostoluen Eginak liburuan (Eg 15, 10) Pedrok Moisesen Legeari egiten dio erreferentzia, “guk eta gure gurasoek jasan ezin izan duten uztarria” bezala. Baina Mateoren ebanjelioan Jesusek ez du deuseztatzen Lege judua, baizik eta bere benetako betetasunera eramaten du (Mt 5, 17). Jesusen uztarria kargatzeak gure kristau betebeharrak betetzea esan nahi du; hain zuzen ere, eraman-garria zaigun uztarria, Jesus delako lehenik kargatu zuena gure ordeztu, eta gaur egun bere Espirituaren indarrez laguntzen digulako eramaten. Beraz, gure eginbeharra betetzea da gure atsedena.

Isaias profetaren liburutik 38, 1-6.21-22.7-8: Entzun dut zure eskaria, eta ikusi ditut zure malkoak. **Salmoa:** Isaias 38,10.11.12abcd.15: Zuk gorde duzu, Jauna, nire bizia hondamen-leizetik.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 12, 1-8.

Aldi hartan, larunbatean gari-soroetan barrena zihoan Jesus. Ikasleak goseak zeuden eta galburuak moztu eta jaten hasi ziren. Hori ikustean, fariseuek esan zioten Jesusi: «Begira, larunbatez zilegi ez dena egiten ari dira zure ikasleak» Hark erantzun: «Ez al duzue irakurri zer egin zuen Davidek, bera eta lagunak goseak gertatu ziren batean? Nola Jainkoaren etxean sartu eta Jaunari eskainiriko ogiak jan zituzten, legez ez berak ez beraren lagunek, baizik eta apaizek bakarrik jan zitzaizketenak? Edota ez al duzue irakurri Moisesen legean apaizek larunbatero hausten dutela tenpluan atsedenez, horregatik errudun izan gabe? Ba, Nik diotsuet: bada hemen tenplua baino gehiago den norbait. Ulertu bazenute zer esan nahi duen Jainkoak esandako honek: “Nahiago dut errukia sakrifizioak baino”, ez zenituzketen errugabeok gaitzetsiko. Zeren Gizonaren Semea larunbataren nagusi baita»

Lege juduak debekatu egiten du larunbateetan lan egitea (Has 20, 8-11; 31, 12-17; Dt 5, 12-15). Jesusek, garai hartan ohikoa zen atsedendaldi sabatikoaren eskakizunei dagokienez, jarrera liberalagoa hartu zuela aitortzen dute ebanjelioek. Pasarte honetan dizipuluak –ez Jesus bera– dira salatuak larunbata profanatzear, galburuak biltzeagatik; salatzaileek ulertzen baitute larunbatez uzta biltzea onartuta ez dagoen lana dela. Jesusek hiru argudiorikin justifikatzen du dizipuluen jarrera. Lehenik, gosez zeudelako, zeren rabino batzuek egoera arruntean zilegi ez ziren jarduera batzuk onartzen baitzituzten, beharrezana izanez gero. Bigarrenik, legearen edozein aginduren gainetik jartzen duen errukia aipatzen du Jesusek; izan ere, soilik justiziak eta maitasunak,

Urteko 15. astea.

San Buenaventura, *gotzaina eta eliz irakaslea*.

Joan Maiorga (Donibane Garazi 1530 – Brasileria bidean

kortsarioek hil 1570), *dohatsua, jesuita eta lagunak, martiriak*.

zeintzuen gailurra errukia baita, ematen diote zentzua edozein legeri, erlijiozkoari zein zibilari. Azkenik, Jesusek larunbaren jaun gisa aurkezten du bere burua, horrela adierazten duelarik Jainkoak eman dion subiranotasuna. Kristauok ez dugu larunbata ospatzen, igandea baizik, zeini judu larunbatak ez duen zentzua ematen baitiogu. Kristauontzat igandeko atsedena bigarren mailakoa da, garrantzitsuen Jaunaren berpiztea ospatzea baita.

* * *

Errukiaren pedagogia (*uztailaren 10etik dator*)

5. – Eta maita itzazu horrelakorik egiten dizutenak. 6. – Eta ez ezazu nahi horrelakoengandik beste ezer, baizik eta Jaunak emango dizuna. 7. – Eta maita itzazu, hain xuxen, horrexengatik, eta ez ezazu nahi izan kristau hobe izan daitezen. 8. – Eta izan ezazu hau ermitau-egoitza batean bizitzea baino gehiago. 9. – Eta honetan nahi dut jakin, bai Jauna maite duzun eta ni neu maite nauzun, haren eta zure zerbitzari hau, bai honela jokatzeko ote duzun: munduan, egin zeza-keen bekatu guztiak eginik ere, anaia bakar bat ere zugandik inoiz ere ez urrunarazteko moduan bizi zaren, zure begiak ikusi ondoren, zure errukirik gabe ez urrunarazteko moduan, baldin eta erruki bila badabil. 10. – Eta erruki bila ez badabil, galde iezaiezu zeuk errukirik nahi duen. 11. – Eta mila bider bekatu egingo balu ere zeure begi-bistan, maita ezazu bera ni neu baino gehiago, bera Jaunagana erakartzeko; eta gupida zaitez beti horrelakoez. (Gutuna ministro bati 1-11) (Michael Moore, Religión Digital 04.10.2020)

Urteko 15. astea.

Karmelo Mendiko Andre Maria (Karmengo Ama).

Larreako Andra Maria, Karmengo Ama.

Mikeas profetaren liburutik 2, 1-5: Lurrak gutiziatzen dituzte, eta etxeetan lapurreta egiten. Sal 9: Ez ahaztu jende errukarriez, Jauna.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 12, 14-21.

Aldi hartan, fariseuek, sinagogatik atera zirenean, elkar hartu zuten Jesusen kontra, hura nola galduko. Jakin zuen hori Jesusek eta alde egin zuen handik. Jende askok jarraitu zion, eta Jesusek denak sendatu zituen, eta agindu zien ez zezatela ezagutzera eman. Horrela, Jainkoak Isaias profetaren bidez esana bete zen: «Hona hemen nire zerbitzaria, Nik aukeratua, nire maitea, atsegin dudana. Honengan ipiniko dut neure espiritua; zuzenbidea iragarriko die herriei. Ez du haserterik sortuko, ez oihurik egingo, ez da kaleetan haren mintzoa entzungo. Kanabera pitzatua ez du hautsiko, doi-doi piztua dagoen argi-metxa ez du itzaliko, zuzenbidea nagusiarazi arte. Hura izango dute itxaropen nazioek»

Larunbatetan atsedean hartzearen aurrean Jesusek daukan jarre-rak, bere burua larunbateko jaun eta jabe jarritz, Fariseuek bera hil nahi izatea du ondorio. Moisesen Legea betetzen ez dutenak zuritzen dituenak, haren gainetik jartzen denak, bere herritik jaurtia izan behar du. Baina Jesusen ekintza, gaixok sendatzean datzana, erresumaren etorreraren seinale, Isaias profetak legitimatzen du (42, 1-4). Mateok erabaki bat hartzera gonbidatzen gaitu, ebanjelioaren atal honetan guztiam egiten duen bezala: Jesus onartu edo baztertu. Jesusek iritzi banaketa eragiten du, baina bere izenak ezin du axolagabe iraun. Legearen aginduak ulertzeko moduagatik baztertu egiten zaio edo Jainkoaren mandatari bezala onartzen da, ulertuaz antzinako profeten mezua jarraitzen duela (zeintzuk hauek ere, baztertuak izan ziren) (cf. Mt 23, 29-31).

Urteko 16. astea.

Santa Segunda, *martiria*.

San Leon IV.a, *103. aita santua*.

Hasiera liburutik 18, 1-10a.

Egun haietan, Jauna agertu zitzaion Abrahami Mambreko artadian. Abraham oihal-etxolaren sarreran eseria zegoen, berorik handieneko orduan. Begiak jasorik, hiru gizonezko ikusi zituen bere aurrean zutik. Ikusi orduko, lasterka joan zitzaien etxolaren sarreratik eta, ahuspez jarriarik, esan zuten: «Ene Jauna, gogoko banauzu, ez jarraitu aurrera zeure morroiarekin gelditu gabe. Ura ekarriko dizuet, oinak garbitzeko, eta zuhaizpean hartuko duzue atsedean. Jatekoa ere ekarriko dizuet, indarberri zaitetzen, eta gero jarraituko diozue bideari; zerbaitegatik igaro zarete zeuen morroi honen ondotik» Haiek erantzun zioten: «Egizu diozuna» Abraham lasterka sartu zen oihal-etxolara, Sara emazteagana, eta esan zion: «Bizkor, egizu oreira irin garbiz eta presta itzazu opilak» Abraham bera bizi-bizi joan zen ukuilura eta, zekor gizen on bat aukeraturik, morroi bati eman zion; honek berehala atondu zuen. Gero, hartu zuen Abrahamek gatzatua, esnea eta atondutako zekorra, eta bisitariei eraman zien. Haiek jaten zuten bitartean, zutik egon zen bera haien ondoan zuhaizpean. Bukatzean, galdetu zioten: «Non da Sara, zure emaztea?» Abrahamek erantzun: «Hor, oihal-etxolan» Haietako batek esan zion: «Urtebete barru ziur itzuliko naitzaizu, eta ordurako zure emazte Sarak semea izango du»

Sal 14: Jauna, nor dagoke zure etxean?

San Paulok Kolasarrei 1, 24-28.

Senideok: Pozik nago orain, zuen alde jasaten ditudan sufrimenduenegatik; horrela, neure gorputzean jasaten ari naizen atsekabeen bidez Kristoren atsekabeak osatzen ditut, haren gorputza den Elizaren alde. Jainkoak Elizaren zerbitzari egin nau eta bere mezua zuei oso-osorik adierazteko eginkizuna eman dit. Mezua Jainkoaren asmo ezkutuari buruzkoa da, mendeetan eta gizaldietan gordea eduki ondoren, orain Jainkoak bere fededunei agertu diena. Hauei jakinarazi nahi izan die Jainkoak zein aberats eta aintzatsu den jentilentzat asmo ezkutu hori; zuengan den eta aintza-

Urteko 16. astea.

Santa Segunda, *martiria*.San Leon IV.a, *103. aita santua*.

rako itxaropen duzuen Kristori buruz ari natzaizue. Kristo haxe ari gara hots egiten, denei aholku emanez eta jakinduria guztiaz irakatsiz, denak beren kristau-bizitzan heldutasun betera hel daitezen.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 10, 38-42.

Aldi hartan, Jesus herrixka batean sartu zen, eta Marta zeritzan emakume batek etxean hartu zuen. Bazuen honek Maria izeneko ahizpa bat, eta hau, Jaunaren oinetan eserita, haren hitza entzuten zegoen. Marta, berriz, lanpetua zebilen etxeko zereginetan. Orduan, Martak Jesusen aurrean jarri eta esan zion: «Jauna, ez al dizu axola nire ahizpak lan guztia nire gain uztea? Esaiozu laguntzeko» Jaunak, ordea, erantzun zion: «Marta, Marta, gauza askorengatik zabiltza kezkatua eta larri; baina bakarra da beharrezko. Alderdirik onena aukeratu du Mariak, eta ez dio inork kenduko»

Gaurko lehen irakurgaiak eta ebanjelioak abegi oneko bi gertakari aurkezten dizkigute. Abegikortasuna bertute oso preziatua zen antzinako munduan, eta gaur egun ere hala da gizarte askotan. Gaur egun, kristauok, gure herrialdeetara bizimodu hobe baten bila datozen errefuxiatu eta etorkinekin abegikortasuna praktikatzeko aukera dugu. Egia da etorkinek modu legalean etorri behar dutela, eta behin hemen, gure gizartearen integratu eta gure legeak errespetatu behar dituztela. Baina guri dagokigu haiek hartzea, gure anaiak diren aldetik. Abraham eta Sara, bere emaztea, bisitariekin abegikorrak izan ziren eta hauengandik seme baten saria jaso zuten. Ebanjelioan Marta eta Maria ahizpak ere, Jesusekin abegitsuak dira. Pasartearen mezua da, zerbitzua ezinbestekoa den arren, ez dela nahikoa. Martaren zerbitzua ezinbestekoa da, izan ere, pentsa dezakegu Jesusek, gau hartan, Martak prestatutakoa afaldu zuela. Hala ere, Jesusek “alde hobea” aipatzen du, hau da, hitza entzutea. Kristau bizitza hitza fedean hartzean garatzen da, eta hori, Mariak ordezkatzeko du hemen, eta karitateak mugituko zerbitzua, Martaren lanak irudikatzen du. Biak, fedea eta karitatea, beharrezkoak dira, eta batean edo bestean bakarrik erreparatzea, gizakiaren bizitza moztea da.

Urteko 16. astea.

San Federico, *gotzaina*.

Mikeas profetaren liburutik 6, 1-4.6-8: Gizona, erakutsi zaizu, zer nahi duen Jaunak zuregandik. **Sal 49:** Zuzen dabilenari diot Jainko-salbamena erakusten.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 12, 38-42.

Aldi hartan, lege-maisu eta fariseu batzuk honela hasi zitzaizkion Jesusi: «Maisu, zuk egindako mirarizko seinaleren bat ikusi nahi genuke» Jesusek erantzun zien: «Seinale eske ari da gizaldi gaizto eta desleial hau, baina ez zaio seinalerik emango, Jonas profetarena besterik. Zeren, Jonasek arrainaren sabelean hiru egun eta hiru gau egin zituen bezala, hala egingo ditu Gizonaren Semeak ere hiru egun eta hiru gau lurraren barruan. Ninivetarrek auzi-egunean gizaldi honen kontra altxatu eta kondenatu egingo dute, beraiek bihozberritu egin baitziren Jonasen predikuz, eta baduzue hemen Jonas baino handiago den bat. Hegoaldeko erreginak ere auzi-egunean gizaldi honen kontra altxatu eta kondenatu egingo du, munduaren bazterretik etorri baitzen Salomonen jakinduriazko hitzak entzutera, eta baduzue hemen Salomon baino handiago den bat.

Jesús gutxi batzuek Jainkoaren mandataritzat hartu zuten, baina judu gehiengoak, baztertu egin zuen. Batzuek bere misioaren zilegitasunari buruzko zalantzak izan zituzten eta zalantzatik ateratzeko zeinu bat eskatu zioten. Esatera zetozen: erakutsi iezaguzu benetan Jainkoak bidali zaituela. Jesusek ez zuen inoiz horrelako zeinurik eman, eta ezin zuen eman, Jainkoarekin topo egitea fedean bakarrik baita posible. Jainkoarekin topo egitea ez da frogapen baten emaitza. Jesusek dio zeinu bakarra Jonas profetarena izango zela, bere berpizkundera aipatuz, fedean bakarrik ikus daitekeena. Niniveko biztanleak eta Sabako erregina, hauek ez ziren juduak, irekiago zeuden Jainkoaren mezua eza-gutzeko herri judua baino, zeinek herriagatik lehena izan behar zuen sinesten.

Urteko 16. astea.

Kordobako Santa Aurea, *martiria*.

Mikeas profetaren liburutik 7, 14-15.18-20: Itsas hondora botako ditugure bekatu guztiak. **Sal 84:** Erakutsi guri, Jauna, zeure maitasuna.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 12, 46-50.

Aldi hartan, Jesus jendeari hitz egiten ari zela, haren ama eta anai-arrebak azaldu ziren kanpoan, berarekin hitz egin nahian. Batek esan zion: «Aizu, hor dituzu kanpoan ama eta anai- arrebak, zurekin hitz egin nahian» Jesusek, berriz, erantzun zion: «Nor da nire ama eta nor nire anaia edo arreba?» Eta, bere ikasleengana eskua luzatuz, esan zuen: «Hauek ditut Nik ama eta anai-arreba. Izan ere, zeruko nire Aitaren nahia egiten duena, horixe dut Nik anaia eta arreba eta ama»

Pasarte honekin, askok Jesus gaitzetsi egiten zutela eta gutxiengo batek bere mezua onartzen zuela iragartzen duen ebanjelioaren atala amaitzen da. Ebanjelariak esperantzazko mezu batekin amaitu nahi du atala, Jesusen familiaren parte izan gaitzkeela esanez. Horretarako beharrezkoa den gauza bakarra Jainkoaren borondatea betetzea da. Familiak, Mediterraneoko gizartean eta kulturaren antzinarako munduan eta, neurri batean, gaur egungo gizartean ere, pertsonoi nortasuna ematen digu, babesgarri da, eta eremu horretan garatzen du bakoitzak bizitza profesionala eta pertsonala. Bada, Jesusen mezua onartzeak, zeinek Aitaren borondatea helarazten baitigu, gure nortasuna eta bizitza osoa eratzen ditu. Historian, pasarte hau, haragi eta odol loturen gainera lotura espiritualaren nagusitasuna dagoela azpimarratuz interpretatu da.

Urteko 16. astea.

San Apolinar, *gotzaina eta martiria*.

San Elias, *profeta*.

Jeremias profetaren liburutik 1, 1.4-10: Herrientzako profeta ezarri zintudan. **Sal 70:** Nere ahoak iragarriko du, Jauna, zure salbamena.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 13, 1-9.

Egun hartan, Jesus etxetik irten eta itsasertzean eseri zen. Eta hain-beste jende bildu baitzitzaion inguruan, txalupa batera igo eta bertan eseri zen. Jende-taldea, berriz, hondartzan zegoen. Gauza asko esan zien, parabola bidez hitz eginez: «Behin batean, atera zen ereilea hazia ereitera. Ereitean, zenbait ale bide-bazterrean erori zen, eta txoriek etorri eta jan egin zuten. Beste zenbait ale harri artean erori zen, lur handirik ez zen lekuan, eta, lur axala izanik, berehala erne zen; baina eguzkiak jo orduko, erre egin zen eta, sustrairik ez zuelako, ihartu. Beste zenbait ale sasi artean erori zen, eta sasiak, haztean, ito egin zuen hazia. Gainerakoak lur onean erori ziren, eta fruitua eman zuten: bateko ehun nahiz hirurogei nahiz hogeita hamar. Belarririk duenak entzun beza»

Giza existentzia komunikazioz egina dago. Keinuekin eta ekin-tzekin komunikatzen gara, baina, batez ere, hitzekin. Gure pentsamen-duak egitura linguistikoa du; beraz, hitz egiteko gai ez bagina, ez ginateke pentsatzeko gai ere izango. Hizkuntzarekin ideiak komunikatzeaz gain, neurri handi batean, garena ere komunikatzen dugu. Komunikazioa eraldatzailea da, besteekiko komunikazioan sartzeak, gutxienez, pixka bat aldatzen gaituelako. Jainkoa harreman intratrinitarioa da eta bere irudiko sortu gaitu; horregatik, komunikazioa gizakiaren berezko dimentsioa da. Bada, Jainkoarekin gauza bera gertatzen da. Bere ekin-tzen bidez komunikatzen zaigu sorkuntzan eta historian, baina, batez ere, bere hitzagatik, bere ekintzak anbiguotasuna hautsiz interpreta-tzen dituelarik. Eta bere hitza komunikatzean, ideiak edo egiak ezagutarazteaz gain, bere burua ere ezagutarazten digu.

Bere hitza jasotzea fedea da eta bere indarra hartzean gure bizitzak aldatzen ditu.

Urteko 16. astea.

San Lorenzo Brindiskoa, *apaiza eta eliz irakaslea*.

Jeremias profetaren liburutik 2, 1-3.7-8.12-13: Bazterrera utzi naute Ni, ur biziaren iturria, eta putzu pitzatuak egin dituzte. **Sal 35:** Zuganda, Jauna, biziaren iturria.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 13, 10-17.

Aldi hartan, Jesusengana hurbildu eta galdetu zioten ikasleek: «Zergatik hitz egiten diezu parabola bidez?» Jesusek erantzun zien: «Zuei eman zaizue zeruetako erreinuaren misterioak ezagutzea; horiei, ordea, ez. Izan ere, duenari eman egingo zaio eta gainezka izango du; ez duenari, ordea, duen apurra ere kendu egingo zaio. Hona zergatik hitz egiten diedan parabola bidez: begiratu bai, baina ikusten ez dutelako; entzun bai, baina aditzen ez dutelako, ezta ulertzen ere. Horrela, Isaias profetak esana betetzen da horiengan: “Entzungo duzue, bai, baina ulertu ez; ikusiko duzue, baina ohartu ez. Izan ere, herri honek gogortu egin ditu buru-bihotzak, gortu belarriak, itsutu begiak. Ez bezate begiez ikusi, ez belarriez entzun, ezta buruaz ulertu ere, horrela nigana bihur ez daitezen eta salba ez ditzadan”. Zorionekoak, ordea, zuen begiak, ikusten dutelako, eta zuen belarriak, entzuten dutelako. Benetan diotsuet: profeta eta zintzo askok ikusi nahi izan zuen zuek ikusten duzuen, baina ez zuten ikusi, eta entzun zuek entzuten duzuen, baina ez zuten entzun»

Parabolak ez dira adibideak. naturaren legeak dira eta Ekialde Zaharreko maisuek irakasteko zuten ohiko modua dira. Irakasleak natura behatzen du eta hortik bere funtzionamenduari buruzko lege bat ateratzen du. Lege honetan gizakiaren jokamolde bat ere aurkitzen du, antzinakoen kontzepzioan pertsona naturaren parte delako. Eta Jainkoaren izateko eta jarduteko modua ere aurkitzen du, Jainko Sortzaileak naturan utzi baitu bere arrastoa. Jesusek parabola bidez irakasten du Ekialde Zaharreko maisuek bezala, baina kristau elkartearen eremu semitikotik jalgitzen denean mundu grekoerromatarrean garatzeko,

Urteko 16. astea.

San Lorenzo Brindiskoa, *apaiza eta eliz irakaslea*.

paraboletan irakastea arraroa da. Ebanjelariak paraboletan irakas-teak sortzen duen harridura erabiltzen du Jesusek Isaiasen profeziari buruz jasandako arbuioa jartzeko (Is 6, 9-10), errefusa hori Jainkoak aurreikusia zuela aditzera emanez. Ebanjelariak bereizten ditu kanpo-koak, Jesusengan sinetsi ez dutenak, eta zuok, Jesus onartu duzuen di-zipuluak, zeintzuoi Jesusek berak, parabolak azaltzean, erresumaren sekretuak ezagutarazten baitzikizue.

Horregatik Jesusek, zorionekoak zaretela dio.

* * *

Daimieleko (Ciudad Real) 26 pasiotar martiriak. 1936ko uztailean erail zituzten. Uztailaren 21ean anarkista-sail bat sartu zen komentura, eta irtetera behartu zituen denak. Anarkistak sartu orduko, Nizeforo Jesusena eta Mariarena, probintzia-buruak, elizan elkartu zituen guz-tiak, eta esan zien: «Anaiok eta seme maite-maiteok. Gure Getsemani da oraingo hau. Naturak, ahula den aldetik, lur jotzen du eta koldartu egiten da. Baina Jesu Kristo gurekin dago. Gure adorea den hura [Sa-kramentu Santu-santua, esan nahi du] eman dizuet orain. Jesusi ain-geru batek bihotz eman zion; guri Jesu Kristok berak bihotz emango digu, eta eutsiko. Hemendik pixka batera Kristorekin egongo gara». Gehienak gazte ikasleak ziren. Jaia uztailaren 24an ospatzen da Eli-zan.

Urteko 16. astea.

Santa Maria Magdalena.

Kantarik Ederrena liburutik 3, 1-4: Aurkitu nuen neure bihotzeko kuttuna. Sal 62: Zure egarriz daukat gogoa, Jauna, ene Jainkoa.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 20, 1-2.11-18.

Asteko lehen-egunean, Maria Magdalena hilobira joan zen goizean goiz, artean ilun zegoela, eta harria hilobitik kendua ikusi zuen. Orduan, Simon Pedrogana eta Jesusek maite zuen beste ikasleagana itzuli zen lasterka, eta esan zien: «Eraman egin dute Jauna hilobitik, eta ez dakigu non jarri duten»

Maria hilobi ondoan zegoen, kanpoan, negarrez. Eta, negarrez zegoela, hilobirantz makurtu zen eta bi aingeru ikusi zituen, zuriz jantziak, Jesusen gorpua egon zen lekuan eserita, bata burualdean eta bestea oinetan. Aingeruek esan zioten: «Zer duzu negarrez, emakume?» Hark erantzun zien: «Nire Jauna eramane dute, eta ez dakit non ipini duten» Hau esan eta berehala, atzera itzuli eta Jesus ikusi zuen zutik, baina ez zen konturatu Jesus zela. Jesusek esan zion: «Zer duzu negarrez, emakume? Noren bila zabilta?» Hark, baratze zaina zelakoan, esan zion: «Jauna, zuk eramane baduzu, esadazu non ipini duzun, eta nik jasoko dut» Jesusek esan zion: «Maria!» Honek, hurbilduz, esan zion hebreeraz: «Rabbuni!» (hau da, «Maisu!»). Jesusek esan zion: «Utz nazazu, oraindik ez bainazu Aitagana igo. Zoaz nire senideengana eta esaiezu: “Neure Aitagana eta zuen Aitagana noa, neure Jainkoagana eta zuen Jainkoagana”» Joan zen Maria Magdalena, eta berri hau eman zien ikasleei: «Jauna ikusi dut» Eta hark esana kontatu zien

Maria Magdalena, Magdala herrixkan jaioa, Tiberiades lakuaren ertzean, Kafarnaumetik gertu, Jaunaren ikasle garrantzitsuenetakoa bat izan zen, hori adierazten du Jesusen atzetik Jerusalemera joan ziren emakumeen artean lehena aipatzeak. Jesusen gurutziltzatzaia joan zen eta urrundik ikusi zuen Markosek dioen bezala (15, 40) edo gurutzearen oinean egon zen Joanen arabera (19, 25). Berpiztearen lehen leku-

Urteko 16. astea.**Santa Maria Magdalena.**

koa izan zen, eta gainerako ikasleei iragarri zien, gaurko ebanjelioan irakur daitekeen bezala. Tradizioak, S. Gregorio Magno aita santuaren (540-604) garaitik, Maria Magdalena Mariarekin lotzen du une haietan, eta esaten da, bera izan zela Jesusen oinak gantzutu eta bere ileekin xukatu zituen bekataria (Jn 12, 18 eta Lk 7, 36-50). Identifikazio honek, zeina ikuspuntu historiko batetik zaila baita mantentzea, Maria Magdalena bekataria bezala hartzen du eta Jesus ezagutu ondoren bihurtua izan zela, horregatik, santu penitentziagileetako bat dugu.

* * *

«Asteko lehen eguneko goizean pizturik, Jesus lehenik Magdala-ko Mariari agertu zitzaion, zeinagandik zazpi deabru bota baitzituen» (Mk 16,9) –hau da, gaixotasun larri batetik sendatu baitzuen–. Jesus-ekin herriz herri Berri Ona hots egiten ibili ohi ziren Hamabiekin eta emakumeekin batera ibili ohi zen (Lk 8,3). Jesus atxilotu eta gurutzean josi zutenean, han egon zen Magdalena gurutzearen ondoan, Jesusen ama Mariarekin eta ikasle maitearekin batean (Jn 19,25). Jaunaren gorputzari lur eman ziotenean, han gelditu zen Magdalena hilobi ondoan eseria, Kleofasen emazte Mariarekin batean (Mt 27,61). Jesus piztuak Maria Magdalenari eman zion piztueraren berri ona eramateko agindua (Jn 20,17). Horrela, «Apostoluentzat apostolu» egin zuen Jaunak Maria Magdalena, Bizantzioko liturgian kantatzen duten bezala. XIII. mendean Letrango meza-liburuak onartu zuen hiru emakume –Maria Magdalakoa, Maria Betaniakoa eta bekataria ezezaguna– pertsona bakarrean biltzen zituen legenda. Baina Bibliako datuen arabera, egiazkoago dela ematen du hiru Maria (Maria Magdalakoa, Maria Betaniakoa [liturgia grekoan martxoaren 18an], bekataria anonimoa [bizantziar errituan martxoaren 31n]) bereiztea Eliza grekoak egiten duen bezala eta Vatikanoko II.a kontzilioaren ondoko liturgiak ikusarazten duenez. Maria Magdalakoa bila eta bila dabilena da, fede zail baten bidea egin duena, hilobi ondoan negarrez egon dena Kristoren gorputza eraman dutelako.

Urteko 16. astea.

Santa Brigida Suediakoa, *erlijiosa, fundatzailea (Salbatzaile Santu-santuaren Ordena) (Europako Zaindaria).**

San Paulok Galaziarrei 2, 19-20.

Senideok: Ni legeak eraman ninduen legearekiko lokarria etetera, Jainkoarentzat bizitzeko. Kristorekin gurutziltzaturik nago, eta honezkero ez naiz ni bizi, Kristo bizi da nigan. Eta bere bizia nire alde emateraino maitatu ninduen Jainkoaren Semeaganako sinesmenean oinarriturik bizi dut oraingo neure giza bizitza.

Sal 33: Bedeinkatuko dut aldi oro Jauna.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 15, 1-8.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Ni naiz egiazko mahatsondoa, eta nire Aita da nekazaria. Nigan fruiturik ematen ez duen aihena moztu egiten du Aitak, eta fruitu ematen duena garbitu eta kimatu, fruitu gehiago eman dezan. Zuek garbi zaudete dagoeneko, Nik adierazi dizuedan hitzari esker. Zaudete nigan, Ni zuengan bezala. Aihenak berez, mahatsondoan ez badago, fruiturik eman ezin duen bezala, zuek ere ez, nigan ez bazaudete. Ni naiz mahatsondoa eta zuek aihenak. Norbait nigan badago, Ni harengan bezala, hark fruitu asko emango du; Ni gabe ezin baituzue ezer egin. Nigan ez dagoena kanpora botatzen dute, ebaki eta ihartzen den aihena bezala; gero, bildu, sura bota eta erre egiten dute. Nigan bazaudete eta nire hitzak zuengan badaude, eskatu nahi duzuen eta izango duzue. Honetan azaltzen da nire Aitaren aintza: zuek, nire ikasle izanik, fruitu asko ematean»

Santa Brigida 1303an jaio zen, eta hamabost urte zituela ezkondu zuen, bere borondatearen kontra beharbada. Zortzi seme-alaba izan zituen eta senarrarekin batera Erdi Aroko espiritualtasuna bizi izan zuen, Santiagora erromesaldia egitera eraman zituena. Bere senarra hil ondoren, ziur asko 1344an hasi zen bere bizitza karismatiko eta mistikoa. Bere lehen

* Margarita Maria Lopez de Maturana, *dohatsua* (Berriz) (Bilbon jaio 1884-07-25 – Donostian hil 1934).

Urteko 16. astea.

Santa Brigida Suediakoa, *erlijiosa, fundatzailea (Salbatzaile Santu-santuaren Ordena) (Europako Zaindaria).**

ikuspenean, Kristok, emakume eta gizonentzako ordena monastiko berri bat sortzeko misioa eman zion, Andre Mariaren omenez, Salbatzaile Santuaren Ordena deitua. Eliza Gordinaren historian, gizon eta emakumeen ordena monastiko bateratu bat proiektatu zuen emakume bakarra da, beti abadesa baten agindupean. Kristoren Pasioa ardatz zuen otoitz kontenplatiboko karismarengatik nabarmendu zen. Gaurko irakurgaiek Brigidaren batasun mistikoa islatzen dute, Kristo bere barnean bizi izan baitzen, bere existentzia osoan mahatsondoari lotua egon zelako. Erdi Aroko espiritualtasunarekin bat, Jerusalemera erromes joan zen, baita Erromara ere, non 1373an hil zen. Joan Paulo II.ak Europako zaindaria izendatu zuen.

* * *

Margarita Maria Lopez de Maturana Bilbon jaio zen 1884an. Gu-rasoez Berrizko moja Mesedetakoan ikastetxean matrikulatu zuten. Han, erlijiosen biziera ezaguturik, erabat maitemindu zen Kristoz, eta bertan egin zen erlijiosa. Zorioneko zen. «Hemen, bizi den zerbait da isiltasuna eta bizia ematen duena, bizi goitiarra, jainkozkooa... Hemen, Jainkoa arnasten da, zeinengana ahal guztiaz jotzen baitu arimak». Bitartean, misiolari sena pizten ari zitzaion. 1924an bertako erlijiosa guztiak, klausurakoak, hasi ziren beren geroa misiolari beza-la aztertzen. Gehiengo alde zegoen. Gainera, Margaritak planteatua zion urte batzuk lehenago alderdi hori Aita Ordena-buruari, eta hau bat zetorren. Hala, 1926an, erlijiosa-talde bat, tartean Margarita, Txinara joan zen; ondoren Japoniara iritsi ziren. Pertsekuzioa eta kartzela jasan zuten, eta hasitako lana gain-behera zetorrela sentitu zuten. Baina aurrera egin zuten. 1930ean, Berrizko moja guztiek onartu zuten Margaritaren proposamena: Berrizko Mesedetako Misiolarien Institutua sortua zen, gure Margaritaren ametsa. «Misioan jarraitzea, gure anai-arreben onak eskatzen badu, bizia galtzeko arriskua balego ere»: horra fundazio berriaren laugarren botua arnasten duen espiritua.

* Margarita Maria Lopez de Maturana, *dohatsua* (Berriz) (Bilbon jaio 1884-07-25 – Donostian hil 1934).

Urteko 17. astea.

Joan Pedro Bengoa (*Arrasate 1890 – Carrion de Calatrava 1936*) eta Nizeforo Jesusena eta Mariarena, *dohatsuak*.*

Hasiera liburutik 18, 20-32.

Egun haietan, Jaunak esan zuen: «Izugarria da Sodomaren eta Gomorraren kontrako salakuntza, eta larriegia hiri horien bekatua. Salakuntza hori egia ala gezurra den ikusi behar dut» Gizasemeek handik atera eta Sodomarantz jo zuten; Abraham, berriz, Jaunaren aurrean zutik gelditu zen. Hurbildurik, esan zion Abrahamek: «Egiaz, errugabea ere galdu egin behar ote duzu errudunarekin batean? Beharbada, badira berrogeita hamar errugabe hirian. Horiek ere galdu egin behar ote dituzu? Ez ote diozu barkatuko hiriari berrogeita hamar errugabe horiengatik? Utikan zugandik horrelakorik egitea, errugabea errudunarekin batera hilaraztea! Nola jokatu duzu, bada, berdin batarekin zein bestarekin? Zuk ez horrelakorik! Munduaren epaileak ez ote du zuzenbiderik egingo?» Jaunak erantzun zion: «Sodomako hiri barruan berrogeita hamar errugabe aurkitzen badituz, hiri osoari barkatuko diot haiengatik» Eta Abrahamek berriz: «Ausardia da benetan hauts eta errauts naizen honek neure Jaunari hitz egitea. Gerta daiteke berrogeita hamarrera iristeko bost falta izatea; hiri osoa suntsituko ote duzu bost horiengatik?» «Ez –erantzun zion Jaunak–, ez dut suntsituko, hirian berrogeita bost aurkitzen badituz» Oraindik ere Abrahamek: «Gerta daiteke berrogei besterik ez izatea» Jaunak erantzun: «Ba, ez dut suntsituko berrogei horiengatik» Orduan, Abrahamek esan zion: «Ez zaitez haserretu, ene Jauna, hizketan jarraitzen badut. Gerta daiteke hogeita hamar besterik ez izatea» «Ez dut suntsituko, hogeita hamar aurkitzen badituz», erantzun zion Jaunak. Abrahamek berriro: «Badakit ausartegia naizela; baina gerta daiteke hogei besterik ez izatea» Jaunak erantzun: «Ez dut suntsituko hogei horiengatik» Eta Abrahamek: «Ez haserretu, Jauna, beste behin mintzatzen banatzaizu. Gerta daiteke hamar besterik ez izatea» Jaunak erantzun zion: «Ez dut suntsituko hamar horiengatik»

* Zakaria Fernandez (*Zentroniko 1917 – Ciudad Real 1936*), eta beste 23 lagun, *dohatsuak*, Daimieloko pasiotarrak, martiriak (1936). Santa Kristina, *martiria*. San Arnulfo, *martiria*.

Urteko 17. astea.

Joan Pedro Bengoa (*Arrasate 1890 – Carrion de Calatrava 1936*) eta Nizeforo Jesusena eta Mariarena, *dohatsuak*. *

Sal 137: Dei egin nizunean, erantzun zenidan, Jauna.

San Paulok Kolasarrei 2, 12-14.

Senideok: Bataioaren bidez, Kristorekin hobiratuak izan zarete, eta piztu ere, harengan piztu zarete, hura hildakoen artetik piztu zuen Jainkoaren ahalmenean sinetsiz. Garai batean, hilda zeundeten zeuen beka-tuengatik eta erdaingabeak izateagatik; baina Jainkoak biziarazi egin zaituzte Kristorekin batera, bekatu guztiak barkaturik. Gu gaitzesten gintuen epai-agiria suntsitu egin du eta, gurutzean josiz, deuseztatu.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 1, 1-13.

Aldi hartan, Jesus otoitzean ari zen leku batean; bukatu zuenean, ikasleetako batek esan zion: «Jauna, irakatsiezaguzu otoitz egiten, Joane bere ikasleei irakatsi zien bezala».

Jesusek esan zion: «Otoitz egitean, esazue: “Aita, santu izan bedi zure izena, etor bedi zure erreinua, emaguzu egunean eguneko ogia, eta barkatu gure bekatuak guk ere zor diguten guztiei barkatzen diegu-nez gero, eta ez utzi gu tentaldian erortzen”» Gero, esan zion: «Eman dezagun, zuetako batek adiskide bat duela eta gauerdian datorkiola, esanez: “Adiskide, emazkidak hiru ogi, itzuliko ditiat eta; lagun bat etorri zaidak bidaian eta ez zeukaat zer eskaini”. Eman dezagun, besteak barrutik erantzuten diola: “Utz nazak bakean! Atea itxia zegok, eta haurrak eta neu oheratuak; ezin naitekek ematera jaiki”. Hau diotsuet: adiskidea duelako ez bada ere, aspergarri izan ez dakion behintzat, jaiki eta emango dio behar duena» Hau diotsuet, beraz: «Eskatu, eta emango dizue Jainkoak; bilatu, eta aurkituko duzue; jo atea, eta zabalduko dizue; eskatzen duenak hartu egiten baitu, bilatzen duenak aurkitu, eta atea jotzen duenari zabaldu egiten baitzaio. Zuetako

* Zakaria Fernandez (*Zentroniko 1917 – Ciudad Real 1936*), eta beste 23 lagun, *dohatsuak*, Daimieloko pasiotarrak, *martiriak* (1936). Santa Kristina, *martiria*. San Arnulfo, *martiria*.

Urteko 17. astea.

Joan Pedro Bengoa (*Arrasate 1890 – Carrion de Calatrava 1936*) eta Nizeforo Jesusena eta Mariarena, *dohatsuak*.*

norbaitek, aita izanik, semeak arraina eskatuta, sugea emango ote dio arrainaren orde? Edota arrautza eskatuta, eskorpioia emango ote dio? Beraz, zuek, gaiztoak izanik ere, zeuen seme-alabei gauza onak ematen baldin badakizue, zenbatez gehiago ez ote die zeruko zuen Aitak Espiritu Santua emango eskatzen diotenei!»

Lukas da Jesus gehien otoitz egiten aurkezten duen ebanjelaria. Ikasleek, agian bere otoitz tarte luzeekin harrituta, otoitz egiten irakas-teko eskatzen diote Jesusi. Jesusek “Gure Aita” irakasten die, ebanjelio osoaren laburpena dena, eta otoitz egiteko moduari buruzko argibide batzuk ematen dizkie. Otoitza fedearen ariketa da. Fededunek bakarrik egiten dugu otoitz. Fededuna ez denak ez du otoitzik egiten, otoitz egiteko Jainkoa existitzen dela eta berarekin elkarriketan sar gaitezkeela sinetsi behar baita, izan ere, otoitza Jainkoak gurekin eta guk harekin dugun elkarriketa da. Irteera liburuan esaten denez, “Jainkoak Moisesekin hitz egiten zuen, lagun batek bere lagunarekin hitz egiten duen bezala” (Ir 33, 11). Lagun bati gure zailtasun, estutasun eta desioen berri ematen diogu. Horregatik gure otoitz gehienak eskaerak dira. Ahulak gara eta ona da Jainkoarengana jotzea behar duguna eskatzeko. Besteak beste, barkamena. Ez dugu motz geratu behar Jainkoari egiten dizkiogun eskaeretan. Lehen irakurgaian, Abraham motz geratu zen Sodoma eta Gomorragatik tartekatzean. Hamar justurekin bakarrik konformatu ez balitz, Jainkoak hiri haiei barkatuko zien. Bigarren otoitz mota esker oneko ekintza da. S. Paulok dioen bezala (1 Ko 4, 7): “Zer duzu jaso ez duzunik?...”. Eskerrak eman behar dizkiogu Jainkoari bere eskutik jaso dugun guztiagatik. Batzuetan pentsatzen dugu gu garena eta daukaguna gurea dela, eta, hala ere, pentsatzen dugun heinean, konturatuko gara dena bere oparia dela. Jesusek, gainera, otoitzean izan behar ditugun bi jarrera adierazten dizkigu: konfiantza eta temakeria. Jainkoarengan fidatu behar dugu, bera ona delako, eta ez dugu Jainkoa gogaitzeko beldurrik izan behar, gauez auzokoari ogi batzuk eskatzen dizkion gizona bezala.

* Zakaria Fernandez (*Zentroniko 1917 – Ciudad Real 1936*), eta beste 23 lagun, *dohatsuak*, Daimieloko pasiotarrak, *martiriak* (1936). Santa Kristina, *martiria*. San Arnulfo, *martiria*.

Urteko 17. astea.

SANTIAGO, APOSTOLUA.**San Kristobal, *martiria*.****Apostoluen Eginak liburutik 4, 33; 5, 12.27-33; 12, 2.**

Egun haietan, Apostoluek aginpide handiz egiten zuten Jesus Jau-naren piztueraren aitormena, eta jendeak oso estimatuak zituen guz-tiak. Mirari eta egintza harrigarri asko gertatzen zen herrian aposto-luen eskuz. Batzar Nagusiaren aurrera ekarri zituzten apostoluak, eta apaiz nagusiak esan zien: «Ez al genizuen zorrotz agindu ez irakaste-ko Jesusen izenean? Zuek, berriz, Jerusalem osoa bete duzue zeuen irakaspenez; gainera, gizon horren heriotzaren erantzukizuna geuri leporatu nahi diguzue» Pedrok eta beste apostoluek erantzun zuten: «Jainkoaren esana egin behar da aurrena, ez gizakiena. Gure arba-soen Jainkoak piztu egin du zuek egur batetik zintzilik hil zenuten Jesus. Jainkoak goratu egin du bere eskuinaz, Buruzagi eta Salbatzaile eginez, Israeli bihotz-berritzea eta bekatuen barkamena emateko. Geu gara gauza hauen testigu, geu eta esaneko zaizkionei Jainkoak ematen dien Espiritu Santua» Erantzun honek beren onetik atera zituen ba-tzarkideak, eta hil egin nahi zituzten apostoluak. Eta Herodes erregeak ezpataz hilarazi zuen Joanen anaia Santiago.

Sal 66: Ene Jainko, aipa zaitzatela herriek, aipa zaitzatela herri guz-tiek.

San Paulok 2 Korintoarrei 4, 7-15.

Senideok: Altxor baliotsu hau buztinezko ontzian daramagu, argi ager dadin honenbesteko indarra Jainkoagandik datorrela, eta ez gu-gandik. Alde guztietatik estutzen gaituzte, baina zapaltzen ez; larri gaude, baina etsita ez; erasopean bai, baina eskutik utzita ez; lurrera botatzen gaituzte, baina suntsitzen ez; nonahi eta beti Jesusen herio-tza daramagu geugan, Jesusen bizia ere gugan ager dadin. Bizi garen bitartean, beti heriotzara garamatzate Jesusengatik, gure izate hilkor honetan Jesusen bizia ere ager dadin. Horrela, gugan heriotza ari da; zuengan, berriz, bizia. Hau dio Liburu Santuak: «Sinetsi nuen, eta ho-

Urteko 17. astea.

SANTIAGO, APOSTOLUA.**San Kristobal, martiria.**

rregatik hitz egin nuen» Guk ere, sinesmen-espíritu bera dugularik, sinesten dugu eta horregatik hitz egiten dugu, jakinik, Jesus Jauna piztu duenak piztuko gaituela gu ere Jesusekin, eta haren ondoan ipiniko gaituela zuekin batean. Hau guztia zuen onerako da, Jainkoaren dohaina askorengana zabaltzean, esker ona ere ugal dadin, Jainkoaren aintzarako.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 20, 20-28.

Aldi hartan, zebedeotarren ama hurbildu zitzaion Jesusi bere semeekin eta aurrean ahuspeztu, eskari bat egiteko. Jesusek galdetu zion: «Zer nahi duzu?» Eta hark: «Agindu ezazu nire bi seme hauek, eser daitezela zure erreinuan bata zure eskuinean eta bestea zure ezkerrean» Eta Jesusek: «Ez dakizue zer eskatzen duzuen. Gauza al zarete Nik edan behar dudan kalizatik edateko?» Erantzun zioten: «Bai, gauza gara!» Jesusek orduan: «Nire kalizatik edan, bai, edango duzue; baina nire ezker-eskuin esertze hori, ez dago nire esku inori ematea; nire Aitak norentzat prestatua duen, hari emango zaio» Beste hamaurrak, hori entzutean, biziki haserretu ziren bi anaiekin. Baina Jesusek dei egin eta esan zien: «Badakizue herrietako agintariek menpean hartzen dituztela herriak, eta handikiek beren agintea ezartzen dietela. Ez bedi izan horrela zuen artean; baizik eta zuen artean handi izan nahi duena izan bedi zuen zerbitzari, eta zuen artean lehenengo izan nahi duena izan bedi zuen morroi. Gizonaren Semea ere ez baita etorri zerbitzatua izatera, zerbitzari izatera baizik, eta bere bizia askoren ordainsari ematera»

Santiago, Zebedeoren semea eta Joanen anaia, denak arrantzaleak Genesaret lakuan, Jesusen lehen dizipuluetako bat da. Pedro eta bere anaia Joanekin batera, Maisuak modu berezian saritu zituen: Jairoren alabaren berpiztera eta Jaunaren itxuraldaketera joan ziren, eta bes-

Urteko 17. astea.

SANTIAGO, APOSTOLUA.San Kristobal, *martiria*.

te ikasleak baino hurbilago egon ziren olibondoen baratzeko otoitzean. Gaurko ebanjelioan, bere amak Jesusi ohorezko postu bana eskatuko dio bere seme-alabentzat etorkizuneko Erregetzan. Baina Jesusek adierazten die jarraitu nahi diotenek gurutzeraino jarraitu behar diotela, bere kaliz beretik edanez, zeinaren ohiko itzulpena bizitzak zerbitzura emana izan behar duela da. Honela gertatu zitzaion Santiagori, Herodes Agripa I.a erregeak martirizatu zuena 42. urte inguruan. Horregatik da oso zaila Espainian predikatu izana. Santiagok Espainian duen misioa Sevillako S. Isidorogan agertzen da lehen aldiz (*De vita et obitu sanctorum* 7, 1) eta IX. mendetik aurrera bere ikasleek Galiziara ekarritako gorputzari buruzko tradizioa sendotzen da. Santiago de Compostela Erdi Aroan bihurtu zen, Erroma eta Jerusalemekin batera, kristautasunerako erromesaldi gune garrantzitsuenetakoa bat. Espainian izan zuen predikua gorabehera, Espainiaren zaindaria da eta gaurko liturgiaren bidez, Espainia eta Amerikako herri anaiekiko fedearen alde otoitz egiten da.

* * *

Santiago apostolua, Jesus lurreen bizi zenean jada, behin eta berri agertu zenuen bihotz sutsua. Oso zuzena ez zenugar hura erabat zuzendu zenuen geroago, Jesusen heriotzaren eta piztueraren lekuko izan zinen. Erregutu ezazu zure eta gure Jaunaren Espirituak sugar hori bera ezar dezan 21. mendeko gure Eliza honetan. Amen.

Urteko 17. astea.

San Joakin eta Santa Ana, Andre Mariaren gurasoak.

Jeremias profetaren liburutik 14, 17-22: Gogora ezazu eta ez hautsi gurekin egina duzun ituna. **Sal 78:** Libra gaitzazu, Jauna, zeure izenaren ohoreagatik.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 13, 36-43.

Aldi hartan, jendea agurturik, etxera joan zen Jesus. Orduan, ikasleak hurbildu zitzaizkion, esanez: «Argi iezaguzu soroko irakaren parabola» Jesusek erantzun zien: «Hazi ona ereiten duena Gizonaren Semea da; soroa mundua; hazi ona erreinuko seme-alabak dira; iraka, berriz, gaiztoarenak; iraka erein duen etsaia deabrua da; uzta munduaren azkena, eta uzta-biltzaileak aingeruak. Iraka bildu eta suan erretzen den bezala, hala gertatuko da munduaren azkenean ere. Gizonaren Semeak bere aingeruak bidaliko ditu, eta haren erreinutik bereizi egingo dituzte gaizkileak eta besterentzat gaizpide izan direnak, eta su-labera botako dituzte. Han izango da negarra eta hortz-karraska! Orduan, zintzoek eguzkiak bezala egingo dute distira beren Aitaren erreinuan. Belarririk duenak adi beza»

Jesusek pribatuan azaltzen die ikasleei lehentxeago jendeari azaldu zien zizainaren parabola. Gizakiak bere buruari askotan egiten dion galderak - Zergatik onartzen du Jainkoak gaitza? –erantzun bat behar du. Egiazko gaitza giza askatasun ahuletik sortzen den bekatua da. Jainkoak bere seme-alabak maitasunagatik nahi gaitu eta maitasuna askatasunetik bakarrik da posible. Jainkoak aske sortu gaitu, nahiz eta jakin, askatasunak huts egin eta bekatuan erortzeko arriskuan egon gaitezkeela. Jainkoa errukiorra da, baina gizateriaren historia eraikitzen laguntzen duen gure askatasun pertsonala errespetatzen du. Zizaina, bekatua dena, munduan, elizan eta gizaki bakoitzean gertatzen da. Baina etorkizuneko munduan ongiak bakarrik izango du lekua. Parabolak eta bere azalpenak Jainkoaren juizioaz hitz egiten digute, Jainkoak bereizi behar baitu etorkizuneko mundura zer pasatuko den gizakien historia osotik. Zerua desberdina izango da gure bizitza pertsonalaren eta giza historiaren arabera.

Urteko 17. astea.

San Galaktario, *gotzaina eta martiria (Baionako elizbarrutian).*

Maria Pilar Izquierdo Albero *dohatsua, birjina.*

Jeremias profetaren liburutik 15, 10.16-21: Zergatik azkenik gabeko oinaze hau? Nigana itzultzen bazara, neure zerbitzura hartuko zaitut berriro. **Sal 58:** Zu izan zaitut, oi Jainko, ihesleku larrialdian.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 13, 44-46.

Aldi hartan, Jesusek esan zion jendeari: «Zeruetako erreinuarekin soroan ezkutatua dagoen altxorarekin bezala gertatzen da. Norbaitek, aurkitzen duelarik, berriro ezkutatu egiten du eta, pozaren pozez joan, dituen guztiak saldu eta soro hura erosten du. Era berean, zeruetako erreinuarekin, harribitxi bila dabilen merkatariaekin bezala gertatzen da. Balio handiko bat aurkitzen duenean, joan, bere gauza guztiak saldu eta erosi egiten du»

Mateoren ebanjelioari dagozkion bi parabola. Biek irakaskuntza bera dute. Erreinua altxor ezkutua edo balio handiko perla da, zeinaren bidez gizakiak dena eman behar duen. Merezi du azpimarratzea, bi parabola horietako lehenengoan behintzat, altxorra aurkitzen duenak daukan guztia saltzen duela hura pozarren eskuratzeko. Poza Espiritu Santuaren dohaina da, eta kristauaren ohiko existentzia. Erregetzak batzuetan sakrifizioa suposatzen badu ere, bizitza ematea eskatzen baitu, kristauak Jainkoarengan bere gauzapena eta bere existentziaren zentzua aurkitu izanaren pozaz bizi du.

Julian Plazaola (*Donostia 1915*), Lazaro Mujika (*Idiazabal 1867*), Braulio Maria Corres (*Torralba, Nafarroa, 1897*), *dohatsuak, eta lagunak, erlijiosoak eta martiriak (1936).**

Jeremias profetaren liburutik 18, 1-6: Nola buztina eltzegilearen eskuetan, hala zarete zuek nire eskuetan. **Sal 145:** Zorionekoa Jakob-en Jainkoa lagun duena.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 13, 47-53.

Aldi hartan, esan zion Jesusek jendeari: «Zeruetako erreinuarekin itsasora bota eta mota guztietako arrainak biltzen dituen sarearekin bezala gertatzen da. Beterik dagoenean, bazterrera ateratzen dute eta, eseririk, onak saskira biltzen dituzte eta txarrak kanpora botatzen. Horrela gertatuko da munduaren azkenean: aingeruak etorri eta gaiztoak zintzoen artetik bereiziko dituzte eta su-labera botako. Han izango da negarra eta hortz-karraska!» Jesusek galdetu zien ikasleei: «Ulertu al duzue hau guztia?» «Bai», erantzun zioten. Eta Jesusek: «Beraz, zeruetako erreinuko ikasle egin den lege-maisua, bere altxorretik zaharrak eta berriak ateratzen dituen etxeko jaunaren antzekoa da» Jesusek, parabola hauek amaitu zituenean, alde egin zuen handik.

Sarearen parabola honekin, Mateoren ebanjelioari dagokiona, parabolaren diskurtsoa amaitzen da. Parabola honen esanahia zizainaren parabolaren antzekoa da. Munduan elkarrekin bizi dira ongia egiten ahalgintzen diren pertsonak eta bekatua egin eta gaizkia egiten dutenak. Historiaren amaieran, bata bestearengandik bereizten duen azken epaiketa egingo da. Lehenak bakarrik izango dira behin betiko Jainkoaren erregetzaren parte. Parabola, beraz, ongia egiten dutenen taldean sartzeko deia da. Hitzaldiaren amaieran, ebanjelariak, zeruetako erregetzaz ulertzen duen eskribauari buruz hitz egiten du, bere kutxatik berria eta zaharra ateratzen dituen familiako aita batekim alderatuz. Agian eskribau hau ebanjelaria bera da, ebanjelioa antzinako gauzetan oinarrituta osatu duena, hau da, Jesusen bizitzako irakaskuntzak eta pasarteak, tradizioetik jaso dituenak, eta berak idatzi dituen beste gauza berri batzuk, mezu ebanjelikoa entzuta duten komunitateen beharretara egokitzeko.

* San Joan Jainkoaren ordenakoak. Pedro Poveda, fundatzailea (*Teresatar Instituzioa*) eta martiria.

Urteko 17. astea.

Santa Marta, *Lazaroren arreba eta Mariaren ahizpa*.

Jeremias profetaren liburutik 26, 1-9: Jende guztia Jeremiasen inguruan pilatu zen Jaunaren tenpluan. **Sal 68:** Erantzun, Jauna, zeure maitasun handiaz.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 11, 19-27.

Aldi hartan, judu asko etorri zen Marta eta Mariagana, anaiarengatik doluminak ematera. Marta, Jesus zetorrela entzun orduko, bidera atera zitzaion; Maria, berriz, etxean gelditu zen. Martak esan zion Jesusi: «Jauna, hemen izan bazina, gure anaia ez zen hilko. Hala ere, badakit eskatuko diozun guztia emango dizula Jainkoak» Jesusek erantzun zion: «Piztuko da zure anaia» Eta Martak: «Badakit piztuko dela azken egunean, hildakoen piztuerakoan» Jesusek esan zion orduan: «Ni naiz piztuera eta bizia; nigan sinesten duena, hilik ere, biziko da, eta bizi dena, nigan sinesten badu, ez da betiko hilko. Sinesten al duzu hori?» Martak erantzun zion: «Bai, Jauna, sinesten dut Zu Mesias zarelara, Jainkoaren Semea, mundura etortzekoa zena»

Ebanjelioek Marta eta Maria agertzen diren bi atal kontatzen dituzte. Bata, Joanen ebanjelioan, gaurko irakurpen ebanjelikoaren parte dena. Lazaroren heriotza eta berpiztea dela eta, Martak Jesusi Kristo eta Jainkoaren Semea bezala aitortzen dio. Lukasek (11, 38-42) Jesus bi ahizpen etxean ostatu hartzen aurkeztu du, eta horrek itxuraz bien arteko kontrajartzea dakar. Mariak, Jaunaren oinetan eserita, bere hitza entzuten du, Martak etxeko zereginetan diharduen bitartean. Bi ahizpek kristau bizitzaren bi dimentsioak irudikatzen dituzte: Jaunaren hitza entzunez eta berarekin hitz eginez adierazten eta elikatzen den fedea den. Beraz, ahizpen arteko aurkakotasuna egiazkoa baino gehiago itxurazkoa da. Jaungoikoari jarraitzeak bere hitza entzun eta besteen zerbitzuan jartzea esan nahi du.

Urteko 17. astea.

San Pedro Krisologo, *gotzaina eta eliz irakaslea*.Braulio Corres *dohatsua eta lagunak, martiriak*. *

Jeremias profetaren liburutik 26, 11-16.24: Jaunak bidali nau, hitz hauek guztiak hots egitera. **Sal 68:** Mesede-garaia duzu, Jauna; erantzun.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 14, 1-12.

Aldi hartan, Jesusen berri jakin zuen Herodes Galileako gobernariak, eta esan zien bere zerbitzariei: «Joan Bataiatzailea da! Hildakoen artetik piztu da, eta horregatik du mirariak egiteko ahalmen hori» Izan ere, Herodesek Joan harrapatu eta, loturik, kartzelan sartua zuen, Herodias zela eta. Herodesen anaia Filiporen emaztea zen Herodias. Joaneke hau esan ohi zion Herodesi: «Ez duzu zilegi emazte hori edukitzea» Herodesek hil egin nahi zuen Joan, baina jendearen beldur zen, profetatzat baitzuten denek. Herodesen urtebetetzean, Herodiasen alabak dantzan egin zuen guztien aurrean eta atsegin izan zitzaion Herodesi. Hargatik, eskatutako guztia emango ziola agindu zion neskaxari, zin eginez. Neskaxak, bere amaren aholkuari jarraituz, esan zion Herodesi: «Emadazu oraintxe bertan Joan Bataiatzailearen burua azpilean» Goibel jarri zen erregea; baina mahaikideen aurrean egindako zinagatik, eskatua emateko agindu zuen, eta Joani lepoa moztu zioten kartzelan. Azpilean burua ekarri eta neskaxari eman zioten, eta neskaxak amari. Joanen ikasleek haren gorpua jasotzera etorri eta lur eman zioten; gero, Jesusi berri ematera joan ziren.

Joan Bataiatzailea Jesusen aitzindaria izan zen, ez bakarrik predikuan, baita martirioan ere. Ebanjelioek Bataiatzailearen heriotza Herodesen eta bikotearen harremanarekin lotuta eta honek jauregian sortu

* Primo Martínez de San Bizante (Arabako Kanpezun jaioa 1869) eta beste 89 lagun, Ospitaleako Ordena (Jainkoaren San Joanen Anaia), dohatsuak, martiriak 1936.

Urteko 17. astea.

San Pedro Krisologo, *gotzaina eta eliz irakaslea*.Braulio Corres *dohatsua eta lagunak, martiriak*. *

zituen esamesekin lotzen dute. Flavio Josefok ere (Antigüedades XVIII, 5, 2) Bataiatzailearen heriotza kontatzen digu, baina honek, Herodesek Bataiatzailearen predikuek sortu ahal zituzten altxamendu herrikoiei zien beldurrarekin lotzen du. Herodesek, bere lehen emaztearen aita zen Aretas nabatear erregearen aurrean jasandako porrota, Joan hil izanagatik, Herodiasekin izan zituen harremanen aurrean jainkozko zigor bezala interpretatzen du. Nolanahi ere, Herodesek Bataiatzailearen bizitza eta heriotza bere interesen zerbitzura jarri zituen. Gaur egun ere, beste batzuen bizitza – eta batzuetan heriotza ere bai – interes berekoien zerbitzura instrumentalizatzen da, terrorismoan eta pertsonen salerosketan adibidez. Mutur horietara iritsi gabe, besteen bizitza geure egoismoaren zerbitzura jartzen al dugu inoiz?

* * *

Primo Martinez San Bizenterena Kanpezun (Araba) jaio zen 1869an. Ospitaletako Ordenakoa egin zen 1885ean. Alde askotan ibili zen zerbitzari. Santa Agueda y Talaveran bizi zen, erlijioso-elkarteko buru erail zutenean, 67 urte zituen. Azkenetan zegoela, errepikatzen zuen: «Karmengo Ama, izan nitaz erruki; barka iezaiezu, Jauna, nik barkatzen diedan bezala».

Zori bera jasan zuten Ordena bereko beste 88 erlijiosok ere 1936-1939 bitartean.

* Primo Martinez de San Bizante (Arabako Kanpezun jaioa 1869) eta beste 89 lagun, Ospitaletako Ordena (Jainkoaren San Joanen Anaiak), dohatsuak, martiriak 1936.

Urteko 18. astea.

SAN IGNAZIO LOIOLAKOA, *fundatzailea (Jesusen Lagundia) (Gipuzkoako eta Bizkaiko Zaindaria).*

Jeremias profetaren liburutik 20, 7-9.

Liluratu egin nauzu, Jauna, eta ni zure lilurapean erori; bortxatu egin nauzu eta menderatu. Barregarri gertatu naiz egun osoan; bur-laka ari zaizkit denak. Hitz egiten dudak bakoitzean, garrasi egiteko da; indarkeria eta zapalkuntza salatuz hots egin beharra dut; Jaunaren hitza irain- eta iseka-bide da niretzat egun guztian. Hau nioen neure baitarako: «Gogoratu ere ez dut egingo; ez dut gehiago haren izenean hitz egingo» Baina, orduan, sua bezalako zerbeit sentitzen nuen barruan; hezurretaraino erretzen ninduen; saiatzen nintzen hura itotzen, baina ezin!!

Sal 1: Bai dohatsu gau eta egun Jaunaren legea hausnartzen duena!

Paulo santuak 1 Korintoarrei 10, 31–11, 1.

Senideok: Nahiz jan, nahiz edan, nahiz beste edozer egiten duzuela, egizue dena Jainkoaren aintzarako. Ez izan erorbide, ez juduentzat, ez jentilentzat, ez Jainkoaren eliz elkartearentzat ere. Ni ere guztiei gauza guztietan atsegin ematen saiatzen naiz, eta ez dut bilatzen neure ona, besteena baizik, guztiak salba daitezen. Izan zaitezte nire antze-ko, ni Kristoren antzeko naizen bezala.

Jesu Kristoren ebanjelioa San Lukasen liburutik 14, 25-33.

Aldi hartan, jende-talde handiak zihoazen Jesusekin; honek, haiengana bihurturik, esan zien: «Norbaitek nirekin etorri nahi badu, eta bere aita-amak eta emaztea, seme-alabak eta anai-arrebak, eta bere burua bera baino maiteago ez banau, ez daiteke izan nire ikasle. Bere gurutzea hartu eta nire ondoren ez datorrena ez daiteke izan nire ikasle. Izan ere, zuetako nork, dorrea egin nahi badu, eseri eta ez ditu aurretik gastuen kontuak ateratzen, bukatzeko lain ba ote duen ikusteko? Bestela, zimenduak hartu ondoren ezin bukatuko balu, hori ikustean

Urteko 18. astea.

SAN IGNAZIO LOIOLAKOA, *fundatzailea (Jesusen Lagundia) (Gipuzkoako eta Bizkaiko Zaindaria).*

barre egingo liokete denek, esanez: “Honako hau eraikitzen hasi huen eta ezin izan dik bukatu”. Edota zein erregek, beste baten kontra gerrara joan nahi badu, eseri eta ez du alde zuretik deliberatzen, ea hamar mila gizon aski dituen, hoguei milarekin kontra datorkionari aurre egiteko? Eta ezetz ikusten badu, artean bestea urruti dela, mandatariak bidaliko dizkio bakea eskatuz. Era berean, zuetako inor ez daiteke nire ikasle izan, dituen guztiei uko egiten ez badie»

Gaur egun bizirik dirauten Loiolako Ignazioaren bi lan esanguratsuenak Gogo Jardunak liburua eta Jesusen Lagundia dira. Gogo Jarduank, Jainkoaren borondatea bizitza pertsonalean aurkitzeko eta Jainkoagandik hura betetzeko behar den indarra jasotzeko metodo bat dira. Ignaziok Manresako haitzuloan bederatzi hilabetez izan zuen esperientzia espirituala islatzen dute, non Jainkoaren borondatea bilatu eta aurkitu zuen bere bizitzarako. Esperientzia hori idatziz jarri zuen, beste batzuei antzeko esperientzia bat izateak lagundu ahal zuelako us-tean. Izan ere, historian zehar Gogo Jardunek jesuita askori ez ezik, beste kongregazio eta elkarte edo laiko-talde batzuei ere lagundu die. Espiritualtasun horrek talde apostoliko bat sortu zuen, Jesusen Lagundia, aita santuak agindu nahi dizkien misioak egiteko prest egoteagatik bereizten dena. Jesusen Lagundia Parisko Unibertsitatean sortu zen, eta bertako kideak Elizari pentsamenduaren arloan emandako zerbitzuagatik nabarmendu dira, teologia, filosofia eta matematika bezalako beste zientzia batzuk landuz.

ABUZTUA / DAGONILA

AITA SANTUAREN OTOITZ ASMOA:

Enpresari txiki eta ertainen alde: Egin dezagun otoitz enpresari txiki eta ertainen alde, krisialdi ekonomiko eta sozialaren erasoak jasaten ari direla, aurki ditzaten beharrezko baliabideak beren ekintzabideari eusteko bizi diren gizarteko elkarteen zerbitzuan.

Urteko 18. astea.

San Alfontso Maria Ligorio, *gotzaina eta eliz irakaslea, fundatzailea (erredentoristak).*

Jeremias profetaren liburutik 28, 1-17: Ananias, ez zara Jaunak bidalia, eta herri honi gezurraren bidez ematen diozu uste on. **Sal. 118:** Erakuts niri, Jauna, Zuk ezarriak.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 14, 13-21.

Aldi hartan, Joan Bataiatzailearen heriotzaren berri jakitean, Jesus leku bakarti batera joan zen bera bakarrik txalupaz. Baina ohartu zen jendea eta oinez jarraitu zion herrietatik. Txalupatik ateratzean, Jesusek jendetza handia ikusi zuen; erruki izan zituen eta gaixoak sendatu zizkien. Ilunabarrean, ikasleek hurbildu eta esan zioten: «Leku bakartia da hau eta orduak aurrera doaz. Bidal ezazu jendea, auzoetara joan eta jatekoa eros dezan» Jesusek esan zien: «Ez dute zertan joan; emaezue zeuok jaten» Haiek, orduan: «Ez dugu hemen bost ogi eta bi arrain besterik» Eta Jesusek: «Ekarri hona» Jendeari belar gainean esertzeko agindu ondoren, hartu zituen bost ogiak eta bi arrainak, eta, begiak zerurantz jatorik, bedeinkapen-otoitza egin, ogiak zatitu eta ikasleei eman zizkien, eta ikasleek jendeari. Asetzeraino jan zuten guztiek, eta gelditutako hondarrez hamabi saski bete bildu zuten. Bost mila gizon inguru ziren jan zutenak, emakumeak eta haurrak aparte.

Jendetzari jaten emateko ogiak ugaltu zituen Jesusek. Lehenengo aldi honetan, Jesus errukitu egin zen berari oinez jarraitu zion jende hartaz eta gaixoak sendatu zituen. Irteera liburuan, itsasoa oinak busti gabe zeharkatu ondoren, Moisesek Jainkoari erregu egin zion bere herria manaz elika zezan (Ir 16 eta Zen 11). Jesusek, Moises berri eta Jainkoaren Semeak, Mateoren ebanjelioak aurkeztan duen moduan, lehendabizi herria elikatzen du eta ondoren, bihar irakurriko dugun bezala, uraren gainean ibitzen da. Oraingoan Jesusek, ikasleek bere esku jartzen dituzten ogiak ugaltzen ditu. Eta salbamena Jainkoaren dohaina den arren, burutu ahal izateko gure esku-hartzea nahi du Jau-

Urteko 18. astea.

San Alfontso Maria Ligorio, *gotzaina eta eliz irakaslea, fundatzailea (erredentoristak).*

nak. Pasarteak badu eukaristia-arloa ere. Herriak Jesusi jarraitzen dio bere hitza entzuteko, ikasleek bere esku jartzen dituzte eskura dituzten ogiak eta Jesus da elikatzen dituenak. Antzeko zerbait gertatzen da Eukaristian ere. Kristauak lehendabizi Jaunaren hitza entzutera biltzen dira, gero Jainkoagandik hartutako dohainen eta beren lanaren ondorio diren ogia eta ardoa eskaintzen dituzte eta, azkenik, Jaunak bere gorputz eta odol bihurtzen ditu, salbamen-ogi eta salbamen-edari alegia, herri errimesa elikatzeko.

* * *

AMA

- Eta azken taupada baten bihotzak eroraraziko duenean itzalaren murrua, ni gidatzeko, ama, Jaunagana, beste behin batean bezala eskua didazu luzatuko.
- Belauniko, deliberatuki, estatua zara izango Betikoaren aurrean, jada ikusten zintudan bezala artean zeundenean bizitzan.
- Jasoko dituzu dardarati besoak, azken hatsa eman zenuenean bezala esanez: Ene Jainko, hona ni hemen.
- Eta, soilik, barkatuko didanean sortuko zaizu gogoia niri begira ipintzeko.
- Gogoratuko zara luze egon izanaz nire zain eta begietan suspirioa duzu bat-batean sumatuko (*Giuseppe*).

Jeremias profetaren liburutik 30, 1-2.12-15.18-22: Zure bekatu ugari-rengatik egin dizut hori guztia. Eraikiko ditut berriz Jakobena etxolak. **Sal 101:** Berreraiki du Sion Jaunak, eta bere ederrean agertu da.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 14, 22-36.

Berehala, Jesusek ikasleak txalupan sarrarazi eta bere aurretik beste aldera joateko agindu zien, berak jendea agur egin bitartean. Jendea agur egin ondoren, mendira igo zen, bakardadean otoitz egitera. Ilundu zuenean, han zegoen bakarrik. Txalupa, ordurako, lehorretik urruti zihoan, uhinek astindua, haizea kontra baitzuen. Goiz aldera, ikasleengana joan zen Jesus, ur gainean oinez. Aintziran ibiltzen ikusi zutenean, ikasleak izutu egin ziren, mamuren bat zelakoan; eta beldur-raren beldurrez oihuka hasi ziren.

Baina Jesusek berehala hitz egin zien eta esan: «Lasai! Neu naiz. Ez beldurtu!» Orduan, Pedrok esan zion: «Jauna, benetan zeu bazara, agindu ieza dazu ur gainean zuregana joateko». Jesusek erantzun: «Zatoz». Pedro ontzitik jaitsi eta Jesusengana abiatu zen ur gainean oinez. Baina, haizearen indarra nabaritzean, beldurra sartu zitzaion, eta, hondoratzen hasi zelarik, deiadar egin zuen: «Jauna, salba nazazu». Jesusek eskua eman eta heldu egin zion, esanez: «Sinesmen gutxiko hori! Zergatik izan duzu zalantza?» Txalupara igo zirenean, haizea baretu egin zen. Eta ontzian zeudenak Jesusen aurrean ahuspez jarri ziren, esanez: «Egiaz Jainkoaren Semea zara zu!» Aintzira igaro ondoren, Genesaret lurraldera iritsi ziren. Bertakoek, Jesus ezagutu zutelarik, inguruko lurralde guztian zabaldu zuten berria, eta gaixo guztiak ekarri zizkieten. Soineko-ertza behintzat ukitzen uzteko eskatzen zioten, eta ukitzen zuten guztiak sendatzen ziren.

Ekaitza baretzea (Mt 8, 23-27) eta ur gainean ibiltzea, Jesus nor den agertzen duten gertakariak dira. 77, 20 Salmoak, Jainkoaz ari dela,

hau dio: “Itsasoan zehar igaro zinen, ur handien artetik oinez”. Jesus Jainkoaren berdina agertzen da ur gainean ibiltzean, hark menderatzen baititu gaizkiaren ikur diren itsasoaren eta haizearen indarrak. Jesusek ekaitza baretu zuenean, ikasleek hala galdetzen zieten beren buruei: Nor da hau? Gaur, uraren gainean ibiltzean, ikasleek hala erantzuten dute: “Benetan, Jainkoaren Semea zara”. Horrela erakusten da, ikasleek Jesusez zuten ezagutza eta beren fedea handitzen doazela. Mateo da ebanjelariaren artean Pedro gehiena nabarmentzen duena eta modu berezian lotzen du Maisuarekin. Hau da Pedoren pasarteetako bat. Beste batzuk hauek dira: 16, 18-19 eta 17, 27. Jesusen hitzez fidatuta, Pedro ere ibil daiteke ur gainean Maisua bezala. Baina fedeak huts egiten badio, haizearen indarrak itsasoan hondoratuko du. Fedea soilik da gaizkiaren aurrean indar salbatzailea.

* * *

Pedro Fabro santua, apaiza, jesuita

Pedro Fabro 1506an jaio zen, Villaret-en, Savoian, eta bere aitaren ardiak zaintzen egin zituen bere nerabezaroa eta gaztaro-zati bat. 1525. urtetik Parisen egin zituen bere ikasketak eta han Xabierko Frantzisko eta Loiolako Inñigorekin bizi izan zen. Loiolakoak bere lehen jarraitzaileztat hartu zuen Fabro. 1534an apaiztu zen; Jesusen Lagundiko lehenengo apaiza izan zen. Aita Santuak agindurik, Europako lurralde nagusienak zeharkatu zituen eta bazter guztietan mugimendu katolikoa berritatzeko obran fruitu handiak eragin zituen. Erroman hil zen 1546ko abuztuaren 1ean, eta 1872an Pio IX.ak dohatsu aitortu zuen; Frantzisko aita santuak, berriz, 2013ko abenduaren 27an santu deklaratu zuen.

ABUZZTUA / DAGONILA Asteazkena / Eguaztena

Urteko 18. astea.

Santa Kandida Maria Jesusena (*Andoain 1845 – Salamanca 1912*), *birjina, fundatzailea (Jesusen Alabak)*. San Pedro Osmakoa, *gotzaina. Santa Lidia, martiria*.

3

Jeremias profetaren liburutik 31, 1-7: Betidaniko maitasunez maite izan zaitut. **Jeremias 31:** Artzainak artaldea bezala zainduko gaitu Jaunak.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 15, 21-28.

Aldi hartan, Tiroko eta Sidongo lurraldera alendu zen Jesus. Hartan, inguru haietan bizi zen emakume kanaandar bat deiadarka hasi zitzaion: «Jauna, Daviden Semea, erruki zakizkit! Oinaze gorritan dauka deabruak nire alaba» Baina Jesusek ez zion hitzik erantzun. Ikasleak, hurbildurik, erreguka ari zitzaizkion: «Egiozu kasu, eta doaila, deiadarka baitatorkigu atzetik» Jesusek, ordea: «Israel herriko ardi galduengana bakarrik bidali nau Jainkoak» Baina emakumea, hurbildurik, ahuspez jarri zitzaion, esanez: «Lagun iezadazu, Jauna!» Jesusek, orduan: «Ez dago ondo seme-alabei ogia kendu eta txakurrei botatzea» Emakumeak erantzun zion: «Bai, Jauna, halaxe da; baina txakurrek ere jan ohi dituzte nagusien mahaitik erortzen diren ogiapurrak» Orduan, Jesusek esan zion: «Emakumea, handia da zure fede! Gerta bekizu nahi duzun hori» Eta une hartatik sendatua gelditu zitzaion alaba.

Lurreko bizialdian, Jesus jabetua zen Israelgo herriarengana soilik bidalia izan zela (Mt 10, 5). Piztueraren ondoren, ordea, berak bidali zituen bere ikasleak misio edo zeregin unibertsala betetzera (Mt 28, 19). Pasarte honetan Jesus, Israeletik kanpo erretiratu da, agian atseden hartzeko, edo agian hainbeste jardunen ondoren arnasa hartzeko (Mk 6, 31). Andre kanaandarrak, Jesusen sendakuntza-ekintzen berri jakin du eta, fedeak eraginda, bere alaba sendatzeko erregua egiten dio. Fedea otoitzean islatzen da. Ebanjelioetan kasu bakarra da, Jesus, andre horren erreguak entzunda, iritiz aldatzen dena. Jesusen jarrera-aldaketa hori, ziur aski, benetakoa baino gehiago itxurazkoa da, izan ere, Israelgo ardi galduengana soilik bidalia izan arren, Jesus gizakiak gaiz-

Santa Kandida Maria Jesusena (*Andoain 1845 – Salamanca 1912*), *birjina, fundatzailea (Jesusen Alabak)*. San Pedro Osmakoa, *gotzaina. Santa Lidia, martiria.*

kiaren boteretik salbatzera etorria da eta gaizkiaren ondorioetako bat gaixotasunak izatea da. Jesusek sufritzen dutenentzako duen errukia neurrigabea da ebanjelioek azaltzen duten bezala. Kontakizun honek erakusten digu, gure fedeak, otoitz bihurtuta, Jesusen errukia eragin dezakeela, berez inork eragin beharrik ez duen arren, berak badaki-eta zer behar dugun eta gainera gure alde dago (Mt 6, 32).

* * *

Bataioz Joana zuen izena Ama Kandidak. 1845ean jaio zen Andoainen. Txikitan jada elizara amonarekin joatea festa zen Joanarentzat. Andoaindik Tolosara joan beharra izan zuen familiak, baita Joanak ere. Baina ez zuten nahi zuten bezalako aukera ekonomikorik aurkitu. Zailtasunen artean haziz zihoan Joanaren fedea. Eta amesten ere hasia zen. Egoerak galdera asko eginarazi zion: «Jainkoak, zer nahi du nitaz?» Familiaren beharrak eraginda, Burgosera joateko aukera izan zuen, neskame. Han ere zailtasunak. Bigarren familiak, lana bide zela, Valladolidera joan beharra izan zuen. Juanak ere bai. Han zegoen Jauna Joanaren zain. 1869an eliza batean otoitzean ari zela, nahi bizi bat sortu zitzaion: «haur, gazte eta emakumeei kristau-heziketa emateko Kongregazio erlijioso bat eratzea, “Jesusen Alabak” izenekoa». Honek bakarrik beteko zion bere betiko gogoak: «Ni Jainkoarentzat bakarrik». Hil baino lehen, Jesusen Alabak misio-lurretara bidali ahal izateko poza eta zoria bizi ahal zituen Ama Kandidak.

Urteko 18. astea.

San Joan Maria Vianney, *Ars-eko apaiza*.

Jeremias profetaren liburutik 31, 31-34: Elkargo berria egingo dut, eta bekaturik ez dute gehiago gogoratu. **Sal 50:** Bihotz garbi bat, Jainko, sor ezazu niregan.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 16, 13-23.

Aldi hartan, Jesusek, Filiporen Zesareara iritsi zenean, galdera hau egin zien ikasleei: «Gizonaren Semea nor dela dio jendeak?» Haiek erantzun: «Batzuek Joan Bataiatzailea dela; beste batzuek Elias; besteek Jeremias edo profetaren bat» Jesusek, orduan: «Eta zuek, nor naitzela diozue?» Simon Pedrok erantzun zuen: «Zu Mesias zara, Jainko biziaren Semea» Orduan, Jesusek esan zion: «Zorionekoa zu, Simon, Jonasen semea, hori ez baitizu hezur-mamizko inork agertu, zeruko nire Aitak baizik. Eta hau diotsut Nik: Zu Pedro zara –harkaitza–; harkaitz horren gainean eraikiko dut Nik neure Eliza, eta Herioaren indarrak ez zaizkio nagusituko. Zerueta ereinuko giltzak emango dizkizut: zuk mundu honetan lotua, zeruan ere lotua geldituko da, eta zuk mundu honetan askatua, zeruan ere askatua» Orduan, bera Mesias zela inori ez esateko agindu zien Jesusek ikasleei. Une hartatik hasi zen Jesus ikasleei azaltzen beharrezko zela bera Jerusalemera igotzea, eta han asko sufritu beharra zuela apaizburuen eta lege-maisuen aldetik; hil egingo zutela eta hiru egunen buruan piztuko zela. Orduan, Pedro, Jesus aparte harturik, gogor egiten hasi zitzaion: «Inola ere ez, Jauna! Ez zaizu horrelakorik gertatuko!» Baina Jesusek, itzulirik, esan zion Pedrori: «Alde nire ondotik, Satanas! Oztopo zara niretzat, zure asmoak ez baitira Jainkoarenak, gizakiarenak baizik»

Jesusek bere buruaz zer pentsatzen duten galdetzen die ikasleei, izan ere, jakin egin nahi du Jerusalemera joatean berari jarraitzeko prest egongo ote diren eta azkenerraino haiek alboan izan ote ditzakeen. Pedrok, Mesias eta Jainkoaren Seme bizi moduan egiten dio aitortza, eta horrek esan nahi du, bere etorkizuna erabat lotu duela Jesusenarekin. Pedrok eta beste ikasleek Jesusi jarraitu diote eta prest daude

Urteko 18. astea.

San Joan Maria Vianney, *Ars-eko apaiza*.

Jerusalemara jarraitu eta Jesus iragartzan ari den Jainkoaren Erreinua ezartzeko eta Erreinu horren aintzan eta distiran parte hartzen lehenak izateko. Alabaina Jesusek ez du nahi haiek berari iruzur egiterik eta iragarri egiten die Jerusalem gatazka izango duela agintariekin eta sufrimendua jasan beharko duela, Jainkoaren Erreinua bere heriotzaren bidez iritsiko baita. Hori entzutean, Pedrok ez dio bere mailari eusten eta agiraka egiten dio Jesusi. Pedrok, Erreinua etortzea nahi du baina sufrimendurik gabe eta horrek Jaunaren errieta gogorra dakarkio Satanas deitzaeraino, izan ere, Satanasek bezala, Aitak egiteko eman dion misio edo eginkizunetik aldentzen saiatzen da. Mateoren ebanjelio honetan, non Pedrok munta berezia duen, Jesusek iragartzan dio, bera izango dela bere eliza eraikitzeke erabiliko duen harri nagusia eta erreinuko giltzak ematea agintzen dio. Pasarte hori usadioaren arabera, Pedroren Aita Santutzaren oinarri moduan eta, Erromako jarlekuan bere ondorengo misio edo eginkizun gisa ulertu izan da, munda Elizaren zerbitzuan.

* * *

Joan Maria Vianney (1786-1859)

«Ene Jainkoa, emadazu nire parrokiaren konbertsioa; onartzen dut nahi duzun guztia sufritzea neure bizitza guztian» esanez iritsi zen Ars-eko parrokiara Joan Maria Vianney. Hoztasun handia topatu zuen parrokiako jendeagan. Baina Joan Mariaren bihotz beroa agerian agertu zen, eta izan zuen bere fruiturik. «Oi, zer gauza handia apaiz izatea! Ez da ezagutuko ondo zeruan baizik... Lurrean ulertuko balitz, hil egingo litzateke bat, ez izuaz, baizik maitasunez». «Zer zoritxarreakoa apaiz bat, barne bizitzarik gabe» esan ohi zuen. Barnetasunak, ordea, kanpora begira jarri zuen. Apaiz-ikasketak egiten zailtasunak izan zituen. Baina ikasketek ematen ez dutena eman zion barne bizitzak. Parrokiako jendea ez ezik, urrunetik ere jende asko joan ohi zitzaion laguntza eske. «Aitorlekua, bizirik hilobiratu nauten hilkutxa dut» esan ohi zuen.

Urteko 18. astea.

Andre Mariaren Eliza Sagaratzea Erroman.

Andre Maria Zuria Gasteizen. Elurretako Andre Maria

Nahun profetaren liburutik 1, 15; 2, 2; 3, 1-3.6-7: Zorigaiztokoa zu, hiri odol-zalea! **Deuteronomio 32**: Nik dut hiltzen, Nik bizia ematen.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 16, 24-28.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Nire ondoren etorri nahi duenak uko egin diezaiola bere buruari, har beza bere gurutzeta eta jarrai diezat. Izan ere, bere bizia gorde nahi duenak galdu egingo du; bere bizia nigitatik galtzen duenak, ordea, eskuratu egingo du. Zertako du gizakiak mundu guztia irabaztea, bere bizia galtzen badu? Eta zer eman dezake gizakiak bizia berriro eskuratzeko? Izan ere, Gizonaren Semea bere Aitaren aintzaz beterik etorriko da aingeruekin eta orduan bakoitzari bere jokabidearen arabera ordainduko dio. Egia diotsuet: hemen direnetako batzuk ez dira hilko, Gizonaren Semea errege beza-la etortzen ikusi arte»

Jesusen hil ala biziko abentura, Aitak eman zion misio edo egin-kizunarekiko leiala izatea izan zen eta, haren nahia onartuz, bere bizia gizakien zerbitzuan eman zuen gurutzean hilda. Eta horixe bera da gure bizitzaren abentura ere. Horregatik, Jesusek, bere ikasleei bere bizia Jerusalem nola emango zuen adierazi ondoren, haientzat eta guretzat ondorioak ateratzen ditu. Izan ere, guk ere galdu egingo dugu geure bizia, hau da, geure bizia ez dugu geurekoikeriaz geuretzat gorde behar, baizik eta besteen zerbitzuan eman behar dugu Jainkoak aginduta betetzeko dugun misioarekiko leial izanez, bai gure familia-bizitzan, laneko bizitzan eta gizarteko bizitzan ere. Jesusek bezala jokatu behar dugu, hura “ez baitzen etorri zerbitzatua izatera, zerbitzari izatera baizik, bere bizia guztien alde ordainsaritzat ematera” (Mt 20, 28). Azkenean Jaunarekin, hilen eta bizien Epailearekin, aurrez aurre topo egingo dugu eta geure bizialdia bizi izan dugun maitasun- eta zerbitzu-eskaintzaren neurriaren arabera aitormena egin eta sarituko gaitu.

Daniel Profetaren liburutik 7, 9-10.13-14.

Begira nengoela, tronu batzuk jarri zituzten eta gizon zahar bat eseri zen. Haren soinekoa elurra bezain zuri, buruko ilea artilea bezain garbi! Haren aulkia eta gurpilak, sugar kiskalgarri! Suzko ibaia ateratzen zen haren aurretik. Jendetza izugarria zuen zerbitzari, milaka eta milaka zeuden haren aurrean zutik. Auzia hasi eta zabaldu ziren liburuak. Neure gau-ikuskarian, gizaseme antzeko bat ikusi nuen zeruko hodeietan etortzen. Gizon zaharragana hurbildu zenean, beroni aurkeztu zioten. Agintea, aintza eta erregetza eman zioten: herri, nazio eta hizkuntza guztietako jendeak zerbitzatzen zuen. Haren agintea betierekoa, ez da inoiz bukatuko; haren erregetza ez da inoiz hondatuko.

Sal 96: Errege da Jauna, Goi-goikoa, lur guztiaren gainetik.**San Pedoren 2. gutunetik 1, 16-19.**

Senide maiteok: Jesu Kristo gure Jauna ahalmenez etorriko den egunaz hitz egin genizuenean, ez ginen oinarritu irudipenezko ipuinetan, geure esperientzian baizik, geure begiz ikusi baikeen haren handitasuna. Jesusek bere Aita Jainkoagandik hartu zituen ohorea eta aintza, hau esan baitzion Jainkoaren aintza bikainetik etorritako mintzoak: «Hau da nire Semea, nire maitea, honengan dut neure atsegina» Guk geuk entzun genuen zerutik etorritako mintzo hori, berarekin mendi santuan ginela. Badugu profeten hitza ere, hitz guztiz sendoa, eta zuek ederki egiten duzue hitz horri adi-adi egonez: toki ilunean argi egiten duen kriseilua bezala da zuentzat, eguna zabaldu eta goizeko izarra zuen bihotzean jaiki arte.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 9, 28b-36.

Aldi hartan, hartu zituen Jesusek berekin Pedro, Santiago eta Joan, eta mendira igo zen otoitz egitera. Otoitzean ari zela, aur-

Urteko 18. astea.

JAUNAREN ANTZALDATZEA.

San Justo eta San Pastor, *anaiak, martiriak*.

pegiko itxura aldatu zitzaion, eta jantzia zuri distiratsu bihurtu. Hartan, bi gizon agertu ziren, Moises eta Elias, aintzaz distiratsu Jesusekin hizketan; Jerusalem gertatzekoa zen Jesusen heriotzaz mintzo ziren. Pedro eta lagunak logurak jota zeuden; baina esnatu ziren eta Jesusen aintza eta harekin zeuden bi gizonak ikusi zituzten. Hauek urruntzen ari zirela, Pedrok esan zion Jesusi: «Maisu, bai ederki gaudela hemen! Egin ditzagun hiru txabola: bata zurretzat, bestea Moisesentzat eta bestea Eliasantzat» Ez zekien zer esaten zuen ere.

Hau esaten ari zela, hodei batek estali zituen, eta hodeian sartzean beldurtu egin ziren. Ahots bat atera zen hodeitik, esanez: «Hau da nire Semea, nire Aukeratua. Entzuiozue» Ahotsa isiltzean, Jesus bakarrik ageri zen. Ikasleek isilik gorde zuten, eta egun haietan ez zioten inori esan ikusitakorik ezer.

Gertakari honetan, Jesusek bere aintza agertzen die bere hiru ikasle kutunei eta, horrekin, bera zein den adierazten die. Hodeitik entzuten den ahotsak dioen bezala, Jainkoaren Semea da. Hodeia Jainkoaren ikurra da Irteera liburutik hasita (Ir 24, 15-18 eta Zen 9, 17-23). Jesusekin, Israelgo herrian hasitako salbamen-historia bere gailurrera iristen da eta horren lekukotza eskaintzen dute Legeak eta igarleek, kasu honetan Moisesek eta Eliasek ordezkatuak. Jesusek bere aintza distiratsua azaltzen die nekaldiaren lehenengo aipamenaren segidan eta argitu ere egiten die ondorengoa esanez: «Nire ondoren etorri nahi duenak uko egin biezaio bere buruari, har beza bere eguneroko gurutzea eta jarrai biezat» (Lk 9, 23). Jesusi jarraitzeak gurutze-bideraino jarraitzea esan nahi du, hau da, bizia besteen zerbitzuan eta besteentzat maitasunez ematea. Ez dago Jesusi egindako benetako jarraipenik nork bere bizia ematea tartean ez duenik. Baina hori bai, heriotzaraino jarraituz bere bizia ematen duenak irabaziko du piztuera. Ikasleek ulertu dezaten, Jesusek aintza betean erakusten die bere burua eta hartara aurreratu egiten die beren etorkizuna zein izango den, haiengan itxaropena ereinez.

Urteko 18. astea.

JAUNAREN ANTZALDATZEA.

San Justo eta San Pastor, *anaiak, martiriak*.

Baina oraingoz ez diote hori ezagutzera inori eman behar, bera hilen artetik piztu arte (Mk 9, 9).

* * *

1. Jesus, gure Jauna, Kristo,
agertu zaigu Aitaren magaletik.
Gu ilunetik ateratzera da etorri,
eta bere argi miresgarritz argi egitera.
2. Iratzarri da egun handia gizadiarentzat,
gairiditua da ilunaren indarra.
Jesusen argitik argi bat zaigu sortu,
gure begi lausotuak distiraz jantzirik.
3. Dirdiraz jarri du munduan aintza,
argiz bete ditu barrunbe ilunak.
Heriotza desegin du, ez da jada ilunik.
Infernuko ateak bota ditu.
4. Sorkari oro du argitu,
ilun zena antzinako aldian.
Salbazioa du ekarri eta bizia digu eman;
aintzaz da itzuliko eta argituko ditu zain dituenen begiak.
5. Gure Erregea bere edertasunez dator.
Irten gakizkion bidera argiontzia pizturik.
Poztu gaitezen beragan, bera poztan den bezala gudan,
eta alaitzen gaituen bezala bere argi aintzatsuz.
6. Ene anai-arrebok, zutitu, presta zaitezte,
eskerrak emateko geure Errege eta Salbatzaileari,
bere aintzaz baitator gu poztera
bere argi gozagarriaz Erreinuan.
(San Efrein 306-373 inguruan, diakono Sirian,
eliz irakaslea; Gorazarrea I, Piztueraz).

Urteko 19. astea.

San Sixto II.a, *aita santua* eta lagunak, *martiriak*.

San Kaetano, *apaiza (teatinoen fundatzailea)*.

Jakinduria liburutik 18, 6-9.

Aldez aurretik eman zitzaion gure arbasoei pazko-gauaren berri, sinetsi zituzten promesak, sendoak zirela ikustean, adore izan zezaten. Zintzoentzat salbamen eta etsaientzat hondamendi izan zen gau haren zain egon zen zure herria. Izan ere, egintza bat beraz gure etsaiak zigortu zenituen eta gu ohorez bete gintuzun, Zeuregana deituz. Zintzoen seme-alaba fededunek sakrifizioak eskaintzen zituzten ezkutan, eta denek, aho batez, lege santu hau ezarri zuten: aldi onetan nahiz txarretan elkarturik egongo zirela zintzoak. Eta orduan jadanik, kantatzen zituzten arbasoen gorazarreak.

Sal 32: Bai dohatsu Jaunak bere oinorde hautatu duen herria.

Hebrearrei egindako liburutik 11, 1-2.8-19.

Senideok: Itxaroten dugunaren oinarria da sinesmena, ikusten ez diren frogak. Sinesmenagatik onetsi zituen Jainkoak gure arbasoak. Sinesmenari esker, Abraham, Jainkoaren deiari erantzunez, ondareztat hartu behar zuen lurraldera abiatu zen, nora zihoan jakin gabe. Sinesmenaren indarrez atzerritar gisa bizi izan zen agindutako lurraldean; oihal-etxoletan bizi izan zen, Jainkoaren agintzari bera hartu zuten Isaak eta Jakob bezalaxe; eta hori, oinarri sendoa duen hiria, arkitekto eta egile Jainkoa bera duen hiria, itxaron zuelako. Sinesmenari esker hartu zuen ondorengoa ekartzeko indarra, bere emazte Sara agorra izan eta berak ere sasoia joana zuen arren, agintzaria egin ziona fida-garria zela sinetsi baitzuen. Horrela, gizon bakarragandik —eta berau horretarako hilik zegoela—, ondorengoak sortu ziren, zeruko izarrak bezain ugari eta itsasbazterreko hondarrak bezain kontaezin. Horiek guztiak Jainkoak hitzemandako ondasunak eskuratu gabe hil ziren; baina sinesmenaren argian urrutira ikusi eta agurtu egin zituzten, horrela lur honetan erromes eta arrotz zirela aitortuz; izan ere, honela mintzo direnek garbi adierazten dute aberriaren bila dabilzala. Utzi

Urteko 19. astea.

San Sixto II.a, *aita santua* eta lagunak, *martiriak*.
 San Kaetano, *apaiza (teatinoen fundatzailea)*.

zuten lurraldea gogoan izan balute, izango zuten egokiera hara itzul-
 tzeke. Baina lur hobia zuten irrika, zerukoa. Horregatik, Jainkoak ez
 du «haien Jainko» deitua izateko lotsarik, hiri bat ere prestatu bai-
 tzien. Sinesmenari esker opari eskaini zuen Abrahamek Isaak, Jain-
 koak probatu zuenean. Bera, agintzariak hartu zituen, prest zegoen
 bere seme bakarra eskaintzeko, nahiz eta seme horretaz esana zion
 Jainkoak: «Isaaken bidez izango dituzu ondorengoak» Uste bizia zuen
 Abrahamek Jainkoa gai dela hildakoak pizteko ere; horregatik, semea
 berreskuratzea Jainkoaren ahalmenaren ezaugarri gertatu zitzaion.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 12, 32-48.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Ez beldur izan, ene artal-
 detxo hori, gogoko izan baitu zuen Aitak erreinua zuei ematea. Saldu
 zeuen ondasunak eta eman limosna. Pila itzazue zeruan hondatuko ez
 diren ondasunak, huts egingo ez dizuen altxorra, hara ez baita lapurrik
 hurbiltzen, ezta ere han sitsak jaten. Zeren, zuen altxorra non, zuen
 bihotza han. Zaudete prest, jantziak loturik eta kriseiluak pizturik;
 izan zaitezte nagusia ezteietatik noiz itzuliko zain dauden morroiak
 bezalakoak, iritsi eta atea jo bezain laster irekitzeko prest dauden mo-
 rroiak bezalakoak. Zorionekoak morroi horiek, nagusiak, iristean,
 zain aurkitzen baditu! Egia diotsuet: arropak aldaturik, mahaian ese-
 raraziko ditu eta zerbitzatzen hasiko zaie. Eta gauerdian nahiz goizal-
 dean badator eta horrela aurkitzen baditu, zorionekoak haiek! Hartu
 gogoan hau: etxeko nagusiak, lapurra zein ordutan etorriko den jakin-
 go balu, ez luke etxea zulatzen utziko. Egon prest zuek ere, gutxien
 uste duzuen orduan etorriko baita Gizonaren Semea» Pedrok galdetu
 zion: «Jauna, guretzat ala denentzat esan duzu parabola hau?» Jaunak
 erantzun: «Izan zaitezte etxezain leiala eta zentzuduna bezalakoak,
 nagusiak, bere orduan behar den janaria banatzeko, morroi buru ipi-
 ni duena bezalakoak. Zorionekoa morroi hori, nagusiak, iristean, agin-
 dua egiten aurkitzen badu! Benetan diotsuet: bere ondasun guztien

Urteko 19. astea.

San Sixto II.a, *aita santua* eta lagunak, *martiriak*.

San Kaetano, *apaiza* (*teatinoen fundatzailea*).

buru ipiniko du. Baina morroia, nagusiak luzatuko duelakoan, morroi-lagunak eta neskameak jotzen eta jan-edanean eta mozkorkerian hasten bada, gutxien espero duen egunean eta gutxien uste duen orduan etorriko zaio nagusia, gogor zigortuko du eta desleialek merezi dutena emango dio. Nagusiaren nahia zein den jakin arren, gauzak hark nahi bezala eratzen edo egiten ez dituen morroiak zigor gogorra izango du; nagusiaren nahia zein den jakin gabe, zigorra merezi duen zerbait egiten duenak, berriz, biguna. Askok eman zitzaionari, asko eskatuko zaio; eta askoren kargua eman zitzaionari, are kontu handiagoa eskatuko»

Jesusek erne egotera gonbidatzen gaitu. Hiru parabola erabiltzen ditu horretarako: nagusi bat etxera itzultzen da etzeietatik ezorduan eta bera zerbitzatzeko zain dauden zerbitzariak saritu egiten ditu eta hori pentsaezina zen antzinako munduan baina hori da Jainkoak gurekin egiten duena, izan ere, zeruko oturuntza eskaintzen digu; lapur bat inork gutxien espero duenean iristen da, gure bizialdiaren amaiera iritsiko den bezala, ez baitakigu noiz gertatuko den; eta leiala izateko eskatzen zaion administrala izateko eskatzen digu. Gizateriaren izaitea ez da betirako eta gure bizialdiak ere mundu honetan ez du betiko iraungo. Ez dakizkigu eguna eta ordua, baina badakigu Jainkoak prestatua digun oparia zein den, bere jainkozko bizian parte hartzea zoriontsu eta betiko. Administralaile leial gisa prest bizitzeko fedean dugu euskarria. Gure aita Abrahamen fedean bezala, hura beti fidatu baitzen Jainkoak egindako agintzariak, askotan erabat ulertu gabe gainera, bere seme bakar Isaak erre-oparitan eskaintzeko prest agertu baitzen. Itxaropenez betetako animoz bizi behar dugu Jainkoagan konfiantza izanez, Israel herriak Egipton izan zuen bezala, salbamena iragarri baitzitzaion errealtate bihurtu aurretik.

Urteko 19. astea.

Domingo santua, Guzmangoa, apaiza, fundatzailea
(domingotarrak).

Ezekiel profetaren liburutik 1, 2-5.24-28c: Jaunaren aintzaren ageriko iduria zen. **Sal 148**: Zeru-lurak beterik dauzka zure distirak.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 17, 22-27.

Aldi hartan, Galilean zehar zebiltzala, esan zien Jesusek ikasleei: «Gizonaren Semea gizakien esku utziko dute; hil egingo dute, baina hirugarren egunean piztuko da» Ikasleak oso nahigabeturik gelditu ziren. Kafarnaumera iritsi zirenean, tenplurako zerga biltzen zutenek Pedrorengana joan eta esan zioten: «Zuen maisuak ez al du tenplurako zerga ordaintzen?» «Bai», erantzun zien. Pedro etxeratu zenean, Jesusek aurrean jarri eta esan zion: «Zer deritzozu, Simon? Munduko erregeek zeinengandik hartzen dituzte zergak edo kontribuzioak, etxeoengandik ala arrotzengandik?» Pedrok erantzun zion: «Arrotzengandik» Jesusek, orduan: «Etxekoak libre daude, beraz. Halaz guztiz ere, inori zeresanik ez emateko, zoaz itsasora, bota amua eta hartu lehenengo aterako duzun arraina; ireki iezaiozu ahoa, eta biren zerga ordaintzeko dirua aurkituko duzu. Hartu eta ordaindu zuri eta bioi dagokiguna»

Mateoren ebanjelioan, Jesusen Jerusalemgo gatazkaren eta heriotzaren bigarren aurreikuspenari, tenpluari zerga ordaintzeaz gertatutako pasarteak jarraitzen dio. Ebanjelio honetan, Pedrok, aparteko aipua du, izan ere, pasarte honetan ibiltzen da ur gainean Jesusek lagunduta (Mt 14, 25-36) eta hor agintzen dizkio Jesusek berari zeruetako erreinuaren giltzak (Mt 16, 13-20). Pasarte honek Jesusen eta Pedroren arteko lotura estua erakusten digu, zerga bera ere batera ordaintzerainokoa. Baina Pedrok Eliza ordezkatzeko du. Beraz, Jesu Kristoren eta Elizaren arteko barne-barneko lotura iradokitzen zaigu. Hain zuzen ere, Kristo da gorputza den Elizaren burua. Hala bada, Jesusen bizialdiko abentura, idazkiak dioten moduan izan zen, “hark on egiten eta deabruaren menpe zeuden guztiak sendatzen igaro zuen bere bizitza” (Eginak 10, 38) eta bizia emanez burutu zuen baina ondoren piztu egin zen eta orain hori da Elizak eta bertan partaide garen guztiok jarraitu behar dugun bizirako ibilbidea.

Urteko 19. astea.

Gurutzeko Santa Teresa Benedikta (Edith Stein), *erlijiosa eta martiria, Europako Zaindaria*.

Oseas profetaren liburutik 2, 16b.17.21-22: Zurekin ezkonduko naiz betiereko ezkontzan. **Sal 44:** Entzun, alaba, begiratu: makurtu be-l-larria.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 25, 1-13.

Aldi hartan, Jesusek parabola hau esan zien ikasleei: «Zeruetako erreinuarekin, beren kriseiluak eskuetan hartu eta senargaiari bidera irten zitzaizkion hamar neskatzekin bezala gertatzen da. Neskatzeko bost zentzugabeak ziren eta bost zentzudunak. Kriseiluak hartzean, zentzugabeek ez zuten oliorik hartu; zentzudunek, ordea, kriseiluarekin batera olioia ere hartu zuten ontzietan. Senargaiak luzatzen zuenez, logaletu egin ziren denak eta loak hartu zituen. Gauerdian oihu bat entzun zen: “Badator senargaia; irten zakizkiote bidera!” Jaiki ziren neskak guztiak, eta beren kriseiluak prestatu zituzten. Orduan, zentzugabeek esan zieten zentzudunei: “Emaguzue olio-pixka bat, kriseiluak itzaltzen ari zaizkigu eta”. Zentzudunek erantzun zieten: “Ea ez dugun nahikoa geuretzat eta zuentzat; hobe duzue, badaezpada, dendara joan eta erosi”. Baina, erostera joanak zirelarik, senargaia iritsi zen, eta prest zirenak ezteietara sartu ziren harekin. Eta atea itxi zuten. Iritsi ziren, azkenik, beste neskatzak ere eta dei egin zuten: “Jauna, Jauna, ireki!” Baina hark erantzun zien: “Benetan diotsuet, ez dakit nor zareten”. Egon, beraz, erne, ez baitakizue, ez eguna, ez ordua»

Teresa Benedikta Gurutzekoa (Edit Stein), 1891n jaio zen Breslaun familia judu batean eta bere herriaren erlijio eta ohituretan hezia izan zen. Erlijio judua utzi egin zuen baina beti mantendu zuen etika-konpromiso sakona. Breslau, Gotinga eta Brisgobiako Friburgoko unibertsitateetan ikasi zuen eta Husserlen ikasle legez lehenik eta lankide gisa gero, doktoretza lortu zuen, Alemanian filosofian doktore egin zen lehen emakumea izanik. Bere kideetako zen Adolf Reinachen heriotza-

Urteko 19. astea.

Gurutzeko Santa Teresa Benedikta (Edith Stein), *erlijiosa eta martiria, Europako Zaindaria.*

ren ondoren, haren alargunarekin hartu-emanak izan zituen eta hari esker kristautasun bizia ezagutu zuen eta horri esker heriotza lasaitasun handiz hartzeko gai izan zen. Avilako Santa Teresaren lanak irakurri ondoren, 1922ko urtarrilaren 1ean bataiatu egin zen. Bera hil ondoren, liburu batean bildu ziren zientzia-lantxo batzuk idatziak zituen eta “Emakumeen prestakuntza eta bokazioa” izenarekin argitaratu ziren. 1934ko apirilean abitua jantzi zuen karmeldar oinuts gisa Köln-Li-denthalgo komentuan. Echteko (Holanda) komentura lekualdatuta, nazien erregimenak juduen aurka ezarri zuen jazarpena zela-eta, Alemaniak Holanda inbaditu zuenean, atxilotua izan zen 1942ko abuztuaren 2an eta Auschwitzera eramana. Gas-ganberan erail zuten abuztuaren 9an. Joan Paulo II.ak kanonizatu egin zuen 1998an eta Europako zaindari-kide aldarrikatua izan zen. Bere bi lanik garrantzitsuenak hauek dira: “Izaki infinitua eta betiraunderako izakia”, Aquinoko Tomas Santuaren eta filosofia modernoaren arteko sintesiaren bila eta “Gurutzearen zientzia”, Gurutzeko Jondone Santuaren mistikaren interpretazio bat Husserlen fenomenologiaren argitan; bi lanak ere bere heriotzaren ondoren argitaratuak. Gaurko irakurgeta bere irudia zedarrizten dute, izan ere, Oseasen iragarpenak dioten moduan, Jaunak bihotzera hitz egin zion eta berak, bere bizitzan zehar, erantzun egin zion Jainkoa bilatuz, beti ere harekin topo egiteko prest, birjina zuhurren moduan.

Urteko 19. astea.

San Lorenzo, *diakonoa eta martiria*.

San Paulok 2 Korintoarrei 9, 6-10: Gogoz ematen duena maite du Jainkoak. Sal 111: Dohatsu errukitzen eta mailegu ematen duena.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 12, 24-26.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Egi-egiaz diotsuet: Gari-alea, lurrean erori eta hiltzen ez bada, bera bakarrik gelditzen da; baina, hiltzen bada, fruitu asko ematen du. Bere bizia maite duenak galdu egingo du; baina mundu honetan bere bizia gutxiesten duenak betiko bizirako gordeko du. Nire zerbitzari izan nahi duenak jarrai biezat eta, Ni nagoen tokian, han izango da nire zerbitzaria ere. Nire zerbitzari dena ohoratu egingo du Aitak»

San Lorentzo, erromatarren garaiko Hispania Tarraconensiseko Huescako zen eta Erroman diakono Sixto II.a aita santuaren garaian. Diakonoa zenez, Elizaren ondasunak administratzen zituen kristau-elkarteko behartsuei eta alargunei laguntzeko. Valeriano enperadorearen jazarpen-garaian, Elizaren altxorrek agintariei ematera behartua izan zen eta berak laguntzen zituen behartsuez inguratuta azaldu zen esanez: “Hauek dira elizaren altxorrek”. Heriotza-zigorra ezarri zioten parrilla batean su geldian bizirik erretzera kondenatuta, hain zuzen ere Sixto II.a aita santua martirizatu eta lau egunera; 258. urtea zen. Lehenengo irakurgaiak kristau-karitateaz hitz egiten digu eta karitatearen arloetako bat beharra dutenei laguntzea da. Ebanjelioak, hil eta fruitu asko ematen duen gari-aleaz Jesusek esana gogorarazten digu. Gari-ale hori Jesu Kristo da eta berarekin batera San Lorentzo eta bere ikasle guztiak dira eta gurutzean edo parrillan erreta ez hil arren, bizia bes-teen zerbitzuan eman behar dugu haiek egin zuten bezala.

Urteko 19. astea.
Santa Klara, *birjina*.

Ezekiel profetaren liburutik 12, 1-12: Atera zaitez egun-argiz, guztien aurrean. Sal 77: Ez ahaztu Jainkoak eginak.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 18, 21–19, 1.

Aldi hartan, hurbildu zitzaion Pedro Jesusi eta galdetu zion: «Jauna, nire senideak bidegabekeriaren bat egiten badit, zenbat aldiz barkatu behar diot? Zazpi aldiz?» Jesusek erantzun zion: «Zazpi aldiz ez, baizik eta zazpitan zazpi mila aldiz. Hain zuzen, bere morroiekin kontuak garbitu nahi izan zituen erregearekin bezala gertatzen da zeruetako erreinuarekin. Kontuak garbitzen hastean, dirutza izugarria zor zion bat ekarri zioten. Eta nondik ordaindurik ez baitzuen, bera eta emaztea, seme-alabak eta zituen guztiak saltzeko agindu zuen nagusiak, zorra ordaintzeko. Morroiak, orduan, nagusiaren oinetan ahuspezturik, arren eta arren esaten zion: “Emadazu astia eta dena ordainduko dizut”. Nagusiak, errukiturik, dena barkatu eta libre utzi zuen morroia. Baina morroi hark berak, atera orduko, diru apur bat zor zion bere morroi-lagunarekin topo egin zuen, eta, lepotik heldu eta ito beharrean, esan zion: “Ordain ieza-dak zor didaana”. Lagunak, oinetan ahuspezturik, arren eta arren esaten zion: “Emadak astia eta dena ordainduko diat”. Baina besteak ezetz, eta joan eta kartzelan sartu zuen, zorra ordaindu arte. Beste morroiak, gertatua ikusirik, biziro atsekabetu ziren, eta nagusiagana joan eta gertatuaren berri eman zioten. Orduan, nagusiak morroiari deitu eta esan zion: “Morroi gaizto hori! Horrenbesteko zorra barkatu diat nik, eskatu didaako; ez al zen bidezkoa hi ere heure morroi-lagunaz errukitzea, ni hitaz errukitu nintzen bezala?” Eta nagusiak, haserre bizioan, borraroen esku utzi zuen, zor guztia ordaindu arte. Zuei ere gauza bera egingo dizue zeruko nire Aitak, senideok elkarri bihotzez barkatzen ez badiozue” Hitzaldi hau bukatu zuenean, Galileatik alde egin eta Judeako mugetan sartu zen Jesus, Jordanez bestaldera igaroz.

Urteko 19. astea.

Santa Klara, *birjina*.

Pasarte honekin bukatzen da kristau-elkarteko harremanez Jesu-sek egindako laugarren hitzaldia Mateoren ebanjelioan. Txikiei eskaini beharreko arretaz, senide-zuzentasunaz, elkarteko buruzagiei emandako lotzeko eta askatzeko ahalmenaz eta elkarteko otoitzaz hitz egin ondoren, barkamenaz hitz egiten digu. Izan ere, barkamenak, giza harremanen barnean egon behar du. Elizan bezala beste edozein gizarte-taldetan ere, barkamenak presente egon behar du: familian, enpresan, gizartean eta baita politikako gizartean ere. Ezin gaitzek bizi barkamena emateko eta hartzeko prest egon gabe. Are gehiago, Jainkoaren barkamena, parabolan, geure artean ematen dugun barkamenari lotuta azaltzen da, Gure Aita otoitzean aipatzen den moduan. Hala ere, Jainkoak berak eskatzen duen bezala, barkamena ezin daiteke eman kalte egin duenak egindako kaltearen aitormena egin gabe, eta horri, ahal den neurrian, etorkizunean hobetzeko konpromisoa gehitu behar zaio. Alabaina, gure aldetik beti eskaini behar diegu barkamena iraindu gaituztenei edo kalte egin digutenei. Eta era berean prest egon behar dugu barkamena jasotzeko, gaizki egin dugunak gu geu garenean. Batzuetan, barkatzea baino askoz ere zailago egiten zaigu barkamena eskatzea eta jasotzea.

* * *

Andre Mariari dei egiteko hainbat izen edo titulu

«Maitasunaren Ama». «Errukiaren Ama». «Ene Jaunaren Ama». «Jainkoaren Ama». «Lastertasunaren Ama». «Bere Semearen Apostolua». «Andre Judu Jainkotiarra». «Bere Semearen Ebanjelioaren Maistra». «Barkazio Handiaren Ama». «Eukaristia Andrea». «Gure Andre Bakardadekoa». «Birjina Doloretakoa». «Aingeruen eta Santuen Erregina». «Zeruetako Erregina». «Elizaren Ama». «Familien Ama».

Urteko 19. astea.

Santa Joana Frantziska Chantalekoa, *erlijiosa, fundatzailea*
Salesko Frantziskorekin batean (Ahizpa Bisitarien Ordena).

Ezekiel profetaren liburutik 16, 1-15.60.63: Nik eman nizun apaindu-
 riari esker, erabatekoa zen zure ederra; eta lizunkerian hasi zinen.

Isaias 12: Joan da zure haserrea eta pozez nauzu bete.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik , 3-12.

Aldi hartan, fariseu batzuk hurbildu zitzaizkion Jesusi eta, zertan harrapatuko, galdetu zioten: «Zilegi al zaio gizonari bere emaztea edozein arrazoiengatik uztea?» Hark erantzun zien: «Ez al duzeu irakurri Liburu Santuak dioena? Hasieratik Egileak gizaseme eta emakume egin zituela, alegia, eta esan zuela: “Horregatik, gizasemeak bere aita-amak utziko ditu eta bere emaztearekin elkartuko da, eta biak bat izango dira”. Beraz, aurrerantzean ez dira bi, bat baizik. Horrela, bada, Jainkoak bat egin duena ez beza gizakiak banatu» Haiek galdetu zioten: «Zergatik eman zuen, bada, Moisesek dibortzio-agiria idatzi eta emaztea uzteko baimena?» Jesusek erantzun zien: «Zeuen burugogorkeriagatik eman zizuen Moisesek emaztea uzteko baimena; baina hasieran ez zen horrela. Hau diotsuet: bere emaztea utzi –legearen kontra elkartuak ez badira behintzat– eta beste batekin ezkontzen denak, adulterioa egiten du» Ikasleek esan zioten orduan: «Baldin horrelakoa bada senar-emazteen arteko lotura, ez du merezi ezkontzea» Jesusek erantzun zien: «Ez dira denak hori onartzeko gai, Jainkoak gai egiten dituenak baizik. Batzuk ez dira ezkontzen, jaiotzaz ezin dutelako; beste batzuk giza eskuz ezinduak izan direlako; beste batzuk, berri, zeruetako erreinuagatik hala erabaki dutelako. Onar dezakeenak onar beza»

Juduen legeak, senarrak emaztea zapuzteko edo arbuiatzeko aukera ematen zuen (Dt 24, 1); emazteak ere bere aldetik eska ziezaiokeen senarrari zapuztu zezala. Rabinoek asko eztabaidatzen zuten hainbat kasu justifika zitzaizkion arrazoiez. Jesusek puntu honetan, beste asko-

Urteko 19. astea.

Santa Joana Frantziska Chantalekoa, *erlijiosa, fundatzailea*
Salesko Frantziskorekin batean (Ahizpa Bisitarien Ordena).

tan bezala, gairiditu egiten du Moisesen legea eta ezkontza-erakundea Jainkoaren borondate sortzailera igortzen du: “hasieran ez zen horrela”. Izan ere, Jainkoak, gizona bere antzirudiko egin zuen eta Jainkoaren irudia libreki emandako eta hartutako maitasunean gauzatzen da eta betirako gauzatu ere (Has 1, 26-27). Izan ere, benetako maitasuna betirako maitasuna da. Hor datza kristau-ezkontzaren banaezintasunaren funtsa, izan ere, sakramentu hori, maitasun jainkotiarren zeinu eta adierazpen da eta hori betirako da. “Jesu Kristo ez zen orain «bai» eta gero «ez», beti zen bai soilik” (2 Ko 1, 17). Baina, ahuleria dela-eta, edota batzuetan ezkontideen bekatua tarteko, ezkontzak porrot egiten duenean, irtenbide zuzena aurkitu beharko da, ezen, “Jainkoak bakean bizitzera deitu baitzaituzte” (1 Ko 7, 15). Pasarteko azken lerroek zeruetako erreinuagatik irenduez hitz egiten digute, izan ere, kristau batzuek, ezkontza-bizitzari uko egin diezaiokete beren bizi osoa zeruetako erreinuari emateko. Azken pasarte honek, agian, Jesusek, bere ezkongetzaz harritzen zirenei bere buruaz ematen zien erantzuna jaso dezake. Izan ere, Jesusek, uko egin baitzion familia osatzeari bere bizi osoa erreinuaren zerbitzuari eskaintzeko.

San Pontziano, 18. *Aita Santua*, eta San Hipolito, *apaiza, martiriak*.
 Felipe Jesusena Munarriz (*Allo 1875–Barbastro 1936*),
klaretarra, dohatsua, eta lagunak, martiriak.

Ezekiel profetaren liburutik 18, 1-10.13b.30-32: Bakoitza zuen joka-bidearen neurrian epaituko zaituztet. **Sal 50:** Bihotz garbia, Jainko, sor ezazu niregan.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik.19, 13-15.

Aldi hartan, haurrak eraman zizkioten Jesusi, haien gainean eskuak ezarri eta otoitz egin zezan; ikasleek, ordea, haserre egiten zieten. Jesusek esan zien: «Utzi haurrei nigana etortzen, ez galarazi, horrelakoena baita zeruetako erreinua» Eta, haurrei eskuak gainean ezarri ondoren, joan egin zen handik.

Jesusek hainbat aldiz jartzen ditu ebanjelioetan haurrak zeruetako erreinuan sartzeko eredu moduan (Mk 9, 36-37; 10, 13-16; Lk 18, 15-17). Zergatik da zeruetako erreinua haurrak bezalakoak diren-tzat? Zergatik hartu behar da erreinua haurrek bezala bertan sar-tzeko? Haurrak oso gutxi baloratuak ziren antzinako munduan, gaur egun oraindik ere gizarte eta kultura batzuetan gertatzen den bezala. Heldu bihurtzen zirenean soilik hasten ziren estimatuak izaten. Jesusek haurren berezko umiltasuna eskatzen du erreinua onartzeko, Jainkoa onartzeko alegia, erreinua behartsuei dagokiela aldarrikatu duen era berean (Mt 5, 3 eta Lk 6, 20). Erreinuan ezin daiteke sar aberatsen harropuzkeriarekin edota gizarteak balio handikotzat aitortuak direnen beregaintasunarekin.

Urteko 20. astea.

San Maximiliano Maria Kolbe, *apaiza eta martiria*,
frantziskotar komentuala.

Jeremias profetaren liburutik 38, 4-6.8-10.

Egun haietan, buruzagiek esan zioten erregeari: «Jeremias honek bizia zor du! Bere hitzez, herrian gelditzen diren gudariak eta herritar guztiak adoregabetu besterik ez du egiten. Ez da ari herriaren onerako, kalterako baizik» Sedekias erregeak erantzun zien: «Zeuen esku duzue! Erregeak ez dezake ezer zuen aurka» Hartu zuten, beraz, Jeremias eta errege-familiako Melkias printzearen putzuan sartu zuten, sokaz jaitsiz. Putzua kartzelako atarian zegoen eta ez zuen urik, lokatza baizik. Jeremias lokatzetan sarturik gelditu zen. Ebed-Melek jauregitik erregeagana joan zen eta esan zion: «Errege jauna, gaizki jokatu dute gizon horiek Jeremias profetarekin; putzura bota dute, eta goseak hilko da bertan, ez baitago ogirik hirian» Orduan, agindu hau eman zion erregeak Ebed-Melek etiopiarrari: «Hartu zeurekin hiru gizon eta atera Jeremias profeta putzutik, hil baino lehen»

Sal 39: Jauna, zatokit azkar laguntzera!

Hebrearren egindako liburutik 12, 1-4.

Senideok: Hainbat eta hainbat testiguz inguratuz gaudenez gero, utz dezagun oztopo zaigun guztia eta inguratzen gaituen bekata, eta ekin diezaiogun etsi gabe aurrean dugun lasterketari. Jar ditzagun begiak sinemenaren iturri eta betetzailer dugun Jesusengan. Honek ere, itxaro zuen zorionagatik, gurutzean hiltzea onartu zuen, heriotza lotsagarria zela kontuan hartu gabe, eta orain Jainkoaren tronuaren eskuinaldean eserita dago. Izan ezazue, bada, gogoan bekatarien aldetik halako erasoaldia eraman zuen hura, adorea galdu eta etsi ez dezazuen. Oraindik ez zarete bizia galtzeraino iritsi bekatuaren aurkako zeuen borrokan.

Urteko 20. astea.

San Maximiliano Maria Kolbe, *apaiza eta martiria*,
frantziskotar komentuala.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 12, 49-53.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Lurrean sua jartzera etorri naiz, eta nahiago nuke dagoeneko sutan balego! Heriotza-urean murgildu behar dut, eta hau larria hori bete arte! Munduari bakea ekartzera etorri naizela uste al duzue? Bakea ez, banaketa baizik. Zeren hemendik aurrera, etxe bateko bost senideak banaturik egongo baitira: hiru biren kontra eta bi hiruren kontra; aita semearen aurka eta semea aitaren aurka, ama alabaren aurka eta alaba amaren aurka, amaginareba errainaren aurka eta erraina amaginarreberen aurka»

Nola esan dezake Jesusek mundu honetara ez dela bakea ekartzera etorri, zatiketa ekartzera baizik, Jaun piztuaren agurra hain zuzen ere bakea denean, (Jn 20, 19.26) eta eukaristia (meza) guztietan otoitz bat errezatzen dugunean bakea eta batasuna eskatzu? Kristauak beti bakearen alde lan egin behar du, zoriontasunetako batek irakasten duen moduan (Mt 5, 9). Baina Jesusek Aitaren aldetik gizakiei dakarkien mezuak mundutarren errefusa eragiten du. Izan ere, munduaren balioak –gauzak edukitzea, boterea eta plazera– jainkoen balioen aurkakoa dira –eskuzabaltasuna, umiltasuna eta zerbitzua–. Horregatik, historian zehar borroka handia eta etengabea da balio batzuen eta beste artean. Borroka hori da pasarteak aipatzen duen sutea. Jesusen heriotza eta piztuerarekin hasi zen sute hori eta fedearen bidez badakigu, azkenean, Jainkoaren balioek garaipena lortuko dutela. Munduaren balioek ebanjelioari egiten dioten aurkakotasuna, Jesusek ere jasan zuen. Ebanjelioko pasarteak aipatzen duen bataioa, bere gurutzeko heriotza da, Hebrearrei egindako gutunean aipatua. Jeremias igarlea ere jazarria izan zen eta horregatik da Jesu Kristoren irudi. Kristauok, jazarriak ez izan arren, munduaren balioen aurkakotasuna jasan behar dugu ebanjelioaren eskakizunei leialak izan nahi dugunean.

Urteko 20. astea.

ANDRE MARIAREN ZERURATZEA.

Ondarroan, Antiguako Andre Maria. Durangon, Uribarriko

Andre Maria. San Tarsizio, *martira*.**Apokalipsi liburutik 11, 19a; 12, 1.3-6a.10ab.**

Ireki zen Jainkoaren santutegia zeruan eta haren itun-kutxa agertu zen santutegian. Seinale handia agertu zen zeruan: emakume bat eguzkiz jantzia, ilargia oinazpian eta hamabi izarreko koroa buruan. Haurdun zegoen eta, erdiminez eta haurgintzako oinazez, garrasika ari zen. Beste seinale bat ere agertu zen zeruan: herensuge gorri handi bat, zazpi buru eta hamar adar zituen, eta buruetan koroa bana. Bere isatsez zeruko izarren herena arrastaka hartu eta lurrera jaurti zuen. Herensugea, haurra izateko zegoen emakumearen aurrean gelditu zen, jaio orduko semea irensteko.

Emakumeak semea izan zuen, herri guztiak burdinazko makilaz gobernatuko dituen; hartu zuten semea eta Jainkoaren tronuraino eramane zuten. Emakumeak, berriz, basamortura egin zuen ihes; han leku bat prestatua zion Jainkoak. Orduan, ahots handia entzun nuen zeruan esaten: «Orain etorri dira gure Jainkoaren salbamena, indarra eta erretgetza, eta beraren Mesiasen agintea»

Sal 44: Zure eskuinean dago erregina, urte finez apaindua.**Paulo apostoluak 1 Korintoarrei 15, 20-27a.**

Senideok: Piztu da Kristo hilen artetik, heriotzatik piztuko direnetan lehen-fruitu. Izan ere, heriotza gizon baten bidez etorri zen bezala, gizon baten bidez etorri da hildakoen piztuera ere. Eta Adamekin duten elkartasunagatik gizaki guztiak hiltzen diren bezala, Kristorekin duten elkartasunagatik guztiak itzuliko dira bizira. Baina bakoitza bere garaian: lehenengo Kristo, lehen-fruitua denez; gero, Kristorenak, hau berriro etortzean. Gero, azkena izango da, Kristok, Jainkoaren kontrako nagusitza, aginte eta indar guztiak ezereztu ondoren, Jainko Aitari erreinua emango diotenean. Kristok errege izan behar baitu, Jainkoak etsai guztiak haren oinazpian ipini arte. Azkena ezereztuko den etsaia heriotza izango da. Izan ere, «gauza guztiak haren menpean jarri ditu Jainkoak»

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 1, 39-56.

Aldi hartan, Maria jaiki eta bizi-bizi mendi aldera joan zen, Judeako herri batera, eta, Zakariasen etxean sarturik, Elisabeti agur egin zion. Mariaren agurra entzun zuen orduko, jauzi egin zion Elisabeti haurrak sabelean. Elisabet Espiritu Santuaz bete zen, eta esan zuen oihu handiz: «Bedeinkatua zu emakumeen artean, eta bedeinkatua zure sabeleko fruitua. Nor naiz ni, nire Jaunaren ama ni ikustera etortzeko? Zure agurra nire belarrietara iritsi orduko, jauzi egin dit haurrak pozez sabelean. Zorionekoa zu, Jaunak esan dizuna beteko dela sinetsi duzulako!» Mariak esan zuen: «Handiesten du nire arimak Jauna, pozaren pozez daukat neure barrua, Jainkoa baita nire salbamena, ikusi baitu mirabe honen ezereztasuna. Horregatik, dohatsu deituko naute gaurdanik gizaldi guztiek, handiak egin baitizkit Ahalguztidunak; santua da haren izena, eta haren errukia gizaldiz gizaldi begirune diotenengana. Bere besoaren indarra erabili du, buru-harroak suntsitu ditu; bota ditu beren aulkietatik ahaltsuak, eta gora jaso ditu ezerezak; ondasunez bete ditu gose zeudenak eta esku-hutsik bidali aberatsak. Lagun etorri zaio bere morroi Israeli, bere errukiaz oroiturik; hala zien gure gurasoei hitzeman, Abrahami eta ondorengoei betiko esana» Mariak hiru hilabete inguru egin zuen Elisabetekin; gero, etxera itzuli zen.

Andre Mariaz fedeak irakasten digun hitz orok, Jesu Kristoz ere hitz bat adierazten digu eta geure buruez ere bai. Gaur, Andre Mariaren Zeruratzea ospatzen dugu eta jaiegun honetan poztu egiten gara Jainkoaren Ama eta gure ama bere behin betiko egoitzara iritsi delako. Jesu Kristok eman zion hasiera piztuerari eta bere piztuerara bildu du bete-betean bere ama, Andre Maria. Hura bere Semearen alboan egon zen eta bekatutik gorde zuen sortze beretik eta bizialdi osoan zehar bere hurbiltasunez eta maitasunez eutsi zion, gurutzearen oinean ere lagun izan zuen bere bizia eman zuenean eta behin betiko bere alboan jarrai-

Urteko 20. astea.

ANDRE MARIAREN ZERURATZEA.

Ondarroan, Antiguako Andre Maria. Durangon, Uribarriko

Andre Maria. San Tarsizio, *martiria*.

tzen du heriotzaren gain lortutako garaipenean. Gaurko jaiak Amak eta Semeak elkarrekin duten barne-barneko loturaz hitz egiten digu. Baina gure etorkizunaz ere hitz egiten digu. Andre Mariak bere Semearengandik jaso duena, guk ere Jainkoaren graziari esker jasotzea itxarro duguna da. Izan ere, Jesus, lehenengo piztu zena, bere aintzarantz gizateria osoa erakartzen ari da eta Jainkoak gizaki guztiak salbatzea eta egiaren ezagutzara iristea nahi du (1 Tm 2, 4), beraz, badugu itxaropena, azkenean, gizateria osoa Kristorekin egongo dela, berarengana Jainkoak bakarrik dakizkien bideetatik eramanda (Vatikanoko II. Kontzilioa, LG 16).

* * *

ITZIARKO ANDRE AMA (*abuztuko lehen igandea*). Arrantza-leek badute berez beren zaindaria, Karmengo Ama, baina Gipuzkoakoek, Itziarko Ama aukeratu zuten beren zaindari berezi eta partikular.

- «Agur Itziarko Birjina ederra,
agur Ama maite itsasoko izarra.
Gabriel Santuak zizun abisatu
zeugan nahi zebala Jaunak enkarnatu.
Evaren izena mudatu zenduan,
zeugatik bakea hartu izan genduan.
- Errezibi gaitzazu zeruko gortean
erregu egiten dugunak lurtean.
Kautiboak askatu, itsuak argitu,
onak eman eta gaitzak kendu itzazu.
Kendu izkutzu arren gure miseriak
baita bakeatu (sic) gerra gaitz guztiak.
Penaz dagoena zugana dijoa,
biraldu zaiozu atsegin gozoa»
(*Arantzazu Egutegia, 2020-08-01*).

Urteko 20. astea.

San Esteban Hungariakoa, *erregea*.San Roke, *martiria*.

Ezekiel profetaren liburutik 28, 1-10: Zuk, gizon izanik eta ez Jainko, zure bihotza Jainkoaren pareko egin duzu. **Deuteronomio 32**: Nik dut hiltzen, Nik bizia ematen.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 19, 23-30.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Benetan diotsuet: aberatsa nekez sartuko da zeruetako erreinuan. Berririo diotsuet: jostorratzauren begitik gamelua igarotzea errazago, aberatsa Jainkoaren erreinuan sartzea baino» Hitzok entzutean, ikasleek, zeharo harriturik, honela zioten: «Nor salba daiteke, orduan?» Jesusek begira-begira jarri eta esan zien: «Gizakiarentzat ezinezkoa da hori, baina Jainkoak dena dezake» Orduan, Pedrok esan zion: «Hara, guk dena utzi dugu, zuri jarraitzeko. Zer izango da guretzat?» Jesusek erantzun zien: «Benetan diotsuet: Jainkoak mundu hau eraberritzean eta Gizonaren Semea bere aintzazko tronuan esertzean, zuek ere, nire jarraitzaileok, hamabi tronutan eseriko zarete, Israelgo hamabi leinuak epaitzeko. Eta nigatik etxea, senideak, aita, ama, seme-alabak edota lurrak uzten dituenak, ehun halako hartuko du eta betiko bizia jasoko ondare. Orain lehenengo diren asko azkeneko izango dira, eta orain azkeneko direnak lehenengo»

Jesus oso erradikala izan zen mundu honetako ondasunei dago-kienez, uste baitzuen aberastasunak zirela gizakiak Jainkoarekin zuen harremanaren etsairik handiena. Pasarte honetan, ebanjelioan gazte aberatsaren gertaera ondoan jarrita, Jesusek ikasleei esan die aberas-tasunak direla erresuman sartzeko eragozpen handiena, gamelu bat orratz baten begitik pasatzea bezain ezinezkoa. Historian zehar saiatu izan dira Jesusen hitz hori leuntzen, orratza, inoiz izan ez zen Jerusa-lemgo ate bati zegokiola argudiatuz, edo gamelu hitza unamaren edo so-karen zentzuan ulertu behar dela, grekozko homofonia zuelako. Baina adierazpenaren erradikaltasunari eutsi behar zaio. Nola aplikatu hitz

Urteko 20. astea.

San Esteban Hungariakoa, *erregea*.

San Roke, *martiria*.

hori gure bizitzan? Gizakiok mundu honetako ondasunak erabili behar ditugu. Baina horietan ez dago gure biziaren zentzua, ez baikaude ondasunak edukitzeko soilik sortuta, baizik eta Jainkoaren eta gainerako gizakien, anai-arreben, seme-alaba izateko. Eta ondasunak jomuga horren arabera erabili behar ditugu. Jesusi jarraitzeagatik, ondasunak eta familia utzi dituzten dizipuluei ehun aldiz gehiago agintzen zaie eta gainera betiko bizia.

* * *

Etorkinak. «Hegoaldetik iparralderako lekualdatzea ezin saihestua da. Ez dute balioko, ez alanbre-hesiek, ez harrizko murruek, ez deportazioek. Milioika etorriko dira. Gose direnek konkistatuko dute Europa. Ostu diegunaren bila datoz» (José Saramago).

Ezekiel profetaren liburutik 34, 1-11: Ahotik kenduko dizkiet nire ardiak, eta ez dituzte gehiago beren jaki izango. **Sal 22:** Jauna dut artzain, ez naiz ezeren beharrean.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 20, 1-16.

Aldi hartan, Jesusek parabola hau esan zien ikasleei: «Zeruetako erreinuarekin mahasti-nagusiarekin bezala gertatzen da. Goizean goiz bere mahastirako langile bila atera zen. Egunekeo lansaria zilarrezko txanpon batean hizketatu ondoren, mahastira bidali zituen langileak. Goizeko bederatziak aldera berriro atera zen eta, beste batzuk plazan lanerako zain ikusirik, esan zien: “Zoazte zuek ere nire mahastira eta ordainduko dizuet bidezko dena”. Eta haiek ere joan ziren. Atera zen berriro hamabiak aldera eta hirurak aldera, eta gauza bera egin zuen. Arratsaldeko bostak aldera ere atera zen eta, beste batzuk oraindik geldirik aurkiturik, esan zien: “Zertan zaudete hemen egun osoan lanik egin gabe?” Haiek erantzun zioten: “Ez gaitu inork hartu lanerako”. Hark, orduan: “Zoazte zuek ere nire mahastira”. Iluntzean mahasti-nagusiak esan zion arduradunari: “Deitu langileei, eta emaitza bakoitzari bere soldata, azkenekoetatik hasi eta lehenengoetara”. Etorri ziren, bada, arratsaldeko bostetakoak, eta zilarrezko txanpon bana hartu zuten. Lehenengo ordukoak, txanda iritsi zitzaizanean, besteek baino gehiago hartuko zutela uste zuten; baina berek ere zilarrezko txanpon bana hartu zuten. Orduan, nagusiaren kontra gaizki esaka hasi ziren, eta esan zioten: “Azkeneko hauek ez dute ordubete besterik lan egin, eta gurekin parekatu dituzu, egun osoko nekea eta beroa jasan dugunokin”. Baina nagusiak erantzun zion haietako bati: “Adiskide, ez dizut bidegabekeriarik egiten. Ez al ginen zilarrezko txanpon batean hizketatu? Tori dagokizuna eta zoaz. Zuri bezainbat eman nahi diot azkeneko honi ere. Ezin ote dut neure diruaz nahi dudana egin? Ala inbidia duzu, ni ona naizelako?” Horrela, bada, azkenekoak lehenengo izango dira eta lehenengoak azkeneko»

Mateo ebanjelariak asko erreparatzen dio gizakiaren jardun etikoari, baina haren ebanjelioak azpimarratzen du salbazioa Jainkoaren doako oparia dela. Parabola honetan, ebanjelari honen propioan, halaxe erakusten digu. Mahastiaren jabeak denario bat ordaintzen die bai lan gutxi egin dutenei, bai egunaren eta sargoriaren pisua jasan dutenei. Baina ezinbestekoa da mahastira lanera joatea. Hurrengo egunean langile horien portaera zein izango den galde dezakegu, bi aukera baitaude. Batzuek pentsa dezakete azken orduan lanera joatea nahikoa dela soldata lortzeko, eta beste batzuek, berriz, zera esan dezakete: atzo soldata osoa lan egin gabe oparitu zigun gizon eskuzabalak, ondo mehezita dauka biharamunean egunsentia zabaltzean bere mahastian lan egitera joan gaitezten. Hauke kristauaren jarrera, Jainkoaren dohainek akuilu gisa balio diotena, bere debaldeko maitasunari bere indar guztiekin erantzuteko.

* * *

Umorea antidoto ona izan daiteke. Umorearen iturria, berriz, errealitatea begi xaloz ikustea da. Adibidez, haurtxo hau eredu. Haur-sail batek gotzainaren aurretik pasatu behar zuen. Esana zieten, gotzaina oso jakintsua dela eta galdetzeko zernahi gauza. Lerroa badoa aurrera, eta haur bat bere arazoa jira eta jira ari da kaskoan. Iritsi da gotzainaren aurrera, eta honek ezer esan baino lehen mutikoak: «Aizu, ahuntzak lotaratzean adarrak kendu beharra izaten al du?» Haurraren begiek argia ematen dute. Eta barneko argi honek laguntza ematen du gainditzeko, bai dramatismoa, bai euforia.

Beste adibide bat Chesterton-ena. Esaten zuen, harritu egiten garrena Errege bezperan zapata-parea erregaluz beterik ikustean; aldis, ez digu ezer esaten egunero aurkitzean bi hanka zapatetan sartzeko.

Ezekiel profetaren liburutik 36, 23-28: Bihotz berria emango dizuet, eta barnean arnasa berria ezarriko dizuet. **Sal 50.** Ur garbiz zipriz-tinduko zaituztet eta garbituko zarete zikin guztitik.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 22, 1-14.

Aldi hartan, Jesusek berriro parabola bidez hitz egin zien apaiz-buruei eta herriko zaharrei: «Zeruetako erreinuarekin bere semearen ezteiak ospatu zituen erregearekin bezala gertatzen da. Bidali zituen morroiak gonbidatuei dei egitera, baina haiek ez zuten etorri nahi izan. Berriro beste morroi batzuk bidali zituen mandatu honekin: “Esaiezue gonbidatuei: Hara, gertu daukat bazkaria; hilak ditut zezenak eta zekor gizenduak, prest dago dena. Zatozte ezteietara”. Baina gonbidatuek ez zioten jaramonik egin: bata bere lurretara joan zen, bestea bere negozioetara eta gainerakoek, morroiei heldurik, iranez bete eta hil egin zituzten. Haserretu zen erregea eta, bere soldaduak bidaliz, hil egin zituen hiltzaile haiek, eta su eman haien herriari. Gero, bere morroiei esan zien: “Ezteiak prest daude, baina gonbidatuak ez ziren gai. Zoazte, bada, bidegurutzeetara eta deitu ezteietara aurkitu ahala guztiak”. Atera ziren morroiak bideetara eta aurkitutako guztiak bildu zituzten, on nahiz gaizto. Eztei-gela bazkaltiarrez bete zen. Erregeak, bazkaltiak ikustera sartu zenean, eztei-jantzirik gabe zegoen bat ikusi eta esan zion: “Adiskide, nolatan sartu zara hona eztei-jantzirik gabe?” Hark hitzik ez. Erregeak mahai-zerbitzariei esan zien, orduan: “Esku-oinak lotu eta bota ezazue kanpora, ilunpera; han izango da negarra eta hortz-karraska!” Zeren gehiago baitira deituak, aukeratuak baino»

Mateok, pasarte honetan, jatorrian independenteak diren bi parabola elkartzen ditu (Lk 14, 15-24), beren irakaspenak osagarriak dirrelako. Lehenak, oturuntzara gonbidatutakoenak, erakusten du herri

Urteko 20. astea.

San Agapito, *martiria*.Santa Juliana *martiria*.San Alberto Hurtado, *apaiza, jesuita*.

juduak, zeruetako erresumako oturuntzan parte hartzeko nolabaiteko eskubidea aitor dakiekeen gonbidatuez osatuak (Is 25, 6-8), promesen oinordeko izanda (Erm 9, 2-5), Jesus arbuaitzen duela eta, horrela, erresuman parte hartzeari uko egiten diola. Baina Jesusekin gonbitea unibertsal bihurtu da. Gizateria osoa gonbidatuta dago oturuntzara, eta, beraz, Jainkoak juduen herriari egindako promesen oinordeko izan daiteke. Bigarren parabolak, ezkontza-jantzirik gabe oturuntzan aurkezten denarenak, erakusten digu gizakiak Jainkoaren dohainari bere jardun etikoarekin erantzun behar diola. Ezkontza batera gonbidatzen dituztenak beren jantzirik onenekin jantzen dira, baita egunerako soineko berri bat espresuki ehundu ere. Horixe da dagokiguna. Jainkoak dohainik gonbidatzen gaitu bere erresumako oturuntzara. Guri dagokigu oturuntza horretan gure jantzirik onenaz, ekintzarik onenaz, aurkeztea, baita soineko berria ehuntzea ere, nahiz eta ordura arte gure ekintzak erdipurdikoak izan.

* * *

San Alberto Hurtado Cruchaga, apaiza

Viña del Mar-en, Txilen, jaio zen, 1901eko urtarrilaren 22an. Jesusen Lagundian 1923ko abuztuaren 14an sartu zen, Chillan-en, eta apaiz 1933ko abuztuaren 24an ordenatu zuten. Irakasle bezala egin zuen lan, eta behartsu eta umeei laguntzen saiatu zen. Gogartetxe bat eraiki zuen; 1947an Txileko sindikatu-elkartea fundatu zuen, eta 1951n «Mensaje» aldizkaria argitaratzen hasi zen. Bere apaiz, apostolu, heziketa, erruki eta gizarte-obra egiteko gogoia Kristo eta behartuak maitatzetik sortu zitzaion. 1952an hil zen, eta 1994an Erromako Gotzain Joan Paulo II.ak dohatsu aitortu zuen, eta Benedikto XVI.ak santu deklaratu zuen 2005eko urriaren 23an.

Ezeziel profetaren liburutik 37, 1-14: Hezur iharrak, entzun Jaunaren hitza, Israel-etxe, ateraraziko zaituztet zuen hilobietatik. **Sal 106:** Eskerrak Jaunari, Haren maitasuna betikoa baita.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 22, 34-40.

Aldi hartan, Jesusek saduzearrak hitzik gabe utzi zituela jakitean, elkarrekin bildu ziren fariseuak, eta haien arteko lege-gizon batek azpikeriaz galdetu zion Jesusi: «Maisu, zein da legeko agindurik nagusia?» Jesusek erantzun: «“Maita ezazu Jauna zeure Jainkoa bihotz-bihotzez, gogo osoz eta adimen guztiz”. Hau da agindurik nagusia eta lehena. Eta bigarrena horren parekoa da: “Maitatu lagun hurkoa zeure burua bezala”. Bi agindu hauetan oinarritzen dira Liburu Santu guztiak»

Moisesen legeak 613 agindu ditu, horietatik 365 negatiboak eta 248 positiboak, debekuen edo portaeren arabera. Rabinoek manamendu hauen hierarkiaz eztabaidatzen zuten. Testuinguru horretan azaltzen da fariseu batek, Legean aditua denak, bere taldearen izenean Jesusi egiten dion galdera. Izan ere, fariseuak Legea betetzen eta erruki-ekintzak egiten saiatzen ziren erlijio-taldea ziren. Jesusen erantzunak dio agindu nagusia ez dela bat, bi baizik. Jainkoarekiko harremana besteeikiko harremanean jokatzeko delako. Bi erlazioak errealitate berraren bi aldeak dira. Ezin dugu pentsatu Jainkoarekin ondo konpon gaitetzkeenik besteekin ditugun harremanak bidezkoak ez badira. Jainkoa maite dugun aztertzeke modurik onena, besteekin nola moldatzen garen ikustea da.

Urteko 20. astea.

San Bernardo, *abadea eta eliz irakaslea.*

San Samuel, *Israelen epailea eta profeta.*

Ezekiel profetaren liburutik 43, 1-7a: Jaunaren aintza jauretxean sartu zen. **Sal 84:** Gure lurrean Jaunaren aintza biziko da.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 23, 1-12.

Aldi hartan, Jesus honela mintzatu zitzaizen jendetzari eta ikasleei: «Lege-maisuak eta fariseuak Moisesen maisu-aulkian eseriak daude. Egizue, beraz, eta bete haiek esandako guztia; baina ez egin egiten dutena; esan, esaten baitute, baina egiten ez. Zama astunak eta eraman ezinezkoak lotzen dituzte, eta besteei leporatzen; baina berek atzamar batez ere ez dituzte mugitzen. Egiten duten guztia, jendeak ikusteagatik egiten dute; larrutxa zabalak erabiltzen dituzte bekokian, eta borlatxo deigarriak mantu barrenean. Afarietan lehenengo jarlekuak, eta sinagotetan aurreneko aulkiak maite dituzte, plazetan jendeak agur egitea eta denek “mais” deitzea. Zuek, ordea, ez utzi inori “mais” deitzen, bakarra baita zuen maisua, eta zuek guztiok elkarren senide baitzarete. Eta ez deitu lurrean inori “aita”, bakarra baita zuen Aita, zerukoa. Eta ez utzi inori “gidari” deitzen ere, bakarra baita zuen gidaria, Kristo. Zuetako handiena izan bedi zuen zerbitzari. Bere burua goratzen duena beheratu egingo du Jainkoak, eta bere burua beheratzen duena goratu»

Fariseuak, erlijio-taldea izateaz gainera, politika-taldea ere baziren eta talde hori gehien bat pertsona laikoak osatua zen. Moisesen legeak ezarritako aginduak betetzen ahalegintzen ziren Jainkoarentzat atseginak izateko. Idazlariak edo eskribak, legeetan adituak ziren eta bizitza betetzen zuten zuzenbideko gaietan aholkularitza lortzeko berengana jo behar izaten zen sarritan: ezkontza-kontratuak, salerosketak, jaraunspenak edo herentziak eta gisakoak egiteko. Idazlari batzuk fariseuen taldekoak ziren. Mateoren ebanjelioak, kristau-elkarteak judu elkarteenkin etengabeko eztabaidetan bizi ziren giroan sortuak, enfrentamendu horiek islatzen ditu. Ezin dugu zalantzan jarri, fariseuetako asko, Jainkoaren legeko aginduak zintzoki betetzen saiatzen zirela. Baina haiek ere askotan, guk bezalaxe, Jainkoaren nahia ez zuten betetzen eta betetzen zutenaren itxurak egiten zituzten edota betetzen zituztenean beren erlijio-

Urteko 20. astea.

San Bernardo, *abadea eta eliz irakaslea*.
 San Samuel, *Israelen epailea eta profeta*.

tasuna jendaurrean azaltzea gustatzen zitzairen. Jarrera horien aurrean, Jesusek, Jainkoaren aurrean eta besteen aurrean jarrera umila izateko aholkua ematen die bere ikasleei; ez da ondo eginen arrandikeriarik egin behar eta are gutxiago egia ez denaren itxura egin. Eta, gizaki guztiok —gizonezko zein emakumezko— Jainkoak bere seme edo alaba izatera deituak egoteak, berdintasun zorrotzean jartzen gaitu, bai beraren aurrean eta baita geure artean ere. Jainkoaren aurrean bitartekari bakarra dugu: Jesu Kristo, beraz, kontuz ibili behar dugu erlijio-lidergoak ez sortzeko, horiek kristauen arteko zatiketak eragiten dituzte-eta (1 Ko 3, 4-9).

* * *

Bernardoren gorazarrea (himnoa)	San Bernardoren arrastoan (abuztuaren 20)
Jatorrizkoa, Migel Antoni bidalia. San Bernardo, zistertarra.	(Migel Anton Mendizabal) Doinua: Azken afari ezkeror Jauna
1. Lurrak bere kimuak botatzen dituen bezala, baratze eta soro batek bere hazia hazarazten duen bezala, horrela dabil Bernardo zuzentasuna haz dadin eta herriek Jainkoaren aintza kanta dezaten. 2. Horrela dabil naturak Jauna aintzatu dezan, natura izan dadin gizakiaren bake eta ongizate, natura izan dadin gizakiaren egoitza gozo bizi den guztian, natura izan dadin boteretsuek eta dirudunek amets. 3. Guztiak dezaten bilatu bakeak dakarren aberastasuna, guztiak bila dezaten lurak eragiten duen esperantza eta gizakiaren bihotzak bizi duen antisia: Jainkoak emana den lurak betetzen ahal dituen. 4. (abuztuaren 21ean jarraipena)	1. Lurrak kimuak bere garaian botatzen dituen bezala, eta baratzak hazi ermetan duen aukera zabala, modu berean juzka gentzake Bernardoren eginalea ohartaraziz Jainkoak gudan duen egizko itzala. 2. Horrela dabil naturbideetan aintzatu dezan Jainkoa gizakiaren ongizatea bide hortatik bait doa, bera izanik egoitza eta bizitoki oparoa boteretsuak eta aberatsak hurbiltzeko abaroa. 3. Izan dezagun bake giroak dakarren ongizatea, gure arteko goratzarrea bizitzeko aterpea, gizakiaren bihotzak luza dezala borondatea horri eskerrak ezagutzeko lur hauen asebatea.

Urteko 21. astea.

San Pio X.a, 257. aita santua.

San Bonoso eta San Maximiano, *martiriak*.

Isaias Profetaren liburutik 66, 18-21.

Hau dio Jaunak: «Ezagutzen ditut Nik gaiztoen egintzak eta asmoak, eta herri eta hizkuntza orotako jendea biltzera etorriko naiz; haiek etorri eta nire aintza ikusiko dute. Ezaugarri bat emango diet; beraien artean bizirik gelditutako batzuk bidaliko ditut nazioetara; Tarsis, Etiopia eta Lidiara, Mexek, Tubal, Greziara eta urrutiko herrietara, inoiz nire berri izan ez duten eta nire aintzarik ikusi ez dutenengana. Eta nire aintza iragarriko dute nazioetan. Atzerriko nazio guztietatik ekarriko dituzte, Jaunarentzat opari gisa, zuen senide guztiak; zaldi, galdi eta ohatiletan, mando eta dromedarioetan ekarriko dituzte Jerusalemgo nire mendi santura —dio Jaunak—, israeldarrek beren opariak Jaunaren etxera ontzi garbietan ekartzen dituzten bezala. Eta haien arteko batzuk ere aukeratu ditut apaiz eta lebitar izateko —dio Jaunak—»

Sal 116: Zoazte mundu guztira eta hots egin Berri Ona.

Hebrearrei egindako liburutik 12, 5-7. 11-13.

Senideok: Ahaztu egin duzue seme-alabei bezala ematen zaizuen aholkua: «Ene seme, ez baztertu Jaunaren zentzaldia, ezta galdu ere adorea, haserre egiten badizu, maite duena baitu Jaunak zentzarazten eta seme-alabatzen hartzen duena du zigortzen» Jasaten duzuen zuek zentzarazteko da; Jainkoak seme-alaba bezala tratatzen zaituzte. Izan ere, zein seme nahiz alaba ez du aitak zentzarazten? Egia esan, edozein zentzabide, momentuan, mingarri da, ez pozgarri; baina, gerora, haren bidez hezitakoei bere fruituak ekartzen dizkie: bakea eta zuzentasuna. Jaso itzazue, beraz, esku eroriak eta belaun ahulduak, eta ibil zaitezte bide zuzenean, herrenaren hanka hautsi ez dadin, sendatu baizik.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 13, 22-30.

Aldi hartan, Jesusek, Jerusalemera bidean zihoala, igarotzen ziotuen herri eta auzoetan irakasten zuen. Batek esan zion: «Jauna, gu-

Urteko 21. astea.

San Pio X.a, 257. aita santua.

San Bonoso eta San Maximiano, *martiriak*.

txi al dira salbatzen direnak?» Jesusek erantzun zien: «Saia zaitezte ate estutik sartzen. Egiaz esan, askok sartu nahi izango du, baina ezin izango da sartu. Etxeko jaunak jaiki eta atea itxiz gero, kanpoan geldituok ate joka hasiko zarete: “Ireki, Jauna!” Baina hark erantzungo dizue: “Ez dakit nongoak zareten”. Zuek, orduan, honela hasiko zatzaizkiote: “Zurekin jan eta edan izan dugu, eta Zuk gure plazetan irakatsi izan duzu”. Baina hark erantzungo dizue: “Ez dakit nongoak zareten. Alde nigandik, gaizkileok!” Orduan, negarra eta hortz-karraska izango da, Abraham, Isaak eta Jakob eta profeta guztiak Jainkoaren erreinuan ikustean, zeuen burua, berriz, jaurtia. Asko etorriko dira sortaldetik eta sartaldetik, iparretik eta hegotik, eta Jainkoaren erreinuko mahaian eseriko dira. Begira: orain azkeneko den zenbait lehenengo izango da, eta lehenengo den zenbait azkeneko»

Lukasen ebanjelioan, Jesusek Jerusalemera bidean egin zuen ibilaldi luzearen erdigunera iristen gara (Lk 9, 51-19, 28). Atal honetarako, ebanjelaria, urrunetik izan arren, Platonen “Oturuntza” izeneko elkarrizketaren ereduak gidatua da. Jerusalemerantz bidean doan bitartean, Jesusek batzuekin eta besteekin egiten dituen otorduetan zehar, irakasten jarraitzen du eta sarritan hitz egiten du Jainkoaren erreinuaren ikur diren otorduez. Batek, Platonen elkarrizketetan bezalatsu, zera galdetzen dio: ea zenbat salbatuko diren. Jesusek ez dio kopururik ematen eta entzuleak gonbidatu egiten ditu erreinuan sartzeko ahaleginak egitera. Etxe handiek, bai orduan eta baita gaur egun ere, ate nagusia izaten dute eta bertan atezaina eta beste ate bat zerbitzu-lanetarako; zerbitzuko ate hori ate estua izan ohi da eta ate nagusia baino denbora gehiagoz egon ohi da irekita. Baina iristen da unea zerbitzuko atea ere ixten dena. Ebanjelariak, ate estu hori irekita dagoen bitartean aukera aprobetxatu eta bertatik sartzeko gomendioa egiten du. Judu herriak ahalegina egin behar du ate horretatik sartzeko; ez da nahikoa aitalahean edo patriarken ondorengoetakoa izatea, ez eta Jesusekin bizi izana ere; behar-beharrezkoa da haren mezua zintzoki fedez onar-

Urteko 21. astea.

San Pio X.a, 257. aita santua.

San Bonoso eta San Maximiano, *martiriak*.

**tzea. Oso tristea litzateke jentilak erreinuan sartu ahal izatea eta ju-
duak kanpoan gelditzea! Izan ere, erreinua orain, unibertsal egin baita
eta horrela lehenengo irakurgaiko Isaiasen iragarpena bete da, beraz,
erreinuko mahaian herri guztietako jendea eser daiteke. Salbamera
Jainkoaren doako dohaina da eta guk erantzuna ematea eskatzen du,
izan ere, opariak, jaso, eskertu eta beste zerbaitekin erantzunak izan
litezke edota errefusatu eta uko eginak.**

* * *

(Abuztuaren 20tik dator)

Bernardoren gorazarrea (himnoa)	San Bernardoren arrastoan (abuztuaren 20)
Jatorrizkoa, Migel Antoni bidalia. San Bernardo, zistertarra.	(Migel Anton Mendizabal) Doinua: Azken afari ezkeror Jauna
1., 2. 3. 4. Jainkoak berak bezala, maitatzeagatik maite du Bernardok, ez beste ezergatik: «Maitatzeagatik maite dut». Maitatze hutsagatik. Maitasunez nahi dio erantzun bere kreatzai- leari: bere burua maitatuz, natura maitatuz, mundua maitatuz.	1. 2. 3. 4. Jainkoak berak maite duena Bernardok ere maite du eta maitatze hutsarengatik hartu du bere eredu, kreatzailea izan denari gau eta egun erregu geure burua eta mundua dena maite dezakegu.
5. Eskerrak Jainko Aitari, begirunez, eskerrak Semeari, anaikor, eskerrak Espiritu Santuari, berak eman amasaz, bete gaitzala laguntzaz, Bernardo bezala, naturan eta hurkoagan Jainkoa hurbilago ikus- ten. Amen.	5. Eskerrak berriz Jainko Jaunari, eskerrak seme anaikor eta Espiritu Santuari diogun horrenbeste zor, Bernardo gisan bete gaitzala animoso eta jator hurbilagoan senti gaitzen larrialdirik badator. <i>(2020ko abuztuan)</i>

Urteko 21. astea.

Andre Maria Birjina Erregina.

San Fabrizio eta Filiberto, *martiriak*.

San Paulok 2 Tesalonikarrei 1, 1-5.11b-12: Jauna goretsia izango da zuengan, eta zuek Harengan. Sal 95: Zabaldu Jaunaren mirariak herri guztietan.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 23, 13-22.

Aldi hartan, honela mintzatu zen Jesus: «Ai zuek, lege-maisu eta fariseu itxurazaleok! Jendeari zeruetako erreinuko sarrera ixten diozuenok! Zeuek ez zarete sartzen eta sartu nahi dutenei ez diezue uzten. Ai zuek, lege-maisu eta fariseu itxurazaleok! Baten bat judu berri egiteagatik itsaso eta lehor zabiltzate eta, egin duzuenean, zeuek baino bi aldiz gaiago bihurtzen duzue infernurako. Ai zuek, gidari itsuok! Honela irakasten duzue: “Tenpluagatik zin egiteak ez du baliorik; tenpluko erreagatik zin egiteak, ordea, behartu egiten du”. Zoro itsuok halakook! Zer da handiago, urrea ala urrea sagaratzen duen tenplua? Beste hau ere irakasten duzue: “Aldareagatik zin egiteak ez du baliorik; aldare gaineko opariagatik zin egiteak, ordea, behartu egiten du”. Itsuok halakook! Zer da handiago, oparia ala oparia sagaratzen duen aldarea? Aldareagatik zin egiten duenak, aldareagatik eta gainean dagoen guztiagatik egiten du zin; tenpluagatik zin egiten duenak, tenpluagatik eta bertan bizi den Jainkoagatik egiten du zin; zeruagatik zin egiten duenak, Jainkoaren tronuagatik eta bertan eserita dagoenagatik egiten du zin»

Mateoren ebanjelioa ziur aski Antiokia Oronteskoan sortua da. Siriako probintzia erromatarren hiriburuan, gaur egun Turkia denean; judu elkarte asko bizi ziren han, batez ere 70. urtearen ondoren, Titok Jerusalemgo tenplua suntsitu eta Jerusalem dik alde egin zutenean. Fariseuen jainkozaletasuna hobekien islatzen duen ebanjelioa da, eta horregatik hain zuzen ere, judaismoarekin eztabaidarik argiena mantentzen duena. Pasarte honetan Jesusen lau esaldi zorrotz agertzen dira idazlari eta fariseuen aurka eta hasi ere horrela hasten dira: “Ai

Urteko 21. astea.

Andre Maria Birjina Erregina.

San Fabrizio eta Filiberto, *martiriak*.

zuek...!, bihar beste birekin jarraituko dutenak. Esaldi horietan Jesus-ek, erlijioa eta bere aginduak norberaren probetxurako erabiltzen dituztenen bi aurpegiko jarrerak kritikatzeko ditu: moraleko kasuistikaz baliatzen dira, alargunen ondasunak urrupatzen dituzte edota konbertsioak bilatzen dituzte, ez hain zuzen ere gizakiak Jainkoarengana hurbiltzeko, beren garaipen pertsonala edo taldekoa bailitza hartzeko baizik. Jesusen esaldi zorrotz horiek idazlariei eta fariseuei bideratuak diren arren, guri ere ez zaigu gaizki etorriko geure erlijio-jarreraren zintzotasuna aztertzea, fariseuen bizioak geureak ere izan daitezke-eta.

* * *

Andre Maria Birjina Erregina

XX. mendearen hasieran eta batez ere 1925ean Kristo Erregearen jaia eratu ondoren, Maria «erregina» izendatzeko eskabideak ugari izan ziren. Eskabide horiei erantzunez eta Sortzez Garbia (1854) dogmatzat ematearen ehungarren urteurrena ospatzeko, 1954an Pio XII. ak «Ad coeli Reginam» entziklika eman zuen argitara eta 1955ean Maria Erreginaren jaia eratu. Mariarekiko debozioa ez ezik, esanahi teologikoa ere azpimarratu nahi du Elizak, Lumen Gentium konstituzioak (59. zenb.) dioen bezala: Zeruko aintzara jasoa izan zen Maria, eta Jaunak denen erregina eginez goratu zuen, bere Semearen antzekoago izan zedin. Ikonografian Kristo «Pantokrator»-aren (denen errege) ondoan, ama Maria maiz azaltzen da; Erdi Aroko gorazarre askotan izen hori eman izan dio Mariari kristau-herriak: «Salve Regina», «Regina coeli laetare», «Ave Regina caelorum» eta horrelakotan. Maria erregina izatea kristau-herriaren babeserako dela sinesten eta aitortzen dugu, bere Seme Kristoren «eskuinaldean» dagoelako eta haren salbamen-egintzan esku hartze berezia izan zuelako. Mariari bihotzez otoitz egin diezaiogun: «Jesusen nekaldian parte hartu zenuen hori, gizon-emakumeon ama zara».

San Paulok 2 Tesalonikarrei 2, 1-3a.14-17: Gorde itzazue, ikasi dituzuen erakutsiak. Sal 95: Badator Jauna lurra epaitzera.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 23, 23-26.

Aldi hartan, honela mintzatu zen Jesus: «Ai zuek, lege-maisu eta fariseu itxurazaleok! Barazkirik kaxkarrenen hamarrenak ordaintzen dituzue; legeko gauzarik garrantzizkoenak, berriz, zuzenbidea, errukia eta leialtasuna, baztertera uzten. Hauek bete behar zenituzten, haiek baztertu gabe. Gidariitsuok! Eltxoa iragazten duzue, eta game-lua irensten! Ai zuek, lege-maisu eta fariseu itxurazaleok! Edalontzia eta platera kanpotik garbitzen dituzue, barrutik lapurretaz eta gutiziaz beterik dauden bitartean. Fariseuitsu hori! Garbi ezazu lehenik edalontzia barrutik, kanpotik ere garbi geldidadin»

Atzoko komentarioak balio du pasarte honentzat ere. Fariseuen judaismoarekin etengabeko eztabaida-giroan, Jesusek, batzuen zintotasun-gabezia kritikatzeko du. Jainkoa eta lagun-hurkoa maitatzea da Jainkoaren legeko agindurik nagusia eta gainerako agindu eta erlijio-praktika guztiek, agindu nagusi bikoitz hori betetzera bideratutako aginduak izan behar dute. Halaber, moralak edota erlijio-praktikak, errukiaren, gupidaren, barkamenaren eta zerbitzuaren bitartez adierazten den maitasunaz ahazten direnean, bere izaera guztia desgindagelditzen da. Ekintzek ez dute balio izaten balio behar dutenerako eta, beraz, baliorik gabe gelditzen dira. Eta litekeena da halaber, gizakiari Jainkoarekin izan behar duen harremanean lagundu ordez, harengandik urruntzea ere.

Urteko 21. astea.

SAN BARTOLOME, APOSTOLUA.

Apokalipsi liburutik 21, 9b-14.

Aingeru batek esan zidan: «Zatoz, emaztegaia erakutsi behar dizut, Bildotsaren emaztea» Hartu ninduen aingeruak eta mendi handi eta garai batera eraman ninduen espirituz; Jerusalem hiri santua erakutsi zidan, zerutik Jainkoagandik jaisten, Jainkoaren aintzaz dir-daitu. Haren distira harribitxi eder baten antzekoa zen, jaspe harria bezain gardena. Harresi sendo eta garaia zuen, hamabi atekoa, eta ate gainetan hamabi aingeru eta hamabi izen idatzia, israeldarren hamabi leinuen izenak. Hiru ate ekialdera zeuden, hiru iparraldera, hiru hegoaldera eta hiru mendebaldera. Hiriko harresiak hamabi oinarri zituen, eta hauetan idatzia Bildotsaren hamabi apostoluen izenak.

Sal 144: Zure fededunek ager dezatela, Jauna, zure erregetzaren bikintasuna.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 1, 45-51.

Aldi hartan, Felipek Natanael aurkitu zuen, eta esan zion: «Moisesek legearen liburuan eta profetek beren idazkietan aipatu zutena aurkitu dugu: Jesus, Joserren semea, Nazaretetkoa» Natanaelek esan zion: «Nazaretetik atera ote daiteke ezer onik?» Felipek erantzun: «Zatoz eta ikus» Jesusek Natanael beregana etortzen ikusi eta esan zuen: «Hona hemen egiazko israeldarra, faltsukeriarik gabea» Natanaelek esan zion: «Nondik ezagutzen nauzu?» Jesusek erantzun: «Felipek zuri dei egin baino lehen, pikupean zinela, ikusi zintudan» Natanaelek erantzun zion: «Maisu, Zu Jainkoaren Semea zara; Zu Israelgo erregea zara» Jesusek erantzun: «Pikupean ikusi zintudala esan dizudalako, sinesten al duzu? Handiagorik ere ikusiko duzu» Eta esan zion, gainera: «Egi-egiaz diotsuet: Zerua zabalik ikusiko duzue eta Jainkoaren aingeruak gora eta behera Gizonaren Semearen gain»

Urteko 21. astea.

SAN BARTOLOME, APOSTOLUA.

Itun Berriak, Bartolome, Natanael izenarekin agertzen diren hamabien lau zerrendetan identifikatzen du, baina agian funts handirik gabe, Natanael izena eta Bartolome pertsona beraren abizena ez izatekotan. Berez, Jesusekin ibili zirenak eta Jerusalem-era joaten lagundu ziotenak, hamabi baino gehiago izan ziren eta emakume batzuk ere bai tartean (Mk 4, 10 eta Lk 8, 2-3). Natanael oso ondo izan zitekeen haletako bat hamabien taldekoa izan gabe. Baina liturgiak, usadioa jarraituz, Natanael hamabietako bat zela jotzen du, beraz, Jerusalem berriaren oinarrietakoa, Apokalipsiko irakurgaiak dioen moduan eta Bartolomeri egozten dio Natanaelen bokazioaz aipatzen duen gertakaria. Hamabien zerrendetan, Bartolome beti Felipeen alboan agertzen da eta Felipe da hain zuzen ere Natanael Jesusi aurkeztu ziona. Joane ebanjelioan, Jaunarekin topo egiten dutenek, topaketa horren lekukotza beste batzuei eramaten diete. Azken horiek, Jesusez lehen berria jaso ondoren, gero berarekin aurrez aurre egiten dute topo eta, horrek, fede-aitormena egitera eramaten ditu Natanael bezala eta esaldi berean biltzen du “Jainkoaren Seme” izenburua, kultura greziarrean ohikoa goa zena, eta “Israelgo Errege” izenburua, juduek Mesias izendatzeko erabiltzen zuten adierazpena.

Urteko 21. astea.

San Luis Frantziakoa, *erregea*.San Jose Calasanz, *apaiza, fundatzailea (eskolapiok)*.

San Paulok 1 Korintoarrei 1, 1-9: Harengan aberastuak izan zarete gauza guztietan. **Sal 144:** Ene Jainko, ene Errege, bedeinkatuko dut zure izena betiere.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 24, 42-51.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Zaudete erne, ez baitakizue zein egunetan etorriko den zuen Jauna. Hartu hau gogoan: etxeko nagusiak baleki gaueko zein orduan etorriko den lapurra, erne egongo litzateke eta ez luke bere etxea zulatzen utziko. Egon, bada, prest zuek ere, gutxien uste duzuen orduan etorriko zaizue-eta Gizonaren Semea. Izan zaitezte morroi leiala eta zentzuduna bezalakoak, nagusiak etxeko morroi bere orduan janaria banatzeko eginkizuna eman dion morroia bezalakoak. Zorionekoa morroi hori, nagusiak, iristean, agindua egiten aurkitzen badu! Benetan diotsuet: bere ondasun guztien buru ipiniko du. Baina beste morroi gaizto hura, nagusiak luzatu egingo duelakoan, bere morroi-lagunak jotzen eta mozkorrekin jan-edanean hasten bada, gutxien espero duen egunean eta gutxien uste duen orduan etorriko zaio nagusia, eta gogor zigortuko du eta itxurazaleek merezi dutena emango dio. Han izango da negarra eta hortz-karraska!»

Pasarte hau, hurrengo bi egunetakoak bezalaxe, Jesusek Mateoren ebanjelioan egindako bosgarren eta azken hitzaldi luzekoa da eta eskatologiari ari da. Hirurek ere azken muga, azken auzia edo epaiketa dute. Gizateria ez da betirako izango eta garaian amaieran, Jainkoaren epaipean jarriko da, epai salbatzailearen aurrean alegia. Baina gizateria betirakoa balitz ere, gutako bakoitzaren mundu honetako izatea ez da betirakoa, egunero-egunero egiaztatzen dugunez. Eta gutako bakoitzak pertsonalki erantzun beharko du Jainkoaren epaiketan. Epaiketa hori, zalantzarik gabe, salbatzailea eta errukitsua izango da, baina horrek ez du esan nahi garai guztietako gizakion ekintza guztiak eta bakoitza bizitza jainkotiarrean sartuko direnik. Horregatik, pasarte ho-

Urteko 21. astea.

San Luis Frantziakoa, *erregea*.San Jose Calasanz, *apaiza, fundatzailea (eskolapioak)*.

netan, Jesusek, prestatuta egoteko deia egiten digu. Bi adibide aipatzen ditu: lapurrarena bata, gizateriaren amaiera eta geure izatearena ere noiz izango diren ez dakigula nabarmentzeko eta morroi edo zerbitzari leialarena bestea, geure bizia administratzaile on baten moduan bizi behar dugula erakusten diguna, izan ere, uneren batean, lehentxeago edo geroxeago, nagusia, berak geure esku jarritako ondasunez egin dugun administrazioaren kontuak eskatzera etorriko zaigu; ondasunak ez baitira geureak, harenak baizik eta gure bidean jarri dituen pertsonak tratatu ditugun moduaz ere kontuak eskatuko dizkigu.

* * *

San Bartolome, apostolua
(abuztuaren 24an ospatzen dugu honen jaia)

VIII. mendean hasi ziren frankoen lurraldeetan San Bartolome apostoluaren jaia ospatzen; IX-X mendeak bitartean Erroman hasi ziren, abuztuaren 24an edo 25ean, Bizantzioko Elizak erlikien leku-alaketa gogoratzen zuen egunean. Pio V.aren egutegian abuztuaren 24a jarri zuten jai hau ospatzeko eguna. Bartolome eta Natanael pertsona bakarraren izena direlako tradizioa oso zabaldua dago, Mateoren zerrendan Filiperekin batean datorrelako. Natanaeli buruz Jesusek esan zuen: «Hona benetako israeldar bat, faltsukeriarik gabea». Eta Natanaelena da aitorpen hau: «Maisu, zu Jainkoaren Semea zara, zu Israelgo erregea zara». Aipamen hauetaz aparte, San Bartolomez ez dakigu liburu apokrifiko batzuek diotena baizik: Mendebaldeko Indiara joan zela Ebanjelioa hots egitera (Eusebiok dioenez), Etiopiara joan zela (Rufinok eta Sokratesek), Mesopotamia aldean edota Likaonia eta Frigia inguruan –gaur egun, Turkia ekialdean– zabaldu zuela Ebanjelioa (Feliperen Eginak), baita Armenian ibili zela ere (Apostoluen Breviariumak). Azken honek dioenez, Armeniako errege Polimnio kristau egitea lortu zuen; orduan, haren anaia Astiagek hilarazi egin zuen Bartolome. San Bartolome gaixoen zaindaria da.

Urteko 21. astea.

Santa Teresa Jesusena Jomet eta Ibars, *birjina*(Adin handikoen Zaindaria). Santa Joana Elisabet Bichier des Âges, *birjina, fundatzailea (Gurutzearen Alabak).*

San Paulok 1 Korintoarrei 1, 17-25: Guk, Jesu Kristo gurutziltzatua erakusten dugu, gizakientzat behaztopa dena, baina deituentzat Jaungoikoaren jakinduria. **Sal 32:** Jaunaren graziaz beterik dago lurra.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 25, 1-13.

Aldi hartan, Jesusek parabola hau esan zien ikasleei: «Zeruetako erreinuarekin, beren kriseiluak eskuetan hartu eta senargaiari bidera irten zitzaizkion hamar neskatzekin bezala gertatzen da. Neskatzetako bost zentzugabeak ziren eta bost zentzudunak. Kriseiluak hartzean, zentzugabeek ez zuten oliorik hartu; zentzudunek, ordea, kriseiluarekin batera olioia ere hartu zuten ontzietan. Senargaiak luzatzen zenez, logaletu egin ziren denak eta loak hartu zituen. Gauerdian oihu bat entzun zen: “Badator senargaia; irten zakizkiote bidera!” Jaiki ziren neskak guztiak, eta beren kriseiluak prestatu zituzten. Orduan, zentzugabeek esan zieten zentzudunei: “Emaguzue olio-pixka bat, kriseiluak itzaltzen ari zaizkigu eta”. Zentzudunek erantzun zieten: “Ea ez dugun nahikoa geuretzat eta zuentzat; hobe duzue, badaezpada, dendara joan eta erosi”. Baina, erostera joanak zirelarik, senargaia iritsi zen, eta prest zirenak ezteietara sartu ziren harekin. Eta atea itxi zuten. Iritsi ziren, azkenik, beste neskak ere eta dei egin zuten: “Jauna, Jauna, ireki!” Baina hark erantzun zien: “Benetan diotsuet, ez dakit nor zareten”. Egon, beraz, erne, ez baitakizue, ez eguna, ez ordua»

Antzinako Ekialdean, ez da ezagutzen ezteirik pasarte honek kontatzen duen bezala ospatutakorik. Normala zera zen, andreagaia senargaiaren etxera aitak edo aitabitxiak lagunduta joatea, bere lagun gazteek lagunduta edota senargaia bera haren bila joatea beren etxe berrira eramateko. Kasu honetan senargaia da etorri behar duena eta neskak itxaron behar diotenak. Baina agian gehiago pentsatu behar

Santa Teresa Jesusena Jorret eta Ibars, *birjina*
(Adin handikoen Zaindaria). Santa Joana Elisabet Bichier des Ages,
birjina, fundatzailea (Gurutzearen Alabak).

dugu ebanjelariak ezteiak aitzakiatzat hartu zituela pasartearen azken lerroan adierazita gelditzen den mezua helarazteko: “Egon erne, ez baitakizue ez eguna eta ez ordua”. Jainkoak gizateriarekin duen behin betiko ezteiez ari zaigu eta jadanik Jesu Kristorengan gauzatua bada ere, bere betetasunera, benetan, garaien amaieran iritsiko da. Senargaia atzeratu egin da eta ez da ageri eta zain dauden neskaxetako batzuei duten aurreikuspen- eta ardura-gabeziak ez die utziko eztei-otoruntzara garaiz sartzen. Oturuntza hori, bibliako usadioaren arabera, zeruetako erreinuaren irudia da. Oturuntza gauerdian ospatzea ere bitxia da eta garaien amaiera iritsiko den ezohiko unea adierazteko balio du eta, beste behin ere, une oro prest eta erne egon behar dugunaren ideia azpimarratzen du.

* * *

Santa Teresa Jesusena Jorret eta Ibars, birjina (zaharren zaindaria). Aitona hirian (Lleidán) jaio zen 1843an. Maistra-lana egin zuen Argençola herrian. Beraren osaba Frantzisko Palau dohatsuak sortutako kongregazioko kide izan zen, gero Briviescako klaratarretan sartu zen. 1872an, ordea, ama zaintzen ari zela, Huescako kalonje zen Saturnino López apaiza ezagutu zuen eta zaharrak zaintzeko hark sortu nahi zuen kongregazio berriko kide egin zen Barbastron: «Zahar Babesgabean Arrebak/Ahizpak» izena hartu zuen kongregazioak. Teresa izan zen lehenbiziko arduraduna. Espainian lehenengo errepublikaren garaia ziren. 1876an ontzat eman zuten Erroman institutua. Berehala hasi ziren babesgabeko zaharrentzat etxeak irekitzen, eskean biltzen zutenari esker. Espainian ez ezik, Ameriketako zenbait naziotan ere 103 etxe antolatuak zituzten, Teresa 1897an hil zenean.

Urteko 21. astea.

Santa Monika, *aitorlea*.

San Lizerio, *gotzaina*.

San Paulok 1 Korintoarrei 1, 26-31: Munduko argalak aukeratu ditu Jaungoikoak. **Sal 32:** Bai dohatsu, Jaunak bere oinorde hautatu duen herria!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 25, 14-30.

Aldi hartan, Jesusek parabola hau esan zien ikasleei: «Gizon batek, urrutira joaterakoan, bere morroiei dei egin eta bere ondasunak utzi zizkien. Bati bost talentu eman zizkion, beste bati bi, beste bati bakarra; bakoitzari bere trebetasunaren arabera. Eta gero joan egin zen. Bost talentu hartu zituen haiekin lanean hasi zen berehala, eta beste bost irabazi zituen. Bi hartu zituenak ere gauza bera egin zuen, eta beste bi irabazi zituen. Bat hartu zuenak, orde, lurpean zuloa egin eta han gorde zuen bere nagusiaren dirua. Handik luzarora, etorri zen morroi haien nagusia, eta kontuak garbitzen hasi zitzaien. Hurbildu zen bost talentu hartu zituenak, eta beste bost eraman zizkion, esanez: “Jauna, bost talentu utzi zenizkidan; begira, beste bost irabazi ditut”. Nagusiak esan zion: “Ederki, morroi zintzoa eta leiala! Gauza txikian leial izan zarelako, askoren buruzagi egingo zaitut; sartu zeure nagusiaren festa ospatzera”. Hurbildu zen bi talentu hartu zituenak, eta esan zion: “Jauna, bi talentu utzi zenizkidan; begira, beste bi irabazi ditut”. Nagusiak esan zion: “Ederki, morroi zintzoa eta leiala! Gauza txikian leial izan zarelako, askoren buruzagi egingo zaitut; sartu zeure nagusiaren festa ospatzera”. Azkenean, hurbildu zen talentu bat hartu zuena, eta esan zion: “Jauna, banekien gizon zorrotza zarela; erein ez duzun tokian igitatzen, eta zabaldu ez duzun tokian biltzen duzuna. Beraz, beldurrez joan nintzen, eta lurpean gorde nuen zure talentua. Hemen duzu zeurea!” Nagusiak erantzun zion: “Morroi gaizto eta alfer hori! Bahekien, beraz, erein ez dudan tokian igitatzen dudala nik, eta zabaldu ez dudan tokian biltzen. Horregatik, nire dirua diru-trukatzaileei utzi behar hien, nik, etortzean, irabazi eta guzti jaso nezan. Ken iezaiozue, bada, talentu hori, eta eman hamar dituenari. Duenari

Urteko 21. astea.

Santa Monika, *aitorlea*.San Lizerio, *gotzaina*.

eman egingo baitzaio, eta gainezka izango du; ez duenari, berriz, duen hura ere kendu egingo zaio. Eta morroi alfer huts hori bota kanpoko ilunpera. Han izango da negarra eta hortz-karraska!”»

Jainkoaren epaiketaren aurrean, Jesusek, zain eta erne egoteko deia egiteaz gainera, gaurko pasartean erantzukizunez eta arriskuak hartuz jokatzera gonbidatzen gaitu. Gizakiok ez gara gauzen jabeak eta are gutxiago beste pertsonenak. Munduaren administratzaileak gara, izan ere, Jainkoak geure bizialdirako eman baitigu eman diguna landu eta zain dezagun (Has 2, 15). Era berean, Jainkoak gure bidean jarri dituen beste pertsonen arduradun ere bagara eta Jainkoaren seme-alaba gisa eta beren artean senide moduan garatzen laguntzeko betebeharra dugu. Gure lurreko bizialdiaren amaieran, Jainkoak geure esku jarri dituen gauzen administrazioaren kontu eman beharko diogu berari eta baita beste pertsonekin izan dugun portaeraren kontu ere. Hori da gure erantzukizuna. Baina parabolak maitasunagatik arriskuak hartzera ere gonbidatzen gaitu. Bost talenturekin negoziatu duenak beste bost lortu ditu eta gauza bera egin du bi talentu zituenak ere. Baina arriskatu ez duen koldarrak ez du ezer lortu. Parabolan ez da agertzen morroirik bere talentuak negoziatu eta krisia etorri delako eta interes-tasak jaitsi direlako jarritakoak galtzen dituenik. Maitasunez norberaren burua ematen denean ez da krisirik. Jainkoarengandik hartu dituen ondasunak on egiteko erabiltzen dituenak, beti lortuko du haiek biderkatzea.

Urteko 22 astea.

San Agustin, *gotzaina eta eliz irakaslea*.

Santa Florentina Cartagenakoa, *abadesa*.

Siraken liburutik 3, 19-21.30-31 (gr. 17-18. 20. 28-29).

Seme nahiz alaba, egin otzantasunez egiten duzun guztia, eta Jainkoaren begiko denak maite izango zaitu. Zenbat eta handiago izan, orduan eta gehiago apaldu zeure burua, eta Jaunaren gogoko izango zara; handia baita Jaunaren ahalmena, eta apalek dute hura goستن. Harroaren ezbeharrak ez du erremediorik, gaiztakeriaren landarea sustraitua baitu bere baitan. Buruargiak jakinduriatzko esaerak hausnartzan ditu, adi egongo den belarria irrikatzen du jakintsuak.

Sal 67: Zuk, ene Jainko, zeure ontasunean eratu duzu dohakabeentzat etxea.

Hebrearrei egindako liburutik 12, 18-19.22-24a.

Senideok: Zuek ez zarete hurbildu, israeldarrak bezala, uki daitekeen mendi batera, su kiskalgarria, hodei itxia, ilunpea eta ekaitza zeuden mendira; ez duzue entzun turuta-hotsik, ezta ahotsik ere. Ahotsa entzun zuten israeldarrek gehiago ez ziezaiela hitz egin eskatu zuten. Sion mendira hurbildu zarete zuek, Jainko biziaren hirira, zeruko Jerusalemara, Jainkoa goستeko bildurik dauden milaka eta milaka aingerurengana, beren izenak zeruetan idatzirik dituzten lehen-semeen batzarrera, guztien epaile den Jainkoagana, beren helburura iritsi diren zintzoen espirituengana, eta itun berriaren bitarteko den Jesusengana.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 14, 1.7-14.

Aldi hartan, larunbat batean, fariseu-buruetako baten etxera joan zen Jesus bazkaltzera, eta fariseuak zelatan zegozkion. Ohartu zen Jesus gonbidatuek aurreneko jarlekuak hartzen zituztela eta ohar hauek egin zizkien: «Etzeietara gonbidatzen zaituztenean, ez jarri mahaiburuan, baliteke-eta zu baino gonbidatu ospetsuagoren bat izatea; hala balitz, biok gonbidatu zaituztenak etorri eta esango lizuke: “Utzi tokia

Urteko 22 astea.

San Agustin, *gotzaina eta eliz irakaslea*.
Santa Florentina Cartagenakoa, *abadesa*.

honi”. Orduan, azkeneko lekuan eseri beharko zenuke lotsaturik. Alderantziz, gonbidatzen zaituztenean, jarri azkeneko tokian, gonbidatu zaituenak, datorrenean, esan diezazun: “Adiskide, igo gorago!” Horrela, oso toki onean geldituko zara mahaikide guztien aurrean. Zeren eta bere burua goratzen duena beheratu egingo baitu Jainkoak, eta bere burua beheratzen duena goratu» Eta gonbidatu zuenari esan zion: «Bazkari edo afariren bat ematean, ez gonbidatu zeure adiskideak, ezta senideak, ahaideak edota auzoko aberatsak ere; zeren haiek ere gonbidatu egingo baitzintzuket, eta horrela ordaina hartuko zenuke. Otordua ematean, gonbidatu behartsuak, elbarriak, herrenak etaitsuak. Zorionekoa zu orduan, ezin izango baitzute ordaindu! Zintzoak piztuko direnean jasoko duzu ordaina»

Jesus igarlea eta maisua izan zen (Mt 12, 41-42 eta Lk 11, 29-32). Pasarte honetan, Jesusek maisu moduan irakasten du jakinduriaren liburutako usadioan eta, horregatik, lehenengo irakurgaia Siraken liburutik hartua da. Mikeasek ere (6, 8) umiltasunez jokatzeko deia egiten du, baina igarle gisa, hau da, Jainkoaren borondatea edo nahia adieraziz: “Gizaki hori, irakatsi zaizu zer den ona, zer nahi duen Jaunak zuregandik. Hauxe: zuzenbidez jokatzea, on izaten saiatzea, eta zure Jainkoarekin apaltasunez bizitzea”. Antzinako Ekialdeko maisuek, bizitzaren esperientziatik ateratzen zituzten beren irakaspenak parabolan adierazten zituzten, hemen Jesusek egiten duen bezala eta hauxe esatera dator: esperientziak erakusten du, garrantzitsuenak eta besteen gainekoak izaten saiatzeak eta lehenengo postuak betetzen ahalegintzeak ez duela merezi, izan ere, geure buruen aurka bihur baitaiteke. Alderantziz, umilak izateak zerbait ona ekar dezake. Seguruenik horrela gehiago irabaziko duzue. Parabolen ondoren, Jesusek aholku bat ematen dio gonbidatu duen fariseuari eta doakotasunerako deia egiten dio. Jesusen ikasleek ongia egin behar dute inolako ordainik bilatu gabe edota sariren baten zain egon gabe, soilik ongia egitea guretzat eta denentzat ona delako. Gogoratu besterik ez dago espainieraz idatzitako literaturan egile ezezagunaren soneto batek lerro batean dioena: “Ez didazu eman behar maite zaitudalako...”. Esaldi horrek kristau-espíritu sakona adierazten du.

Urteko 22. astea.

SAN JOAN BATAIATZAILEAREN MARTIRITZA.

Pedro Asua eta Mendia (*Balmaseda 1890–Cantabria 1936*),
apaiza, dohatsua, martiria.*

San Paulok 1 Tesalonikarrei 3, 7-13: Jaunak gero eta handiago egin dezala zuek elkarrentzat eta denentzat duzuen maitasuna. **Sal 89:** Zeure maitasunaz ase gaitzazu, Jauna, poztu gaitezen zugar.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 6, 17-29.

Aldi hartan, Herodesek Joan harrapatu eta kartzelan lotua zuen, Herodias zela eta. Herodesen anaia Feliperen emaztea zen Herodias, baina Herodesek bere emaztetzat hartua zuen, eta Joaneke esaten zion: «Ez zaizu zilegi zeure anaiaren emaztea edukitzea» Horregatik, gorroto zuen Herodiasen Joan eta hil egin nahi zuen, baina ezin, Herodesek begirune baitzion Joani; gizon zuzen eta santutzat zeukan, eta babestu egiten zuen. Joanen hitzek kezkarik sortzen bazioten ere, gogoz entzuten zion. Etorri zitzaion, ordea, Herodias akerako eguna: Herodesek, bere urtebetetzean, afaria eman zien agintari, gudarburu eta Galileako handikiei. Sartu zen jantokian Herodiasen alaba eta dantzan egin zuen, eta atsegin izan zitzaion Herodesi eta mahaikideei. Orduan, erregeak esan zion neskatzari: «Eskatu nahi duzuna, eta emango dizut» Eta zin eginez agindu zion: «Eskatu ahala guztia emango dizut, nire erreinuaren erdia bada ere» Atera zen neskatzari eta bere amari galde-tu zion: «Zer eskatuko diot?» Amak erantzun: «Joan Bataiatzailearen burua» Itzuli zen arin-arin erregeagana eta eskaria egin zion: «Emada-zu oraintxe bertan Joan Bataiatzailearen burua azpilean» Goibel jarri zen erregea, baina mahaikideen aurrean egindako zinagatik, ez zion ukatu nahi izan. Berehala, bere guardiako bat bidali zuen, Joanen bu-rua ekartzeko aginduz. Joan zen hura kartzelara eta lepoa moztu zion, eta azpilean ekarri zuen burua; neskatzari eman zion, eta neskatzak amari. Joanen ikasleak, hori jakitean, haren gorpua jasotzera etorri eta hilobian ehortzi zuten.

* San Adelfo, *martiria*.
Santa Sabina, *martiria*.

Joan Bataiatzailearen martirioa dela-eta, galde dezakegu, ea Jainkoak zergatik uzten duen gizaki zuzenak eta berari leial zaizkionak Herodes Antipasek bezala boterea inolako begiramenik gabe erabiltzen duten gobernari krudelen esku hiltzen. Jesusek bere maisu Joan Bataiatzaileari zion estimuaz ez dago inolako zalantzarik, izan ere, berak esana baitzuen: “Ez da amaren semerik sortu Joan Bataiatzailea baino handiagorik” (Mt 11, 11 eta Lk 7, 28). Nolanahi ere, konturatu egin behar dugu, Jainkoaren pentsamoldea ez datorrela bat gurearekin: “Jainkoaren bideak ez dira gure bideak” (Is 55, 8). Eta, bestalde, Jainkoagana bihurtu behar dugu Jainkoak gure garapen osoa bilatzen duela ulertzeko, baina garapen hori maitasunik handiena izateko gaitasuna da. “Ez die inork maitasun handiagorik adiskideei, bere burua haien alde ematen duenak baino” (Jn 15, 13). Joan Bataiatzailea, Jesusen aurrelaria izan zen bere predikuan eta Jainkoak emandako zeregina edo misioa leialki betetzen ere aurreratu egin zitzaion Jesusi bere bizia maitasunez emanez.

* * *

Pedro Asuakoa dohatsu deklaratu 2014-11-01. Bizkaitarra. Apai-za eta arkitektoa: Gasteizko Seminariora eraiki zuena. 1936 08-29an eraila “fedearikiko gorrotoaz”.

* San Adelfo, *martiria*.
Santa Sabina, *martiria*.

San Paulok 1 Korintoarrei 2, 10b-16: Giza maila hutsez, gizakiak ez ditu jasotzen Jainko-Espirituari dagozkionak; baina, espiritudun gizakiak badu edozertaz irizpide. **Sal 144:** Zuzena da Jauna bere bide guztietan.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 4, 31-37.

Aldi hartan, Jesus Galileako Kafarnaum hirira jaitsi zen, eta larunbatetan jendeari irakasten zion. Txunditurik zegoen jendea haren irakaspenaz, nagusitasunez hitz egiten baitzuen. Bazen sinagogan espiritu gaiztoaren menpe zegoen gizon bat, eta oihu bizian zioen: «Zer duk gurekin, Jesus Nazaretarra? Gu hondatzera al hator? Bazekiat nor haizen: Jainkoaren Santua» Jesusek gogor eraso zion: «Isil hadi eta atera gizon horrengandik!» Deabruak jendartean lurrera bota zuen gizona, baina batere kalterik egin gabe atera zen harengandik. Ikaraturik gelditu ziren denak, elkarri galdezka: «Zer da hau? Nagusitasunez eta indarrez agintzen die espiritu gaiztoei, eta hauek atera egiten dira» Jesusen entzutea herrialde hartako bazter guztietara zabaldu zen.

Gaur Lukasen ebanjelioa irakurtzen hasten gara eta urtean zeharreko astegunetan hori irakurtzen jarraituko dugu liturgia-urtea amaitu arte. Ebanjelio honetan, Jesusek Nazaretako sinagogan egindako lehenengo hitzaldian bere eginkizunaren egitaraua azaldu ondoren (Lk 4, 14-30), Jesusen lehenengo ekintza, Markosen ebanjelioan ere hala ageri da (1, 21-28), eta Markosi jarraitzen dio Lukasek, deabruak hartutako bat sendatzea da eta hori Kafarnaumgo sinagogan egiten du. Han bilduek Jesusen hitzaz galdetzen dute, maisutasun handikoa dela antzeman baitute eta espiritu gaiztoen gainean boterea eta indarra dituen. Jaunaren hitzak indar salbatzailea du. “Nire ahotik irtendako hitza ere: ez da niregana itzultzen bere eragina izan gabe, baizik eta nik nahi dudana egiten du eta nik ezarritako helburua

Esteban Zudairikoa (*Nafarroako Ameskoan jaioa*) eta Joan Maiorgakoa (*Donibane Garazin jaioa*), apaizak, eta lagunak, dohatsuak, martiriak, jesuitak.

betetzen” (Is 55, 11). Kristau katolikook, kristau protestantei aurka egitearren, Jaunak ogi-ardoen irudipean duen presentziari askoz ere garrantzi handiagoa ematen diogu. Baina Jauna, Vatikanoko II. Kontzilioak irakasten duen moduan (SC 7), bere hitzean ere presente dago. Eukaristiako sakramentuan duen presentziaren trinkotasuna ezertxo ere gutxitu gabe, behar-beharrezkoa dugu bere hitzean duen presentziari askoz ere balio handiagoa ematea, izan ere, Jaunaren hitza entzun eta onartzea, bera onartzea ere da.

* * *

Esteban Zudairin, Nafarroako Ameskoan, jaio zen. 1570ean. A. Ignazio Acevedok eskaturik, hogeita hemeretzi jesulagun ontziratuz ziren Lisboan, Brasileran misiolari joateko. Haien artean ziren Zudairiko Esteban eta Joanes Maiorga (hau 1530ean Donibane Garazin jaioa; uztaileen 15ean egiten da honen oroipena Baionako Elizbarrutian). Uztaileen 15ean, ordea, kortsarioen galeoiak ikusi zituzten. Jacques Sourié de la Rochelle zen kortsarioen buru, Joana Albret Nafarroako erreginaren almiranteordea, kalbinista sutsua, Ameriketara zihoazen misiolarien etsai amorratua. Kortsarioek menpean hartu zuten «Santiago» itsasontzia Kanariar uharteen inguruetan. Jesuita guztiak hiltzeko agindu zuen almiranteordeak. Joanes Maiorga alderik alde zulatuz zuten ezipata eta berak margotutako Andre Mariaren koadro baten gainean erori zen, odola zeriola. Esteban, berriz, gurutzea eskuetan zuela kortsarioengana aurreratu zen; sastakai batek alderik alde zulatuz zion bihotza, eta itsasora jaurti zuten. Uhinek astintzen zutela, Estebanek «Te Deum» gorazarrea hasi zuen, itsasoak irentsi zuen arte.

Urteko 22. astea.

San Ramon Nonnato, apaiza, kardinala.

San Jose Arimateakoa eta Nikodemo, *Jesusen ikasleak*.

San Paulok 1 Korintoarrei 3, 1-9: Jaungoikoaren lankide gara gu; zuek, berriz, Jaungoikoaren lur, Jaungoikoaren etxe. **Sal 32:** Bai dohatsu, Jaunak bere oinorde hautatu duen herria!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 4, 38-44.

Aldi hartan, Jesus sinagogatik atera eta Simonen etxean sartu zen. Simonen amaginarreba sukar handiaz zegoen, eta haren alde zerbat egiteko eskatu zioten. Orduan, harengana makurturik, zorrotz agindu zion sukarrari, eta sukarrak alde egin zion. Berehala jaiki eta zerbitzatzzen hasi zitzaizen amaginarreba. Eguzkia sartu zenean, gaixoak zituzten guztiek, edozein zela ere haien gaitza, Jesusi eramaten zizkieten, eta hark, bakoitzari eskuak ezarriz, sendatu egiten zituen. Askorengandik deabruak ere ateratzen ziren, deiadarka esanez: «Zu Jainkoaren Semea zara!» Jesusek zorrotz galarazten zien hitz egitea, bazekiten-eta Mesias zela. Eguna argitu orduko, atera eta bazter bakarti batera joan zen. Jendea haren bila zebilen eta, aurkiturik, eutsi egin nahi zioten, alde egin ez ziezaien. Baina Jesusek esan zien: «Gainerako herrietan ere adierazi beharra dut Jainkoaren erreinuaren Berri Ona, horretara bidali bainau Jainkoak» Eta Judeako sinagogetan ibili zen Berri Ona hots egiten.

Pasarte hau Jesusek bere jendarteko bizitzaren hasieran Galilean egindako jardueren laburpena da eta jarduera hori, nagusiki, Jainkoaren erreinua iragarritz predikatzea edo hitzaldiak ematea izan zen, baina baita egindako iragarpena benetan gauzatzea ere gaixoak sendatuz. Jendeak ez zekien artean Jesus nor zen baina berarengana jotzen zuten beren minak sendatzera; deabruak bai bazekiten nor zen eta oihuka esaten zuten, haren presentzia mehatxu moduan hartua baitzuten. Baina ez da nahikoa Jesus nor den teorian jakitea. Ezinbestekoa da bere pertsona eta bere mezua fedez onartzea eta bere dohainei karitatearen bidez erantzutea (Ga 5, 6). Hala jokatu zuen Pedroren amaginarrebak

Urteko 22. astea.

San Ramon Nonnato, *apaiza, kardinala*.San Jose Arimateakoa eta Nikodemo, *Jesusen ikasleak*.

eta bere burua sendatuta sentitu ondoren, zerbitzatzen hasi zen. Zerbitzatu, Itun Berrian, Jesus ezagutu dutenen jarrera adierazteko askotan erabilitako aditza da eta haren dohainak berarengandik jaso ondoren, bera zerbitzatuz erantzuten diote Jesusi (Mt 20, 26; Lk 8, 3; 1Tm 3, 13), Jesusek berak dioen moduan, zerbitzatzera etorri baitzen eta ez zerbitzatu izatera (Mt 20, 28).

* * *

Eukaristia. San Agustinen esapide sonatuak: «Arima helduen janaria naiz, hazi zaitez eta jango nauzu. Baina ez nauzu ni zu bihurtuko, haragiaren janaria zu bihurtzen duzun bezala, baizik eta zu zara ni bihurtuko» esapideak, alegia, egiazko erronka botatzen digu: gu, jaunartzen dugun hura bilakatu, gu Kristo bilakatu. Hain argia da, ez bailuke argibiderik beharko. Hain begi-bistakoa da gauzak ez direla horrelako gure artean, non bereizmen sakona egin beharra baitugu, Eukaristia non, nola eta zertako ospatzen dugunari dagokionez.

Jainkoagana

bidez
EGINEZ
bereizmenaz

IRAILA

AITA SANTUAREN OTOITZ ASMOA:

Heriotza-zigorraren abolizioaren alde: Otoitz egin dezagun, heriotza-zigorra, pertsonaren bortxapen-ezinaren eta duintasunaren kontra doan hori, erabat ezeztatua izan dadin munduko lurralde guztietako legeetan.

Urteko 22. astea.

San Josue, *patriarka*.

San Gil (Egidio), *ermitaua*.

Kreazioa zaintzearen alde.

San Paulok 1 Korintoarrei 3, 18-23: Guztia zuena da. Zuek, ordea, Kristorenak zarete, eta Kristo Jainkoarena. Sal 23: Jaunarena da lurra, eta lurra betetzen duena.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 5, 1-11.

Aldi hartan, jendea gainera zetorkion Jesusi, Jainkoaren hitza entzuteko; Genesaret aintzira-ertzean zegoen Jesus. Bi txalupa ikusi zituen ur-bazterrean geldik; arrantzaleak, ontzietatik jaitsita, sareak garbitzen ari ziren. Igo zen txalupa haietako batera, Simonenera, eta lehorretik pixka bat aldentzeko eskatu zion. Gero, eseri eta txalupatik jendeari irakasten jardun zuen. Hitzaldia bukatzean, esan zion Simoni: «Jo itsaso zabalera eta bota sareak arrantzurako» Simonek erantzun zion: «Maisu, gau osoan eginahalak egin eta ez dugu ezer harrapatu; hala ere, Zuk diozunez gero, botako ditut sareak» Hala egin zuten eta, hainbesteko arrain-pila harrapatu zuten, sareak lehortzeko zorian baitzeuden. Beste txalupako lagunei keinu egin zieten laguntzera etortzeko; etorri ziren, eta bi txalupak bete zituzten, ia-ia hondoratzeraino. Gertatua ikusirik, Jesusen oinetan ahuspeztu zen Simon Pedro, esanez: «Alde nigandik, Jauna, bekataria naiz eta» Izan ere, zur eta lur zeuden Simon eta harekin ziren guztiak, eginiko arrantzuagatik, eta gauza bera gertatzen zitzairen Simonen arrantzu-lagun ziren Zebedeoren seme Santiagori eta Joani ere. Baina Jesus-ek esan zion Simoni: «Ez beldur izan, hemendik aurrera giza arrantzeale izango zara» Haiek txalupak lehorrera atera zituzten eta, dena utzirik, jarraitu egin zioten.

Arrantza mirakuluaren pasartea Lukasek ebanjelioaren hasieran kontatzen du, eta Joanez amaieran, Jaunaren berpiztearen ondoren. Baina bi kasuetan du antzeko esanahia, arrantza Elizaren sinboloa bai-

Urteko 22. astea.

San Josue, *patriarka*.San Gil (Egidio), *ermitaua*.

ta. Lukasen kasuan pasartea Jesusen irakaskuntzarekin hasten da, Jaunaren hitzak sortzen baitu bere Eliza. Izan ere, Elizak “deituen bilera” esan nahi du. Arrantzaleek gauez ari dira arrantzatzen, baina ez dute ezer lortzen; hala ere, Jaunaren hitzari esker, sareak ia lehertu arte betetzen dira eta txalupak hondoratzeaz daude eguna iristean, nahiz-eta arrainak harrapatzeko une egokia ez izan; horrek Elizaren zabalkundea eta unibertsaltasuna adierazten du. Jesusen hitzaren indarraren aurrean, Pedro bekatari sentitzen da, baina Jesusek gizakiaren arrantzale izatera deitzen du. Horixe gertatzen zaie orduko dizipuluei ere, eta haiek ere jarraitu egiten diote Jesusi dena utzirik. Eta horixe gertatzen zaigu guri ere: bekatariak izan arren, Jaunaren hitzak deituak gara, Elizan Haren graziaz asetzeko eta Haren obrari jarraitzeko.

* * *

Ez ezazu sekula gal bizitzeko poza,
 partekatzeko, maitatzeko, zoriontsu izateko poza.
 Jaso begiak eta izan konfiantza
 ondo irtengo dela den-dena,
 badelako norbait
 beti zure ardura duena,
 badelako norbait
 zu maite zaituena
 zugatik bizia eman baitu:
 JESUS. (Lisieuxko Teresa)

Urteko 22. astea.

Frantzisko Dardan dohatsua (Isturitze ondoan 1733 – Paris 1792, Iraultzakoa), *dohatsua, apaiza*, eta lagunak, *martiriak* (Irñeko eta Baionako elizbarrutietan).*

San Paulok 1 Korintoarrei 4, 1-5: Jaunak agertuko ditu bihotzeko asmoak. Sal 36: Jaunagandik dator zintzoen salbamenak.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 5, 33-39.

Aldi hartan, fariseuek eta lege-maisuek esan zioten Jesusi: «Joa-nen ikasleek sarri egiten dute barau eta otoitz, baita fariseuen ikasleek ere; zureak, ordea, jan eta edan ari dira» Jesusek erantzun zien: «Nola nahi duzue ezteietara deituek barau egitea, senar berria berekin dute-larik? Etorriko zaie, bai, senar berria kenduko dieten eguna; orduan, egun hartan, egingo dute barau» Parabola hau ere esan zien: «Inork ez du jantzi berririk urratzen, zaharrari adabakia ipintzeko; bestela, jantzi berria hondatu egingo litzateke, eta zaharrari ez litzaioke berriaren adabakia egoki etorriko. Ez du inork ardo berririk sartzen ere zahagi zaharretan; ardo berriak zahagiak lehertu egingo lituzke; ardoa isuri egingo litzateke eta zahagiak galdu. Ardo berria zahagi berrietan sartu behar da. Ardo zahararekin ohitua dagoenak ez du berririk nahi, “zaharra hobe duk” esaten baitu»

Baraua eta otoitza ziren, limosnarekin batera, judaismoaren jainkozko praktika nagusiak. Jesusen garaian, denentzat nahitaezkoak ziren baraualdiak seinalatuta zeuden; gainera pertsona askok beste egun batzuetan ere egiten zuten barau, norberaren debozioaren arabera. Baina jaiegunetan ezin zen baraurik egin, eta ezkontzak jaieguntzat hartzen ziren. Jesusek Erreinuaren hurbiltasuna iragartzen zuen, eta Erreinu horren sinbolo ziren jai-bazkariak. Horregatik, Jesusen jarrera ez zetorren bat ez fariseuen ez Joan bataiatzailearen ikasleen ohiturekin. Jesusek bere dizipuluen jarrera defendatzen du, Jainkoak gizadiarekin egiten duen ezkontza festa batean baitaude, non ezkongaiak

* Santiago Bonnaud, *apaiza*, eta lagunak; Jose Imbert eta Joan Nicolas Cordier, *apaizak*; Tomas Sitjar, *apaiza*, eta lagunak, *martiriak, jesuitak*.

Frantzisko Dardan dohatsua (Isturitze ondoan 1733 – Paris 1792, Iraultzakoan), *dohatsua, apaiza, eta lagunak, martiriak (Iruñeko eta Baionako elizbarrutietan).**

Jesus Bera den. Soineko zaharraren adabaki berriaren eta zahagi zaharreko ardo berriaren gainera parablek agerian uzten dute orain Jainkoarekiko harreman-modu berria hasten dela, zeinek gaintitzen duen judaismo zaharra, honen ohiturak baliorik gabe gelditzen direlarik. Ardo zaharra berriaren gaintetik estimatzen duen azken esaldiak hau iradokitzen du: gizakiak Jainkoarekin duen harreman berria Jainkoak hasieran nahi izan zuena dela, paradisuari Adam eta Evarekin izandakoa, non Jainkoarekin adiskidetasunean bizi ziren, Moisesen Legeak ezarritako harremana baino askoz lehenago. Hala ere, Jesus hil ondoren, hasierako Elizak baraualdia berreskuratu zuen, sanedrinak Jesus akabatzeke erabakia hartu zuen asteazkenean eta gurutziltzatzearen ostiralean.

* * *

Oroitzapen honetan, Iraultza Frantsesekoan (1792) eta Espainiako gerla zibilean (1936) fede-aitorpenagatik erail zituztenen martiritza ospatzen dugu. Santiago Bonnaud eta 22 lagun Frantzian; Pio XI.ak deklaratu zituen dohatsu 1926an. Besteok: hamaika jesuita eta Lagundiaren lan apostolikoan konprometitutako laiko bat; Valentzian martiritzatuak 1936an; apaizak: Tomas Sitjar, Konstantino Carbonell, Paulo Bori, Dario Hernández Morató, Nartziso Basté, Alfredo Simon Colomina, Joan Bautista Ferreres; anaiak: Pedro Gelabert, Erramun Grimaldos, Bizente Sales, Jose Tarrats; eta laikoa: Luis Campos Górriz. Joan Paulo II.ak dohatsu deklaratu zituen 2001eko martxoaren 11n.

* Santiago Bonnaud, *apaiza, eta lagunak*; Jose Imbert eta Joan Nicolas Cordier, *apaizak*; Tomas Sitjar, *apaiza, eta lagunak, martiriak, jesuitak*.

Urteko 22. astea.

San Gregorio Handia, *64. aita santua eta eliz irakaslea*.

San Paulok 1 Korintoarrei 4, 6b-15: Goseak, egarriak eta biluzik ibili gara. **Sal 144:** Hurbil dago Jauna dei egiten diotenengandik.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 6, 1-5.

Behin batean, larunbatez gari-soroetan barna zihoan Jesus. Eta ikasleak galburuak moztu, eskuetan aletu eta jaten ari ziren. Fariseu batzuek esan zieten: «Nolatan ari zarete larunbatez zilegi ez dena egiten?» Jesusek erantzun zien: «Ez al duzue irakurri Davidek egin zuena, bera eta beraren lagunak goseak gertatu zirenean? Jainkoaren etxean sartu eta, Jaunari eskainiriko ogiak hartuz, jan egin zituen, eta bere lagunei ere eman zizkien, legez apaizek bakarrik jan zitza-keten ogiak izanik» Eta esan zien: «Gizonaren Semea larunbataren nagusi da»

Jesusen eta fariseuen arteko eztabaida berri baten aurrean gaude; oraingoan larunbatari buruz. Moisesen Legeak larunbatean lan egitea debekatzen du (Has 20, 8-11; Lb 23, 3; Dt 5, 12-15) eta, beraz, uztu biltzea. Baina galburu batzuk erauztea uztu biltzea al da? Hemen kontua ez da Legea, haren interpretazio posibleetako bat baizik. Jesusek, bere dizipuluak defendatzeko, Itun Zaharreko (1 Sm 21, 2-7) une berezi batean Davidek izandako jokabidea argudiatzen du, gose ziren dizipulu haien egoera zehatza kontuan izanik. Lukasek ebanjelio hau idatzi zuenean, larunbata ez zen jada arazo haren komunitateetan, Paulo apostoluak Lege judua zaharkitutzat jo baitzuen, eta igandea oraindik ez baitzegoen erabat finkatuta. Lukasek testu hau idatzen du, Jesusen jardunaren oroigarri gisa transmititu zaiolako, eta ezarritako legeen aurretik pertsonak eta haien beharrak jartzeko asmoz. Guretzat, zer da garrantzitsuagoa? Legeak eta haien interpretazioak ala pertsonen egoera zehatza, beren ahuleziekin eta gabeziekin?

Urteko 23. astea.

San Moises, *profeta*.

Angostoko Andre Maria (iraileko 1. igandea).

Jakinduria liburutik 9, 13-19 (gr. 13-18).

Zein gizakik ezagut dezake Jainkoaren asmoa? Zeinek ulertu Jaunak nahi duena? Gizaki hilkorron gogoetak kaskarrak dira, gure ideiak ziurtasun gabeak. Gure gorputz galkorra arimarentzat zama da, eta lurrezko etxola honek berez pentsakor den espiritua nekarazten du. Nekez igartzen diegu lurreko gauzei eta kostata aurkitzen irispidean duguna ere. Nork arakatuko ditu, beraz, zerukoak? Nork ezagutuko zukeen zure asmoa, Zeuk eman ez bazenio jakinduria eta zerutik bidali zeure espiritu santua? Horrela bakarrik izan zen zuzena lurtarren jokabidea, horrela ikasi zuten gizakiek zer duzun atsegin, eta salbatu ziren jakinduriaren bidez.

Sal 89: Jauna, gure ihesleku Zu izan zara gizalditik gizaldira.**San Paulok Filemoni egindako gutunetik 9b-10.12-17.**

Anaia maitea: Nik, Paulok, dagoeneko zahartua eta orain, gainera, Kristo Jesusengatik kartzelan nagoen honek, mesede bat eskatu nahi dizut, kartzelan sortu dudan neure seme Onesimorentzat. Berriro bidaltzen dizut bera, ene bihotz-bihotzeko dudan hau. Neurekin eduki nahi nuen, zure orde zerbizari izan nezan, Berri Onagatik kartzelan nagoelarik. Hala ere, ez dut zure baimenik gabe ezer egin nahi izan, mesede hori gogoz egin dezazun eta ez behartuta. Beharbada, horretarako alde egin zizun apur batez, gero betiko har zenezan, eta ez esklabo bezala, esklabo baino zerbait gehiago bezala baizik, anaia maite bezala. Maite-maitea da niretzat, eta zenbatez maiteago ez ote da izan-go zuretzat, bai gizon den aldetik eta bai kristau den aldetik. Beraz, fedean adiskide banauzu, hartazu Onesimo nerau banintz bezala.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 14, 25-33.

Aldi hartan, jende-talde handiak zihoazen Jesusekin; honek, haiengana bihurturik, esan zien: «Norbaitek nirekin etorri nahi badu,

Urteko 23. astea.

San Moises, *profeta*.

Angostoko Andre Maria (iraileko 1. igandea).

eta bere aita-amak eta emaztea, seme-alabak eta anai- arrebak, eta bere burua bera baino maiteago ez banau, ez daiteke izan nire ikasle. Bere gurutzea hartu eta nire ondoren ez datorrena ez daiteke izan nire ikasle. Izan ere, zuetako nork, dorrea egin nahi badu, eseri eta ez ditu aurretik gastuen kontuak ateratzen, bukatzeko lain ba ote duen ikusteko? Bestela, zimenduak hartu ondoren ezin bukatuko balu, hori ikustean barre egingo liokete denek, esanez: «Honako hau erakitzen hasi huen eta ezin izan dik bukatu» Edota zein erregek, beste baten kontra gerrara joan nahi badu, eseri eta ez du alde z aurretik deliberatzen, ea hamar mila gizon aski dituen, hogen milarekin kontra datorkionari aurre egiteko? Eta ezetz ikusten badu, artean bestea urruti dela, mandatariaik bidaliko dizkio bakea eskatuz. Era berean, zuetako inor ez daiteke nire ikasle izan, dituen guztiei uko egiten ez badie»

Gizakiaren garapena edo gauzatzea ulertzeko bi modu daude. Askok uste du garapen hau diru eta ondasun materialak edukitzean datzala, ospea eta boterea lortzean, eta bizitzaz gozatzean. Hau da munduaren jakinduria. Beste batzuek uste dute pertsonok Jainkoarenaganako eta besteenganako maitasunaren bidez gauzatzen garela, eta horrek zerbitzatzea dakarrela. Hau Jainkoaren jakinduria da, eta Berak Itun Zaharrean eta bete-betean Jesu Kristorengan agertu digulako dakigu hori. Jesus, gaurko ebanjelioan, oso zorrotza da eta pentsatzera gonbidatzen gaitu ea gai garen gurutzea hartzeko, Berak egin zuen bezala. Ahulak garen arren, ebanjelioaren beste pasarte batean bere laguntzaz fidatzera gonbidatzen gaitu: “Zatozte nigana, nekaturik eta larri zaudetenok, Neuk arinduko zaituztet eta” (Mt 11, 28). Gure harreman afektibo eta pertsonalak, mundu honetako ondasunen jabetzak eta baita gure askatasunak ere gure garapena Jainkoaren nahiaren arabera burutzera bideratu behar gaituzte. Jakina, Jainkoak gure bizitza afektiboa eta familiarra garatzea nahi du, eta gure ondasun materialak eta gure askatasuna egoki erabiltzea gure existentzia gauzatzeko. Baina Berak emandako dohain horiek guztiak

Urteko 23. astea.

San Moises, *profeta*.

Angostoko Andre Maria (iraileko 1. igandea).

Berarengana iristeko bitarteko bezala erabili behar ditugu; eta horretarako noizbait eragozpen badira, Jainkoak gugandik nahi duenari eman beharko diogu lehentasuna. Zer da gurutzea kargatzea? Lehenik eta behin, gure familia-, lanbide-, gizarte- eta herritar-betebeharrak betetzea; eta gainera, ongia egiteko agertzen zaizkigun aukerak aprobetxatuz bizitzea mundu honetan, eta saihestu ezin ditugun gaitzak jasanez eta Jainkoari eskainiz, txarretik ongia ateratzeko, Jesus-ekin egin zuen bezala; Honek gurutzearen sufrimendua guztiontzako salbazio bihurtu baitzuen.

* * *

Andre Maria aroka jaioa

Andre Maria jaio, aroka edo etapaka.

Gurasoek zoro eta pozik hartu dute Maria, bizirako bidean ipiniz;

arduratsu hezi dute Maria giza eta jainkozko bizirako bidean;

Josez maitemindu da Maria bizirako bidea elkarrekin egiteko;

gogotsu ekin diote biek bizirako bideari,

beste jende bat bizirako bidean ipini nahiz;

mimo guztiz agertu diote Jesusi nola egin bizirako bidea;

azkar asko ulertuko dute biek,

Jesusek ere bere bide propioa egin behar duela bizirako bidean;

hurbiletik jarraitu dio, ordea, Mariak Jesusi;

ezkonberrien larriaren aurrez aurre ipini du Jesus;

gurutzeraino jarraitu dio Mariak Jesusi,

ulertu du gizadi osoarentzat ari dela Seme hori bizirako bidea egiten;

(*jarraipena irailaren 11*).

San Paulok 1 Korintoarrei 5, 1-8: Bazter ezazue legamia zaharra, Kristo, gure Pazko Bildotsa, opari eskainia izan denez gero. **Sal 5:** Gida nazazu, Jauna, zeure zuzentasunaren bidetik.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 6, 6-11.

Beste larunbat batez, Jesus sinagogan sartu eta irakasten hasi zen. Bazen han eskuineko besoa elbarria zuen gizon bat. Lege-maisuak eta fariseuak zelatan zegozkion, larunbatez sendatuko ote zuen, zertan salatu izateko. Jesusek, haien gogoetei igarririk, beso-elbarriari esan zion: «Jaiki eta zatoz hona, erdira» Hura jaiki eta zutik gelditu zen. Jesusek esan zien orduan: «Galdera bat: larunbatez zer da zilegi, on egitea ala gaitz egitea, bizia salbatzea ala hondatzea?» Eta, inguruko guztiei begira, esan zion gizonari: «Luzatu beso hori» Hark luzatu zuen eta sendatu egin zitzaion.

Lege-maisuak eta fariseuak beren onetik atera ziren eta Jesusi zer egingo ari ziren beren artean.

Jesusen beste eztabaida bat larunbatari buruz eskriba eta fariseuekin. Aurreko larunbatean irakurritako Lukasen ebanjelioaren pasarte (6, 1-5) bezala, ebanjelari honek beste pasarte hau transmititzen digu, ez larunbata gordetzea arazo bat delako bere komunitateentzat, baizik eta aipatutako pasartearen antzeko irakaskuntza helarazteko: maitasunaren eta karitatearen lege gorena beste lege erlijioso eta zibil guztien gainetik dagoela. Hain zuzen ere, lege guztiek balio behar dute gu hobeak izateko eta besteek ongia egiten laguntzeko. Beraz, Jesusen galdera hau berriz errepikatu genezake: zertarako balio dute legeek, ongia ala gaizkia egiteko?

Urteko 23. astea.

San Eleuterio, *abadea*.

San Paulok 1 Korintoarrei 6, 1-11: Anaiak anaia darama auzitara; eta jentilengana gainera! Sal 149: Maite du Jaunak bere herria.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 6, 12-19.

Aldi hartan, Jesus mendira joan zen otoitz egitera, eta Jainkoari otoitzean igaro zuen gaua. Eguna argitu zuenean, ikasleei deitu eta haietako hamabi aukeratu zituen, eta apostolu izena eman zien: Simon –honi Pedro izena ezarri zion– eta honen anaia Andres, Santiago, Joan, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, Santiago Alfeorena, Simon –Zelote zeritzana–, Judas Santiagorena eta Judas Iskariote, Jesusen saltzaile izango zena. Jesus ikasleekin menditik jaitsi eta zelaigune batean gelditu zen. Ikasle-multzo handia zen harekin; baita herriko jendetza ugaria ere, Judea osotik, Jerusalemdik eta Tiroko eta Sidon-ko itsasaldetik etorria, hari entzutera eta beren gaitzetatik sendatzera. Espiritu gaiztoek oinazetuak sendatu egiten ziren. Jende guztiak Jesus ukitu nahi zuen, halako indar bat baitzerion, denak sendatzen zituen.

Moises Sinai mendira igo zen apaizekin, Jainkoarekin topo egiteko, eta Honengandik Legea jaso zuen; ondoren, Moises Egiptotik atera zituenekin topo egitera jaitsi zen Legea jakinarazteko, zeini esker Jainkoaren herri bilakatu baitziren (Ir 19, 3.24-25). Era berean, Jesus mendira igotzen da bere Aita Jainkoarekin otoitzean topo egitera, eta hamabiak aukeratzeko, apostolu deitu zituenak eta Beraren obrarekin jarraitza bidaliko zituenak. Eta Jesus horiekin hasten da Eliza izango den Jainkoaren herri berriaren oinarria jartzen. Jarraian, beraiekin batera, lautadara jaisten da, non aurkitzen diren bere Elizaren parte izatera deitutako gainontzeko dizipuluak eta herria. Ebanjelariak dioenez, “Entzutera eta beren gaixotasunetatik sendatzera etortzen ziren”; modu honetara adierazten du Jaunaren misioa jarraitzea dela Elizaren misioa, Jesusen hitza aldarrikatuz eta gizateria bere gaixotasunetatik sendatuz. Pairatzen dugun gaitzik larriena bekatua da, sufrimendua eta heriotza dakartzana.

Urteko 23. astea.

Santa Regina, *martiria*.

San Paulok 1 Korintoarrei 7, 25-31: Ezkondua zaudela? Ez ibili banandu nahian. Ezkongabea zarela? Ez hasi emazte bila. **Sal 44:** Entzun, alaba, eta ikus, makur ezazu belarria.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 6, 20-26.

Aldi hartan, Jesusek, ikasleei begira, esan zien: «Zorionekoak behartsuok, zuena baita Jainkoaren erreinua. Zorionekoak orain gose zaretzenok, aseko baitzaituzte Jainkoak. Zorionekoak orain negar egiten duzenok, barre egingo baituzue. Zorionekoak zuek, Gizonaren Semea dela-eta jendeak gorrotatu, beren artetik bota eta madarikatuko zaituztetenean eta izen txarra emango dizuetenean. Alaitu zaitzte egun horretan eta egin pozez jauzi, handia izango baita zuen saria zeruan; gauza bera egin zieten profetei jende horren gurasoek. Baina ai zuek, aberatsok, hartu baituzue zeuen poza! Ai zuek, orain aseak zaudetenok, gose izango baitzarete! Ai zuek, orain barre egiten duzenok, aiene eta negar egingo baituzue! Ai zuek, mundu guztiak zuetaz ondo hitz egingo duenean, gauza bera egin baitzieten sasiprofetei jende horren gurasoek!»

Lukasek lautadako sermoia lau zoriontasunekin hasten du, dagozkiekin madarikazioekin batera. Ziur asko, historiako diskurtsorik iraultzaileena da, munduko balioak kristau balioekin kontrajartzen dituenak. Denok uste dugu hobe dela aberatsa izatea pobrea baino, zoriontsua izatea dohakabea baino, ohoratua izatea mespretxatua baino. Baina Jesusek Jainkoaren Erreinua pobreena, gosez daudenena, sufritzen dutenena eta jazarritakoena dela irakasten du. Alde batetik, Jainkoaren gogokoenak nortzuk diren esaten digu: munduak gutxien dituenak. Baina, gainera, kontuz ibiltzeko diosku, mundu honetako ondasunez edo estimuaz aseak sentitzeagatik, Jainkoari gure bihotzean sartzeko lekurik ez uzteaz. Aldiz, munduak gaizki tratatzen dituztenek sentitzen dute beren salbazioa beste nonbaitetik iritsi behar zaiela, eta horregatik beren bihotza zabalik dago Jainkoaz aseak izateko.

Mikeasen Profezia liburutik 5, 1-4a.

Honela mintzo da Jauna: «Zu, Efratako Betleem, Judako leinueta txikiena, zugandik aterako da Israelen buruzagia. Aspaldikoa da honen sortzea, betiereko egunetakoa. Horregatik, utzi egingo du Jaunak herria, amak haurra izan dezan arte. Orduan, atzerrian bizirik gelditutako senideak Israelgoengana itzuliko dira. Sendo eutsiko dio eta artzain bizkorra izango da Jaunaren indarrez, Jaunaren bere Jainkoaren izen handiaz. Lasai biziko dira herritarrak; handi agertuko baita hura lurraren mugetaraino, eta bakea ekarriko du»

Sal 12: Pozaren pozez nago Jaunarekin.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 1, 1-16. 18-23.

Abrahamen eta Daviden ondorengo den Jesu Kristoren jatorri-liburua. Abrahamek Isaak sortu zuen, Isaakek Jakob, Jakobek Juda eta haren senideak; Judak Tamarrengandik Fares eta Zara sortu zituen, Faresek Esrom, Esromek Aram, Aramek Aminadab, Aminadabek Naason, Naasonek Salmon; Salmonek Rahabengandik Booz sortu zuen, Boozek Rutengandik Obed, Obedek Jese, Jese David erregea. Davidek Uriasen emazte izanagandik Salomon sortu zuen, Salomonek Roboam, Roboamek Abia, Abiak Asaf, Asafek Josafat, Josafatek Joram, Joramek Ozias, Oziasek Joatam, Joatamek Akaz, Akazek Ezekias, Ezekiasen Manases, Manasesek Amon, Amonek Josias; Josiasen Babiloniako erbestealdian Jekonias eta haren senideak sortu zituen. Eta Babiloniako erbestealdi ondoren, Jekoniasek Salatiel sortu zuen, Salatielek Zorobabel, Zorobabelek Abiud, Abiudek Eliakim, Eliakimek Azor, Azorrek Sadok, Sadokek Akim, Akimek Eliud, Eliudek Eleazar, Eleazarrek Matan, Matanek Jakob; Jakobek, berriz, Jose sortu zuen, Mariaren senarra, eta Mariagandik jaio zen Jesus, Kristo deritzana. Jesu Kristoren sortzea honela gertatu zen: Maria, Jesusen ama, Joserekin ezkontzeko hitzeman zegoen eta, elkarrekin bizi izan baino

Urteko 23. astea.

ANDRE MARIA BIRJINAREN JAIOTZA.

Artziniagako, Koruko, Guadalupeko, Arrateko, Haizpeko...

Andre Maria.

lehen, haurdun gertatu zen Espiritu Santuaren egitez. Josek, Mariaren senarrak, gizon zintzoa baitzen eta ez baitzuen bere emaztea salatzen nahi, hura isilean uztea erabaki zuen. Baina asmo hori gogoan zerabilena, Jaunaren aingerua azaldu zitzaion ametsetan eta esan zion: «Jose, Daviden ondorengo hori, ez beldur izan zeure emazte Maria etxean hartzeko, honengan sortua Espiritu Santuagandik baitator. Semea izango du, eta zuk “Jesus” ipiniko diozu izena, hark salbatuko baitu bere herria bekatuetatik» Hau guztia Jaunak profetaren ahoz esandakoa bete zedin gertatu zen: «Begira, birjinak sabelean sortu eta semea izango du, eta Emanuel ipiniko diote izena (Emanuel izen honek “Jainkoa gurekin” esan nahi du)»

Ez da ezagutzen ziurtasunez Maria izenaren etimologia. Ziur asko, “Toki garaia” esan nahi du, Antzinako Ekialdean toki garaia baitziren Jainkoarekin elkartzeko lekuak. Horregatik eraiki zituzten gizakiek piramideak eta ziguratak, Babeleko dorrea bezala, Lurraren gainetik altxatuz zerura hel zitezkeela uste baitzuten (Has 11, 4). Baina gizakiok ezin gara Jainkoarengana iritsi ahalegin guztiak egin eta adreiluak pilatu arren. Alderantziz, Jainkoa gurekin dago, gutako bat bihurtu arte jaitsi delako. Eta hori Ama Birjinarengan gertatu da, bere apaltasun eta prestutasunagatik. Bera da Jainkoak gizateriarekin topo egin duen “toki garaia”. Jainkoak hautatu zuen eta bere esanetara jarri zen Maria, gizadiak jainkozko opari handia den Jesu Kristo har zezan, Espiritu Santuaren bidez sortua eta ez gizatiar indarrez. Jainkoaren gureganatzeak, bere obra salbatzailea burutzeko, gure lankidetzara eskatzen du. Maria eredu izan dakigula Jainkoaren esanetara apaltasunez jartzeko, gu ere izan gaitezen gizakiek Berarekin topo egiteko lekua.

Urteko 23. astea.

Arantzazuko Andre Maria.

San Pedro Claver, *apaiza, misiolaria, jesuita*.

San Paulok 1 Korintoarrei 9, 9, 16-19.22b-27: Guztiengana ahalik eta gehien egokitzen saiatu naiz, nolabait batzuen batzuk salbatzeko.

Sal 83: Bai maitagarria zure egoitza, Jaun ahalguztiduna!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 6, 39-42.

Aldi hartan, Jesusek parabola hau esan zien ikasleei: «Izan ote daiteke itsua itsuaren gidari? Ez ote dira biak zulora eroriko? Ikaslea ez da irakaslea baino gehiago, baina ondo eskolaturiko ikaslea bere irakaslea adinakoa izango da. Nolatan ikusten duzu senidearen begiko lasto-izpia eta zeure begiko habeaz ohartzen ez? Nolatan esan diezaiokezu senideari: “Adiskide, uztazu begian duzun lasto-izpia ateratzen”, zuk zeurean duzun habea ikusten ez duzula? Itxurazalea halakoa! Atera lehenik zeure begitik habea, eta orduan ikusiko duzu garbi, senidearen begitik lasto-izpia ateratzeko»

Gaur eta bihar irakurtzen ari garen lautadako sermoiaren azken zatian, Jesusek kasu ezberdinetan esandako esaldiak biltzen ditu Lukas-ek. Gaurkoetan, orduan eta orain maiz gertatzen den bizio bat kritikatzeko du, morala baino psikologikoagoa dena, eta norberaren eta besteen ekintzak neurri ezberdinez epaitzean datzana. Lukasek parabola deitzen duen Jesusen lehen galdera erretorikoa, beharbada, komunitateko buruzagiei dagokie, edo, gutxienez, besteen gaineko etorkia izan nahi dutenei. Jesusek adierazten du maisu izateko edo etorkia izateko beharrezkoa dela gaitasun espiritual egiaztatuak izatea. Itsu batek ezin du gidari lana egin. Bigarren adierazpenean, norberaren buruari eta besteenei irizpide desberdinak aplikatzeko dizkietenak aipatzen dira. Pertsonok geure jarduerak justifikatzeko joera dugu, eta besteekin geure buruarekin baino gogorragoak izaten gara; baina agian gure ekintzak besteak baino kritikagarriagoak izan daitezke. Funtsean, Jesusek jarriera eskuzabalak hartzen deitzen gaitu, azken aholku hauen aurreko lautadako sermoiaren zatian egin duen bezala.

* * *

Urteko 23. astea.

Arantzazuko Andre Maria.

San Pedro Claver, *apaiza, misiolaria, jesuita.***Arantzazuko Andre Mariaren Meza.**

Judit liburutik 15,8-10; 16,13-14. Salmoa: Lukas 1,46-54.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 1,39-47.

Aldi hartan, Maria jaiki eta bizi-bizi mendi-aldera joan zen, Judea-ko herri batera, eta Zakariasenean sartu, eta Elisabeti agur egin zion. Elisabetek Mariaren agurra entzun orduko, jauzi egin zion haurrak sabelean. Elisabet Espiritu Santuaz bete zen, eta esan zuen oihu handiz: «Bedeinkatua zu emakumeen artean, eta bedeinkatua zure sabeleko fruitua. Nondik niri, neure Jaunaren ama nigana etortzea? Zure agurra nire belarrietara iritsi orduko, jauzi egin dit haurrak pozez sabelean. Zorionekoa zu, sinetsi duzulako, beteko baitu Jaunak esan dizuna!» Orduan Mariak esan zuen: «Handiesten du nire arimak Jauna, pozaren pozez daukat neure barnea».

Arantzazuko Ama Gaur ospatzen ari gara Arantzazuko Andre Mariaren, Gipuzkoako Zaindariaren, eguna. Tradizioak dioenez, Rodrigo txok (Baltategi baserrikoak) Andre Mariaren harrizko irudi txiki bat aurkitu zuen, Jesus Haurra besoetan zuela. «Arantzan zu?», galdetu omen zuen txunditurik. Gaurko festa-egun honetako ebanjelioak garbi esaten digu: fede sakonaz onartu du Mariak Jainkoaren hitza. Elisabeten senar Zakarias ez da fidatu aingeruaren hitzaz; Mariak, al-diz, konfiantza osoa eskaini dio: «gerta bekik zuk diozuna». Arantzazuko Andre Mariaren goratasun betea ospatzen dugun honetan, goratasun horretarako bidea zein dugun agertzen digu zeruko amak: bihotza besteengana irekitzea da bidea.

San Paulok 1 Korintoarrei 10, 14-22: Guztiok gorputz bat gara, ogi bakarretik hartzen baitugu denok. **Sal 115:** Gorespen-oparia dizut, Jauna, eskainiko.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 6, 43-49.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Ez da zuhaitz onik fruitu txarra ematen duenik, ezta zuhaitz txarrik ere fruitu ona ematen duenik. Bere fruituetatik antzematen zaio zuhaitzari; elorritik ez da pikurik biltzen, ezta sasitik mahatsik hartzen ere. Ona denak ona ateratzen du bere barneko ondasun-altxorretik, eta gaiztoak gaitza bere gaiztakeri altxorretik; ahoak esan, bihotzari gainezka dariona esaten baitu. Zergatik esaten didazue “Jauna, Jauna!” eta ez duzue egiten esaten dizuedana? Erakutsiko dizuet noren antzeko den nigana etorri eta nire hitzak entzun eta betetzen dituen: etxea eraikitzean, zulatu, sakondu eta zimenduak harkaitzean hartu zituen gizonaren antzekoa da. Uholdea gertatzean, jo zuen ur-boladak etxea, baina ezin izan zuen dardararazi, sendo eraikia baitzegoen. Entzun bai, baina betetzen ez dituen, berriz, etxea lur gainean, zimendurik gabe, eraiki zuen gizonaren antzekoa da. Jo zuen ur-boladak eta berehala erori zen eta erabat porrokatua gelditu»

Jasotako irakaspenen arabera jokatzeko aholkua da lautadako sermoiaren azken pasartea. Ez da nahikoa zer egin behar dugun jakitea; lanari ekin behar zaio. Zuhaitzei eta beren fruituei buruzko esakerekin hasten da pasartea. Gizakiaren egia bere ekintzetan geratzen da agerian, ez bere hitzetan; hauek zuzenak eta bidezkoak izan daitezke, baina ekintzen bidez bakarrik legitimatzen dira. Jesus Jauntzat aitortzeak bere irakaspenak eta aginduak obeditzea dakar. Horrela egiteak eramango gaitu salbatzera azken epaiketaren egunean. Hala adierazten du etxea harkaitz edo lur gainean eraikitzen duenaren azken parabolak. Fedea praktikara daramana da Jainkoaren judizioaren aurrean irmo iraun dezakeena.

Tomas Zumarragakoa (Gasteiz 1577 – Japonia 1622),
dohatsua, domingotarra, apaiza, eta lagunak, martiriak
 (Gasteizko elizbarrutian).

Irteera liburutik 32, 7-11.13-14.

Egun haietan, Jaunak esan zion Moisesi: «Jaitsi zaitez menditik, bekatu egin baitu Egiptotik atera zenuen zeure herriak. Laster asko okertu dira agindu nien bidetik. Zekor-irudia egin dute, eta haren aurrean ahuspeztu eta opariak eskaini dizkiote, esanez: “Hau da zure jainkoa, Israel, Egiptotik atera zintuena”» Jaunak esan zion gainera: «Ikusten dut herri hau burugogor dela; uztazu, bada; nire haserrearen aurka sutu eta suntsitu egingo ditut, eta zugandik herri handi bat sorraraziko dut» Moisesek, ordea, otoitz egin zion Jaunari, bere Jainkoari: «Jauna, nolatan jarriko zara, bada, haserre-sutan, hain ahalmen handiz eta esku indartsuz Egiptotik atera zenuen zeure herri honen aurka? Gogora itzazu zeure zerbitzariak, Abraham, Isaak eta Israel, eta zeure buruagatik haiei egin zenien zin hau: “Zuen ondorengoak zeruko izarrak bezain ugari egingo ditut, eta agindu dizuedan lurralde hau guztia betiko ondareztat emango diet”» Hala, Jaunak atzera egin zuen bere herriari egingako mehatxutik.

Sal 50: Altxatu eta banoa neure aitarengana.

San Paulok 2 Timoteori 1, 12-17.

Anaia maitea: Eskerrak ematen dizkiot Kristo Jesus geure Jaunari, bere apostolu-zerbitzua nire gain uzteko fidagarri aurkitu nauelako eta indar eman didalako niri, beraren kontra biraolari, pertsegitzaile eta laidoztatzaile izan nintzen honi; baina nitaz errukitu egin zen Jainkoa, neure sinesgabean ez bainekien zer egiten ari nintzen. Eta gainezka agertu zidan geure Jaunak bere onginahia, Kristo Jesusengan dugun sinesmena eta maitasuna emanez. Sinesgarria eta guztiok onartzekoa da doktrina hau: Kristo Jesus bekatariak salbatzera etorri zela mundura. Eta inor ez ni baino bekatariago; horrexegatik, hain zuzen, iritsi nuen errukia, Jesu Kristok bere pazientzia aurrenik nigan erakutsi zean eta betiko bizia izateko harengan sinetsiko zutenentzat eredu izan

Tomas Zumarragakoa (Gasteiz 1577 – Japonia 1622),
dohatsua, domingotarra, apaiza, eta lagunak, martiriak
(Gasteizko elizbarrutian).

nendin. Mendeen Erregeari, beraz, Jainko hilezkor, ikusezin eta bakarrari, ospe eta aintza gizaldi eta gizaldietan. Amen.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 15, 1-32.

Aldi hartan, zergalariak eta bekatiariak hurbildu ohi zitzaizkion Jesusi, entzutera. Eta fariseuak eta lege-maisuak marmarrean hasi ziren, esanez: «Honek ongi hartzen ditu bekatiariak, eta jan ere egiten du haiekien» Orduan, parabola hau esan zien Jesussek: «Zuetako bat, ehun ardi izan eta bat galtzen bazaio, ez al da joaten, beste laurogeita hemeretziak larrean utzirik, galdutakoaren bila aurkitu arte? Eta, aurkitzean, lepoan hartzen du poz-pozik eta, etxera iristean, adiskideak eta auzokoak bildu eta esaten die: “Poztu zaitezte nirekin, aurkitu baitut galdutako ardia”. Hara Nik esan: «Jainkoak ere poz handiagoa hartzen du bihotz-berritzen den bekatar batengatik, bihotz-berritu beharrik ez duten laurogeita hemeretzi zintzoengatik baino. Eta zein emakume, zilarrezko hamar txanpon izan eta bat galtzen bazaio, ez du, kriseilua pizturik, etxea garbitu eta ardura guztiz bilatzen aurkitu arte? Eta aurkitzean, adiskideak eta auzokoak bildu eta esaten die: “Poztu zaitezte nirekin, aurkitu baitut galdutako txanpona”. Hara Nik esan: Berdin pozten da Jainkoa bere aingeruekin bihotz-berritzen den bekatar batengatik» Beste hau ere esan zien Jesussek: «Gizon batek bi seme zituen. Gazteenak esan zion aitari: “Aita, emadazu dagokidan senipartea”. Eta aitak ondasunak banatu zizkien. Handik egun gutxira, seme gazteena, zituen guztiak bildurik, urrutiko herrialde batera joan zen, eta han, lasaikerian biziz, ondasun guztiak jan zituen. Dena xahutu zuenean, gosete handia sortu zen herrialde hartan eta beharra sentitzen hasi zen. Orduan, herrialde hartako batengana joan eta haren morroi jarri zen, eta hark bere sailetara bidali zuen txerriazain. Txerriek jaten zuten ezkurrez sabela betetzeko gogoak ematen zion, ez baitzion inork jaten ematen. Orduan, bere baitara itzulirik, esan zuen: “Hamai-ka langile bada nire aitarenean, nahiko ogi duela, eta ni hemen goseak

Tomas Zumarragakoa (Gasteiz 1577 – Japonia 1622),
dohatsua, domingotarra, apaiza, eta lagunak, martiriak
(*Gasteizko elizbarrutian*).

hiltzen. Jaiki, aitagana joan eta esango diot: Aita, bekatu egin dut Jainkoaren eta zure aurka. Ez dut gehiago seme izena merezi. Har nazazu zeure langileetako bat bezala”. Eta jaiki eta aitagana abiatu zen. Artean urruti zegoela, ikusi zuen aitak eta erruki izan zuen, eta, lasterka joanik, besarkatu eta musuka hasi zitzaion. Semeak esan zion: “Aita, bekatu egin dut Jainkoaren eta zure aurka. Ez dut gehiago seme izena merezi...”. Aitak, ordea, esan zien morroiei: “Atera berehala soineko-rik ederrena eta jantzi iezaiozue; ipini eraztuna eskuan eta jantzi oinetakoak; ekarri zekor gizendua eta hil; egin dezagun festa-otordua, nire seme hau hila baitzegoen eta berriz bizi da, galdua zegoen eta aurkitu egin dugu”. Eta festa hasi zuten. Seme zaharrena soroan zen. Etxera hurbiltzean, soinua eta dantzak sumatu zituen, eta, morroi bati deituta, zer gertatzen zen galdetu zion. Morroiak erantzun: “Zure anaia etorri da eta zuen aitak zekor gizendua hil du, semea onik bereganatu duelako”. Seme zaharrena biziki haserretu zen, eta ez zuen sartu nahi. Atera zen aita eta erreguka hasi zitzaion. Baina hark erantzun zion aitari: “Hainbeste urte da zure zerbitzuan nagoela, zure agindurik behin ere huts egin gabe, eta ez didazu sekula antxume bat ere eman lagun artean jateko, eta horrako zure seme hori, emagalduekin zure ondasunak jan dituen hori, etorri denean, zekor gizendua hil diozu”. Aitak erantzun zion: “Seme, zu beti nirekin zaude, eta nirea den guztia zeurea duzu. Baina egoki zen festa egitea eta poztea, zure anaia hau hila baitzegoen, eta piztu egin da; galdua zegoen, eta aurkitu dugu”.

Lukasek bereziki Aita Jainkoaren errukia nabarmentzen du, Jesusen errukian eta irakaspenetan gauzatzen dena. Jesusi bi pertsona mota hurbiltzen zaizkio: zergalariak eta bekatariak Berari entzuteko, eta kritikatzan duten lege-maisuak eta fariseuak. Jesusen erantzuna hiru parabolak osatzen dute, zeintzuk bekatarien konbertsioaz eta hauek pozez babesten dituen Jainkoaren errukiaz arduratzen diren; lehenengo biak parekideak dira, hirugarrenak garapen handiagoa

Tomas Zumarragakoa (Gasteiz 1577 – Japonia 1622),
dohatsua, domingotarra, apaiza, eta lagunak, martiriak
(Gasteizko elizbarrutian).

duen bitartean. Lukasen ardi galduak bekataria irudikatzen du, galdutako txanponak bezalaxe. Bi parabola hauetan, damutzeko deiairen eta barkatzearen ekimena Jainkoari dagokio. Seme galduarena deitzen den parabolari, eta seguru asko bi semeena edo, besterik gabe, aitarena deitzea hobe litzatekeen parabola honetan, galdutako semeak hartzen du aitaren etxera itzultzeko ekimena, aitaren maitasunetik urruntzearen ondorioez gogaituta. Aitak gaitzespenik gabe onartzen du, eta jainkozko errukia adierazten duen oturuntza prestatzeko agintzen du, seme gaztearen berreskurapena ospatzeko. Seme zaharrena da bere anaiarekin errukior agertzen ez dena, eta, horregatik, aitaren errieta maitekorra jasotzen du. Hiru parabolek Jainkoak bekatariekin duen miserikordiaz hitz egiten digute, eta azken honetan, gainera, besteekiko harremanetan sendetasunez jokatu behar dugula irakasten zaigu, Jainkoaren errukizko jarrera imitatuz.

* * *

Andre Maria aroka jaioa (*irailaren 4tik dator*)

pozik hartu du Jesus berpiztua, hila zena, bizirako bidean:
 munduari bizirako bidea erakusteko jarraitzeko prest;
 pozik hartu du albistea ikasleei ere agertu zaiela Jesus bizirik;
 pozez blai hartu du Jesusen Espiritua bizirako bidean,
 aurrerapauso handia izango du hori bizirako bidean;
 Joanengan jarri ditu begiak bereziki,
 esan nahiz, Jesusek salbatu guztiak ikusten dituela berak harengan bi-
 zirako bidean; gorputz fisikoa lurrean utzirik,
 gorputz eta arima eta sentimendu goitiarrez betiko jaio da Maria bere
 Semearen, zeruko bere Aitaren, bizitza osoan gidari izan duen Es-
 pirituaren elkarte bizian,
 mundu osoari laguntzen jarraitzeko biziaren bidean.
 Eskerrak Andre Maria. (*D. Amundarain*)

Urteko 24. astea.

Estibalizko Andre Maria (*Arabako Zaindaria*).

San Paulok 1 Korintoarrei 11, 17-26.33: Alderdikeriak baldin badira zuen artean, hori ez da Jaunaren afaria jatea. **Sal 39:** Adierazi Jaunaren heriotza, Bera etorri artean.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 7, 1-10.

Aldi hartan, Jesus, herriari egindako hitzaldia amaiturik, Kafarnaumen sartu zen. Bazen han erromatar ehuntari bat, eta honek morroi bat zuen, oso maitea; morroia gaizki zegoen, hiltzorian. Ehuntariak, Jesusen berri entzunik, judu buruzagi batzuk bidali zizkion, morroia sendatzera etortzeko erreguaz. Haiek, Jesusengana joanik, arren eta arren eskatu zioten: «Merezi du Zuk hori egitea, maite baitu gure herria eta berak egin digu sinagoga ere» Jesus haiekin joan zen. Etxera hurbilduxea zela, lagun batzuk bidali zizkion ehuntariak, esatera: «Ez hartu nekerik, Jauna, ni ez bainaiz inor Zu nire etxean sartzeko. Horregatik, ez naiz ausartu neu zugana joaten; aski duzu hitz bat esatea, nire morroia sendatzeko. Nik ere, neu besteren mende egon arren, soldaduak ditut neure mende, eta bati joateko agintzen badiot, joan egiten da; beste bati etortzeko agindu, eta etorri; eta nire morroiari zerbait egiteko esan, eta hala egiten du» Hau entzutean, Jesus harritu egin zen hartaz eta, ondoren zetorkion jendeagana itzulirik, esan zuen: «Egia esan, Israelen bertan ere ez dut aurkitu horrelako sinesmenik» Mandatariak etxera itzuli zirenean, sendatua aurkitu zuten morroia.

Lehen mende jудuen monoteismoak eta beren lege moralen kalitateak hainbat jentil erakartzen zituen, baina ez ziren judaismora konbertitzen, konbertsioak zirkunzisioa zekarrelako, zeina normalean ez duintzat zuen mundu greko-erromatarrek, eta etnia bera bertan behera uztea zekarrelako. “Jainkoaren beldur” balira bezala ziren eza-gunak. Seguru aski ehuntari hau talde honetakoa zen. Lukasek Kornelio ehuntaria (Eg 10, 1-11, 18) fedean sartuko dela aurreratzen du

Urteko 24. astea.

Estibalizko Andre Maria (*Arabako Zaindaria*).

pasarte honetan, fedea mundu paganora hedatzearen prelude bezala. Garrantzitsuena ehuntariak Jesusengan duen konfiantzaren adierazpena den fedea da, Jesusen Beraren laudorioa merezi duena, eta urrutitik egindako sendatze-ekintza, Mendekoste ondoren gertatuko denaren iragarpena. Jesusen ekintza salbatzailea bere bizitza lurtarraren ondoren iristen da herri guztietara, zeintzuei bakarrik eskatzen baitzaie fedearekin loturik datorren Jaunarenganako konfiantza izatea.

* * *

Estibalizko Andre Mariaren Meza

Sirak 24,1-2.5- 6.12-16.26-30: Maria, jakinduriaren aulkia. **Salmoa:**

1 **Samuel:** Jauzika daukat bihotza Jaunagan, nire Salbatzaileagan.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 1,39-47.

Aldi hartan, Maria jaiki eta bizi-bizi mendi aldera joan zen, Judeako herri batera, eta, Zakariasen etxean sarturik, Elisabeti agur egin zion. Mariaren agurra entzun zuen orduko, jauzi egin zion Elisabeti haurrak sabelean. Elisabet Espiritu Santuaz bete zen, eta esan zuen oihu handiz: «Bedeinkatua zu emakumeen artean, eta bedeinkatua zure sabeleko fruitua. Nor naiz ni, nire Jaunaren ama ni ikustera etortzeko? Zure agurra nire belarrietara iritsi orduko, jauzi egin dit haurrak pozez sabelean. Zorionekoa zu, Jaunak esan dizuna beteko dela sinetsi duzulako!» Mariak esan zuen: «Handiesten du nire arimak Jauna, pozaren pozez daukat neure barrua, Jainkoa baita nire salbamena, ikusi baitu mirabe honen ezereztasuna.

Estibalizko Andre Maria Birjina. Estibalizko santutegiaren lehen-biziko albiste idatzia 1074koa da, Estibalizko Jaun edo Kondeak elizako eskuineko aldarea Donemiliaga Kukulako (Errioxa) monasterioari

Urteko 24. astea.

Estibalizko Andre Maria (*Arabako Zaindaria*).

emate-agirian. Sortzez, bertako jaunaren otoitz-leku izango zen santutegia. XII-XVI mende artean joera eta debozio handia zion Arabako herriak Estibalizko santutegiari. Bi jai nagusi izan ohi ziren Estibalitzen: Jainkoaren Semearen Gizakundekoa –gehienetan Garizuman izaten denez, maiatzaren 1ean ospatu ohi zuten– eta iraileko igande batean, ziur aski Estibalizko Andre Mariari uztarengatik eskerrak emateko. 1608an Frantziskotarrek beren ardura pean hartu nahi izan zuten Estibalizko santutegia, eta Gasteizko Udalak baimena ere eman zien; baina ez zuten antolatu anaidirik. XIX. mendeko gerrateak zirela eta, santutegi oineko Villafrancako parrokiara jaitsi zuten Andre Mariaren irudia. XX. mendean berpiztu eta indarberritu egin zen Estibalitzeko joera eta debozioa, batez ere 1906an santutegia eraberritu eta urriaren 21ean Andre Maria berriz ere hara igo zutenaz geroztik. 1915ean aldarre nagusi berria sagaratu zuen apezpikuak. 1923az geroz, antzina kaperauarena zen etxea handiturik, beneditar lekaide-taldea kokatu zen Estibalitzen. (Dionisio Amundarain).

Urteko 24. astea.

San Joan Krisostomo, *gotzaina eta eliz irakaslea*.

San Paulok 1 Korintoarrei 12, 12-14.27-31: Zuek Kristoren gorputza zarete, eta zuetako bakoitza gorputz horren atal. **Sal 99:** Jaunaren herri gara eta haren larreko artalde.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 7, 11-17.

Aldi hartan, Nain izeneko herrira joan zen Jesus, bere ikasleak eta jende asko lagun zituela. Herriko sarrerara hurbildu zenean, hildako bat, ama alargun baten seme bakarra, zeramaten lur ematera. Herriko jende asko zihoan amarekin. Hau ikustean, errukitu egin zitzaion Jauna eta esan zion: «Ez egin negarrik!» Hurbildurik, hilkutxa ukitu zuen, eta zeramatenak gelditu egin ziren. Orduan, esan zuen: «Gazte, zuri diotsut: jaiki!» Jaiki zen hildakoa eta hizketan hasi, eta Jesusek amari eman zion. Beldurrak hartu zituen denak eta Jainkoa goresten zuten, esanez: «Profeta handia sortu da gure artean» Eta beste hau ere bazioten: «Bere herria salbatzera etorri da Jainkoa» Judean eta inguruko lurralde guztian zabaldu zen gertaera honen berria.

Berpiztearen hiru kontakizun ebanjelikoek – Jaioren alaba sinoptikoetan, Nainen alargunaren semea Lukasenean eta Lazaroren semea Joanenean – oinarrizko esanahia dute. Jesus, bere Pazko misterioagatik, bizirik dago eta bizitza ematen du. Bizitza lurtarra eman digun Jainkoak, bere Semearen berpizkundeagatik, betiereko bizitza ere emango digu. Gaurko pasarte honek bi mezu gehiago ere baditu. Jesus profeta bezala agertzen da, bere ekimena Eliasen (1 Erg 17, 17-24) eta Eliseoren (2 Erg 4, 8-37) mirarien jarraipena baita. Seme-alabarik ez zuen alarguna babesgabe gelditzen zen gizarte hartan, seme bakarra hil zitzaion alargunarenganako Jesusen errukia ere azpimarratzen du ebanjelariak. Bestalde, Apostoluen Eginak liburua ere idatzi zuen ebanjelari honek erakusten du nola Jesusen jarraitzaileek bizia ematen jarraitu dezaketen Haren izenean, Pedrok Tabitarekin Jafan (Eg 9, 36-43) eta Paulok Eutikiorekin Troaden (Eg 20, 7-12) egin zuten bezala. Guk, Jesusen jarraitzaileok, hil direnei bizia ezin badiegu eman ere, mehatxatuta sentitzen direnei eman diezaiekegu bizia Jaunaren izenean, eta, batez ere, haien bizi-kalitate korporala eta espirituala hobetzen lagundu dezakegu.

Urteko 24. astea.

GURUTZE SANTUAREN GORAPENA.

Jerusalemeko San Alberto, *gotzaina*.

Zenbakiak liburutik 21, 4b-9.

Egun haietan, herria, bideaz gogaituta, gaizki esaka hasi zen Jainkoaren eta Moisesen aurka: «Zertako atera gintuzun Egiptotik? Basamortuan hiltzeko? Ez dugu ogirik, ez urik, eta asperturik gaude mana delako janari kaskar honekin» Jaunak suge pozoitsuak bidali zizkion herriari, eta haien zitzadaz israeldar asko hil zen. Orduan, Moisesengana joan eta esan zioten: «Bekatu egin dugu, Jaunaren eta zure kontra gaizki esaka jardunez. Erregutu Jaunari sugeak gugandik urruntzeko» Erregutu zuen Moisesek herriaren alde, eta Jaunak esan zion: «Egizu brontzezko sugea eta ipini haga baten muturrean. Sugeek zizta egin dako guztiak, brontzezko sugeari begiratzean, sendatu egingo dira» Egin zuen Moisesek brontzezko sugea eta hagaren muturrean ipini zuen. Eta sugeren batek norbaiti zizta egiten zionean, brontzezkoari begiratzean sendatu egiten zen.

Sal 77: Ez ahaztu Jaunaren egintza handiez.

San Paulok Filipoarrei 2, 6-11.

Kristo Jesusek, Jainkoaren izaera bereko izanik, ez zion gogor eutsi Jainkozko bere mailari; bestela baizik, zegokion aintza utzi eta esklabo-izaera hartu zuen, gizakien antzeko eginez. Eta gizaki bezala agertuz, apaldu egin zuen bere burua, menpeko eginez heriotzaraino, gurutzean hiltzeraino.

Horregatik, denen gaineratik goratu zuen Jainkoak eta izen guztietan bikainena eman zion, Jesusen izenaren omenez denen belaunak makur daitezen, zeruan, lurlean eta lurpean, eta mihi guztiek aitor dezaten Jesu Kristo dela Jauna, Jainko Aitaren aintzarako.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 3, 13-17.

Aldi hartan, Jesusek esan zion Nikodemori: «Ez da inor zerura igo zerutik jaitsi zena baizik, Gizonaren Semea. Moisesek basamortuan

Urteko 24. astea.

GURUTZE SANTUAREN GORAPENA.

Jerusalemeko San Alberto, *gotzaina*.

brontzezko sugea altxatu zuen bezala, hala izan behar du altxatua Gi-zonaren Semeak, harengan sinesten duten guztiek betiko bizia izan dezaten. Izan ere, hain maite izan zuen Jainkoak mundua, bere Seme bakarra eman baitzion, harengan sinesten duen inor gal ez dadin, bai-zik eta betiko bizia izan dezan. Jainkoak ez baitzuen bere Semea mun-dura bidali mundua kondenatzera, haren bitartez mundua salbatzera baizik»

Jesu Kristo hil zen gurutzea salbazioaren zeinua da. Moisesek basamortuan goraturiko brontzezko sugeari begiratzen ziotenak sugeen ziztadetatik salbatuak gertatzen ziren moduan, Jesu Kristoren guru-tzeak bertara begiak fedez goratzen dituztenak salbatzen ditu. Horre-gatik ospatzen du Elizak jai hau, Konstantino enperadorearen ama zen Elenak aurkitutako Jaunaren gurutzea erakusteko Jerusalemen eraiki zen basilikan oinarrituta dagoen jaia. Jatorriz Pertiakoa den guru-tzea tortura eta heriotza tresna da, zeina Jesusek jasan zuen, antzinako munduan beste askok bezala. Hain zuzen ere, Konstantino enperado-reak ezeztatu zuen gurutzea exekuzio tresna gisa. Baina heriotza-tres-na hori Jainkoak guretzat salbaziorako tresna bilakatu zuela sinestera garamatza fedeak, Jesusek Aitari zion obedientziari esker. Jainkoak salbaziorako tresna bihur dezake gurutzea, bertan Jesus maitasunik handienerako gai egiten delako. “Inork ez die maitasun handiagorik adiskideei bere burua haien alde ematen duenak baino” (Jn 15, 13). Ez gaitu salbatzen torturaren eta heriotzaren tresnak, baizik Jesusek bertan jarri zuen maitasunak, Aitarekiko maitasun leialak eta gizadiari emandako maitasunak.

Urteko 24. astea.

DOLORETAKO ANDRE MARIA.

San Paulok 1 Korintoarrei 15, 1-11: Horixe da hots egiten dugun mezua, eta horixe zuek sinetsi duzuen. **Sal 117:** Eskerrak Jaunari, ona baita.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 19, 25-27.

Jesusen gurutzearen ondoan zeuden haren ama, amaren ahizpa, Maria Kleofasen emaztea, eta Magdalako Maria. Jesusek, bere ama eta honen ondoan maite zuen ikaslea ikusirik, esan zion amari: «Ema-kume, horra hor zure semea» Gero, ikasleari esan zion: «Horra hor zure ama» Eta ordudanik ikasleak bere etxean hartu zuen.

Mariak eta Josek Jesus tenplura eraman zutenean Jaunari aurkezteko, Simeon agureak esan zion Mariari: “Eta zuri ezpata batek arima zeharkatuko dizu” (Lk 2, 35). Mariak, gurutzearen azpian, Semearekin gurutziltzatua izan gabe, Honen heriotzaren oinazeak jasari zituenan bete zen iragarpen hori. Ama Birjinaren bizitza osoak Jesusen ondoan oso gogorra izan behar zuen. Hasieran badirudi berari ere erokeria iruditutik zitzaiola Jesusek egindako bidea, Nazaretoko tailerrean bizitza lasaia eta zintzoa izan beharrean (Mk 3, 21.31-32). Eta fedearen bidez deskubritu behar izan zuen, bere ama-maitasunean oinarrituta, zein zen bere Semearen misioa, eta zeintzuk ziren misio horrek eta Jesusek bere gain hartutako Aitaganako fidelotasunak zekarzkie sakrifizioak, bai Semeari eta bai amari. Elizak gaur ospatzen du, gurutzearen gorespenaren egunaren biharamunean, Doloretako Ama Birjina, Jesusen sufrimenduak konpartitu zituelako eta gureak ere konpartitzen dituelako. Izan ere, Semearen lorien parte hartzen duen arren zeruan, Jesusek gurutzean amatzat eman zigunez, Mariak bere seme-alaba guztien minak jasaten ditu nolabait, gure Ama bezala, Jesusen pasioa gaur egun ere mundu honetako hainbat gurutziltzatuk sufritzen baitute (Kol 1, 24).

Urteko 24. astea.

San Kornelio, *aita santua* eta San Zipriano, *gotzaina, martiriak*.

San Paulok 1 Korintoarrei 15, 12-20: Kristo piztu ez bada, zentzurik gabea da zuen sinesmena. Sal 16: Esnatzean zure presentziaz naiz aseko, Jauna.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 8, 1-3.

Aldi hartan, herriz herri eta auzorik auzo ibili zen Jesus, Jainkoaren erregetzaren Berri Ona hots egiten. Berekin zituen Hamabiak, baita espiritu gaiztoetatik eta gaitzetatik sendatua zuen zenbait emakume ere: Maria Magdalena –honengandik zazpi deabru bota zituen–, Joana –Herodesen etxezain Kusaren emaztea–, Susana eta beste asko; hauek beren ondasunez laguntzen zieten Jesusi eta honen ikasleei.

Beste iturri batzuetatik hartutako irakaspenen eta pasarteen, eta Marcosengan aurkitu duen narrazioaren arteko trantsizio gisa Lukasek erabiltzen duen Jesusen jardunaren laburpena. Lukasek hemen eta beste pasarte batzuetan Jesusen atzetik zebiltzan emakumeei buruz egiten duen aipamena kontutan hartzekoa da (Lk 23, 49 eta 24, 10). Badirudi emakume horietako batzuk egoera onean zeudela eta Jesusekin zebilen taldeari laguntza ekonomikoa ematen ziotela. Ebanjelizazioak sostengu ekonomikoa behar du. Ondasunek ez diote giza existentziari betetasunik ematen, baina ongia egiteko beharrezko bitarteko dira. Erabilitako esaldiek emakume horiek egindako zerbitzuaz dihardute. Jesusek Erreinua iragartzen du eta hamabiek iragarpen horretan laguntzen diote, baina emakumeak dira jarraipena zerbitzu bihurtzen dutenak.

Urteko 24. astea.

San Roberto Belarmino, *gotzaina eta eliz irakaslea, jesuita.*

San Paulok 1 Korintoarrei 15, 35-37.42-49: Ereiten dena ustelkorra da, pizten dena ustelezina. **Sal 55:** Zure aurrean ibiliko naiz, oi Jainko, biziaren argitan.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 8, 4-15.

Aldi hartan, herri guztietatik jendetza handia bildu zitzaion batean, Jesusek parabola hau esan zien: «Behin batean, atera zen ereilea hazia ereitera. Ereitean, zenbait ale bide-bazterrean erori zen, eta zapaldu egin zuten eta txoriek jan. Beste zenbait harri artean erori zen eta, erne orduko, ihartu egin zen, hezetasunik ez zuelako. Beste zenbait ale sasi artean erori zen, eta sasiak, harekin batera ernerik, ito egin zuten hazia. Gainerakoak lur onean erori ziren, eta erne eta bateko ehun eman zuten fruitua» Hau esanik, honela egin zuen oihu: «Entzuteko belarri-rik duenak entzun beza» Orduan, parabola honek zer esan nahi zuen galdetu zioten ikasleek Jesusi. Honek erantzun zien: «Zuei eman zai-zue Jainkoaren erreinuaren misterioak ezagutzea; besteei, ordea, parabola bidez hitz egiten diet. Horrela, begiratzen dute, baina ikusten ez; entzuten dute, baina ulertzen ez. Hona, bada, parabolaren esanahia: Hazia Jainkoaren hitza da. Bide bazterreko hazia bezalakoak hauek dira: hitza entzuten dutenak, baina deabrua etortzen zaie eta kendu egiten die hitza beren bihotzetik, sinetsi eta salba ez daitezen. Harri arteko hazia bezalakoak hauek dira: hitza entzutean pozik hartzen dutenak; baina, sustrairik gabeak izanik, denboraldi batean sinesten dute, baina tentaldi-garaian atzera egiten dute. Sasi artean eroritako hazia bezalakoak beste hauek dira: hitza entzuten dutenak, baina bizi-tzako arduren, diruaren eta atseginen artean itota gelditzen dira eta ez dira iristen fruitua ematera. Lur oneko hazia bezalakoak, berriz, hauek dira: hitza bihotz onez eta zabalez entzunik, barruan gorde eta iraupe-nez fruitua ematen dutenak»

Urteko 24. astea.

San Roberto Belarmino, *gotzaina eta eliz irakaslea, jesuita.*

Pentsa dezakegu hau parabola nagusia dela, ebanjelioetan Jau-naren parabelei eskainitako atalen hasieran agertzen baita. Eta logi-koa da horrela izatea, Jesusen misioaz hitz egiten baitigu, bere hitzaren garrantziaz eta, batez ere, misio horren arrakastaz eta porrotaz. Aita-ren ezagutarazlea da Jesus, Haren errebelazioa hitzekin eta ekintzekin gauzatzen duena. Batzuetan mirariak, deabruaren botereak egindako zeinu bezala, interpretatzen dituzte aurkariek. Jesusen hitzak deusez-tatu egiten du anbiguotasun hori, Jainkoaren boterea agertzen duten ekintza salbatzaile gisa erakutsiz. Baina azalpen hori entzuleek onartu edo baztertu dezakete. Onarpen edo gaitzespen horretan dago jokoan Jesusen misioaren arrakasta edo porrota. Kristauok, batzuetan, ga-rrantzi gutxi ematen diogu liturgian aldarrikatutako Jaunaren hitzari, benetan garrantzitsua dena eukaristia ospakizuna balitz bezala; baina hitza eukaristiaren parte osagarria da, eta bertan ere presente egiten zaigu Jauna.

* * *

**ROBERTO BELARMINO santua,
gotzaina eta eliz irakaslea**

Montepulzianon, Etrurian (Italia), jaio zen 1542an Roberto, eta Je-susen Lagundian 1660an sartu zen. Erromatar Ikastetxeko irakasle eta errektore izan zen eta Napoliko Probintzia-buru; beste zenbait kargu ere bete zituen Lagundian guztien txaloarekin. Teologiako eta espiri-tu-gaiari dagozkion obra bat baino gehiago egin zuen. Horien artean «Dotrina cristiana» eta «Disputationes de controversiis fidei» azpima-rra ditzakegu. 1599an kardinal egin zuten, eta 1602-1605 Capuako ar-txi-elizbarrutiko buru izan zen. Erromara itzulirik, garrantzi handiko gaietan Erromako Gotzainaren aholkulari izan zen, eta han bertan hil zen 1621ean. Pio XI.ak 1930ean santu deklaratu zuen, eta hurrengo urtean Pio berak eliz irakasle izendatu.

Urteko 25. astea.

 Karlos Eraña (Aretxabaleta 1884), Fidel Fuidio (Araba) eta Jesus Hita *marianistak, dohatsuak eta martiriak* 1936.
 San Jose Kupertino-koa, *frantziskotarra*.

Amos Profetaren liburutik 8, 4-7.

Entzun hau zuek, behartsuak zapaldu eta herriko jende xehea hondatzen duzenok. Zeuen baitan diozue: «Noiz igaroko ote da ilberri-jaia, garia saltzeko, noiz larunbata, alea salmentan ateratzeko? Neurria txikiagotu eta prezioa handituko dugu, okerreko pisuak erabiliz; gari-zahia ere saldu egingo dugu. Jende xehea diruz erosiko dugu eta behartsuak oinetako pare baten truke» Jakoboen ondorengoen harrogarri den Jaunak zin dagi ez dituela sekula ahaztuko horien egintza gaiztoak.

Sal 112: Goretsazue Jauna, behartsua zaborretik ateratzen duena.

San Paulok 1 Timoteori 2, 1-8.

Anaia maitea: Beste ezer baino lehen, gizaki guztien alde eskari, otoitz, erregu eta esker emateak egiteko eskatzen dizut; baita erregeen eta agintea duten guztien alde ere, modu lasaian eta baketsuan bizi gaitezen, jainkozaletasunez eta duintasunez. Eder eta atsegin zaio hau Jainko gure Salbatzaileari, gizaki guztiak salbatzea eta egia ezagutzera iristea nahi baitu berak. Izan ere, bakarra da Jainkoa eta bakarra Jainkoaren eta gizon-emakumeen bitartekoa ere: gizon bat, Kristo Jesus, bere burua guztien salbamenerako ordain-saritzat eman zuena. Bere garaian egindako aitormena da hau, eta honetarako egin nau ni Jainkoak oihulari eta apostolu –egia diot, ez diot gezurrik–, jentilen maisu, berauei sinesmena eta egia irakasteko. Beraz, gizonezkoek toki guztietan otoitz egin dezaten nahi dut, zerurantz esku garbiak jasoz, haserrerrik eta eztabaidarik gabe.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 16, 1-13.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Gizon aberats batek etxezain bat zuen, eta hau ondasunak alferrik galtzen ari zitzaiola salatu

Karlos Eraña (Aretxabaleta 1884), Fidel Fuidio (Araba) eta Jesus Hita *marianistak*, *dohatsuak eta martiriak* 1936.
San Jose Kupertino-koa, *frantziskotarra*.

zioten. Deitu eta esan zion: “Zer da zutaz entzun dudan hori? Emadazu etxezaintzaren kontu, ez baitzara aurrerantzean nire etxezain izango”. Etxezainak, orduan, bere baitan zioen: “Zer egin behar dut nik orain, nagusiak kargua kentzen didanez gero? Aitzurrerako ez naiz gauza, eta eskerako lotsa naiz. Badakit zer egin, kargutik botatzen nautelarik etxean nork hartu izan dezadan”. Banan-banan bere nagusiaren zordun guztiei deitu eta lehenengoari galdetu zion: “Zenbat zor diozu nire nagusiar?” Hark erantzun: “Ehun upel olio”. Etxezainak, orduan: “Hona zeure ordain-agiria; agudo, eseri eta idatzi berrogeita hamar”. Gero, hurrengoari galdetu zion: “Zuk zenbat zor diozu?” Hark erantzun: “Ehun anega gari”. Etxezainak, orduan: “Hona zeure ordain-agiria; idatzi laurogei”. Eta nagusiak txalotu egin zuen etxezain zuzengabe hura, zuhur jokatu zuelako. Izan ere, mundukoak zuhurrago dira beren arteko arazoetan, argitakoak berenetan baino. Beraz, hau diotsuet Nik ere: “Irabaz itzazue adiskideak bidegabeko diruaz; horrela, dirua amaitzean, betiko bizilekuan hartuko zaituzte Jainkoak. Gauza txikietan fidagarri dena, handietan ere fidagarri da, eta gauza txikietan zuzengabe dena, handietan ere zuzengabe. Bidegabeko dirua erabiltzen fidatzekoak izan ez bazarete, nork utzi zuen esku egiazko ondasuna? Zeuena ez duzuen aberastasunarekin fidatzekoak izan ez bazarete, nork eman benetan dagokizuen? Ezin da morroi bat bi nagusiren zerbitzari izan. Izan ere, bata gorroto izango du, eta bestea maite; edota bati leial izango zaio, eta bestea ez du aintzat hartuko. Ezin zarete izan Jainkoaren eta diruaren morroi”»

Jeroboam II.aren garaian (K. a. VIII m.), ordura arte Israelen ezezaguna zen oparotasun ekonomiko garaian, zeinetan aberatsak aberatsago eta pobreak pobreak gertatzen baitziren, boteretsuek misera-bleekiko zuten zapalkuntza kritikatu zuen Amos profetak, eta jainkozko zigorra iragarri, pobreen mendekatzaila Jainkoa da eta. Ebanjelioaren mezua honako esaldi honek adierazten du: “Irabazi itzazue lagunak

Karlos Eraña (Aretxabaleta 1884), Fidel Fuidio (Araba) eta

Jesus Hita *marianistak, dohatsuak eta martiriak* 1936.

San Jose Kupertino-koa, *frantziskotarra*.

bidegabeko diruz, betiko bizilekuetan harrera egin diezazuten, behar-
rrian zaudetenean”. Jabeak administratzeko utzitako ondasunak
erabiltzen ditu administratzaile zuhurrak, administrazioa kentzen
diotenean etxean hartuko duten lagunak lortzeko. Haren antzera, be-
tiko bizilekuetan hartuko gaituzten adiskideak egin behar ditugu. Han
daude jada pobreak; pobreak direnez, bihotza zabalik dutelako jain-
kozko oparia jasotzeko. “Dohatsuak pobreak, zuena delako Jainkoaren
erresuma” (Lk 6, 20). Gainerakoak pobreen gomendioz bakarrik sar
gaitzke erresuman, haien lagun egin baikara, administratzaile bezala,
geureak ez diren ondasun materialen bitartez, jabe bakarra Jainkoa da
eta. San Paulok Timoteori idatzitako lehen gutunak honela dio: “Ezer
ez dugu ekarri mundu honetara, bertatik ezer eraman ezin dezakegun
bezala” (1 Tm 6, 7).

* * *

Fedea. Bertatik bertako esperientzia ez bezalakoa da fedea,
ezagutza zientifikoa edo ezagutza filosofikoa ez bezalakoa.
Jesu Kristo da fedearen objektua, Jesu Kristoren bizitza.
Bizitza horri atxikitzea da fedea eta bizi-arautzat hartzea, balio
absolutua duelako, bizitza hori egia delako;
horrela behar dugu izan gizon edo emakume.
Fedea ez da duda-mudarik ez lukeen begi-bistako gauza.
Egiaren hautematea da, baina dudaren zirikitua ezabatzen ez duena,
zeren beti nahierazko egintza baita eta egia hori ez baita ikusten.
Fededuna ez da sentitzen sinestera behartua.
Nork bere bizitza ematearen egintza da, bide bat hautatzea.
Ez da begi-bistako gauza Jesus bizi dela eta gu baitan dela,
baina aitortu egiten dut, duda-muda guztien gainetik errepikaturiko
deia den presentzia bezala sentitzen baitut (José Comblin).

Urteko 25. astea.

San Jenaro, *gotzaina eta martiria*.

Esatera Zaharrak liburutik 3, 27-34: Jaunak gorroto du gaiztoa. Sal 14: Zintzoa biziko da, Jauna, zure mendi santuan.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 8, 16-18.

Aldi hartan, Jesusek esan zion jendeari: «Inork ez du argia pizten eta ontzipean gordetzen edota ohepean ipintzen, baizik eta argimutilaren gainean ipintzen du, sartzen direnek argia ikus dezaten. Izan ere, ez dago ezer gordea agertuko ez denik, ezta ezkutuan ere jakingo eta argitaratuko ez denik. Kontu izan, beraz, nola entzuten duzuen! Izan ere, duenari eman egingo zaio; ez duenari, orde, eduki uste duena ere kendu egingo zaio»

Hitza ereiten duen ereilearen parabolaren ondoren, ebanjelioak Jesusen hiru esatera gehitzen ditu, jatorriz independenteak direnak. Parabolaren testuinguruan, jendea Hitzaren irradiazioan parte hartzera gonbidatzen du lehenengo esarak. Hitz hori ezin da ezkutatu ontzi batean, ezta ohe azpian ere. Hitza entzun dugunok zabaldu beharra dugu. Jainkoak munduari, historiari eta gutariko bakoitzari buruz duen asmoa ezkutuan dago, eta Hitzak ematen digu ezagutzera. Gure garaikide askok ez dute ezagutzen existentziaren zentzua. Jainkoaren asmoa historiaren amaieran agertuko da erabat, baina orain Haren Hitzak ikusarazten digu. Azkenik, Jesusek aditasunez entzutera, Hitza jasotzera eta nork bere bizitza egitera gonbidatzen gaitu. Jainkoa beti da berria: bere Hitza entzuten duenak gero eta hobeto ezagutuko du, baina Jainkoa dagoeneko ezagutzen duela eta ezer berririk ezin zaiola errebelatu uste duenari argitu gabe geldituko zaio bizitzaren misterioa.

Urteko 25. astea.

San Andres Kim Taegon, *apaiza*, San Paulo Chong Hassag
eta lagunak, *martiriak* (Koreako martiriak).

Esaera Zaharrak liburutik 21, 1-6.10-13: Nahiago du Jaunak gizakiak
justiziaz eta zuzenbidez jokatzea, sakrifizioak eskaintzea baino.

Sal 118: Gida nazazu, Jauna, zeure aginduen bidetik.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 8, 19-21.

Aldi hartan, ama eta anai-arrebak joan zitzaizkion Jesusi, baina jendearen jendeaz ezin iritsi ziren beragana. Eta jakinarazi zioten Jesusi: «Hor dituzu kanpoan ama eta anai-arrebak, Zu ikusi nahian» Jesusek erantzun zien: «Hauek ditut Nik ama eta anai-arreba: Jainkoaren hitza entzun eta betetzen dutenak»

Jesus ikustera hurbildu ziren bere amaren eta senideen pasadizoak aukera ematen dio Hari irakaspen bat formulatzeko: gizakia Jaunarekin lotzen duena ez dira odol-loturak, ezta interesetan oinarritutako beste harremanak ere, baizik eta Jainkoaren Hitza entzutea eta entzute horren ondorioak praktikan jartzea maitasunean eta zerbitzuan. Aditza entzutea baino zerbaite gehiago da; horrek harrera egitea eta entzundakoa bizitza bilakatzea esan nahi baitu. Jesusen irakaspen honekin, dizipuluen bizitzan Jainkoaren Hitza onartzearen beharra azpimarratzen du ebanjelariak, honela atal honi amaiera emanez.

Urteko 25. astea.

SAN MATEO, APOSTOLUA ETA EBANJELARIA.

San Jonas, *profeta*.**San Paulok Efesoarrei 4, 1-7.11-13.**

Senideok: Nik, Jaunagatik preso nagoen honek, eskatzen dizuet, bizi zaitezela hartu duzuen bokazioari dagokionez. Izan beti apal, otzan eta jasankor, elkar maitekiro eramanez. Saia zaitezte Espirituak sortzen duen batasunari eusten, bakearen lokarriz. Bat bakarra da gorputza eta bat bakarra Espiritua, Jainkoak egin dizuen deiari dagokion itxaropena ere bat bakarra den bezala. Bat bakarra Jauna, bat bakarra sinesmena, bat bakarra Bataioa; bat bakarra guztien Jainkoa eta Aita, guztien gainetik dagoena, guztien bidez ari dena eta guztiengan bizi dena. Gutako bakoitzak Kristok eman nahi izan dion neurrian hartu du dohaina. Berak apostolu egin zituen batzuk, beste batzuk profeta, beste batzuk Berri Onaren hotsegile, beste batzuk artzain eta irakasle; horrela gai egiten ditu fededunak beren zerbitzu-lanerako eta Kristoren gorputza eraikitzeko, harik eta guztiok Jainkoaren Semearen sinesmen eta ezagutza berberak izatera iritsi arte, heldutasun beteko pertsona, Kristoren betetasunaren neurriko pertsona, izatera iritsi arte.

Sal 18: Lurbira guztira zabaltzen da haien hotsa.**Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 9, 9-13.**

Aldi hartan, Jesusek, bidez zihoala, Mateo zeritzan gizon bat ikusi zuen zergak biltzeko mahaian eseririk, eta esan zion: «Jarraitu niri» Mateok zutitu eta jarraitu zion. Geroago, Jesus mahaian zegoen Mateoren etxean; beste zergalari eta bekataria asko ere etorri eta mahaian eseri ziren Jesusekin eta honen ikasleekin. Fariseuek, hori ikustean, esan zieten ikasleei: «Nolatan jaten du zuen Maisuak zergalariekin eta bekatariekin?» Hori aditzean, Jesusek esan zien: «Ez dute osasunduek sendagile beharra, gaixoez baizik. Hobe zenukete Jainkoak esandako honetaz jabetuko bazinete: “Nahiago dut errukia sakrifizioak baino”. Ez naiz zintzoei dei egitera etorri, bekatariei baizik»

Urteko 25. astea.

SAN MATEO, APOSTOLUA ETA EBANJELARIA.

San Jonas, *profeta*.

Mateo Itun Berriaren hamabien arteko lau zerrendetan agertzen da (Mt 10, 3; Mk 3, 18; Lk 6, 15 eta Eg 1, 3) eta hari buruz dakigun ia guztia pasarte hauetan dago jasota. Publikanoak zerga-biltzaileak ziren eta, horregatik, estortsiogiletzat hartzen ziren. Agian batzuk zintzoak ziren, baina oro har bekataritzat hartuak. Tradizioak dioenez, Mateok “Jainkoaren hitzak hebreeraz (arameeraz) jaso zituen” (Eusebio Zesareakoa, Elizaren Historia III, 39, 16). “Jaunaren hitzak” ez du nahitaez ebanjelioa esan nahi; izan zitekeen Jesusek esandako maximen bilduma. Agian Mateo dago lehen ebanjelioaren jatorrian, baina bere obra ez da beraren izenpean iritsi zaigun ebanjelioa. Garrantzitsuen zera da: Mateok, lehenik bekataria eta gero Jesusek deitua izanik, bizitza osoa eman zuela Berri Ona aldarrikatzen, hitzez eta idatziz. Gu ere bekataria, eta hala ere deituak izanik, Jesusek gonbidaturik gauda Berri Ona aldarrikatzera, hitzez eta ekintzez. Beraz, munduan zehar ongia egiten jardutea ebanjelioaren berri ematea ere bada (Ik. Eg 10, 38).

* * *

San Mateo, apostolua eta ebanjelaria

Kafarnaumgoa zen Mateo (arameeraz Mathai, Jainkoaren dohai-na). Markosek eta Lukasek diote «Lebi» zuela izena, Alfeoren semea zela (Mk 2,14). Beste apostolu bat ere, Jakue (Santiago), Alfeoren seme zela dio Markosek (12, 8); baliteke biak anaiak izatea. Hierapolisko Papiasek (95-165) dioena –lehenengo ebanjelioaren idazlea Mateo dela eta arameeraz idatzia dela (agian, 42. urtean)– aipatzen du Eusebio historialariak. Lebi/Mateo zergalaria zen, juduen artean gaizki ikusia; baina Jesusek dei egin zionean, berehala dena utzi eta jarraitu zion (Mt 9,9). Idatzi apokrifoez diotenez, Pertsian edota Etiopian ibili zen Mateo ebanjelioa hots egiten, eta hango erregea eta haren alaba Efigenia kristautzea lortu zuen; hurrengo erregeak, Hitarkok, orde, Mateo hiltzeko agindu eta ezpataz hil zuten.

Frantziska Amezua (Abadiño 1881), Justa Maiza (Ataun 1897), Kontxi Odriozola (Azpeitia 1882), Klara Ezkurra (Arrasate 1896), Feliziana Uribe (Muxika 1893)*

Kohelet liburutik 1, 2-11: Ezer ez berririk eguzkipean. **Sal 89:** Jauna, gure ihesleku Zu izan zara.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 9, 7-9.

Aldi hartan, jakin zuen Herodes agintariak gertatzen zen guztia, eta zer pentsatu ez zekiela zegoen. Batzuek Joan Bataiatzailea hilen artetik piztu zela zioten; beste batzuek Elias profeta agertu zela; beste zenbaitek, berriz, antzinako profetaren bat piztu zela. Herodesek, ordea, honela zioen: «Joani neuk moztu nion lepoa. Nor da, beraz, hau, horrelakoak entzuten baititut honi buruz?» Eta Jesus ezagutzeko egokiera bila zebilen.

Jesusen programa, bere dizipuluei egindako deia eta sendatze mi-rari batzuk kontatu ondoren, Lukasek galdera nagusia formulatzen du: nor da hau? Ebanjelariak Herodes Antipas aurkezten du hori galdetzen bere buruari, eta horrek iradokitzen du pertsonak ez ezik, gizarteek eta gobernuak ere gauza bera planteatu beharra dutela. Herodesek Jesusenganako jakin-mina baino ez du erakusten, geroago epaiketari egingo duen bezala, non Hari iseka egingo dion (Lk 23, 8-12). Jendeak murmurikatzen zituen hiru aukerak – Joan, Elias edo antzinako profeta bat – ez dira baliozkoak, kontua ez baita iraganera itzultzea, Jesusek ekarritako behin betiko beritasuna onartzea baizik. Aldiz, biharko pasarte ebanjelikoan, Pedrok Jainkoaren Mesias bezala aitortuko du Jesus. Aipatutako galderak, guretzat planteatuta jarraitzen duenak eta betirako jarraituko duenak, ez du erantzun teorikoa eskatzen, jarrera existentziala baizik: zer zentzu du niretzat Jesusek nire bizitzan?

* Kontsuelo Cuñado (Bilbo 1884), Antonia Gosenz Saez de Ibarra (Gasteiz 1970), Daria Campillo (Gasteiz 1873) eta lagunak, *vedrunatarrak, dohatsuak, birjinak eta martiriak*, 1936.

Urteko 25. astea.

San Pio Pietrelcina-koa, *apaiza, kaputxinoa*.

Kohelet liburutik 3, 1-11: Gauza bakoitzak bere garaia du eguzkipean.

Sal 143: Bedeinkatua Jauna, nire harkaitza.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 9, 18-22.

Jesus otoitzean bera bakarrik ari zela, ikasleak hurbildu zitzaizkion, eta Jesusek galdetu zien: «Nor naizela dio jendeak?» Haiek erantzun zioten: «Batzuek Joan Bataiatzailea zarela; beste batzuek Elias; besteek, berriz, antzinako profetaren bat piztu dela» Jesusek, orduan: «Eta zuek, nor naizela diozue?» Pedrok erantzun zion: «Jainkoaren Mesias» Inori ez esateko agindu zien Jesusek zorrotz. Eta esan zien, gainera, ikasleei: «Gizonaren Semeak asko sufritu beharra du; zaharrek, apaizburuek eta lege-maisuek gaitzetsi egingo dute eta hil, baina hirugarren egunean piztuko da»

Atzo Herodesek bere buruari egin zion galdera bera planteatzen die Jesusek bere dizipuluei. Tetrarka zur eta lur zegoen, eta ezin izan zion erantzun; jendeak, gertatu ohi den bezala, iritzi zehaztugabeak ditu, eta, batzuetan, okerrak. Dizipuluak ordezkatzan dituen Pedrok bakarrik ematen du erantzun zuzena. Baina Jesusek Pedroren aitorpena zehaztu beharra du. Egia esan, Jesus Mesias da, baina Mesias gurutztzatua. Markosen ebanjelioan, Pedrok Jesus Mesias dela aitortzen du, baina pasioaren iragarpenaren aurrean Pedro asaldatu eta errieta egiten hasten zaio Jesusi (Mk 8, 33). Lukasen ebanjelioan ez da horrela gertatzen, ebanjelari honek Jesusen jarraitzaile helduagoa eta hobea den Pedroren irudia ematen baitigu. Jesusen dizipuluek konbertitu beharra dute, bere piztueraren garaipenak bizitza ematea dakarrela eta Haren bizi-ibilbidea beraiena ere badela onartzeko.

Urteko 25. astea.

Mesedeetako Andre Maria.

Kohelet liburutik 11, 9-12, 8: Oroitu zeure Egileaz gazte zaren bi-tartean, hautsa lurrera eta arnasa Jainkoagana itzuli baino lehen.
 Sal 89: Jauna, gure ihesleku Zu izan zara gizalditik gizaldira.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 9, 43b-45.

Aldi hartan, Jesusek egiten zituenengatik txundituta zeuden guz-tiak. Hark esan zien ikasleei: «Hartu ongi gogoan hitzok: “Gizonaren Semea gizakien esku utziko dute”» Haiek, ordea, ez zuten ulertzen zer ari zitzaien; ilun gertatzen zitzaien, eta ez ziren esanahiaz jabetzen; galdetzeak, berriz, beldurra ematen zien.

Sinoptikoetan hiru aldiz iragartzen die Jesusek bere dizipuluei pa-sioa. Bigarren aldia da hau, baina hauek oraindik ere ez dute ulertzen. Horregatik Lukas hasten zaie esaten buruan sartu beharra dutela. Hala ere nahiago dute beste alde batera begiratu, eta ez dira ausartu ere egi-ten gai horretaz galdetzeraz. Agian gure jarrera ere horixe da, zeren gi-zakiok uko egiten baitiogu sufritzeari instintiboki; hala ere, ez dago, era batera edo bestera, sufrimenduak markatzen ez duen giza bizitzarik. Jainkoak ez du nahi gure sufrimendua, baina gure kreatura-izaeratik datorren gaitza jasan beharra dugu, eta baita bekatuak sortutakoa ere, gutariko bakoitzarena eta besteena. Jainkoak nahi duena zera da: une zorionsuetan, eta baita oinaze-uneetan ere, Berarekin leial izateko eta besteei ongia egiteko gai izatea. Orduan gure sufrimendua salbatzailea izango da, Jesusen gurutzea izan zen bezala.

Urteko 26. astea.

San Kleofas, *Jaunaren ikaslea*.

Migrazioen aldeko eguna.

Amos Profetaren liburutik 6, 1a. 4-7.

Hau dio Jainko Jaun ahalguztidunak: «Zoritzarrekoak Sionen lasai bizi direnak eta Samariako mendiaz fidatzen direnak! Marfilezko ohetan luze etzaten dira, artaldeko bildotsak eta ukuiluko zekorrak jaten dituzte; zitararen soinura kantuan egiten dute, doinu berriak asmatuz, David direlakoan; ardoa kopa handitan edaten dute, olio usaintsu bikainenaz gantzutzen dute beren burua. Eta ez die axola Israel herriaren hondamendiak! Horregatik, atzerrira joango dira erbesteratu guztien lerro-buruan, eta hor bukatuko dira horien jaino-edanak eta nasaikeriak»

Sal 145: Goretsazu Jauna, ene barrena.

San Paulok 1 Timoteori 6, 11-16.

Zu, Jainkoaren gizon hori, saia zaitez justizian, jainkozaletasunean, sinesmenean, maitasunean, eroapenean eta otzantasunean. Ekin sinesmenaren borroka jatorrari, eta eskuratu betiko bizia, hartarako deitu baitzaitu Jainkoak eta fede-aitormen bikaina egin baituzu, testigu askoren aurrean. Gauza guztiak biziartzten dituen Jainkoaren aurrean eta Pontzio Pilatoren auzitegian aitormen bikaina egin zuen Kristo Jesusen aurrean erregutzen dizut: bete agindua akatsik gabe eta esankizunik sortu gabe, Jesu Kristo gure Jauna agertuko den eguna arte, bere garaian agerraraziko baitu Jainkoak. Hura da Nagusi bakarra eta zorionsua, erregeen Erregea eta jaunen Jauna; hura bakarrik da hilezkorra, eta iritsi ezineko argian bizi da; ez du inoiz gizakiak ikusi eta ezin du ikusi ere. Berari aintza eta agintea betiko. Amen.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 16, 19-31.

Aldi hartan, honela mintzatu zitzairen Jesus fariseuei: «Bazen gizon aberats bat, purpuraz eta liho finez jantzi eta egunero festa

Urteko 26. astea.

San Kleofas, *Jaunaren ikaslea*.

ederrak egiten zituen. Lazaro izeneko eskale bat, berriz, aberatsaren etxe-atarian etzanda egoten zen, zauriz josia; gogotsu jango zukeen aberatsaren mahaitik erortzen zena. Txakurrek berek ere etorri eta zauriak milikatzen zizkioten. Honetan, hil zen eskalea, eta aingeruek Abrahamen altzora eramane zuten. Hil zen aberatsa ere, eta hortziz zuten. Hilene Egoitzan oinazetan zegoelarik, begiak jaso eta Abraham ikusi zuen urrutian eta Lazaro haren altzoran, eta deia-darka esan zuen: “Aita Abraham, erruki zakizkit! Bidal ezazu Lazaro atzamar muturra urean busti eta niri mihia freskatzera, oinaze gorrian bainago sugar hauetan”. Baina Abrahamek erantzun zion: “Seme, oroit zaitez zuk zorion franko izan zenuela bizitzan, Lazaro, berriz, zorigaitzak; horregatik, orain hark atsegina aurkitu du, eta zuk oinazeak. Gainera, gure eta zuen artean leize handia dago, eta nahita ere ezin da inor hemendik zuengana igaro, ezta hortik gurgana ere”. Aberatsak berriro: “Orduan, aita Abraham, bidal ezazu, arren, Lazaro gure aitaren etxera, bost anaia badiotz eta; jar ditzala jakinaren gainean, eurak ere oinaze-leku honetara etor ez daitezen”. Abrahamek erantzun zion: “Hor dituzte Moises eta profetak; entzun diezaitela”. Hark berriro: “Ez, aita Abraham; hildakoren bat joango balitzaie, bihotz-berrituko lirateke”. Baina Abrahamek erantzun zion: “Moisesi eta profetei entzutene ez badiete, ez dute sinetsiko ezta hildako bat piztuta ere”»

Diruarekin eta ondasun materialekin izan behar dugun harremnari buruzkoa da Lukasen ebanjelioaren kapitulu hau guztia. Aurreko igandean irakurri genuen administratzaile zuhurraren parabolarekin hasi zuen kapitulua, eta banketez bankete zebilen aberatsaren eta Lazaro gizajoaren istorio esanguratsuarekin amaitu. Istorio adierazgarri honen mezua da ezen ez diegula itxi behar gure bihotza behartsuei, egoismoz jokatzu eta nor bere ongizateaz bakarrik arduratuz, aberatsak egiten zuen bezala, zeinaren izena ebanjelioak ez duen aipatu ere egiten. Horri gehitu behar zaio gure senideekin, bereziki behartsuene-

Urteko 26. astea.

San Kleofas, Jaunaren ikaslea.

kin, dugun jarreraren arabera izango garela epaituak azken egunean, eta epaiketa horretatik eratorriko dela gure azken patua. Lukasen ebanjelioaren pasarte honek Mateoren ebanjelioaren azken judizioaren antzeko mezua ematen digu, zeinaren arabera, behartsuekin izan dugun jarreraren ondorioa izango baita Jaunaren ezpainetatik entzungo duguna: “zatozte, nire Aitaren bedeinkatuok, erresuma oinordetzan hartzera” edo “alde niregandik, madarikatuok” (Mt 25, 34.41). Gure bizitza lurtarrean, onerako nahiz txarrerako, egin dugunak konponketa gutxi izango du etorkizunean.

* * *

Fedearen argia gidari geure sufrimenduan

Fedearen argiak ez garamatza munduko sufrimenduaz ahaztera. Zenbat eta zenbat gizonezko eta emakumek hartu izan duen argirik sufritzen ari zen jendeagandik! Asisko Frantziskok, lepradunagandik; Kalkutako ama Teresa santuak, bere behartsuengandik. Gai izan dira sufritzen ari ziren haiengan ezkutuan zegoen misterioa atzemateko. Haiengana hurbildurik, ez diete kendu bizi duten sufrimendua; ezin izan diete argibide beterik eman ere bizi duten gaitzari dagokionez.

Fedearen argiak ez ditu uxatzen gure ilun-puntu guztiak; baina, argi-zuzi batek bezala, gidatu egiten ditu gure urratsak gau ilunean, eta aski izaten dugu hau bide egiten jarraitzeko. Sufritzen ari den pertsonari Jainkoak ez dio ematen dena argituko dion arrazoirik; baina bide-lagun izango duen presentziarekin erantzuten dio, sufrimendu-historia guztiari batzen zaion ongiaren historiarekin, sufrimen-historia hartan argi-izpi bat jartzeko. Kristogan, Jainkoak berak partekatu nahi izan du gurekin bide hau, bere begiak eskainiz guri argi egiteko. Kristo, oinazea jasanik, «gure fedea hasi eta bere betera daraman» hura da (Heb 12,2). (*Frantzisko aita santua, Lumen fidei* 57).

Urteko 26. astea.

San Kosme eta San Damian, *martiriak*.

Joben liburutik 1, 6-22: Jaunak eman dit, Jaunak kendu. Bedeinkatua Jaunaren izena! Sal 16: Itzul nigana belarria, entzun nire mintzoa.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 9, 46-50.

Aldi hartan, eztabaida sortu zen ikasleen artean, zein ote zen haietan handiena. Igarri zizkien Jesussek beren burutazioak eta, haurtxo bat hartu, beren ondoan jarri eta esan zien: «Haur hau nire izenean onartzen duenak Ni onartzen nau, eta Ni onartzen nauenak bidali nauen hura onartzen du. Zeren zuetan txikiena, horixe baita handiena» Orduan, Joaneke esan zion: «Maisu, gizon bat ikusi dugu zure izenean deabruak botatzen, eta galarazi egin nahi izan diogu, ez baita gure taldekoa» Baina Jesussek erantzun zion: «Ez galarazi, zeren zuen aurka ez dagoena zuen alde baitago»

Aurreko pasartean Jerusalemen jasango duen nekaldia bigarren aldiz iragarri die Jesussek bere jarraitzaileei. Gaurko ebanjelioan hauen jarrera Jesusenari kontrajartzen zaio. Jesus Jerusalemera doa bizitza Aitaren borondateari entregatzera leialtasunez. Dizipuluak botereak bakarrik kezkatzen ditu. Horregatik eztabaidatzen dute nor izango ote den garrantzitsuena etorkizuneko erresuman. Jesusen ume bat jartzen du erdian, botererik ez duenaren adibide modura. Joanen pasadizoak antzeko zentzua du. Honek ez du konpartitu nahi, talde berekoak ez diren beste batzuekin, Jesusen emandako deabruen gaineko boterea. Aldiz, Joaneke bere taldearentzat bakarrik izan nahi du boterea. Hortxe dago Jesusi jarraitzearen gakoa. Gizakiak bi modutara antola dezake bere existentzia: edo gehiago edukitzen eta boteretsuago izaten saiatuz, edo bere bizitza besteen zerbitzuan ematen ahaleginduz, Aitaren borondatearekiko fideltasunean. Jesusen jarraitzaileak bigarren aukera hau hautatzen du.

Urteko 26. astea.

San Bizente Paul, *fundatzailea (Pauldarrak eta Karitateko Ahizpak).*

Joben liburutik 3, 1-3.11-17.20-23: Zertarako eman argia doakabe bati? **Sal 87:** Hel bekizu, Jauna, nere eskaria.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 9, 51-56.

Jesusek, mundu honetatik eramana izateko garaia zetorkiolarik, Jerusalemera joateko erabakia hartu zuen. Mandatariak bidali zituen aurretik, eta Samariako herri batean sartu ziren, Jesusi ostatuia prestatzera. Baina herrikoek ez zuten hartu nahi izan, Jerusalemera zihoalako. Hori ikusirik, Santiago eta Joan ikasleek esan zioten: «Jauna, aginduko al dugu zerutik sua jaitsi eta kiskal ditzala?» Baina Jesusek, haiengana itzulirik, haserre egin zien. Eta beste herri batera joan ziren.

Pasarte honekin hasten da Jesusen Jerusalemeko bide luzea Lukasen ebanjelioan. Hiru erabaki agertzen dira bertan. Lehena, Jerusalemera joateko Jesusen erabakia, bere bizitza Aitaren borondatea eginez emateko prest. Gero, Jesusi harrera egiteari uko egiten dion Samariako herrixka haren erabakia dago. Horrela, Lukasek aurreratzen du Jesusek Jerusalem jasoko duen mespretxua, bere gurutzeko heriotzan amaituko dena. Azkenik, bi dizipuluren desioa zerutik sua jaitsi zedin, Jaunari harrera egin ez ziotenak akabatzeko. Jesusek arbuia egiten du mendekua eta indarkeria erabiltzea suposatzen duen dizipuluen desio hori. Jesusen patuaren aurka zeudela jada frogatu zuten dizipuluek, oraindik ere, argi erakusten dute konbertsio bideari ekin beharra dutela, Haren benetako dizipulu izateko. Jesus eta bere jarraitzaileak beste herrixka batera joan zirela adieraziz amaitzen da pasartea; beraz, zabalik geratzen da beste batzuek – eta guk – hartu behar dugun erabakia Jesusi buruz. Uko egingo al diogu ala onartuko ote dugu?

San Domingo Erkizia (Errezil 1589), *domingotarra*,
 San Mikel Aozaraza (Oñati 1598), *domingotarra*, *biak apaizak*,
 San Lorenzo eta lagunak, *martiriak* (Japonian 1610eko hamarkadan).

Joben liburutik 9, 1-12.14-16: Gizakiak ez du arrazoi Jainkoaren kontrara. Sal 87: Hel bekizu, Jauna, nire otoi-tza.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 9, 57-62.

Aldi hartan, Jesus eta ikasleak bidean zihoazela, batek esan zion: «Noranahi jarraituko dizut» Jesusek erantzun zion: «Azeriek badituzte zuloak eta zeruko hegaztiek habiak; Gizonaren Semeak, ordea, ez du burua non ezarri» Beste bati esan zion: «Jarraitu niri» Baina hark erantzun: «Jauna, uztazu lehenik neure aitari lur ematera joaten» Jesusek erantzun zion: «Utzi hildakoei beren hildakoei lur ematen; zu zoaz Jainkoaren erreinua hots egitera» Beste batek, berriz, esan zion: «Jarraituko dizut, Jauna, baina uztazu lehenik etxekoei agur egiten» Jesusek erantzun zion: «Goldeari heldu eta atzera begiratzen duena ez da gai Jainkoaren erreinurako»

Jesus Jerusalemerantz doa bere dizipuluekin, eta taldean sartu nahi duten batzuei jarraitzeari dagozkion baldintzak azaltzen dizkie. Lukasen hiru kasuak Mateoren bi kasuen parekoak dira (Mt 8, 19-22), Jesusek erresumaren iragarpenarekin bat egiteko bi baldintza adierazten baititu ebanjelio bietan: pobrezia, eta afektu eta konpromiso familiarren birbideratzea. Gizakiok mundu honetako ondasunak erabiliz eta besteekiko harremanen bidez baliatzen gara gure askatasunaz. Ebanjelioak ez digu eskatzen ondasunei erabat uko egitea, ezta afektuei eta harremanei ere, baina bai eskatzen digu hauek gure behin betiko helburua lortzera bideratzeko; bai ontasunek eta bai harremanek gure existentzia Jainkoaren nahiaren arabera gauzatzeko balio behar dute.

Urteko 26. astea.

GOIINGERU SANTUAK:

MIKEL, GABRIEL ETA RAFAEL.

Daniel profetaren liburutik 7, 9-10.13-14.

Nik, Danielek, ikuskaria izan nuen gauetz. Begira nengoela, tronu batzuk jarri zituzten eta gizon zahar bat eseri zen. Haren soinekoa elurra bezain zuri, buruko ilea artilea bezain garbi! Haren aulkia eta gurpilak, sugar kiskalgarri! Suzko ibaia ateratzen zen haren aurretik. Jendetza izugarria zuen zerbitzari, milaka eta milaka zeuden haren aurrean zutik. Auzia hasi eta zabaldu ziren liburuak. Neure gau-ikus-karian, gizaseme antzeko bat ikusi nuen zeruko hodeietan etortzen. Gizon zaharragana hurbildu zenean, beroni aurkeztu zioten. Agintea, aintza eta erregetza eman zioten: herri, nazio eta hizkuntza guztietako jendeak zerbitzatzen zuen. Haren agintea betierekoa, ez da inoiz bukatuko; haren erregetza ez da inoiz hondatuko.

Sal 137: Eresi egingo dizut, Jauna, aingeruen aurrean.

Apokalipsi liburutik 12, 7-12a.

Gudua izan zen zeruan: Mikel eta beronen aingeruak herensugea-
ren aurka. Herensugea eta beronen aingeruak gogor borrokatu ziren,
baina ezin izan zuten garaitu, eta aurrerantzean zeruan ez zen tokirik
izan haientzat. Bota egin zuten, beraz, herensuge handia, antzinako
sugea, deabru eta Satanas deritzana, mundu osoa engainatzen zuena;
lurrera bota zuten bere aingeruekin batera. Orduan, ahots handia en-
tzun nuen zeruan esaten: «Orain etorri dira gure Jainkoaren salbame-
na, indarra eta erregetza, eta beraren Mesiasen agintea; bota baitute
gure senideen salatzailea, gure Jainkoaren aurrean, gau eta egun, sa-
latzen zituena. Bildotsaren odolaz eta aitortu duten mezuaz lortu dute
garaipena; nahiago izan zuten heriotza, bizia baino. Poztu zaitezte,
beraz, zeruok, eta haietan bizi zaretenok»

Urteko 26. astea.

GOIINGERU SANTUAK:

MIKEL, GABRIEL ETA RAFAEL.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 1, 47-51.

Aldi hartan, Jesusek Natanael beregana etortzen ikusi eta esan zuen: «Hona hemen egiazko israeldarra, faltsukeriarik gabea» Natanaelek esan zion: «Nondik ezagutzen nauzu?» Jesusek erantzun: «Felipek zuri dei egin baino lehen, pikupean zinela, ikusi zintudan» Natanaelek erantzun zion: «Maisu, Zu Jainkoaren Semea zara; Zu Israelgo erregea zara» Jesusek erantzun: «Pikupean ikusi zintudala esan dizudalako, sinesten al duzu? Handiagorik ere ikusiko duzu» Eta esan zion, gainera: «Egi-egiaz diotsuet: Zerua zabalik ikusiko duzue eta Jainkoaren aingeruak gora eta behera Gizonaren Semearen gain».

Epikuro filosofoak zioen, jainkoak existitzen diren arren, ez di-rela gutaz arduratzen; arduratuko balira ez liratekeelako zorionsuak izango. Aldiz, kristauen Jainkoa munduaz eta gizakiez arduratzen da, hauek salbaziora erakartzeko. Jainkoaren ardura horri jainkozko Probidentzia deitzen diogu. Israelgo herriak Jainkoaren transzendentzia aurkitu ahala, Jainkoaren eta gizakien arteko zubi lana egiten duten bi-tartekariak joan dira agertuz Haren teologian. Hauetako batzuk, agian garrantzitsuenak, aingeruak dira. Hauek kreaturea espiritualak dira, Jainkoak mundura bidaltzen dituenak, bere Probidentzia gizakiengan aritu dadin. Horregatik, ebanjelioaren pasartean aingeruak gizakiaren Semearen gainera igotzen eta jaisten dira, Itun Zaharrean Jakoben kasuan bezala (Has 28, 12), Jesus Jakob berria baita. I. Z. ean gaur ospa-tzen ditugun hiru aingeruen izenak ematen zaizkigu ezagutzera: Migel, “Nor Jainkoa bezala?” esan nahi duena; Gabriel, “Jainkoaren inda-rra”; eta Rafael, “Jainkoaren sendatzea”.

Urteko 26. astea.

San Jeronimo, *apaiza eta eliz irakaslea*.

Joben liburutik 38, 1.12-21;40, 3-5: Agindu al diozu inoiz goizari? Sartu ote zara itsas hondoraino? **Sal 138:** Eraman nazazu, Jauna, betirako bidetik.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 10, 13-16.

Aldi hartan, honela mintzatu zen Jesus: «Ai zu, Korozain! Ai zu, Betsaida! Izan ere, Tiro eta Sidon hiri jentiletan zuengan hainbat mirari gertatu izan balitz, aspaldi bihotz-berrituak ziratekeen, dolu-jantziz estali eta hautsean eserita. Horregatik, Tiro eta Sidonek zigor bigunagoa izango dute auzian zuek baino. Eta zu, Kafarnaum, zeruraino altxatuko al zara? Lurraren barreneraino eroriko zara! Zuei entzuten dizuenak niri entzuten dit, eta zuek onartzen ez zaituztenak Ni ez nau onartzen; Ni onartzen ez nauenak, berriz, bidali nauen hura ez du onartzen»

Hirurogeita hamabi dizipuluen bidalketaren eta hauen itzulera-
ren artean kokatuta, Lukasek zera transmititzen digu: Jesusek bere misioa gauzatu zuen Galileako hiru hiriri botatako madarikazioa, hiri hauen konbertsio ezaz eta bere mezuaren onarpen ezaz kexatuz. Ebanjelariak herri juduaren bihotz-gogortasuna nabarmentzen du, Tiro eta Sidon bezalako hiri paganoen onarpenarekin kontrajarriz. Pauloren komunitateentzat idazten duen Lukasek jentilek Jesusen mezua onartu dutela azpimarratzen du, mezu horrek judaismoan izan duen mespretxuaren kontrara. Pasartearen azken esaldiek Jesusen mezua onartzera gonbidatzen gaituzte, Jesusek Berak bidalitakoengandik iristen zaigun mezua: Lukasen garaian hirugarren belaunaldiko misiolariengandik, eta gaur egun Elizaren eta Jainkoaren Hitzaren irakurketaren bidez liturgian.

POBREKIN
bide
eginez
eta
ADISKIDEETZE
ZUZENTASUN
MISIOAN

URRIA / URRILA

AITA SANTUAREN OTOITZ ASMOA:

Guztientzat irekia izango den Elizaren alde: Otoitz egin dezagun, Elizak, Ebanjelioari leial eta hura hots egiteko adoretzu, bizi dezala gero eta bizikiago sinodotasuna eta solidaritate, senidetasun eta harreka-leku izan dadin.

Urteko 26. astea.

Santa Teresa Jesus Haurrarena, *birjina eta eliz irakaslea*.

Joben liburutik 42, 1-3.5-6.12-16: Orain nire begiek ikusi zaituzte; horregatik, lehengo hitzak atzera bihurtzen ditut. **Sal 118:** Erakuts, Jauna, aurpegia argi zure morroiari.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 10, 17-24.

Aldi hartan, hirurogeita hamabi ikasleak pozez beterik itzuli ziren, eta esan zioten Jesusi: «Jauna, deabruak ere menpean jartzen zaizkigu zure izenean» Jesusek erantzun zien: «Tximista bezala zerutik erortzen ikusi dut Satanas. Begira, sugeak eta eskorpioiak zapaltzeko eta etsaiaren indar guztiak menperatzeko ahalmena eman dizuet, eta ezin izango dizue ezerk ere kalterik egin. Hala ere, ez poztu espirituak menpean jartzen zaizkizuelako; poztu, bai, zuen izenak zeruan idatzirik daudelako» Une hartan, Jesusek, Espiritu Santuaren pozez beterik, esan zuen: «Bedeinkatua zu, Aita, zeru-lurren Jauna, gauza hauek jakintsuei gorde eta jende xumeari agertu dizkiozulako. Bai, Aita, hala izan duzu gogoko. Nire Aitak dena eman dit, eta ez du inork ezagutzen Semea nor den, Aitak baizik; ezta Aita nor den ere, Semeak baizik eta Semeak agertu nahi dionak baizik»

Hirurogeita hamabiak oso pozik itzuli ziren beren misiotik deabruak, sugeak eta eskorpioiek irudikatutako gaizkiaren ahalmenen gainetik garai-pena lortu zutelako. Garaipen hori Jainko Aitaren nahiari zor zaio, bera baitago bere bidali eta agertzaile den Jesusen atzean. Horrek, Espiritu Santuaren pozez betetako Jesusengan, esker-otoitza sustatzen du, izan ere, etorkizun salbatzaile hori txikiek eta xumeei ulertu eta onartua baita. Beren ezaugarriengatik edo ondasunengatik beren buruekin oso seguru sentitzen direnak, itxi egiten dira ekintza jainkotiarrek onartzeko. Bistan denez, ikasleak xumeen artekoak dira. Ez dira jakintsuak, ez dira aberatsak eta ez dira boteretsuak. Jainkoaren eragin hori munduan sartzearekin, salbamen-historian aro berri bat hasten da gizateriarentzat: une horretatik aurrera, gaitza edo gaizkia jada garaituta dago. Gizateriak, argi eta garbi adierazteko gai ez izan arren, sumatu eta desiratu egiten du bere baitan une hori iristera doala eta, orain, iritsia da jada eta Jesusen ikasle behartsu eta txikiak dira egoera hori gozatzen hasi direnak.

Urteko 27. astea.
AINGERU ZAINDARIAK.
 San Saturio, *ermitaia*.

Habakuk-en liburutik 1, 2-3; 2, 2-4.

Noiz arte, Jauna, ari behar dut zuri erreguka, Zuk entzun gabe? Noiz arte ari behar dut oihuka gogorkeriaren aurka, Zuk salbatu gabe? Zergatik ikusarazten didazu horrenbeste bidegabekeria? Nola egon zintezke zapalketari begira? Hondamen eta gogorkeria ugari aurrean, haserreak eta borrokak nonahi. Orduan, Jaunak erantzun zidan: «Idatz ezazu agertuko dizudana, ezarri taulatxoetan, erraz irakurtzeko eran. Ikuskari hau ez da beteko epea burutu arte, baina badoa helbururantz, ez du huts egingo; luzatzen bada, zuk itxaron, berandu gabe iritsiko baita. Harroak ez du bakerik bere baitan; zintzoa, ordea, bere leialtasunari esker biziko da»

Sal 94: Entzungo al duzue gaur Jaunaren mintzoa: «Ez gogortu zeuen bihotza»

San Paulok 2 Timoteori 1, 6-8.13-14.

Anaia maitea: Gomendatzen dizut indarberri dezazula nik eskuak ezartzean Jainkoak eman zizun dohaina, Jainkoak ez baitigu beldurti egiten gaituen espiritua eman, indarra eta maitasuna ematen eta geure buruaren jabe egiten gaituen espiritua baizik. Ez izan, bada, gure Jauna aitortzeko lotsarik, ezta lotsatu ere harengatik kartzelan dagoen honetaz; bestela baizik, Jainkoaren indarrak fidaturik, eraman itzazu nekeak nirekin batean Berri Onaren alde.

Har itzazu jarraibidetzat, Kristo Jesusengan oinarritzen diren sinesmenaz eta maitasunaz nigandik entzun dituzun hitz osasungarriak. Zaindu gordailu eder hau, gudan bizi den Espiritu Santuaren indarrak.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 17, 5-10.

Aldi hartan, apostoluek esan zioten Jaunari: «Handitu sinesmena gudan» Jaunak erantzun zien: «Sinesmena bazenute, mostaza hazia

Urteko 27. astea.

AINGERU ZAINDARIAK.

San Saturio, *ermitaua*.

bezain txikia izanik ere, pikondo honi “atera hortik eta landatu itsasoan” esango zenioke, eta obeditu egingo lizueke. Emazue, zuetako batek morroia duela soro-lanean edota artzaintzan. Morroia etxeratzean, “hator berehala mahaira” esango ote dio? Ez ote dio beste hau esango: “Presta iezadak afaria, jantzi aurreko mantala eta zerbitza nazak, nik afaldu bitartean; ondoren afalduko duk heuk?” Morroiari esker ona zor ote dio, agindua bete duelako? Zuek ere gauza bera: agindutako guztia egin eta gero, esan: “Morroi gizajoak gara; egin behar genuena besterik ez dugu egin”»

Jesusek fedearen indarraz hitz egiten digu. Ikasleek fede-falta sentitzen dute, Jainkoarengan duten konfiantza eta Jesusen ekimenei eman behar lieketen babesa ahultzen ikusten baitituzte beren proiektuak duen errefusa antzematen dutenean. Baina oso ekialdeko zaporedun erretorika-adierazpen batekin, Jesusek ulertarazi egin nahi die fedearen indarra. Fedeak mundu jainkotiarrean sartzen gaitu eta Jainkoarentzat ezer ez da ezinezkoa. Elizaren historian adibide ugari ditugu fedeak soilik eragindako gizon eta emakumeak zer lortzeko gai izan diren. Habakukek lehenengo irakurgaian dioen moduan, “zintzoa, fedeari dion leialtasunari esker biziko da”, izan ere, fedeak, betiko bizia emateaz gainera, lur honetan ere benetako bizia biziartzten digu. Pasartearen bigarren zatia, fedearen indarraren bidez lortutako lorpenak Jainkoaren aurrean geu goratzeko ez dutela izan behar ikusarazten digu. Alderantziz baizik, bai fedeak eta baita fedearen indarraren bidez lortutako lorpenak ere, Jainkoaren dohainak dira. Jainkoa da gure eragiten duena: beraz, hortik etorri behar du guk berarekiko izan behar dugun jarrera ere, aitormenekoa alegia, baina inoiz ere ez geure ekintza onez harrotzekoa (Erm 3, 27-28).

San Paulok Galaziarrei 1, 6-12: Berri ona ez dut, ez hartu, ez ikasi, gizonengandik; Jesu Kristoren agerpenez baizik. **Sal 110:** Betidaino oroituko zaie Jauna bere itunaz.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 10, 25-37.

Aldi hartan, lege-maisu batek jaiki eta azpikeriaz galdetu zion Jesusi: «Maisu, zer egin behar dut ondareztat betiko bizia jasotzeko?» Jesusek esan zion: «Zer dago idatzia Moisesen legean? Zer irakurtzen duzu?» Hark erantzun: «Maita ezazu Jauna zeure Jainkoa bihotz-bihotzez, gogo osoz, indar guztiz eta adimen guztiz; eta lagun hurkoa zeure burua bezala» Jesusek erantzun zion: «Ederki erantzun duzu. Bete hori eta bizia izango duzu» Baina, lege-maisuak, galdera bidezkoa zela adierazi nahirik, esan zion Jesusi: «Eta zein da nire lagun hurkoa?» Jesusek, orduan: «Behin batean, gizon bat zihoan Jerusalemdik behera Jerikorantz, eta lapurren eskuetan erori zen. Lapurrek zeuzkanak kendu eta, egurtu ondoren, alde egin zuten, erdi hilik utziz. Hain zuzen, apaiz bat gertatu zen bide hartan behera eta, gizona ikusi zutenean, bidetik baztertu eta aurrera jo zuen. Beste horrenbeste egin zuen handik igaro zen tenpluko lebitar batek ere: ikustean, bidetik baztertu eta aurrera jo zuen. Baina bidaian zen samariar bat bertara iritsi eta, hura ikustean, errukitu egin zitzaion. Hurbildu eta zauriak lotu zizkion, olio eta ardoz igurtzi ondoren; gero, bere asto gainean jarri, ostatura eraman eta bere ardurapean hartu zuen. Biharamunean, zilarrezko bi txanpon ateratu eta ostalariari eman zizkion, esanez: “Zaindu ezazu eta, gehiago gastatzen baduzu, hurrena natorrenean ordainduko dizut”. Zure ustez, hirurotan zeinek jokatu zuen lagun hurko bezala lapurren eskuetan eroritako gizonarekin?» Lege-maisuak erantzun zion: «Hartaz errukitu zenak» Jesusek esan zion, orduan: «Zoaz eta egin zeuk ere beste horrenbeste»

Urteko 27. astea.

San Frantzisko Borja-koa, *apaiza, jesuita*.San Birila Leirekoa, *abadea**(Iruñeko eta Tuterako elizbarrutietan).*

Lukas errukiaren ebanjelaria da. Hala erakusten du, besteren artean, pasarte honek. Lege-maisuek beren 613 aginduak maitasunaren agindu bi-koitzean laburtzen zituzten: Jainkoa eta lagun hurkoa maitatu. Izan ere, Jainkoarekiko maitasuna ezin daiteke gainerako gizakiekiko maitasune-tik bereizi. Legearen aginduetako asko, agindu ezkorrak edo debekuzkoak dira, hots, gaizkia egitea debekatzen dute. Baina kristauok ezin gara kon-formatu gaizkia ez egitearekin; ongia egin behar baitugu. Samariar onaren kontakizun eredugarriak, lagun hurkoarekiko maitasunak eraginkorra eta unibertsala edo denekikoa izan behar duela erakusten digu. Maitasuna ezin daiteke nahas begikotasunarekin. Maitatzea, samariar onak bide-er-tzean zaurituta zegoen gizonarekin egin zuen bezala on egitea da, bere zal-dira igo, zaindu eta ostalariari zaintza-gastuak ordaindu. Eta hori gainera samariar batek egin zuen, erlijioa zela-eta, usadioz juduekin aurrez aurre jarrita zeudenetako batek. Baina maitasunak, maitasun-izena merezi ahal izateko, unibertsala izan behar du, hots, denekikoa. Ez da nahikoa ongia hurbilekoei egitea, familiakoei eta lagunei. Kristau-maitasunak denekikoa izan behar du eta denak hartu behar ditu, baita arerioak edo etsaiak ere, benetan kristau denarentzat jada ez baitira etsaiak.

* * *

BORJAKO FRANTZISKO SANTUA, apaiza

Frantzisko, Borjako Joan dukearen lehensemea, Gandian jaio zen, Valentzia erreinuan, 1510ean. Karlos V.a enperadorearen gortean axo-la handiz hazi zuten, eta 1529an Castroko Leonor-ekin ezkondu zen; zortzi seme-alaba izan zituzten. 1542an bere aitaren ondarea hartu zuen, baina bere emaztea hil zenean, duke-ondarea utzi eta, teologi ikasketak bukatu, 1551n apaiz ordenatu zuten eta Jesusen Lagun-dikoa zela zabaldu zuen denen aurrean; 1565ean Jesusen Lagundiaren hirugarren Lagundi Buru aukeratu zuten. Asko saiatu zen bere jesu-lagunak formatzen eta haien espiritu-bizitzari laguntzen; ikastetxe eta Misio asko fundatu zituen. Erroman hil zen 1572ko irailaren 30ean. Klemente X.ak 1671n santu deklaratu zuen.

Urteko 27. astea.

San Frantzisko Asis-koa, *erlijiosoa eta fundatzailea*
(*Frantziskotarrak*).

San Paulok Galaziarrei 1, 13-24: Bere Semea agertu zidan, Haren berri ona atzerritarrei emateko. **Sal 138:** Eraman nazazu, Jauna, betirako bidetik.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 10, 38-42.

Aldi hartan, Jesus herrixka batean sartu zen, eta Marta zeritzan emakume batek etxean hartu zuen. Bazuen honek Maria izeneko ahizpa bat, eta hau, Jaunaren oinetan eserita, haren hitza entzuten zegoen. Marta, berriz, lanpetua zebilen etxeko zereginetan. Orduan, Martak Jesusen aurrean jarri eta esan zion: «Jauna, ez al dizu axola nire ahizpak lan guztia nire gain uztea? Esaiozu laguntzeko» Jaunak, ordea, erantzun zion: «Marta, Marta, gauza askorengatik zabiltza kezkatua eta larri; baina bakarra da beharrezko. Alderdirik onena aukeratu du Mariak, eta ez dio inork kenduko»

Bi ahizpa hauek kristau-fedearen bi adarrak irudikatzen dituzte: bere iragarpena egitera daraman Jainkoaren Hitza entzutea eta zerbitzua, greziera “diakonia” esaten dena eta guk karitate deitzen duguna. Bi adar horiek ere senide dira, hau da, elkarrekin joan behar dute, jatorri berbera baitute, hots, Jainkoaren asmo salbatzailea. Hasierako kristau-elkartean ere izan zen tirabirarik bi joera horien artean eta horren lekuko da Eginak liburuko pasartea (6, 1-7), apostoluek elkarteari zazpi gizaseme hautatzea eskatu zietenean mahaiko zerbitzuez arduratzeko eta eurak Hitzaren zabalkundeaz eta otoitzaz arduratu ahal izateko. Eta egoera hori bera islatzen du Martaren eta Mariaren arteko gertakariak. Gaur egun bada joera bat pentsatzeko, garrantziaren beharra dutenekiko elkartasuna dela eta bigarren mailakoa dela otoitz egitea eta Hitza entzutea. Alabaina, Jesusek erne jarrarazten gaitu jarrerara horren aurrean zera dioenean: Mariak, beraren oinetan eserita eta berari entzuten egonda alderik onena hautatu duela.

Urteko 27. astea.

ESKARI ETA ESKER ONEZKO OTOITZ EGUNA.

San Froilan Leon-goia, *ermitaua eta gotzaina*.

Deuteronomio liburutik 8, 7-18.

Egun haietan, honela mintzatu zitzaion Moises herriari: «Jaunak, zure Jainkoak, lurralde ederrera eramango zaitu: lurralde oparoa da, errekaz, iturriz eta ibarretan eta mendietan sorturiko iturburuz hornitua; gari, garagar, mahasti, pikondo, granadondo, olibondo, olio eta eztiz hornitua. Ogia neurrigabe jan ahal izango duzu eta ez zaizu ezer ere faltako. Hango harriek burdina dute eta mendietatik kobrea aterako duzu. Ase arte jango duzu, beraz, eta Jauna zeure Jainkoa be-deinkatuko duzu, eman dizun lurralde ederragatik. Baina, kontuz! Ez ahaztu Jauna zeure Jainkoa, gaur ematen dizkizudan haren agindu, lege eta erabakiak bazterrera utziz. Ez dadila gerta, ase arte jatean, zeuk eraikitako etxe ederretan bizitzean eta zeure behiak eta ardiak, zilarra eta urrea eta era guztietako ondasunak gehitzean, zeu harrotu eta Jauna zeure Jainkoa ahazturik uztea. Berak atera zaitu Egiptotik, esklabotza-lurraldetik; berak eraman zaitu suge pozoitsuz eta eskorpioiz betetako basamortu handi eta ikaragarrian barrena, urik gabeko eremu elkor horretan barrena, berak atera du sukarritik ura eta edaten eman dizu; berak eman dizu jaten basamortuan zure gurasoek ezagutu ez zuten mana. Atsekabetu eta probatu zaitu, bai, baina azkenean zure onerako izan da. Ez esan zeure buruari: “Neure indarrez eta trebeziaz lortu ditut ondasun hauek guztiak”; gogora ezazu Jaunak, zeure Jainkoak, ematen dizula ondasun horiek lortzeko indarra; horrela, leial eusten dio gaur ere zure gurasoei zin eginez hitzemandakoari»

Salmoa: 1 Kronikak 29: Zeureak dituzu, Jauna, handitasuna eta indarra.

San Paulok 2 Korintoarrei 5, 17-21.

Senideok: Kristorena dena sorkari berri da; zaharrarenak egin du, berria sortu da. Hau guztia Jainkoagandik dator, Kristoren bitartez berekin adiskidetu baikaitu, eta adiskidetzeko zerbitzua guri eman digu.

Urteko 27. astea.

ESKARI ETA ESKER ONEZKO OTOITZ EGUNA.

San Froilan Leon-goia, *ermitaia eta gotzaina*.

Izan ere, Jainkoa ari zen Kristogan mundua berekin adiskidetzen, gizon-emakumeei bekatuen kontua eskatu gabe, eta guri eman digu adiskidetzearen mezua. Senideok: Kristoren mandatari gara, eta gure bitartez Jainkoak berak erregutuko balizue bezala da. Kristoren ize-nean eskatzen dizuegu: adiskide zaitezte Jainkoarekin. Bekatuarekin zerikusirik izan ez zuen hura, Jainkoak gugatik bekatuarekin bat egin zuen, guk haren bitartez Jainkoaren salbamena irits genezan.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 7, 7-11.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Eskatu, eta emango dizue Jainkoak; bilatu, eta aurkituko duzue; jo atea, eta zabalduko dizue; eskatzen duenak hartu egiten baitu, bilatzen duenak aurkitzen, eta atea jotzen duenari zabaldu egiten baitzaio. Zuetako norbaitek, semeak ogia eskatuta, harria emango ote dio? Edota arraina eskatuta, sugea emango ote dio? Beraz, zuek, gaiztoak izanik ere, zeuen seme-alabei gauza onak ematen baldin badakizue, zenbatez gehiago ez dizkie zeruko zuen Aitak gauza onak emango eskatzen dizkiotenei!»

Duela egun batzuk sartuak gara udazkenean. Udazkenean geure ohiko jardueretan hasten gara berriro, bai nekazaritzan edo laborantzian eta baita hiriko eta kaleko bizitzan ere. Liturgiak, eskaerak egiteko eta eskerrak emateko egun hau eskaintzen digu eta hiru otoitz-jarrerara iradokitzen dizkigu, bakoitza irakurgaietako bati lotuta. Deuteronomioko irakurketak Jainkoari eskerrak ematera gonbidatzen gaitu joan zen ikasturtean jasotako onura guztiengatik eta erne jarrarazten gaitu dena gure ahalegin eta lanaren ondorio izan dela pentsatzearen aurrean. Egia da noski geure jarduerarekin esku hartu behar dugula landako fruituak eta uztak ekoizteko, industriako ekoizpenak lortzeko edota giza zerbitzuek funtzionatzeko. Baina ez dugu ahaztu behar, azken finean, denak jainkoaren dohain direla. Bigarren irakurgaiak, San Paulok, Jainkoarekin bakeak egin eta adiskidetzeko gonbita egiten digu. Izan ere, joan den ikasturtean ez ditugu gauza guztiak ondo

Urteko 27. astea.

ESKARI ETA ESKER ONEZKO OTOITZ EGUNA.

San Froilan Leon-goia, *ermitaua eta gotzaina*.

egin. Ziur aski, batzuetan, geurekoikeria eta harrokeria nagusi ditugula jardun dugu. Horregatik, Jaunari barkamena eskatu behar diogu. Azkenik, ebanjelioan, Jesusek ikasturte berrirako Jainkoari laguntza eskatzeko gonbita egiten digu. Jaunak, geure lanaren etekinekin berriro ere opari (erregala) diezazkigula etekinak eta bere graziaren bitartez lagun diezagula eskuzabalagoak izaten eta geure bizitza pertsonalean nahiz lanekoan zuzenago jarduten.

* * *

Asisko Frantzisko santua (*jaia urriaren 4an*)

Frantzisko Asis hirian jaio zen 1182an, oihal-merkatari aberats baten seme. Handikien arteko borroketan parte hartu zuen. Perugian preso egon zen. Aita santuaren aldeko gudarostean soldadu zebilela, morroiari ez, baizik Jaunari zerbitzatzeko deia sumatu zuen ametsetan. Asisera itzulirik, ametsetan hiru aldiz entzun zuen 1206an, San Damian elizan, Jesus gurutziltzatuak esaten omen ziona: «Hondatzen ari zen Eliza konpontzera joateko». Aitaren ondasunei uko eginik, soinean zituen jantziak aitari emanik, biluzik joan zen apezpikuagana eta honek bere mantupean hartu zuen. 1209a bitartean bakar bizitza egin eta Portziunkula elizatzuan entzundako ebanjelio-zatiak (Lk 9,3-5) bultzaturik, predikatzen hasi zen. Orduan bildu zitzaizkion lehenbiziko lagunak. 1209-1224 bitartean, bidez bide eta herriz herri ibili zen Frantzisko lagunekin, predikatzen, ematen zietenetik biziz. (*urriaren 13an jarraipena*).

Urteko 27. astea.

San Bruno, *fundatzailea (Kartusiarrek)*.

San Paulok Galaziarrei 3, 1-5: Legea bete duzuelako hartu ote duzeu espiritua, ala entzun duzuen sinetsi duzuelako? **Salmoa: Lukas 1, 69-75:** Bedeinkatua Jauna, Israelgo Jainkoa, agertu eta bere herria askatu duena.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 11, 5-13.

Aldi hartan, Jesus otoitzean ari zen leku batean; bukatu zuenean, ikasleetako batek esan zion: «Jauna, irakatsiezaguzu otoitz egiten, Joanek bere ikasleei irakatsi zien bezala» Jesusek esan zion: «Otoitz egitean, esazue: “Aita, santu izan bedi zure izena, etor bedi zure erreinua, emaguzu egunean eguneko ogia, eta barkatu gure bekatuak guk ere zor diguten guztiei barkatzen diegunez gero, eta ez utzi gu tentaldian erortzen”»

Jesusek, bere ikasleei Gure Aita irakatsi ondoren, otoitz egiteko irakaspenak ematen dizkie. Bi dira sartu nahi dizkien ideia nagusiak. Gauza guztien gainetik, otoitz, behin eta berriz egitea, aspertu gabe, Jesusek hala otoitz egitea proposatzen die, baita eskaerekin Jainkoa gogaitzeraino ere. Hori da parabolaren irakaspena eta Jesusen ustea, itxura guztien arabera, Jainkoari gutxiegi eskatzen zaiola da. Bigarren ideia zera da, eskaerak, geure konfiantza Jainkoarengan jarrita egin behar ditugula. Argudioa horrela da: gure lagun bat, eskaria ezorduan agin diogulako gogaiturik bada ere, jaiki bada, zenbatez gehiago ez dizkigu entzungo Jainko maitekorrek eskaera egiten diotenen otoitzak! Ideia hori gurasoen adibidearekin errepikatua da, izan ere, gurasoak gaiztoak izanik ere, seme-alabei gauza onak emateko gai baitira. Lukas ebanjelariak berriro ere ideia hauek zabalduko ditu alargunaren eta epailearen parabolaren (Lk 18, 1-8). Pasarteko azken esaldiak ez dio Jainkoak eskatzen dioguna emango digula, baizik eta Espiritu Santua emango digula, hots, Berak bere izaera emango digula. Jainkoari bideratzen dizkiogun eskaerak, dugun beharra tarteko, gu Jainkoarekin harremanetan jartzeko eta bera gugana etortzeko aukera bihurtzen dira.

Urteko 27. astea.

Arrosarioko Andre Maria Birjina.

Santana Justina, *birjina eta martiria*.

San Paulok Galaziarrei 3, 7-14: Fedetik bizi direnak bedeinkatuak dira Abraham sinistedurarekin. **Sal 110:** Betidaino oroituko zaie Jauna bere itunaz.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 11, 15-26.

Aldi hartan, Jesusek deabru bat bota ondoren, jendarteko batzuek zioten: «Deabruen buruzagi den Beeltzebulen indarrez botatzen ditu honek deabruak» Beste batzuek, azpikeriaz, Jainkoagandiko seinale bat eskatzen zioten. Igarri zizkien Jesusek beren burutazioak eta esan zien: «Bere baitan zatiturik dagoen erreinua erraustu egingo da eta etxea etxearen gain eroriko. Era berean Satanas ere: bere baita zatiturik badago, nola iraun dezake haren erreinuak? Zuek diozuenez, Nik deabruak Beeltzebulen indarrez botatzen ditut. Baina Nik deabruak Beeltzebulen indarrez botatzen baditut, noren indarrez botatzen dituzte zuen ikasleek? Horregatik, zeuen ikasleak izango dituzue epaile. Baina Nik deabruak Jainkoaren indarrez botatzen baditut, garbi dago iritsi dela zuengana Jainkoaren erreinua. Gizon indartsu batek, armaturik, bere jauregia zaintzen duen bitartean, seguru dauzka bere ondasunak. Baina indartsuago den batek eraso eta menderatzen badu, segurantzia ematen zioten armak kendu eta banatu egiten ditu hari harrapaturiko ondasunak. Nire alde ez dagoena nire aurka ari da, eta nirekin biltzen ez duenak sakabanatu egiten du. Espiritu gaiztoa, norbaitengandik atera ondoren, leku idorretan barrena ibili ohi da atsedean bila; baina aurkitzen ez duelarik, bere buruari esaten dio: “Itzul nadin atera nintzen neure etxera”. Iristean, etxea garbitua eta apaindua aurkitzen du. Orduan, joan eta beste zazpi espiritu hartzen ditu, bera baino gaiztoagoak, eta gizakiagan sartu eta bertan jartzen da bizitzen. Horrela, pertsona horren azken egoera lehengoa baino okerragoa gertatzen da»

Urteko 27. astea.

Arrosarioko Andre Maria Birjina.
Santana Justina, *birjina eta martiria*.

Pasarte honetatik, gure sentiberatasunarentzat arrotz samarra izan arren, bi irakaspen atera ditzakegu. Jesusen eta bere aurkarien arteko eztabaida, Jesusen ekintzak zein indarrek eragiten dituen ulertzean datza. Indar eragile hori Jainkoaren indarra da ala deabruen printzearen indarra da? Bi indar edo botere daude gatazkan: Jainkoaren erreinua eta Satanen erreinua. Jesus, gu gaizkiaren boteretik salbatzera etorri da, beraz, ezin daiteke akusatu borrokatzera etorri den boterearen zerbitzari izateaz. Hemendik ikasbide bat atera dezakegu: ongia, gauzatzen eta gertatzen den tokian aitortu eta onartu behar dugu. Jainkoak jarduten duen tokian, ezin ditzakegu erabili Jainkoaren lanak ikusten uzten ez dizkiguten aitzakiak. Bigarren zatian, Jesusek, erne egoteko dei egiten digu. Jesusek gaizkiaren eraginetik askatzen gaitu baina gaizkiaren indarrak jardunean jardungo du mundu honetan bizi garen bitartean. Erne ez baldin bagaude, gaizkia gutaz jabe daiteke.

* * *

Arrosarioko orain arteko misterioz gain proposamen bat kutsu kristologikoa emate aldera: «Horiek horrela, utz diezaiogun hitz egiten ebanjelioko hitzari Markosek dakarrenez. Proposatzen ahal lirateke beste bost misterio? Pozezko-doloretako-aintzazko-argitsuez gain, **graziazkoak**, hauetan gizakiek grazia aurkitu dutelako Jainkoaren begietan, zeina era berrian eta miresgarrian agertu baita Nazaretetako Jesusen hizketan eta jokabidean. Lehen misterioa: Jesusek laiko-elkarte bat hautatu du Jainkoaren Erreinuaren presentziaren zeinu bezala (Mk 1,14-20); bigarren misterioa: Jesusek lepradun zokoratua besarkatu du, garbitu eta pertsonaren duintasuna itzuli dio (Mk 1,40-45); hirugarren misterioa: Jesus zerga-biltzaileekin eta bekatariekin joan da bazkaltzera, eta Jainkoaren salbazioaren poza ospatu du haiekin (Mk 2,15-17); laugarren misterioa: Jesusek iragarri du Jainkoaren Erreinua hazirik txikiena bezala dela, behin ereinez gero haziz doana hegazti guztiek habia beraietan egin dezaten; bosgarren misterioa: Jesusek gose direnekin partekatu du bere ogia, horrela delako aldarrikatzen Jainkoak espero duen esker ona (Mk 6,32-44)». (*Carmelo Bueno Heras, zatitxoa*).

Urteko 27. astea.

Santa Pelagia Antiokia-koa, *birjina eta martiria*.

San Paulok Galaziarrei 3, 22-29: Guztiok Jaungoikoaren seme-alaba zarete sinesmenagatik. **Sal 104:** Gogoan dauka Jaunak betiko egin zuen ituna.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 11, 27-28.

Aldi hartan, Jesus gauza hauek jendeari esaten ari zela, emakume batek jendartetik deiadarka esan zuen: «Zorionekoa sabelean eraman zintuen eta bularra eman zizun emakumea!»

Baina Jesusek esan zuen: «Hobeki esan, zorionekoak Jainkoaren hitza entzuten eta betetzen dutenak!»

Izen ezezaguneko emakume batek Jesusen ama goratzen du seme hori eduki izanagatik. Emakume baten aintza ia soili-soilik erditutako seme-alaben (batez ere semeen) kopuruan zegoen kultura batean, logikoa zen noski seme baten jaiotza ilusio handiz itxaron eta gero hazi eta hezi izana asko goraipatzea. Jesusen erantzuna, ordea, Lukasek (Lk 8, 19-21) haren familia zela-eta emandakoaren antzekoa da eta, zoriontasuna, Jainkoaren hitza entzun eta betetzen dutenei eskaintzen die, Andre Mariak Jesus bere sabelean onartu eta bere kabuz bizi ahal izan zen arte elikatu zuen moduan, Jainkoaren hitza entzun eta munduan jarduten duen ekintza bihurtu arte bertan elikatzen dutenei.

Urteko 28. astea.

San Dionisio, *gotzaina*, eta lagunak, *martiriak*.San Joan Leonardi, *apaiza*.**2 Erregeak liburutik 5, 11-17.**

Egun haietan, jaitsi zen Naaman siriarra Jordan ibaira eta zazpi bider murgildu zen, Jainkoaren gizonak agindu bezala, eta legenarra desagertu eta haurtxoarena bezain garbi gelditu zitzaion haragia. Orduan, Jainkoaren gizonagana itzuli zen bere lagun-talde osoarekin eta, haren aurrean zutik, esan zion: «Orain badakit ez dela munduan Jainkorik Israelena baizik. Otoi, onar ezazu zerbitzari honen esku-erakutsia» Eliseok erantzun zion: «Ala Jauna, zerbitzari nauena! Ez dut ezer hartuko» Naamanek hartzeko eta hartzeko esan arren, Eliseok ez zuen hartu nahi izan. Orduan, Naamanek: «Ezezkoan zaudenez gero, utz iezaiozu, bederen, zeure zerbitzari honi, bi mandok eraman dezaketen lurra hartzen; gaurtik aurrera ez baitio zure zerbitzariak erre-oparirik eta sakrifiziorik inolako jainkori eskainiko, Jaunari izan ezik»

Sal 97: Agertu du Jaunak nazioen aurrean beragandiko garaipena.**San Paulok 2 Timoteori 2, 8-13.**

Anaia maitea: Izan gogoan Jesu Kristo, Daviden jatorritik sortua, hilen artetik piztua. Hau da nik irakasten dudana Berri Ona eta honen-gatik nago neketan, gaizkile bezala katez lotua; baina Jainkoaren hitza ez dago katez lotua. Horregatik, dena jasaten dut Jainkoak aukeratu dituenen onerako, horiek ere Kristo Jesusek ematen duen salbamena eta betiko aintza irits ditzaten. Sinesgarria da adierazpen hau: Harekin hiltzen bagara, harekin biziko gara; harekin sufritzen badugu, harekin izango gara errege; hura ukatzen badugu, hark ere ukatuko gaitu; gu leialak ez bagara ere, hark leial dirau, ez baitezake bere burua ukatu.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 17, 11-19.

Aldi hartan, Jesus Jerusalemera bidean, Samarian eta Galilean barna zihoan. Herrixka batean sartzean, hamar legenardun atera zitzaiz-

Urteko 28. astea.

San Dionisio, *gotzaina*, eta lagunak, *martiriak*.

San Joan Leonardi, *apaiza*.

kion bidera. Urruti gelditurik, deiadarka esan zioten: «Jesus, Maisu, erruki zakizkigu!» Jesusek, ikustean, esan zien: «Joan eta azaldu apai-zengana» Bidean zihoazela, garbi gelditu ziren. Haietako bat, sendatua zegoela oharturik, Jainkoa deiadarka goratuz itzuli eta Jesusen oinetara ahuspez erori zen, eskerrak emanez. Samariarra zen bera. Jesusek esan zuen: «Ez al dira hamarrak garbi gelditu? Non dira beste bederatziak? Ez al da izan atzerritar hau besterik Jainkoa goratzera etortzeko?» Gero, esan zion: «Jaiki eta zoaz; zeure sinesmenak salbatu zaitu»

Jainkoaren salbamena unibertsala da, denentzakoa. Hala ulertzen zuen jada judu herriak Itun Zaharrean bera herri aukeratua zela jakin arren eta hori azaltzen du Naaman siriar armadako jeneralaren sendakuntzak, nahiz eta K. a. IX. mendean Israelekin borrokaldi batzuk egina izan (1 Erg 20 eta 22). Salbamen unibertsal edo orokor hori Jesu Kristoren piztueraren ondoren nabarmentzen da, Jainkoaren herriko partaide izateko deia gizaki guztiengana hedatzen denean, baina Jesusen bizialdian jada aurreratu egiten da, Israelgo kideak ez diren pertsona batzuk sendatzen dituenean: ehuntariaren morroia (Lk 7, 2-10), Gerasako deabruak hartua (Mk 5, 1-20), emakume siriar-feniziarren alaba (Mk 7, 24-30) eta gaurko ebanjelioan legenardunak, non beren artean gutxienez ere samariar bat badagoen. Baina Jainkoak Jesu Kristoren bidez salbatuoi, esker-jarrera izatea ere badagokigu. Jainkoari lehen-lehenik geure izatea eta geure ahalmenak eskertu behar dizkiogu, izan ere, Bera da gure Egilea, baina era berean eskertu behar diogu gu geure bekaturen baitara eta geure izaera mugatura ez abandonatu izana eta Timoteori egindako bigarren gutunak dioen bezala, bere bizi berbera bere ondoan betiraunde osoan bizi izatera bideratu izana. Azkenik, eskertu beharrean gaude halaber, geure bizialdi osoan zehar ematen joan zaizkigun dohain eta babes guztiak ere.

Urteko 28. astea.

Santo Tomas Villanueva-koa, *gotzaina*.San Daniel Comboni, *fundatzailea* (Konbonianoak).

San Paulok Galaziarrei 4, 22-24.26-27.31-5, 1: Ez gara mirabearen ume, emaztearenak baizik. **Sal 112:** Jaunaren izena bedeinkatua izan bedi, gizaldiz gizaldi.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 11, 29-32.

Aldi hartan, jende asko biltzen ari zelarik, Jesus honela hasi zitzaien: «Gizaldi hau gaiztoa da. Ezaugarri eske ari da, baina ez zaio ezaugarririk emango Jonas profetarena besterik. Izan ere, ninivetarrentzat Jonas ezaugarri izan zen bezala, hala izango da Gizonaren Semea gizaldi honentzat. Auzi-egunean hegoaldeko erreginak gizaldi honetako jendearen aurka jaiki eta kondenatu egingo du, luraren azken mugetatik etorri baitzen hura Salomonen jakinduriatzko hitzak entzutera, eta hona hemen Salomon baino gehiago dena. Auzi-egunean ninivetarrek ere gizaldi honen aurka jaiki eta kondenatu egingo dute, haiek bihotz-berritu egin baitziren Jonasen predikuaz, eta hona hemen Jonas baino gehiago dena»

Juduek Jesusi zeinu edo seinale bat eskatu diote (Lk 11, 16) eta horrek ez luke beharrezko egingo bere pertsonaz eta misioaz edo egin-kizunaz fedea izatea. Jesusek ezin die eskatzen duten neurriko zeinurik edo seinalerik eman, izan ere, Jainkoarengana iristeko bidea fede bidez soilik lor daiteke. Eman litekeen zeinu edo seinale bakarra, Jonasena da, hots, predikua. Ninivetarrek onartu egin zuten Jonasen hitza eta Jainkoagana bihurtu ziren; Jesusen belaunaldi garaikideekin ere gauza bera gertatu behar zukeen, baina ez zen hala izan. Ninivetarrek altxatu egingo dira azken epaiketan Jesusen garaikideen aurka, berek sinetsi zutelako eta besteek ez. Sabako erregina ere altxatuko da, bera Salomonen hitz jakintsuak entzutera urrunetik etorri zelako eta Jesusen alboan bizi izan zirenek entzun ez zizkiotelako. Hori Jesusek esan zuen baina Lukasek idatzia da eta bigarren belaunaldiko bere kristau-taldeak akuilatzen ditu, Elizak zabaltzen duen hitza, Jesusen garaikideek haren hitzarekin egin zuten bezala ez baztertzera. Orain, jada ez dago Jonas bezalako igarle bati edo Salomon bezalako jakintsu bati entzun beharrik, baizik eta Jonas baino igarle handiagoa eta Salomon baino jakintsuagoa den bati sinetsi behar zaio, bera, Jainkoaren Semea baita.

Urteko 28. astea.

Begoñako Andre Maria Birjina (Bizkaiko zaindaria).

Santa Soledad Torres Acosta, *fundatzailea* (Mariaren Mirabeak).

San Joan XXIII.a, 261. *aita santua*.

San Paulok Galaziarrei 5, 1-6: Erdaindua izateak edo ez izateak, ez du ezer balio; maitasun bihurtzen den fedeak balio du. **Sal 118:** Betor-kit niri, Jauna, zure maitasuna.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 11, 37-41.

Aldi hartan, Jesusek hitzaldia bukatu zuenean, fariseu batek bere etxean bazkaltzera gonbidatu zuen. Jesus sartu eta mahaian jarri zen. Fariseua harriturik gelditu zen bazkal aurretik eskuen garbikuntzarik ez zuela egin ikustean. Orduan, Jaunak esan zion: «Zuek, fariseuok, edalontzia eta platera kanpotik garbitzen dituzue, zeuek barrutik lapurretaz eta gaiztakeriaz beterik zaudeten bitartean. Zentzugabeok hala-kook! Ez ote du kanpokoa egin zuenak berak egin barrukoa ere? Hobe zenukete daukazuena limosnatzat emango bazenute! Horrela, gauza guztiak garbi izango lirateke zuentzat»

Aginduak, hala aginduta dagoelako bete daitezke edota betetzen ez dituenak gainean zigorra izango duelako. Baina aginduak, nola erlijioakoak hala zibilak, modu benetan gizatiar eta helduan betetzeak, aginduek beren barnean dutena aitortzea eta ezagutzea esan nahi du, eta ongia egiteko gidatzen gaituzten bide dira. Hain zuzen ere, ongia, zuzentasuna eta maitasuna zerbitzatzea da aginduen izatea bera justifikatzen duena. Fariseuak ahalegintzen ziren Moisesen Legeak ezarritako agindu jainkotiarak betetzen eta irmo atxikitzen zitzaizkien beren aurrekoen ohiturei, baina kanpoko betetze-itxura soilean erortzeko arriskua zuten. Jesusek fariseuen jokabide hori kritikatzeko bihotzeko zintzotasun-gabeziarengatik.

* * *

Begoñako Andre Mariaren Meza

Ben Sirak 24,17-22: Maria, jakinduriaren aulkia. **Salmoa:** Lukas 1: Handiesten du nire arimak Jauna. **San Paulok Galaziarrei 4,4-7:** Bere Semea bidali zuen Jaungoikoak, emakumeagandik jaioa.]

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 2,43-51.

Jesusen gurasoak Jerusalemera joaten ziren urtero erromes Pazko-jaietan. Jesusek hamabi urte bete zituenean, Jerusalemera igo ziren jaietara, ohitura zen bezala. Jaiegunak bukaturik gurasoak etxerantz abiatu zirenean, Jesus haurra Jerusalemen gelditu zen, haiek jakin gabe. Erromes-kideen artean zetorrelakoan, egun bateko bidea egin ondoren, haren bila hasi ziren taldeko ahaideen eta ezagunen artean. Eta aurkitzen ez zutelarik, Jerusalemera itzuli ziren haren bila.

Hiru egunen buruan, tenpluan aurkitu zuten, irakasleen artean eserita, haiei entzuten eta galdezka. Entzuten zioten guztiak txunditurik zeuden erantzunetan azaltzen zuen argitasunagatik. Gurasoak, ikusi zutenean, harriturik gelditu ziren, eta amak esan zion: «Seme, baina zergatik egin diguzu hori? Horra nolako atsekabez ibili garen aita eta biok zure bila!» Hark erantzun zien: «Zergatik ibili zarete nire bila? Ez al zenekiten Nik neure Aitaren etxean egon behar dudala?» Haiek, ordea, ez zuten ulertu zer esan nahi zien.

Jesus Nazaretera jaitsi zen haiekin, eta haien menpean bizi zen.

Begoñako Andre Mariaren, Bizkaiko Zaindariaren, egun hone-tan, liturgia-ospakizunerako aukeratutako ebanjelioak, Jesus Haur-raren gertakariak, «galdu eta tenpluan aurkitua» izan zenaz, hitz egin digu. Lukas ebanjelariak, zera esanez amaitu du ebanjelioko pasarte hau: «Haren amak bere bihotzean gordetzen zituen gauza hauek guztiak». Mariaren bizitzako ezaugarriak sakonenetakoa laburbil-

URRIA / URRILA

Asteartea / Martitzena

11

Urteko 28. astea.

Begoñako Andre Maria Birjina (Bizkaiko zaindaria).

Santa Soledad Torres Acosta, *fundatzailea* (Mariaren Mirabeak).

San Joan XXIII.a, 261. *aita santua*.

tzen duen esaldia da: sinesmena bihotzean bizi; Jainkoaren hitzaz fidatu zen Maria Deikunde edo Iragarpen egunetik beretik; zeruratua izan zenean, hara eraman zezan utzi zion Jainkoari. Mariak jakin zuen Jainkoari entzuten bere bizitzan, eta gure belarriak irekitzen ditu, Jesusen hitza gure barnera ere sar dadin. Andre Maria, otoitz egizu gure alde!

Begoñako Andre Maria

Urteko 28. astea.

Pilareko Andre Maria.

San Joan Beyzym, *dohatsua, apaiza, jesuita.*

Kronikak 1 liburutik 15, 3-4.15-16; 16, 1-2: Ekarri zuten Jainkoaren kutxa, eta Davidek harentzat eraikia zuen oihal-etxolaren erdian ipini zuten. **edo Apostoluen Eginak** liburutik 1, 12-14: Jesusen ama Mariarekin otoitzari emanak bizi ziren. **Sal 26**: Jaunak koroa-tu nau eta zutabe gainean goratu.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 11, 27-28.

Aldi hartan, Jesus gauza hauek jendeari esaten ari zela, emakume batek jendartetik deiadarka esan zuen: «Zorionekoa sabelean eraman zintuen eta bularra eman zizun emakumea!» Baina Jesusék esan zuen: «Hobeki esan, zorionekoak Jainkoaren hitza entzuten eta betetzen dutenak!»

Pilareko Andre Mariaren egun honetan, ebanjelioko pasartea aurreko larunbateko, urriaren 8ko, berbera da. Kroniken liburuko irakurgaia, Itun-kutxa David erregeak prestatutako dendara lekualdatzeaz ari zaigu. Kutxa Jainkoaren aulkia da eta Jainkoak bertatik babesten du bere herria eta borrokaldietan gidatzen du. Maria, berriz, bere herria salbatzeko eta arerioetatik, hau da, gaizkiaren indarretatik babesteko, Jainkoaren Semeak haragi hartu zuen jarlekua da. Bigarren irakurgai, hamaika Apostoluak aurkezten zaizkigu, Jesus zeruratu ondoren, denak otoitzean bilduta, Andre Mariarekin, emakume batzuekin eta Jesusen ahaideekin batera. Hala itxaroten diote agindutako Espiritu Santuari, harekin hasiko baitute Elizaren ebanjelizatze-lana. Jaiegun aproposa Jainkoaren hitza entzunda elikatzen den fedea eskatzeko (Erm 10, 17), fede hori, zuentasun eta karitatezko ekintzetan gauzatzen baita (Gal 5, 6).

Urteko 28. astea.

Joan Beyzym, *dohatsua, apaiza, jesuita.*San Romulo, *gotzaina.*San Fausto, *martiria.* Santa Zeledonia, *birjina.*

San Paulok Efesoarrei 1, 1-10: Kristogan aukeratu gintuen, mundua sortu baino lehen. **Sal 97:** Ezagutarazi du Jaunak Beragandiko garaipena.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 11, 47-54.

Aldi hartan, Jaunak esan zuen: «Ai zuek, zuen arbasoek hildako profetei hilarriak eraikitzen dizkiezuenok! Horrela, arbasoek egin-dakoarekin ados zaudetela aitortzen duzue; zeren haiek hil egin baitzituzten profetak, eta zuek hilarriak eraikitzen baitizkiezue. Zerbaitegatik esan zuen Jainkoaren jakinduriak: “Profetak eta apostoluak bidaliko dizkiet eta batzuk hil eta beste batzuk erasoka erabiliko dituzte”. Baina munduaren hasieratik isuri den profeta guztien odolaren kontuak eskatuko dizkio Jainkoak gizaldi honi: hasi Abelen odoletik eta aldaretik santutegira bitartean hil zuten Zakariasen odolerraino. Bai, Nik diotsuet gizaldi honi eskatuko dizkiola kontuak. Ai zuek, lege-maisuok, jakintzaren ateko giltzaren jabe egin zaretenok! Zuek ez zarete sartu, eta sartu nahi zutenei ez diezue utzi» Jesus handik atera zenean, fariseuek eta lege-maisuek gupidarik gabe eraso zioten, galderak egin eta egin, ea erantzun okerrean batean harrapatzen zuten.

Pasarte hau, Jesusek fariseu eta Lege-maisuen aurka esandako hitz zorrotzen bukaerako zatia da. Agian hitz gogorrak eta adeigabeak irudituko zaizkigu Jesusek esanak, izan ere, fariseu batek gonbidatuta joandako otordu batean esanak baitira. Baina kontuan hartu behar dugu antzinako munduko erretorika-ohiturak ez zirela gaur egun geure artean ditugunak. Garrantzitsuena zera dugu, edukian arreta jartzea. Fariseuei aurpegira bota die batez ere agindu txikiak edo arinak betzen dituztela eta agindu garrantzitsuena, maitasunarena, ez dutela aintzakotzat hartzen. Orain, igarleak hil ondoren oroigarri eta monumentuekin gogoratu eta goraipatzea kritikatzan die eta, beren gurasoek

egin zuten bezala, Jainkoagana bihurtzeko haien deiak ez obeditzea. Lege-maisuena lanbide maila bat zen eta, beren ezagutzak zirela bide, haiengana joan beharra zegoen lege-arloan aholkularitza eta zerbitzu teknikoak lortzeko. Lege-maisuei beren lege-ezagutzak berengana doazen alde baino gehiago beren onurarako erabiltzea leporatzen die. Bi hitzetan esanda, hitz zorrotz horiek dei gogorrek dira, fariseuei eta Lege-maisuei eginak, beren jokabideak alda ditzaten eta beren gaitasunak pertsonak zerbitzatzeko erabil ditzaten eta ez haiek mendea edukitzeko.

* * *

Asisko Frantzisko santua

(urriaren 5etik dator) (jaia urriaren 4an)

Ekialdera ere joan zen 1212an, martiri izan nahirik. Marokon, Egipton eta Palestinan ere predikatu zuen. 1212an, Aingeruen Santa Maria (Portziunkula) elizatzuan, Santa Klararekin San Damianiko Emakume Behartsuen (Klaratarren) ordena sortu zuen. 1223ko Gabonetan Greccio-ko leize batean Jesusen jaiotza irudikatu zuen eta Frantziskok, diakono zenez, ebanjelioa irakurri zuen. Bere bizitzako azken urteetan (1224-1226) oso ahuldua zegoen Frantzisko eta ia itsu. 1224-09-14an Jesusen zauriak egin zitzaizkion Frantziskori Alvernia mendian. Geroxeago, maitasunez suturik, «Izakien (edo Eguzkiaren) Kantua» egin zuen. Erabat akiturik, berrogeita bost urte zituela, 1226an hil zen, Portziunkulan lurrean biluzik etzana zegoela eta 141,2 Salmoa —«Voce mea ad Dominum clamavi» (Oihuka degiot Jaunari deiadar)— kantatu ondoren. Bezperan bere lagunekin azken aldiz afaltzean, ogi-zati bana eman zien fraide-anaiei, Jesusek azken afarian bezala.

Urteko 28 astea.

San Romulo, *gotzaina*.

San Kalisto I.a, 16. *aita santua eta martiria*.

San Paulok Efesoarrei 1, 11-14: Kristogan uste on izan genuen, eta zuek ere, agindutako Espiritu Santuaz seinalatuak izan zarete.

Sal 32: Bai dohatsu, Jaunak bere oinorde hautatu duen herria!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 12, 1-7.

Aldi hartan, milaka eta milaka lagun bildu zen, elkar zapaldu beharrean. Jesus hizketan hasi zitzaien, lehenik ikasleei zuzenduz: «Ibili kontuz fariseuen legamiarekin, hau da, itxurazalekeriarekin. Ez dago ezer gordeta agertuko ez denik, ezta ezer ezkutuan ere jakingo ez denik. Zeren gau-ilunez esan duzuen a egun-argiz entzungo baita, eta etxe-zokoan berrira esan duzuen etxe gainetatik hots egingo. Zuei diotsuet, ene adiskideoi: ez izan beldurrik gorputza hil bai, baina hortik aurrera ezer egiterik ez dutenei. Esango dizuet nori izan beldur: izan beldur hiltzeko eta ondoren infernura botatzeko ahalmena duenari. Bai, izan beldur horri! Ez al dira bost txori bi txanponetan saltzen? Hala ere, haietako bat bakarra ere ez dauka Jainkoak ahazturik. Zuen buruko ile guztiak ere zenbatuak dauzka Jainkoak. Ez izan, bada, beldurrik: zuek txori guztiak baino gehiago balio duzue»

Ebanjelariak oraingoan, Jesusek hainbat unetan esandako esaldiak biltzen ditu hemen, hau da, berez elkarrekiko loturarik gabeak. Lehenengo hipokresiaren edo zurikeriaren aurkakoa da eta akats hori, norberak ez duen ezaugarri edo bertuteren bat benetan izango balu bezala azaltzea da. Fariseuak asko ahalegintzen ziren Moisesen Legea betetzen eta errukizko ekintzak egiten, baina askotan gertatzen zitzaien horiek benetan ez egin eta itxurarekin estali. Horregatik gehitzen du ebanjelioak itxurakeriaren esaldia, alegia, ezkutuan egiten dena ere jakitera iritsiko dela. Bere jatorrian hori predikuari zegokion, Jesusen garaian gutxi batzuei iristen zitzaien zerbait zenari, baina etorkizunean unibertsal egin da eta lur osoa, mundua, hartu du. Testuinguru honetan, ordea, azken epaian gizakien ekintzen egia agerian geldituko dela esan nahi du eta hipokresia edo zurikeria oro denen agerian geldituko dela. Azken hitz horiek kristauetara zuzenduak dira eta izan ditzaketen jazarpen guztien erdian kemena izan eta Jainkoaren laguntzan konfiantza izateko eskatzen zaie, hark beti babesten gaitu-eta.

Urteko 28. astea.

Santa Teresa Jesusena Avilakoa, *birjina eta eliz irakaslea*.

Ben Sirak 15, 1-6: Jakinduria eta adimen-espirituz beteko du eta soinekorik ederrenaz jantziko. **Sal 88:** Iragarriko diet zure izena neure senideei, goretsiko zaitut batzarraren erdian.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 11, 25-30.

Aldi hartan, Jesusek esan zuen: «Bedeinkatua Zu, Aita, zeru-lurren Jauna, gauza hauek jakintsuei eta burutsuei gorde eta jende xumeari agertu baitizkiozu. Bai, Aita, hala izan duzu gogoko. Nire Aitak dena eman dit, eta ez du inork Semea ezagutzen, Aitak baizik; ezta Aita ere, Semeak baizik, eta Semeak agertu nahi dionak baizik. Zatozte nigana nekatu eta zamatuz guztiok, eta Nik arinduko zaituztet. Hartzazue nire uztarria eta ikasi nigandik, gozoa eta bihotz-apala bainaiz, eta aurkituko duzue zeuen arimentzako atsedena. Nire uztarria leuna baita, eta nire zama arina»

Goi-mailako jakinduriaz hitz egiten diguten bi irakurgaiek, Teresa Jesusenaren irudia azpimarratzen digute. Avilan jaio zen 1515ean, ume-umetatik irakurketari emana zen eta zaletasun horri bizitza guztian eutsi zion. 20 urterekin Avilako Karmeldarren Gizakundearen komentuan sartu zen. Kristoren gizatasunarekin izan zuen topaketa mistikoak bizitza aldatu zion eta 45 urte inguru zituela, ordena berri bat sortzea erabaki zuen. Bere lehen komentua 1562an irekitzea lortu zuen 47 urte zituela eta ondoren beste hamabost ireki zituen Gaztelan eta Andaluzian. Horietan, Jainkoarekin lotura handiagoa izatea bilatzen zuen, otoitzaren, kontenplazioaren eta pobrezia zorrotzaren bitartez. Gaztetan ikasitakoekin eta irakurketekin lortutako giza ezagutzei eta berak zuek adimen bizkor naturalari, otoitzaren bidez eta Jainkoak eman zizkion graziez lortutako goi-mailako jakinduria mistikoa gehitu zitzaion. Benetako giza jakinduria ez dago Jainkoaren ezagutzaren aurka; alderantziz baizik, umiltasunez bizi izanez gero, biderik onena da berarekin topo egiteko.

Urteko 29. astea.

Santa Eduvigis, *moja*.

Santa Margarita Maria Alacoque, *birjina*.

Irteera liburutik 17, 8-13.

Aldi hartan, amalektarrek israeldarrei eraso zieten Refidimen. Orduan, Moisesek esan zion Josueri: «Aukeratu zenbait gizon eta atera amalektarren kontra borrokara. Bihar muinoaren gainean zutik egongo naiz ni, Jainkoaren makila eskuan» Moisesek esan bezala egin zuen Josuek eta amalektarren kontra borrokari ekin zion. Bitartean, Moises, Aaron eta Hur muino gainera igo ziren. Moisesek besoei goian eusten zienean, israeldarrak ziren garaile; behera erortzen zitzaizkionean, orde, amalektarrak. Moisesi besoak nekatu zitzaizkionean, harri bat hartu eta azpian ipini zioten, bertan eser zedin. Aaronk eta Hur-ek haren besoei eutsi zieten, alde banatatik. Honela, Moisesen besoek tinko iraun zuten, eguzkia sartu arte. Eta Josuek amalektarrak garaitu zituen eta ezpataz suntsitu.

Sal 120: Gure laguntza, Jaunaren izena, zeru-lurrak egin dituenarena.

San Paulok 2 Timoteori 3, 14-4, 2.

Anaia maitea: Iraun sendo, ikasi eta sinetsi duzun guztian; hartu gogoan norengandik ikasia duzun eta Liburu Santuak umetatik ezagutzen dituzula. Liburu Santuek eman diezazukete, Kristo Jesusenganaiko sinesmenaren bidez, salbamenera daraman jakinduria. Liburu Santuetan idatzirik dagoen guztia Jainkoak inspiratua da, eta irakasteko, arrazoiak emateko, okerrak zuzentzeko eta biziera zuzenean hezteko baliagarri dira; horrela, Jainkoaren gizona guztiz hornitua gertatzen da eta edozein eginbehar onetarako prest. Jainkoaren aurrean eta, errege bezala agertuz, biziak eta hilak epaitzera etorriko den Kristo Jesusen aurrean erregutzen dizut: hots egin Jainkoaren hitza; ekin garaia denean eta ez denean, eman arrazoiak, zentzarazi eta aholkatu, zeure pazientzia guztia eta irakasteko gaitasuna erabiliz.

Urteko 29. astea.

Santa Eduvigis, *moja*.Santa Margarita Maria Alacoque, *birjina*.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 18, 1-8.

Aldi hartan, etengabe egin behar zutela otoitz eta ez zutela etsi behar adierazteko, parabola hau esan zien Jesusek: «Bazen hiri batean epaile bat, ez Jainkoari beldurrik, ez gizakiari begirunerik ez ziona. Bazen hiri berean emakume alargun bat ere. Hau epaile haren-gana joaten zen, eskatzera: “Egidazu justizia aurkariarekiko auzian”. Luzaroan epaileak ez zion kasurik egin nahi izan, baina azkenean bere baitan esan zuen: “Ez diot Jainkoari beldurrik, ez gizakiari begirunerik; baina, alargun hau gogaikarri zaidanez, egingo diot justizia, behingoz bakean utz nazan”» Eta honela bukatu zuen Jaunak: «Begara zer dioen epaile zuzengabeak. Eta Jainkoak, ez ote die justizia egingo, gau eta egun deiadarka ari zaizkion bere aukeratuei? Zain edukiko ote ditu?

Jadanik Paulok Tesalonikarrei egindako lehen eskutitzean (5, 17), hori da gordea dugun kristau-idazki zaharrena, elkarte hari “etengabe otoitz egitea” eskatzen zion. Lukasek (11, 5-13) bere ebanjelioan Jesusen hitzak helarazi dizkigu esanez, otoitzaren legea behin eta berriz etengabe hartan jardutekoa dela. Epaile zuzengabearen eta alargunaren parabola honetan ere gai berera itzultzen da: beti egin behar da otoitz eta animorik galdu gabe egin behar da. Bi puntu jartzen dira beraz nabarmen: otoitzaren maiztasuna eta animoari eutsiz jarraitzea. Kristaua askotan zalantza beteta egon ohi da: otoitzak balio al du zer-baitetarako? Jaunak entzungo al dit? Jainkoak emango al dit eskatzen diodana? Pasarte horretako azken esaldiak, fedea eta otoitza elkarlotzen ditu. Harreman estua dago fedearen eta otoitzaren artean. Sinesten dugun Jainkoari errezatzen diogu eta errezatzen diogun Jainkoarengan sinesten dugu. Sinesten ez duenak ez du errezatzen, ez baitu sinesten entzun diezaiokeen Jainko batengan. Beraz, geure otoitza bera da geure otoitza neur dezakeen erregela. Lehenengo irakurgaiak Moisesen otoitz jarraikorra eta etengabearen adibidea eskaintzen digu amalektarren aurkako borrokan garaipenari eusteko.

Urteko 29. astea.

San Ignazio Antiokiakoa, *gotzaina eta martiria*.

San Paulok Efesoarrei 2, 1-10: Kristorekin batean bizi arazi gintuen eta Harekin batean zeruetan eserarazi. **Sal 99:** Jaunak egin gaitu, Berarenak gara.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 12, 13-21.

Aldi hartan, jende arteko batek esan zion Jesusi: «Maisu, esaiozu nire anaiari senipartea nirekin erdibanatzeko» Jesusek erantzun zion: «Lagun, nork jarri nau Ni zuen artean epaile edota ondasun-banatzaille?» Eta jendeari esan zion: «Kontuz! Gorde zeuen burua diru-gosetik, ondasunek ez baitiote inori bizia segurtatzen, ugari izanda ere» Gero, parabola hau kontatu zien: «Gizon aberats bati lurrak uzta handia eman zion. Eta honela hasi zen berekiko pentsatzen: “Zer egin, ez baitut uzta non jasorik”. Eta beretzat esan zuen: “Badakit zer egin: mandio zaharrak bota eta handiagoak egingo ditut eta haietan jasoko ditut garia eta gainerakoak. Gero, esango diot neure buruari: “Ea, motel! Baduk hor gordeta urtetarako ondasunik aski; hartu atsedeen, jan, edan eta bizi ongi!” Baina Jainkoak esan zion: “Burugabea halakoa! Gaur gauean bertan hil behar duk. Norentzat izango duk pilatu duana?”» Eta honela amaitu zuen Jesusek: «Horra zer gertatzen zaion, Jainkoarentzat aberats izan beharrean, ondasunak beretzat pilatzen dituenari»

Jesusen garaian ohikoa zen Israelen aita hil ondoren ondarea semeen artean banatu gabe gordetzea, banatu ere egin zitekeen arren. Ondarea banatzen ez bazen, maiorazkoak edo premuak administratzen zuen. Testuinguru horretan eman dezakegu maiorazkoa ez den seme batek Jesusi eskaera egiten diola bere anaiaren aurrean bitartekaritza egiteko eta dagokiona berari emateko. Jesusek uko egiten dio epaile gisa jarduteari, bere eginkizuna beste bat baita. Baina gertakari horrek aukera ematen dio historia eredugarri bat proposatzeko eta ikasbidea honako hau da: gizakien errealizazioa ez datza ondasunak edukitzean.

Urteko 29. astea.

San Ignazio Antiokiakoa, *gotzaina eta martiria*.

Berez eta benetan ez daukagu ezer; administratzaile hutsak gara. Ondasunak administratu egin behar ditugu, ez eduki, Jainkoaren aurrean aberats izatea lortzeko. Jainkoaren aurrean aberats egiten gaituztenak ekintza onak dira. Batzuetan, ondasunak edukitzen ohituak gaudelako, bada uste duenik pertsonak ere bereak bailiren eduki behar dituela. Baina inor ez da nor beste pertsona batzuk bereak balira bezala edukitzeko. Alderantziz, besteen senide izan behar dugu eta orduan esan ahal izango dugu Jainkoaren seme-alaba garela. Besteen senide gisa joka-tzen duena soilik da Jainkoaren seme-alaba.

* * *

Ignazioren bizitzako datu ezagunak Antiokiako Evodio gotzaina hil zenean hasten dira, K.o.ko 69an; haren ondorengo izan zen Ignazio, San Pedrok eta San Paulok izendaturik. Hiri jendetsua zen Antio-kia eta garrantzizkoa Erromatar Inperioan. Sineste askotako jendeak osatzen zuen hiria. Lan gogorra egin behar izan zuen han Ignaziok. Zazpi gutun idatzi zizkien eliza desberdinei, gehienak martiriora eramango zuen bidean. 107ko abenduan aurkeztu zuten Erroman epai-leagana.

Miresgarriak dira Ignazioren hitz asko. «Utzidazue piztia amorra-tuen janari izaten, horrela Jainkoa atzeman dezadan. Kristoren garia naiz eta piztien hortzek eho nazaten nahi dut Jesu Kristo ene Jauna-rentzat ogi gozo bihur nadin. Xaxatu itzazue animaliak nire hilobi izan daitezen, nire gorputzetik ez dezaten ezer ere utz, hila izango naize-nean inorentzat neke izan ez nadin [...]. Biziaz beterik idazten dizuet baina hiltzeko gogotsu». San Pedroren eta San Joanen ikaslea izan zen; zain zuen azken aintzatsua iragartzean idatzi zituen hitz hauek. Trajano enperadoreak zirkoan hiltzera kondenatu zuen.

Urteko 29. astea.

SAN LUKAS, EBANJELARIA.

San Justo, *haurra*.

San Paulok 2 Timoteori 4, 10-17b.

Anaia maitea: Dimasek utzi egin nau; nahiago izan ditu mundu honetako gauzak, eta Tesalonikara joan da; Kreszente, berriz, Galaziara joan da eta Tito Dalmaziara. Lukas beste inor ez dago nirekin. Hartzazu Markos eta ekarri zeurekin, oso ona baitut lanerako. Tikiko Efesora bidali dut. Hona etortzean, ekar ezazu Troaden, Karporen etxean, utzi nuen soingainekoa, baita liburuak ere, batez ere pergaminoak. Alexandro errementariak kalte handia egin dit; Jaunak ordainduko dio bere jokatibidearen arabera. Kontu izan zeuk ere horrekin, gogor jarri baitzen gure irakatsien kontra. Nire auziko lehenengo defentsan ez zen inor atera nire alde; bakarrik utzi ninduten denek; Jainkoak ez diezaiela kon-tuan har. Baina Jauna neurekin izan nuen eta indartu ninduen, nire bidez mezua osorik iragarria izan zedin eta jentil guztiek entzun zezaten.

Sal 144: Zure adiskideek ager bezate, Jauna, zure erregetzaren bikaintasuna.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 10, 1-9.

Aldi hartan, Jaunak beste hirurogeita hamabi ikasle izendatu eta bere aurretik bidali zituen binaka, bera joatekoa zen herri eta leku guztietara. Eta esan zien: «Uzta ugaria da, baina langileak gutxi. Egin, beraz, otoitz uzta-jabeari bidal ditzala langileak bere uztara. Zoazte! Arkumeak otso artera bezala bidaltzen zaituztet. Ez eraman poltsarik, ez zakutorik, ez oinetakorik, eta ez gelditu bidean inori agur egiten. Edozein etxetan sartzen zaretela, esazue lehenbizi: “Bakea etxe hone-takoei!” Eta han bakezalerik bada, haren gainean kokatuko da zuen bakea; bestela, berriz, zuen bakerik gabe geldituko dira. Geldi zaitetze etxe berean; eta jan eta edan daukatenetik, zor baitzaio langileari bere saria. Ez ibili etxex etxe. Herriren batean sartu eta ondo hartzen bazai-tuztete, jan jartzen dizuetenetik, sendatu bertako gaixoak eta esaiezue: “Hurbil duzue Jainkoaren erreinua”».

Lukas, Kolosarrei egindako gutunean (4, 14), 2 Timoteori egindakoan (4, 11) eta Filemoni egindakoan (24) Pauloren lagun eta mediku maitatu gisa azaltzen da. II. Mendetik datorren usadioak hirugarren ebanjelioaren eta Eginak liburuaren egile-lekuan jartzen du eta Siriako Antiokian jaio zela eta Akaian idatzi zuela esaten digu. Bigarren kristau-belaunaldian, beste asko bezala, ahoz ebanjelizatzen aritu ondoren, idazteko lana hartu zuen bere gain eta bere bi lan eder horiek utzi zizkigun, hain zuzen ere kristau-fedearen eta elkarte paulotarren garapenaren lekuko direnak; beraz, eskertuak egon behar dugu egin zuenagatik. Bere ebanjelioa, erruki jainkotiarra behin eta berriz aipatzeaz, behartsu eta baztertuekiko arretaz, Andre Mariarengandik hasita, emakumei ematen dien garrantziaz eta salbamenaren neurri unibertsal eta denekikoaz nabarmentzen da.

* * *

San Lukas, tradizioak dioenez, Siriakoa zen eta sendagilea (Kol 4,14, Flm 24; 2 Tm 4,11). Bigarren ibilalditik aurrera San Pauloren bidelagun izan zen, 49. urteaz gero. Paulo hil ondoren, Erromatik alde egin zuen eta ez da haren aztarnarik ageri. Tradizio batzuek diote Akaia (Grezia) joan zela Ebanjelioa hots egitera eta Tebeko apezpiku izan zela eta laurogei urte inguruko hil zela. Sendagileen zaindari da –San Kosme eta San Damianekin batean–, baita pintoreena ere, Mariaren irudia (ikonoa) pintatu omen zuelako eta ebanjelioan haren fisionomia inork baino hobeto erakutsi duelako. Ebanjelioan Jainkoaren errukia azpimarratu du, Jesusengan agerian jarria; erruki horrek gizon-emakumeengan eta, bereziki, bekataria eta apalengan sortzen duen poza ere bai. Ebanjelioan Jesusen historia ez ezik, Elizaren lehenbiziko urteetako historia ere idatzi zuen «Apostoluen Eginak» izeneko liburuan. «Herriak argitzeko argia» da Lukasek aurkeztzen digun Salbatzailea (Lk 2,32). Danteren esaldia da: «Zorionekoa Lukas ebanjelaria, Eliza osoan distiratzen du, bere idazkietan Kristoren errukia nabarmendu duelako».

Urteko 29. astea.

Santuak: Joan de Brébeuf, Isaak Joguez, *apaizak*, eta lagunak, *martiriak*, *jesuitak*.

San Pedro Alkantarakoa, *apaiza*. *

San Paulok Efesoarrei 3, 2-12: Kristoren misterioa orain agertua izan da; ondare beraren kide direla, alegia, atzerritarrek ere. **Salmoa: Isaías 12, 2-6:** Aterako dituzue urak pozetan salbamenaren iturrietan.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 12, 39-48.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Hartu gogoan hau: etxeo nagusiak, lapurra zein ordutan etorriko den jakingo balu, ez luke etxea zulatzen utziko. Egon prest zuek ere, gutxien uste duzuen orduan etorriko baita Gizonaren Semea» Pedrok galdetu zion: «Jauna, guretzat ala denentzat esan duzu parabola hau?» Jaunak erantzun: «Izan zaitetze etxezain leiala eta zentzuduna bezalakoak, nagusiak, bere orduan behar den janaria banatzeko, morroien buru ipini duena bezalakoak. Zorionekoa morroi hori, nagusiak, iristean, agindua egiten aurkitzen badu! Benetan diotsuet: bere ondasun gutxien buru ipiniko du. Baina morroia, nagusiak luzatuko duelakoan, morroi-lagunak eta neskameak jotzen eta jan-edanean eta mozkorkerian hasten bada, gutxien espero duen egunean eta gutxien uste duen orduan etorriko zaio nagusia, gogor zigortuko du eta desleialek merezi dutena emango dio. Nagusiaren nahia zein den jakin arren, gauzak hark nahi bezala eratzen edo egiten ez dituen morroiak zigor gogorra izango du; nagusiaren nahia zein den jakin gabe, zigorra merezi duen zer bait egiten duenak, berriz, biguna. Askok eman zitzaionari, asko eskatuko zaio; eta askoren kargua eman zitzaionari, are kontu handiagoa eskatuko»

Pasarte honek erne egotera eta zerbitzari izatera bultzatzen gaitu. Oso garrantzitsua da gizakiak lurrean edo munduan duen egoeraz jabe-

* San Paulo Gurutzekoa, *apaiza*.
San Grat (Zuberoa VI. mendean), *gotzaina*.

tzea. Bizitzeko urte batzuek ematen zaizkigu, beti gutxi izango direnak, eta denboraldi horretan geure burua ongia eginez eta besteak maitatuz eta zerbitzatuz eraiki behar dugu. Baina axolagabe bizi gaitzek eta geure buruari hemen zertarako gauden eta zertarako bizi garen galdetu gabe bizi. Baina egun batean heriotza iritsiko zaigu eta aurrez aurre jarriko gara Jainkoarekin eta hark geure bizitza zertan erabili edo xahutu dugun galdetuko digu. Beti egon behar dugu prest, izan ere, ez dakigu une hori noiz iritsiko zaigun. Beraz, behar-beharrezkoa dugu egun denak aprobetxatzea, geure bizitzako ordu guztiak ongia egiteko erabiltzea, geure ahalmenak, Jainkoak eman dizkigun dohainak, erabiliz. Horretan datza geure buruen garapena, baina mundu honetatik ongia egiteko aukerak aprobetxatu gabe pasatzea, egia esateko, bizialdia alferrik galtzea da.

* * *

JOAN DE BREBEUF eta ISAAK YOGUES, apaizak, eta lagunak, santu eta martiri

Oroitzapen honetan, Jesusen Lagundiko Frantziako zortzi martiri ohoratzen ditugu, Ameriketako huron herrien artean oso misio lan neketsuan aritutakoak. Haietako bostek oso adoretatu jasan zuten martirio guztiz ankerra gaurko Kanadan. Hauek izan ziren: Joan de Brébeuf (1649ko martxoaren 16an †), Antonio Daniel (1648ko uztailaren 4an †), Gabriel Lallemand (1649ko martxoaren 17an †), Karlos Garnier (1649ko abenduaren 7an †) eta Natal Chabanel (1649ko abenduaren 8an †). Beste hirurek, hau da, Isaak Yogues apaizak (1646ko urriaren 18an †), Rene Goupil (1642ko irailaren 29an †) eta Joan de La Lande (1646ko urriaren 19an †) anaia koadjutoreek beren biziaren oparia guztiz kementsu eskaini zuten gaurko Ipar Ameriketako Estatu Batuetan. Hauek denak Pio XI.ak 1930ean santu deklaratu zituen.

* San Paulo Gurutzekoa, *apaiza*.
San Grat (Zuberoa VI. mendean), *gotzaina*.

Urteko 29. astea.

Santa Aurora, *aitorlea*.

San Kornelio, *ehuntaria*.

San Paulok Efesoarrei 3, 14-21: Maitasuna izan dadila zuen sustrai
ea oinarri; horrela, Jaungoiko bete-beteagan beteko zarete. **Sal 32:**
Jaunaren graziaz beterik dago lurra.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 12, 49-53.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Lurrean sua jartzera etorri
naiz, eta nahiago nuke dagoeneko sutan balego! Heriotza-urean mur-
gildu behar dut, eta hau larria hori bete arte! Munduari bakea ekar-
tzera etorri naizela uste al duzue? Bakea ez, banaketa baizik. Zeren
hemendik aurrera, etxe bateko bost senideak banaturik egongo baitira:
hiru biren kontra eta bi hiruren kontra; aita semearen aurka eta semea
aitaren aurka, ama alabaren aurka eta alaba amaren aurka, amagina-
rreba errainaren aurka eta erraina amaginarrebaren aurka»

Jesusek bere misioaz edo eginkizunaz hitz egiten die ikasleei eta
sua piztearekin konparatzen du. Bibliako usadioan, sua, eskatologiako
une jakinei lotua da eta balio ez duen oro erretzen du, zepak edo hon-
darrak alegia eta balio duena jasotzen, metala noski. Jesusek munduan
piztu duen sua, hedatu egingo da suak egin ohi duen moduan. Baina Je-
sus jabetua da bere misioak edo eginkizunak gatazka bat sortuko diola
eta gatazka horrek gurutzean hiltzera eramango duela. Hori da Jesu-
sek jasoko duen bataioa, izan ere, heriotzaren ur sakonetan murgildua
izango da piztuera den bizi berrira jaiotzeko. Jesusek piztutako sua za-
baltzen jarraituko duten ikasleek ere Jesusek bezala sufruituko dute ga-
tazka hori. Horixe da bere ikasleei eragingo dien zatiketaren arrazoia,
izan ere, Jaunari jarraitzeak aurkako jarrera sortu ohi du bekatuaren
botereak eraginda bizi direnengan.

San Paulok Efesoarrei 4, 1-6: Bat bakarra da gorputza, bat bakarra Jauna, bat sinismena, bat Bataioa. **Sal 23:** Hau da, Jauna, zure aurpegi-bila dabiltzanen taldea.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 12, 54-59.

Aldi hartan, Jesusek esan zion jendeari: «Sartaldean lainoa ikusi orduko, “euria dator” esaten duzue, eta hala gertatzen da. Hegoak jotzen duenean, berriz, “sargori dago” esaten duzue, eta hala gertatzen da. Itxurazaleok!, badakizue zeru-lurren itxurari antzematen, eta nolaz ez diozue antzematen garai honi? Zergatik ez duzue zeuen kabuz bereizten zuzena zer den? Zeure etsaiarekin auzitegira zoazela, saia zaitez bidean harekin konponbidea aurkitzen; bestela, epaileagana eramango zaitu eta epaileak ertzainaren esku jarriko, eta ertzainak kartzelara botako. Hara Nik esan: ez zara handik aterako, azken xentimoa ordaindu arte»

Jesusek oraingoan jendeari hitz egiten dio eta kritikatu egiten ditu egin behar duen eguraldia igarri eta hartarako prestatzeko gai direlako baina historiako eta gizarteko gertakariei antzemateko gai ez direlako. Begiak ireki behar dituztela esaten die unean uneko gertakariak eta inguruabarrak ulertzeko eta horren ondorioz jokatzeko, beti ere, egin behar dena eginez. Eta parabola bat proposatzen die. Edonor ere, auzi bat duenean, epaitegira iritsi aurretik aurkariarekin tratua egiten saiatzen da. Beraz, Jesusek jendea, Jainkoarengana bihurtzera bultzatzen du. Lehendabizi bereizi egin behar da bizi izatea suertatu zaigun historiako une eta inguruabarretan zer den zuzena eta gero ondoriotsu jokatu. Jesusen garaiko historiako eta gizarteko errealitate asko, gure garaiotan ere bidegabeak eta Jainkoaren nahiaren aurkakoak dira. Jesusek galdera hau egitera gonbidatzen gaitu: une honetan, zer egin behar dugu?

Urteko 29. astea.

San Joan Paulo II.a, *aita santua*.

Nunilo (Novila) eta Alodia santuak, ahizpak, *birjinak eta martiriak (Iruñeko eta Tuterako elizbarrutietan)*.

San Paulok Efesoarrei 4, 7-16: Kristo da buru; eta Harengandik hartzen du haziera gorputz osoak. **Sal 121:** Bagoaz pozik Jaunaren etxera.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 13, 1-9.

Aldi hartan, etorri zitzaizkion batzuk Jesusi, galilear batzuei gertatuaren berri ematera: nola Pilatok hil zituen, eskaintzen ari ziren oparien odolarekin haiena nahastuz. Jesusek erantzun zien: «Uste al duzue galilear haiek gainerako galilearrak baino bekatariago zirela, horrelako heriotza izan zutelako? Ezetz diotsuet, eta, bihotz-berritzen ez bazarete, guztiok era berean galduko zarete. Eta Siloeko dorrea gainera erorita hil ziren hemezortzi haiek, uste al duzue gainerako jerusalemdarrak baino errudunagoak zirela? Ezetz diotsuet, eta, bihotz-berritzen ez bazarete, guztiok era berean galduko zarete» Eta parabola hau esan zien: «Gizon batek pikondo bat zeukan, bere mahastian landatua. Joan zen piku bila eta ez zuen aurkitu. Orduan, esan zion mahastizainari: “Bada hiru urte pikondo honetara piku bila natorrela, eta ez dut aurkitzen. Moztu ezazu. Zertako eduki hor, lurra alferrik jaten?” Mahastizainak, ordea, erantzun zion: “Jauna, utzazu aurtengoz; bitartean, ingurua aitzurtu eta ongarria botako diot, ea aurrerantzean fruiturik ematen duen; eta bestela, moztu”»

Itun Zaharreko testu askotan, zuzeneko erlazioa dago gizakiak egindako bekatuaren eta Jainkoak emandako zigorraren artean (adibidez, Ez 18). Are gehiago, sarritan, gaizki jokatzearen dinamika berberak oso ondorio kaltegarriak eragiten dituela ikusten da. Irtenbide hori oso eroso da Jainkoaren zuzentasuna mantentzeko eta, beraz, bere izatea eta bere jarduera justifikatzeko. Alabaina, Itun Zaharrean bertan, badira testuak eta liburuak irtenbide erraz hori zalantzan jartzen dutenak (73. Salmoa, Job eta Kohelet). Jesusek kritikatu egiten du be-

katuaren eta zigorraren arteko berehalako lotura hori (Jn 9, 1-3), izan ere, Jainkoaren jardunak gure pentsamendu estuen gainetik jotzen du eta hori bere entzuleak konbertitzera eta Jainkoarengana bihurtzera gonbidatzeko egiten du. Fruiturik ematen ez duen pikondoaren parabolak, Jainkoak duen mugagabeko pazientziak hitz egiten digu eta gizakiari aukerak ematen jarraitzen du ekintza onak egin ditzan. Alabaina, eskainitako aukerak aprobeztatzeko ez dituenak, bere burua galtzera iritsiko da.

* * *

Gaitza eta Jainkoa. Judu-arrazaren aurkako basakeria, Europaren bihotzean, hain higuigarria izanik, Ahalguztidunak axolagabe jarraitzen zuela ematen zuen, eta hainbat jenderen galdera izan zen: «Auschwitz-ekoa ikusi ondoren segi al genezake Jainkoagan sinesten?» Baina Biktor Frankl neurologoak, berak ere basakeria suntsipen-eremuan jasan zuenak, komentatu du: «Neure esperientziak bide ematen dit baieztatzeko ezen Auschwitz-en galdu zuenak baino jende gehiagok berreskuratu eta sendotu zuela fedea –jakina, Auschwitz eta guzti–. Ez du balio esatea nolatan bide eman zion Jainkoak halako ankerkeriak egiteari, baizik eta galdetu behar da nolatan den gizakia halako krudelkeriak, maitasunaren presentzia den Jainkoak borroeroen itxikerian eta biktimen oinazean jasaten dituenak, egiteko gai». Elie Wiesel-ek kontatzen du nazien suntsipen-eremuan gertatutako errepresalia krudel hau: haur bat zintzilik urkamendian. «Non da Jainkoa» –galdegin zuen norbaitek nire atzean–. Eta neure barnean entzun nuen erantzuna: «ba, hor urkamendian zintzilik» (*Jesús Espeja, in Religión Digital 2020-11-26*).

Urteko 30. astea.

San Joan Kapestrano-koa (Italia), *frantziskotarra, apaiza.*

Herrien ebanjelizazioaren alde.

Siraken liburutik 35, 15b-17. 20-22a (gr. 12-14. 16-18).

Epailea da Jauna, eta ez du harengan eraginik inoren izenak: ez du alderdikierarik egiten behartsuaren kontra eta entzuten du zapalduaren eskaria. Ez du umezurtzaren erregua mespretxatzen, ezta kexati doakion alarguna ere. Jaunak gogo onez hartzen du bera zerbitzatzen duena, eta honen eskaria zeruraino iristen da. Apalaren otoitzak hodeiak zulatzen ditu eta ez du onik bere helmugara iritsi arte; ez du etsitzen, Goi-goioak esku hartu eta errugabeei justizia egin arte.

Sal 33: Dohakabeak oihu egin zuen, eta Jaunak entzun!

San Paulok 2 Timoteori 4, 6-8. 16-18.

Anaia maitea: Ni neure bizia opari eskaintzeko zorian nago; gainean dut mundu honetatik joateko ordua. Borroka ona egin dut, bukatu dut lasterketa, gorde dut sinesmena. Dagoeneko zain dut garai-penaren koroa, Jaunak, epaile zuzenak, azken egunean emango didan koroa; eta niri ez ezik, baita haren agerraldia maitasunez itxaro duten guztiei ere. Nire auziko lehenengo defentsan ez zen inor atera nire alde; bakarrik utzi ninduten denek; Jainkoak ez diezaiera kontuan har. Baina Jauna neurekin izan nuen eta indartu ninduen, nire bidez mezua osorik iragarria izan zedin eta jentil guztiek entzun zezaten. Berak atera ninduen lehoiaren ahotik. Jaunak aterako nau gaitz guztitik eta salbatuko, zeruko bere erreinura eramanez. Berari aintza menderen mendetan. Amen.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 18, 9-14.

Aldi hartan, parabola hau esan zien Jesusek beren burua zintzotzat hartzen eta besteak gutxiesten zituzten batzuei: «Bi gizon igo ziren tenplura otoitz egitera, bata fariseua eta bestea zergalaria. Fariseuak,

Urteko 30. astea.

San Joan Kapestrano-koa (Italia), *frantziskotarra, apaiza.*

zutik, honela egiten zuen otoitz bere barruan: “Eskerrak ematen dizkizut, ene Jainko, besteak bezalakoa ez naizelako: lapur, gaizkile, adulteriogile; ezta horrako zergalari hori bezalakoa ere. Astean bitan egiten dut barau, eta ditudan guztien hamarrenak ematen ditut”. Zergalaria, berriz, urruti gelditurik, ez zen begiak zerura jasotzera ere ausartzen, baizik eta bular joka ari zen, esanez: “Ene Jainko, erruki zakizkio bekatarari honi!” Hara zer diotsuedan: azkeneko hau Jainkoarekin adiskideturik itzuli zen etxera; bestea, berriz, ez. Izan ere, bere burua goratzen duena beheratu egingo du Jainkoak, eta bere burua beheratzen duena goratu»

Ziur aski denok daramatzagu geure barnean fariseu bat eta publikano bat; Jainkoarekin dugun harremanean, kasu batzuetan bat azaltzen da eta beste batzuetan bestea. Eredugarria den kontakizun honetan, bi erlijio-jarrera azaltzen zaizkigu. Fariseuak ez dio gezurrik eta gainera Jainkoari eskerrak ematen dizkio egin dituen ekintza onengatik. Baina horregatik oso pozik sentitzen da eta harro agertzen da Jainkoaren aurrean. Publikanoa bekataria da eta berak hala aitortzen du, beraz, horregatik, Jainkoaren errukian jartzen du bere konfiantza. Jesusek gaitzetsi egiten du fariseuaren jarrera eta ontzat ematen du publikanoarena. Horrekin, otoitzean guk izan beharreko jarrerak zein izan behar duen erakusten digu eta, beraz, gure fede-jarrerak nolakoa izan behar duen. Ezin gaitezke harro sentitu Jainkoaren aurrean ez eta hari ordainak eskatu geure ekintza onengatik (Erm 3, 27). Izan ere, garen guztia, egiten ditugun ekintza onak barne, berari zor dizkiogu (1 Ko 4, 7). Alderantziz, gure jarrerak, geure buruak bekatarari garella eta Jainkoarengandik jasotako dohainei erantzuteko asko falta zaigula aitortzekoa izan behar du, izan ere, Jainkoarekin beti gaude zorretan, inoiz ez baitugu lortuko guk besteei diegun maitasunarekin berak aurretik guri izan digun maitasuna berdintzea (1 Jn 4, 10.19-21).

Urteko 30. astea.

San Antonio Maria Claret, *gotzaina eta fundatzailea*
(*Klaretarrak*).

San Paulok Efesoarrei 4, 32–5, 8: Zabiltzate maitasunean Kristoren antzera. **Sal 1:** Izan gaitezen Jaungoikoaren antzekoak, Haren seme-alaba garen ezker.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 13, 10-17.

Aldi hartan, larunbatez sinagoga batean irakasten ari zen Jesus. Bazen han emakume bat, hemezortzi urte haietan espiritu baten menpe gaixo zegoena: erabat konkortua zegoen eta ezin zen inola ere zuzendu. Ikustean, Jesus ek deitu eta esan zion: «Emakume, geldi zaitez libre zeure gaitzetik» Eskuak ezarri zizkion, eta bat-batean zuzendu zen eta Jainkoa goستن hasi. Sinagogako buruzagiak, Jesus ek larunbatez sendatu zuelako haserre, esan zion jendeari: «Astean sei egun daude lanerako; etorri egun horietan sendatzera, eta ez larunbatean» Jaunak erantzun zion: «Itxurazaleok! Zuetako nork ez du larunbatez idia nahiz astoa ukuilutik askatzen eta ura edatera eramaten? Eta Abrahamen ondorengo den honi, hemezortzi urtez Satanasek lotua eduki duen honi, ez ote zitzaion larunbatez lokarri hori askatu behar?» Hitz hauekin, latsa-latsa eginik geratu ziren Jesusen etsai guztiak; jendetza, ordea, pozik zegoen hark egiten zituen gauza miragarri guztien gatik.

Sendakuntzako kontaketa honen mezuak, Lukasen ebanjelioan soilik agertzen denak, larunbata ulertzeko modu bat eskaintzen du. Ebanjelioetan Jesus ez da azaltzen larunbateko arauak urratzen, fariseuengandik modu desberdinean ulertzen baizik. Izan ere, Jainkoaren aginduak betetzea, maitasunaren eta karitatearen goi mailako legeak eraenduta dago. Oraingoan, sinagogako burua ez zaio Jesusi zuzentzen, sendatzera datozenei baizik. Jesus da sinagogako buruaren jarrera kritikatzeko duena eta nabarmendu egiten du larunbata Jainkoari eskaini beharreko eguna dela eta hori bateragarria dela Abrahamen seme-alabak askatzearekin, kasu honetan hemen emaku-

Urteko 30. astea.

San Antonio Maria Claret, *gotzaina eta fundatzailea*
(Klaretarrak).

me makurtua zuzentzearekin, eta orokorrean zapalkuntzak dakartzan lotura fisiko zein espiritualetatik askatzearekin, horiek denak Satanasen botereari zor zaizkio-eta. Kristauok ez dugu larunbata gordetzen, baizik eta igandea ospatzen, baina ez dugu ospatzen nagusiki atseden-egun gisa, Jesusek heriotzaren gainean lortutako garai-penaren jai moduan baizik.

* * *

Antonio Maria Claret Katalunian jaio zen 1807an, Napoleon I.ak Espainia inbaditu zuen urte berean. Ehungintza ikasi ondoren, 1829an Vich-eko apaizgaitegian sartu zen. 1835ean apaizturik, bere sorterriko parroko izendatu zuten, lehenengo karlistada hasten ari zen garaian. Misiolari izateko gogoak eraginik, Kataluniako herri eta hirietan barna ibili zen predikatzen eta kristau-fedea suspertzen. Prentsaren bidez ere apostolutza-lan handia egin zuen (ehun eta berrogeita hamar liburu baino gehiago idatzi zuen). Predikazioan egiak oihukatzen eta okerrak salatzen zituelako, etsai ugari atera zitzaion. 1848an Kanarietara jo zuen. Kataluniara itzulirik, 1849an bost apaiz bildu zitzaizkion Vich-en; haiekin sortuko zuen «Mariaren Bihotz Garbiaren Seme Misiolarien Kongregazioa» (klaretarrak). 1850ean Kubako Santiagoko artzapezpiku egin zuten, eta sei urtez pastoral-lan handia egin zuen han elizbarrutia bisitatuz, predikatuz, esklabo beltzen jabe espainiarrrak salatuz. Han ere etsai ugari atera zitzaion. Hamabost aldiz saiatu ziren Antonio Maria hiltzen. 1857an elizbarrutia utzi eta Madrilera joan behar izan zuen, Isabel II.a erreginak bere aitor-entzule izendatu baitzuen. 1868ko iraultzakoan, erregina egotzi zutenean, Parisera alde egin zuen Antonio Mariak, hango espainiarrei pastoralki laguntzera. 1869an Vatikanoko I.a kontzilioa prestatze-lanean esku hartu zuen Erroman. 1870ean hil zen Frantzian, Fontforide-ko zistertar abadian (Languedoc).

Urteko 30. astea.

San Krispin eta Krispiniano, *amaiak martiriak*
(Zapatarien Zaindariak).

San Paulok Efesoarrei 5, 21-33: Misterio handia da hau, Kristori eta Elizari buruz. **Sal 127:** Dohatsu, Jaunaren beldur dena!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 13, 18-21.

Aldi hartan, Jesusek esan zion jendeari: «Zeren irudikoa da Jainkoaren erreinua? Zeren antzekoa dela esango nuke? Gizon batek bere baratzean botatzen duen mostaza-haziaren antzekoa da: hazten da eta zuhaitz egiten, eta txoriek haren adarretan egiten dute habia» Esan zuen gainera: «Zeren antzekoa dela esango nuke Jainkoaren erreinua? Legamiaren antzekoa da: emakume batek hiru lakari-irinetan nahastzen du, eta oraldi guztia harrotzen da»

Bi parabola hauen mezua zera da, txikia eta ezkutukoa dena ere garrantzitsua eta esanguratsua dela Erreinuarentzat. Egiten dugun on guztiak, garrantzi gutxikoa dela edota ezkutuan gelditzen dela eta inork ez duela kontuan hartzen iruditu arren, azkenean ikusiko da Erreinua eraikitzen parte hartu duela eta modu esanguratsuan gainera (Mk 4, 31). Ziape-haziaren edo mostaza-haziaren txikitasunari kontrajartzen dio bere azkeneko garapena. Izan ere, aipatzen duen ziape beltza zuhaixka arrunta da Palestinan, Galilean batez ere, eta 2, 5 metroko altuerara ere irits daiteke. Ez 17, 23 eta 31, 6 atalen atzean, Septuaginta edo Hirurogeita Hamarren Bibliaren grezierazko itzulpenean, parabolak Erreinuaren unibertsaltasuna edo orokortasuna aipatzen du, izan ere, habiak bertan egiten dituzten txoriak mota guztietakoak dira eta nazio guztietatik etorriak. Hiru irin-neurriek 45 bat kg inguruko oreka osatzen dute. Legami-izpi batek ore guztia eraldatzen du, beraz, Erreinuaren zerbitzuan egindako ekintza txiki onek mundua eralda dezake.

Urteko 30. astea.

San Evaristo, 5. *aia santua*.

San Paulok Efesoarrei 6, 1-9: Ez gizonentzat atsegin izan nahi dutenak bezala, baizik Kristoren morroi gisara. **Sal 144:** Leiala da Jauna bere hitz guztietan.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 13, 22-30.

Aldi hartan, Jesusek, Jerusalemera bidean zihoala, igarotzen ziotuen herri eta auzoetan irakasten zuen. Batek esan zion: «Jauna, gutxi al dira salbatzen direnak?» Jesusek erantzun zien: «Saia zaitezte ate estutik sartzen. Egiaz esan, askok sartu nahi izango du, baina ezin izango da sartu. Etxeko jaunak jaiki eta atea itxiz gero, kanpoan geldituok ate joka hasiko zarete: “Ireki, Jauna!” Baina hark erantzungo dizue: “Ez dakit nongoak zareten”. Zuek, orduan, honela hasiko zatzaizkiote: “Zurekin jan eta edan izan dugu, eta Zuk gure plazetan irakatsi izan duzu”. Baina hark erantzungo dizue: “Ez dakit nongoak zareten. Alde nigandik, gaizkileok!” Orduan, negarra eta hortz-karraska izango da, Abraham, Isaak eta Jakob eta profeta guztiak Jainkoaren erreinuan ikustean, zeuen burua, berriz, jaurtia. Asko etorriko dira sartaldetik eta sartaldetik, iparretik eta hegotik, eta Jainkoaren erreinuko mahaian eseriko dira. Begira: orain azkeneko den zenbait jende lehenengo izango da, eta lehenengo den zenbait azkeneko»

Galdetzaile ezezagun batek, Jesusi, salbatuko direnen kopurua zein izango den galdetzen dio. Jesusek ez dio erantzuten zuzen-zuzenean galderari, baina esan esaten du asko izango direla sartzen saiatuko direnak eta ezin sartu izango direnak. Baina galderak sortutako aukerari heldu eta bere entzuleei sartzen ahalegina egiteko esaten die. Grezierako aditza agian hobeto itzul zitekeen “borrokatu” edo “oldartu” erabilita. Greziar-erromatar munduan, jendea borroketara ohitua zegoen; ez soilik gerretan, baita zirkuko lasterketetan, anfiteatroetako joko-lehietan eta palestretako entrenamenduetan ere. Etengabe lehia-

Urteko 30. astea.

San Evaristo, 5. *aita santua*.

tzen eta borrokatzen zen jendea. Lukasek kultur ohitura hori aprobetxatzen du kristauei fedearen aldeko borrokara dei egiteko. Timoteori egindako lehenengo gutunean esaten den moduan (6, 12) “Ekin sinesmenaren borroka jatorrari eta eskuratu betiko bizia, hartarako deitu baitzaitu Jainkoak, eta fede-aitormen bikaina egin baituzu, testigu askoren aurrean” eta Timoteori egindako bigarren gutunaren egileak (4, 7), Pauloren ahotan jartzen du ondorengoa: “Borroka ona egin dut, bukatu dut lasterketa, gorde dut sinesmena”. Kristau izatea borrokalaria izatea da eta, borroka orok, entrenamendua, ahalegina eta sakrifizioa eskatzen ditu. Ebanjelio honetan, Mateorekiko modu desberdinean (7, 13-14), ate estutik sartzeko gomendioa egiten da, ate nagusia jada itxia denean eta etxeko jaunak hura ere itxi baino lehen; Jainkoaren dohaina jasotzeko azken aukeretako aprobetxatzeko gonbita da eta horrela Jainkoaren Erreinuan sartzekoa. Denak, gazteak barne, geurre bizitzako azken etapetan sartuta gaude, izan ere, aurretik igarotzeko dugun denbora beti laburra da eta ongia egiteko aprobetxatu behar dugu.

Urteko 30. astea.

Bizente, Sabina eta Kristeta, *anai-arrebak, martiriak*.

San Paulok Efesoarrei 6, 10-20: Har itzazue Jaungoikoaren armak, sendo iraun dezazuen. **Sal 143:** Bedeinkatua izan bedi nere har-kaitz den Jauna.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 13, 31-35.

Aldi hartan, fariseu batzuk joan zitzaizkion Jesusi eta esan zioten: «Zoaz, alde egizu hemendik, Herodes Zu hil nahian baitabil» Jesusek erantzun zien: «Zoazte eta esan azeri horri: “Hara, gaur eta bihar deabruak botatzen eta sendatzen jarraitu behar dut, eta hirugarren egunean nire azkena izango da”. Baina gaur, bihar eta etzi bideari jarraitu behar diot, profeta ez baitaiteke Jerusalemdik kanpora hil. Jerusalem, Jerusalem, profetak hiltzen eta Jainkoak zuri bidaliak harrikatzen dituzuna! Zenbat aldiz ez ote ditut bildu nahi izan zure seme-alabak, oiloak bere txitaldia hegalpean bezala, eta zuek ez duzue nahi izan! Horra, bada, hutsik geldituko zaizue etxea! Eta esaten dizuet ez nauzuela ikusiko, hau esango duzuen eguna iritsi arte: “Bedeinkatua Jau-naren izenean datorrena”»

Seguruenik Herodes Antipas beldur zen Jesusek sortuko zizkion arazoez, izan ere, Jesus, Joan Bataiatzailearen jarraitzaile jotzen baitzuen haren ikasle izana zenez eta, Joanek bezala, Jesusek ere Herodes beldur zezaketen jarraitzaileak bazeuzkan. Fariseu batzuek Jesusi, Herodesek hil egin nahi zuela eta Galileara ihes egiteko abisua eman ziotenean, Jesusen erantzuna garbia izan zen eta Galileara joango zela erantzun zien, baina bere misioa edo eginkizuna bete ondoren eta geroago Jerusalemera joan zen eta han aurre egingo dio gatazkari eta bere bizia emango du, Aitarek nahia hala delako. Baina ez da Galileara joango Herodesi dion beldurrrarengatik. Jesus, Aitari dion leialtasunak soilik mugiarazten du, ez beldurrek eta giza estrategiek. Horrekin erakusten digu, gure jardunbidea mugitu behar duena, Jainkoaren nahia-rekiko leialtasunak izan behar duela. Gaurko lehenengo irakurgaiak dioen moduan, irmo iraun behar dugu Jainkoarengan indarra bilatuz eta haren ahalmenean konfiantza izanez.

Urteko 30. astea.

San Simon eta San Judas, *apostoluak*.

San Paulok Efesoarrei 2, 19-22: Apostoluen oinarri gainean eraikiak zaudete. Sal 18: Lurbira guztira zabaltzen da haien hotsa.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 6, 12-19.

Aldi hartan, Jesus mendira joan zen otoitz egitera, eta Jainkoa-ri otoitzean igaro zuen gaua. Eguna argitu zuenean, ikasleei deitu eta haietako hamabi aukeratu zituen, eta apostolu izena eman zien: Simon –honi Pedro izena ezarri zion– eta honen anaia Andres, Santiago, Joan, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, Santiago Alfeorena, Simon –Zelote zeritzana–, Judas Santiagorena eta Judas Iskariote, Jesusen saltzaile izan zena. Jesus ikasleekin menditik jaitsi eta zelaigune batean gelditu zen. Ikasle-multzo handia zen harekin; baita herriko jendetza ugaria ere, Judea osoitik, Jerusalemdik eta Tiroko eta Sidongo itsasaldetik etorria, hari entzutera eta beren gaitzetatik sendatzera. Espiritu gaiztoek oinazetuak sendatu egiten ziren. Jende guztiak Jesus ukitu nahi zuen, halako indar bat baitzerion, denak sendatzen zituen.

Bi apostolu hauez ia ezer ez dakigu ziurtasunez. Hamabien zerrenden amaieran azaltzen dira Itun Berrian. Alde batetik, Mk 3, 18 eta Mt 10, 3-4, pasarteetan; horietan, batetik, tradizioaren arabera, Judas, Tadeorekin identifikatu behar da eta, bestetik, Lk 6, 15-16 eta Eginak 1, 13 pasarteetan, Simon, zelote gaitzizenaz agertzen da eta Judas Santiagorena moduan. Itun Berriko gutun bat, Santiagoren anaia Judasek egin dakotzat ematen da. Batzuek suposatu dute, bai Judas eta baita Simon ere, Mk 6, 3 eta Mt 13, 55 pasarteetan Jesusen anaia moduan aipatuak izan daitezkeela, baina izen horiek ugariak ziren I. mendeko juduen artean, beraz, pertsona desberdinak izatea ere oso normala da. Zelote gaitzizenak, Legearekiko eta usadio juduekiko zintzotasun estua izatearen esanahia ere izan dezake, edota zeloteen, judu garbien, alderdikoa izatea ere bai, hain zuzen ere, 66-73 urteen artean erromatarren aurka gerran jardun zuten judu abertzaleen arduradun nagusien ildokoa izate-
555

Urteko 30. astea.

San Simon eta San Judas, *apostoluak*.

tea. Azken kasu horretan, horrek erakutsiko luke, Jesusek aukeratu-tako apostoluak, jatorri eta ideologia ugaritakoak zirela. Usadioak, ez digu eskaintzen oso berri fidagarriak bi apostolu horiek predikatu zuten lurraldeez: Judas, Palestinan, Sirian eta Mesopotamian predikuan jardun ondoren, Edesan hila zatekeen eta Simonek, berriz, Egipton eta Mesopotamian Judasekin predikuan ibili ondoren, harekin batera martiria jasan bide zuen.

* * *

San Simon eta San Judas apostoluak elkarrekin aipatuak datoz ebanjelioetako Hamabien zerrendetan. Ez dira Jesusen senideen artean aipatuak dauden Simon eta Judas (Mt 13,55). San Simon apostoluari «Zelote» deritza (Lk 6,15) edo «Kananaio» (Mt 10,4; Mk 3,18) –hau da, «buru-beroa», zeloteak alderdi politiko-erlijioso bateko kide baitziren; alderdi honek judu-nazioaren independentziaren alde borroka egiten zuen erromatarren aurka, baita indarkeria erabiliz ere–. Ez dago San Simonen misio eta martiritzaz datu ziurrik; tradizio batzuek, Jaunaren senidearekin nahasiz, Jerusalemgo apezpiku izan zela diote eta Trajano enperadorearen garaian gurutziltzaturik hil zutela 106. urtean. Beste tradizio batzuek, aldiz, Egiptora joan zela diote eta, gero, Judas Tadeorekin Siriara eta Pertsia, eta han idoloak zaintzen zituzten apaizek hil zituztela biak. San Judas apostoluari «Tadeo» deritza (Mt 10,4; Mk 3,18), baita «Santiagorena» ere (Lk 6,16; Eg 1,13). Ez dakigu gauza handirik San Judasen bizitzaz eta apostolutzaz. Azken Afarikoan, «Judasek –ez Iskariotek, besteak baizik– galdetu zion Jesusi: “Jauna, zer dela eta agertuko zatzaizkigu guri eta ez munduari?”» (Jn 14,22). Apostolu honen izenean idatzia den gutuna ere ez da gauza ziurra harena izatea.

Urteko 30. astea.

San Nartziso Jerusalemekoa, *gotzaina*.

San Paulok Filipoarrei 1, 18b-26: Niretzat, bizitzea Kristo da; eta hiltzea, irabazia. **Sal 41:** Nire gogoia Jainko biziarek egarri da.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 14, 1.7-11.

Aldi hartan, larunbat batez, fariseu-buruetako baten etxera joan zen Jesus bazkaltzera, eta fariseuak zelatan zegozkion. Ohartu zen Jesus gonbidatuek aurreneko jarlekuak hartzen zituztela eta ohar hauek egin zizkien: «Ezteietara gonbidatzen zaituztenean, ez jarri mahaiburuan, baliteke-eta zu baino gonbidatu ospetsuagoren bat izatea; hala balitz, biok gonbidatu zaituztenak etorri eta esango lizuke: “Utzi tokia honi”. Orduan, azkeneko lekuan eseri beharko duzu lotsa gorritan. Alderantziz, gonbidatzen zaituztenean, jarri azkeneko tokian, gonbidatu zaituenak, datorrenean, esan diezazun: “Adiskide, igo gorago!” Horrela, oso toki onean geldituko zara mahaikide guztien aurrean. Zeren eta bere burua goratzen duena beheratu egingo baitu Jaunak, eta bere burua beheratzen duena goratu»

Jerusalem bidean, Jesusek otorduak egiten ditu eta horietan beste bazkaldar edo afaldarrekin hitz egiten du. Lukas ebanjelariak, greziar literaturan ohikoa den eta Platonen “Oturuntza” izeneko idazlanean agertzen den elkarrizketa-eredu peto bat imitatzen du. Eredu horretan, otorduan zehar, bazkaldarrek edo afaldarrek elkarrizketan jarduten dute ezbaian jarritako gai jakin batez iritziak trukatzu. Baina Lukas ez da mugatzen literatura-eredu hori imitatzen eta Jesusen jarrerara peto bat islatzen du. Jesusek sarritan parte hartzen du otorduetan eta Erreinuko oturuntzaren ikur bihurtzen ditu (Is 25, 6-8) jatun eta mozkor izateaz akusatua izan arte (Lk 7, 34). Pasarte honetan, Jesusek, bizitzak ikusten dakienari ematen dion esperientzian oinarrituta, jarrera umilak hartzen bultzatzen ditu entzuleak, izan ere, jarrera horiek, hartzen dituztenen onetan izaten baitira eta, alderantziz, harro eta bere burua goratuz ari denari, harrokeria hori bere buruaren aurka etor dakioke azkenean.

Urteko 31. astea.

San Martzelo, *martiria*.Domingo Collins, *dohatsua, jesuita*.**Jakinduria liburutik 11, 23–12, 2.**

Jauna, mundu osoa zure aurrean balantzan izpitxo da, lurrean pausatzen den goizeko ihintz-tanta. Guztiez duzu errukia, dena baitezakezu, eta gizakien bekatuei ez ikusiarena egiten diezu, bihotz-berrri daitezten. Izaki guztiak maite dituzu, eta ez duzu Zeuk egindako ezer gutxien; zerbaiti gorroto izan bazenio, ez baitzenukeen egingo. Nola iraungo luke zerbaitek, Zuk gogoko ez bazenu? Eta nola jarraituko izaten, Zuk dei eginda sortu ez balitz? Bihozbera zara Zu izaki guztiekin, zureak baitira, bizidunak maite dituzun Jaun horrenak, eta zure espiritu hilezkorra guztiengan dago. Horregatik, pixkana-pixkana zentzarazten dituzu errudunak, beren bekatuak gogoraraziz zuzentzen dituzu, gaizkitik urrundu daitezten eta zugar, Jauna, sinets dezaten.

Sal 144: Ene Jainko, ene errege, bedeinkatuko dut zure izena betiere.**San Paulok 2 Tesalonikarrei 1, 11–2, 2.**

Senideok: Otoitzean ari gara beti zuen alde, gure Jainkoak bere deiaren gai egin zaitzaten, eta bere ahalmenaz bere betera eraman dezan onerako duzuen gogoia eta zuen sinesmenaren jarduera. Horrela, Jesus gure Jaunaren izena goretsia izango da zuengan, eta zuek harengan, gure Jainkoaren eta Jesu Kristo gure Jaunaren onginahiaren arabera.

Senideok, Jesu Kristo gure Jaunaren azkeneko etorreraz eta gu harekin elkartuko garen uneaz, hau eskatzen dizuegu: ez dezazuela ari-negi burua galdu, ezta kezkatu ere, Jaunaren eguna gainean dela dioen goi-agerpen bat edota adierazpen bat nahiz guk egina omen den gutun bat dela eta.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 19, 1-10.

Aldi hartan, Jesus Jerikon sartu eta herrian barna zihoan. Bazen han Zakeo izeneko gizon bat, zergalari-buru zena, oso aberatsa. Jesus zein

Urteko 31. astea.

San Martzelo, *martiria*.Domingo Collins, *dohatsua, jesuita*.

zen ikusi nahirik zebilen Zakeo, baina ezin zuen jendetzagatik, txikia baitzen. Lasterka aurrera joan eta pikondo batera igo zen Jesus ikusteko, handik igaro behar baitzuen. Jesusek, toki hartara iristean, gora begiratu eta esan zion: «Zakeo, jaitsi berehala, gaur zure etxean gelditu behar dut eta» Berehala jaitsi zen eta pozik hartu zuen etxean. Hori ikusirik, denak marmarka hasi ziren: «Bekatari baten etxera joan duk ostatzuz» Zakeok, ordea, zutik jarrita, esan zion Jaunari: «Jauna, neure ondasunen erdiak behartsuei emango dizkiet eta, inori ezer ostu badiot, lau halako bihurtuko diot» Jesusek esan zion: «Gaur salbamena iritsi da etxe hone-tara, hau ere Abrahamen ondorengoa baita. Izan ere, Gizonaren Semea galdua zegoena bilatzera eta salbatzera etorri da»

Jesusekin izandako topaketa baten kontakizuna da hau. Berak Jainkoa nolakoa den azaltzen digu, izan ere, Jainkoa Jesus bezalakoa da. Ekimena beti Jainkoarengandik abiatzen da. Zakeok Jesus jakin-minarengatik ikusi nahi zuen, ikusteak bera konpromisoan sartzeko harremanik ekarri gabe, baina Jesus da berari dei egiten diona eta bere burua haren etxean gelditzeko gonbidatzen duena. Jesusek Zakeok etxean hartua izatea nahi du barkamena eta Jainkoarengana bihurtzea eskaintzeko, pasarteko azken txatalak dioen moduan. Jesusekin topo egiteak eraldatu egiten du Zakeo eta konprometitu egiten du besteekiko solidario eginez. Hori da hain zuzen ere Jaunarekin topo egite guztien dinamika. Berak beti eskaintzen digu bere barkamena lehenengo irakurgaiak erakusten digun moduan eta eraldatu egiten gaitu besteen-gana bihur gaitzen eta haiekin geure gaitasunak eta daukagun guztia parteka dezagun. Pasarte honetan oso esanguratsua da jendearen jarrrera: Zakeori ez diote utzi nahi Jesus ikusten eta marmarka hasten dira Jesus haren etxean sartzen denean. Guretzat jendea ez dadila izan oztopo Jesusekin topo egiteko eta jendearen kritikek eta marmarrek ez diezagutela eragotzi ongia egitea eta geure betebeharrak betetzea.

Urteko 31. astea.

San Alonso Rodriguez, *jesuita*.

San Paulok Filipoarrei 2, 1-4: Emadazue poz handi hau: iraun elkaturik. Sal 130: Zaindu ezazu nire bizia bakean zure baitan, Jauna.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 14, 12-14.

Aldi hartan, Jesusek esan zion bazkaltzera deitu zuen fariseu handiki bati: «Bazkari edo afariren bat ematean, ez gonbidatu zeure adiskideak, ezta senide, ahaide edo auzoko aberatsak ere; zeren beraiek ere gonbidatu egingo baitzintuzkete, eta horrela ordaina hartuko zenuke. Otordu bat ematean, gonbidatu behartsu, elbarri, herren eta itsuak. Zorionekoa zu, orduan, ezin izango baitizute ordaindu! Zintzoak piztuko direnean jasoko duzu ordaina»

Jesusek, orduan ohikoa zen eta gaur egun ere hala den ohitura bat aprobetxatzen du ikasbide bat emateko, hau da, oturuntza eta bestelako gizarteko ekitaldi handietan ohorezko tokiak bilatzearena. Jesusek hainbat aldiz kritikatu du Lukasen ebanjelioan lehengo tokietan jartzeko guraria: fariseuek sinagogetan zutena (11, 43); idazlariak bai sinagogetan eta baita oturuntzetan ere zutena (20, 46), handitasun-nahiak ere kritikatu ditu (9, 46-48) eta maitatzea eta ongia zerbait ordainetan lortze aldera egitea (6,32-34). Pasarte honetan doakotasunera eta eskuzabaltasunera gonbidatzen gaitu. Doan maitatu gaituen lehenengoa Jainkoa izan da, inolako merezimendurik gabe geure bizia eta geure gaitasunak oparitu dizkigu eta Jesu Kristo eman digu eskura geure salbamenerako gu artean bekataria izan arren (Erm 5, 6-8). Geure Aitarenen seme-alaba duin izan behar dugu eta beraren antzera jokatu ongia doan eginez, hau da, trukean ezer eskatu edo itxaron izan gabe; ongia egitea, berez baita ona. Jarrera hori eskuzabaltasun bihurtzen da geure harremanetan bizitzako esparru guztietan.

AZAROA / ZEMENDIA

AITA SANTUAREN OTOITZ ASMOA:

Sufritzen ari diren haurrean alde: Otoitz egin dezagun sufritzen ari diren haurren alde, kalean bizi direnen, gerrateen biktima direnen eta umezurtz direnen alde, heziketarako irispiderik izan dezaten eta familia bateko maitasuna berraurki dezaten.

Apokalipsi liburutik 7, 2-4.9-14.

Nik, Joaneke, beste aingeru bat ikusi nuen ekialdetik igotzen, Jainko biziaren zigilua zuelarik, eta ozenki egin zien deiadar lurra eta itsasoa hondatzeko ahalmena eman zitzaion lau aingeruei, esanez: «Ez hondatu lurra, ez itsasoa, ezta zuhaitzak ere, harik eta gure Jainkoaren zerbitzariak bekokian zigiluz markatu arte» Zigiluz markatuak zenbat ziren entzun nuen: ehun eta berrogeita lau mila, israeldar leinu guztietatik hartuak. Ondoren gizatalde handi bat ikusi nuen, inork kontaezin ahalekoa; nazio, arraza, herri eta hizkuntza guztietako jendea zegoen, tronuaren eta Bildotsaren aurrean zutik, soineko zuriz jantziak eta palma-adarra eskuetan. Eta ahots handiz egiten zuten deiadar: «Tronuan eseria dagoen gure Jainkoari eta Bildotsari zor diegu salbame-na» Tronuaren, zaharren eta lau izaki bizidunen inguruan zutik zeuden aingeru guztiak ahuspeztu egin ziren tronuaren aurrean, eta Jainkoa adoratu zuten, esanez: «Amen. Bedeinkazioa, aintza, jakinduria, esker ona, ohorea, ahalmena eta indarra gure Jainkoari menderen mendetan. Amen» Orduan, zaharretako bat mintzatu zitzaidan, esanez: «Soineko zuriz jantziak dauden horiek, zein dira eta nondik datoz?» Nik erantzun nion: «Ene Jauna, zeuk jakingo duzu» Hark esan zidan: «Hauek larrialdi handitik datozenak dira; beren soinekoak Bildotsaren odolean garbitu dituzte eta zuritu»

Sal 23: Hau da, Jauna, zure aurpegi bila dabiltzanen taldea.

San Joan Apostoluaren 1. gutunetik 3, 1-3.

Seme-alaba maiteok: Begira zenbaterainoko maitasuna agertu digun Aitak, Jainkoaren seme-alaba izena baitaramagu, baita izana ere. Hona zergatik munduak ez gaituen ezagutzen: Aita ere ezagutu ez zuelako. Ene maiteok, orain Jainkoaren seme-alaba gara; gero izango garena oraindik ez da agertu. Badakigu, Kristo agertuko denean, haren antzeko izango garela, den bezalakoa ikusiko baitugu. Harengan

itxaropen hau duen orok garbitu egiten du bere burua, hura garbia den bezala.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 5, 1-12a.

Aldi hartan, jendetza ikusirik, Jesus mendira igo zen. Eseri eta ikasleak inguratu zitzaizkion. Orduan, honela hasi zitzaien irakasten: «Zorionekoak gogoz behartsu direnak, berena baitute Jainkoaren erreinua. Zorionekoak atsekabetuak, beraiek baititu Jainkoak kontsolatuko. Zorionekoak apalak, berek izango baitute agindutako lurra ondare. Zorionekoak zuzentasunaren gose eta egarri direnak, beraiek baititu Jainkoak aseko. Zorionekoak errukitsuak, beraiek baititu Jainkoak erruki izango. Zorionekoak bihotz-garbi direnak, berek ikusiko baitute Jainkoa. Zorionekoak bakegileak, Jainkoaren seme-alaba izango baitira. Zorionekoak zuzentasunagatik erasoa jasaten dutenak, berena baitute Jainkoaren erreinua. Zorionekoak zuek, nigatik mada-rikatuko zaituztetenean, erasoka eta gezurrez gaizki esaka erabiliko zaituztetenean. Poztu zaitetze eta alaitu, handia izango baita zuen saria zeruetan»

Santu kanonizatuak esanahi bikoitza dute. Alde batetik, Elizak bitarteko moduan aurkezten ditu Jainkoaren aurrean; eta, bestetik, onartzen du Jainkoaren jarraitzaile izan direla, hain modu bikainean, ezen gure jarraipenerako eredu izan daitezkeen. Jaunaren ikasle zintzoak izan dira Jesusenak ez bezalako egoera historiko, sozial eta kulturaletan; eta, agian, guregandik hurbilago garatu dute beren bizitzako ibilbidea. Baina santu kanonizatuak “jendetza ikaragarriaren zati txiki bat dira, inork kontatu ezingo lukeen nazio, arraza, herri eta hizkuntza guztietakoak”, lehen irakurgaiak dioen bezala. Jendetza handi hori gaurko festan gogoratzen eta ospatzen dugu. Mundu honetan oraindik ere bagabiltzan kristauok ez dugu soilik espero jendetza ikaragarri horren artean gu ere izatea etorkizuneko egun batean; izan ere, gaur

egun jadanik izan bagara multzo handi horretako partaide. Gaurko jaia ere gure jaia da, santuak baikara dagoeneko, Jesu Kristok bere heriotzean eta berpizkundean lortutako graziarekin santutuak izan garrelako. Grazia hori Espiritu Santuak bataioan isuri zuen gure gainera eta Espirituak berak handitzen du sakramentuak ospatzen ditugunean, Jainkoarekin otoitzean komunikatzen garenean edo besteak zerbitzatzen ditugunean egiten ditugun obra onekin. Paulok santu deitzen zien bere gutunak zuzentzen zizkien elizetako kristauei (Erm 1, 7; 1 Ko 1, 2; 2 Ko 1, 1; Flp 1, 1). Santuak garenez, halaxe jokatu behar dugu; eta santu gisa jarduteko modurik onena, ebanjelioaren zoriontasunak bizitzea da.

* * *

OROITZAPENAREN. FEDEAREN ETA ESPERANTZAREN LELKUKOAK

«Jesuz Jainkoaren Semeak bere maitasuna gure alde bere bizitza emanez erakutsi zuenez gero, inork ez du maitasun handiagorik, haren alde eta bere senideen alde bizia ematen duenak baino (ik. 1 Jn 3, 16; Jn 15,13). Bada, zenbait kristau maitasun-testigantza goren hau guztien aurrean, bereziki erasotzaileen aurrean, ematera deituak izan dira lehen garaietatik, eta hala izango dira beti. Martiritzak, bere gogoz munduaren salbamenerako heriotza jasan zuen Maisuaren antzeko bihurtzen du ikaslea, eta odola isurtzean haren kideko egiten. Horregatik dohain goragarritzat hartzen da Elizan eta maitasun ezaugarririk handientzat. Eta, gutxiri ematen zaien dohaina bada ere, guztiek egon behar dute Kristoren aitormena gizakien aurrean egiteko eta honi gurutze bidetik jarraitzeko gertu, Elizan sekula ere falta ez diren erasoen aurrean». (*Vat. II.a, Lumen Gentium* 42. zenb.)

Urteko 31. astea.

HILDAKO GUZTIEN OROIPENA.

Joben liburutik 19, 1.23-27a.

Jobek esan zuen: Ai nire hitzak idatziak geldituko balira, liburuan ezarriak! Edota burdinazko eztenaz eta berunaz betiko grabatuak haitzean! Nik badakit nire eskubidearen babeslea bizi dela eta, azkenean, hautsaren gainetik jaikiko dela. Nire larruazal hau hondatu ondoren, gorputzik gabe, Jainkoa ikusiko dut. Nik neuk ikusiko dut, eta ez bestek; neure begiez ikusiko dut. Bihotza sutan dut neure barruan!»

Sal 24: Jauna, zugana jasotzen dut gogo.

San Paulok Filipoarrei 3, 20-21.

Senideok: Gu zeruko hiritar gara eta handik itxaron dugu Salbatzailea, Jesu Kristo Jauna. Hark antzaldutako du gure gorputz ezerez hau, bere gorputz aintzatsuaren irudiko eginez, gauza guztiak bere menpe jartzeko duen ahalmenari esker.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 15, 33-39; 16, 1-6.

Eguerdian lurralde hura guztia ilunpean gelditu zen, arratsalde erdia arte. Eta arratsalde erdian Jesusek oihu handiz esan zuen: «Eloi, Eloi, lema sabaktani» –hau da: «Ene Jainko, ene Jainko, zergatik utzi nauzu eskutik?»– Han zeuden batzuek, hau entzutean, zioten: «Elias deika ari da» Eta batek, lasterka joan, belaki bat ozpinetan busti eta, kanabera-muturrean jarrita, edateko eman zion, esanez: «Utziozue; ikus dezagun, ea etortzen zaion Elias, gurutzetik jaistera» Eta Jesusek, deiadar handi bat eginez, azken arnasa eman zuen. Jauretxeko oihala erdibi egin zen goitik beheraino. Haren aurrez aurre zegoen gudari-ehuntariak, berriz, era horretan hil zela ikustean, esan zuen: «Gizon hau, benetan, Jainkoaren Semea zen» Bazeuden han, urrutitik begira, emakume batzuk ere; haien artean, Maria Magdalena, Santia-

Urteko 31. astea.

HILDAKO GUZTIEN OROIPENA.

go gaztearen eta Joseren ama Maria, eta Salome –Jesus Galilean ibili zenean, laguntzaile eta zerbitzari izaten zituenak– eta beste emakume asko, Jesusekin batean Jerusalemera igo zirenak. Ilunabarrean, Pres-taera Eguna, larunbat-bezpera, zelako, etorri zen Arimateako Jose –Batzarreko gizon argia, Jainkoaren erreinua itxaroten zuena bera ere–, eta ausardiaz Pilatogana joan zen, Jesusen gorpua eskatzera. Harritu zen Pilato, ordurako hila zelako, eta, ehuntariari dei eginez, aspaldi hil al zen galdetu zion. Ehuntariaren erantzuna jakin zuenean, utzi zion gorpua Joseri. Honek, izara bat erosi eta, gurutzetik jaitsirik, izaran bildu zuen; harkaitz bizian zulatutako hilobi batean ipini eta, hilobiko sarreran, harri biribil bat ezarri. Maria Magdalena eta Joseren Maria begira zeuden non jartzen zuten.

Elizak gaur ospatzen du Jainkoari hildakoen alde otoitz egiteko eguna. Gure lurreko bizitza da, hain zuzen, Jainkoaren bizitza jasotzeko gai bihurtzen ari garen prozesua. Baina oso litekeena da gure heriotzako unean oraindik Jainkoak berekoikeriak eta harrokeriak gure bizitzan utzi duten zikinkeria garbitzeko premian izatea. Garbitokian edo purgatorioan sinesteak esan nahi du gure heriotzaren ondoren, Jainkoaren maitasunak oraindik eralda gaitzakeela. Hildakoen alde otoitz egiten dugu, Jainkoari eskatzeko bete dezala bere errukiarekin maitasunez eskas geratu zaiguna. Batzuetan pentsatu izan dugu garbitokia sufritzeko leku bat dela, infernuko suaren antzekoa. Baina ez da horrela: garbitokiko sua Jainkoaren maitasunaren su garbitzailea da, gure heriotzaren ondorengo azken eraldaketa emateko gai dena, bizitza jainkotiarra jasotzeko gai izan gaitezen.

Urteko 31. astea.

San Martin Porres, *domingotarra*.Ruperto Mayer, *dohatsua, apaiza, jesuita*.

San Paulok Filipoarrei 3, 3-8: Lehen irabazitzat neuzkanak, galeratzat dauzkat Kristorengatik. **Sal 104:** Poztu bedi Jaunaren bila dabil-tzanen barrena.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 15, 1-10.

Aldi hartan, zergalariak eta bekadariak hurbildu ohi zitzaizkion Jesusi, entzutera. Eta fariseuak eta lege-maisuak marmarrean hasi ziren, esanez: «Honek ongi hartzen ditu bekadariak, eta jan ere egiten du haiekin» Orduan, parabola hau esan zien Jesusek: «Zuetako bat, ehun ardi izan eta bat galtzen bazaio, ez al da beste laurogeita hemeretziak larrean utzirik, galdutakoaren bila joaten aurkitu arte? Eta, aurkitzean, lepoan hartzen du poz-pozik eta, etxera iristean, adiskideak eta auzokoak bildu eta esaten die: “Poztu zaitezte nirekin, aurkitu baitut galdutako ardia”. Hara Nik esan: Jainkoak ere poz handiagoa hartzen du bihotz-berritzen den bekatari batengatik, bihotz-berritu beharrik ez duten laurogeita hemeretzi zintzoengatik baino. Eta zein emakumek, zilarrezko hamar txanpon izan eta bat galtzen bazaio, ez du, kriseilua pizturik, etxea garbitu eta ardura guztiz bilatzen aurkitu arte? Eta aurkitzean, adiskideak eta auzokoak bildu eta esaten die: “Poztu zaitezte nirekin, aurkitu baitut galdutako txanpona”. Hara Nik esan: Berdin poztzen da Jainkoa bere aingeruekin bihotz-berritzen den bekatari batengatik»

Elkarren kontra dauden bi talde hurbiltzen dira Jesusengana. Publikanoak eta bekadariak, berari entzuteko; eta idazlariak eta fariseuak, bera kritikatzeko. Jesusek biei bi parabola esaten dizkie irakaspen berekin: ardi galduarena eta txanpon galduarena, Lukasenak biak. Horiekin Jesusek irakasten die publikano eta bekatariei Jainkoarengan fidatu behar dutela, eskuzabaltasunez barkamena eskaintzen dielako eta bere errukiaz hartzen dituelako; eta idazlari eta fariseuei irakasten die garrantzitsuena ez dela Jainkoaren aginduak betetzen ahalegintzea,

Urteko 31. astea.

San Martin Porres, *domingotarra*.

Ruperto Mayer, *dohatsua, apaiza, jesuita*.

baizik eta besteekin errukiorrak izatea, bekatariaik barne, Jainkoa bera den bezala. Jainkoaren errukiak poza piztu behar du batzuegan eta besteengan. Publikanoek eta bekatariek pozez hartu behar dute bizi-tzaz aldatzeko eraldatzen dituen Jainkoaren barkamena; eta fariseuek eta idazlariak poztu egin behar dute, halaber, Jainkoaren errukiak bekatariaik hartzen dituelako, eurek ere behar dutelako eta Jainkoaren errukiak bekatariei egiten dien mesedeagatik.

* * *

RUPERT MAYER dohatsua, apaiza

Rupert Mayer Stuttgart-en jaio zen, 1876ko urtarrilaren 23an; apaiz 1899an ordenatu zuten eta 1900ean Jesusen Lagundian sartu zen. Bere ikastaldia bukatu ondoren, urte batzuetan herriz herri misiolari aritu zen lanean, 1912an Munich-eko immigratuen kaperau izendatu arte. Han ere Familia Santuko Ahizpak fundatzen esku hartu zuen. Lehen mundu gerratean, gudu-kaperauaren kargua heroikiro bete zuen; 1916ko abenduaren 30ean zauri handia jasan zuen Errumaniako gudu-lerroan eta ezkerreko hanka moztu behar izan zioten. Munich-era itzulirik, bere apostolu-lanekin jarraitu zuen berriro; batez ere, behartsuen alde hartzen zituen lanik handienak. 1921eko azaroren 28an Munich-eko gizonezkoen Mariaren Kongregazio Buru izendatu zuten eta, Rupert Mayer gidari zela, Kongregazioak oso indar handia hartu zuen.

Urteko 31. astea.

San Karlos Borromeo, gotzaina.

San Paulok Filipoarrei 3, 17–4, 1: Kristok aldatuko du gure gorputz ezerez hau, bere gorputz aintzatsuaren antzeko eginez. **Sal 121:** Bagoaz pozik Jaunaren etxera.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 16, 1-8.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Gizon aberats batek etxezain bat zuen, eta hau ondasunak alferrik galtzen ari zitzaiola salatu zioten. Deitu eta esan zion: “Zer da zutaz entzun dudan hori? Emadazu etxezaintzaren kontu, kargutik bota egiten zaitut eta”. Etxezainak, orduan, hau zioen bere baitan: “Zer egin behar dut nik orain, nagusiak kargua kentzen didanez gero? Aitzurrerako ez naiz gauza, eta eskerako lotsa naiz. Badakit zer egin, kargutik botatzen nautelarik etxean nork hartu izan dezadan”. Banan-banan bere nagusiaren zordun guztiei deitu eta lehenengoari galdetu zion: “Zenbat zor diozu nire nagusiari?” Hark erantzun: “Ehun upel olio”. Etxezainak, orduan: “Hona zeure ordain-agiria; agudo, eseri eta idatzi berrogeita hamar”. Gero, hurrengoari galdetu zion: “Zuk zenbat zor diozu?” Hark erantzun: “Ehun anega gari”. Etxezainak, orduan: “Hona zeure ordain-agiria; idatzi laurogei”.

Eta nagusiak txalotu egin zuen etxezain zuzengabe hura, zuhur jokatu zuelako. Izan ere, mundukoak zuhurrago dira beren arteko arazoetan, argitakoak berenetan baino»

Parabola honekin Jaunak maltzurkeriaz jokatzera gonbidatzen gaitu, Lukasen ebanjelioaren arabera kristauok ez baikara nahiko azkarrak. Zertan datza eskatzen zaigun maltzurkeria? Kontakizunaren irakaspena gaur irakurri eta biharko testuan agertzen den pasartearen hurrengo bertsikuloan dago. “Har itzazue adiskideak bidegabeko diruarekin, premian zaudetenean betiko bizilekuetan har zaitzaten”. Irabazi behar ditugun lagunak pobreak dira. Pobreak betiereko bizilekuetan eskubide osoz sartzen dira, pobreena da-ta Zerueta

Urteko 31. astea.

San Karlos Borromeo, *gotzaina*.

nua (Ik. Lk 6, 20). Pobreak ez garenok, pobreek gomendatuta sartuko gara Erreinuan. Horregatik, lagun gisa irabazi behar ditugu, ditugun ondasunak haiekin partekatuz. Horretarako baino ez dugu eredugarri parabolako administratzaile azkarra. Bitxia bada ere, dirua bidegabetzat hartzen da. Jakina, testuak ez digu esaten pobreen lagun egin behar dugula bidegabeki eskuratutako dirua haiekin partekatuz, baizik eta zintzoki irabazitako diruarekin, diru guztia hein batean bidegabea baita. Munduan dagoen aberastasunaren banaketa desorekatuak aberastasun oro injustiziaz zikintzen du. Zeren mundu honetako ondasunak Jainkoak eman baitizkigu, gizadi osoaren alde administratu ditzagun, balio behar baitute guztiok Jainkoaren seme-alabak bezala garatu gaitzen.

* * *

Azaroaren 4an San Karlos Borromeoren (1538-1584) jaia ospatu ohi dugu. Beraren irakurgai batean, bada «egizu egiten ari zarena» delakoarekin bat datorren esaldi bat: gauza bakoitzari dagozkion baliabideak ipintzea eskatzen du. Hona: «Apaizen batek hau eta bestea nahi luke, baina ez da arduratzen behar diren baliabideak kontuan hartzera... Beste bat kexu da: salmoak otoiztera edo meza ematera doanean, burura mila gauza etortzen zaizkio, Jainkoagan pentsatzea eragozten diote; baina pertsona honek, salmoak otoiztera edo meza ematera joan aurretik, zer egin du sakristian edo elizan?, nola prestatu da?, zer baliabidez baliatu da atentzioari edo aditasunari eusteko?» (*San Karlos Borromeo (1538-1584), Milango artzapezpikua, in Liturgia de las Horas, IV, 4 nov.*).

Deuteronomio liburutik 30, 11-14.

Honela mintzatu zitzaion Moises herriari: «Obedituko diozu Jaunari, zeure Jainkoari, legearen liburu honetan idatzitako beraren aginduak eta legeak betez, eta bihotz-bihotzez eta gogo osoz itzuliko zara Jaunagana, zeure Jainkoagana. Izan ere, gaur nik ematen dizudan agindua ez da zure indarrez gaindikoa, ezta eskuraezina ere. Ez dago zeruan, zuek hau esateko: “Nor igoko zaigu zerura, agindua ekarri eta guri jakinarazteko, bete ahal dezagun?” Ez dago itsasoaz bestaldean ere, zuek hau esateko: “Nor joango zaigu itsasoaz bestaldera, agindua ekarri eta guri jakinarazteko, bete ahal dezagun?” Zeren esku-eskura baituzu hitza, zeure ahoan eta bihotzean, bete dezazun»

Sal 15: Zu zaitut, Jauna, neure ondarea.

Jesu Kristoren ebanjelioa San Joanen liburutik 12, 23-26.

Aldi hartan, Jesusek erantzun zien ikasleei: «Iritsi da Gizonaren Semearen aintza azalduko den ordua. Bene-benetan diotsuet: Gari-alea, lurrean sartu eta hiltzen ez bada, bera bakarrik gelditzen da; hiltzen bada, ordea, fruitu asko ematen du. Bere bizia maite duenak galdu egingo du; baina mundu honetan bere bizia gutxiesten duenak betiko bizirako gordeko du. Nire zerbitzari izan nahi duenak jarrai biezat eta, ni nagoen tokian, han izango da nire zerbitzaria ere. Nire zerbitzari dena Aitak okoratu egingo du.

Jesusen Lagundiak jesuita anonimo santu guztien jaia ospatzen du gaur. Jaungoikoari eta Konpainiako kapitain bakarrari jarraituz, euren bizitza Elizaren eta gizakien zerbitzura eman zuten. Ebanjelioan, Jesusek, bere bizia, hiltzean fruitua ematen duen gari ale batekin konparatzen du. Jesusen heriotzak gizateriaren salbazioa izan zuen fruitu. Jesusen jarraitzaileok berak bizi izan zuen bezala gara-

Urteko 31. astea.

Jesusen Lagundiko santu eta dohatsu guztiak.

Zakarias eta Elisabet santuak,

Joan Butaiatzaikearen gurasoak.

tu behar dugu gure bizitza. Ziur asko, ez gara Jesus bezala bortizki hilko, XXI. mendean oraindik ere ankerki hiltzen diren martiri kristauak dauden arren. Baina Jesusi jarraitu behar diogu bizitza Jainkoari fideltasunez emanez eta gizon-emakumeei berak egin zuen bezala zerbitzatuz. Orduan berarekin egongo gara eta bera bezala emankorrak izango gara.

* * *

San Paulok Erromatarrei 15, 14-21: Jesu Kristoren zerbitzari egin nau jentilentzat, Jainkoarentzat opari atsegingarri izan daitezen. **Sal 98 [97]:** Agertu du Jaunak nazioen aurrean beragandiko garaipena

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 16, 1-8.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Gizon aberats batek etxezain bat zuen, eta hau ondasunak alferrik galtzen ari zitzaiola salatu zioten.

Deitu eta esan zion: “Zer da zutaz entzun dudan hori? Emadazu etxezaintzaren kontu, kargutik bota egiten zaitut eta”.

Etxezainak, orduan, hau zioen bere baitan: “Zer egin behar dut nik orain, nagusiak kargua kentzen didanez gero? Aitzurrerako ez naiz gauza, eta eskerako lotsa naiz. Badakit zer egin, kargutik botatzen nautelarik etxean nork hartu izan dezadan”.

Banan-banan bere nagusiaren zordun guztiei deitu eta lehenengoari galdetu zion: “Zenbat zor diozu nire nagusiar?” Hark erantzun: “Ehun upel olio”. Etxezainak, orduan: “Hona zeure ordain-agiria; agudo, eseri eta idatzi berrogeita hamar”. Gero, hurrengoari galdetu zion: “Zuk zenbat zor diozu?” Hark erantzun: “Ehun anega gari”. Etxezainak, orduan: “Hona zeure ordain-agiria; idatzi laurogei”.

Eta nagusiak txalotu egin zuen etxezain zuzengabe hura, zuhur jokatu zuelako. Izan ere, mundukoak zuhurrago dira beren arteko arazoetan, argitakoak berenetan baino».

Maisuari irten zaion zoriontasun-agurra merezi dutenak, ez dira administratzaile honen trikimailuak eta nahasmenduak, baizik eta beraren trebetasuna edo zuhurtasuna. Ebanjelioak ere sugearen maltzuratasuna eta usoaren xumetasuna gomendatu ditu. Munduan bizi behar dugu munduko izan gabe eta mundutasuna ez «eransteko» moduan bizi ere, hau da, munduko bizitzaren ezaugarri den anbiguotasun hori gabe, gauzarik zuzenena etengabe okertuz ageri den hori gabe. Beraz, bereizmenaren artea bizi behar da, Jainkoaren bihotzarekin soinu berean taupadaka jartzen baikaitu, gure bihotza garden eginez batera. Halaber, Jainkoaren Erreinuaren arazoaz beste batzuek (munduaren seme-alabek) azaldu ohi duten gogo berotasuna azaldu behar dugu, batzuetan bata bestearen hain kontrako izanik ere.

Urteko 32. astea.

Jesusen Lagundiko Hildako Guztiak.

San Severo, *martira*. *

2 Makabearrak liburutik 7, 1-2.9-14.

Egun haietan, zazpi anai atxilotu zituzten beren amarekin. Legeak debekatua zuen txerrikia jatera behartu nahirik, idi-zainez egindako zartailuz zigorkatu zituen Antioko erregeak. Anaiak zaharrenak, denek izenean mintzatuz, esan zuten: «Zer galdetzen diguzu? Zer jakin nahi duzu gugandik? Prest gaude hiltzeko, gure arbasoen legeak hautsi baino lehen» Bigarren anaiak ere, azken arnasa ematean, esan zuten: «Zuk, gaizkile maltzur horrek, oraingo bizia kentzen diguzu; baina munduko Erregeak betiko bizirako piztuko gaitu beraren legeengatik hiltzen garenok» Gero, irain eta iseka egiten hasi ziren hirugarrenari; mihia ateratzeko eskatu ziotenean, berehala atera zuten eta eskuak ere luzatu zituen kementsu. Eta esan zuten gizonki: «Jainkoak eman zizkidan gorputz-atari hauek beraren legeengatik gutxien ditut; eta ziur nago beragandik hartuko ditudala berriro» Harriturik gelditu ziren erregea eta beronekin zirenak gaztearen ausardiaz, huskeriatzat baitzituen oinaze-minak. Hura hil zenean, oinaze berberaz torturatu zuten laugarrena. Hiltzeaz zegoela, esan zuten: «Merezi du giza eskuz hiltzea, Jainkoak berpizteko itxaropea ematen digunean. Zuk, ordea, ez duzu bizirako berpizterik izango»

Sal 16: Esnatzean zure presentziaz naiz aseko, Jauna.

San Paulok 2 Tesalonikarrei 2, 16–3, 5.

Senideok: Jesu Kristo gure Jaunak berak eta Jainko gure Aitak –maite izan gaituen eta betiereko kontsolamendua eta halako itxaro-

* Eugenio Mari (Lazkao 1902–Pedralbes [Katalunia] 1936), *anaiak beneditarra, dohatsu eta martiria*.
Santuak: Pedro Poveda eta Inozentzio de la Inmaculada, *apaizak*, eta lagunak, *martiriak*.
Joakin Esnaola (Idiazabal 1898–Madril 1936), *apaiza, agustindarra*, Klara Ezkurra (Arrasateko Ulibarri 1896–Valencia 1936), *birjina* eta lagunak, *dohatsuak, martiriak*.

Urteko 32. astea.

Jesusen Lagundiko Hildako Guztiak.

San Severo, *martiria*.*

pen zoriontsua dohainik eman digun Aitak—bete zaitzatelada adoretz eta sendotu, on den guztia egitez eta hitzez burutzeko. Gainerakoan, senideok, egizue otoitz gure alde, Jaunaren mezua bizkor zabal dadin eta denek ospez onar dezaten, zuek onartu zenuten bezala. Egin otoitz ere gu onik atera gaitezen jende oker eta gaiztoengandik, ez baitira denak leialak. Jauna, ordea, leiala da; berak sendotuko zaituzte eta gaiztoengandik gordeko. Zuei dagokizuen, guk agindutako guztia egiten duzuen konfiantza ematen digu Jaunak, baita egiten jarraituko duzuen ere. Jaunak zuzendu dezala zuen bihotza Jainkoa maitatzera eta Kristoren itxaropenean irautera.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 20, 27.34-38.

Aldi hartan, saduzear batzuk hurbildu zitzaizkion Jesusi (saduzearrek ez dute onartzen hildakoak pizten direla), eta Jesusek esan zien: «Mundu honetan gizon-emakumeak ezkondu egiten dira; baina datorren munduan eta hildakoen piztueran parte hartzeko Jainkoak gai aurkituko dituenak, gizaseme nahiz emakume, ez dira ezkonduko; izan ere, ez daitezke hil, aingeruak bezalako baitira eta Jainkoaren seme-alaba, piztueran parte dutenez gero. Gainera, hildakoak pizten direla Moisesek berak adierazten du, sutan zegoen sasiaren pasarte, Jaunari “Abrahamen Jainko, Isaaken Jainko eta Jakoben Jainko” deitzen diotenean. Ez da hildakoen Jainko, biziena baizik, denak bizirik baitaude harentzat»

* Eugenio Mari (Lazkao 1902–Pedralbes [Katalunia] 1936), *anaia beneditarra, dohatsu eta martiria*.

Santuak: Pedro Poveda eta Inozentzio de la Inmaculada, *apaizak*, eta lagunak, *martiriak*.

Joakin Esnaola (Idiazabal 1898–Madril 1936), *apaiza, agustindarra*, Klara Ezkurra (Arrasateko Ulibarri 1896–Valencia 1936), *birjina* eta lagunak, *dohatsuak, martiriak*.

Urteko 32. astea.

Jesusen Lagundiko Hildako Guztiak.

San Severo, *martiria*.*

Hildakoen berpiztearen ideia judaismoan jaio zen K. a. II. mendean. Antioko IV.aren jazarpenaren testuinguruan. Saduzeugarrek ez zuten sinesten: oso kontserbadoreak ziren, doktrina tradizionalenak bakarrik onartzen baitzituzten, eta ez berrienak. Piztueraren ideia hau Jainkoaren justifikazioaren beharrezko funtzio gisa sortzen da. Izan ere, Jainkoak zintzoak hiltzea onartzen badu, bere aginduekiko leialtasunagatik, salbatzeko ezer egin gabe, ezin ditu behin betiko heriotzaren agindupean utzi. Egingo balu, ez litzateke bidezkoa izango, eta, beraz, ez litzateke Jainkoa izango. Jesusen berpizkundea da kristau fedearen puntu nagusia: “Jesu Kristo berpiztu ez bada, ez du zentzurik gure sinemenak” (Ik. 1 Ko 15, 14-19). Sadozearrak, Jesusi aurkeztzen dioten gaia, berpizkundearen fedea absurdora eramaten saiatzen dira. Baina ahaztu egiten dute ez garela berpiztuko gure lurreko bizitza berregiteko, baizik eta Jainkoaren bizitza bizitzeko. Ezin dugu zehaztu nolakoa izango den gure bizitza berpiztua, ez baitugu horren esperientziarik. Baina bizitza zoriontsua izango dela esan dezakegu, gu geu izango garela, berpiztea ez baita gure izatearen zati batera mugatuko, hau da, gure dimentsio espiritualera. Eraldatuak, berriztuak izango gara Jainkoaren bizitza bizitzeko. Horregatik dio Jesusek etorkizuneko bizitzan Jainkoaren aingeruak bezalakoak izango garela; eta San Paulok, gorputz espiritual batean berpiztuko garela (1 Ko 15, 42-44). Jakina, berregaragitzea bateraezina da kristau fedearekin. Berpizkundan zuten itxaropenari esker, martiriek beren bizitza eman diezaiokete borrhori, lehen irakurgaiak aipatzen dizkigun anaiek egin zuten bezala. Eta guk, berpizkundan dugun itxaropenari esker, Jainkoarekiko leialtasunean bizi gaitezke, xantaia guztietatik aske, heriotzaren xantaia barne (Ik. Heb 2, 14-15).

* Eugenio Mari (Lazkao 1902–Pedralves [Katalunia] 1936), *anaia beneditarra, dohatsu eta martiria*.

Santuak: Pedro Poveda eta Inozentzio de la Inmaculada, *apaizak*, eta lagunak, *martiriak*.

Joakin Esnaola (Idiazabal 1898–Madril 1936), *apaiza, agustindarra*, Klara Ezkurra (Arrasateko Ulibarri 1896–Valencia 1936), *birjina* eta lagunak, *dohatsuak, martiriak*.

Urteko 32. astea.

San Florentzio Irlandakoa, *gotzaina*.

San Paulok Titori 1, 1-9: Agindu dizudan bezala, izendatu itzazu apai-zak. **Sal 23:** Hau da, Jauna, zure aurpegi-bila dabiltzanen taldea.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 17, 1-6.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Ezinbestekoa da munduan galbideak gertatzea, baina dohakabea inoren sinesmena galbidean jartzen duena! Hobe luke errotarria lepotik lotu eta itsasora botako balute, txiki hauetakoren bat galbidean jartzea baino. Ibili kontuz! Zure senideak bekatu egiten badu, egiozu haserre, eta, damutzen bada, barkatu. Eta egunean zazpi aldiz zure kontra bekatu egiten badu eta zazpi aldiz etortzen bazaizu “damu dut” esanez, barkatu» Apostoluek esan zioten Jaunari: «Handitu sinesmena gugan» Jaunak erantzun zien: «Sinesmena bazenute, mostaza hazia bezain txikia izanik ere, pikondo honi “atera hortik eta landatu itsasoan” esango zenioke, eta obeditu egingo lizueke»

Lukasek jatorriz independenteak ziren Jesusen hiru esaera biltzen ditu hemen, ikasleei zuzenduak direla adieraziz. Lukasek batzen ditu kristau elkartearen bizitzan garatzeko irakaspenak direlako. Lehen esaldia eskandaluan edo galbidean jartzeari buruzkoa da. Kristau guztiek ez dute formazio, kultura edo gaitasun bera. Horregatik, kontuz ibili behar da komunitateko txikienak, ahulenak galbidean ez jartzeko. Bigarren esaldiak barkamena aipatzen du, kristau elkartean eta gizarte harreman guztietan ezinbestekoa dena. Jaungoikoak barkatu digun bezala, kristauok, bere jarraitzaileek, beti barkatu behar dugu. Hirugarren esaerak fedeari egiten dio erreferentzia. Jesusek, Erreinua mostaza ale batekin alderatu zuen, oso txikia, itxuraz ezdeusa, baina hain zuhaixka handia izatera iristen dena, non txoriek bertan habia egin dezaketen (Lk 13, 18-19). Fedearekin ere antzeko zerbait gertatzen da. Fede pixka batek, mostaza-ale bat bezain txikiak, mundua mugiaraz dezake.

Urteko 32. astea.

San Godofredo Amienskoa, *gotzaina*.

San Paulok Titori 2, 1-8.11-14: Jainko-zaletasunaz bizi gaitezen, Jesu-kristo gure Salbatzaile eta Jaungoikoaren agertze ospetsua itxaroten dugula. **Sal 36:** Zintzoek salbamina Jaunagandik dute.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 17, 7-10.

Aldi hartan, Jaunak esan zien apostoluei: «Emazue, zuetako bategen morroia duela soro-lanean edota artzaintzan. Morroia etxeratzean, “hator berehala mahaira” esango ote dio? Ez ote dio beste hau esango: “Presta iezadak afaria, jantzi aurreko mantala eta zerbitza nazak, nik afaldu bitartean; ondoren, afalduko duk heuk?” Morroiari esker ona zor ote dio, agindua bete duelako? Zuek ere gauza bera: agindutako guztia egin eta gero, esan: “Morroi gizajoak gara; egin behar genuena besterik ez dugu egin”»

Jesusen laugarren irakaspen bat kristau elkarte batentzat, atzo irakurri genituen hiru irakaspenen ondoren datorrena. Erabilitako hiztegiak komunitateko buruzagiei zuzenduta dagoela iradokitzen du. Morroiak amantala jarri behar du, Jesusek egingo lukeen bezala zerbitzatzeko (Ik. Lk 12, 37). Horiek ez dute aitorpenik edo esker onik bilatu behar eman zaien betebeharra betetzeagatik. Doakotasunetik egin behar dute zerbitzua. Esklaboak bezala, bere lana ez da landa-zereginekin amaitzen, baizik eta bere nagusia etxean zerbitzatzen jarraitu behar du. Elkarteko ministroei zuzenduta egon arren, irakaspen hau kristau guztiei ere aplikatu daieke. Gure betebeharrak besteen esker ona bilatu gabe bete behar ditugu. Betebeharra betetzeak ez du saririk eskatzen. Nahikoa sari da ongia egin ahal izatea.

Urteko 32. astea.

Letrango Eliza Sagaratzea.

Ezekiel profetaren liburutik 47, 1-2.8-9.12: Ura ikusi nuen tenplutik irteten; eta ur hori iritsi zitzaien guztiak salbatu egin ziren. **Sal 45:** Ibai baten adarrek alaitzen dute Jainkoaren hiria, Goi-goikoaren bizileku guztiz santua.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 2, 13-22.

Aldi hartan, hurbil zen juduen Pazko-jaiia, eta Jesus Jerusalemera igo zen. Tenpluan idi-, ardi- eta uso-saltzaileak aurkitu zituen, eta diru-trukatzaileak han eserita. Jesusek, lokarriz zartailua eginik, bota egin zituen denak tenplutik, baita ardiak eta idiak ere, eta tratularien diruak sakabanatu eta mahaiak irauli zituen. Uso-saltzaileei esan zien: «Ken horiek hortik! Ez bihurtu azoka-etxe nire Aitareen etxea» Ikasleak idatzirik dagoenaz gogoratu ziren: «Zure tenpluaren maitemina sutu nau» Orduan juduek galdetu zioten: «Zer ezaugarri ematen diguzu hori egiteko?» Jesusek erantzun zien: «Desegin ezazue tenplu hau, eta hiru egunean jasoko dut» Juduek erantzun zioten: «Berrogeita sei urte behar izan ziren tenplu hau eraikitzeko, eta Zuk hiru egunean jasoko duzula?» Hura, ordea, bere gorputzaren tenpluaz ari zen.

Hilen artetik berpiztu zenean, gogoratu ziren ikasleak esandako honetaz, eta sinetsi zuten Liburu Santuetan eta Jesusek esandako hitzean.

Letrango basilika Erromako katedrala da. Bertan egin zituzten bost kontzilio ekumeniko. Gaur haren dedikazioa ospatzen dugu, eta horrekin, maitasunean besteen buru den Erromako elizarekin dugun batasuna eta lotura bultzatzen dugu. Gainera, jai honek balio digu konturatu gaitezen kristauok ez dugula tenplurik, elizak baino. Antzinatean, eta judaismoan ere bai, elizak ziren jainkotasuna bizi zen eraikinak. Kristauok eraikinak behar ditugu elkartzeko, baina eraikin horiei eliza deitzen diegu, bertan biltzen baita deitutakoen kongregazioa den eliza. Eliza gu gara, gutariko bakoitzean eta elkartutako komunitate osoan bizi baita Espiritu Santua. Kristau elkarteak gu garen harri biziakin eraikita dago.

Urteko 32. astea.

San Leon Handia, 45. *aia santua eta eliz irakaslea.*

San Andres Avelino, *apaiza.*

San Paulok Filemoni 1, 7-20: Har ezazu morroi bezala baino gehiago, anaia maite bezala. **Sal 145:** Bai dohatsu, Jakoben Jainkoa lagun duena.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 17, 20-25.

Aldi hartan, Jainkoaren erreinua noiz iritsiko zen galdetu zioten fariseuek Jesusi. Honek erantzun zien: «Jainkoaren erreinua ez da nabarmen etorriko. Ezin esango da: “Hona hemen” edota “hara han”; zeren Jainkoaren erreinua zuen artean baitago jadanik» Gero, ikasleei esan zien: «Iritsiko da garaia, Gizonaren Semea etorri osteko egun bat bederen ikusi nahi izango duzuen, eta ezin izango duzue ikusi. Orduan, “hona hemen”, “hara han” esango duzute. Baina zuek ez joan, ez atera atzetik lasterka. Izan ere, tximistak une batean zeru-alde batetik basteraino argi egiten duen bezala, hala izango da Gizonaren Semea etorriko den egunean. Baina aurretik asko sufritu behar du, eta gizaldi honek gaitzetsi egingo du»

Jesusen garaian, juduek irrikaz itxaroten zuten Jaunaren eguna. Egun horretan, Jainkoak historian parte hartze zuzena izango du gaiztakeria eta bekak amaitzeko, zintzoak salbatzeko eta mundu berri bati ekiteko bere agindupean – Jainkoaren Erregetza –, non bakea eta justizia izango diren nagusi. Askok hau galdetzen zuten: noiz gertatuko da? Batzuetan etsipena sortzen zen itxaronaldi luzeagatik (Ik. Hab 2, 2-3). Kristauek, hasieran, pentsatu zuten Jainkoaren berpiztearen ondoren, zeinarekin hasi baitzen Jainkoaren esku-hartze subiranoa munduan, ez zela atzeratuko Erreinuaren zain zeudenen itxaropenen erabateko betetzea. Baina Lukasek hirugarren kristau belaunaldiarentzat idazten du: eta onartuta dauka Jainkoak munduari buruz duen behin betiko epaia eta bere esku-hartze osasungarria, azkenean gaizkiaren gaineko ongiaren behin betiko garaipena luze joango dela. Horrek ez du esan nahi Jainkoak gizateria abandonatu duenik. Alderantziz, Jainkoaren Erreinua lehenago uste zen baino modu diskretu eta isilagoan

Urteko 32. astea.

San Leon Handia, 45. aita santua eta eliz irakaslea.

San Andres Avelino, apaiza.

gertatzen ari da, baina lehen bezain modu errealean . Ez da modu ikusgarriari etorriko eta ez da hemen edo han bilatu beharko, gure baitan baitago. Jainkoak bere Erreinua egiten du historiarekin eta munduarekin dugun konpromisoaren bidez. Eta Jaunaren jarraitzaileek, berak bezala, ongia egin eta gaizkia jasan beharko dute. Bitartean, apurka-apurka, eta askotan isilean, Jainkoaren Erreinuak aurrera egingo du.

* * *

ARANTZAZUKO AMAREN BEDERATZIURRENA
ARANTZAZUKO AMA BIRJÑA, ZERUKO ERREGI HAUNDIA,
KENDU PEKATU DANEN ARANTZAK EMAN JAUNAREN
GRAZIA (BIS)

1. Agur zeruen edertasuna
arrosa zuri gorria,
apaindurien lore bikainez
Jaungoiko berak jantzia.
Arantzartean arantza gabe
arantzan gora jaikia,
Agur Amatxo bihotz biguna
grazi beraren jargoia
grazi beraren jargoia.
2. Hortikan zaude Euskal Herriko
gaur zure seme horien kontrako
etsaiak nahiko badira.
Zugana gatoz, Ama maitea,
zure estalpe argira,
ixuri zazu zure indarra
Euskal-bihotzen erdira.
(J. J. de Aranaren hitzak. M. Letamendiaren eresia)
(Arantzazu egutegia, 2020-08-30)

Urteko 32. astea.

San Martin Tours-ekoa, *gotzaina*.Toribio santua, *monjea*.

2 Joan 1, 4-9: Erakuspenean irauten duena Aitarekin eta Semearekin bizi da. **Sal 118:** Dohatsu, Jaunaren legean dabiltzanak.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 17, 27-37.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Noeren garaian bezala gertatuko da Gizonaren Semearen garaian ere: jan-edanean zebilen jendea eta ezkondu egiten ziren gizon-emakumeak, Noe ontzian sartu zen eguna arte; baina etorri zen uholdea eta denak galdu zituen. Gauza bera gertatu zen Loten garaian ere: jan eta edan, erosi eta saldu, landatu eta eraiki egiten zuen jendeak; baina, Lot Sodomatik atera zen egunean, su eta sufrezko euria egin zuen zerutik eta denak galdu zituen. Hala gertatuko da Gizonaren Semea agertuko den egunean ere. Egun hartan, etxe gaínean egon eta bere gauzak etxean dituen ez bedi hartzera jaitsi; eta, era berean, soroan dena ez bedi atzera itzuli. Oroitu Loten emazteaz. Bere bizia beretzat gorde nahi duenak galdu egingo du; galtzen duenak, berriz, onik aterako du. Nik diotsuet: gau hartan bi lagun egongo dira ohe berean: bata hartuko dute eta bestea utzi; bi emakume ariko dira batera ehotez: bata hartuko dute eta bestea utzi» Ikasleek galdetu zioten: «Non izango da hori, Jauna?» Jesusek erantzun zien: «Sarraskia non, han bilduko dira putreak»

Pasarte hau atzokoaren jarraipena da, eduki osagarri batekin. Jainkoaren Erreinua pixkanaka munduarekiko konpromisoan gautzen joatea ez da traba edo oztopoa historiaren amaieran betetzeko Danielen liburuko 7. kapituluari Gizonaren Semea iragarritakoa. Mundua eta gure historia ez dira betiko; amaiera bat izango dute eta, pasarteak dioenaren arabera, amaiera hori azkarra eta ustekabekoa izango da. Atzo esaten zitzaigun ez dugula zertan kezkatu noiz gertatuko den; gaur, berriz, esaten zaigu ez dugula kezkatu behar gizonaren Semea non agertuko den ere. Orduan, zertaz arduratu behar dugu?

Urteko 32. astea.

San Martin Tours-ekoa, *gotzaina*.Toribio santua, *monjea*.

Ongia egiteaz. Badirudi denok berdinak garela: jan, edan, saldu, erosi, etab. egiten dugu. Baina hori itxura baino ez da. Gizonaren Semearen etorrerak argituko du giza historiaren egia, eta, beraz, gutako bakoitzaren existentziarena. Horregatik, elkarrekin lo egiten duten bitik bat eramango dute eta beste bat utziko dute, edo elkarrekin ehotzen ari diren bi emakumetatik, bata eraman eta bestea utzi egingo dute. Erabaki horretarako kontuan hartuko da ea bakoitzaren bizitza zeren gainean dagoen eraikia: ongiaren eta justiziaren gainean ala bidegabekeriaren eta gaizkiaren gainean.

* * *

EZ SINESTEKO MODUKOA, BAINA EGIA

Munduan 43 biztanletik bat soldadua da, eta 1.030etik bat medikua. (Dirudienez hiltzea biziak salbatzea baino beharrezkoagoa dugu).

Munduko biztanleriaren %40ak gosea pasatzen du.

Aberastasunen %80a biztanleen %20aren esku dago. Ondorioz, biztanleen %80ak aberastasunen %20a besterik ez du.

Espainian 8 milioi pobrezian bizi dira. Hauetatik milioia haurrak dira.

Munduan segundo bakoitzeko pertsona bat hiltzen da gosez.

Jesu Kristo ganadu aska batean jaio zen pobreziarik gorrianean. Bere jaiotza urtero abenduaren 25ean ospatzen da jaki hoberenekin.

Munduko 200 familia aberatsenen aberastasuna 3.000 milioi pertsona pobreenena baino handiagoa da.

Egunero 35.000 haur hiltzen dira gosez.

300.000 haur erabiltzen dira soldadu bezala.

(*Arantzazu egutegia 2020-03-03*)

Urteko 32. astea.

San Josafat, *gotzaina eta martiria*.

San Millan [Emiliano] Kukulakoa, *apaiza*.

3 Joan 5-8: Lagundu egin behar diegu senideei, haien lankide izan gaitezen egiaren alde. **Salmo 111:** Dohatsu, Jaunaren beldur den gizona.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 18, 1-8.

Aldi hartan, etengabe egin behar zutela otoitz eta ez zutela etsi behar adierazteko, Jesussek parabola hau esan zien: «Bazen hiri batean epaile bat, ez Jainkoari beldurrik, ez gizakiari begirunerik ez ziona. Bazen hiri berean emakume alargun bat ere. Hau epaile harengana joaten zen, eskatzera: “Egidazu justizia aurkariarekiko auzian”. Luzaroan epaileak ez zion kasurik egin nahi izan, baina azkenean bere baitan esan zuen: “Ez diot Jainkoari beldurrik, ez gizakiari begirunerik; baina, alargun hau gogaikarri zaidanez, egingo diot justizia, behingoz bakean utz nazan”» Eta honela bukatu zuen Jaunak: «Begira zer dioen epaile zuzengabeak. Eta Jainkoak, ez ote die justizia egingo, gau eta egun deiadarka ari zaizkion bere aukeratupei? Zain edukiko ote ditu luzaroan? Justizia berehala egingo diela diotsuet. Baina Gizonaren Semeak, datorrenean, aurkituko ote du sinesmenik munduan?»

Lukasek, hasieran, Jaunaren parabola honek beretzat zer nolako zentzua duen azaltzen du: otoitz egin behar da beti, adoregabetu gabe. Ebanjelariak lehenago ere aipatu zuen ekin eta ekin aritu behar zela otoitzean (Ik. 11, 5-13). Honetan Pauloren irakaspenei jarraitzen die; izan ere, otoitzean etengabe egoteko aholkua ematen zuen (1 Ts 5, 17). Baina ebanjelioaren testuinguruan eta, ziur asko, Jesusen ezpainetatik atera zen parabolaren dimentsio eskatologiko bat aurkitu dezakegu. Alargunak mundu honetan laguntzarik ez duten justuak ordezkatzeko dituzte, eta horregatik bere itxaropen bakarra Jainkoarengan dago, gizakien historiaren eta ekintzen epaile gisa. Baina Jainkoak, epaile gaizto honek bezala, denbora behar du bere justizia emateko eta behartsu eta

Urteko 32. astea.

San Josafat, *gotzaina eta martiria*.San Millan [Emiliano] Kukulakoa, *apaiza*.

ahulen eskubidea aitortzeko. Parabolak erakusten digu askotan Jainkoarekiko leialtasuna bizi behar dugula, haren esku babeslea gudan sentitu gabe. Jainkoak berandu justizia egiten badu ere, mundu honetako zapalduak ez dute bertan huts egin behar, ezta itxaropena galdu ere; aitzitik, Jainkoak justizia egingo dielako fedeari eutsi behar diote Gizonaren Semea etorriko den egunera arte. Izan ere, Jainkoak defendatuko du azkenean mundu honetako botereek zapalduetako zintzoen eskubidea. Argudioaren puntu nagusia hau da: epaile bidegabe batek justizia egiten badu alargun gajoaren temaren aurrean, ez al die justizia egingo bere hautatuei Jainkoak, epaile zuzena izanik?

* * *

FRANTZISKO AITA SANTUAK ASISKO FRANTZISKORI BURUZ

“Uste dut Frantzisko dela eredurik onena ahul dagoena eta ekologia integrala zaintzeari dagokionez; alaitasun eta zinezkotasunez bizi izan zuen hori. Ekologiaren inguruan lan egin eta ekologia ikertzen duten guztien zaindari santua da, kristau ez diren askoren artean ere oso maitatua. Arreta berezia erakutsi zuen Jainkoaren kreazioari buruz eta pobre eta abandonatuekiko. Alaitasunaren bidez, bere burua eskuzabaltasunez eskainirik eta bihotz unibertsalez maitatzen zuen. Mistikoa zen, erromesa zen, xalotasunean bizi izan zen, eta paregabeko harmonia liluragarrian Jainkoarekin, besteekin, naturarekin eta bere buruarekin. Harengan garbi ikusten da noraino diren banaezinak naturarekiko ardura, pobreenganako justizia, gizartearekiko konpromisoa eta barneko bakea” (Laudato Si’ 10). *(Arantzazu egutegia 2020-03-05)*

Urteko 33. astea.

San Estanislao Kostka, jesuita.

San Leandro Sevillakoa, gotzaina.

Behartsuen aldeko eguna.

Malakias profetaren liburutik 3, 10-20a.

Hau dio Jaun ahalguztidunak: «Badator eguna, labea bezain kiskalgarria. Harro eta gaizkile guztiak lasto izango dira, eta zeharo kiskaliko ditu etortzekoa den egunak; ez die utziko, ez sustrairik, ez abarrik. Baina zuentzat, nire izenari begirune diozuenentzat, eguzkia bezala agertuko da nire justizia, errainuetan osasuna dakarrela»

Sal 97: Badator Jauna herriak zuzentasunez epaitzera.

San Paulok 2 Tesalonikarrei 3, 7-12.

Senideok: Ondo dakizue nola jokatu behar duzuen guk bezala egiteko; ez ginen zuen artean zabarkerian bizi izan, ez genuen inoren kontura ogia jan; aitzitik, gau eta egun lanean nekatu ginen, zuetako inorentzat zama ez izatearren. Bagenuen zuen kontura bizitzeko eskubiderik, baina lan egin nahi izan genuen zuei jarraibide emateko. Zuekin egon ginenean, arau hau eman genizuen: lanik egin nahi ez duenak ez dezala jan. Zeren jakin baitugu zuetako batzuk zabarkerian bizi direla, ezer egin gabe, ikusmiran zeregintsu. Horrelakoei Jesu Kristo Jaunaren izenean agintzen eta erregutzen diegu, bakean lan eginez, irabaz dezatela beren ogia.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 21, 5-19.

Aldi hartan, tenpluari buruz ari ziren batzuk, harri ederrez eta emaitzez apaindua zegoela aipatuz. Orduan, Jesusek esan zien: «Etorriko da, hor ikusten dituzuen horietatik guztietatik harriarik harri gainean geldituko ez den garaia; dena suntsituko dute» Ikasleek galdetu zioten: «Maisu, noiz gertatuko da hori? Eta zertan antzemango diogu gertatzera doala?» Jesusek erantzun zien: «Kontuz, ez zaitzatela inork engainatu! Askok etorriko dira nire izenean, “ni naiz Mesias” edo “gainean da garaia” esanez. Ez joan horrelakoen atzetik. Gerra-eta iraultza-hotsak entzutean,

Urteko 33. astea.

San Estanislao Kostka, *jesuita*.San Leandro Sevillakoa, *gotzaina*.

ez ikaratu, lehenbizi gertatu beharrekoa baita hori guztia; baina ez dator berehala azkena» Esan zien, gainera: «Nazioa nazioaren aurka eta erreinua erreinuaren aurka altxatuko dira; lurrikara handiak izango dira, eta izurriteak eta goseteak han eta hemen. Gauza ikaragarriak gertatuko dira, eta seinale handiak agertuko zeruan. Baina hori guztia gertatu aurretik, eskua erantsiko dizuete eta erasoko, sinagogetara eta karteletara eramango zaituztete, eta erregeen eta agintarien aurrera zuzenduko nigatik. Aitormen egiteko aukera emango dizue horrek guztiak. Hartu gogoan ez duzuela zeuen burua nola defendatuko kezkatzen ibili beharrik; Nik adieraziko dizuet zer eta nola esan, eta zuen etsaietako inork ez du zuei aurre egiterik edo erantzuterik izango. Zeuen guraso eta senideek berek, ahaide eta adiskideek berek salduko zaituztete, eta zuetako zenbait hilko; guztiek gorroto izango dizuete nigatik; baina ez duzue buruko ile bat ere galduko. Iraupenaren iraupenez lortuko duzue bizia»

Jesusek Jerusalemgoko tenpluaren amaiera iragarri zuen. Juduen tradizioan, tenpluaren amaiera, erreinuaren etorrerarekin lotzen zen, tenplua jada beharrezkoa izango ez zen Jainkoarekin harreman zuzena izateko modu bat inauguratuko zuena. Za 14, 20-21 eta Ap 21, 22-23). Jesusen profetia hau, Tito enperadoreak Jerusalem hartu zuenean bete zen, 70. urtean, eta, beraz, Lukasek idazten duenean, Jerusalemgoko tenplua jada ez da existitzen. Horregatik, Lukasek, pasarte honetan, komunitate primitiboaren tradizio apokaliptikoa berrinterpretatzen du honako ideia hauekin: tenplua suntsitua izango da, baina kristauek ez dute kezkatu behar, ez noiz izango den, ez hau iragarriko duten seinaleez, suntsipen hori ez baitago lotuta Jaunaren bigarren etorrerarekin. Alderantziz, mundua amaitu baino lehen, gerrak, lurrikarak, epidemiak, goseak eta, batez ere, jazarpenak izango dira. Baina hori guztia ez da istorioaren amaierarekin lotuta egongo. Jazarpenek kristauei Jaunaren testigantza emateko aukera emango diete. Eta jazarpenetan zehar, jasan beharko dituen gorrotoak eta heriotzak gorabehera, Jainkoak ikasle leialak babestuko ditu. Pasarteak, beraz, kristau elkarteak jasan beharko dituen zailtasunen artean beldurrik ez izatera, eta gogor eta sendo eustera gonbidatzen du.

Urteko 33. astea.

San Jose Pignatelli, *apaiza, jesuita (Jesusen Lagundia berrezarri zuena).*

Apokalipsi liburutik 1, 1-4; 2, 1-5a: Oroit zaitez nondik erori zaren, eta bihotz-berri zaitez. **Sal 1:** Garaile ateratzen denari biziaren zuhaitzetatik jatea emango diot.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 18, 35-43.

Aldi hartan, Jesus Jerikora hurbildu zelarik, itsu bat zegoen eskean bide-ertzean eserita. Jendea igarotzen sumaturik, zer zen hura galdetu zuen. Jesus Nazaretarra igarotzen zela jakinarazi zioten. Orduan, deiadarka hasi zen: «Jesus, Daviden Seme, erruki zakizkit!» Aurrean zihoazenean gogor egiten zioten isilarazteko; baina hark oihu handia goz: «Daviden Seme, erruki zakizkit!» Jesusek, gelditurik, beregana ekartzeko agindu zien. Hurreratu zenean, galdetu zion: «Zer nahi duzu Nik zuri egitea?» Itsuak erantzun: «Ikus dezadala, Jauna!» Jesusek esan zion: «Ikusi, bada; zeure sinesmenak sendatu zaitu» Berehala ikusmena berreskuratu zuen eta Jesusen ondoren zihoan, Jainkoa gogetsiz. Eta herri osoak, gertatua ikusirik, Jainkoa goratu zuen.

Jerusalem bidean, Jesusek bere azken sendaketa egiten du Jerikoko itsua sendatuta. Horrela, Nazaretako sinagogan (Lk 4, 18) Ebanjelioaren hasieran iragarritako misioa betetzen du Isaias profeta aipatuz (61, 1hur). Sendatze hau Jesusek ekarritako salbamenaren eta Jainkoaren errebelazioaren zeinua da. Errebelaziorik gabe, errealtatea Jainkoak ikusten duen bezala ulertzeko itsu gaude. Jesu Kristo errebelatzailea da eta errebelazioarekin berarekin identifikatzen da. Jainkoaz, gizakiaz eta munduaren eta historiaren zentzuaren berri ematen digu, Jainkoak ikusten dituen bezala. Horretarako, ezinbestekoa da gizakiaren lankidetzeta eta parte hartzea. Jesusek itsuari galdetzen dio: “Zer nahi duzu nik zugatik egitea?” Errebelazioa onartzeko eta Jainkoaren salbamena jasotzeko, gizakiak nahi izan behar du, Jainkoaren ekintza salbatzailea ez baita gure askatasunaren gainetik pasatzen, baizik eta bere egiten eta goratzen du. Gure askatasunak Jainkoaren dohaina hartzen duenean, eraldatuak gara, eta, itsuak sendatu ondoren egin zuen bezala, Jainkoari jarraitu eta aintza eman diezaiokegu.

Urteko 33. astea.

San Alberto Handia, *gotzaina eta eliz irakaslea, domingotarra.*

Apokalipsi liburutik 3, 1-6.14-22: Norbaitek atea irekitzen badit, harrerengana sartuko naiz eta elkarrekin afalduko dugu. **Sal 14:** Garaile ateratzen dena, nirekin eseraraziko dut, neure aulkian.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 19, 1-10.

Aldi hartan, Jesus Jerikon sartu eta herrian barna zihoan. Bazen han Zakeo izeneko gizon bat, zergalari-buru zena, oso aberatsa. Jesus zein zen ikusi nahirik zebilen Zakeo, baina ezin zuen jendetzagatik, txikia baitzen. Lasterka aurrera joan eta pikondo batera igo zen Jesus ikusteko, handik igaro behar baitzuen. Jesusek, toki hartara iristean, gora begiratu eta esan zion: «Zakeo, jaitsi berehala, gaur zure etxean gelditu behar dut eta» Berehala jaitsi zen eta pozik hartu zuen etxean. Hori ikusirik, denak marmarka hasi ziren: «Bekatari baten etxera joan duk ostatzu» Zakeok, ordea, zutik jarrita, esan zion Jaunari: «Jauna, neure ondasunen erdiak behartsuei emango dizkiet eta, inori ezer ostu badiot, lau halako bihurtuko diot» Jesusek esan zion: «Gaur iritsi da salbamena etxe honetara, hau ere Abrahamen ondorengoa baita. Izan ere, Gizonaren Semea galdua zegoena bilatzera eta salbatzera etorri da»

Jainkoak gizaki guztiak salbatzea eta egiaren ezagutzara iristea nahi du (1 Tm 2, 4). Horregatik Jesusek, Aita nor den erakusten duenak, Zakeori deitu eta bere etxean bazkaltzera gonbidatzen du bere burua. Zakeo, publikanoen buru bezala, bekatari eta kalte egile bezala ikusia zena, jaso egiten du, eta honek, konbertsiora eramango du. Pentsa dezakegu Zakeo Jesusekin topo egin zuen arte, ez zela behartsuez arduratu; are gehiago, agian ahalik eta zerga gehien kobratzen saiatu zen. Berak uste du agian norbaitez aprobe txatu izan dela. Jesusekin topo egiteak, Jainkoarekin dugun harremana ez ezik, besteekin dugun harremana ere eraldatzen du, bereziki behartsuekin duguna. Otoitzean eta sakramentuetan Jainkoarekin egiten ditugun topaketan benetako esanahia eta kalitatea justiziaren alde lan egitean eta karitatea gauzatzen datza.

Apokalipsi liburutik 4, 1-11: Santua Jauna, Jainko ahalguztiduna: baten, baden eta badatorrena. **Sal 150:** Santu, santu, santua Jauna, Jainko ahalguztiduna!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 19, 11-28.

Aldi hartan, Jesusek parabola bat kontatu zion jendeari, Jerusalem hurbil baitzen eta jendeak Jainkoaren erreinua une batetik bestera azalduko zela uste baitzuen: «Handiki bat urrutiko lurralde batera joan zen, errege-izendapena hartzera, gero itzultzeko. Bere zerbitzarietako hamarri dei egin eta ontzako urre bana eman zien, esanez: “Saiatu etekina ateratzen, ni itzuli bitartean”.

Baina herritarrek gorroto zuten eta mandatariak bidali zituzten ondotik, esatera: “Ez dugu hori errege nahi”. Errege-izendapena harturik itzuli zenean, deiarazi zituen dirua banatu zien morroiak, bakoitzak zer irabazi zuen jakiteko. Aurkeztu zen lehenengoa eta esan zuen: “Jauna, zure ontzakoak hamar halako eman du”. Nagusiak esan zion: “Ederki, morroi ona! Gauza gutxian leial izan zarenez gero, hartazazu hamar hiriren agintea”. Joan zen gero bigarrena eta esan zuen: “Jauna, zure ontzakoak bost halako eman du”. Honi ere nagusiak esan zion: “Hartzazu bost hiriren agintea”. Joan zen beste bat eta esan zion: “Jauna, hemen duzu zeure ontzakoak; zapian bildua eduki dut. Bel-dur nizun, gizon gogorra zarelako, eman gabea eskatzen eta erein gabea biltzen duzuna”. Nagusiak, orduan: “Heure esanetik kondenatzen haut, morroi gaizto hori! Bahekien gizon gogorra naizela, eman gabea eskatzen eta erein gabea biltzen dudana. Nolatan ez duk, bada, nire dirua bankuan jarri? Horrela, itzultzean, bere interesekin jasoko nian”. Eta han zeudenei esan zien: “Ken iezaiozue ontzakoak, eta eman hamar dituenari”. Haiek erantzun zioten: “Jauna, lehen ere baditu hamar ontzako”. Eta nagusiak: “Hara nik esan: Duenari eman egingo zaio; ez duenari, berriz, daukan apurra ere kenduko. Eta errege nahi ez ninduten etsai horiek, ekarri hona eta hil itzazue nire aurrean”» Hitz hauek

Santa Gertrudis, *birjina, beneditarra*. Santa Margarita Eskoziakoa, *erregina*. Santuak: Roke Gonzalez, Alonso Rodriguez eta Juan del Castillo, *apaizak, martiriak, jesuitak*.

esan ondoren, Jesusék Jerusalemgo bidean gora jarraitu zuen denen aurretik.

Parabola honekin amaitzen da Jesusen Jerusalemerako bidaia (Mt 25, 14-30). Lukasek, urrutiko herrialde batera errege-titulua lortzera joan zen gizonaren gaia sartzen du, ez urte asko lehenago, Herodesen dinastiako pertsonaia batzuekin antzeko zerbait gertatu zela gogoratuz, garai hartan, Israelen errege izan zirenak, erromatarren menpeko errege izan baitziren. Lukasek Jesu Kristoren irudi bat ikusten du haiengan, aitaren eskuinera igo behar duena errege eta bizien eta hilen epaile gisa etorri aurretik. Bere herrikide batzuek enbaxada bat bidaltzen dute errege bezala arbuiatuz; eta, horregatik, itzultzen direnean zigortuak dira. Jakina, herri judua ordezkatzeko dute, neurri handi batean Jesu Kristoren mezua eta haren subiranotasuna onartu ez dituenak. Baina bere morroiek, administratzaile bezala urrezko ontza bana jaso dutenek, negoziatu egin behar dituzte errege bezala itzuli arte. Hau da irakaskuntza guretzat: garena eta daukaguna, gure gaitasunak eta gure ondasunak ongia egiten inbertitu behar ditugu. Hemen ez dago inbertsioa galtzeko arriskurik. Jainkoak emandakoarekin negoziatzen badugu, biderkatu egingo dugu. Beldurragatik gordetzen duenak, Jaunaren gaitzespena baino ez du jasoko itzultzen denean.

Urteko 33. astea.

Santa Elisabet Hungariakoa, *alarguna*.

Apokalipsi liburutik 5, 1-10: Hila izan da Bildotsa, eta bere odolaz enda guztietako gizakiak erosi ditu. **Sal 149:** Apaiz-erreinu egin gaituzu, Jauna, gure Jainkoarentzat.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 19, 41-44.

Aldi hartan, Jesus, Jerusalemera hurbildu eta hiria ikustean, negarrez hasi zen berarengatik, eta esan zuen: «Ai Jerusalem, ulertuko bazenu zuk ere gaur bakerako bidea! Baina ez zara hori ikusteko gauza. Etorriko zaizu, bai, zeure etsaiek lubakiz inguratu, setiatu eta alde guztietatik erasoko dizuten garaia; txikitu egingo zaituztete zu eta zure bizilagunak; eta ez dizute harririk harri gainean utziko, Jainkoak eskaini dizun salbamen-aukera aintzat hartu ez duzulako»

Jesus Jerusalemera iritsi da eta bere ikasleek txaloturik egin du sarrera garailea. Txalo zaparradarekin kontraste egiten du Jesusen ke-xak, Jerusalemek ez ziolako bere misioari harrera onik egin. Jerusalemek ez du ulertzen Jesusen Jaungoikoaren eta gizakien arteko eta gizakientzako bakearen dohaina dakarrela. Lukasek idazten duenerako, jazo da Jerusalem suntsipena, eta juduen herriak Jesusen misioari uko egiteagatik jasotako zigortzat jotzen du. Jesusen kexa hori ebanjelio honetako beste pasarte batzuekin lotu dezakegu. Jesus, 13, 34-35ean, Jerusalemek profetak hiltzen dituela kexatzen da, eta bidaltzen dizkiontenei harrika egiten die; 21, 20-24ean, Jerusalem suntsipena iragaritzen du, eta 23, 27-31an, Jerusalemgo emakumeak beren seme-alabengatik negar egitera gonbidatzen ditu, hurbil dituzten gaitzak direla eta. Jesusen Jerusalem alde negar egiten duela ikus dezakegu, eta malko horietan berari eta, beraz, Jainkoari berari bere herriaren bihotz gogorak eragiten dion mina ikus dezakegu. Jainkoak gizakiaren askatasuna errespetatzen du, baina gizakiak konbertitzeko deia ez onartzeak mina eragiten dio.

Apokalipsi liburutik 10, 8-11: Hartu nuen liburua eta jan nuen. Sal 118: Jauna, bai gozo zure esana nere ahoari!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 19, 45-48.

Aldi hartan, Jesus, tenpluan sarturik, bertan salerosketan ari zirenak kanpora botatzen hasi zen, esanez: «Liburu Santuak dio: “Nire etxea otoitz-etxe izango da”. Zuek, ordea, “lapur-zulo” bihurtu du-zue» Egunero tenpluan irakasten ari ohi zen. Apaizburuak, lege-maisuak eta herriko handiak Jesus hil nahian zebiltzan; baina ez zuten asmatzen zer egin, herri guztia aho zabalik baitzegoen hari entzuten.

Jesusek ez zuen harreman onik izan Jerusalemgo tenpluarekin, ebanjelioek dioten moduan. Horregatik, Jerusalemara iritsi zenean merkataria kanporatzeko keinu profetikoa egin zuen. Horrekin, tenpluan ematen zen gurtza kritikatzeko zuen, han eskainitako gurtza bizitzatik banandua zegoela uste baitzuen. Bidelapurrak ez ziren merkataria bakarrik, baita apaizak eta fededunak ere, Jainkoa gurtzen zutenak, eguneroko bizitzan bidegabekeriak egiten zituztelako. Jainkoaren gurtzak bizitzarekin koherentea izan behar du. Arkume bat eroatea eta sakrifizioan eskaintzea, jokabide zuzena izaten ahalegindu gabe, gurtza faltsua da. Keinua profetiko honekin, Jesus, antzinako profeten tradizioan kokatzen da. Is 1, 10-20; Jr 7, 1-11; Os 4, 1-6; Za 7, 1-14). Horrek erakusten digu gizakiak Jainkoaren aurrean aurkeztu behar duela, eguneroko bizitzan bere borondatea betetzen ahalegindu ondoren. Holakorik egin ezean, fededunak barkamena eskatu, damutu eta jokabidea aldatu behar du. Horrela gurtuko du Jainkoa espirituz eta egiatan.

* Mª Engrazia Lekuona (Oiartzun), Mª Zezilia (Azpeitia), Mª Ines (Etxarri) eta lagunak, *dohatsu, birjina eta martiri* (1936), *Andre Mariaren Bisitakoak*.

Urteko 33. astea.

San Abdias, *profeta*.

San Agapito, *martiria*.

Apokalipsi liburutik 11, 4-12: Neke gaitzak ekarri zizkieten bi profeta horiek lurrean bizi direnei. **Sal 143:** Bedeinkatua izan bedi nire harkaitz den Jauna.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 20, 27-40.

Aldi hartan, saduzeugar batzuk hurbildu zitzaizkion Jesusi (saduzeugarrek ez dute onartzen hildakoak pizten direla), eta galdetu zioten: «Maisu, Moisesek idatzi zigun: “Norbaiti anaia ezkondua seme-alabarik gabe hiltzen bazaio, ezkon bedi alargunarekin, anaiari ondorengoa emateko”. Baziren, bada, zazpi anaia. Zaharrena ezkondu eta seme-alabarik gabe hil zen. Bigarrena eta hirugarrena alargunarekin ezkondu ziren, eta zazpiak berdin. Eta denak seme-alabarik gabe hil ziren. Azkenik, hil zen emakumea ere. Piztuerakoan, zeinen emazte izango da, zazpiek izan baitzuten emazte?» Jesusek erantzun zien: «Mundu honetan gizon-emakumeak ezkondu egiten dira; baina datorren munduan eta hildakoen piztueran parte hartzeko Jainkoak gai aurkituko dituenak, gizaseme nahiz emakume, ez dira ezkonduko; izan ere, ez daitezke hil, aingeruak bezalako baitira eta Jainkoaren seme-alaba, piztueran parte dutenez gero. Gainera, hildakoak pizten direla Moisesek berak adierazten du, sutan zegoen sasiaren pasartean, Jaunari “Abrahamen Jainko, Isaaken Jainko eta Jakoboen Jainko” deitzen dionean. Ez da hildakoen Jainko, biziena baizik, denak bizirik baitaude harentzat» Orduan, lege-maisu batzuek esan zuten: «Maisu, ederki esan duzu» Eta ez ziren ausartzen beste galderarik egitera.

Jesu Kristoren berpiztea oinarri-oinarrizkoa da kristau fedean, beragatik ezagutu baitugu Jesus Jainkoaren Semea dela. Baina Jesus berpiztu egin zen hil direnen hasikin edo primizia gisa (1 Ko 15, 20-23). Judaismoak K. a. II. mendean deskubritu zuen hildakoen berpiztea

Urteko 33. astea.

San Abdias, *profeta*.San Agapito, *martiria*.

Jainkoarenganako fedearen eta bere justiziaren ezinbesteko baldintza zela. Jesus aurreratu egin zen, gure berpizte propioaren erakusgarri bihurtuz. Baina Jesusen berpiztea eta gurea ere ez da orain bizi dugun lurreko bizitza honetara itzultzea, sekula gehiago ez hiltzeko berpiztea baizik. Jesu Kristo Jainkoaren eskuinean goratua izan zen, eta gu berpiztuko gara Jainkoaren bizitza betierekoa eta zorionsua bizitzeko, Kristoren lorian parte hartuz bere Gorputzeko kide gisa. Horregatik, S. Paulok dioen bezala (1 Ko 15, 35-44), eraldatuak izango gara. Berpiztean sinesten ez zuten saduzearren eragozpenek ez dute garrantzirik, hildakoen berpiztea lurreko bizitza honetara itzultzea bezala irudikatzen baitute.

* * *

Zehazki gizarte-eremuari dagokionez, ezin esan dugu egitasun handiz egina dugula behartsuen aldeko aukera. Lehenik eta behin, ez dugulako partekatzen geure bizitzan eta geure erakundeetan beraiek bizi duten pobretasuna. Bigarrenik, ez dugulako jokatzeko «makurkeriaren aberastasunaren» aurrez aurre, Jaunak agertu zituen askatasunarekin eta irmotasunarekin. Behartsuen aldeko aukerak ez ditu zokoratuko sekula aberatsak berak, salbazioa guztiei baitzaie eskainia eta guztiei zor baitie Elizak bere zerbitzua; baina bai, aberatsen biziera guztiz zokoratzen du, «behartsuen miseriaren aurkako iraina baita; orobat zokoratzen du beraien metaketa eta pribilegio-sistema ere, ezinbestean larrutzen eta marjinaetzen baitu honek giza familiaren egundoko handigoia, herri eta kontinente osoak. (Pedro Casaldaligak Joan Paulo II. aita santuari egindako gutunetik).

2 Samuel liburutik 5, 1-3.

Egun haietan, Israelgo leinu guztiek Hebronera Davidengana etorri eta esan zioten: «Zeure odolekoak gaituzu. Lehenago ere, Saul gure errege zenean, zuk gidatzen zenituen Israelen joan-etorriak. Gainera zuri esana dizu Jaunak: “Zeuk gidatuko duzu nire herri Israel eta zeu izango zara israeldarren agintaria”» Etorri ziren, beraz, israeldarren buruzagi guztiak David erregeagana Hebronera, eta honek hitzarmena egin zuen haiekin Hebronan Jaunaren aurrean. Eta haiek Israelgo errege gantzutu zuten.

Sal 121: Goazen pozik Jaunaren etxera!**San Paulok Kolosarrei 1, 12-20.**

Senideok: Eskerrak ematen dizkiogu Aitari, argiaren erreinuan bere santuentzat prestaturik dituen ondasunetan parte izateko gai egin gaituenari. Ilunpearen menpetik atera gaitu, eta bere Seme maitearen erreinura aldatu; honengan dugu askapena, honengan bekatuen barkamena. Jainko ikusezinaren irudi da Kristo, sorkari guztietan lehen-sortua. Haren bidez sortu zituen Jainkoak zeru-lurretan diren gauza guztiak, ageri direnak eta ez direnak: munduan eragina duten ahalmenak, nagusitzak, aginteak eta botereak; sortua izan den guztiak Kristo du eredu eta helburu. Gauza guztiak baino lehenagokoa da hura, eta hari esker diraute. Hura da gorputzaren buru, Elizarena, alegia. Hura da hasiera, hildakoen artetik lehen-piztua, gauza guztietan hura izan dadin lehenengoa; Jainkoak nahi izan baitu bere izaeraren betea Kristogan egotea, eta honen bidez gauza guztiak berekin adiskidetzea, Kristok gurutzean isuritako odolaz bakeak eginez zeruko eta lurreko gauza guztiekin.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 23, 35-43.

Aldi hartan, agintariak burlaka ari zitzaizkion Jesusi, esanez: «Besteak salbatu dizkik; salba dezala bere burua, Jainkoaren Mesias,

Aukeratua, baldin bada» Gudariak ere iseka egiten zioten; hurbildurik, ozpina eskaintzen zioten, esanez: «Juduen erregea baldin bahaiz, salba ezak heure burua!» Gaietan idazkun hau zuen: «HAU JUDUEN ERREGA DA».

Gurutzetik zintzilik zeuden gaizkileetako bat Jesusi irainka ari zitzaion: «Hi ez al haiz, ba, Mesias? Salba ezak heure burua eta salba gaitzak gu ere!» Baina besteak haserre egin zion, esanez: «Ez al diok beldurrik Jainkoari, zigorra jasaten hagoela ere? Gurea legezkoa duk, geure eginengatik merezia baitiagu; baina honek ez dik inolako okerririk egin» Gero, esan zuen: «Jesus, oroit zaitez nitaz, zeure erreinura iristean» Jesusek erantzun zion: «Benetan diotsut: gaur nirekin izango zara paradisuan»

Jesu Kristo Munduko Erregearen jaia, Pio XI. Aita Santuak ezarri zuen 1925ean, Nizeako Kontzilioaren XVII. mendeurrenean. Vatikano II.aren ondorengo erreforma liturgikotik jai hau liturgia urteko azken igandera pasatu da, honela Kristoren erregetza salbazioaren historiaren gailurra dela adieraziz. Jesusek bere predikuairekin Jainkoaren Erreinuaren hurbiltasuna iragarri zuen. Bere pazko misterioan, erreinua gauzatu egin da, hasiera eman zaiolako Jainkoak munduan egin duen jarduera subiranoari. Orain Jainkoaren Erreinua bere osotasunera iristea besterik ez da falta, historiaren amaieran gertatuko dena. Giza historia Jesusen garaian hasitako Erreinua garatzen joan behar den garaia da. Gaurko ebanjelioak paradoxa kristaua nabarmentzen du. Jainkoaren Erregetza, justizia- eta bake-Erreinua dena, gizon-ema-kume guztientzat dator, lapur onean irudikatuta, Jesu Kristo, Errege, Epaille eta Salbatzailearen eskutik. Baina, iritsi ahal izateko, Jesusek bidegabekeria eta heriotza jasan eta sufritu behar ditu; eta bere jarraitzaileok bizitza eskaintzen lagundu behar diogu

Urteko 34. astea.

Andre Maria [haurra] Tenpluan Aurkeztua.

San Gelasio 1.a, *aita santua*.

Apokalipsi liburutik 14, 1-3.4b-5: Kristoren izena eta Haren Aitaren izena beren bekokietan idatzirik zeukaten. **Sal 23:** Hau da, Jauna, zure aurpegi-bila dabiltzanen taldea.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 21, 1-4.

Aldi hartan, begira zegoela, aberats batzuk ikusi zituen Jesusek tenpluko diru-kutxara limosna botatzen. Ikusi zuen emakume alargun behartsu bat ere bi txanpon botatzen. Eta esan zuen: «Benetan diotsuet: alargun behartsu honek beste guztiek baino gehiago bota du. Izan ere, beste guztiek sobera dutenetik egin dute limosna; honek, ordea, bere eskasian, bizitzeko zeukan guztia eman du»

Zein da pasarte honen interpretazioa? Jesusek alarguna gorai-patzen du ala aberatsak kritikatzan ditu? Interpretazio tradizionalak Jesusek alargunaz egiten duen laudorioari erreparatu dio batez ere, bizitzeko zeukan guztia bota zuelako. Gaur egun, exegetek gehiago erreparatu diote aberatsei egiten zaien kritika inplizituari, soberan daukatena bakarrik bota baitute, eta ebanjelioaren aurreko pasarteari erreparatu diote: “Kontuz lege-maisuekin, alargunen etxeak irensten eta otoitz luzeak egiten baitituzte” (Lk 20, 46-47). Ziur aski, mezua kontrastean dago. Jainkoari dena eman behar zaio alargunak egiten duen bezala; ez da nahikoa sobera daukaguna ematea. Ideia hori bat dator Jesusen pentsamenduarekin, ebanjelioaren beste pasarte batzuetan adierazitakoarekin (Ik. Lk 12, 22-32.33-34; 16, 1-9.19-31; 18, 18-30).

Urteko 34. astea.

Santa Zezilia, *birjina eta martiria*.

Apokalipsi liburutik 14, 14-19: Etorria da uzta biltzeko ordua, heldu baita lurreko uzta. **Sal 95:** Badator Jauna lurra epaitzera.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 21, 5-11.

Aldi hartan, tenpluari buruz ari ziren batzuk, harri ederrez eta emaitzez apaindua zegoela aipatuz. Orduan, Jesusek esan zien: «Etorriko da, hor ikusten dituzuen horietatik guztietatik harririk harri gainean geldituko ez den garaia: dena suntsituko dute» Ikasleek galdetu zioten: «Maisu, noiz gertatuko da hori? Eta zertan antzemango diogu gertatzera doala?» Jesusek erantzun zien: «Kontuz, ez zaitzatela inork engaina! Asko etorriko dira nire izenean, “ni naiz Mesias” edo “gainean da garaia” esanez. Ez joan horrelakoen atzetik. Gerra- eta iraultza-hotsak entzutean, ez ikaratu, lehenbizi gertatu beharrekoa baita hori guztia; baina ez dator berehala azkena» Esan zien, gainera: «Nazioa nazioaren aurka eta erreinua erreinuaren aurka altxatuko dira; lurrikara handiak izango dira, eta izurriteak eta goseteak han eta hemen. Gauza ikaragarriak gertatuko dira, eta seinale handiak agertuko zeruan»

Liturgia urteko azken aste honetan, Jesusen pasioa baino lehenagoko azken hitzaldia eskaintzen zaigu, ebanjelioko pasarte modura, Lukasen, Markos 13an eta Mateo 24-25ean bezala, azken denborari buruzkoa dena. Ebanjelari beraren 17, 20-37 kapituluaren bezala, Jesusek Jerusalemgo tenpluaren amaiera iragartzen du, juduen tradizioan bakea eta justizia nagusi izango ziren mundu berriaren etorrerarekin lotzen zena. Baina ez dio erantzuten ikasleen galderari: noiz gertatuko den eta hori iragartzen duten seinaleak zeintzuk izan daitezkeen. Alderantziz, Jesusek bere ikasleak ohartarazten ditu antsietatearen eta amaierarekiko kezkaen aurrean. Mundu hau egun batean amaituko da, eta gizadia noizbait iritsiko da bere bizitza lurtarraren amaierara. Baina garrantzitsuena ez da amaiera noiz gertatuko den jakitea, baizik eta iristen denean –denean dela– Jesusen jarraitzaileak topatzea, Jesusek egin zuen bezala, ongia egiteko eta bizitza besteen alde emateko konpromisoa hartuta. Inguratzen gaituen guztia iragankorra da; egiten ditugun gauzetan eta zerbitzatzen ditugun pertsonetan ezarritako maitasuna baino ez da izango betiko Jainkoaren bizitzan.

Apokalipsi liburutik 15, 1-4: Moisesen abestia eta Bildotsaren abestia kantatzen ari ziren. **Sal 97:** Jauna, Jainko ahalguztiduna, handiak eta harrigarriak dira Zuk eginak!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 21, 12-19.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Eskua erantsiko dizuete eta erasoko, sinagogetara eta kartzetara eramango zaituztete, eta erregeen eta agintarien aurrera zuzenduko nigitik. Aitormen egiteko aukera emango dizue horrek guztiak. Hartu gogoan ez duzuela zeuen burua nola defendatuko kezkatzen ibili beharrik; Nik adieraziko dizuet zer eta nola esan, eta zuen etsaietako inork ez du zuei aurre egiterik edo erantzuterik izango. Zeuen gurasoek eta senideek berek, ahaideek eta adiskideek berek salduko zaituztete, eta zuetako zenbait hilko; guztiek gorroto izango dizuete nigitik; baina ez duzue buruko ile bat ere galduko. Iraupenaren iraupenez lortuko duzue bizia»

Jesusen diskurtso eskatologikoan, ebanjelariak jazarpenen gaia sartu du. Jainkoaren bigarren etorrerarekin historiaren amaiera iritsi baino lehen, kristauak jazarpenak jasan beharko dituzte. Ebanjelariak jazarpenak aipatzen dituztenean, kristauak pairatu dituzte ordurako. Gogora dezagun Pablo bihurtu aurretik jazarzailea izan zela. Beste erlijio batzuek jazarpena jasan dute, baina erlijio kristaua inoizko jazarriena izan da. Are gehiago, batzuetan, kristau batzuk besteen atzetik ibili dira, horrela Jainkoa gurtzen zutelakoan (Ik. Jn 16, 2-3). Jazarpena ez da beti odola isurtzeraino iritsi, baina batzuetan kristauak baztertuak edo mespretxatuak izan dira. Egoera horietan Jesusek Jainkoarengan konfiantza jartzera gonbidatzen gaitu. Ezer baino lehen, jazarpena, bazterketa edo mespretxua izango dira testigantza emateko aukera. Gaur egun, kristau asko ez dira ausartzen beren fedearen testigantza ematera giza errespetuagatik, mespretxua edo gizarte-bazterketa jasateko beldurragatik. Gainera, Jesusek defentsa ez prestatzera ani-

matzen du, Jaunak jarriko baitu defentsa gure ahoan. “Zuen buruko ile bat ere ez da hilko” esaldiak tradizio bibliko zabala du (1 Sm 14, 45; 2 Sm 14, 11; 1 Erg 1, 52), Itun Zaharrean lurreko bizitzaren babesari erreferentzia egiten diona, baina gure pasarteetan betiereko bizitzari egiten dio erreferentzia, gizakien epai bidegabe kondenatzailearen gainetik Jainkoaren epai salbatzailea baitago.

* * *

MIGEL AGUSTIN PRO dohatsua apaiza eta martiria

Migel Agustin Pro Guadalupen jaio zen, Zakatekasen (Mexiko), 1891n. Familia oso kristaua zuen. Jesusen Lagundian 1911n sartu zen. Apaiz izateko, Mexikon, Nikaraguan, Espainian eta Belgikan egin zituen bere ikasketak. Apaiz 1925eko abuztuaren 30ean ordenatu zuten. Bere osasuna ona ez izan arren, batez ere teologia ikasten ari zen bitartean, eta askotan min handiak sufritu arren, beti pozik eta umore oneko agertu ohi zen. Mexikora 1926ko uztailan itzuli zen, pertsekuzio-dekretu zakarra indarrean sartu baino egun batzuk lehenago. Aita Pro-k bere apaiz-lana ezkutuka egiteko erabakia hartu zuen, eta oso gartsu eta bero egin zuen. Presidentearen aurkako konplot batean faltsuki salatua izateagatik eta, batez ere, apaiz zelako, preso hartu zuten eta gero fusilatu, batere epairik gabe, 1927ko azaroaren 23an, Mexiko hirian. Hiltzaileentzat barkazioa eskatu zion Jainkoari. Joan Paulo II.ak dohatsu deklaratu zuen 1988-09-25ean.

Urteko 34. astea.

San Andres Dung-Lac, *apaiza*, eta lagunak, *martiriak*.

Apokalipsi liburutik 18, 1-2.21-23; 19, 1-3.9a: Erori, da erori, Babilonia handia. **Sal 99:** Zorionekoak, Bildotsaren eztei-mahaira deituak!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 21, 20-28.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Jerusalem gudarostez inguratua ikustean, jakizue gainean duela bere hondamendia. Orduan, Judean daudenek ihes egin bezate mendietara; Jerusalem barruan daudenek alde egin bezate, eta soroan direnak ez bitez hirian sartu. Zigor-egunak izango dira, orduan beteko baita Liburu Santuan idatzirik dagoen guztia. Dohakabeak egun haietan haurduz izango direnak edota bularreko haurrak izango dituztenak! Estualdi handia izango baita lur honetan, eta haserre-zigorra herri honentzat. Ezpatapean eroriko dira eta nazio guztietara eramango dituzte gatibu; jentilek zapalduko dute Jerusalem, nazioentzat Jainkoak erabakitako epea erabat bete arte. Seinaleak izango dira eguzkian, ilargian eta izarretan, eta estu ibiliko dira lurrean herrialdeak, itsasoaren orroaz eta olatuen indarrez aztoraturik. Arnasarik gabe geldituko da jendea, munduari gainera dator kionaren beldurrez, ortzia ere dardaratuko baita. Orduan, Gizonaren Semea indartsu eta aintza handiz hodeian etortzen ikusiko dute. Hori guztia gertatzen hastean, izan bihotz eta jaso burua, hurbiltzen ari baita zuen askapena»

Jesusek tenpluaren suntsipena iragarri zuen (Mk 13, 2; Mk 24, 2; Lk 21, 6), baina hau 70. urtean gertatu zen, erromatarrek Jerusalem hartu zutenean. Lukasek bere ebanjelioa konposatu zuenean, Jerusalem azpiratua izan zen, eta ebanjelariak nahiko zehatz deskriba ditzake alde zurratik ezagutzen zituen gertaerak. Gainera, etorkizunean botere eta maiestate handiko Gizonaren Semearen etorrera iragarriko du istorioaren amaieran. Bi gertaera horien artean dago Lukasen garaia, gurea ere badena. Garai hau “jentilen ordua” da. Lukasek Pauloren

Urteko 34. astea.

San Andres Dung-Lac, *apaiza*, eta lagunak, *martiriak*.

komunitateentzat idazten du, ez juduentzat; hau da, gurea bezalako komunitateentzat. Gure kristau bizitza garai honetan garatzen da. Horregatik, larunbatean irakurriko dugun diskurtso eskatologiko hau zain edo adi egoteko dei batekin amaitzen da (Lk 21, 34-36). Gure ordu honetan, munduarekin konprometitu behar dugu, eta Jainkoa datorrenean ongia egiten aurkituko gaitu. Jainkoaren etorrera hori ez dago urrun, zeren eta, gizadiaren historia oraindik mendez mende edo milaka urtez luzatzen bada ere, Jauna gutariko bakoitzarentzat etorriko baita gure heriotzaren egunean.

* * *

Vietnam-en XVIII. eta XIX. mendeetan martiri hil ziren ehun eta hamazazpi kristau gogoratzen ditu egun honetan Elizak. Haietatik zortzi apezpiku ziren –hauetako bat, San Valentin Berrio Otxoa euskalduna, 1861ean hila–, berrogeita hamar apaiz –misiolari erlijiosoak eta bertako apaizak– eta berrogeita hemeretzi laiko –guraso, katekista, kristau-elkarteen buruzagi, nekazari, sendagile, arrantzale, militar–. Haietako sei XVIII. mendean martirizatu zituzten; gainerakoak 1835-1862 bitartean. Andres Dung-Lac Vietnam iparraldean jaio zen 1795ean. Katekista izan zen aurrena eta apaiz gero; 1839an hil zuten. Martiri haien artekoa da San Jean-Théophane Vénard, Parisko Atzerriko Misioetako Elkartekoa; haren gutunek eragin zioten Lisieux-eko Santa Teresari misioen alde otoitz egitera.

Urteko 34. astea.

Santa Katalina Alexandriakoa, *martiria*.

Apokalipsi liburutik 20, 1-4.11-21, 2: Hilak, nor bere egintzen arauera epaituak izan ziren. Jerusalem berria ikusi nuen, zerutik jaisten.

Sal 83: “Jaungoikoa-haiekin” izango da Haien Jainko.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 21, 29-33.

Aldi hartan, Jesusek adibide bat jarri zien ikasleei: «Begira pikondoari edota beste edozein zuhaitzi: kimu-berritzen hasi direla ikusi eta, besterik gabe, badakizue hurbil dela uda. Era berean, gauza horiek gertatzen ikustean, jakizue hurbil dela Jainkoaren erregetza. Benetan diotsuet: gizaldi honetakoak hil baino lehen gertatuko dira gauza guztiok. Zeru-lurra igaroko dira, baina nire hitzak ez dira bete gabe igaroko»

Jesusek iragarri zuen Jainkoaren Erreinua gertu zegoela. Kristau elkarteak konturatu zen, Erreinua, jada, Pazko misterioan hasi zela, baina bere osotasuna ez zela azkar iritsiko, baizik eta historia luze batean zehar garatu beharko zela. Lukasek beste ebanjelio sinoptikoek baino gehiago parte hartzen du ikuskera horretan. Hala ere, pasarte honetan, Jesusen hitzekiko leialtasunagatik, pikondoaren parabola hau transmititzen du; parabola honekin Jainkoaren Erreinuaren etorrera belaunaldi hau igaro baino lehen sumatzera gonbidatzen gaitu. Nola-baiteko tentsioa dago ideia horren eta ebanjelio bereko beste pasarte batzuen artean (Ik. Lk 17, 20-25; 21, 8-9). Bibliako tradizioaren arabera, Jaunaren Egunaren aurretik gerrak eta jazarpenak bezalako zeinu izugarriak iritsiko dira, ebanjelariak hemen jasotzen duen ideia. Baina garrantzitsuena da erne egotea jokabide etiko egokiarekin, biharko pasarte ebanjelikoak gomendatuko duen moduan.

Urteko 34. astea.

San Konrado, *gotzaina*.San Joan Berchmans, *jesuita*.

Apokalipsi liburutik 22, 1-7: Ez da gehiago gaurik izango; Jainko Jau-nak argituko ditu. **Sal 94**: Marana tha! Zatoz, Jesus Jauna!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 21, 34-36.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Zabiltzate, bada, kontuz! Galdukeria, mozorkeria eta bizitzako ardurak direla eta, ez bekizue gogoia motel, egun hura ustekabeen gainera eror ez dakizuen, sarea bezala eroriko baita munduan bizi diren guztien gainera. Egon erne eta erregutu uneoro, gertatuko diren horiei guztiei ihes egiteko eta Gi-zonaren Semearen aurrean zutik irauteko kementa izan dezazuen»

Jesusen diskurtso eskatologikoaren azken pasartea dugu, zain egotera gonbidatzen gaituena, Jaungoikoaren eguna iristen den bitar-tean. Orduan, gizakien ekintza guztien gaineko epaiketarekin historiari amaiera emango zaio. Bitartean, kristauek esna egon behar dute, bizi-tzako bizio eta estualdiekin beren burua sorgortzen utzi gabe, eta otoitz etengabe Jaunak gaitz guztietatik aska gaitzan. Gizakion historia ge-rraz eta iraultzaz, gosetez eta izurriez josita egongo da. Ona da Jain-koari eskatzea horretatik guztitik aska gaitzala eta bere Espirituaren indarra eman diezagula zailtasunen erdian gure anai-arrebekin kon-prometitu gaitezen eta Jainkoaren Erreinua eraikitzeko lan egin deza-gun, Jainkoaren beraren dohain gisa iritsiko dena. Erresuma Jainkoa-ren dohaina da, baina gure laguntza eskatzen du.

Abendualdiko 1. astea. A urtea.

Andre Mariaren medaila mirarizkoa.

San Jakobo Pertsiakoa, *martiria*.

Isaias profetaren liburutik 2, 1-5.

Isaiasek, Amosen semeak, Judaz eta Jerusalemez izandako ikus-karia: Azken egunetan, Jaunaren etxea dagoen mendia beste mendiak baino gorago ezarriko du Jaunak, beste mendixkak baino gorago; hara joko dute nazio guztiek eta herri asko joango da bertara, esanez: «Zatozte, igo gaitezen Jaunaren mendira, Jakoben Jainkoaren etxera; berak erakutsiko dizkigu bere bideak, eta gu haren bidezidorretan ibiliko gara; Siondik aterako baita legea eta Jerusalemik Jaunaren hitza» Berak epaituko ditu nazioak, auzira ekarriko herri guztiak. Golde bihurtuko dituzte ezpatak eta igitai lantzak. Ez du herrik herriren aurka ezpatarik jasoko, ez dira gudurako berriz trebatuko. Zatoz, Jakoben herri, gabtizan Jaunaren argitan.

Sal 121: Goazen pozik Jaunaren etxera!

San Paulok Erromatarrei 13, 11-14a.

Senideok: Ohar zaitezte zein garaitan bizi zareten. Izan ere, ordua da lotatik esnatzeko, sinesten hasiberri hartan baino hurbilago baitugu orain geure salbamena. Badoa gaua, gainean dugu eguna; ken ditzagun, beraz, ilunpetako egintzak eta jantzi argitako armak. Gabiltzan jator, egun-argiz bezala: ez jan-edankerian eta hordikerian, ez lohikerian eta neurrigabekerian, ez haserre eta norgehiagokerian. Hartzazue Jesu Kristo Jauna soineko.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 24, 37-44.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Noeren garaian bezala gertatuko da Gizonaren Semearen etorrerakoan ere. Uholde aurreko egunetan jan-edanean zebilen jendea, eta ezkondu egiten ziren gizon-emakumeak, Noe ontzian sartu zen eguneraino; eta ez ziren konaturatu, uholdea etorri eta guztiak eraman zituen arte. Horrela izango

Abendualdiko 1. astea. A urtea.

Andre Mariaren medaila mirarizkoa.

San Jakobo Pertiakoa, *martiria*.

da Gizonaren Semearen etorrerakoan ere. Orduan, bi gizon izango dira soroan: bata hartu egingo dute eta bestea utzi; bi emakume ariko dira errotarrian: bata hartu egingo dute eta bestea utzi. Zaudete erne, ez baitakizue zein egunetan etorriko den zuen Jauna. Hartu hau gogoan: etxeko nagusiak baleki gaueko zein ordutan etorriko den lapurra, erne egongo litzateke eta ez luke bere etxea zulatzen utziko. Egon, bada, prest zuek ere, gutxien uste duzuen orduan etorriko zaizue-eta Gizonaren Semea»

Abandualdia Jaunaren etorrera prestatzeko garaia da. Gaur egun, bi zatitan banatzen da. Lehenengoa, Espainia eta Frantziako Elizetan sortu zena, Jaunaren bigarren etorreraren zain dago. Bigarrena, Erromako elizan sortu zenak eta 17an hasten denak, Jesusen jaiotza ospatzeko prestatzen gaitu. Ebanjelioak prest egotera gonbidatzen gaitu. Lehen begiratuan, badirudi denok bizitza berdina daramagula. Eta, hala ere, pertsonen bizitza oso bestelakoa da; izan ere, batzuk esku-zabaltasunez saiatzen dira ongia egiten, eta beste batzuk, aldiz, beren berekoikeriarako bakarrik bizi dira, eta beren indarrak gaizkia egiteko ere erabiltzen dituzte. Jaunaren egunean bi jarrerak epaituko dira; horregatik, “Bata eramango dute eta bestea utziko dute”. Baina oraindik bere etorreraren hirugarren modu baterako prestatu behar dugu: bere bigarren etorreran agertuko zaigun Jauna “loriaz beterik dator orain gizon-emakume bakoitzarengan eta gertaera bakoitzean; fedez egin diezaiogun harrera; eta maitasunez eman dezagun bere Erreinuaen itxaronaldi zoriontsuaren testigantza”, garai honetako prefazio batek dioen bezala. Kontua da Jainkoa ezagutzeko gai izatea, guregana datorrenean, eta fedean hartzea.

Abendualdiko 1. astea. A urtea.

Santa Teodora, *abadesa*.

San Honesto Nimeskoa, *apaiza*.

Isaias profetaren liburutik 4, 2-6: Edergarri izango da, Israelen bizirik geldituentzat. **Sal 121:** Goazen pozik Jaunaren etxera!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 8, 5-11.

Aldi hartan, Jesus Kafarnaum herrian sartu zelarrik, erromatar ehuntari bat etorri zitzaion, arrenka esanez: «Jauna, elbarri eta oinazetan dago nire morroia etxean» Jesusek esan zion: «Joan eta sendatuko dut» Baina ehuntariak erantzun zion: «Jauna, ni ez naiz inor Zu nire etxean sartzeko; baina esazu hitz bat eta sendatuko da nire morroia. Nik ere, neu besteren mendean egon arren, soldaduak ditut neure mendean, eta bati joateko agintzen badiot, joan egiten da; beste bati etortzeko agindu, eta etorri; eta nire morroiari zerbait egiteko esan, eta hala egiten du» Hori entzunik, harritu egin zen Jesus eta ondoren zetozkionei esan zien: «Egia esan, Israelen ez dut inorengan aurkitu horrenbesteko sinesmenik. Eta hau dio-tsuet: Asko etorriko dira sortaldetik eta sartaldetik, eta zeruetako erreinu-ko mahaian eseriko dira, Abraham, Isaak eta Jakobekin»

Isaiasek etorkizun zoriontsua iragarri du, Israelgo herriak erbeste-
tean igaro berri duen eta bere lurraldera itzuli zeneko lehen urteetan
gertatzen ari den zorigaiztoko egoerarekin kontrajarrita. Etorkizun zo-
riontsu horretan, Jaunaren kimuak, Mesiasek, lurrak, Jerusalem hiriak
eta tenpluak distira egingo dute. Horren guztiaren erdian, Jauna, Exo-
doan bezala, ke distiratsua izango da egunez eta sua gauzez (Ik. Ir 13, 21-
22). Ebanjelioak esaten digu Isaiasen iragarpena Jesu Kristorekin beteko
dela. Israel etxeko ardi galduetako bidalia izan zen (Mt 15, 24), baina bere
misio salbatzailea, kasu batzuetan, jentilei ireki zitzaion: ehuntariaren
morroia, Gerasako deabrudun paganoa (Mk 5, 1-20), emakume sirofe-
niziarren alaba (Mk 7, 24-30). Jesusek ehuntariaren semea sendatzen
du fedearen bidez herri guztietara zabalduko den salbamenaren hasikin
gisa. Horregatik, pasartearen amaieran Jesusek ehuntariaren fedea go-
raipatzeko eta salbazioaren unibertsaltasuna iragartzen. Gure baitan,
Abraham, Isaak eta Jakobekin eserita gaudelarik, beren agintzarien oi-
nordeko izateagatik, Jainkoaren profetia hau egia bihurtu da.

Isaias profetaren liburutik 11, 1-10: Haren gainean Jaunaren espiritua kokatuko da. **Sal 71:** Zuzentasuna garatuko da haren egunetan, eta bakea ugari betieran.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 10, 21-24.

Aldi hartan, Jesusek, Espiritu Santuaren pozez beterik, esan zuen: «Bedeinkatua Zu, Aita, zeru-lurren Jauna, gauza hauek jakintsuei eta burutsuei gorde eta jende xumeari agertu baitizkiozu. Bai, Aita, hala izan duzu gogoko. Nire Aitak dena eman dit, eta ez du inork ezagutzen Semea nor den, Aitak baizik; ezta Aita nor den ere, Semeak baizik eta Semeak agertu nahi dionak baizik» Eta ikasleengana itzulirik, esan zien haiei bakarrik: «Zorionekoak, zuek ikusten duzuen a ikusten duten begiak. Hara zer diotsuedan: profeta eta errege askok ikusi nahi izan zuen zuek ikusten duzuen a, baina ez zuen ikusi, eta entzun zuek entzuten duzuen a, baina ez zuen entzun»

Lehen irakurgai moduan irakurri dugun olerki ederrak Mesiasen etorrera iragartzen du: “Kimu bat sortuko da Jeseren zuhaitz-ondotik eta adaxka bat erneko da bere sustraietatik”. Berarekin iritsiko da justiziaren eta bakearen erreinua, gizakientzat ez ezik, sortutako errealtate osora ere iritsiko dena. Hori posible izango da herrialdea Jaunaren ezagutzaz beteta egongo delako. Jainkoa gizartetik ezabatzen bada, justizia eta bakearen erreinua ez da posible izango. Gure gizartean, askok uste dute justiziaren eta bakearen erreinua boteretik irits daitekeela, eta horrek beti dakar inposizioa eta, batzuetan, baita indarkeria ere. Justiziaren eta bakearen erreinua Jainkoaren eskutik dator. Behartsuek eta apalek bakarrik dute bihotza zabalik justiziari eta bakeari sartzen uzteko.

Abendualdiko 1. astea. A urtea.
San Andres, apostolua.

San Paulok Erromatarrei 10, 9-18.

Zeure ahoz aitortzen baduzu Jesus Jauna dela, eta zeure bihotzean sinesten baduzu Jainkoak hilen artetik piztu zuela, salbatuko zara. Zeuren bihotzez sinesten duena zuzentzat hartzen baitu Jainkoak, eta ahoz aitortzen duena salbatu egiten da. Liburu Santuak dio: «Harengan sinesten duena ez da lotsagarri gertatuko» Judu izan ala ez, ez dago bereizketarik, bat bera baita guztien Jauna, dei egiten dioten guztientzat eskuzabala. Izan ere, «Jaunaren izenari dei egiten diona salbatuko da» Nola, ordea, dei egin, harengan sinesten ez badute? Nola sinetsi, haren entzuterik ez badute? Nola entzun, nork hots eginik ez bada? Nola hots egin, hartarako bidalirik ez bada? Liburu Santuak dioen bezala: «Bai ederrak berri onak ekartzen dituztenen oinak!» Ez diote, ordea, denek harrera ona egin Berri Onari. Isaiasek dio: «Jauna, nork sinetsi du gure mezua?» Beraz, mezutik dator sinestea, eta Kristoren berri ematea da mezua. Eta nik galdetzen dut: «Ez al dute entzun?» Bai, noski: «Lurbira guztira zabaldu da haien hotsa, munduaren bazterre-raino haien mezua»

Sal 18: Lurbira guztira zabaltzen da haien hotsa.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 4, 18-22.

Aldi hartan, Jesusek, Galileako itsasbazterrean barna zebilela, bi anaia ikusi zituen, Simon, Pedro deitua, eta haren anaia Andres, sareak itsasoan botatzen, arrantzaleak baitziren. Jesusek esan zien: «Za-tozte nirekin, eta giza arrantzale egingo zaituztet» Haiek, berehala, sareak utzi eta jarraitu egin zioten. Aurreraxeago, beste bi anaia ikusi zituen, Santiago eta haren anaia Joan, Zebedeoren semeak, aitarekin ontzian sareak konpontzen; eta dei egin zien. Haiek, berehala, ontzia eta aita utzirik, jarraitu egin zioten.

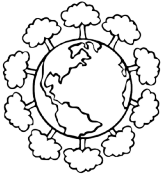
Abendualdiko 1. astea. A urtea.
San Andres, apostolua.

Joanen ebanjelioaren arabera (1, 40), Andres izan zen Jesusen lehen ikaslea; horregatik, bizantziar liturgiak “lehen deiturikoa” deitzen dio. Hamabien zerrendetan agertzen da, lehentasunezko lekuan. Mateo eta Lukasenean ean bigarren lekuan, bere anaia Pedroren ondoren; eta Markosen eta Apostoluen Eginak liburuan laugarren tokian. Honek guztiak iradokitzen du bazuela nolabaiteko prestigioa hasierako elkarteetan. Bi irakurgaiek kokatzen dute bere irudia. Mateoren ebanjelioak bere deia kontatzen du Pedro eta Zebedeoren semeekin batera. Joanen ebanjelioan (12, 21-22), Felipeekin batera, harengana hurbildu nahi zuten greziar batzuk aurkezten dizkio Jesusi. Horregatik irakurtzen da Erromatarrei idatzitako gutunaren pasartea, greziarren artean ere Andresen jarduera ebanjelizatzailearen erreferentzia gisa. Tradizioaren arabera, ebanjelioa Ponto, Bitinia, Eszitia, Trazia eta Grezian predikatu zuen. Grezian bertan martirioa jasan zuen, gurutze batean gurutziltzatu baitzuten. Konstantzio enperadorearen garaian (386an) bere erlikiak Konstantinoplara eraman zituzten. Horregatik, bertako elizan era berezi batez gurtzen dute.

* * *

San Andres Jonasen semea eta Simon Pedroren anaia da. Ebanjelioetako zerrenda guztietan ageri da. Galileako Betsaidakoa zen; baina Kafarnaum herrian bizi zen, arrantzu-lanetan.

Joan Bataiatzaileak Mesias nor zen jakinarazi ziolarik (ik. Jn 1,35-39), Jesusi jarraitu zion eta harekin gelditu zen. Andresek eman zion anaia Simoni berri ona: «Mesias aurkitu diagu!» (Jn 1,41). Ekialdeko eliz elkarateek «protokleto» (lehen-deitua) esaten diote San Andresi. Ogiak eta arrainak ugaltzean, San Andresen izena aipatzen du Ebanjelioak, San Felipearenarekin batean (Jn 6,5-7). San Andresek eraman zituen, San Felipeekin batean, greziarrak Jesusengana (Jn 12,20-22).

Guztion ETXEAREN Zaintzan partaide

ABENDUA / GABONILA

AITA SANTUAREN OTOITZ ASMOA:

Boluntario-erakundeen alde: Otoitz egin dezagun boluntario- eta giza sustapen-erakundeen alde, aurki dezatela jenderik, guztien onarekin eta lankidetzaz bide berrien bila nazioarte-mailan konprometitzeko prest dagokeenik.

Abendualdiko 1. astea. A urtea.

San Leontzio, *gotzaina*.

Santuak: Edmundo Campion, Roberto Southwell, *apaizak*, eta lagunak, *martiriak*, *jesuitak*.

Isaias 21, 1-6: Sar bedi herri zintzoa eta leiala. **Sal 117:** Bedeinkatua Jaunaren izenean datorrena!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 7.21.24-27.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Ez da aski niri “Jauna, Jauna” esatea zeruetako erreinuan sartzeko; hau da beharrezkoa: zerruan dagoen nire Aitaren nahia egitea. Beraz, nire hitz hauek entzuten eta betetzen dituen bere etxea harkaitz gainean eraiki zuen gizon zentzudunaren antzekoa da. Egin zuen euria, etorri ziren uholdeak, jo zuen haizeak eta eraso zioten etxe hari; baina ez zen erori, harkaitz gainean oinarritua baitzegoen. Nire hitz hauek entzun bai, baina betetzen ez dituen, bere etxea hondar gainean eraiki zuen gizon burugabearen antzekoa da. Egin zuen euria, etorri ziren uholdeak, jo zuen haizeak eta eraso zioten etxe hari; eta erori egin zen eta erabat hondatua gelditu»

Isaiasen liburuak bi hiri kontrajartzen ditu: batetik, Jerusalem, hiri gogor eta gotortua, Nehemiasek (Ne 3, 1-32) eraikitako murruei aipu eginez, hau da, hiri babestua, Jainkoari esker; bestetik, hiri bat, profetak argi identifikatu gabe utzi duena –Samaria, Dibon, Moabeko hiriburua, izan liteke edota, ziurrago iruditzen zaidanez, Babilonia–, jaso, hau da, harroa, apalek eta pobreek hankapean hartuko dutena. Agian, hau da garrantzizkoa: Jerusalem gogortu hori herri zuzen eta leial baten, Jainkoagan konfiantza duen baten, bizileku izango dela. Ebanjelioko pasarteak horretara gonbidatzen gaitu: herri zuzen hori izan gaitezela, hiri hori, Jainkoaren Erreinuaren sinbolo den hori, bizileku izan dezagun. Jauna da arroka, honen gainean eraiki behar dugu geure bizitza pertsonal eta soziala. Horrela biziko gara prest etorri datorren Kristori bidera irteteko.

Abendualdiko 1. astea. A urtea.

San Nikolas, gotzaina.

Isaias profetaren liburutik 29, 17-34: Egun hartan ikusiko dute itsuen begiek. **Sal 26:** Jauna dut argi eta salbamen.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 9, 27-31.

Aldi hartan, Jesus handik ateratzean, bi itsuk jarraitu zioten, oihuka: «Erruki zakizkigu, Daviden Seme!» Etxera heltzean, itsuak hurbildu zitzaizkion eta Jesusek esan zien: «Sinesten al duzue hori egin dezakedala?» Haiek erantzun: «Bai, Jauna» Orduan, begiak ukitu zituzkien, esanez: «Gerta bekizue sinesten duzuen bezala» Eta ireki egin zitzaizkien begiak. Jesusek zorrotz agindu zien: «Begira, gero, ez dezala inork ere jakin» Baina haiek, atera orduko, eskualde guztian eman zuten Jesusen berri.

Profetak erabateko aldaketa iragarri du Jainkoaren izenean: aldaketa ekologikoa eta soziala. Ekologia gizartearen bizitzeko moduarekin lotzeko ideia hau ezin modernoagoa da (cf. Frantzisko aita santuaren *Laudato si* entziklika). Aldaketa sozialak gorra eta itsuak sendatzea eskatzen du, eta pobreak eta zapalduak askatzea, esan nahi baita zapaltzaileak ezabatzea. Bi itsuak sendatzeak esan nahi du profetia betetzen hasi dela Jesusekin. Graziaren, onginahiaren aldia hasi da, baina bere betera eraman beharra du oraino. Abendualdian, onginahi-aldi horren trinkotasuna areagatu dadin espero dugu, dohaina hartzeko prestatzen gara eta ahal dena egiteko konpromisoa hartzen dugu; izan ere, grazia edo onginahia Jainkoaren dohaina da baina gizakiaren lankidetzaz eskatzen du. Itsuak sendatzen badira, beraien fedeak ahalbidetzen duelako izaten da.

Abendualdiko 1. astea.

San Frantzisko Xabierkoa (Nafarroako Xabierren 1508 – Txinako atarian 1552), *apaiza, jesuita.* (*Ikus Xabierren Meza beheraxeago*)

Isaias profetaren liburutik 30, 19-21.23-26: Errukituko zaizu Jauna zeure deiaren hotsera. **Sal 146:** Zorionekoak Jaunagan itxaro dutenak.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 9, 35–10, 1.5a.6-8.

Aldi hartan, herriz herri eta auzorik auzo zebilen Jesus, hango sinagogetan irakasten, erreinuari buruzko Berri Ona hots egiten eta gaitz eta eritasun guztiak sendatzen. Jendetza ikustean, erruki izan zuen, nekatua eta lur joa baitzegoen jende hura, artzainik gabeko ardiak bezala. Orduan, ikasleei esan zien: «Uzta ugaria da, baina langileak gutxi. Erregutu, bada, uzta-jabeari, bidal ditzala langileak bere uztara» Eta hamabi ikasleei dei egin eta ahalmena eman zien espiritu gaitzoak botatzeko eta gaitz eta eritasun guztiak sendatzeko. Hamabi horiek bidali zituen Jesus, ohar hauek eginez: «Zoazte galduak dabilen Israel herriko ardietara. Eta bidean zoaztela, hots egin hurbil dela zeruetako erreinua. Senda itzazue gaixoak, piztu hildakoak, garbitu lepradunak, bota deabruak; hutsean hartu duzue, eman hutsean»

Lehen irakurgaiako orakulu profetikoak itxarotera gonbidatzen gaitu Jainkoak esku hartuko duela orainaldiko zailtasunen artean. Jainkoaren esku hartze horrek ugaritasun-aldia eragingo du: euria, alea eta ganadu-jana; batez ere, orde, argia. Jainkoa Maisu bezala ageri da: bide zuzena agertzen du. Ebanjelioan, Jesus hiri eta herrixketan barna dabil Ebanjelioa hots eginez, eta beraren irakaspenak oinaze guztien sendatzea du lagun. Horixe da Jesusen ikasleei, hau da, Elizari jarraitzeko gomendatzen diena: Jesusen beraren egintzari segida eman behar diote, irakatsiz eta sendatuz. Horretarako, beharrezkoa dugu otoi-tza, Jainkoari erregutuz Jesusen egintza jarraituko dutenak bidal ditzan. Ebanjelioa hitzez eta egintzez hots egitea Jainkoak Elizari egin dion dohaina da, dohainaren doakotasuna luzatuz beteko duena.

Abendualdiko 1. astea.

San Frantzisko Xabierkoa (Nafarroako Xabierren 1508 –
Txinako atarian 1552), *apaiza, jesuita*.**Xabierko Frantziskoren Meza**

San Paulok 1 Korintoarrei 9, 16-19. 22-23.

Senideok: Berri Ona hots egiten dudala eta, ezin naiz harrotu; ezinbestean dagokidan eginbeharra baitut hori, eta errukarria ni, Berri Ona hots egingo ez banu! Berri Ona neure gogoz hots egingo banu, mereziko nuke saria; baina nik nahi izan gabe ezarri didaten eginkizuna betetzen ari banaiz, zein sari zor zait orduan? Hauxe besterik ez: Berri Ona dohainik hots egitea, Berri Onaren zerbitzutik datozkidan eskubideez baliatu gabe. Guztiz libre naizen arren, guztien esklabo egin naiz, ahalik eta jende gehien Kristorentzat irabazteko. Ahul direnekin ahul egin naiz, ahulak irabazteko. Guztiengana ahalik eta gehien egokitzen saiatu naiz, nolabait batzuen batzuk salbatzeko. Eta dena Berri Onagatik egiten dut, Berri On horretan nik ere parte izan dezadan.

Sal 95: Zabaldu Jaunaren mirariak herri guztietan.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Markosen liburutik 16, 15-20.

Aldi hartan, Jesus Hamaiketi agertu eta esan zien: «Zoazte mundu guztira eta hots egin Berri Ona izaki guztiei. Sinetsi eta bataiatzen dena salbatuko da; sinesten ez duena, berriz, kondenatuko. Sinesten dutenek seinale hauek izango dituzte lagun: nire izenean deabruak botako dituzte, hizkuntza berrietan mintzatuko dira, sugeak eskuetan hartuko dituzte eta, edari hilgarriren bat edanda ere, ez die kalterik egingo; gaixoei eskuak ezarriko dizkiete, eta sendatu egingo dira» Horrela mintzatu ondoren, Jesus Jauna zerura jasoa izan zen eta Jainkoaren eskuinaldean eseri zen. Haiek, berriz, alde guztietara joan ziren Berri Ona hots egitera. Eta Jauna bera ari zen haiekin, egiten zituzten mirarien bidez hitza baiesten zuela.

Abendualdiko 1. astea.

San Frantzisko Xabierkoa (Nafarroako Xabierren 1508 – Txinako atarian 1552), *apaiza, jesuita*.

Frantzisko Xabier bere gaztelu familiarrean jaio zen, Nafarroan, 1506an. Sorbonara joan zen ikastera. Hara joan zen Loiolako Ignazio ere 1528an, eta Frantziskoren eta Pedro Fabroren gela berean jarri zuten, gazte adimentsu biek ikasketetan lagundu ziezaioten, Ignazio zaharragoa baitzen ikasteko 15 urtez. Baina Ignaziok egin zituen bi haiek partaide bere espiritualitatean, eta beste zazpi lagunekin Jesusen Lagundia fundatu zuten. Frantzisko Venezian ordenatu zuten apaiz 1537an, eta 1541ean ekialdeko Indietara irten zen Lisboatik. Hamar urtez jardun zuen India, non katixima bat idatzi baitzuen, Asian inprimatutako lehen liburua, eta Japonia ebanjelizatzen. Txinan, hura Kristorentzat irabaztea espero baitzuen, sartzeko prestatzen ari zela hil zen 1552an. Frantziskoren irudia argitzen digute bi irakurgaiek. Frantziskok Pauloren esperientzia pertsonala berregin du, hau da, bere bizitza ebanjelizatzeari eskaini dio eta ebanjelioa hots egitera mundu guztira joateko Jaunaren agindua bete du. Frantzisko santu deklaratu zuten 1622an, Loiolako Ignaziorekin batean, eta misioen zaindaria da Jesus Haurren Teresarekin batean.

Xabierko San Frantzisko,
apaiza, jesuita (Misiolarien Zaindaria)

Abendualdiko 2. astea.

San Joan Damaskokoa, *apaiza eta eliz irakaslea.*Santa Barbara, *birjina eta martiria.**Isaias profetaren liburutik¹¹, 1-10.

Egun hartan, kimu berri bat sortuko da Jeseren zuhaitz-ondotik, muskil berri bat loratuko haren zainetatik. Haren gainean Jaunaren espiritua kokatuko da: jakinduri eta adimen-espiritua; kontseilu eta sendotasun-espiritua; Jainkoa ezagutzen eta haren esaneko izaten irakatsiko dio. Ez du auzia itxuraz bakarrik erabakiko, ezta epaituko ere entzuten duenaz bakarrik. Zuzen erabakiko du apalaren auzia, eta zintzo epaituko herriko behartsuak. Bere ahoko zigorraz joko ditu gogorrak, bere ezpainetako arnasaz hilko gaizkileak. Zuzentasunak eta leialtasunak inguratuko dute, gerrikoak gerria bezala. Otsa bildotsarekin biziko da, eta lehoi-nabarra antxumearekin etzango; txekorra eta lehoikumea elkarrekin larratuko dira, eta haurtxo bat izango da haien artzain. Behia eta hartza batera larratuko dira, eta haien umeak elkarrekin etzango; lehoiak eta idiak batera jango dute lastoa. Bularreko haurra suge-zulo ondoan jostatuko da, eta bularra utzi berriak bere eskua suge-gorriaren zuloan sartuko du. Nere mendi santu osoan ez da, ez gaitzik, ez hondamenik, ikusiko; Jaunaren ezagueraz beteko baita lurraldea, itsasoa urez beterik dagoen bezala. Egun hartan Jeseren zuztarreko muskil berria herrien ikurrintzat jarri dute; herriak haren bila etorriko dira, eta haren tokia ospetsua izango da.

Sal 71: Zuzentasuna garatuko da haren egunetan, eta bakea ugari betikotasunean.

San Paulok Erromatarrei 15, 4-9.

Senideok: Liburu Santuetan idatzia den guztia gure ikasbiderako dago idatzia, geure eroapenaz eta Liburu Santuek ematen dituen adoreaz itxaropenari eutsi ahal diezaiozun. Eroapenaren eta adorea

* Pio Heredia (1875 Larrea [Araba]–1936 Santander) eta lagunak, *Cobrezesko zistertarrak, dohatsu eta martiri.*

Abendualdiko 2. astea.

San Joan Damaskokoa, *apaiza eta eliz irakaslea*.

Santa Barbara, *birjina eta martiria*.*

iturri den Jainkoak eman diezazuela elkar ongi hartzea, Jesu Kristok nahi bezala: bihotz batez eta aho batez gora dezazuen Jainkoa, Jesu Kristo gure Jaunaren Aita. Horrela, bada, harrera on egiozue elkarri, Kristok zuei harrera on egin dizuen bezala, Jainkoaren aintzarako. Hau esan nahi dizu: Juduen zerbitzari egin zela Jesu Kristo, arbasoei egindako agintzariak betetzen dituen Jainkoaren leialtasuna egiaztatzeko, eta, beste aldetik, harrera on egiten diela jentilei, Jainkoari aintza eman diezaioaten, agertu dien errukiagatik. Honela baitio Liburu Santuak: Ospatuko zaitut atzerrietan, Jauna, goretsiko dut zure izena»

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 3, 1-12.

Egun haietan, Joan Bataiatzailea Judeako basamortuan agertu zen, hots eginez: «Bihotz berri zaitezte, hurbil da-eta zeruetako erreinua» Honengatik esana zuen Isaiasek: «Mintzo bat oihuka ari da basamortuan: / Urre ezazue bidea Jaunarentzat, / zuzendu haren bidexkak» Joanek gamelu-larruzkoa zuen jantzia, eta gerrian, larruzko gerrikoa, eta matxinsaltoak eta basa-eztia zituen janari. Jerusalemetik, Judea osotik eta Jordan aldetik harengana joaten zen jende guztia; haiek airtortzen zituzten beren bekatuak, eta hark bataiatu egiten zituen Jordan ibaian. Baina Joanek, fariseu eta saduzear asko bere bataioa hartzera zetozkiola ikusirik, esan zien: «Sugekumeok! Nork irakatsi dizue, gainean duzuen haserreari ihes egiten? Eman itzazue bihotz-berritzeari dagozkion fruituak. Eta ez esan zeuen baitan: “guk Abraham dugu aita”. Hara zer esaten dizuedan: Jainkoak harri horietatik ere sor diezazkioke seme-alabak Abrahami. Ezarri diote aizkora zuhaitz hondolari; fruitu onik ematen ez duen zuhaitza, hondotik ebaki eta sura botako dute. Nik urez bataiatzen zaituztet, bihotz-berri zaitezten; nire ondoren datorrena, ordea, ni baino ahaltsuago da, ni ez bainaiz inor haren

* Pio Heredia (1875 Larrea [Araba]–1936 Santander) eta lagunak, *Cobrezesko zistertarrak, dohatsu eta martiri*.

Abendualdiko 2. astea.

San Joan Damaskokoa, *apaiza eta eliz irakaslea*.Santa Barbara, *birjina eta martiria*.*

oinetakoak eramateko ere; hark Espiritu Santuaz eta suaz bataiatuko zaituzte. Eskuan dauka sardea; larraina garbituko du eta garia mandiora bilduko; lastoa, berriz, itzali ezin den suan erreko du».

Aabendualdia esperantza-aldia da, eta, horrenbestez, konbertsio edo bihotz-berritzeko aldia. Esperantzarekin batean desira bizi ohi dugu, eta desirarekin, espero duguna posible bihortzeko konpromisoa. Espero dugunaz konpromisoa hartzeak inertzia, alferkeria eta egoismoa alde batera uztea eskatzen du. Isaías da, liburu bibliko guztien artean, utopiaz gehienik eta hobekienik mintzo dena. Lehen irakurgaiak deskribatutako mundua eta gizartea ez dira existitzen, baina desiratzen ditugu eta, horrenbestez, espero ditugu. Halere, beharrezkoa dugu, haiek posible bihurtzeko, geure burua konprometitzea. Ebanjelioak Joan Bataiatzailearen irudia aurkeztu digu, Jaunaren aurrelaria da, konbertsiorako deia egin digu. Bistan da, Jainkoaren Semeak gure haragiaren ahuldadea hartzea Jainkoaren dohaina da. Guk ezin dugu lortu horrelakorik, ezta merezi ere, baina ezinbestekoa dugu geure konbertsioa hura onartzeko. Bataiatzaileak bihotz-berritzeko deia egin digu Erreinua «iritsi ahal dadin» Bihotz-berritu beharra dugu, beraz, Jainkoak Jesu Kristogan egin digun Jainkoaren Erreinuaren dohainari erantzuna emateko. Erreinua iritsiko da gurekin nahiz gu gabe. Baina hartan partaide izan nahi badugu, konbertitu beharra dugu.

* Pio Heredia (1875 Larrea [Araba]–1936 Santander) eta lagunak, *Cobrezesko zistertarrak, dohatsu eta martiri*.

Abendualdiko 2. astea.

Santa Krispina, *martiria*.

San Sabas, *abadea*.

San Mauro, *martiria*.

Isaias profetaren liburutik 15, 1-10: Jainkoa bera dator zuek salbatzera. **Sal 84:** Horra gure Jainkoa; bera dator gu salbatzera!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 5, 17-26.

Aldi hartan, Jesus irakasten ari zen. Han zeuden eseriak Gali-leako eta Judeako auzo guztietatik eta Jerusalemik etorritako fariseu eta lege-maisu batzuk. Eta Jaunaren indarrak gaixoak sendatzera eragiten zion. Hartan, etorri ziren gizon batzuk elbarri bat ohatilan zekartela eta barrura sartu nahi zuten, Jesusen aurrean ipintzeko. Baina jendetzagatik ez baitzuten aurkitzen nondik sartu, etxe gainera igo eta, teilak kendurik, ohatila eta guzti eraitsi zuten erdira, Jesusen aurrera. Haien sinesmena ikusirik, Jesusek esan zuen: «Gizona, barkatuak dituzu bekatuak!» Lege-maisu eta fariseuek zioten beren baitan: «Nor dugu biraoka ari den hau? Nork barka ditzake bekatuak, Jainkoak baizik?» Baina Jesusek, haien burutapenei antzemanik, esan zien: «Zer burutapen darabilzue zeuen baitan? Zer da errazago esaten: “Barkatuak dituzu bekatuak” ala “Jaiki eta zabalbiltza?” Hara, bada, orain ikusiko duzue Gizonaren Semeak baduela lurrean bekatuak barkatzeko ahalmena. Eta esan zion elbarriari: “Zuri diotsut: Jaiki zaitez, hartu ohatila eta zoaz etxera»» Jaiki zen hura berehala denen aurrean, hartu zuen etzanik zegoen ohatila eta etxera joan zen, Jainkoa goretsiz. Guztiak harriturik gelditu ziren eta Jainkoa gorensten zuten. Eta, beldurrez beterik, honela zioten: «Harritzekoak ikusi ditugu gaur»

Jainkoaren Erreinua bekatuak barkatzearekin hasten da, hots, gizakia Jainkoaren adiskide bihurtzearekin. Izan ere, Jainkoa ezin izan da gizaki bekatarien errege. Jainkoarekin adiskidetuz gero, gizakiak harekin adiskidetutako biziera bizi ohi du, harekiko harremanak zuzentasunean eta maitasunean oinarriturik bizi dituelarik. Azkenean adiskideturik gertatzen da gizakia naturarekin ere, hau ez da gehiago

mehatxu gizadiarentzat (cf. Ez 36, 22-38). Isaiasek, Jainkoa bera salbatzera datorrela iragartzean, naturaren eraldaketari eta giza ezgaitasunak sendatzeari erreparatzen die. Ebanjelioan, elbarriari bekatuak barkatuz hasi da Jesus; hain zuzen, bekatuetatik liberatua izan ondoren izan daiteke bere gaixotasunetik libre. Jakina, Jainkoak bakarrik barka ditzake bekatuak. Pasartean Jesus nor den ageri zaigu inplizituki: Jainkoaren Semea delako du lurrean bekatuak barkatzeko ahalmena, eta horregatik eman dio Elizari ahalmen horretan partaide izatea, Mateoren ebanjelioko pasarteak (9, 8) iradokitzen duenez.

* * *

Andre Mariaren zazpi doloreak

Frantzisko aita Santuak. dolore hauek gogora ekarriz, zioen: «Lehenengoa, Jesus jaio eta 40 egunera izan duena; Simeonen profetia bihotza zeharkatu dion ezpataz mintzo baita. Bigarren dolorea Egiptora ihes egiteari dagokio, bere semearen bizia salbatzeko joan baita. Hirugarren dolorea, hiru egunez jasandako larriarena da, haurra tenpluan gelditu denean. Laugarren dolorea, Andre Mariak Jesusekin topo egin duenean, Kalbariora bidean. Bosgarren dolorea Jesus hilik ikustean: ikusi duenean gurutziltzaturik, biluzik, hiltzen. Seigarren dolorea. Jesus hila gurutzetik jaitsi eta bere eskuetan hartu duenean, hogeita hamar urte lehenago Betleemen hartu zuen bezala. Zazpigarren dolorea Jesus hobiratzean izan du.

Horrela egiten du kristau-pietateak Jesusi lagun egin dion Andre Mariaren bidea. On dut nik, arratsean, Angelus otoizten dudanean, zazpi dolore hauek otoiztea, Elizaren Amaren oroitzapena eginez, nola erditu gaituen guztiok horrenbesteko dolorez.

Abendualdiko 2. astea.

San Nikolas, *gotzaina*.

Isaias profetaren liburutik 40, 1-11: Jainkoak bere herria kontsolatu.

Sal 95: Hara, indarrez jantzia etorriko da gure Jainkoa!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 18, 12-14.

Aldi hartan, Jesusek esan zien ikasleei: «Zer deritzozue? Gizon batek ehun ardi baldin baditu eta bat galtzen bazaio, ez al da laurogeita hemeretziak mendian utzi eta galdutakoaren bila joango? Eta aurkitzen badu, benetan diotsuet, poz handiagoa izango du bakar haren-gatik, galdu ez diren laurogeita hemeretziengatik baino. Era berean, zeruko zuen Aitak ez du nahi txiki hauetako bat ere galtzerik»

Profeta ezezagun batek –profeta eta poeta kantarien taldekoka da–, erosotasunez Deutero-Isaias deitu ohi dugunak, kontsolamendu-mezua hots egin die Nabukodonosorrek Babiloniara erbesteratu dituen baina, orain, pertsiarren politika toleragarriagoari esker, agindutako lurraldera itzuli daitezkeenei. Agindu dien egoera zoriontsu eta berri hau Abendualdian espero dugun salbazioaren irudi da. Azken txataletan artzain batekin konparatu du Jainkoa: bere artaldea zaintzen duena da artzaina, ardi-amak zainduz eta arkume txikiak besoetan eramanez. Horixe da gaurko ebanjelioko pasartearen mezua: artzain ona da Jainkoa, mendian utzi ditu laurogeita hemeretzi ardiak eta galdua denaren bila irten da, pasarte honetan elkarteko txikiak ordezkatzen baititu honek. Jainkoa ez da arduratzen garrantzizko eta ospe handiko direnez bakarrik, telebistan agertu ohi direnez bakarrik, baizik eta ezdeus direnak zaintzen ditu. Jainkoaren salbazioak, beraren maitasunaren fruitu delarik, gizon-emakume guztiak hartzen ditu; bereziki, ordea, pobreak eta munduak mespretzatzen dituenak.

Abendualdiko 2. astea.

San Anbrosio Milangoa, *gotzaina eta eliz irakaslea*.

Isaias profetaren liburutik 40, 25-31: Jainko ahalguztidunak ematen dio nekatuari adorea. **Sal 102:** Bedeinka beza nire arimak Jauna!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 11, 28-30.

Aldi hartan, Jesusek esan zuen: «Zatozte nigana nekatu eta zamatu guztiok, eta Nik arinduko zaituztet. Hartzazue nire uztarria eta ikasi nigandik, gozoa eta bihotz-apala bainaiz, eta aurkituko duzue zeuen arimentzako atsedena. Nire uztarria leuna baita, eta nire zama arina».

Batzuetan uste izaten dugu Jainkoa ez dela gutaz arduratzen eta ez gaituela babesten behar adina. Zeren hala arduratuko balitz, ez bailitzaizkiguke gertatuko jasaten ditugun gauzak eta ez baikinakeke sentituko hain mehatxaturik. Sentsazio hau bera bizi izan zuen Judako jendeak K.a. V. eta IV. mendeetan. Babiloniako erbestealditik itzuli ondoren, pertsiarren tolerantziari esker, juduek biziera zailtasunez beteak bizi zuten; ez zuten eraberritu Daviden eta Salomonen antzinako erreinuaren distira, soil-soilik pertsiar inperioaren satrapiaren zatitxo bat baizik ez ziren; behartsu ziren, lurra ez baitzen oso emankorra; gainera, inguruko herrien erasopean sentitzen ziren. Egoera horretan, esperantza eragin nahi die Isaiasen liburuak. Horretarako, ideia honetara jo du: Jainkoa dela unibertsoaren kreatzailea, eta, horrenbestez, ezin diola kontra egin ezerk ere haren ahaleginari. Horregatik Jaunagan esperantza dutenek beren indarra eraberriturik senti dezakete. Ebanjelioan, Jesus babesleku bezala agertu zaie nekaturik eta lur jota dardenei. Bada jenderik uste duenik erlijioa zama astuna dela; jakina, alde batera utzi beharreko ustea da; hain justu, alderantzizkoa baita egia: Jaunaren leialtasunean oinarritzen dira gure indarra eta gure atsedena.

Abendualdiko 2. astea.

ANDRE MARIA SORTZEZ GARBIA.

Hasiera liburutik 3, 9-15.20.

Adamek zuhaitzetik jan ondoren, Jainko Jaunak dei egin eta esan zion: «Non zara?» Hark erantzun: «Zure oin-hotsa baratzean entzun dudanean, beldurtu eta gorde egin naiz, larrugorri nengoelako» Jainkoak esan zion: «Eta zeinek jakinarazi dizu larrugorri zeundela? Galarazi nizun zuhaitzeko fruitua jan al duzu?» Gizonak erantzun: «Laguntzat eman didazun emakumeak eskaini dit fruitua, eta jan egin dut» Orduan, Jainko Jaunak esan zion emakumeari: «Zer egin duzu?» Emakumeak erantzun: «Sugeak engainatu nau eta jan egin dut» Orduan, Jainko Jaunak esan zion sugeari:

«Hori egin dualako, madarikatua izango haiz abere guztien eta basapitzia guztien artean; sabel gainean ibiliko haiz arrastaka eta hautsa jango duk heure bizitzako egun guztietan. Elkarren etsai egingo zaituztet hi heu eta emakumea, hire eta haren ondorengoa; honek burua zapalduko dik, eta hik orpotik helduko diok» Gizonak bere emazteari «Eva» ezarri zion izena, bizidun guztien ama delako.

Sal 97: Kanta Jaunari kantu berri, egin baititu hainbat harrigarri.

San Paulok Efesoarrei 1, 3-6.11-12.

Bedeinkatua izan bedi Jainkoa, Jesu Kristo gure Jaunaren Aita, zeruan, Kristoren bitartez, Espirituaren era guztietako ondasunez bedeinkatu gaituena! Kristogan aukeratu gintuen, mundua sortu baino lehen, santu eta errugabe izan gaitezen beraren aurrean, maitasunez. Bere onginiak eraginda aurrez zuen erabakia, Jesu Kristoren bitartez gu seme-alabatzat hartzea, bere Seme maiteagan eskuzabal eman digun dohain zoragarria gorespen-kantu bihur dadin berarentzat. Kristoren bitartez gara oinordeko gu ere, israeldarrok, lehendik Mesiasengan itxaroten genuenok, gauza guztiak berak nahi bezala egiten dituen Jainkoak aurrez aukeratu baikaitu bere asmoaren arabera, beraren aintzaren gorespen-kantu izan gaitezen.

Abendualdiko 2. astea.

ANDRE MARIA SORTZEZ GARBIA.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 1, 26-38.

Aldi hartan, Gabriel aingerua bidali zuen Jainkoak, Nazaret zeritzan Galileako herri batera, birjina batengana; birjinak Maria zuen izena eta Jose zeritzan Daviden jatorriko gizon batekin ezkontzeko hitzeman zegoen. Aingeruak, Mariaren etxean sartu eta esan zion: «Poztu zaitez, graziaz bete hori! Jauna zurekin» Ikaratu zen Maria hitz haiek entzutean, eta pentsatzen jarri zen, zer izan ote zitekeen halako agur hura. Aingeruak esan zion: «Ez beldur izan, Maria; Jainkoak gogoko zaitu. Begira, sabelean sortu eta semea izango duzu, eta “Jesus” ipiniko diozu izena. Handia izango da; Goi-goikoaren Seme deituko diote, eta Jainko Jaunak bere aita Daviden errege-aulkia emango dio; Jakoben herriaren errege izango da beti, eta haren erregetzak ez du azkenik izango» Mariak esan zion aingeruari: «Nola gerta daiteke hori, ez bainaiz inongo gizonekin bizi» Aingeruak erantzun zion: «Espiritu Santua jaitsiko da zugana eta Goi-goikoaren indarrak bere itzalpean hartuko zaitu; horregatik, zugandik jaioko dena santua izango da eta Jainkoaren Seme deituko diote. Hara, Elisabet zure ahaidea ere haurdun dago bere zaharrean, eta sei hilabeteko dago agorra omen zena; Jainkoarentzat ez baita ezer ezinik» Mariak, orduan: «Hona hemen Jaunaren mirabea; gerta bekit zuk diozun bezala» Eta aingeruak utzi egin zuen.

Andre Maria Garbi-garbitzat beneratzen du Elizak, hau da, jatorrizko bekaturik gabekotzat, bere sortze-unetik beretik, Kristoren mezimenduengatik Jainkoak eman dion pribilegioari esker. Irakaspen hori Liburu Santuetan berariaz ageri ez bada ere, Ebanjelioan Gabriel aingeruak «graziaz bete» deitu dio eta Eliz Gurasoek bekatuaren orban guztiz libretzat ospatu zuten. Dogmatzat eman zuen Pio IX.a aita santuak 1854an. Andre Maria Garbi-garbia Espainiako zaindaria da 1644tik. Ez da kasualitatea Espainiako plazak, Erroman, bere erdian Garbi-garbiaren irudi bat ukaitea; izan ere, XVI. eta XVII. mendeetan

Abendualdiko 2. astea.

ANDRE MARIA SORTZEZ GARBIA.

Espainiako unibertsitate, hiri eta erregeak irakaspen hau nork gehiago aitortuko lehiatu ziren; gogoan izan behar da, ez doala Kristoren grazia eroslearen aurka, baizik eta nabarmendu egiten dituela haren ondorioak; izan ere, Andre Maria bere sortzetik bekatutik libre izan bada, Jesu Kristo beraren Semearen, gizadi osoaren Salbatzailearen, merezimenduengatik izan da. Jainkoaren dohain horri, Jainkoaren go-goia bete-betean bere eginez erantzun zion Mariak, Ebanjelioan Gabriel aingeruari emandako erantzunak agertzen duenez: «Egin bedi nigan zure hitza».

* * *

1. Etorriko denean ene Semea,
isilduko naiz.
Bai. Bera da Hitza.
Ni, orduan, zer?...
2. Betleem hurbil da,
kasik bistan da.
Bukatzeraz doa
hasi nuen eginkizuna.
3. Zeren eta nire besoetan
jaiorik izango dudanean,
esana nuen «gerta bedi»
errepikatuko dut.
4. Eta jada ez dut ezer esango.
Jadanik, zertako?
Bai, bera da Hitza.
Ni, isilduko naiz.
(J.L.M. Descalzo)

Isaias profetaren liburutik 48, 17-19: Nire aginduak aintzakotzat hartuko bazenitu! **Sal 1:** Zuri jarraitzen dizunak, Jauna, izango du bizirako argia.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 11, 16-19.

Aldi hartan, Jesussek esan zion jendeari: «Zeinen antzekoa dela esango nuke gizaldi hau? Plazan eserita dauden haurren antzekoa da; honela oihu egiten baitiete batzuek besteei: “Soinua jo dizuegu, eta zuek dantzarik ez; hiletak jo, eta zuek aienerik ez”. Izan ere, etorri zen Joan Bataiatzailea, ez jan ez edan egiten ez zuela, eta deabruak harturik dagoela diote. Etorri da Gizonaren Semea, jaten eta edaten duela, eta honela diote: “A zer tripazaina eta mozkorra, zergalari eta bekatarien adiskidea”. Baina egiteek Jainkoaren jakinduriari eman diote arrazoia»

Abendualdia ez da penitentzia-aldia, baizik eta prestaera-aldia da etorri datorren Kristori harrera egiteko. Jaunari harrera egiteko eragozpenik handiena bekaketa da. Horregatik Abendualdiak bere aldeetako bat konbertsioa du; horretara dei egiten digute gaurko irakurgaiek. Isaiasen liburuak gogorazten dio Israel herriari, beste bat izango zuela bere historia Jaunaren aginduei obeditu balie. Ebanjelioan garaikideen konbertsio-faltaz kexatzen da Jesus. Joan Bataiatzailea aszeta bat zen, Erreinua iristea penitentiaren baitan jartzen zuena. Jesussek, berriz, Erreinua iristea ez du jartzen gizon-emakumeen jardueraren baitan; aitzitik, Jainkoaren doako graziazat ematen du Erreinu hori, eta bere otorduetan presentetzat ematen du jada, zeinetara bekataria gonbidatzen baititu pozik ospatzeko. Alabaina, Israel, nola Joanez penitentiaren bidara dei egin zionean, hala Jesussek pozaren eta doakotasunaren bidara dei egin zionean, ez zen konbertitu. Gaur egun gu ere deituak gara geure zamari ihes egitera, Jainkoaren deiari ez erantzutearen faltak dakarkigun zamari alegia.

Abendualdiko 2. astea.

Andre Maria Loretokoa (Italia).

Santa Eulalia Meridakoa, *birjina eta martiria*.

Ben Siraken liburutik 48, 1-4, 9-11: Berriz etorriko da Elias. **Sal 79:**

Jainko, berpiztu gaitzazu; salba gaitzen, zeure begia leun ager ezazu.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 17, 10-13.

Menditik jaistean, galdetu zioten ikasleek Jesusi: «Nola diote le-ge-maisuek, lehenbizi Eliasek etorri behar duela?» Jesusek erantzun zien: «Bai, Eliasek etorri behar zuen eta gauza guztiak eraberritu. Baina hara zer diotsuedan: Elias etorria da, eta ez dute aintzat hartu, baizik eta nahi izan duten guztia egin diote. Era berean, Gizonaren Se-meak ere oinazeak jasango ditu horiengandik» Orduan konturatu ziren Joan Bataiatzaileaz ari zitzaiela.

Ben Siraken liburuak (Eklesiastikok) Elias profetaren laudorioa egin du. Su-gurdi batean jaso zuten (2 Erg 2, 11,) eta uste zuten itzuli egingo zela Jaunaren eguna prestatzeko (Ml 3, 23-24). Jesusek Joan Bataiatzailearekin identifikatu du Elias, ez pertsona bera direlako, bazik eta Eliasek beteko zuela espero zen egitekoa, hau da, konbertsioa hots egitea Jaunaren eguna prestatzea, Joan Bataiatzaileak bete duelako. Baina Jesus kexu da, Joan Bataiatzailearen mezuari harrera onik egin ez zaiolako; are gehiago, Herodesen eskuz (Mk 6, 17-29) heriotza ekarri diolako; aldi berean, berari ere uko egingo diotela eta sufritu egin beharko duela iragarri du.

Abendualdiko 3. astea.
San Damaso, 37. aita santua.

Isaias profetaren liburutik 35, 1-6a.10.

Poztu bitez basamortua eta lur elkorra, alai bedi eremua, eta lilia bezala loratu, jantzi bedi lorez eta egin beza irrintzi eta jauzi poza-zen pozez. Libano bezain zoragarri eta Karmel mendia eta Xaron lautada bezain eder bihurtuko dira. Ikusiko dute Jaunaren aintza, gure Jainkoaren edertasuna. Indar itzazue esku ahulduak, sendotu belaur makalduak; esan bihotz-beldurtiei: «Eutsi gogor! Ez beldur izan! Horra zuen Jainkoa! Hura bera dator zuek salbatzera eta merezia duten zigorra etsaiei ematera» Orduan, itsuen begiak irekiko dira eta gorren belarriak zabalduko; herrenak basahuntzak bezala jauzi egingo du eta mutuaren mihiak oihu egingo pozez. Jaunak askatuak pozez kantari etorriko dira Sionera: amaigabeko alaitasuna haien aurpegian! Poza eta alaitasuna izango dituzte lagun. Nahigabeak eta negarrak ihes egingo dute.

Sal 145: Zatoz, Jauna, eta salba gaitzazu.

Santiago apostoluaren gutunetik 5.7-10.

Senideok: Izan ezazue pazientzia Jaunaren etorrera arte. Begira nekazariari: lurraren fruitu ederraren zain egoten da eta pazientziaz itxaroten ditu garaiz datorren euria eta berandu datorrena. Izan pazientzia zuek ere eta egon sendo, laster etorriko baita Jauna. Senideok, ez ibili bata bestearen aurka marmarka, kondenatu ez zaitzaten; begira, epailea ate-atean da. Senideok, har itzazue sufrimenduaren eta pazientziaren eredutzat Jaunaren izenean hitz egin zuten profetak.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 11, 2-11.

Aldi hartan, Joan Bataiatzaileak, kartzelan Kristoren egiteen berri izanik, bere ikasle batzuk bidali zizkion galdetzerara: «Zu al zara etortzekoa ala besteren baten zain egon behar dugu?» Jesusek erantzun

Abendualdiko 3. astea.

San Damaso, 37. *aita santua*.

zien: «Zoazte eta esan Joani entzuten eta ikusten duzuen: itsuek ikusten dute eta herrenak badabiltza, legenardunak garbi gelditzen dira eta gorrek entzuten dute, hilak pizten dira eta behartsuei Berri Ona hots egiten zaie. Eta zorionekoa nigratik erorbide hartzen ez duena!» Haiek alde egitean, Joanez mintzatzen hasi zitzaion Jesus jendeari: «Zer ikustera atera zineten basamortura? Haizeak astintzen duen kanabera? Edota zer ikustera atera zineten? Apain jantzitako gizona? Apain jantzen direnak errege-jauregietan egoten dira. Zer ikustera atera zineten, bada? Profetaren bat? Baietz diotsuet, eta profeta baino ere handiago dena. Horretaz dago idatzia Liburu Santuan: “Begara, neure mezularia bidaltzen dut zure aurretik, zuri bidea prestatzera”. Egiaz diotsuet: Ez da sortu amaren semerik Joan Bataiatzailea baino handiagorik. Hala ere, zeruetako erreinuko txikiena hura baino handiago da»

Azter ditzagun une batez, geure geroaz gogoratzen garenean geure barnean sortzen diren sentimenduak. Sarritan gertatzen zaigu, geroaz hausnarketa egitean, batez ere adin handi samarrekooi, beldurrez egiten dugula. Beldurra diogu zahartzeari, beldurra zahartzearekin batean gertatu ohi diren gaixotasunei, beldurra bakardadeari, zeren seme-alabak eta beste familiartekoak agian urrun urrundu egiten direlako, beldurra orobat geure egoera ekonomikoari ere. Beldur hauen buruz buru, kristau fedeak diosku geure geroa Jainkoa dugula, honek berarentzat kreatu izan gaituelako. Honek ez du esan nahi zailtasun orotatik libre izango garenik, baizik eta beti, zailtasunetan beraietan ere, Jainkoa dugula geure sostengua. Ebanjelioan Joanez bidalitakoek Jesusi galdetu diote ea beste norbaiten esperoan egon behar duten. Ez, ez dugu beste inoren zain egon beharrik; Jesu Kristogan ditugu, bai geure salbazioa, bai geure bizitzaren zergatia eta zertarakoa. Beragan ditugu lurreko geure zailtasunen gainetik onartzen gaituen Jainkoaren errukia eta maitasuna. Horregatik, Abendualdiko hirugarren igande honetan pozaren marka dakusagu.

Zenbakiak liburutik 24, 2-7.15-17: Izar bat aterako da Jakoben herri-
tik. Sal 24: Erakutsi niri, Jauna, zeure bideak.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 21, 23-27.

Aldi hartan, Jesus tenplura etorri eta, irakasten ari zela, apaizbu-
ruak eta herriko zaharrak hurbildu zitzaizkion, galdezka: «Zein agin-
pidez egiten duzu hori? Nork eman dizu aginpide hori?» Jesusek eran-
tzun zien: «Nik ere gauza bat galdetuko dizuet; erantzuten badidazue,
Nik ere esango dizuet zein aginpidez egiten dudan hori. Joanek noren
aginduz bataiatzen zuen: Jainkoaren aginduz ala gizakien aginduz?»
Haiek beren baitan zioten: «Jainkoaren aginduz ari zela esaten badu-
gu, zergatik sinetsi ez genion esango digu. Eta gizakien aginduz ari
zela esaten badiogu, berriz, jendearen beldur gara, guztiek profetatzat
baitaukat Joan»

Israeldarrak, Moabeko estepetan kanpaturik, agindutako lurral-
dean sartzeko prestatu direnean, Balak Moabeko erregeak Israelen
aurka profetizatzeko agindu dio Balaam profetari. Baina egiazko Jain-
koak inspiratutako profezia egin du Balaamek: gerorako Jakoben iza-
rraren eta Israelen errege-makilaren garaipena iragarri du. Izarra eta
errege-makila Mesiasen, Daviden semearen, sinbolo dira. Jesu Kristok,
berriz, berari lotua den Jainkoaren erreinuaren hurbiltasuna iragarri
du. Israelgo agintariek –apaiz nagusiek eta zaharrek– zein aginpide
duen galdetu diote Jesusi, egiten ari den bezala Erreinua iragartzeko.
Ez da, ordea, galdera egia. Horregatik Jesusek, testuinguru polemiko
horretan, uko egin dio erantzuteari. Jauna ager dakigun nahi badugu,
beharrezko dugu bihotza irekitzea apal eta egiati. Jauna xumeei ager-
tzen zaie.

Abendualdiko 3. astea.

Santa Luzia, *birjina eta martiria*.

San Eugenio, *martiria*.

Sofonias 3, 1-2.9-13: Behartsu guztiei agintzen zaie Mesiasengandiko salbamera. **Sal 33:** Dohakabeak oihu egin zuen, eta Jaunak entzun.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 21, 28-32.

Aldi hartan, Jesusek esan zien apaizburu eta herriko zaharrei: «Zuek zer deritzozue? Gizon batek bi seme zituen, eta batarengana joan eta esan zion: “Seme, zoaz gaur mahastira, lanera”. Hark erantzun: “Ez dut nahi”. Baina gero damutu eta joan egin zen. Bestearengana ere joan eta gauza bera esan zion. Eta hark erantzun: “Banoa, jauna”; baina ez zen joan. Bietan zeinek egin zuen aitaren nahia?» «Lehenengoak», erantzun zioten. Orduan, Jesusek esan zien: «Egiaz diotsuet: Zerga-biltzaileak eta emakume prostituituak zuek baino lehenago sartuko dira Jainkoaren erreinuan. Izan ere, etorri zitzaizuen Joan Bataiatzailea Jainkoaren nahiari dagokion jokabidea hots eginez, eta ez zenioten sinetsi; zerga-biltzaileek eta emakume prostituituek, berriz, sinetsi egin zioten. Zuek, ordea, ikusi eta gero ere, ez zineten bihotz-berritu, hari sinesteko»

Sofonias profetak madarikazio bat bota du Jerusalemen aurka, herri hautatuaren hiriburu izanik ere, hiri lepagogor bihurtu delako. Iragarri du beste herri batzuei emango dizkiela ezpain garbiak Jaunaren izena deitzeko, eta Jerusalemen hondar behartsu eta apal bat sortaraziko duela, Jaunagan konfiantza jarriko duena eta gaiztakeriarik egingo ez duena. Mateoren ebanjelioak dakarkigun Jesusen parabolak biok kontrajartzen ditu: batetik, seme zaharrenak ordezkaturak, herri hautatua izateaz harrotu baina Jainkoaren nahia betetzen ez duena; bestetik, gizartean bekataritzat eman direnak, baina, beren bekatuak gorabehera, Jainkoaren dohainak eta errukia aitortzen dituztenak, seme gazteenak ordezkaturak, zeinak, uko egin badio ere Aitaren aginduak betetzeari, azkenean obeditu egin baititu.

Abendualdiko 3. astea.

Gurutzeko San Joan, *apaiza eta eliz irakaslea*.

Isaias 45, 6b-8.18.21b-25: Ireki bedi lurra eta erne salbazioa! Sal 84:
 Ihintz egizue goitik, zeruak, isur ezazue zuzenbidea, hodeiak!

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 7, 19-23.

Aldi hartan, Joan Bataiatzaileak, bere ikasleetako biri dei egin eta Jaunagana bidali zituen galdetzeraz: «Zu al zara etortzekoa ala besteren baten zain egon behar dugu?» Irten ziren, bada, gizon haiek Jesusengana eta esan zioten: «Joan Bataiatzaileak zugana bidali gaitu galdetzeraz: “Zu al zara etortzekoa ala besteren baten zain egon behar dugu?» Une hartantxe, gaitz, eritasun eta espiritu gaiztoak zituen jende asko sendatu zuen Jesusek, eta itsu askori ikusmena eman zion. Ondoren, mezulariei erantzun zien: «Zoazte eta esan Joani ikusi eta entzun duzuenaz: itsuek ikusten dute eta herrenak badabilta, legendarinak garbi gelditzen dira eta gorrek entzuten dute, hilak pizten dira eta behartsuei Berri Ona hots egiten zaie. Eta zorionekoa ni erorbide hartzen ez nauena».

Israel herriak Jainkoa, herriaren eta gizabanakoen historian, uni-bertsoaren kreatzaile eta herriaren salbatzaile aitortu zuen, eta horixe abestu zuen Salmoak liburuan. Kontzeptu biak daude erlazonaturik; hain justu, errealtate osoaren kreatzaile delako salba dezake Jainkoak. Lehen irakurgai, profetaren lumaz, Jainkoa Jainko bakar bezala ageri da, zeru-lurren kreatzaile bezala, horrenbestez salbatzaile bakarra delarik. Ebanjelioan Jesusek ez die erantzuten Joanen ikasleen galderei bere buruaz definizio teoriko bat emanez; soilik, beraren egintzei errepara diezaieten esan die. Jesusen sendatzeak seinale dira berarekin Jainkoaren salbazioa iritsi dela sinesteko, profetek iragarria, bereziki Isaiasek, Abendualdi honetan irakurtzen ari garenez, Jesusek salbazioa ekartze hau pista bat dugu bera Jainkoaren Seme dela aitortzeko, beragan jainkotasun osoa duena. Jainkoa bakarrik da Jainko, eta Jesu Kristo beraren bidalia da, halako moduan non ez baita beste izenik zeinen baitan salbazioa espero dezakegun (cf. Eginak 4, 12).

Abendualdiko 3. astea.

Santa Silvia, *aitorlea*.

San Valeriano, *gotzaina*.

Isaias 54, 1-10: Emazte baztertuari bezala, dei egiten dizu Jaunak. Sal
29: Goretsiko zaitut, Jauna, onik atera nauzulako.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 7, 24-30.

Joanen mezulariek alde egin zutenean, Joanez mintzatzen hasi zitzaion Jesus jendeari: «Zer ikustera atera zineten basamortura? Haizeak astintzen duen kanabera bat? Edota zer ikustera atera zineten? Apain jantzitako gizon bat? Apain janzten direnak eta atseginkerietan bizi direnak, errege-jauregietan egoten dira. Zer ikustera atera zineten, bada? Profeta bat? Baietz diotsuet, eta profeta baino handiagoa den bat. Horrentzat baitago idatzirik: “Begira, hor bidaltzen dut neure mezularia zure aurretik, zuri bidea prestatzera”. Horra Nik esan: ez da sortu amaren semerik, Joan baino handiagorik. Hala ere, Jainkoaren erreinuan txikiena, hura baino handiago da» Hori entzunik, herri osoak eta zerga-biltzaileek aitortu zuten Jainkoaren zulentasuna, eta Joanen bataioa hartu zuten; baina lege-maisuek eta fariseuek, haren bataioa baztertuz, galarazi egin zuten Jainkoak haiei buruz zuen asmoa.

Geure Salbatzailea dugu Jesus. Baina izan ditu aurrelari batzuk ere, guk berarekin zuzenean topo egin aurretik, bidea prestatu digutenak. Haietako bat Joan Bataiatzailea izan zen, historikoki garrantzizkoena. Baina haren aurretik beste profeta batzuk ere izan ziren, iragarri zutenak, eta beraren ondoren izan dira beste santu eta profeta batzuk, beren bizieraz eta testigantzaz lagungarri izan ditugunak Jaunagana hurbiltzeko. Aurrelari hauen mezua entzun eta bihotz-berritzen direnek onartzen dute Jainkoaren dohaina. Alderantziz ere gerta daiteke, ordea; halaxe gertatu zen fariseuekin eta lege-maisuekin gaurko ebanjelioak dakarrenez, uko egin baitzioten Joanen bataioari eta, ondorioz, Jainkoaren beraiekiko asmoa ustel bihurtu baitzuten. Gure salbazioa da Jainkoaren asmoa, baina asmo hori onartu egin behar du gizakiak, Jainkoak errespetatu egiten baitu gure askatasuna. San Agustinek idatziz zuen bezala, Jainkoak «zu gabe egin zintuenak, ez zaitu zuzenesten zu gabe» (Sermoia 169).

Abendualdiko 3. astea.

San Agrikola, *martiria*.Santa Adelaida, *enperadorea*.

Isaias 56, 1-3a.6-8: Nire etxea otoitz-etxe da, eta hala deituko diote herri guztiek. **Sal 66:** Ene Jainkoa, ospa zaitzatela herriek, ospa zaitzatela herri guztiek.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 5, 33-36.

Aldi hartan, Jesusek esan zien juduei: «Bidali zenizkioten zuek mandatariak Joani, eta hark aitormen egin zion egiari. Nik ez dut inongo gizakiren aitormen-beharrik; zuek salba zaitezten esaten dut hori. Argi-zuzi piztua eta distiratsua zen Joan, eta zuek, alditxo batez, haren argian poz hartu nahi izan duzue. Baina Nik badut Joanen aitormena baino hoberik: Aitak betetzeko eman dizkidan egintzak; nire egintza hauek egiten didate aitormen: Aitak bidali nauela»

Joan Bataiatzaileak, Jesusen aurrelari izateaz gain, haren aldeko testigantza egin du (cf. Jn 1, 15; 19-34). Pasarteak auzi bat bezala ageri da, zeinetan egia lekukoen testigantzatik abiatuz ezarri behar baita. Joan Bataiatzailea ez zen argia, baina argiaren testigantza egin zuen, gizon-emakumeak argiagan sinestera eramateko. Argiaren islaz distira egin zuen Joanek aldi batez, Jesus agertu zen arte. Halaz guztiz, azken batean, Joanen testigantza ez zen beharrezkoa Jesusentzat, giza testigantza hutsa baitzen. Egiazko testigantza Jesusez Aitak eman duena da haren egintzen bidez, hau da, Jesusen jarduera osoaren bidez.

Abendualdiko 3. astea.

Azarias, Ananias, Misael (Itun Zaharrekoak), *martiriak*.

San Juan de Mata, *apaiza, fundatzailea San Felix de Valoisekin batean (trinitarioak)*. San Jose Manyanet, *apaiza eta fundatzailea*.

Hasiera liburutik 49, 1-2.8-10: Errege-makila ez da Judagandik alden-
duko. **Sal 71:** Zuzentasuna garatuko da haren egunetan, eta bakea
ugari betieran.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 1, 1-17.

Abrahamen eta Daviden ondorengo den Jesu Kristoren jatorri-li-
burua.

Abrahamek Isaak sortu zuen, Isaakek Jakob, Jakobek Juda eta ha-
ren senideak; Judak Tamarrengandik Fares eta Zara sortu zituen, Fa-
resek Esrom, Esromek Aram, Aramek Aminadab, Aminadabek Naa-
son, Naasonen Salmon; Salmonen Rahabengandik Booz sortu zuen,
Boozek Rutengandik Obed, Obedek Jese, Jeseke David erregea. Davi-
dek Uriasen emazte izanagandik Salomon sortu zuen, Salomonen Ro-
boam, Roboamen Abia, Abiak Asaf, Asafek Josafat, Josafatek Joram,
Joramen Ozias, Oziasen Joatam, Joatamen Akaz, Akazek Ezekias,
Ezekiasen Manases, Manasesen Amon, Amonen Josias; Josiasen Ba-
biloniako erbastealdian Jekonias eta haren senideak sortu zituen. Eta
Babiloniako erbastealdi ondoren, Jekoniasek Salatiel sortu zuen, Sa-
latielek Zorobabel, Zorobabelek Abiud, Abiudek Eliakim, Eliakimek
Azor, Azorrek Sadok, Sadokek Akim, Akimek Eliud, Eliudek Eleazar,
Eleazarrek Matan, Matanek Jakob; Jakobek, berriz, Jose sortu zuen,
Mariaren senarra, eta Mariagandik jaio zen Jesus, Kristo deritzana.
Beraz, hamalau gizaldi izan ziren guztira Abrahamengandik Daviden-
ganaino, hamalau gizaldi Davidengandik Babiloniako erbastealdirai-
no, eta hamalau gizaldi Babiloniako erbastealdiratik Kristoganaino.

Aabendualdiko bigarren etapa hasi dugu gaur, erdigunetzat Jain-
koaren Semearen jaiotza duena, gure haragi hilkor eta bekatarian jairoz.
Egun hauetan Andre Mariari lagunduko diogu bere Semearen jaiotza-
ren esperoan. Lehen irakurgaian, Jakobek, hil aurretik, agur egin die

bere semeei, Judaren, Daviden tribuaren, lehentasuna, beraren anaiekiko, iragarritz. Mateok Jesusen genealogia dakarkigu, zeinetan Jesus Abrahamen semetzat eta Daviden semetzat aldarrikatu baitu. Jesusengan bete dira Jainkoak Abrahami egindako promesak (Has 12, 1-3) eta Natanek Davidi egindako promesa (2 Sm 7, 8-16). Genealogia aitaren haritik gauzatu da. Baina pasartean lau emakume ageri dira, Andre Mariaz gain. Emakume hauek atzerritar direlako aipatu dira hemen. Gainera, lauretatik hiru bekatuarekin erlazonaturik daude, nahiz eta Tamar-en eta Uriasen emaztearen bekatuen erantzule gizonaizkoak diren: Juda (cf. Hasiera 38) eta David (cf. 2 Sm 11). Esan behar da ere, judu-herriak gainerako herriak bekatarri emateko joera zuela, Legean adierazitako nahia betetzen ez zutelako, Legea ez ezagutzeagatik, eta beren kontzientziari ere jarraitzen ez ziotelako (cf. Erm 1, 18-32). Rut, ordea, ez zen bekataria. Emakume hauek aipatzearekin, ebanjelariak esan nahi digu, Jesusek, Abrahami egindako promesen oinordekoa eta espero zuten Daviden semea izateaz gain, salbazioa dakarrela, herri guztientzat den salbazioa eta gizadi osoa bekatutik saneatzen duena.

* * *

Andre Maria, zeure sabelean daramazu Bizi Ogia,
gizon egin zena guztiok salbatzeko...
Lagundu iezaguzu bihotza zabalik bizitzen,
Eguberri hauetan gerta gaitetzela
inoiz baino elkartuago.

Abendualdiko 4. astea.

Itxaropenaren Andre Maria.

San Modesto, *patriarka, Jerusalemen berritzailea.*

Isaias 7, 10-14.

Egun haietan, Jaunak hitz egion zion Akazi: «Eska iezaiozu Jau-nari, zeure Jainkoari, ezaugarri bat zeuretzat, nahiz lurraren barnean, nahiz zeruen goienean» Eta Akazek: «Ez diot eskatuko, ez dut tentatu-ko Jauna» Orduan Isaiasek: «Entzun, Daviden etxe: Gutxi al deritzo-zue gizakientzat aspergarri izateari? Jainkoarentzat ere aspergarri izan behar al duzue? Horregatik, Jaunak berak emango dizue ezaugarria. Begira, birjina haurdun dago, eta semea izango du; Emmanuel ipiniko dio izen, hau da: «Jainkoa gurekin»

Sal 23: Badator Jauna, bera da Errege ospetsua.

San Paulok Erromatarrei 1, 1-7.

Paulo, Jesu Kristoren zerbitzaria, apostolu izateko deitua, Jainkoa-ren Ebanjeliorako bereizia; Ebanjelio hori Liburu Santuetan Profeten ahoz agindua zegoen, eta Jainkoaren Semeari dagokio, Jesu Kristo gure Jaunari: haragiz Davidengandik jaioa, eta Espiritu Santuak Jainkoaren Seme ezarria; ahalmen guztiak hartu ditu honek, hilen arte-tik piztu denez gero. Harengandik hartu genuen guk grazia hau eta eginkizun hau; jentil guztiak sinemen-era ekartzea, haren izenaren aintzarako; haietakoak zarete zuek ere, Jesu Kristok deituak. Grazia, beraz, eta bakea zuei, Jainko gure Aitarengandik eta Jesu Kristo gure Jaunagandik, Erroman zaudeten Jainkoaren maite guztioi, bere herri santuko izatera deituoi.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 1, 18-24.

Jesu Kristoren jaiotza honela gertatu zen: Jesusen ama Maria, Joserekin ezkontzeko hitzeman-a zegoela, elkarrekin bizi izan baino lehen, haurdun aurkitu zen Espiritu Santuaren egitez. Haren senar Jo-sek, gizon zintzoa baitzen eta ez baitzuen bere emaztea salatu nahi,

Abendualdiko 4. astea.

Itxaropenaren Andre Maria.

San Modesto, *patriarka, Jerusalemen berritzailea.*

isilka utzi eta joatea erabaki zuen. Baina, asmo hori gogoan zerabilkiela, Jainkoaren aingerua ametsetan azaldu eta esan zion: «Daviden seme Jose: ez izan beldurrik, Maria, zeure emaztea, etxean hartzeko, sabelean daraman haurra Espiritu Santuagandik baitator. Semea izango du, eta zuk “Jesus” ezarriko diozu izena, horrek salbatuko baitu bere herria bekatuetatik» Hau guztia gertatu zen, Jaunak profetaren ahoz esandakoa bete zedin: «Begira, birjinak sabelean sortu / eta semea izango du, / eta Emmanuel ezarriko diote izena, / hau da: “Jainkoa gurekin”» Josek, lotatik esnatu zenean, Jaunaren aingeruak agindu bezala egin zuen, eta bere etxean hartu zuen emaztea.

Mateoren ebanjelioak dakarren Jesusen haurtzaroko pasarte honek Joseri egindako iragarpena dakarkigu; Lukasen ebanjelioan, berriaz, iragarpena Andre Mariari egin dio Goiaingeruak. Mateoren ebanjelioko iragarpenaren muin-mezua hau da: Jesus «Jainkoa gurekin»; horrela lehen irakurgaiko Isaiasen profezia bete da. Jesus «Jainkoa gurekin» izate hori ez da ebanjelio honetako lehen hitza soilik; gainera, ebanjelio berako azken hitza da (cf. Mt 28, 21); izan ere, Jesus, zerura igotzean ikasleei agur egin eta jende guztiari irakasteko eta guztiak baitaitezko agindua eman ondoren, segurtatu die beraiekin biziko dela aldien azkena arte. Hain zuzen, Jainkoaren Semearen gizakundea ez da iraganean gertatutako errealitatea bakarrik, baizik eta orain-oraingo errealitatea da: Jainkoaren Semea, behin haragi eginez gero, gurekin bizi da betiko. Presente daude beste bi gai nagusi ere: Joserren obediencia eta sortze birjinala. Aingeruaren aginduari eutsiz, Josek izen bat ezarri dio bere semeari, beraren egitekoa adierazten duena. Jesus ize-nak «Jainkoak salbatzen du» esan nahi du eta horixe da hain justu Jesus. Sortze birjinalak adierazten du ezen Jainkoaren Semeak gure giza izaera hartu izana Jainkoaren dohaina dela; izan ere, ez da gertatu giza indarrez, baizik Espiritu Santuaren egitez.

Abendualdiko 4. astea.

San Dario, *martiria*. Santa Protasia, *birjina*.

San Urbano V.a, 200. *aita-santua*.

San Anastasio I.a, 39. *aita santua*.

Epaileak liburutik 13, 2-7.24-25a: Aingeruak Samsonen jaiotza iragarri. **Sal 70:** Zure gorespenaz betea nuen ahoa zure ospea kantatzeko.

† **Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 1, 5-25.**

Judeako errege Herodesen egunetan, bazen Zakarias izeneko apaiz bat, Abiaren apaiz-sailekoa; haren emaztea Aaronen ondorengoa zen eta Elisabet zuen izena. Biak zintzoak ziren Jainkoaren aurrean, eta Jaunaren agindu eta lege guztiak huts egin gabe betez bizi ziren. Ez zuten haurrik, agorra baitzen Elisabet eta biak urteetan aurreratua. Behin batean, Zakarias bere sailekoekin Jainkoaren aurrean apaiz-zerbitzua egiten ari zelarik, Jaunaren santutegian sartzea egokitu zitzaion, apaizen ohituren arabera, intsentsua eskaintzera. Intsentsua eskaintzen ari zen bitartean, herri osoa otoitzean ari zen atarian. Hartan, Jaunaren aingerua agertu zitzaion Zakarias, intsentsu-aldarearen eskuinaldean zutik. Hura ikustean, izutu zen Zakarias eta beldurrak hartu zuen. Aingeruak, ordea, esan zion: «Ez beldur izan, Zakarias, entzun baitu Jainkoak zure eskaria. Zure emazte Elisabetek semea emango dizu, eta zuk “Joan” ipiniko diozu izena. Poz handia izango da zuretzat, eta haren jaiotzak jende asko poztuko du, handia izango baita Jaunaren aurrean. Ez du edango ardorik, ez edari bixigarrik. Espiritu Santuaz beteko da amaren sabelean bertan. Israeldar asko bihurtuko du Jaunagana, bere Jainkoagana; Jaunaren aurretik etorriko da, Eliasen espirituaz eta indarrez, gurasoak seme-alabekin adiskidetzeko, bihurriei zintzoen sena emateko eta Jaunarentzat herri egokia prestatzeko» Zakariasek esan zion aingeruari: «Nola jakin dezaket hori gertatuko dela? Ni zaharra bainaiz, eta nire emaztea ere urteetan aurreratua» Aingeruak erantzun zion: «Ni Gabriel naiz, Jainkoaren aurrean zerbitzari nagoena; hark bidali nau zuri hitz egitera, berri on hau emateko. Baina begira, mutu geldituko zara, hitz egin ezinik, hauek gertatu artean, ez baitituzu sinetsi nire hitzak, bere garaian be-

teko diren hitzak» Bitartean, herria Zakariasen zain zegoen, harriturik, santutegian hainbeste luzatzen zuelako. Atera zenean, ezin zien hitz egin, eta ohartu ziren ikuskariren bat izan zuela santutegian. Bera kei-nuka ari zitzaien, mutu jarraitzen baitzuen. Tenpluko bere zerbitzu-egunak bukatuta, etxera joan zen. Egun batzuen buruan, haren emazte Elisabet haurdun gelditu zen; bost hilabetez etxetik atera gabe egon zen, eta bere baitarako zioen: «Hara zer egin duen Jaunak nire alde, jendearen aurrean nuen lotsa kendu nahi izan duenean»

Seme edo alaba bat Jainkoaren dohaina da. Biblia-tradizioan, halaxe aitortzen baitu, dohain hori nabarmenago bihurtzen da agortasun-kasuetan. Agortasuna gaindituz Jainkoaren egintzaz jaio den semea pertsonaia garrantzizkoa izatera iristen da sarritan. Horixe gertatu zaie Abrahami eta Sarari, Isaak sortzean (Has 18, 9-15; 21, 1-8); baita Manoji eta beraren emazteari ere, Samson sortzean, lehen irakurgaiak kontatzen digunez; baita Elkanari eta Anari ere, zeinen Samuel semea profeta handia izan baitzen (1 Sm 1, 1-28). Gauza bera gertatu zaie Zakariasi eta Elisabeti ere: Joan Bataiatzailea izan dute, zeinez Jesuskek esan baitzuen ez dela handiagorik emakumerengandik sortutakoen artean (cf. Mt 11, 11 eta Lk 7, 28). Pasadizo honekin hasi du Lukasek bere ebanjelioa: Jesusen aurrelari bezala aurkeztu digu Joan, ez predikuan eta martiritzan bakarrik, baita jaiotzan ere. Seme bat Jainkoaren dohaina bada, Jainkoaren erregalua are handiagoa bada bikotearen agortasunaren kasuan, gainera adin handikoa izanik, Zakarias eta Elisabeten kasuan bezala, zenbatez handiagoa ez ote da Jainkoaren erregalua Jesus sortzea, modu birjinalan gertatu baita Espiritu Santuaren egitez. Izan ere, Jainkoak gizadiari eginiko goren-gorenko dohaina da Jesus. Jainkoaren Semeak gure giza izaera hartu du eta gure sorkari-izaera, gizadia gai bihurtzeko Jainkoaren bizia bizi ahal dezagun. Baldin eta Jainkoak kreatuak izatea, horri esker baikara, beraren maitasunaren erregalu izan bada, are maitasun handiagoa agertu digu bere jainkozko bizian txertatu gaituenean bere Semearen gizakundeari esker.

Abendualdiko 4. astea.

Domingo santua, Silos-koa, *abadea*.

Isaias profetaren liburutik 7, 10-14: Begira, birjina haurdun dago.

Sal 23: Badator Jauna: bera da errege ospetsua.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 1, 26-38.

Handik sei hilabetera, Gabriel aingerua bidali zuen Jainkoak, Nazaret zeritzan Galileako herri batera, birjina batengana; birjinak Maria zuen izena eta Jose zeritzan Daviden jatorriko gizon batekin ezkontzeko hitzeman zegoen. Aingeruak, Mariaren etxean sartu eta esan zion: «Poztu zaitez, graziaz bete hori! Jauna zurekin» Ikaratu zen Maria hitz haiek entzutean, eta pentsatzen jarri zen, zer izan ote zitekeen halako agur hura. Aingeruak esan zion: «Ez beldur izan, Maria; Jainkoak gogoko zaitu. Begira, sabelean sortu eta semea izango duzu, eta “Jesus” ipiniko diozu izena. Handia izango da; Goi-goikoaren Seme deituko diote, eta Jainko Jaunak bere aita Daviden errege-aulkia emango dio; Jakoben herriaren errege izango da beti, eta haren erregetzak ez du azkenik izango» Mariak esan zion aingeruari: «Nola gerta daiteke hori, ez bainaiz inongo gizonekin bizi» Aingeruak erantzun zion: «Espiritu Santua jaitziko da zugana eta Goi-goikoaren indarrak bere itzalpean hartuko zaitu; horregatik, zugandik jaioko dena santua izango da eta Jainkoaren Seme deituko diote. Hara, Elisabet zure ahaidea ere haurdun dago bere zaharrean, eta sei hilabeteko dago agorra omen zena; Jainkoarentzat ez baita ezer ezinik» Mariak, orduan: «Hona hemen Jaunaren mirabea; gerta bekit zuk diozun bezala» Eta aingeruak utzi egin zuen.

Ka. 724. urtean asiriarrak, Tiglatpileser III.aren agintepean, mendebaldera zabaldu ziren. Resin siriarren erregeak eta Pecaj Israelgo erregeak bat egin zuten inbasio horri aurre egiteko. Akaz Judako erregeak ez zuen parte hartu nahi izan batasun horretan; hargatik, siriarrak eta israeldarrek inbaditu egin zuten juda (cf. 2 Erg 16, 5-9). Testuinguru horretan iragarri zion Isaiasek Ajazi: «Ez beldur izan», zeren eta Jainkoa gurekin baitago gu salbatzeko. Eta Jainkoari seinala

Abendualdiko 4. astea.

Domingo santua, Silos-koa, *abadea*.

bat eskatzera gonbidatu zuen Isaiasek erregea, alegia Jainkoak salbatuko duela Juda siriarren eta israeldarren kontra eta baita asiriarren aurka ere. Ajazek ez du eskatu seinalerik baina profetak berak eman dio. Ajazen emazte gazteak seme bat sortuko du, segur aski geroago Ezekias errege izango dena; seinale izango da hori ezen dinastiak bizi-rik jarraituko duela Jainkoaren babesari esker. Pasadizo hau Jesusen jaiotzaren figura da. Izan ere, Jesus egiaz «Jainkoa gurekin» da, gu salbatzeko. Hain justu, Gabriel goiaingeruak semea izango duela iragarri dionean, Andre Mariak bere baietza eman dio. Hain zuzen, salbazioa erabat Jainkoaren dohaina bada ere, gizakiak onartu beharra du. Biho-tza ireki beharra diogu, Mariaren esanekotasuna eta prestasuna imi-tatuz, Jainkoaren Semeari harrera egiteko; hain justu, beronen gure haragizko jaiotzarako prestatzen ari gara.

* * *

Ez dugula Eguberririk izango?

1. Nola ez bada? Bai noski!
Isilagoa eta sakonagoa!
Lehenengoaren antzekoagoa,
zeinetan bakardadean jaio baitzen Jesus.
2. Argi-zuzi askorik gabe lurrean,
baina bai Betleemeko izarrarena,
diz-diz eginez bizitzako bideetan bere egundokotasunean.
3. Errege-segizio itzelik gabe,
baina sentitzen gabela artzain eta neska-mutil
Egiaren bila.
4. Mahai handi-mandirik gabe eta absentzia mingarrirekin,
baina dena mukurru egingo duen Jainkoaren presentziarekin.
(Javier Leoz, *nafarra, apaiza; 2020ko udazkena,*
Koronabirusaren urtea)
(Bidenabar esan dezadan: Frantzisko aita santuak telefonoz
dei egin dio autoreari, testuagatik zorionak emanez)

Abendualdiko 4. astea.

San Pedro Canisio, *apaiza eta eliz irakaslea, jesuita.*

Kantarik Ederrena liburutik 2, 8-14: Hara non datorren, mendiz mendiz lasterka, nire maitea. **Sal 32:** Egin poz-oihu, zintzook, Jaunari, kanta iezaiozue kantu berria.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 1, 39-45.

Aldi hartan, Maria jaiki eta bizi-bizi mendi aldera joan zen, Judeako herri batera, eta, Zakariasen etxean sarturik, Elisabeti agur egin zion.

Mariaren agurra entzun zuen orduko, jauzi egin zion Elisabeti haurrak sabelean. Elisabet Espiritu Santuaz bete zen, eta esan zuen oihu handiz: «Bedeinkatua zu emakumeen artean, eta bedeinkatua zure sabeleko fruitua. Nor naiz ni, nire Jaunaren ama ni ikustera etortzeko? Zure agurra nire belarrietara iritsi orduko, jauzi egin dit haurrak pozez sabelean. Zorionekoa zu, Jaunak esan dizuna beteko dela sinetsi duzulako!»

Lehen irakurgaian maitatuaren eta maitalearen desira, maitasuna eta topo egitea abestu ditu idazleak. Jainkoak gizadiarekin burututako topo egite maitatiaren, Jesu Kristogan gauzatuaren, sinbolo da hori. Horixe dugu ospatzen Eguberritan. Jesus lehenik Bataiatzailearen ikasle izan zen; gero independizatu egin zen bere egiteko propioa gauzatzeko. Lukasek historian atzera egin du jadanik adineko diren Joanen eta Jesusen topo egitea haurdun diren beraien amengan gertatutakoa kontatzeko, artean erneak bai baina jaio gabe direnen topo egitea, alegia. Haurdun diren bi amen topo egite horrek Jainkoak gizadiarekin egin-dako topo egitea irudikatzen du, berau salbatzera baitator, Israel herriarekin hasita. Joan Bataiatzailearekin bere gailurrera iritsi da Itun Zaharra, hau da, Mesias iritsiko denerako Jainkoak gidatutako pres-taera-aldia. Horregatik, Elisabeti, Mariaren diosala entzun duenean, semeak jauzi egin dio sabelean; Israel herriak espero duen Salbatzailea iristean sentitu duen poza adierazten du horrek. Elisabetek bere hitzez adierazi du topo egitearen zentzua: emakume guztien artean bedeinka-

Abendualdiko 4. astea.

San Pedro Canisio, *apaiza eta eliz irakaslea, jesuita.*

tuena da Maria, Jainkoak beronen semearekin datorren salbazioaren tresnatzat hautatu duelako; gainera, Mariaren seme hori Jaun aitortu du Elisabetek. Maitaleen arteko poza eta maitasunak elkarrekikoak direlako, Elisabetek goratu egin du Mariaren fedea, Jainkoak gizakiari dion maitasuna aitortzean agertu duen fedea, alegia.

* * *

Giza Eskubideen Adierazpena 1948-12-10

Gizadiak urrats bat aurrera egin du, garrantziari eta eraginari dagokienez, Jesusen heriotzak eta piztuerak izan zutenaren gisakoa edo antzekoa [...].

NBEk (Nazio Batuen Erakundea) dioenez, giza eskubideak gizakiaren beraren izaerari dagozkionak dira; horregatik, ezin kentzeko eta ukatzeko moduan, gizon-emakume guztienak dira, edozein delarik ere arraza, sexua, nazionalitatea, hizkuntza, erlijioa, etnia-jatorria edota beste edozein izaera. Horrenbestez, garrantzizkoenen artean hauek nabarmendu daitezke; bizi-eskubidea, askatasun-eskubidea, heziera-eskubidea eta lan-eskubidea. Gizakien artean ezin eman da jada inolako bereizkeriarik, inolako aitzakiapean zuritu daitekeenik. Aipatu eskubideak gizakien bizitzan txertatzea lortuko den egunean, gizadiak erauzia izango du bere gainetik gaur egun tritatzen eta torturatzen duten izurriteen txalma, hala nola gosearena eta gerlarena (*Ramón Hernández, in Religión Digital 2020-12-10*).

Abendualdiko 4. astea.

San Honorato Tolosakoa (Frantzia), *gotzaina*.

Santa Frantziska Javier Cabrini, *fundatzailea*

(Jesusen Bihotzaren misiolariak).

1 Samuel 1, 24-28: Anak eskerrak ematen ditu, bere semearen jaio-tzagatik. Salmoa: **1 Sm 2:** Jauzika daukat bihotza Jaunagan, neure Salbatzaileagan.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 1, 46-56.

Aldi hartan, Mariak esan zuen: «Handiesten du nire arimak Jauna, / pozaren pozez daukat neure barrua; / Jainkoa baita nire salbame-na, / ikusi baitu mirabe honen ezereztasuna. / Dohatsu deituko naute gaurdanik gizaldi guztiek, / handiak egin baitizkit Ahalgutidunak: / Santua da haren izena, / eta haren errukia gizaldiz gizaldi, / beldur dio-tenengana. / Bere besoaren indarra erabili du, / buruharroak suntsitu ditu; / bota ditu beren aulkitik handikiak, / eta gora jaso ditu ezerezak; / ondasunez bete ditu gose zeudenak, / eta esku-hutsik bidali asko zu-tenak. / Bere gain hartu du Israel, bere morroia, / errukia gogora zaio-la; / gure gurasoei hala zien hitzeman, / Abrahami eta ondorengoei betiko esana» Hiru hilabete inguru egon zen Maria Elisabetekin, eta gero etxera joan zen.

Mariak otoitz batekin erantzun dio Elisabeten diosalari, hau da, esker oneko abesti indibidual batekin; Itun Zaharreko gorespen eta esker oneko abestietan inspiratua da otoitz hori; Salmoak liburuan zehazki. Mariak Jainkoa goretsi du berari eskainitako onginahiagatik eta errukiagatik. Orobat erreparatu die Mariak Jainkoak bere herriari historian barna egindako mesedeei ere. Horrenbestez, munduaren ba-lioen ohiko ordenua aldatuz, Jainkoak mundua salbatzeko izan duen etengabeko jokabidea aitortu du Mariak; izan ere, esan du: «beren tro-nutik boteretsuak bota ditu eta apalak goratu» Mariak Jainkogandik hartu duen dohaina ez da gelditu beragan bakarrik, baizik eta herri osoaren salbaziora eta Abrahami antzina egindako promesak betetzera norabidetu du Jainkoak.

Abendualdiko 4. astea.

San Joan Kety-koa, *apaiza*.

Malakias profetaren liburutik 3, 1-4.23-24: Elias profeta bidaliko dizuet, Jaunaren eguna etorri baino lehen. **Sal 24:** Izan bihotz eta jaso burua, hurbiltzen ari baita zuen askapena.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 1, 57-66.

Haurra izateko denbora bete zitzaionean, Elisabetek semea izan zuen. Jakin zuten auzokoek eta ahaideek zein erruki handia agertu zion Jaunak, eta zorionak ematen zizkioten. Jaio eta zortzigarren egunera, haurra erdaintzera eraman zuten, eta aitaren izena jarri nahi zioten, Zakarias. Amak, ordea, esan zuen: «Ez! Joan izango du izena» Esan zioten: «Ez duzue senitartean inor izen hori due-nik» Orduan, aitari keinuka galdetu zioten zein izen eman nahi zion haurrari. Eta hark oholtxo bat eskatu eta idatzi zuen: «Joan du izena» Denak harriturik gelditu ziren. Bat-batean mihia askatu zitzaion Zakariasi, eta hitz egiten hasi zen eta Jainkoa goresten. Beldurrak hartu zituen auzoko guztiak, eta Judeako mendialde guztian zabaldu zen gertatuaren berri. Entzuten zuten guztiek beren baitarako esaten zuten: «Zer izango ote da ume hau?» Zeren Jainkoaren eskua harekin baitzegoen.

Aabendualdiko azken aste honetan Jaunaren jaiotzaren zain bizi-tzera gonbidatzen gaitu liturgiak, Andre Maria beraren Amak egin zuen bezala, eta etorrera horretara prestatzera, Joan Bataiatzaileak, Jaunaren aurrelariak, egin zuen bezala. Joanen jaiotza kontatu digu ebanjelioak. Jaiotza kontatu ondoren Joani izena jartzea dator; hebreeraz esanahi hau duena: «Yahvek errukia dagi» Bataiatzailearen jaiotza Jainkoak haren gurasoei, agor eta adin handiko zirenei, egindako errukizko erregalua izan zen; errukizko egintza handiagoa izango zen Mariaren sabel birjinalean sortutako Jainkoaren Semearen jaiotza aurrelari izango zenarena baino. Elias su-gurdi batean eraman zuen Jainkoak zerura (2 Erg 2, 9-11). Juduen tradizioak zioen Elias profeta Israel

Abendualdiko 4. astea.

San Joan Kety-koa, *apaiza*.

herriari konbertsioa predikatzen itzuliko zela, Jaunaren eguna prestatzeko, egun hau soil-soilik onginahi eta salbazio egun izan zedin. Ideia hau jasorik dator Malakias profetaren lehen irakurra. Markosek ebanjelioan Joan Bataiatzailea Eliasekin identifikatu du (Mk 9, 9-13), ez pertsona bera direlako, baizik eta Joan Bataiatzaileak bete duelako judu-tradizioaren arabera Eliasek beteko zuena: konbertsioa hots egin Jesusekin datorren Jaunaren eguna prestatzeko.

* * *

Haurrak bezalako bihurtu

Askotan jarri izan naiz pentsatzen zer esan nahi ote duen Ebanjelioak gonbidatzen gaituenean haurrak bezalako bihurtzera, Zeruetako Erreinuan sartzeko, eta galdera hori are biziago bilakatu da ama naizenetik. Zer dute haurrek guk jadanik galdua dugunik? Oraino ere jira eta bira darabilt buruan galdera hori, baina argi dut zerbait hau: miretsi beharra dugula hurrengan konfiantza eta imitatu beharrekoa, uste izatera daramatzana gai direla gu gora jasotzeko beren besoez; duten apaltasuna, konfiantza jarria duten haren nahia onartzeko; duten bihotz-garbitasuna, zeini esker gai baitira haserrealdia 0,2 segundotan ahazteko, eta, jakina, dute alaitasuna. Jakitearen alaitasuna ezen beren bizitza osoa Jainkoak preziatua den dohaina dutela, Jainkoak ez dituela eskutik uzten inoiz ere. Aitak, agian, horregatik nahi izan dit iritsarazi Pazko honetan bere iragarpena bost urteko nire semearen bidez, bere ezpainez esanez: «Ez dago hemen. Piztu da!» Eta ikustera eman dit argi eta garbi berorren begi beltzen distira bizian (*Ama batek*).

Abendualdiko 4. astea.

Eguberri-bezpera.

Jesusen arbasoak: Adam, Abraham, Jakob, David.

2 Samuel liburutik 7, 1-5.8b-12.141.16: Daviden erreinuak betiko iraungo du Jaunaren aurrean. Sal 88: Jauna, zure maitasuna abestuko dut betikoz.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 1, 67-79.

Aldi hartan, Zakarias, Joan hauraren aita, Espiritu Santuaz beterik, profeta bezala mintzatu zen, esanez: «Bedeinkatua Jauna, Israelen Jainkoa, agertu eta bere herria askatu duena! Salbamen-indarra digu eman bere morroi Daviden etxean. Hala hitzemana zuen antzinatik bere profeta santuen ahoz: salbatuko gintuela geure etsaien menpetik, gorroto gaituzten guztien eskutik. Horrela agertu du gure gurasoen-ganako errukia eta oroitu da bere itun santuaz, gure guraso Abrahami egindako zinaz: berak emango zigula, etsaien eskutik askaturik, beldur gabe bera zerbitzatzea, santu eta zuzen izanez haren aurrean geure bizitza guztian.

Zuri, berriz, haurtxo horri, Goi-goikoaren profeta deituko dizute, Jaunaren aurretik joango baitzara hari bidea prestatuz, erakustearren haren herriari salbamina, beren bekatuen barkamena. Gure Jainkoaren errai errukitsuengatik, agertuko zaigu goiz-eguzkia zero goitik, ilunpean eta Herio-itzalean daudenei argi egitera, gure oinok bake-bidean zuzentzera»

Zakariasek, Elisabeten senarrak, goretsi egin du Jainkoa Joan semea jaio denean; Andre Maria Magnificat-en bezala, Itun Zaharreko gorespen-gorazarrez baliatu da Zakarias. Joan semearen jaiotzagatik baino gehiago, zeini bi txatal eskaini baitizkio, Mesiasen jaiotzagatik goretsi du Jainkoa. Lehen irakurgaiak kontatu dituen Davidi egindako promesak eta antzinago Abrahami egindakoak bete izana abestu ditu Zakariasek. Jainkoak Natanen ahoz Davidi promes egin zion beraren erreinua betikoa izango zela; Abrahami, berriz, aitatasun unibertsala agindu zion (cf. Has 12, 3). Promes biak Jesu Kristogan, Daviden seme

Abendualdiko 4. astea.

Eguberri-bezpera.

Jesusen arbasoak: Adam, Abraham, Jakob, David.

honengan, bete dira, eta, gainera, Itun Zaharreko iguripenak, esperantzak, gainditurik gertatu dira. Izan ere, Jesu Kristok salbatu nahi dituenen arerioak ez dira inguruko herriak, bere historian barna Israel herria sarritan mehatxatu izan dutenak, baizik eta gizakiaren benetako bi etsai bakar hauek dira: bekotua eta honek bere ondorio duen heriotza. Goi-goitik jaio den eguzkia da Jesus, bere herriarentzat, hau da, gizadi osoarentzat bekotuen barkamena eta heriotzaren kontrako salbazioa dakartzana.

* * *

HIROSHIMAN OTOITZ

Jakina denez, Hiroshima eta Nagasakiko bonba atomikoak 1945eko abuztuaren 6an eta 9an lehertu ziren, Ameriketako Estatu Batuetako orduko presidente Truman-ek aginduta. Begira zein otoitz ederra egin zuen anaia Roger Schutz Taizé-ko arduradunak:

«Gizon-emakume guztien Jainkoa: zer pentsatu ez dakigula gaude errugabeen sufrimendua ikusita.

Egizu, gure bizitza izan dadila zure gupida sumatzeko ispilu.

Jesus, berpiztua zarena, zure ebanjelioak hori du harrigarria: beti etorri zatozela guregana. Edonon gaudela ere, zu beti gure zain zaude.

Erreparatzen dugu, barkamenik eta berradiskidetzerik gabe, ez dugula etorkizunik geure buruarentzat, ez dagoela etorkizunik lurreko nazioentzat.

Gizadiaren nahigabeak eta sufrimenduak arintzen saiatzen da zenbait jende; horietakoxeak izan nahi genuke guk, guztien Jainko Jauna».

(Arantzazu Egutegia 2020-08-05)

Jaunaren Jaiotza (Eguberri).
Eguneko Meza.
Betleemeko Andre Maria.

Isaias Profetaren liburutik 9, 1-6.

Ilunpean zebilen herriak argi handia ikusi zuen; herio-itzalean bizi zirenei distira egin zien argiak. Gehitu zenuen poza eta handitu atsegina; pozetan dabilta zure aurrean, uzta biltzean izaten den pozez, harrapakinak banatzean izaten den atseginez. Apurtu baituzu lepoan zeramaten uztarri astuna, zapaltzailearen aginte-makila, Madiango gudarostea apurtu zenuen bezalaxe. Suak erreko ditu eta erraustuko lurra danbadaka zapaltzen zuten gudari-botak eta odolez zikinduriko jantziak. Haurra jaio zaigu, semea eman zaigu; hari eman zaio aginpidea, eta haren izena Kontseilari harrigarri, Jainko indartsu, Aita betiko, Errege bake-emaile. Handia izango da haren aginpidea, amairik gabekoa bakea Daviden tronuan eta haren erreinuan; sendo egingo da eta zuzenbidean eta justizian oinarrituko, gaurdanik eta betidaino. Jaun ahalguztidunaren maiteminak egingo du hau.

Sal 95: Salbatzailea jaio zaigu gaur: Mesias, Jauna.

San Paulok Titori gutunetik 2, 11-14.

Anaia maitea: Agertu da Jainkoaren onginahia, gizon-emakume guztien salbamenerako. Salbamen honek Jainkorik gabeko bizitzari eta munduko grina txarrei uko egiten irakasten digu, eta neurritz, zuzentasunez eta jainkozaletasunez mundu honetan bizitzen, gure itxaropen zorionsua noiz beteko zain, Jesu Kristo Jainko handia eta gure salbatzailea aintzaz beterik noiz agertuko zain. Hark bere burua eman zuen gugatik, gu gaiztakeria guztietatik askatu eta garbi egiteko, haren herri berezi izan gaitezen, on egin zale.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 2, 1-14.

Egun haietan, mundu guztiaren errolda egiteko agindua atera zuen Augusto enperadoreak. Lehenengo errolda hau Siriako gobernadore

Jaunaren Jaiotza (Eguberri).

Eguneko Meza.

Betleemeko Andre Maria.

Kirino zela egin zen. Beraz, erroldatzera joan ziren denak, nor bere herrira. Jose ere, Daviden etxekoa eta jatorrikoa izanik, Galileako Nazaret herritik Judeara igo zen, Betleem deritzan Daviden herrira, bere emazte Mariarekin erroldatzera. Maria haurdu zegoen. Betleemen zeudela, haurra izateko egunak bete zitzaizkion, eta bere lehen-semea izan zuen. Oihaletan bildu eta askan etzan zuen, ez baitzen ostatuan haientzako lekurik. Baziren inguru hartan artzain batzuk, gauez beren artaldea txandaka zaintzen. Honetan Jaunaren aingerua agertu zitzaion, eta Jaunaren aintzak argiz inguratu zituen; haiek, beldurrak jota gelditu ziren. Aingeruak, ordea, esan zien: «Ez beldur izan! Begira, poz handia sortuko duen berri ona iragartzen dizuet, herri guztiarentzat izango dena: Salbatzailea, hau da, Mesias Jauna jaio zaizue gaur Daviden herrian. Eta hau izango duzue seinale: haur bat aurkituko duzue, oihaletan bildua eta askan etzana» Eta bat-batean zerutar talde handia bildu zitzaion aingeruari, Jainkoa goستن zuela, esanez: «Aintza zeruetan Jainkoari, eta bakea lurrean haren gogoko gizon-emakumeei»

Hurbil gaitezen Betleemgo gabelara, bertan gertatu den misterioa kontenplatzeraz. Itxuraz bikote baten aurrean gaude, ustekabeen semea jaio zaienaren aurrean, bidez doazela beren arbasoen herrira erromatar agintarien agindua betetzeko. Fedeak, ordea, haur jaio berri horrengan Jainkoaren Semea kontenplatzeraz garamatza. Betikoa dena jaio berri da. Jainko ahalguztiduna zaintza beharra duen haur ageri zaigu. Jainkozko Jakinduriak ez daki oraino hitz egiten. Jainko hilezkorra bizitzako sufrimenduen eta azken batean heriotzaren mendeko ageri zaigu. Egintza honen arrazoi bakarra Jainkoaren maitasuna da. Horixe abestu dute aingeruek artzainei iragarri dietenean. Eta Jainkoak gure izaera hartu badu, gurekin berea partekatzeko izan da. Alexandriako Atanasio santuak idatzi zuen bezala: Jainkoaren Semea «gizaki egin zen gu Jainko izatera irits gintezen, gorputzez ikusgarri egin zen guk ideia bat izan genezan Aita ikusezinaz, eta gizakien indarkeria jasan zuen gu ustelezin bihur gintezen» (Hitzaren Gizakundeaz, 54, 3).

Jaunaren Jaiotza (Eguberri).

Eguneko Meza.

Betleemeko Andre Maria.

EGUBERRI EGUNEKO MEZA

Isaias Profetaren liburutik 52, 7-10.

Bai ederrak direla mendi gainetan albistariaren oinak!

Bakea iragartzen du, zorionaren berri ona ematen eta salbamena iragartzen!

Sioni diotso: «Zure Jainkoa errege da!» Entzun zeure zaintzaileen oihua! Oihuka ari dira, poz-irrintzika, guztiak batera, beren begiz ikusten baitute Jauna Sionera itzultzen. Ekin poz-oihuka guztiok batera, Jerusalemgo horma eroriok, Jaunak bere herria kontsolatu baitu eta askatu du Jerusalem. Herri guztien aurrean erakutsi du Jaunak bere beso santuaren indarra, eta munduko bazter guztiek ikusiko dute gure Jainkoaren salbamena.

Sal 97: Ikusi dute lur-muga denek gure Jainkoagandiko garaipena.

Hebrearrei gutunetik 1, 1-6.

Askotan eta era askotara hitz egin zien antzina Jainkoak profeten bidez gure arbasoei; azkenak diren egun hauetan, berriz, bere Semearen bidez hitz egin digu. Seme hau egin zuen gauza guztien oinordeko, egin ere honen bidez egin baitzuen mundua. Seme hau da Jainkoaren aintzaren distira eta Jainkoaren izatearen irudia. Honek eusten die gauza guztiei bere hitz indartsuaz. Eta, bekaturen garbikuntza egin ondoren, Jainko handiaren eskuinaldean eseri zen zeru-goienetan, aingerruak baino gorago jarria, ondareztat jaso zuen izena ere haiena baino goragokoa denez gero. Izan ere, zein aingeruri esan dio inoiz: «Nire Seme zara Zu; Nik zaitut gaur sortu?»

Eta beste behin: «Aita izango nau hark Ni eta Seme izango dut Nik hura?»

Eta berriro, Lehen-semea munduan sarraraztean, hau dio: «Gurtu bezate hura Jainkoaren aingeru guztiek»

Jaunaren Jaiotza (Eguberri).
 Eguneko Meza.
 Betleemeko Andre Maria.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 1, 1-18.

Hasieran bazen Hitza, eta Hitza Jainkoarekin zen, eta Jainko zen Hitza. Hitza hasieran Jainkoarekin zen. Gauza guztiak haren bidez eginak dira, eta egindakorik ezer ez da hura gabe egin. Hitzagan zen bizia, eta bizia gizakien argia zen; argiak ilunpean argi egiten du, baina ilunpeak ez zuen onartu. Agertu zen gizon bat, Jainkoak bidalia: Joan zuen izena. Aitormenerako etorria zen, argiaren aitormen egitera, haren bidez guztiak sinets zezaten. Hura ez zen argia, argiaren aitormen egin behar zuena baizik. Hitza zen egiazko argia, mundura etorritz gizaki guztiak argitzen dituen. Munduan zegoen eta, mundua haren bidez egina den arren, munduak ez zuen ezagutu. Bereengana etorri zen, eta bereek ez zuten onartu. Onartu zuten guztiei, berriz, haren ize-nean sinesten dutenei, alegia, Jainkoaren seme-alaba izateko ahalmena eman zien. Hauek ez dira giza odoletik sortu, ezta giza nahieratik ere, Jainkoagandik baizik. Eta Hitza haragi egin zen, eta gure artean jarri zuen bizilekua, eta ikusi dugu haren aintza, Aitagandik graziaz eta egiaz betea datorren Seme bakarrari dagokion aintza. Joanek hartaz egin zuen aitormen, oihuka esanez: «Hau zen nik esan nuen hura: “Nire ondoren datorrena nire aurretik jarri da, ni baino lehenagokoa baitzen”» Eta haren betearen betetik guztiok hartu dugu, grazia graziaren gain hartu ere. Legea Moisesen bidez emana zen; grazia eta egia, berriz, Jesu Kristoren bidez etorri dira. Jainkoa ez du inork inoiz ikusi; Aitaren altzoan dagoen eta Jainko den Seme bakarrak ezagutarazi digu.

Hitzari esker adierazten diegu besteei zer garen, partekatzen ditugu geure sentimenduak eta konprometitzen ahal gara beste horiekin. Jesu Kristo da Hitza, beraren bidez agertu zaigu Jainkoa, beraren bidez azaldu digu bere maitasuna, beraren bidez konprometitu da gurekin gugatik hiltzeraino. Jesu Kristo Aita ezagutzera eman digun Hitz bezala aurkeztuz hasi da laugarren ebanjelioa, Joanena, zeren eta Jainkoa

Jaunaren Jaiotza (Eguberri).

Eguneko Meza.

Betleemeko Andre Maria.

ez baitu ikusi inork inoiz ere. Azalpen hau erregalu bat dugu, Jainkoaren grazia. Izan zen lehenengo grazia bat, Jainkoa Moisesi agertu izana Sinai mendian; ondoren, erdizkako agerpenak izan zituzten profetek; haur ezarri da bigarren irakurgaia; orain, orde, behin betiko grazia hartu dugu: Jainkoaren agerpena, Jesu Kristok eman diguna. Hitz horren bidez eginak dira gauza guztiak; izan ere, beraren bidez eta berarentzat kreatu zuen guztia (Kol 1, 16-17). Hitz honetan dago salbazioa, beragan baitaude gizon-emakumeen bizia eta argia. Alabaina, Jainkoak eskaini digun Hitz, zeinen bidez konprometitu baita gizakiarekin, zapuztu dezake gizakiak. Zapuzten edo ukatzen dutenak argirik eta bizirik gabe gelditzen dira. Fedez onartzen dutenak, berriz, Jainkoaren seme-alaba bihurtzen dira. Gizon-emakume guztiok gara Jainkoaren seme-alaba izatera deitua; izan ere, gizon-emakume guztiak salba daitezzen nahi du Jainkoak eta egia ezagutzera irits daitezzen (1 Tm 2, 4). Baina Hitz fedez hartzea da, Jesu Kristori atxikiz, Jainkoaren seme-alaba ordeko egiten gaituena.

GABONZORIONTSUAK

Gure Erriaren erdian
gaitezela, bake ororen
gorde gaitzala fedean
alai eta maitasunean

bakegille izan
iturri den Jaunak
sendo, ixaropenean
eginkor.

San Esteban, lehen-martiria.

Santa Bizenta Lopez Bikuña (Kaskante [Nafarroa] 1847–Madril 1890), *fundatzailea (Maria Sortzez Garbiaren Erlijiosak)*.

Apostoluen Eginak liburutik 6, 8-10; 7, 54-60.

Egun haietan, Estebanek, graziaz eta indarrez beterik, mirari eta ezaugarri handiak egiten zituen herrian. Hartan, zirenear eta alexandriarrez osatua zegoen eta «Askatuena» zeritzan sinagogako batzuk, ziliziar eta asiar batzuekin batera, eztabaidan hasi ziren Estebanekin. Baina ezin izan zioten aurre egin Espirituak mintzatzeko ematen zion jakinduriari. Estebanen hitzak entzutean, barrua lehertzen jarri zitzaien amorruz eta hortzak karraska haren kontra. Baina hark, Espiritu Santuaz beterik, zerura begiratu eta Jainkoaren aintza ikusi zuen, eta Jesus zutik Jainkoaren eskuinaldean. Eta esan zuen: «Horra, zerua zabalik ikusten dut eta Gizonaren Semea zutik Jainkoaren eskuinaldean» Orduan, haiek, garra-sika, belarriak itxi zituzten eta denak batean gainera oldartu zitzaizkion; hiritik atera zuten eta harrika hasi zitzaizkion. Saulo zeritzan gazte baten oinetan utzi zituzten testiguen beren jantziak. Harrika ari zitzaizkion bitartean, Estebanek honela egiten zuen otoitz: «Jesus Jauna, hartazu nire bizia» Gero, belauniko jarrita, ahots handiz esan zuen: «Jauna, ez leporatu horiei bekatu hau» Eta, hau esanik, hil egin zen.

Sal 30: Zure eskuetan uzten dut, Jauna, neure bizia.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 10, 17-22.

Aldi hartan, Jesusek esan zien apostoluei: «Kontuz jendearekin! Auzitegietara eramango zaituztete eta sinagogetan zigorkatuko; agintarien eta erregeen aurrera eramango zaituztete nigatik, aitormen egin dezazuen haien eta jentilen aurrean. Eramaten zaituztetenean, ez egon zer eta nola esango duzuen kezkatan: une hartan bertan adieraziko dizue Jainkoak zer esan; ez zarete zuek mintzatuko, zuen Aitaren Espiritua mintzatuko da zuen bidez. Anaiak anaia emango du heriotzara, eta aitak semea; seme-alabak gurasoen aurka altxatuko dira eta hil egingo dituzte. Mundu guztiak gorroto izango dizue nigatik; baina azkeneraino irauten duena, horixe izango da salbatua»

San Esteban, lehen-martiria.

Santa Bizenta Lopez Bikuña (Kaskante [Nafarroa] 1847–Madril 1890), *fundatzailea* (Maria Sortzez Garbiaren Erlijosak).

Eguberri-jaietan Jesusen jaiotza hausnartu dugu: zuzentasunaren, bakearen eta maitasunaren erreinua ekarri digu. Jai horren bihamunean, Elizak lehen kristau-martiriaren irudia dakarkigu gogora: San Esteban. Hain zuzen, Jainkoaren Erreinua, Eguberritan hausnartua, beraren Semeak eta beronen jarraitzaileek bizitza emanez iritsi da. Eginak liburuak (6, 1-8, 3) Estebanen historia dakarkigu: «gizon fedez eta Espiritu Santuaz bete» da. Greko hizkuntzako kristauen zerbitzari izateko aukeratu zituzten Zazpietako bar da, Hamabiak arameera-hizkuntzakoan zerbitzari ziren bezala; alabaina, oso garaiz nahastu zen Esteban gatazkan askatuak izeneko sinagogako batzuekin. Sanedrinak hiltzera kondenaturik, harrika erail zuten, 36. urtean segur aski, Pilato baztertu zutelarik eta beronen ondorengoa izango zen Martzelo artean Palestinara iritsi ez zelarik. Beraz, Esteban erailtzea, legezko erailtze bat baino gehiago, lintxamendu bat izan zen. Eginak liburuaren idazlea azpimarratzen saiatu da ezen Estebanen erailtzea Jesusenaren irudia izan zela. Jesus bezala Sanedrinak kondenatu zuen, eta bere azken hitzak harrika eman ziotenen alde barkazioa eskatzeko esan zituen eta bere espiritua konfiantza osoaz Jainkoaren eskuetan ipintzeko (Lk 23, 34.46 eta Eginak 7, 59-60). Jesusen jarraitzaile guztioi dagokigu Estebanen bizi-abentura bera bizitzea: bizia ematea Jainkoarekiko leial eta gizon-emakume guztien zerbitzuan. Batzuek, Estebanek eta historian izan diren kristau-martiri askok bezala, odola emanez, eta beste askok, ustez odolezko heriotzarik izango ez dugunek, bizia eman behar dugu Jesusek bezala, maite ditugunen alde eskainiz.

San Joan apostolua eta ebanjelaria.

1 Joanen gutunetik 1, 1-4.

Seme-alaba maiteok: Hasieratik zen biziaren Hitza, entzun eta geure begiz ikusia, begiratu eta geure eskuz ukitua, iragartzen dizuegu. Izan ere, bizia agertu zen, ikusi dugu eta beraren lekuko gara; Aitarekin zegoen eta guri agertu zitzaigun betiko bizia iragartzen dizuegu. Ikusi eta entzun duguna iragartzen dizuegu, zuek ere gurekin elkartasunean bizi zaitezten. Eta gure elkartasuna Aitarekin eta honen Seme Jesu Kristorekin da. Eta gauzok idatzi, gure poza bete-betea izan dadin idazten dizkizuegu.

Sal 96: Poztu zaitezte Jaunarekin, zintzook.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 20, 2-8.

Asteko lehen-egunean, Maria Magdalena Simon Pedrogana eta Jesusek maite zuen beste ikasleagana itzuli zen lasterka, eta esan zien: «Eraman egin dute Jauna hilobitik, eta ez dakigu non jarri duten» Atera ziren, orduan, Pedro eta beste ikaslea, eta hilobirantz abiatu ziren. Biak batera zihoazen lasterka, baina beste ikaslea Pedro baino arinago zihoan, eta lehenago iritsi zen hilobira. Barrura begiratzeko makurturik, oihal-zerrendak lurrean ikusi zituen, baina ez zen sartu. Iritsi zen haren atzetik Simon Pedro ere eta hilobian sartu zen. Oihal-zerrendak lurrean ikusi zituen, baita Jesusen burua biltzen egoniko zapia ere; hau, ordea, ez zegoen oihal-zerrendekin batera jarria, beste toki batean bildua baizik. Orduan, sartu zen beste ikaslea ere, hilobira lehenengo iritsi zena. Ikusi eta sinetsi egin zuen.

Lehen ikasleetako bat izan zen Joan (Mk 1, 19-20); Jesusek bereizi egin zuen bere bizitzako pasadizo garrantzizko batzuetan: Jairoren alaba piztean (Mk 5, 37), antzaldatzean (Mk 9, 2) eta Getsemaniko otoi-tzean (Mk 14, 33). Tradizioak laugarren ebanjelioa, joandar hiru gutu-

San Joan apostolua eta ebanjelaria.

nak eta Apokalipsia idatzi izana leporatu dio. Gaur ezin baietsi dugu liburu hauek, eskura ditugun bezala, beraren lumatik irten izana; hain zuzen, aitortu dezakegu apostolu hau egon zela joandar idazkietan txertatuak diren esperientzia espiritualaren eta teologia sakonaren hasieran. Tradizioaren arabera Domiziano enperadorearen garaian jasan zuen martirioa, olio irakineko ontzi batean sarturik baina handik mirariz inolako kalterik gabe irtenik. Efeso hil zen, adin handiko, Trajano enperadorearen agintaldian (K.o. 98-117). Lehen irakurgaia apostoluek ondorengo Elizari Kristoren misterioaz eman dioten testigantza mintzo da, berarekin elkarbizitza egin eta beraren piztueraren lekuko izan ondoren. Ebanjelioak dio ikasle maitea, tradizioak Joan ebanjelariarekin identifikatu duena, Pedro baino lehen iritsi dela Jesusen hilobira; joandar elkartearen esperientzia espiritual sakona adierazten du horrek; baina Pedro izan da hilobira sartu den lehenengoa, berau piztueraren lehen lekuko bezala aurkezten digularik.

* * *

AMAREN EGUNA

1870ean, Julia Ward-ek, poeta eta sufragista [emakumeak botoa ematearen aldeko mugimendukoa] estatubatuarrek dei bat egin zien emakumeei eta proposamen bat gobernuari.

«Jaiki zaitezte, gaurko emakumeok! Jaiki daitezela bihotzik duten guztiak, kontuan hartu gabe ur ala malko-bataioa hartu duten! Esan dezatela irmo: Ez dugu baimenduko arazoak agentzia hutsalek erabaki ditzaten. Gure senarrak ez dira itzuliko gugana musu eta txalo bila, hilketa-usaina dariela. Ez dituzte eramango gure semeak, karitateaz, errukiaz eta pazientziaz erakutsi ahal izan diegun guztia ahanztu deza. [...] «Utzi armak! Utzi armak!»

Zoritxarrez, egun batean bakerako dei bezala sortu zena komertzializatu joan da gaur denera iritsi arte... Alabaina, kristauok ez dugu ahazten Jesusen gurutzetik Joani esan zion hura, Andre Maria seinatatu: «Horra hor zeure Ama».

Haurtxo Errugabe Santuak, martiriak.

San Joan Apostoluaren 1 gutunetik 1, 5–2, 2.

Senide maiteok: Hona hemen Jesu Kristogandik entzuna dugun mezua eta zuei iragartzen dizueguna: Jainkoa argia da eta harengan ez da inolako ilunik. Harekin elkartasunean bizi garela esan eta ilunpean baldin bagabiltza, gezurra diogu eta ez gara egiaren arabera ari. Baina argian bagabiltza, elkartasuna dugu batak bestearekin eta haren Seme Jesusen odolak bekatu guztitik garbitzen gaitu. Bekaturik ez dugula esaten badugu, geure burua engainatzen dugu eta egia ez dago gure baitan. Geure bekatuak aitortzen baditugu, ordea, leiala eta zuzena den Jainkoak barkatuko dizkigu bekatuak eta gaiztakeria guztitik garbituko gaitu. Bekaturik ez dugula egin esaten badugu, gezurti egiten dugu bera, eta haren mezua ez dago gudan. Ene seme-alabok, bekaturik egin ez dezazuen idazten dizuet hau. Hala ere, norbaitek bekatu egiten badu, badugu laguntzailea Aitarean aurrean: zuzena den Jesu Kristo. Hark bere burua eskaini zuen gure bekatuen barkamenerako; eta gureen barkamenerako ez ezik, baita mundu guztikoen barkamenerako ere.

Sal 123: Txoria ehiztarien saretik bezala gara libratu.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 2, 13-18.

Magoek alde egitean, Jaunaren aingerua agertu zitzaion ametsetan Joseri eta esan zion: «Jaiki, hartu haurra eta ama, eta zoaz ihesi Egiptora, eta egon han nik esan arte, Herodes erregea haurra hil nahian ibiliko baita» Jaiki zen, beraz, Jose, hartu zituen haurra eta ama gauzez eta Egiptora joan zen. Han egon zen Herodes hil arte. Horrela bete zen Jaunak profetaren bidez esandakoa: «Egiptotik etortzeko dei egin nion neure semeari» Orduan, Herodes erregea, Magoek engainatu egin zutela oharturik, biziki haserretu zen, eta Betleemen eta inguruetan bi urtez azpiko haur guztiak hiltzeko agindu zuen, Magoek adierazitako denbora kontuan harturik. Honela bete zen Jeremias profetak esana:

Haurtxo Errugabe Santuak, martiriak.

«Oihua entzun da Raman, negar eta aiene ugari: Rakel ari da, bere haurrengatik negarrez; ez du kontsolatu nahi, ez baitira bizi»

Jesus haurra, jaio orduko, ganbela batean etzan behar izan zuen amak, ostatuan lekurik ez zelako beraientzat. Jainkoaren Seme haragi eginak jasan izan duen lehen ukapena da. Ebanjelioak gaur bigarren ukapena dakarkigu: Herodes Handia Jesusi bizia kentzen saiatu zen, bere tronua arriskuan ikusi zuelako. Izatez, Herodesek Mariamne bere emaztea erailtzea agindu zuen, errege asmondarren azken ondorengo; baita emazte berorrekin ukan zituen semeetarik bi ere, Alexandro eta Aristibulo, beraren aurka azpi lanean ari zirelako albistea izan zuelako. Haur errugabeen erailketa, nahiz ez den agiri Mateo ez beste antzinako iturrietan, koherente da Herodes horren jokabidearekin. Haur hauen jaia ospatzean, gogora ekar ditzakegu historian, estatu-arrazoiagatik edo boteretsuen egoismoz, pertsegituak eta erailak izan diren haur guztiak.

* * *

«Iraultzaile esaten didate. Iraultzaile deituko didate. Eta nik esango diet: halaxe naiz. Neure herriagatik, borroka bizian. Neure herriarekin ibili nabil. Matxino-fedea dut eta iraultza-maitasuna. Eta Ebanjelio eta abesti artean sufritzen ari naiz eta gura dudana esaten».

Bizitza, herri zapalduen askapen-auziarekin konprometitua; berak apal esaten duenez, «nire bizitza baino garrantzizkoagoak baitira» (*Pedro Casaldaliga*).

Eguberri ondoko 5. eguna.

Tomas Becket santua, *gotzaina eta martiria*.

San David, *erregea*.

1 Joanen gutunetik 2, 3-11: Bere senidea maite duena argian dago.

Sal 95: Poztu bedi ortzia, alaitu lurra.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Lukasen liburutik 2, 22-35.

Moisesen legearen arabera, amari garbikuntza egiteko unea iritsi zitzaionean, gurasoek Jerusalemera eraman zuten Jesus, Jaunari aurkezteko. Izan ere, honela dago agindua Jaunaren legean: «Lehen-se-me guztiak Jaunari sagaratuko dizkiozue» Jaunaren legean ezarritako oparia ere eskaini behar zuten: «Bi usapal edota bi usakume» Bazen Jerusalemen Simeon izeneko gizon bat, gizon zintzo eta jainkozalea, Jainkoak Israel noiz kontsolatuko zain zegoena. Espiritu Santua berekin zuen, eta aditzera emana zion ez zela hilko Jaunaren Mesias ikusi arte. Eta Espiritu Santuak eraginda tenplura joan zen. Legeak agintzen zuena betetzeko gurasoek Jesus haurra tenplura eraman zutenean, Simeonek haurra besoetan hartu eta Jainkoa bedeinkatu zuen, esanez: «Orain utz dezakezu, Jauna, zeure morroi hau bakean hiltzen, Zeuk hitzeman bezala. Ikusi dute nire begiok zugandiko salbamena, herri guztien aurrean Zuk aurkeztua: nazioak argitzeko argia eta zure herri Israelen ospea» Haurraren aita-amak harriturik zeuden haurraz esaten zirenekin. Eta Simeonek bedeinkatu egin zituen, eta haurraren ama Mariari esan zion: «Begira, israeldar asko erortzeko eta beste asko altxatzeko ipinia dago hau; eztabaida sortzen duen ezaugarri izango da, horrela bihotz askotako asmoak agerian geldi daitezten. Eta zuri ezpata batek alde zuzeneko zulatuko dizu arima»

Jainkoaren Semeak gure ahuldadea hartu zuen ondorio guztiekin. Besteak beste Moisesen Legearekiko menpekotasuna. Horregatik, gurasoek Tenplura eraman zuten Jaunari aurkeztu eta berreskuratze-ko, lehen jaio guztientzat erabakia zegoenez, behartsuen eskaintza eginez (Irteera 1, 2.11 eta Lebitarre 5, 7; 12, 8). Jesus, ordea, Jainkoaren Seme haragitua, bere egoitzaren Jaun bezala sartu da Tenpluan; horrek

Eguberri ondoko 5. eguna.

Tomas Becket santua, *gotzaina eta martiria*.San David, *erregea*.

aukera eman dio Simeon agureari profetikoki hots egiteko zein eta nor den haur hori, Tenplura sartua amaren besoetan: Israelen Mesias da, mendetan espero izan dutena; beragan beteko dira Jainkoaren promesak. Hau guztia, alabaina, bizia gurutzean eskaintzearekin bakarrik gertatuko da. Mesias honek ez du burutuko bere misioa garaipenaz eta arrakastaz, baizik eta eztabaidatu egingo dute, ukatua eta heriotzara galdua izateraino; horrek, Simeonek aurrean bezala, amaren arima zeharkatu du ezpata batek bezala. Mesias honi egingo dioten jarrerak juzgatuko ditu gizon-emakumeak.

* * *

Heriotza ez datza
gauzen joan-etorrian galtzean,
baizik eta
“Jainkoaren ahalmenaren eskuetan
berriro erortzean...
Heriotzak
Jainkoaren eskuetan jartzen gaitu erabat,
harengana eskualdatzen gaitu”.

*(Theilard de Chardin, Unibertsoari Gorazarrea,
in Vida Nueva 8-02-97, 40 or.)*

FAMILIA SANTUA.

San Felix 1.a, 26. *aita santua.*

Ben Siraken liburutik 3, 3-7. 14-16. 17b.

Jaunak seme-alaben gainetik ohoratzen du aita, eta amaren agin-pidea ezartzen bere umeen gain. Aita ohoratzen duenak bere bekatuak ezabatzen ditu, eta ama goersten duenak ondasunak pilatzen. Aita ohoratzen duenak poza izango du bere seme-alabengan, eta otoitz-egunean entzun egingo dio Jaunak. Aita ohoratzen duena luzaro biziko da, eta Jaunari obeditzen dionak atsegin ematen dio amari. Ene seme, zaindu aita zahartzaroan eta ez eman nahigaberik bizi den artean; bu-rua galtzen hasten bada ere, izan barkabera eta ez gutxietsi bizi den bitartean; aitari emandako laguntza ez da ahaztuko, bekatuen ordain izango duzu. Atsekabe-aldian gogoan izango zaitu Jaunak.

Sal 127: Zorionekoa Jaunari begirune diona, eta haren bideetan da-
bilen!

San Paulok Kolosarrei 3, 12-21.

Senideok: Jantzi zaitezte bihotz errukitsuz, onberatasunez, apal-tasunez, otzantasunez, eroapenez, Jainkoaren herri aukeratua, santua eta maitea zaretenez gero. Eramazue ondo elkar eta barkatu batak besteari, inork inoren aurka ezer balu. Jaunak barkatu zizuen bezala, barkatu zuek ere elkarri. Eta horien guztien gainetik, izan maitasu-na, hori baita elkartasun betearen lokarria. Kristoren bakeak agindu beza zuen bihotzean, bake horretara deituak zaretenez gero gorputz batean, eta izan esker oneko. Bizi bedi oparo zuengan Kristoren hitza; irakatsi eta aholkatu jakinduria osoz; kantatu Jainkoari bihotzez eta esker onez salmoak, gorazarreak eta kantu inspiratuak. Edozer esaten nahiz egiten duzuela, egizue dena Jesu Kristo Jaunaren ize-nean, haren bidez Jainko Aitari eskerrak emanez. Emazteok, zaude-te zeuen senarren mende, Jaunaren jarraitzaileei dagokien bezala. Senarrok, maita itzazue zeuen emazteak, eta ez izan gogor haiekin. Seme-alabok, egin zeuen gurasoen esana gauza guztietan, hori nahi

FAMILIA SANTUA.

San Felix 1.a, 26. *aita santua.*

baitu Jaunak. Gurasook, ez sumindu zeuen seme-alabak, gogogabetu ez daitezen.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Mateoren liburutik 2, 13-15.19.23.

Magoek alde egitean, Jaunaren aingerua agertu zitzaion ametsetan Joseri eta esan zion: «Jaiki, hartu haurra eta ama, eta zoaz ihesi Egiptora, eta egon han nik esan arte, Herodes erregea haurra hil nahian ibiliko baita» Jaiki zen, beraz, Jose, hartu zituen haurra eta ama gauetz eta Egiptora joan zen. Han egon zen Herodes hil arte. Horrela bete zen Jaunak profetaren bidez esandakoa: «Egiptotik etortzeko dei egin nion neure semeari» Herodes hil zenean, Jaunaren aingerua agertu zitzaion ametsetan Joseri Egipton eta esan zion: «Jaiki, hartu haurra eta ama, eta zoaz Israelgo lurraldera, hilak baitira haurrari bizia kendu nahirik zebiltzanak» Jaiki zen, beraz, Jose, hartu zituen haurra eta ama, eta Israelgo lurraldera itzuli zen. Baina, Herodesen ondoren, Judean errege haren seme Arkelao zegoela jakinik, beldur izan zen hara joateko. Eta, ametsetan albistea harturik, Galileara jo zuen. Hara iritsi zenean, Nazaret deritzan herrian gelditu zen bizitzen, profetek esan zutena bete zedin: «Nazaretarra deituko diote»

Herodesen mehatxuaren ondoren eta Jaunaren aingeruak adierazirik, ahal duena egin du Josek bere emaztea eta semea babesteko. Egiptora doa ihesi eta handik itzultzean Nazareten jarri da bizitzen, familia han seguruago biziko dela uste baitu. Gaur, Familia Santuaren jaia ospatzean, egin dezagun gogoeta kristau-familiaz. Kultura eta gizarte-aldaketa askok moldeatzen ditu familiak gaur egun. Halaz guztiz, kristautzat familia sakramentu bezala ospatu eta bizitako gizonezko baten eta emakume baten bizitzan oinarritzen da. Sakramentu batean jaiotzen delako, Jainkoak gizadiari dion maitasuna adierazten eta gauzatzen du. Jainkoaren maitasun kreatoraren seinale eta tresna da ezkontza-bizitza: senar-emazteen maitasunak, Jainkoarenak bezala, bizia ematen die

FAMILIA SANTUA.

San Felix 1.a, 26. aita santua.

seme-alabei; Jainkoaren maitasunak sekula santa huts egiten ez digunez, ezkontza-maitasuna inoiz ere ez huts egitera deitua dago eta, horregatik, kristau-ezkontza hautsezineko izatera deitua dago. Jainkoaren maitasuna gurekiko errukitsu delako eta beti digulako barkatzen, gure hutsegiteak gorabehera, familiako maitasunak ere errukitsua izan behar du, barkatzeko gai eta duguna eta nork bere burua eskuzabal emateko, trukean ezer eskatu gabe, gaurko bigarren irakurgaiak iradokitzen digunez. Ez da beti gauza erraza kristau-familiaren ideal hau betetzea eta askoz gutxiago gaur egun. Bere ezkontza-bizitza eskuzabal eta ilusioz hasi zuen bikote askok porrotaren hozkada jasan izan du. Hori gertatzean, guk, Jesusen jarraitzaile gisa, halakoekiko maitasun-jarrera agertu behar dugu, ulermen, laguntza eta barkazio-jarrera.

* * *

AITAREN ETXEA NEUK ERE

1. Aitaren etxea defendituko dut neuk ere.
Nola ez, Gabriel,
Bilboko neure poeta kutuna.
Aitor dut zirrara eragiten didatela oraindik
diktaduraren ilunpean idatzi zenituen hitz haiek.[...]
2. Baina eutsiko diot, Gabriel,
hizkuntza zaharrak belarrira
hitz egiten didan bitartean.
Aitaren etxea defendituko dut neuk ere.
3. Dena den, utzidazu pixka bat desleiala izaten,
laga etxeari itxura aldatzen:
pintatuko ditut hormak kolorez,
altzari merkeak jarriko ditut han-hemen,
eta afariak egingo ditut lagun senegaldarrekin
kalean erositako janariaz gozatzen.
(Kirmen Uribe)

Eguberri ondoko 7. eguna.

San Silvestre I.a, *aita santua*.

Santa Columba, *birjina eta martiria*.

1 Joan 2, 18-21: Zuek Jainkoagandik datorren Espiritu Santua duzue eta guztiok ezagutzen duzue egia. **Sal 95**: Poztu bedi zerua, alaitu lurra.

Jesu Kristoren Ebanjelioa San Joanen liburutik 1, 1-18.

Hasieran bazen Hitza, eta Hitza Jainkoarekin zen, eta Jainko zen Hitza. Hitza hasieran Jainkoarekin zen. Gauza guztiak haren bidez eginak dira, eta egindakorik ezer ez da hura gabe egin. Hitzagan zen bizia, eta bizia gizakien argia zen; argiak ilunpean argi egiten du, baina ilunpeak ez zuen onartu. Agertu zen gizon bat, Jainkoak bidalia: Joan zuen izena. Aitormenerako etorria zen, argiaren aitormen egitera, haren bidez guztiek sinets nezaten. Hura ez zen argia, argiaren aitormen egin behar zuena baizik. Hitza zen egiazko argia, mundura etorritz gizaki guztiak argitzen dituen. Munduan zegoen eta, mundua haren bidez egina den arren, munduak ez zuen ezagutu. Bereengana etorri zen, eta bereek ez zuten onartu. Onartu zuten guztiei, berriz, haren izenean sinesten dutenei, alegia, Jainkoaren seme-alaba izateko ahalmena eman zien. Hauek ez dira giza odoletik sortu, ezta giza nahieratik ere, Jainkoagandik baizik. Eta Hitza haragi egin zen, eta gure artean jarri zuen bizilekua, eta ikusi dugu haren aintza, Aita-gandik graziaz eta egiaz betea datorren Seme bakarrari dagokion aintza. Joaneke hartaz egin zuen aitormen, oihuka esanez: «Hau zen nik esan nuen hura: "Nire ondoren datorrena nire aurretik jarri da, ni baino lehenagokoa baitzen"» Eta haren betearen betetik guztiok hartu dugu, grazia graziaren gain hartu ere. Legea Moisesen bidez emana zen; grazia eta egia, berriz, Jesu Kristoren bidez etorri dira. Jainkoa ez du inork inoiz ikusi; Aitarean altzoan dagoen eta Jainko den Seme bakarrak ezagutarazi digu.

Urtea bukatzean, bizi izandako guztian argia eta eskerrona jarztera dator Hitza. Gertaera horietan, alegia, zeinetan jaso izan dugun hainbat gauza oni antzemateko gai izan baikara, eta gertaera horietan, zeinetan, begiak itsu, ez baikara gai izan inguruan moztortururik genituen bedekazioiei antzemateko. Gaur Jesusek haragi eginez jarraitzen du gure gorputza dela medio, eta gure gorputzean barna igarotzen da

Eguberri ondoko 7. eguna.

San Silvestre I.a, *aita santua*.

Santa Columba, *birjina eta martiria*.

guk merezi gabe historia besarkatu nahi duen maitasunez. Aurtengo aurpegi guztiek jo dute beraganantz; bizi izan dugun guztia –guzti-guztia– izan da beraren errukiaren eta graziaren parada edo okasio: «zeuk eman zenidan, Jauna, zeuri nahi dizut itzuli...».

* * *

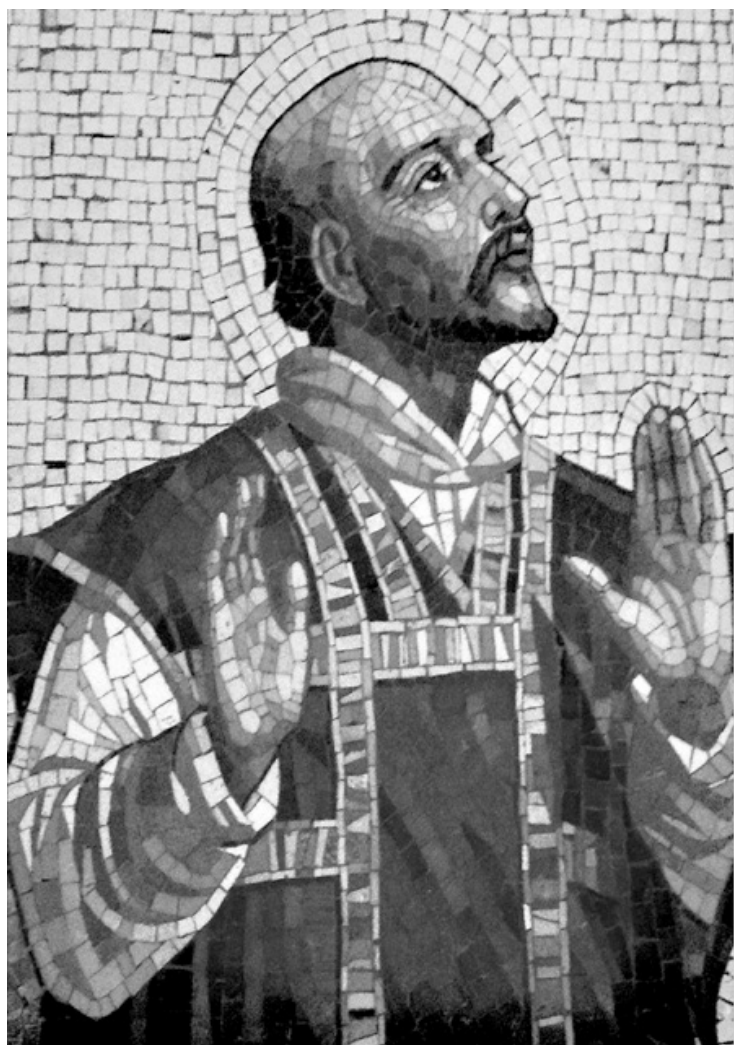
Huna 2021eko maiatzaren 24an burutuko den “Laudato si” urtea-
ren estrenatzeko emana izan den otoitza. Urte berriaren bezperarako
ere balio duelakoan.

Jainko maitasunez betea,
zuk kreatu dituzu lurra eta gure ingurumen guzia.
Idek gure izpirituak eta hunki gure bihotzak,
ikus dezagun kreazione horren parte bat girela,
zure dohainaren parte bat.
Izurrite garai latzgarri huntan,
hurbil izan zaite behar gorrian diren gizon eta emazteetaz,
haur, heldu eta xaharretaz.
Lagun gaitzazu elkartasun bideak atxemaiten,
izurrite hunen desmasiak garaitzeko.
Emaguzu kuraia biharko biziari buruz
bide berri batzuen idekitzeko, guzien onerako.
Egun sekulan baino gehiago,
senditzen dugu zonbat denak lotuak giren mundu huntan,
denak etxe berean bizi ...
Egizu entzun dezagun eta erantzun
lurraren eta pobreen garrasieri.
Oraiko atsegabeak mundu berri anaikor baten sortzearenak izan ditela.
Maria Laguntzailearen gerizapean,
otoitz egiten dautzugu Kristo gure Jauna. Amen

(Itzulpena : Jean-Michel Barnetche apezza).

OTOITZAK ETA DEBOZIOAK

Otoitzak eta Debozioak

EGUNERO

GURUTZE SANTUAREN

† Gurutze santuaren seinaleagatik,
gure etsaiengandik
zaindu gaitzazu, Jauna, gure Jainkoa.
Aitaren, eta Semearen
eta Espiritu Santuaren izenean. Amen.

GURE AITA

Gure Aita, zeruetan zarena:
santu izan bedi zure izena,
etor bedi zure erreinua,
egin bedi zure nahia,
zeruan bezala lurrean ere.
Emaguzu gaur
egun honetako ogia;
barkatu gure zorrak,
guk ere geure zordunei
barkatzen diegunez gero;
ez gaitzazu utzi tentaldian erortzen,
baina atera gaitzazu gaitzetik.

AGUR MARIA

Agur, Maria, graziaz betea:
Jauna da zurekin:
bedeinkatua zara zu
andre guztien artean,
eta bedeinkatua da
zure sabeleko fruitua Jesus.
Santa Maria,

Jaungoikoaren ama,
erregutu ezazu
gu bekatarion alde
orain eta
gure heriotzako orduan. Amen.

AINZA AITARI

–Aintza Aitari eta Semeari eta Espiritu Santuari.
–Hasieran zen bezala, orain eta beti,
gizaldi eta gizaldietan. Amen.

ANGELUS (goizean, eguerdian eta arratsean)

- Jaunaren aingeruak Mariari adierazi zion.
- Eta Espiritu Santuaren egitez sortu zuen.
Agur, Maria, graziaz betea...
- Hona hemen ni, Jaunaren mirabea.
- Gerta bekita zuk diozun bezala.
Agur, Maria, graziaz betea...
- Eta Jainkoren Semea gizon egin zen.
- Eta gure artean bizi izan zen.
Agur, Maria, graziaz betea...
- Otoitz egizu gure alde, Jainkoaren Ama santu horrek.
- Jesu Kristo gure Jaunaren aginduak irabaz ditzagun.

Egin dezagun otoitz: Isur ezazu, Jauna, gure bihotzean zeure grazia, eta, aingeruak esanik, zure Seme Jesu Kristo gizon egin dela jakin dugunok, egizu, haren nekaldi eta gurutzearen bidez eta Andre Mariaren otoitzari esker, irits gaitezela piztueraren ospera. Jesu Kristo gure Jaunaren bitartez. Amen.

REGINA COELI (Zeruko erregina) (Pazkoaldian)

- Zeruko erregina, poztu zaitez, aleluia.
 - Sabelean ekarri zenuena, aleluia.
 - Piztu baita berak esan bezala, aleluia.
 - Otoitz Jainkoari gure alde, aleluia.
-
- Egizu pozaz gainez, Andre Maria, aleluia.
 - Jauna egiaz piztu baita, aleluia.

Egin dezagun otoitz: Jesu Kristo gure Jauna, zeure Semea, piztuz, mundua pozez bete duzun Jainkoa; egizu, arren, Andre Maria haren eta gure Amaren otoitzari esker, irits gaitzela betiko pozak goatzera. Jesu Kristo gure Jaunaren bitartez. Amen.

ARRATSEAN

ESKERRAK EGUNA BUKATZEAN

Eskerrak, Jauna, / eguna bukatzean / zuri eskertzeko aukera dugulako, / zure heriotzaren merezimenduak / eta Eukaristiako ogia / alaitasun betean / eta zurekiko elkartasunean bizi izan ditugulako; / fedea, maitasuna, esperantza / eta gure loa, / gorespen apal bihurtzeko, / zure graziaren ontasun hau / bizi izan dugulako.

ESPIRITU SANTUARI

VENI SANCTE SPIRITUS

(Mendekosteko sekuentzia)
(Orixe, ukitu bakan batzuekin)

Zatoz, bai, Gogo Guren eta bidal zerutik zure argi izpia.
Zatoz, gaixoen Aita; zatoz, dohain emaila; zatoz, bihotzen argi.
Poz-emaila bikain, etxelagun atsegin, sargorian haize fin.

Lan artean atseden, nekean aringarri, malkoetan pozgarri.
Zure laguntza gabe ez du pertsonak ezer, ez du ezer on denik.
Garbi, zikin dagona; busti, lehor dagoena; zauriak oro senda.
Zurrun dena bigundu; makur dena zuzendu, hotz dagoena berotu.
Zugan usteon duten zintzoei isuri zazpi dohain zerutik.
Zintzo saria eman, osasun hil artean, poza betieran.
Amen.

Veni Creator Spiritus

Zatoz Zintzoen Barnera
(Orixe, ukitu bakan batzuekin)

Zatoz zintzoen barnera,
Gogo Guren sortarazle;
bete graziaz bihotz hauek, zu baitzaituzte egile.
Poz-emaile deritzozu,
Goiko Jaunaren dohain, ur bizi, su, maitasun, eta gantzu zerukoia.
Zazpi dohainen isurle,
Aitaren eskuin hatza, apostoluei hitzemana, haien ahoetan hitza.
Argi iezaguzu zentzua, suaz sutu bihotza,
indar horretaz sendatu argal daukagun gorputza.
Haiza gugandik etsaia, eman berehala bakea,
zu aurretik zaitugula, urrun iezaguzu kaltea.
Erakuts iezaguzu Aita, harekin Semea ere;
bien Arnasa duguna sinets dezagun beti ere.
Aitari, eta hilengandik berpiztu zen Semeari eta Gogo Gurenari
edertasun orain eta beti. Amen.

MENDEKOSTE:

Espirituaz bizitza aukera!
(<https://youtu.be/VwW5YZqSUwU>)

Espiritu santua
maitasun sorrera,
hamaika koloredun
gizarte bat bera,
baztertua senide,
arrotza etxera,
otoitzaren indarraz
bizitza aukera.

Zabal espiritua
bete zure hitza:
gure bihotz barruak
garbitzeko giltza,
txikiaren babesa,
haizete bortitza,
Zugaz gura genduke
aukera bizitza.

Zure jakituria
eta pentsaera
Elizaren bideak
eroan hobera,
josi esku bihotzak
guztiok batera
abestuz guk dagigun
bizitza aukera.

(Bideo egilea eta kantaria:
Ana Berrizbeitia.
Hitzak: Jose Mari Kortazar)

EUKARISTIA

BEDEINKATUA JAINKOA

(Eukaristia adoratzean)

Bedeinkatua Jainkoa.

Bedeinkatua haren izen santua.

Bedeinkatua Jesu Kristo, egiazko Jainkoa eta egiazko gizona.

Bedeinkatua Jesusen izena.

Bedeinkatua haren bihotz txit santua.

Bedeinkatua haren odol txit baliotsua.

Bedeinkatua Jesus aldareko sakramentu santuan.

Bedeinkatua Espiritu Santu kontsolatzailea.

Bedeinkatua Jainkoaren Ama, Maria txit santua.

Bedeinkatua Mariaren sortze santu eta garbia.

Bedeinkatua haren zeruratze aintzatsua.

Bedeinkatua Maria birjina eta amaren izena.

Bedeinkatua San Jose, haren senar txit garbia.

Bedeinkatua Jainkoa bere aingeru eta santuengan.

Egin dezagun otoitz.

Jesu Kristo gure Jauna,

sakramentu miresgarri honetan

zeure nekaldiaren oroitzapena utzi diguzu;

arren erregutzen dizugu:

beneratu ditzagula zure gorputz-odolen misterio santuak,

zure salbamenaren fruituak geuregan etengabe sentitzeko moduan.

Errege bizi baitzara gizaldi eta gizaldietan. Amen.

GURUTZE BIDEA

HASIERA

V/. - Adoratzen zaitugu, Kristo, eta bedeinkatzen.

R/. - Zeure gurutze santuan mundua salbatu zenuelako.

V/. - **Egin dezagun otoitz.**

Jesu Kristo gure Jauna!

Gurutzea hartzera gonbidatu gaituzu,
eta gure aurretik zoaz etsenplu emanaz;
emazkiguzu zeure argia eta grazia:

Gurutze-bide honetan zure urratsak gogoan hausnartzean,
izan gaitzela gai eta izan dezagula gogo bizia zuri jarraitzeko.

Nazareteko Andre Maria,

Doloretako Ama izan zinen;

inspiratu guri,

Jainko den zeure Semeari bide honetan atsekabez jarraitzean
zeuk izan zenituen maitasun-sentimenduak.

R/. - Amen.

GELDIALDIAK

1. Lehen geldialdia: Jesus hiltzera kondenatua.

(geldialdi bakoitzaren ondoren

segidako hau errepikatzen da)

V/. - Adoratzen zaitugu, Kristo, eta bedeinkatzen.

R/. - Zeure gurutze santuan mundua salbatu zenuelako.

2. Bigarren geldialdia: Jesus gurutzea daramala.
3. Hirugarren geldialdia: Jesus erori lehen aldiz.
4. Laugarren geldialdia: Jesusek Amarekin topo.
5. Bosgarren geldialdia: Zirenarrak Jesusi lagundu.
6. Seigarren geldialdia: Veronikak Jesusi aurpegia xukatu.
7. Zazpigarren geldialdia: Jesus erori bigarren aldiz.
8. Zortzigarren geldialdia: Jesus eta Jerusalemgo emakumeak.

9. Bederatzigarren geldialdia: Jesus erori hirugarren aldiz.
10. Hamargarren geldialdia: Jesus erantzi eta biluztu.
11. Hamaikagarren geldialdia: Jesus gurutzean josi.
12. Hamabigarren geldialdia: Jesus gurutzean hil.
13. Hamahirugarren geldialdia: Jesus gurutzetik jaitsi.
14. Hamalagarren geldialdia: Jesus hilobian.
15. Hamabosgarren geldialdia: Jesus berpiztu.

V/. - Egin dezagun otoitz.

Begiratu, Aita, begi onez zeure seme-alaba hauei;
Jesu Kristo gure Jaunak ez zuen dudarik izan,
gu guztiongatik gurutzeko heriotzara joateko;
egizu:

haren nekaldiaz eta gurutzeaz gogoeta egin ondoren,
parte har dezagula harekin batean haren Piztueraren aintzan.
Jesu Kristo gure Jaunaren bitartez eskatzen dizugu,
Errege bizi baita zurekin gizaldiz gizaldi.

R/. - Amen.

ANDRE MARIARI

SALVEA

Agur, erregina, ama errukiorra, gure bizi, gozo eta itxaropena, agur!
Zuri deiez gaude Evaren ume erbestetuok; zuri aiezka, antsiaz eta ne-
garrez negar-herri honetan.

Ea, bada, itzul itzazu gugana zeure begi errukitsu horiek, eta erbeste
honen ondoren erakutsiezaguzu Jesus, zure sabeleko Seme bedein-
katu hori.

O bihozbera! O errukiorra!

O Maria Birjina gozoa!

- Otoitz egizu gure alde, Jainkoaren Ama santua.
- Jesu Kristo gure Jaunaren promesak iristeko gai izan gaitezen.

ZURE BABESERA GATOZ

(Sub tuum praesidium)

Zure babesera gatoz ihesi, Jainkoaren Ama;
gure otoitzei ez eman esker txarrik behar ordu estuan;
arrisku guztietatik onez atera gaitzazu,
Birjina eder eta bedeinkatua.

ARROSARIO SANTUA

POZEZko MISTERIOAK

(astelehena eta larunbata)

1. Jainkoaren Semea gizon egina.
2. Andre Mariak bisita Elisabet lehengusinari.
3. Jainkoaren Semea jaio.
4. Jesus Haurra Tenpluan aurkeztu.
5. Jesus Haurra galdu eta Tenpluan aurkitu.

DOLORETAKO MISTERIOAK

(asteartea eta ostirala)

1. Jesusen otoitza Getsemaniko baratzean.
2. Jesus zigortua.
3. Jesusen arantzazko koroia.
4. Jesus gurutzea lepoan duela.
5. Jauna gurutzean hil.

AINTZAZko MISTERIOAK

(asteazkena eta igandea)

1. Jesus Jauna piztu.
2. Jesus Jauna zerura igo.
3. Espiritu Santua jaitsi.
4. Andre Maria zeruratu.
5. Andre Maria koroatu.

MISTERIO ARGITSUAK

(osteguna)

1. Jesus bataiatua Jordan ibaian.
2. Jesus agertu Kanako ezteietan.
3. Erreinua hots egin, bihotz-berritzeko deia eginez.
4. Jesus antzaldatu.
5. Jesusek Eukaristia eratu.

OTOITZA (misterio bakoitzaren ondoren)

Andre Maria, graziazko Ama, errukizko Ama onbera, zaindu gu geure
etsaietatik,
eta babestu orain eta geure heriotzako orduan. Amen.

ANDRE MARIAREN LETANIAK

Erruki, Jauna. Erruki, Jauna.
Kristo, erruki. Kristo, erruki.
Erruki, Jauna. Erruki, Jauna.
Kristo, entzun guri. Kristo, entzun guri.
Kristo, aditu guri. Kristo, aditu guri.
Zeruko Aita Jainkoa. Erruki gutaz.
Jainko Semea, munduaren Salbatzailea. Erruki gutaz.
Jainko Espiritu Santua. Erruki gutaz.
Hirutasun Santua, Jainko bakarra. Erruki gutaz.
Andre Maria Santua. Otoitz gure alde.
Jainkoaren Ama Santua. Otoitz gure alde.
Kristoren Ama. Otoitz gure alde.
Elizaren Ama. Otoitz gure alde.
Ama txit garbia. Otoitz gure alde.
Salbatzailearen Ama. Otoitz gure alde.
Ama txit garbia. Otoitz gure alde.

Elkartasun Berriaren Kutxa. Otoitz gure alde.
Ama Jainkoari eskaintzearen eredua. Otoitz gure alde.
Zerura jasotako erregina. Otoitz gure alde.
Arrosario Santuaren erregina. Otoitz gure alde.
Jesusen Lagundiaren erregina. Otoitz gure alde.
Maria, fededun handia. Otoitz gure alde.
Maria, Hitzaren entzule fededuna. Otoitz gure alde.
Maria, Jaunaren Hitzaren gordetzailea. Otoitz gure alde.
Maria, Hitzaren hausnartzaile handia. Otoitz gure alde.
Maria, Jesusen jarraitzaile leial eta iraunkorra. Otoitz gure alde.
Jesusen mezuarekin bat egin duzun Maria. Otoitz gure alde.
Maria, Jainkoaren herriko lagun alaia. Otoitz gure alde.
Maria, gizadi berriaren eredua. Otoitz gure alde.
Maria, ama doloretakoa. Otoitz gure alde.
Maria, esker onekoa. Otoitz gure alde.
Maria, bisitari fina. Otoitz gure alde.
Maria, eztei-lagun aztia. Otoitz gure alde.

Jainkoaren Bildotsa

- Jainkoaren Bildotsa, Zuk kentzen duzu munduko bekatua. Barkatu, Jauna.
- Jainkoaren Bildotsa, Zuk kentzen duzu munduko bekatua. Entzun, Jauna.
- Jainkoaren Bildotsa, Zuk kentzen duzu munduko bekatua. Erruki, Jauna.
- Otoitz egizu gure alde Jainkoaren Ama santu horrek.
- Jesu Kristo gure Jaunaren promesak eskuratu ditzagun.

Egin dezagun otoitz.

Jainko Jauna, pozez bete zenuen mundua
Jesu Kristo zeure Seme eta gure Jauna piztean;
mesedez, haren eta gure Ama Maria Birjinaren otoitzari esker,

libra gaitzazu mundu honetako tristuratik
eta emaguzu zeruko poza.
Jesu Kristo gure Jaunaren bitartez. Amen.

IGNAZIOTAR ESPIRITUALITATEA

INAZIO,

gure patroia handia, / Jesusen konpainia / fundatu eta dezu armatu, / ez
da ez etsairik / jarriko zaizunik inolaz aurrean / gaurko egunean,
nahiz betor / Luzifer deabrua / utzirik infernua.

Zure soldaduak / dirade aingeruak, zure gidaria / da Jesus handia.

Garaitu ditu / zure konpainiak / etsaiak.

Ez dauka fedeak, / ez kristau nireak, ez dauka beldurrik / inongo aldetik.
Inazio hor dago, / beti ernai dago, armetan jarria / dauka konpainia,
txispaz armaturik / bandera zabalik, gau ta egun / guk guztiok / bakea
dezagun, beti gau eta egun.

Loiolako Ignazioren Otoitza

Hartu, Jauna, eta onartu
nire askatasun guztia, nire oroimena,
nire adimena eta nire gogo osoa,
dudan eta daukadan guztia.

Zeuk eman zenidan,
zeuri, Jauna, itzultzen dizut, Jauna.
Zurea da dena.

Egin erabat nahi duzuna.
Emadazu zeure maitasuna eta onginahia,
aski dut hori. (Gogo Jardunak 234)

BANDERA BIEN SOLASA

(Gogo Jardunak 147)

(Nik neuk Kristoren arima izateko eskari-otoitza)

Eskatu nahi diot Andre Mariari
irits diezadala grazia bere Seme eta Jaunagandik
bere banderapean har nazan.
Lehenik eta behin, pobretasun espiritual handienez
eta, jainkozko bere Maiestateari hala baderitza
eta hautatu eta onartu nahi banau,
baita txikiagoa datekeen pobretasun errealean ere;
bigarren, laidoak eta irainak jasaten,
haietan bera gehiago imitatzeke,
baina jasan ahal ditzadala inoren bekaturik gabe
eta beraren jainkozko Maiestatea atsekabetu gabe.
*Eta, horrenbestez, **Agur Maria** bat.*

Eskatu nahi diot beste horrenbeste Semeari,
irits diezadan Aitagandik;
eta, horrenbestez, Kristoren Arima.

Eskatu nahi diot beste horrenbeste Aitari,
berak eman diezadan.
*Eta errezatu **Gure Aita**.*

GAUZA GUZTIEN BETIKO JAUNA

(Gogo Jardunak 98)

*(Neure buru eskaintza egin nahi dut;
horretarako, laguntza eskatzen diot
Jainko Jaunari)*

Gauza guztien betiko Jauna,
neure eskaintza noa egitera,
zure mesede eta laguntzarekin,
mugagabeko zure onberatasunaren
eta zeruko gorteko
santu guztien aurrean,
nahi dudala eta opa
eta nire erabaki deliberatua dela
—soilik izan dadila zure zerbitzu eta gorespenik handiena—
zu imitatzea, jasanez
bai irain eta laido oro,
bai pobretasun oro nola erreal ala espiritual.
Nahi izango ahal du zure Maiestate guztiz santuak
ni hautatzea eta onartzea
biziera eta izaera horretan.

EGUNEROKO AZTERKETA

(Gogo Jardunetan [43] inspiratua)

1. Argia eskatu nahi diot Jaunari, bizi dudan eguneko gorabeherak ikusteko, haren begiez eta ez neureez.
2. Eskerrak eman nahi dizkiot Jainkoari, gaur gertatu zaidan guztia-gatik.
3. Begiratu bat eman nahi diot bizi izan dudan egun honi; saiatu nahi dut ikusten nola egin zaidan Jainkoa presente eta nola erantzun diedan nik haren deiei.
4. Barkazioa eskatu nahi diot Jaunari, eta damutzen naiz halako maitasunari eman diodan erantzun eskasaz.
5. Eskuzabalago izateko erabakia hartzen dut, hark eskatzen didana emateko orduan.

PRESTATZEKO OTOITZA

(Gogo Jardunak 46)

*(Neure bizitzan barne begiak
garbi gorde ahal izateko,
neure burua engainatu nahi gabe gordetzeko,
laguntza eske)*

Laguntza eskatu Jainko geure Jaunari,
nire asmo, egintza
eta eragiketa guztiak
garbi norabidetuak izan daitezen
jainkozko bere Maiestatearen
zerbitzu eta aintzara.
Emadazu, Jauna,
benetako askatasuna;
ez nazala aparta zugandik, ez ezerk, ez inork,
eta gauza orotan eta pertsona guztietan
maita eta zerbitza zaitzadala zu.

ZER EGIN DUT KRISTOGATIK

(Gogo Jardunak 53)

*(Jesusek lurreko bizitzan egin duena begi aurrean dudala,
zer egin dut nik berari erantzuteko?)*

Kristo gure Jauna
aurrean eta gurutzean josita iruditurik,
hizketatxo bat egin:
nola etorri den Egile izatetik gizon izatera,
eta betiko bizitzatik aldiko bizitzara,
eta horrela ene bekatuengatik hiltzera.
Beste horrenbeste neroni begira:
zer egin dudan Kristogatik,

zer egiten dudan Kristogatik,
zer egin behar dudan Kristogatik;
eta horrela, gurutzean esekita ikusiz,
pentsatu buruak ematen duen guztia.

LOIOLAKO SEMEA GURE ZAINDARIA

Loiolako semea gure zaindaria,
entzun, arren, gure eskaria.
Jainkoaren aurrean izan zaitez
gure lagun,
zerua irabazi dezagun.

1. Iruñean zauriturik,
Loiolan santutu,
Andre Mariaren bitartez
zinen bihotz-berritu,
santu handia,
zerutik iguzu lagun,
gure bihotzak berri ditzagun.-R/.
2. Zure gazte bizitza
bekataria zen,
ta gero santutasunaren
mendirra igo zinen.
Gure bihotzak
zurekin jaso ditzagun,
Jaunaren aintza bila dezagun.-R/.

KRISTOREN ARIMA

(Ignazioren deboziokoa)

(anonimoa, XVI. mendea)

Kristoren arima, santu egin nazazu.
Kristoren gorputza, senda nazazu.
Kristoren odola, birbiztu nazazu.
Kristoren saihetseko ura, garbi nazazu.
Kristoren nekaldia, indartu nazazu.
Oi Jesus ona, entzun nazazu.
Zeure zaurietan gorde nazazu.
Zugandik alde egiten ez utzi niri.
Infernuko etsaiengandik libra nazazu.
Heriotzako orduan deitu nazazu,
eta joanarazi nazazu zugana,
zure santuekin batean
mendez mende gorets zaitzadan. Amen.

GOGOETARAKO

NOIZ ARTE JAUNA?

Balendiñe Albizu (1945) (interneten)

Noiz arte Jauna erbestetuta
sakabanaturik ludian?
Noiz bakean denok batuta
ikusiko gera gure aberrian?

Noiz Jauna gizonak utzi
zurkaitz ta berekoi izaten?
zergatik ez onbidez jantzi
herriak zoriok izan daitezen?

Noiz gizonaren begiak
noiz ote dira zabalduko?
ta adimen garbiz, alde guziak,
argi ote ditu ikusiko?

Ilunpe onetan ero antzera,
gizonak zer egiten duan ez daki,
beste gudaren beldur gera,
Jauna, erruki zaitez, erruki!

O Jauna! gizonen bihotzetan
ez dago esker Jainkorik;
elkar maiteko bagenu benetan
ez litzake izango zoritxarrik.

FATIMAKO ANDRE MARIARI OTOITZA

Frantzisko aita santua (2017-05-12)

Aita Santuak

Agur Erregina, Fatimako Andre zoriontsua, Bihotz Garbiko Andrea,
babes eta bide Jainkoagana joateko.

Zure eskutik datorren Argiaren erromes, eskerrak demazkiot Jainko
Aitari, parte hartzen duelako, beti eta nonahi, gizakiaren historian;

zuk leku honetan iragartzen duzun Bakearen erromes, goratzen dut
Kristo, geure bakea, eta adiskidetasuna nahi diot eskatu munduaren-
tzat, herri guztien artean;

Espirituak arnasten duen Esperantzaren erromes, profeta nator eta me-
zulari, guztiei oinak garbitzeko, guztiok batzen gaituen mahai bat be-
raren inguruan.

Errepika batzarrak abestua:

Ave o clemens, ave o pia! Salve Regina Rosariae Fatimae. Ave o clemens, ave o pia! Ave o dulcis Virgo Maria.

(Agur oi bihozbera, agur oi errukior! Agur Fatimako Arrosarioaren Erregina. Agur oi bihozbera, agur oi errukior! Agur oi Ama Maria gozoa!)

Aita Santuak

Agur, bizia eta gozotasuna; agur, esperantza gurea, Oi Andre Maria Erromesa, oi Erregina unibertsala!

Zeure hondoaren hondoenetik, zure Bihotz Garbitik, errepara zuk gizakiaren gozotasunei Zeruko Aberrira erromes doanean;

erreparatu giza familiaren nekeei, malko-ibar honetan antsiar eta negarrez.

Zeure hondoaren barnenetik, zeure Bihotz Garbitik, apaindu gu zeure koroaren harribitxien dirdiraz eta egin gu erromes zu izan zinen bezalako erromes.

Zeure amatasun-irribarrez, handitu Kristoren Elizaren poza.

Zeure begiratu gozoaz, sendotu Jainkoaren seme-alaben esperantza. Jaunagana jasotzen dituzun otoitz-eskuez, batu gu guztiok giza familia bakar batean.

Errepika...

Aita Santuak

Oi bihozbera, oi errukior, oi Ama gozoa, Fatimako Arrosarioaren Erregina!

Egizu, jarrai dezagula Frantzisko eta Ihazinta dohatsuen etsenplua, eta Ebanjelioa hots egiteari emanak diren guztiena.

Egingo ditugu, horrela, bide guztiak; izango gara bide guztietan errones,
botako ditugu murru guztiak eta gaindituko muga guztiak,
hiri-aldiri guztietara joanez, haietan agertzeko Jainkoaren zuzentasu-
na eta bakea.

Izango gara, Ebanjelioaren pozez, Eliza zuriz jantzia,
Bildotsaren odolean zuritutako xalotasunez,
gaur ere isuria den odolean, gerla guztietan, bizi dugun mundua de-
seginez.

Eta izango gara, horrela, zu zeu bezala, munduko bideak argitzen di-
tuen su-adarraren irudi,
agertuz guztiei Jainkoa badela, Jainkoa hemen dagoela,
Jainkoa bere herri honetan bizi dela, atzo, gaur eta betiere.

Errepika...

Aita Santuak fededun guztiekin

Agur, Jaunaren Ama, Maria Birjina, / Fatimako Arrosarioaren Erregina!
Bedeinkatua zu andre guztien artean, / pazko-argiz jantzia den Eliza-
ren irudi zara,
gure herri honen harrotasun zara, / gaitzaren erasoen kontrako garai-
pen zara.

Aitaren Maitasun errukitsuaren Profezia,
Semearen Berri Onaren Iragarpenaren Irakasle,
Espiritu Santuaren Su dirdaitsuaren Seinale,
irakatsi guri, poz- eta neke-ibar honetan,
Aitak jende xumeari agertzen dizkion betiko egiak.

Azaldu guri zure mantu babeslearen indarra.
Zeure Bihotz Garbian, izan zaitez bekatarien babesleku
eta Aitaganako bide.

Neure anai-arrebekin, / Fedean, Esperantzan eta Maitasunean, bat eginik, / zuri natzaizu eskaintzen.

Neure anai-arrebekin bat eginik, / zugatik, Jainkoari natzaio sagaritzen, oi Fatimako Arrosarioaren Andre Maria.

Eta, azkenean, / zure eskuetatik datorren Argiak inguratuko nauenean, aintza emango diot Jaunari menderen mendetan.- Amen.

ZURE ASKATASUNAGATIK

J. A. Artze (1973)

zure askatasunagatik
borrokatzen banaiz
kantatzen badut,
ez dut, urrikia dizudalako
kantatzen

ez.
ez eta zure malkoak
xukatzeagatik bakarrik

lurrak ura
eta sua
zuhaitzek haizea
harkaitzak uhinak bezala
neuk zu zoriontsu
libre behar zaitudalako baizik

zure askatasunean
zure zorionean ez ezik
ez baitut neurea
beste inun ikusten

